Ex· In p̄ntateuco excellit exodus· in quo pene oīa ſacramenta quibus eccleſia inſtruitur figuraliter exprimunt᷑. Per corporalem em̄ exitum filiorum iſrael de egipto corporali noſter exitus de egipto ſpirituali ſignatur· Per mare rubrū ⁊ pharaonis ſubmerſionē atqꝫ egiptioꝝ: baptiſmi myſterium ⁊ ſpiritualiū hoſtiū interitus. Per typici agni immolationem ⁊ hebreorum liberationē· veri agni paſſio ⁊ noſtra redemptio. De celo datur manna: ⁊ aqua de petra· hic eſt panis qui de celo deſcendit ⁊ doctrina xpi. In monte dant᷑ precepta atqꝫ iudicia populo dei: vt ſupernis ſubijciamur diſciplinis. Tabernaculū ⁊ vaſa eiꝰ conſtruuntur· cultꝰ ⁊ ſacrificia impant᷑· quibꝰ eccleſie ornatus ⁊ ſpiritualia ſacrificia ſignificantur. Myſtica vnctio ⁊ thimiamata cōficiuntur: quibꝰ ſanctificatio ſpiritꝰ ⁊ orationis odorameta cōmendant᷑. Hinc paulus ait: Omnes eandem eſcam ſpiritualē manducauerūt· ⁊ oēs eundem potū ſpiritualē biberūt ⁊c. Hinc quoqꝫ iohānes· Facta ſūt hec inquit vt ſcriptura impleretur Os nō comminuetis ex eo.

He· Helleſmoth hebraice Exodꝰ grece· exitus vel egreſſus latine: odos em̄ via. Hinc odoporion· id eſt· itinerarium.

Ruben Sy· le· Vndecim filij iacob qui cū eo in egiptum ingreſſi ſunt· imo duodecī addito ioſeph Apoſtolos ſignificāt quibꝰ verus iacob ait: Sicut miſit me pater: ⁊ ego mitto vos in mundum.

Erant igitur ⁊c. Septuaginta anime· i· ſeptuaginta diſcipuli cum iacob· i· xpo ingrediuntur in egiptum· i· mundū miſſi· ſ· ad predicandum. Aliter· lxx· anime egiptū ingreſſe: miſtice in numero remiſſionis accipiunt᷑ vt huic· ſ· ſeculo qd̄ per egiptum figuratur poſt tanta peccata det᷑ remiſſio peccatorum.

Quo mortuo ⁊c. Iſi· Sic poſtqꝫ verus ioſeph pro omībꝰ guſtauit mortem· ⁊ deſtruxit eū qui mortis imperiū habebat: multiplicatus eſt populus fideliū· niſi em̄ in terra granū mortuū fuiſſet: ſolū manſiſſet.

Orig· Mor· Si moriatur in te ioſeph· i· ſi mortificationē xpi in te ſuſcipias· ⁊ mortifices membra tua peccato: multiplicātur in te filij iſrael· ſenſus· ſ· boni ⁊ ſpirituales. Si em̄ ſenſus carnis mortificentur· ſenſus anime creſcunt. ⁊ morientibꝰ in te vicijs· virtutes augentur· ⁊ terra te multiplicat in operibꝰ bonis· que per officium corporis miniſtrantur. Paulum multiplicauerat terra qui dicebat: permanere aūt in carne magis neceſſariū eſt ꝓpter vos. Dū em̄ manet in terra· i· in carne ſua: multiplicatur credendo eccleſia acquirendo populum deo· ⁊ ab hieruſalem vſqꝫ ad illiricum euangelium predicando.

Surrexit interea· r· n· Orig· All· Hic eſt dyabolus· qui dixit in corde ſuo nō eſt deus· qui genti ſue· i· apoſtatis angelis dicit: Ecce populus filioꝝ iſrael ⁊c. Eoꝝ· ſ· qui poſſunt mente deū videre: potentior eſt nobis. Venite opprimamꝰ eū ſapienter. Sentit dyabolus qꝛ magnus ſit populus iſrael: ⁊ fortior ipſo: quia ſepe congreſſus eſt· ſepe ſuperatur. Scit iacob luctatum eſſe ⁊ adiutorio angeli obtinuiſſe cōtra aduerſariū ⁊ inualuiſſe cum deo. Alioꝝ quoqꝫ ſanctoꝝ luctas ſenſit· ſpiritualia certamina pertulit· timet nequā eueniat bellum ⁊ conſentiant aduerſarijs eius· ⁊ deuictis eis: diſcedant de terra ſua. Videt᷑ michi ex his q̄ patriarchis ⁊ ꝓphetis de aduentu chriſti indicata fuerant: qꝛ ſentit venturum qui exuat principatꝰ eius ⁊ poteſtates· ⁊ cū fiducia triūphet eos: ⁊ affligat in ligno crucis.

C. I.

Hec ſunt
que nomīa ſcripta ſunt in celo.
nomina filio-
deum videntium.
rū iſrael· qui
Secundū illud: In innocētia mea ingreſſus ſum ⁊c. Mundū. Chriſto duce qui in tenebris egipti ſanctos illuminat· vnde dominꝰ illuminatio mea ⁊ ſalus mea· q· t· ⁊c
ingreſſi ſunt egiptum cū iacob
Imitatoribus vel familia actuū vel cogitationum vel virtutū.
Singuli cum domibus ſuis in-
per duodecim filios iacob· xij· apl̄i deſignant᷑
viſionis filius · Auditio · Additus.
troierūt· Ruben· Symeon· le
ꝯfeſſio · Merces · Habitaculū fortitu
ui· iudas· iſachar· zabulon· et
dinis. · Filiꝰ dextre · Iudiciū · Cōuerſio vel comparatio
beniamin· dan· et neptalim·
In procinctu vel felicitas · Beatus.
Gad· ⁊ aſer· Erant igitur omnes
vel que
anime eoꝝ qui egreſſi ſunt de fe-
diſcipuli. chriſtus
vnde in mundo erat ⁊ mundꝰ ꝑ ipſum factꝰ
more iacob ſeptuaginta Ioſeph
eſt· ⁊ ſui eum nō cognouerunt. · In mundo.
· In cruce.
aūt in egipto erat: quo mortuo
Martiribus primis
⁊ vniuerſis fratribꝰ eius omniqꝫ
Imitatoribus. · qꝛ mortuū granū frumēti multū fructū affert.
cognatione ſua: filij iſrael creue-
runt ⁊ quaſi germinantes multi-
plicati ſunt· ac roborati nimis im-
Latitudinē mundi · Sapientia carnis
pleuerunt terram. Surrexit in-
dyabolus qui eſt rex ſup oēs filios ſupbie.
terea rex nouus ſuper egiptum
dixit inſipiēs ī corde ſuo nō eſt deꝰ. · xp̄m
qui ignorabat ioſeph. Et ait ad
Apoſtatas angelos · Corporeas voluptates
populum ſuum: Ecce populus
Sanctorum deū videntiū.
filiorum iſrael multꝰ ⁊ fortior no-
Sapiētia· ſ· carnis que eſt inimica deo.
Corporaliter vel ſpiritualiter.
bis eſt. Venite ſapienter oppri-
numero vel merito.
mamus eum· ne forte multiplice-
Chriſti ⁊ militie eius.
tur: Et ſi ingruerit ꝯtra nos bel-
Ne. · Chriſto ⁊ angelis ſuis vel diſcipulis
lum· addatur inimicis noſtris·
Exuens imaginē terreni hominis. vnde egredere de terra ⁊ de cognatione tua.
expugnatiſqꝫ nobis egrediatur
demones diuerſoꝝ vicioꝝ actifices. · vt
de terra. Prepoſuit itaqꝫ eis ma-
principalia vicia. · Terrenorum.
giſtros operum vt affligerēt eos

In cronicis euſebij ⁊ hieronimi legimꝰ: qꝙ poſt ingreſſum ioſeph in egiptum: primus amoſis regnauit annis· xxv· poſt eū nebron annis· xiij· Dehinc amenophis annis· xxi·. poſt hunc mephres annis· xij· poſt quem miſphar metuſis annis· xxvi· Deinde tithinoſis· viij· poſt eum amenophis xxxi· ſub quo amram genuit moyſen· cum eſſet annoꝝ ſeptuaginta.

Omnes reges egiptiorum· pharaones priꝰ appellabantur: ſicut nunc ptholomei ⁊ arſacide reges perſarū· ceſares auguſti romanorum habebāt tamē ꝓpria vocabula ſic ille ſub quo ioſeph ī egipto fuit, mephres vocatꝰ fuit· a q̄ vſqꝫ ad cenchrē qui filios iſrael afflixit: ⁊ in mari rubro per ijt: multi pharaones fuerunt.

Orige· Moral· Primum requirere volo q̄s eſt rex in egipto qui ſcit ioſeph: et qui neſcit. Dū em̄ ille regnaret qui ſciebat ioſeph: nō dicuntur afflicti filij iſrael· neqꝫ in luto ⁊ latere conſumpti, neqꝫ maſculi eoꝝ necati: ⁊ femine viuificate: ſꝫ cū cepit regnare qui nō nouerat ioſeph. Si dominus regit nos ⁊ ſenſus mentis vl̄ aīe noſtre illuminatur a deo· memorans xp̄m reſurrexiſſe a mortuis in egipto· i· in carne noſtra· ſpiritꝰ noſter regnū cum iuſticia tenet· ⁊ filios iſrael· id eſt· ſenſus rationabiles· vel virtutes in luto ⁊ latere nō conſumit· nec curis terrenis atterit. Si hoꝝ memoriam ſenſus noſter perdiderit xp̄m neſcierit· tunc ſapientia carnis q̄ eſt inimica deo ſuccedit in regnū. Alloquitur gentem ſuam· i· corporeas voluptates ⁊ vicioꝝ ducibꝰ ad conſilium vocatis: deliberat cōtra filios iſrael quomodo circūueniantur· opprimantur luto· ⁊ latere affligant᷑· mares exponāt· feminas alant· edificent ciuitates egipti ⁊ ciuitates munitas. Nec putandū eſt diuinos libros egiptiorum geſta narrare ſine cauſa· ſed q̄ ſcripta ſunt ad noſtram doctrinā ſcripta ſunt· vt qui hec audis ſi forſitan baptizatus es ⁊ annumeratus inter filios iſrael: ⁊ ſuſcepiſti in te dominū regem· ⁊ poſt h̄ volueris declinare et opa ſeculi agere: actus terre ⁊ lutea explere miniſteria: ſcias qꝛ ſurrexit in te rex alius qui neſcit ioſeph· rex egipti· ipſe te cogit ad opa ſua ⁊ laterem opari ⁊ lutum· ipſe ſupappoſitis magiſtris ⁊ cōpulſoribus ad opa terrena flagellis agit· vt edifices illi ciuitates· p ſeculū diſcurrere facit· maris ⁊ terre elementa pro cupiditate turbare: foꝝ litibꝰ pulſare: ⁊ pro exiguo terre ceſpite ꝓpinquos iurgijs fatigare: caſtitati inſidiari: decipe innocentiā domi feda· foris crudelia· intra ꝯſcientiā flagicioſa committere. in hmōi ſcito te regi egipti militare: qd̄ eſt mundi huiꝰ ſpiritu agi.

Prepoſuit itaqꝫ magiſtros ⁊c. Orig· All· Dyabolus conuocata gente ſua: opprimere cupit rationabilem ſenſuꝫ· qui nunc figuraliter dicitur iſrael· ꝑficit magiſtros operū: qui cogant eos diſcere opa carnis. ſecundum illud Commixti ſunt inter gentes· ⁊ didicerūt opa eoꝝ. Docet edificare ciuitates pharaoni: phiton q̄ ſignificat os defectionis. vel abyſſi ⁊ rameſſes q̄ eſt cōmotio tinee· ⁊ on· i· heliopolis q̄ dicit᷑ ciuitas ſolis: deficit os cum mendacium loquitur a veritate ⁊ probationibus. Ille ab initio mendax fuit· ⁊ ideo tales ciuitates vult ſibi edificari. os abyſſi: qꝛ abyſſus perditionis eiꝰ eſt locus. Alia eius ciuitas eſt cōmotio tinee. Qui em̄ eum ſequitur ibi theſaurizat vbi tinea demolitur ⁊ fures ef· ⁊ fu· Ciuitatē quoqꝫ ſolis edificat falſo nomine, qꝛ transfigurat ſe in angelū lucis. In

his occupat mentes q̄ facte ſunt vt videāt deū. Proſpicit tn̄ imminere ſi/bi bella ⁊ matur̄ gentis ſue exitium. Ideo dicit gens iſrael valet ſup̄ nos: vtinā ⁊ nos ſentiat valere ſup̄ ſe vt .ſ. cogitatōnes ⁊ cōcupiſcētias malas quas immittit nō ſuſcipiā .ſ. iacula ignita ſcuto fidei repellā ⁊ in oībꝫ q̄ ſuggeſſerit dicā: vade retro ſathanas. Scriptū eſt eñ: Dñm deū tuum adorabis: ⁊ illi ſoli ſeruies. Sꝫ ⁊ h̄ qḋ dicit ne forte accidat nobis bellum ⁊ cōſentiāt hi cū aduerſarijs noſtris. ex ꝓphēticis vocibꝫ ꝓuidet ſibi ventu/rū bellū ⁊ derelinquē/dā ſe a filijs iſrael. et ꝙ ꝯſentiant aduerſa/rio eiꝰ: ⁊ adijciantur ad dñm. h̄ eſt qḋ hie/remias ait: Clamauit ꝑdix cōgregauit q̄ n̄ ꝑpit. fecit diuitias n̄ cū iudicio .i. dimidio dierū eiꝰ derelinquēt eū ⁊ in nouiſſimis ſu/is erit ſtultꝰ. Intelli/git ergo perdicē ſe q̄ nō ꝑpit cōgregaſſe ⁊ qḋ hi quos ſine in/dicio cōgregauit re/linquēt eū: ⁊ ſequent xp̄m qui genuit. Ipe ſtultus remanebit cū ad factorē ſuū ⁊ parē/tem vniuerſa creatu/ra cōfugerit. ideo in/dignat dicēs: Ne ex/pugnātes nos exeāt de terra noſtra. non vult nos exire de ter/ra ſua. vt ſemp̄ porte/mus imaginē terreni ne eo relicto fugiamꝰ ad eū q̄ ꝑparauit re/gnū celorū. relinquē/tes imaginē terreni ⁊ ſuſcipientes imagi/nē celeſtis. Ideo ſta/tuit magiſtros opum

† .ſ. Corporis vel anime ‡ .ſ. In quibꝰ ſeruiant
†oneribus. Edificauerūt ‡ vrbes
dyabolo. † .ſ. diſſipatori. vel malleo vniuerſe terre ‡ .ſ. os defectionis vel abyſſi.
tabernaculorū † pharaoni ‡ phiton
† .ſ. cōmotionē tinee vel maliciā detinentem. ‡ .ſ. cū dyabolus chriſtū ⁊ chriſtianos occidit.
⁊ † rameſſes. ‡ Quātoqꝫ opprime
numerꝰ fideliū creuit. vnde cū eñ infirmor tūc fortior ſum. Et virtꝰ in infirmitate perficitur
bant eos: tanto magis multipli/
cabantur ⁊ creſcebant. Oderūtqꝫ
† .ſ. Sanctos deū videntes. ‡ .ſ. mundani.
†filios iſrael ‡ egiptij: ⁊ affligebāt
illudentes ⁊ inuidentes eis: atqꝫ
ad amaritudinē perducebāt vitā
.ſ. Lutulētis .ſ. ⁊ terrenis.
eorum operibus duris luti ⁊ late
ris: omniqꝫ famulatu quo in terre
operibus premebantur: Dixit au
† .ſ. dyabolus. ‡ .ſ. Legi ⁊ euāgelio.
tem † rex egipti ‡ obſtetricibus he/
breorum. quarum vna vocabat
† .ſ. paſſer .i. lex ſpiritualis ‡ .ſ. Rubens vl̄ vere/cunda. qꝛ chriſti ſanguine euāgelia rubent.
†ſephora. altera ‡ phua ꝑcipiens

qui artes ſuas doceant. et nos artifices malicie faciāt. ⁊ quia ſunt multi magiſtri malicie quos prefecit pharao qui impant exigūt extorquent ter/rena opera. Ideo xp̄o veniente fecit alios doctores contra illos pugnan/tes. qui ſubijciētes oēs principatus eorum: poteſtates ⁊ virtutes. defen/dant a violentia filios iſrael: ⁊ doceant iſraelitica opa. ⁊ mente videre de/um. relinquere opera pharaonis. exire de terra egipti. egiptios mores ⁊ totū veterem hominem cum actibꝫ ſuis exuere ⁊ induere nouum qui ſecun/dum deum creatus eſt.

¶ Iſi. Alī. Iſrael populū xp̄ianū. pharao zabulū ſignificat. qui luti ⁊ lateris imponit grauiſſimū iugū. ſeruitutē .ſ. terreni ⁊ lutulenti opis admi/xtis paleis .i. leuibꝫ ⁊ irrationabilibꝫ factis: vt oībꝫ onere peccatorū oppſ/ſis: nemo ſit qui regnū eiꝰ diſperdat aut vincat.

¶ Dixit aūt rex ⁊c. Orig. Alī. Hec nō ſolū in mundo q̄ egiptus ſpiri/tualiter dicit: ſed in vnoquoqꝫ noſtrū deꝑhendimꝰ. Princeps huiꝰ mū/di nō vult viuificari maſculos ſed feminas. In femina caro ⁊ affectꝰ car/nis deſignat: vir aūt rationabilis eſt ſenſus: ⁊ intellectualis eſt ſpiritꝰ. qui poteſt celeſtia cape. deū intelligere. q̄ ſurſum ſunt querere. hunc odit prin/ceps egipti. ⁊ necari cupit. cupit aūt q̄ carnis ſunt viuere. ⁊ q̄ ad materiā ꝑtinent corꝑalem: hec nō ſolū viuere: ſed augeri ⁊ excoli. Vult eñ vt oēs carnalia ſapiāt. tpalia ⁊ q̄ ſunt ſup̄ terrā querant. nemo leuet ad celū ocu/los. nemo requirat vnde huc venerit. nemo patriā paradiſum recordetur. Cū ergo videris hoīes in voluptatibꝫ vitā ducere. luxu fluitare cōuiuijs ⁊ ipudicicijs opam dare. ſcito qꝛ in his rex egipti maſculos necat: ⁊ viuifi/cat feminas. Si vero vnū de mille ad deū cōuerti oculos ſurſum erigere eterna querere. odiſſe delicias ⁊ luxuriā. amare continentiā. iſtū quaſi ma/ſculum necari cupit pharao pſequitur. mille machinis oppugnat. odit ta/les. viuere in egipto non ſinit. Inde eſt ꝙ in h̄ mundo ſerui dei habentur contemptui expoſiti cōtumelijs. inde in eos odia ⁊ pſecutōes concitantur.

¶ Obſtetricibus hebreorū quarū. Orig. Iſte etiā obſtetrices corrumpe nitit. quarū vna vocabat ſephora .i. paſſer. altera phua .ſ. rubēs vel verecunda: p̄ has necari mares ⁊ viuificari feminas querit. ſed ⁊ time/

bant obſtetrices deū ⁊ nō ſicut ꝑcepit eis fecerunt. Obſtetrices docuerunt ante nos qndam rationabilis eruditionis formā tenere: obſtetrices eñ me/dice ſunt: ⁊ tam maſculos naſcentes q̄ feminas fouent. Eruditio ergo cō/munis eſt rationabilis ſcientia ⁊ ad oēm pene ꝑuenit ſenſum. oēs inſtru/it ⁊ fouet. Si quis in ea virilis animi fuerit qui velit celeſtia querere. diui/na ſectari. velut medicatus ⁊ fortis. per has eruditiones ad diuinorū in/telligentiā paratior veniet. Eſt eñ vna velut paſſer. que celſiora docet ⁊ rationabilis doctri/ne pennis in altū pro/uocat. Altera rubēs vel verecunda mora/lis eſt. mores compo/nit: verecundiam do/cet ⁊ honeſtatē. Mi/chi tamen quia dicit ſcriptura de his ꝙ ti/mebant deum ⁊ non fecerūt preceptū re/gis egipti: videntur vtriuſqꝫ teſtamēti fi/guram ſeruare. ⁊ ſe/phora que paſſer in/terpretatur: legi que ſpiritualis eſt conue/nire. Phua vero q̄ rubens vel verecūda indicare euangelia. que chriſti ſanguine rubent ⁊ p̄ vniuerſū mundū paſſionis cru/ore rutilant. Ab his ergo anime que na/ſcuntur in eccleſia ve/lut obſtetricibus me/dicantur. quia de ſcri/pturis cuncta erudi/tionis medicamina cō/feruntur. Tentat ta/men pharao per has necare maſculos. cū ſtudioſis in diuinis ſcripturis hereſes et

.ſ. Prime natiuitati inſidiatur dyabolus. ⁊ ſuis precipit vt ſtatim irruāt ⁊ fluctibꝰ ſeculi obruāt .ſ. Iheſus vt aſcendit de baptiſmo ductꝰ eſt in deſertū a ſpiritu ⁊ temptabatur a diabolo. ſꝫ vi/cit ieiunando. vt ieiunijs ⁊ oratōibus ſcias eſſe
eis. Quando obſtetricabitis he/
vincendum: oblata ſibi mundi regna ⁊ gloriam cōtempſit. vt hic cōtemnēdo ſupes tentantem.
breas. ⁊ tempus partus aduene
† .ſ. virtus robuſta ‡ .ſ. ſtatim ne preualeāt cre/ſcentes.
rit. ſi † maſculus fuerit ‡ interficite
† .ſ. viciū fragile. ‡ .ſ. timere docuerit.
illū: ſi † femina reſeruate. ‡ Timu
.ſ. Rationalis doctrina ⁊ moralis.
erunt autem obſtetrices deū. et
non fecerunt iuxta preceptū regis
.ſ. virtutes.
egipti: ſed conſeruabant mares.
† .ſ. princeps huiꝰ mundi.
Quibus ad ſe accerſitis † rex ait:
Quidnam eſt hoc qḋ facere volu/
iſtis. vt pueros reſeruaretis? Que
.ſ. timore mortis ſue menti/
reſponderunt: Nō ſunt hebree ſi/
untur qḋ puniendum eſt: ſed timore dei pueros
cut egiptie mulieres: ipſe eñ ob/
ſeruauerūt. qḋ remunerandū eſt.
ſtetricandi habent ſcientiam: et

praua dogmata ſuggerit. Sed ſtat immobile fundamentū dei. Timent enim obſtetrices deum .i. timorem dei docent. qui eſt initiū ſapientie. Sic competentius aptatur qḋ ſequitur. quia timebant obſtetrices deum. fe/cerunt ſibi domos. Qḋ ſecundum litteram nullam conſequentiam habet. Non enim propterea domus fit: quia timetur deus. Si aūt videas quo/modo ſcripture noui ⁊ veteris teſtamenti timorem dei docentes domos ec/cleſie faciant. ⁊ totum orbem domibus orationis impleant. rationabiliter ſcriptum videbitur. Sic ergo iſte obſtetrices quia timent deum .i. timorē dei docent: non faciunt preceptum regis egipti. ſed viuificant maſculos: nec tamen dicitur: qꝛ paruerunt feminas viuificantes. Ego aūt confiden/ter dico: nō viuificant feminas. Neqꝫ eñ vicia aut luxuria in eccleſia do/centur: aut peccata nutriuntur. qḋ vult pharao cum viuificari feminas iu/bet. Sed ſola virtus excolitur ⁊ nutritur. verū hec ad vnumqueqꝫ refera/mus. Si times deum. nō facis preceptum regis egipti. ille eñ ꝑcepit vt in delicijs viuas ꝑſentia concupiſcas. Tu ſi times deum ⁊ exhibes officium obſtetricis. anime tue ſi ſalutē cōferre cupis viuificas maſculos .i. interio/rem hominem qui ī te eſt medicaris ⁊ foues. ⁊ per actus ⁊ intellectꝰ bonos vitam acquiris eternam.

¶ Si maſculus fuerit ⁊c. Iſi. Iubet pharao maſculos occidi. femi/nas viuere. ſic dyabolꝰ ne poſſit robur fidei ꝑualere: interfectis virtutibꝫ vult vicia viuere. forteſqꝫ ⁊ viriles animi ſenſus: quibꝫ diuina ſapimus .i. rationem. prudentiā. conſtantiam. innocentiāqꝫ. ⁊ fidem nititur occidere ⁊ qḋ femineum imbecillum fragile ⁊ pronum eſt ad vicia cupit ſupereſſe .i. ambitionē. vinolentiā. libidinē. iracūdiā. ⁊ his ſilia: q̄ feminarū figura ſūt.

¶ Que reſponderūt ⁊c. Aug. Queritur vtrum talia mendacia ap/probata ſint autoritate diuina: qꝛ ſcriptum eſt deum benefeciſſe obſtetri/cibus. Sed vtrū pro miſericordia ignoſcebat mendacia: an etiā menda/cium dignum premio iudicabat deus. incertum eſt. Aliud enim faciebāt obſtetrices viuificando paruulos. Aliud pharaoni mentiendo. In viui/ficando opus miſericordie fuit. Mendacio vero pro ſe vtebātur. ne pha/rao noceret illis qḋ potuit nō ad laudem ſed ad veniam pertinere. Neqꝫ

binc autoritas mentiendi data eſt eis: de quibꝰ dicit᷑. Et nõ eſt in ore eoꝝ inuentũ mendaciũ. Quorundã eñ vita longe inferior a profeſſione ſanctorum. ſi habeat iſta mendacioꝝ peccata: puectu ipſo ⁊ indole feruntur. pſertim ſi beneficia nondũ norunt expectare celeſtia. ſed circa terrena occupantur. Quoꝝ aũt iam cõuerſatio in celis eſt. non eos eſtimo lingue modum circa veritatẽ falſitateq̃ꝫ exemplo obſtetricũ debere informare.

Bene ergo fecit deus. Greg. Sũmope cauendũ eſt mendacium q̃uis ſit culpe leuioris. ſi quiſq̃ꝫ mentiat᷑ pſtando beneficium. Sꝫ qꝛ ſcriptũ eſt. os qð mentit᷑ occidit animam. ⁊ pdes oẽs q̃ loquũtur mendaciũ. hoc quoq̃ꝫ pfecti refugiunt. vt nec vita cuiuſlibet p eoꝝ fallaciam defẽdatur. ne noceant anime ſue duꝫ nitunt᷑ prodeſſe carni aliene. quãq̃ꝫ hoc peccati genus facile credimus relaxari. Nã ſi q̃libet culpa ſequenti pia opatione purgatur: quãtomagis hec facile abſtergit᷑. quã mater boni opis pietas comitatur. Multi vero obſtetricũ fallacia conant᷑ aſſerere hoc genus mendacij nõ eſſe peccatũ: qꝛ edificauit eis dñs domos. In qua magis compenſatione noſcit᷑ qð culpa mendacij mereatur. Nã benignitatis earum merces: q̃ potuit in eterna vita retribui: pro culpa mendacij in terrenam compenſationẽ declinata eſt. vt in vita ſua quã mentiendo tueri voluerunt: q̃ fecerũt bona percipent. ⁊ vlteriꝰ qð expectarent mercedis premium non haberent. Nã ⁊ ſi ſubtiliter ppendatur. amore pſentis vite mentite ſunt. nõ intentione mercedis. Parcendo eñ conate ſunt infantium vitã tegere mentiendo ſuã.

priuſq̃ꝫ veniamꝰ ad eas pariunt.
(qꝛ timuerunt deum.)
Bene ergo fecit deꝰ obſtetricibꝰ:
(abundantiam.)
⁊ creuit populꝰ iſrael ꝯfortatuſq̃ꝫ eſt nimis. ⁊ qꝛ timuerũt obſtetri-
(abundantiã tribuendo. ad literã vel filios dedit.)
ces deũ: edificauit illis domos
(diſſipans. vel apertio oris. vel os abyſſi. demonibꝰ. vel iniquis hominibꝰ. vel vicii᷑)
Precepit aũt pharao omi pplo
(Opus bonũ. virtutũ.)
ſuo dicens: Quidquid maſculini
(fluctus ſeculi.)
ſexus natum fuerit: in flumen pijcite. Quidquid feminei reſeruate
(viciorum.)

C. II.

Egreſſus eſt
(Ratio. amram. ſ. cuius vxor iocabeth. familia. ſanctorũ qui additi deo.)
poſt hec vir de domo leui. acce-

Aug. In libro de locutionibꝰ. ⁊ qꝛ timuerũt obſtetrices deum edi. illis domꝰ. Nunquid antea domos nõ habebant. an ad diuitias hoc verbũ pertinet. vl᷑ potius ad aliquas rei familiaris idoneas facultates. Simile eniꝫ videtur qð ait iacob ſocero ſuo. Nunc ergo quãdo faciã ⁊ ego michi domum: Dixerat eñ q creuerant pecora laban ſub illo. qð ipſe laban cõfeſſus eſt dicens: Benedixit me deus in introitu tuo. Subintelligitur ergo ſicut ⁊ tu. hoc eñ videtur valere qð ait: ⁊ ego. vt ad ipſaꝫ domũ faciendã pertinere videatur. qð cõſequenter a laban merces ſtatuenda pponitur.

Precepit aũt pharao ⁊c. Orig. Moꝝ. Egiptij quibꝰ hoc precepit pharao. feminas tantũ viuificant. oderant maſculos. oderunt eñ virtutes. vicia nutrierũt. Nunc quoq̃ꝫ inſidiantur egiptij. ſi naſcatur maſculus hebreis vt ſtatim interficiãt. niſi caueãt obſeruent ⁊ occultent. Refert ſcriptura qð de tribu leui aliquis genuit maſculũ. ⁊ vidit infantem eſſe elegãtem. ⁊ occultauit eum. Ne ergo iuſticiam noſtram faciamus coram hominibus. ſed clauſo hoſtio oremus patrem noſtrum in occulto. ⁊ neſciat ſiniſtra quid faciat dextera. ne diripiatur ab egiptijs. inuadatur. fluctibꝰ ſubmergatur. Si facio elemoſinã qꝛ eſt opus dei. maſculum genero. Sed ſi laudem ab hominibus quero ⁊ nõ occulto: rapitur ab egiptijs. in flumen mergitur. ⁊ tanto labore tantoq̃ꝫ ſtudio egiptijs maſculum genui.

Egreſſus eſt ⁊c. Rab. Hinc ioſephus ait. Metuens autẽ amram ne captus regie ire ſuccumberet. ⁊ ipſe cũ puero deperiret ⁊ dei prouidentiam excluderet: deliberauit potius hoc modo pueri cõſulere ſaluti. prouidentiamq̃ꝫ latendi hanc eſſe iudicauit. Vas rotundũ ex vimine cõplicitũ velut alueoli magnitudine prepauit. qð ſufficeret ut infans ibi ſpacioſe iaceret. Deinde vnxerũt illud bitumine. Natura nanq̃ꝫ bituminis eſt. vt i viminalibus vaſculis acceſſum poſſit aque coercere. Illic ergo mittentes infantem: ⁊ circa fluuium ponentes: eius ſalutẽ deo reliquerunt. Termuth igitur erat filia regis. hec dum luderet circa litus fluminis portari a fluuio illud vas cõſpiciens pcepit vt ad ſe ille alueus portaretur. venientibꝰ aũt qui ad hoc fuerãt deſtinati cũ alueo. videns infantẽ valde gauiſa eſt ppter magnitudinẽ ⁊ ſpeciẽ eius. Tanto eñ deus ſtudio circa moyſen vſus eſt vt ab ipſis qui propter eius natiuitatẽ decreuerunt interimere omne genꝰ hebreorum alimento ⁊ cura dignus haberet᷑. iuſſitq̃ꝫ mulierem adduci thermuth regis filia q̃ daret infanti mãmillam. Quo nõ accedente ad illius vbera. ſed euitante: ⁊ hoc in multis mulieribꝰ faciente. Maria aſſiſtens his q̃ fiebant vt quaſi videretur ex opibus ei inter alias aſtare. ait: Fruſtra o regina has mulieres ad nutrimentũ infantis vocas: q̃ nullam ad eũ cognationẽ habent. Si vero quandam hebraicaꝝ mulierum adduci pceperis: puto tanq̃ꝫ cõtribulis ſue poterit vbera excipe. Cũq̃ꝫ putaretur bene dixiſſe: iuſſit hanc ire vt aliquã q̃ lactare eũ poſſet adduceret. Illa vero accepta hmõi poteſtate reuerſa eſt agens matrem nulli cognitam. Infanſq̃ꝫ grate quodãmodo eiꝰ acceſſit ad vbera: et ſupplicante regina cõmiſſum eſt ei cũ oĩ diligentia pueri nutrimentum. Cui ſecunduꝫ rerum euentuꝫ nomẽ eſt impoſitum. eo q de flumĩe ſit ſaluatꝰ. aquã eñ egiptij moys vocant. yſ vero ſaluatꝰ. cõponentes itaq̃ꝫ hoc ex ambobus moyſis nomen impoſuerunt. i. ex aqua ſaluatus. Alſ. Parentes moyſi quoꝝ fidẽ ⁊ opa lex naturalis decorabat patriarche ſunt. a quibꝰ ipſe moyſes ⁊ illi qui legem littere accepunt nati ſunt. Tribꝰ ergo menſibꝰ moyſes ĩ domo parentum natus occultatur. cũ lex vetus tribꝰ temporibꝰ in iudaica plebe ante aduentũ xpi lateret. hoc eſt ſub iudicibꝰ. ſub regibꝰ. ſub ſacerdotibus donec venit ipſe qui legem dedit. ⁊ p totam mundi latitudineꝫ ſpiritualit᷑ eã obſeruandã gentibꝰ tradidit. Filia aũt pharaonis eccleſia eſt de gentibus congregata. q̃ q̃uis nunc vero gaudeat parente. hoc eſt. deo patre: tñ ante aliũ qñ ydolis ſeruiebat ſecuta eſt patrem. de quo p diuinã vocẽ in pſalmo ad ipſam dictũ eſt: Audi filia ⁊ vide ⁊. i. a. t. ⁊. o. p. t. ⁊. d. p. t. ⁊c. Hec ergo exiuit de domo patris. ⁊ venit ad aquas baptiſmi vt lauaret᷑ a peccatis q̃ cõtraxerat in domo patris ſui. veniẽſq̃ꝫ ad baptiſmuꝫ ſuſcepit legem. q̃ tunc lex intra fiſcellam erat ſcirpeam ex multis virgultis. ſiue ex papiro cõtextam ac linitam pice ⁊ bitumine: qꝛ vilibꝰ vtiq̃ꝫ ⁊ terreſtribꝰ iudeorum ſordebat ſepta traditionibꝰ. vſq̃ꝫ quo eccleſia ſumpſit illã de paluſtribus ⁊ luteis loculis carnaliũ ſenſuũ. ⁊ intra ſapiẽtie vere aulas ⁊ regalia tecta hoc infantiã ſuã apud ſuos tranſegit. apud illos. ſ. qui ſpiritualiter eam intelligere neſciebant paruula ⁊ lactentiũ cibus. cũ vero ad eccleſiam venit. ⁊ p eã rite intellecta eſt fortior efficit᷑. Quid igit᷑ q mercedeꝫ accepit illa q̃ pueꝝ nutriebat a filia pharaonis: niſi q ſynagoga apud quam lex nata ⁊ nutrita erat ab eccleſia iſtã mercedẽ accepit. vt vltra ydola nõ coleret. videns eos q̃ ex gentibꝰ crediderant. ita cõuerſos ad dñm: vt penitus reſpuerent ſimulacra ⁊ vltra non colerent. ipſa quoq̃ꝫ docetur erubeſcere ydola colere.

pit vxorem ſtirpis ſue: q̃ ꝯcepit
(ſenſualitate rõi cõuenientem. qꝛ patruelis id eſt. amita ipſius. de roc)
(opus bonum.)
et peperit filium: et videns eum
(qꝛ datũ dei optimũ. pro egiptijs. ne ſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua. In menſura fidei ſancte trinitatis.)
elegantem abſcondit tribꝰ menſibus. Cumq̃ꝫ iam celare non poſ-
(A fiſco. i. ſacco.)
ſet: ſumpſit fiſcellam ſcirpeam. ⁊
(vili ⁊ tetro ſenſu iudeorũ.)
liniuit eam bitumine ac pice: poſuitq̃ꝫ intus infantulũ ⁊ expoſuit
(In paluſtribus ſolis qꝛ in terrenis cordibus quaſi expoſita ſordebat lex.)
eum in carecto ripe fluminis ſtan-
(maria ſecundũ hebreos.)
te procul ſorore eius ⁊ cõſiderante euentum rei. Ecce aũt deſcẽde-
(thermut vt fertur. eccleſia de gentibus. diaboli. vnde obliuiſcere populũ tuuꝫ ⁊ domũ patris tui. baptizaretur.)
bat filia pharaonis vt lauaret᷑

Et videns eũ elegantẽ ⁊c. Orig. Alſ. Pharaonis filia eſt eccleſia de gentibꝰ cõgregata. cui p pphetam dicitur: obliuiſcere populũ tuũ ⁊ domum patris tui. qꝛ cõcupiuit rex ſpeciẽ tuã. hec eſt ergo q̃ exiuit de domo patris. ⁊ venit ad aquas vt lauaretur a peccatis q̃ cõtraxerat in domo patris. ⁊ ſtatim viſcera miſericordie ſuſcepit. ⁊ miſerta eſt infantis. hec veniens in palude. inuenit moyſen iacentẽ expoſitũ a ſuiſ. ⁊ fecit eũ nutriri. Nutritur apud ſuos. ibi agit infantiã. fortior factus ducitur ad eam. adoptat᷑ in filium. Moyſes legem ſignificat. Veniens ergo eccleſia ad aquas baptiſmi ſuſcepit legem intra tibin concluſã. ⁊ bitumine linitaꝫ. Tibin ergo eſt tegminis ex papiro contextum ⁊ virgis. vel ex cortice arboꝝ formatuꝫ. Iacebat ergo lex clauſa intra hmõi tegmina pice ⁊ bitumĩe linita. vilibꝰ

.ſ. ⁊ tetris iudeoꝝ ſen
ſib⁹ ſordebat oblita
vſqꝫquo eccl'ia veni/
ret ex gentib⁹ ⁊ aſſu/
meret eaꝫ de luteis ⁊
paluſtrib⁹ locis intra
ſapiētię aulas ⁊ rega
lia tecta. Infantiam
tñ apud ſuos trāſigit
apud illos eñ q̇ eam
ſpiritualiter ñ intelli
gunt paruula eſt ⁊ in
fans ⁊ lactentiū ha/
bens cibos: cū ad ec/
cleſiā venit fortior ē
moyſes ⁊ validior.
amoto eñ velamine
litterę pfectus in lecti
one eius cib⁹ inuenit
Mercedē nutrimēto
rū accipit a filia pha
raonis. apud quā lex
naſcit' ⁊ nutrit': ſꝫ q̇d
eſt qđ ſynagoga acci
pit ab eccl'ia? puto il/
lud qđ moyſes dicit
ego in nō gentem in
emulatōeꝫ vos indu
cam in gentē inſipiē/
tem. in irā vos pcita
bo. Sinagoga ergo
de eccleſia hāc merce
dem accipit. vt vltra
ydola ñ colat. vidēs
eñ gentiles ita ad de
um pūerſos. ut vltra
ydola neſciāt: erube/
ſcit vltra ydola cole
re Noſ quoqꝫ ſi pha
raonē habuim⁹ pr̄eꝫ
ſi nos in opib⁹ malis
genuit: cū venerimus
ad aquaſ. aſſumam⁹
legē dei. nō nobiſ ſor
deāt litterę velut te/
gmen obſcuꝝ. q̄ pua
ei⁹ ſunt ⁊ lactātia co
medam⁹. q̄ pfecta ſu
mam⁹. ⁊ intra cordis
tecta regalia colloce/
mus. grandē ⁊ vali/
dū habem⁹ moyſen.
nichil de eo paruum
nichil vile ſentiamuſ
ſed totū magnificum
totū egregiū. totū ele
gās. totū eñ magnū
eſt qđ ſpirituale eſt ⁊
ſublimis intelligētię

† ſ baptiſmi. ⁝ ſ adoleſcentule dilexerunt te nimis.
in † flumie: ⁊ ⁝ puellę ei⁹ gradiebāt'
per crepidinem aluei. Quę cum
ſ corda iudeorum.
vidiſſet fiſcellam in papirione. mi
ſ primitiuas animas credentium.
ſit vnam ex famulabus ſuis. ⁊ al/
latam. apperiens cernenſqꝫ in ea
ſ legem litterali ſenſu paruulos ſibi lactantem
paruulum vagientem. miſerta ei⁹
ſ q2 lex apud iudeos nata ⁊ nutrita.
ait: De infantibus hebręoruꝫ eſt
hic. Cui ſoror pueri: Vis inquit
ſ ſinagogam
vt vadam ⁊ vocem tibi hebręam
mulierē quę nutrire poſſit infan/
tulum. Reſpondit: vade. Perre/
ſ vel ſuam
xit puella ⁊ vocauit matrem eius
Ad quā locuta filia pharaonis:
accipe ait puerum iſtum. ⁊ nutri
ſ vt amplius ydola nō colas.
michi: ego tibi dabo mercedē tuā
ſ Sinagoga
Suſcepit mulier ⁊ nutriuit pueꝝ
† ſ iam perfecto ſenſu validos paſcentem ſ In primitiua eccleſia ⁝ ſ expellendo a ſe † ſ eccleſie de gentibus.
† adultumqꝫ ⁝ tradidit † filię phara
ſ Suſceptum in regalem aulam cordis.
onis. Quē illa adoptauit in locū
filij. Vocauitqꝫ nomē ei⁹ moyſes
ſ baptiſmi. ſ eccleſia de gentibus chriſtū exci
dicens: q2 de aqua tuli eū. In di
pit ad fontē baptiſmi. ſ chriſtus.
ebus illiſ poſtq̄ creuerat moyſeſ
† ſ a patre. ſ vl' a iudeis. ⁝ ſ Nunciabo nomen tuū fratribus meis.
† egreſſus ē ad ⁝ fratres ſuoſ: vidit
† ſ In mundo ⁝ ſ dyabolū ī hac peregrinatōe
qꝫ † afflictionem eoꝝ. ⁊ ⁝ virum ęgi
nobis iniurioſum.
ptium percutientem quendaꝫ de
† ſ qui feſtinanter tranſeunt viam huius ſeculi ⁝ ſ Oēs in chriſto fratres ſum⁹ vnū patrē deū habemus.
† hebręis ⁝ fratribus ſuis. Cumqꝫ
ſ diſcrete oīa proſpiciendo. q2 in ſapientia vicit ſuperbum nō potentia.
perſpexiſſet huc atqꝫ illuc ⁊ nullū
ſ morte ſua. ſ dyabolum
adeſſe vidiſſet percuſſum ęgiptiū
ſ in fluxis ⁊ aridis mentibus.
abſcōdit ſabulo. Et egreſſus die

altero conſpexit duos hebręos
rixantes. Dixitqꝫ ei qui faciebat
iniuriam: Quare percutis proxi
mum tuū? Qui reſpondit: Quis
conſtituit te principem ⁊ iudicem
ſuper nos: Num me occidere tu
vis ſicut heri occidiſti ęgiptium.
Timuit moyſeſ ⁊ ait: Quomodo
palam factum eſt verbum iſtud?
ſ dyabolus.
Audiuitqꝫ pharao verbum hoc:
† ſ in membris. ⁝ ſ chriſtū.
et quęrebat † occidere ⁝ moyſen.
† ſ in apoſtolis ad gentes ⁝ ſ iudaico populo. i. ſpirituali egipto.
† Qui fugiens de ⁝ cōſpectu eius
ſ que cōtradictio vel reſpō
moratus eſt in terra madian. ⁊ ſe
ſio interpretatur. gentes eñ prius cōtradixerūt poſtea pie reſpondētes obedierunt. ſ dyabolo
dit iuxta puteum. Erant aūt ſacer
† ſ q2 ante gentiliū ſupſtitioni ſubiecte. ⁝ ſ eccleſie de gentibus ſeptiformi ſpiritu illuſtrate.
doti † madian ⁝ ſeptem filię q̄ vene
ſ baptiſmi vel doctrine celeſtis. ſ legis ſcientiam. vel mundanam.
runt ad hauriendam aquā: ⁊ im/
pletis canalibus adaquare cupi
ſ populum.
ebant gregē patriſ ſui. Supuene
ſ philoſophi gentiū ſcribe ⁊ phariſei iudeoruꝫ vel ſacerdotes idolorum. † ſ a morte. ſ Locutione
re paſtores ⁊ eiecerūt eas. † Sur
ſ chriſtus.
rexitqꝫ moyſes ⁊ defenſis puelliſ
† ſ aqua ſapientię. ⁝ ſ ſimplices aīas. ſ vel greges † ſ qui ⁊ raguel ⁊ cineus dicitur.
† adaquauit ⁝ oues earuꝫ. Quę cū
ſ Raguel paſtio dei vel amicus eius deus.
reuertiſſent ad † ietro patrem ſuū
ſ Miratur diabol⁹ gentes ad deū
dixit ad eas: Cur velocius veni/
cōuerti citius q̄ꝫ ad ſe cū quo fuerant diu.
ſtis ſolito. Reſponderunt. vir ęgi
ptius liberauit nos de manu pa
ſtorum. Inſuper ⁊ hauſit aquam
nobiſcum: potumqꝫ dedit ouib⁹
At ille: Ubi eſt inquit? Quare di
miſiſtis hominē? vocate eum vt

rat voluit interficere
eū dicens: q2 ęgiptus
eſſet ſubuertēda p ip
ſum. ſic ex oraculo de
monū accepat. Sed
pharaonis filia libe/
rauit eū. Cū aūt pfe/
ctę eſſet ętatis miſſus
eſt a pharaone cōtra
ęthiopes. Cūqꝫ ſciret
p deſerta ſerpentib⁹
plena ſe pfecturꝝ. tu/
lit ibices. i. ciconias
ęgiptiacas. Caſtra
ꝟo metat⁹ pferebat
eas vt ſerpentes de/
uorarent ⁊ fugarent
ſicqꝫ exercit⁹ ſecurus
tranſigebat noctem.
Cū ergo veniſſet ad
ciuitatem quā expu/
gnatur⁹ erat adama
uit eū ęthiopū regia
⁊ ſcḋm condictū ciuita
tem ei tradidit ⁊ nu/
pſit. inde eſt ꝙ aarō
⁊ maria iurgati ſunt
aduerſus moyſen p/
pter ęthiopiſſā uxorē

Cūqꝫ perſpexi. Aug. De hoc facto
moyſi ſatis diſputa/
uimus in illo ope qđ
de vita patriarchaꝝ
aduerſus fauſtū ſcri/
pſim⁹. vtrū indoles
in eo laudabilis fue
rit. qua h' peccatū ad
miſerit. ſicut vber ter
ra ante vtilia ſemina
quadā herbaꝝ inuti
liū feracitate laudat'.
an ipſum factū iuſtifi
canduꝫ ſit? Qđ ideo
nō videt'. q2 nullam
adhuc legittimā po/
teſtatem gerebat. nec
diuinit⁹ acceptā. nec
humana ſocietate or
dinatā. ⁊ tñ ſicut ſte/
phan⁹ ait in actibus
apoſtolorū putabat
intelligere fratres ſu
os ꝙ p eū de⁹ daret
ſalutem illis. vt p h'
teſtimoniū videatur
moyſes iam diuinit⁹
admonitus (qđ ſcri/
ptura eo loco tacꝫ) h'
audere potuiſſe.

Cernenſqꝫ i ea ⁊c. Iſi. Moyſes. i. xp̄s ad flumē lauacri ⁊ aquā baptiſmi a fidelib⁹ inuenit'. Moyſes plorabat. ⁊ xp̄s veteris hoīs quē induerat peccata deflebat. Vñ reſuſcitādo lazaꝝ fleuit. iudeoꝝ deplorās perfidiā vl' miſeriā. Filia pharaonis deſcendēs ad lauacrū fluminis collegit infantē. q2 de gentib⁹ eccleſia lauacri ſalutaris ſanctificationē deſiderās excepit a ſynagoga matre carnali xp̄m expulſum quaſi infantē. q̇ tūc paruulus videbat' cū in homine cerneret'. Inuenit illa moyſen clauſum in vaſculo multis agreſtibuſ qꝫ virgultis cōtexto. ⁊ eccleſia xp̄m reconditūꝫ in cordib⁹ ſanctorum q̇ in vnitate contexti ex multis pſonis oēs in xp̄o vnū corpus efficiunt'. ⁊ eū religioſa obſeruatione ſuſcipiētes tuentur.

Adultūqꝫ tradidit ⁊c. Ra. Refert ioſeph⁹. ꝙ filia pharaonis adultū moyſen ad patrē ſuū adduxit. cui ille coronā ſuā impoſuit: quā ſtatim moyſes piecit. qm̄ ibi ſculptū ſimulacꝝ vidit. Vñ ſacerdos q̇ ibi ade

Iſi. Al'. Moyſes. i. xp̄s. ęgiptū. i. dyabolū nobis in hac pegrinatōe iniurioſū nos defendēdo occidit: ⁊ in arena obruit occiſuꝫ. latet eñ in eis q̇ ſtabile nō habēt fundamentū. Eccleſiā ꝟo in petrā ędificat. ⁊ eos q̇ verbum ei⁹ audiūt ⁊ faciūt. prudēti viro cōparat. qui ędificat domum ſuam ſupra firmam petram. Alios vero ſtulto comparat q̇ ſupra arenā ędificat

Et egreſſus die altero. In hoc moyſes figuram chriſti geſſit qui duorum populorum diſcordiam in ſe angulari lapide pacificare ſtuduit: qui iniuriam facit ⁊ reconciliatorem contempſit iudaicus eſt. qui prędicationem chriſti reconciliantis repulit. ⁊ credētis populi hoſtis perſtitit. Vñ Tu diſcipulus illius ſis. nos diſcipuli moyſi.

Timuit aūt moyſes ⁊c. Aug. Si ſic diuulgatū eſt verbum hoc? Duo ſunt in hac locutione attendenda. quia pendet. ſ. ſententia. ⁊ ſic dimiſſa eſt. Deinde q2 verbū pro facto poſuit.

Que peperit ꝛc. Alſ. Chriſtus eccleſiā de gentib⁹ ſibi copulauit q̄ munere ſpiritus ſeptiformis. vna eſt in fide catholica. Vn̄ vna eſt colum ba mea q̄ gignit filiū q̄ vocat᷑ aduena. ꝛ alteꝝ qui dei adiutorium. adue ne em̄ ſunt ſancti ſup terrā. ſed dei adiutorio nunq̄ȝ carent.

Poſt multū uero ꝛc. Al. Poſtq̄ȝ moyſes in terra madian duxit vxorē. mortu⁹ eſt rex egipti: q꞉ cū xp̄s in orbe terraꝝ gentes ad fidē cōuertit: deſtructus eſt principatus dyaboli.

Ingemiſcentes. Mor. Niſi moriat᷑ in te rex egipti nō cognoſcis te opprimi ſeruitute egipti ꝛ opib⁹ luti ꝛ lateris. nec corde ingemiſcis nec vociferaris ad dn̄m vt liberet te. C. III.

Apparuitq̄ȝ ei. Iſi. Alſ. Erat flama in rubo ꝛ nō cremabatur. Rubus ſpine peccatoꝝ iudeoꝝ. flama in rubo verbū dei .i. lex data illi populo. Sȝ ꝛ flama rubū nō cōburit: q꞉ lex data peccata eoꝝ nō cōſumit.

Alij in rubo flamāte eccleſiā intelligunt q̄ pſecutionib⁹ inflamatur. q̄ loquēte ī ſe dn̄o non cremat᷑. Ꝙ dn̄s moyſi ī rubo apparuit. oſtēdit: q꞉ in eccleſia apparet fidelibus: nec alibi.

Aiunt hebrei ideo in rubo deū apparuiſſe moyſi ne poſſent ſibi inde ydolū ſculpere iudei. Semp ei de⁹ ydolatrie occaſionem recidit.

Greg. mor. Moyſes admixtus egiptijs quaſi uigilabat mundo. ideo vocem dn̄i nō audiebat. Sȝ extincto egiptio poſtq̄ȝ in deſertuȝ fugit. dn̄ illic. xl. annis degit. a terrenis tumltib⁹ obdormiuit. ꝛ ideo diuinam vocē pcepit. Cū em̄ mens ab exterioribus ſopitur: verbū dei penetrat veracius. Aureȝ quippe cordis turba terrenaꝝ cogitationū pſtrepens claudit. Non em̄ pfecte homo ſufficit ad vtraq̄ȝ diuiſus. q꞉ ſi exterius auditū aperit: interius obſurdeſcit.

Cernēs aūt d. ꝛc. Greg. Angelus qui moyſi apparuiſſe deſcribit᷑. modo dominus. modo angelus memoratur. Angelus q꞉ exterius loquendo ſeruit. Dominus q꞉ interius pſidens. loquendi efficaciā tribuit. Cum enim loquens ab interiore regitur. ꝛ per obſequium angelus. ꝛ per inſpirationem dominus memoratur.

Vocauit eū de medio ꝛc. Greg. Sepe ſimul terrenis ꝛ celeſtib⁹ ſubſtantijs per angelos loquitur deus: ſicut hic cū ignem rubūq̄ȝ ſociauit atq̄ȝ aliud ſuperius. aliud inferius iunxit. Qd̄ tunc ſolum agitur. cum aliqd̄ magnum ex coniunctione ſignatur. Nam p ſuccenſuȝ rubum moyſen alloquens oſtendit: quia doctor populi fieret. qui ꝛ legis flamam perciperet ꝛ peccati ſpinam non vitaret: vt qd̄ ex illo populo exiret. qui igne deitatis carnis noſtre peccata quaſi rubi ſpinam acciperet. ꝛ inconſumptaȝ humanitatis ſubſtantiam in ipſa diuinitatis flama ſeruaret.

comedat panē. Iurauit ergo moyſes q͡ habitaret cuȝ eo. Accepit
(pulcritudo vel placans.)
q̄ȝ ſephoram filiam eius vxorem
Que peperit ei filiū quē vocauit
(aduena.)
gerſan dicens: Aduena fui in terra aliena. Alterum vero peperit.
(dei mei adiutoriū.)
quē vocauit elyezer dicēs: Deus enim patris mei adiutor meus: ꝛ eripuit me de manu pharaonis. Poſt multū vero temporis mor
(penitentes.)
tu⁹ eſt rex egipti. Et ingemiſcētes
(Carnis.) (Corde ꝛ ore.)
filij iſrael propter opa vocifera
(Oculi domini ſup iuſtos ꝛ aures eius in preces eorum.)
ti ſunt. Aſcenditq̄ȝ clamor eoruȝ
(.i. pro operibus.)
ad deum ab operibus: ꝛ audiuit gemitum eorum. ac recordat᷑ eſt federis qd̄ pepigerat cum abraā
(propter merita patrū. ſ.)
yſaac et iacob. Et reſpexit filios iſrael: ꝛ liberauit eos.

C. III.

Moyſes autē
(alias ſoceri ſui.)
paſcebat oues ietro cognati ſui ſacerdotis madian. Cumq̄ȝ minaſſȝ gregeȝ ad interiora deſerti. venit ad monteȝ dei oreb. Apparuitq̄ȝ
(verbo dei.)
ei dominus in flama ignis de me
(iudaici peccati.)
dio rubi. ꝛ videbat q͡ rubus ar
(q꞉ p legē nō ſunt cōſumpta peccata populi)
deret ꝛ nō combureret᷑. Dixit er
(vel tranſibo ſecundū. lxx. qd̄ cōpetit. tranſitori em̄ talis cōgruit viſio.)
go moyſes: Vadam ꝛ videbo viſionem hanc magnam. quare nō comburatur rubus. Cernens autem dominus q꞉ pergeret ad videndum. vocauit eum de medio rubi. ꝛ ait: moyſes moyſes. Qui
(vel nō.)
reſpondit: aſſum. At ille: Ne app
(opa mortua.)
pies inquit huc. Solue calciamē
(affectibus.) (eccleſia ad quā nemo accedit calciatus.)
tum de pedibus tuis: Loc⁹ em̄ in quo ſtas terra ſancta eſt. Et ait
(merita parentū bonorū ſepe filijs ſubueniūt)
Ego ſum de⁹ patris tui. de⁹ abra
(inclinando.)
am. de⁹ yſaac. ꝛ deus iacob. Abſcondit moyſes faciem ſuaȝ. Nō em̄ audebat aſpicere contra deū
(miſertus vt liberem.)
Cui ait dominus: Vidi afflictōeȝ populi mei in egipto. ꝛ clamorem eius audiui. propter duriciā eoꝝ qui pſunt operibus. ꝛ ſciēs do
(cōpatiendo preſentialiter liberando.)
lorem eius deſcendi vt liberem eum de manibus egiptiorum. et
(terrena dat. vt ſuadeat ad celeſtia. ꝛ qui viſibilia pcipit diſcat ſperare inuiſibilia.)
educaȝ de terra illa in terrā bonā ꝛ ſpacioſā. in terrā que fluit lacte ꝛ melle: ad loca chananei. ethei: ꝛ amorrei. pherezei. ꝛ euei. ꝛ iebuſei. Clamor ergo filiorum iſrael

Solue calciamentū ꝛc. Iſi. Quia nullus. ſ. digne conſiſtere vl̄ deū videre poteſt: niſi cuncta terrena ꝛ mortalia vicia deponat. Aliter veterum conſuetudo erat: vt ſi ſponſus ſponſam repudiaret: in ſignum repudij diſcalciaret᷑. Io moyſes diſcalciari iubet: ne ad eccleſiā q̄ ī rubo ſignificat᷑ quaſi ſponſus accedat calciatus. hoc ei chriſto ſeruandum. qui ver⁹ eſt ſponſus. De quo Iohannes ait: Cui⁹ non ſum dignus ſoluere corrigiā calciamenti ei⁹.

Vidi afflictionem ꝛc. Greg. moraliter. Sparſis foris mentibus ad ſe ipſū redire cuiq̄ȝ difficile eſt. Quia praua itinera ſemel captos tā to delectabiliter tenent: quanto qd̄ libuerit non licet. Quia cum diſcipline mun⁹ non obuiat: nulla retributionis proſpicitur pena que terreat. Sed clauſis oculis cordis precipitat᷑ anima: ꝛ tanto ſecurius mala temporalia penetrat. quāto durius bona eterna deſperat. Sed iſta reproborū nequitia. electorum uitam quaſi grana a paleis ſeparat. ꝛ dū affligit expedit. quia dum violenta ingerit: feſtinare ad ſuperna compellit. qd̄ in iſraelitico pplo moyſe vocante ꝛ pharaone ſeuiente ſignatur. Moyſes eniȝ ad vocandum miſſus eſt. cum phar..o duris operibus vrget: vt alius vocando traheret. alius ſeuiēdo impelleret. vt plebs in ſeruitio turpiter fixa vel vocata vl̄ impulſa moueretur. Ꝭ quotidie agitur dum predicatis celeſtibus premijs. ſeuire in electos reprobi permittuntur. vt quos egiptus. i. vita preſens oppreſſit blandiens. adiuuet premens. vt dū deus prouocat cruciatus impellat.

Et educam de terra ꝛc. Gregori⁹. Rudi populo de preſenti vita aliquid promittendum fuit: vt poſſet in futuro robuſtius ſolidari. Si em̄ parua non acciperet: magna non crederet. Deus ergo largiendo terrena ſuadet ꝛ celeſtia. ut percipiens qd̄ videbat: ſperaret qd̄ nō videbat.

In terram bonā et ſpacioſam. Grego. Preſens proſperitas aliquando datur: vt ad meliorem vitā prouocet. aliquando vt in eternū plenius damnet. hinc iſraeliticis terra chanaā pmittit᷑: vt quādoq̄ȝ ad eterna ſperanda prouocent᷑. Quia rudis populus pmiſſionib⁹ nō crederet: niſi a pmiſſore aliqd̄ in vicino perciperet. Nō ergo ſolū ſpe ad res: ſȝ reb⁹ quādoq̄ȝ ad ſpem trahit᷑. Vnde dedit eis regiones gentiū ꝛ labores pplo꞉ poſ. vt cuſt. e. et. le. ei. r.

¶ Qui eſt miſit
Mittitur moyſes ad
pharaonē puniendū
ꝛ tandē occidendū
Miſſa ē lex ad dya⸗
bolū deſtruendū.
¶ Hiero. Scribēs
ad marcellā de .x. no
minib⁹ dei. ſexto loco
ponit nomē ieye qđ i
exodo legit᷑: Qui eſt
miſit me ad voſ. De
us eñ ſol⁹ q̇ exordiū
nō habet. vere eſſētię
nomē tenet. qđ ꝑ an
gelū dictū eſt moyſi
nomē ei⁹ querenti. qꝛ
in ei⁹ compatōe q̇ ve
rę eſt. qꝛ incōmutabi
lis eſt. quaſi nō ſunt
q̄ mutabilia ſunt. qđ
eñ dicit᷑ fuit: non eſt
ꝛ qđ dicit᷑ erit: nōdū
eſt. De⁹ aūt tantū ē
q̇ nō nouit fuiſſe vel
futurꝰ eē. Soluſ aūt
pater cū filio ꝛ ſpiri⁊
tuſancto vere ē. Cu
ius eſſentię compatū
noſtrum eſſe nō eſt.
Vnde ꝛ dicim⁹: Vi
uit de⁹. qꝛ eſſentia di
uina vita viuit. quā
mors non habet.
¶ Ad terrā f. l. ꝛc.
Aug. Vtrū hoc ſpi
ritualiter accipe debe
mus. qꝛ ſecūdū ꝓprie
tatē nō hęc erat ter⸗
ra q̄ data eſt hebręis
An modus locutōis
eſt qua vbertaſ ꝛ ſua
uitas terrę laudatur.
¶ Non exibitis
ꝛc. Aug. Ꝗ manda
uit dñs hebręis vt ac
ciperent ab ęgiptijs
vaſa argentea ꝛ au⸗
rea ꝛ veſtem. atq; ad
didit: ꝛ prędabimini
eos. mandati huius
nō poteſt eſſe iniuſtū
iudiciū. Mandatū
eñ dei eſt de quo nō
iudicandum ſed ob⸗
temꝑandū fuit. Jpe
eñ nouit q̄ iuſte mā
dauerit. ad ſeruū ꝑ
tinet obedienter face
re qđ mandauit.
¶ Vaſa argētea.
ꝛc. Argentū ꝛ aurū
ab ęgiptijs petimus
vnde tabernaculum
deo fabricemus. cum
poetaſ ꝛ philoſophoſ
legimus: vt diuinā
ſcripturā ſapientius
ꝛ facundius legam⁹.

C. IIII.

¶ Quid eſt quod
tenes in manu.
Greg. Moyſes iu⸗
daic⁹ populuſ. virga
diuinitatis poteſtas.
Serpēs chriſti mor
talitas. qꝛ eñ per ſer
pentem mors. per ſer
pentem mortalitas ſi
gnatur. Vel qꝛ ſcri⸗
ptum eſt Eſtote. p. ſ.
ſ. ꝛ qꝛ ſumma prudē
tia. i. dei ſapientia in
carnata eſt: recte eiuſ
mortalitas in ſerpen
te figurat᷑. Vñ ſicut
exaltauit moyſes ſer
pentem in deſerto ita
exal. opor. fi. ho. Mo
yſes virgā tenuit: qꝛ
iudaicus popul⁹ an
te redemptoris aduē
tum in dei poteſtate
cōfiſus eſt. In terrā
proijcit. qꝛ ꝑ patriar
chas ꝛ ꝓphetas deū
incarnandū nuncia⸗
uit. virga in colubrū
vertit᷑: qꝛ chriſt⁹ de⁹
in ſe permanens mor
talis eſt in homine fa
ctus. Sꝫ moyſes co
lubrum conſpiciēs ꝑ
timuit ꝛ fugit: qꝛ iu
daicus populus deū
chriſtū mortalem vi
dit: deū credere expa
uit. Cui iubet᷑ vt cau
dam teneat: qꝛ popu
lus qui modo crede
re recuſat. in extrema
corpis dominici par
te. i. poſteriore tempo
re ecclię. ſ. in fine mū
di ſeſe ad fidem colli
get. colubri caudam
tenens: qꝛ eū quem
mortalē ante deſpexe
rat: in vltima parte
eccleſię redemptorē
ſuū confitebit᷑. Mox
ſerpens in virgam re
dit: qꝛ vt iudaicuſ po
pulus in chriſtū cre
diderit. mox ad iudi
cium in poteſtate di
uinitatis ſuę appare
bit. vt iā ſerpens vir
ga ſit: qꝛ qui in terra
homo deſpectus eſt.
de cęlo veniens ſup
angelos videbit᷑ de⁹
¶ Jſi. Alſ. Serpēs
pſuaſit homini mor
tem. Mors ergo a ſer
pente. virga in ſerpē
te. chriſtus in morte.
Expauit moyſeſ ꝛ fu
git. Mortuo eñ chri
ſto expauerunt diſci
puli a ſpe in qua fue
rant recedentes appꝫ
hendit caudam. i. po
ſteriora. ꝛ factus eſt
virga: qꝛ primo occi
ſus. poſtea patratis

ſ corporalem ꝛ ſpiritualem.
venit ad me: vidiq; afflictionem
ſ demonibus vel iniquis hominibus.
eorū. quia ab ęgiptijs opprimū⸗
† ſ incarnatus ꝓpria voluntate ⁑ ſ dyabolū reprimendum.
tur. ſed † veni ꝛ mittā te ad ⁑ phara
† ſ predeſtinatione.
onem: vt educas populum † meū
ſ de tenebris peccati.
filios iſrael de ęgipto. Dixit moy
† ſ quaſi dei eſt non hominis hoc facere: vnde
ſes ad deum. † Quis ego ſum vt
gloria mea nō eſt mea. ſed qui miſit me patris.
vado ad pharaonem. ꝛ educā fi
lios iſrl̄ de ęgipto? Qui dixit ei:
ſ diuinitas cū humanitate.
Ego ero tecum: ꝛ hoc habebis ſi
gnum ꝙ miſerim te. Cum educe⸗
ſ immolari facies.
ris populū de ęgipto: imolabis
ſ in eminentia virtutū debet eſſe qui vult deo immolare.
deo ſuper montem iſtum. Ait mo
yſes ad deum: Ecce ego vadā ad
filios iſrael ꝛ dicam eiſ: Deus pa
trum veſtrorum miſit me ad vos
Si dixerint michi qđ eſt nomen
ſ vel domin⁹
eius: quid dicam eis? Dixit de⁹
† ſ Nemo alius. ⁑ ſ proprie immutabiliter.
ad moyſen: † Ego ſum ⁑ qui ſum.
ſ vel filius.
Ait: Sic dices ad filios iſrael:
ſ Sine omni mutatione ſtabiliſq; manens dat cuncta moueri.
Qui eſt miſit me ad vos. Dixitq;
iterum deus ad moyſen: Hęc di
ſ Non recens.
ces filijs iſrael: Dominus deus
† ſ Cui atteſtantur tres probati ꝛ examinati teſtes. quorū teſtimoniū verum eſt.
patrum veſtrorum. † deus abraā
deus yſaac. ꝛ deuſ iacob miſit me
ad vos. Hoc nomen michi eſt in
ſ qꝛ hi teſtes viuūt ineternum.
ęternum. ꝛ hoc memoriale meum
in generatione et generationem.
ſ apoſtolos. primitiuā eccleſiam
Vade congrega ſeniores iſrael. ꝛ
dices ad eos: Dominus deuſ pa
ſ abſconditus a ſeculis ꝛ generationibus.
trum veſtrorum apparuit michi
deus abraam. ꝛ deus yſaac. ꝛ de
ſ geminatio cōfirmatio eſt.
us iacob dicens: Viſitans viſita
ſ peccato infirmos.
ui vos. ꝛ vidi omnia quę accide⸗
runt vobis i ęgipto. ꝛ dixi: vt edu
ſ mundi.
cam vos de afflictione ęgipti. in
ſ quā. ſ. poſſidebāt vicia ꝑ has gentes figurata
terram chananęi. ꝛ ethęi. ꝛ amor
ręi. pherezęi. ꝛ euęi. ꝛ iebuſęi. ad
† ſ eccleſiā. ⁑ ſ doctrina infantiū † ſ dulcedine ſuauitatis diuine.
† terram fluentem ⁑ lacte ꝛ † melle:
ſ obedientes.
ꝛ audient vocem tuam. Jngredi
† ſ principes eccleſie ⁑ ſ principem mundi.
eriſq; tu ꝛ † ſenioreſ iſrael ⁑ ad regē
ęgipti. ꝛ dices ad eum: Dominuſ
† ſ tranſitorū qui non habent hic manentē ciuitatem qui cupiūt exire d̄ egipto. ⁑ ſ tam interius q̄ exterius.
deus † hebręorum ⁑ vocauit nos
† ſ chriſtū qui die tercia reſurrexit ⁑ ſ remoti a ſtrepitu mundi.
Jbimus † viā triū dierū in ⁑ ſolitu⸗
ſ ſacrificiū laudis. ſ qui nō ingredit᷑ ciuitatē
dinem: vt immolemus dño deo
† ſ meū tamē eſt monere vt inexcuſabilis ſit.
noſtro. † Sꝫ ego ſcio ꝙ nō dimit⸗
† ſ filios lucis.
† ſ tenebroſorū. ⁑ ſ recedentes a tenebris.
tet † vos rex † ęgipti vt ⁑ eatiſ: niſi ꝑ
† ſ potentiā apertam. ⁑ ſ ad feriendum.
† manum validam. ⁑ Extendā eñ
† ſ mundū ꝛ principē ei⁹.
manum meam ꝛ percutiā † ęgiptū
† ſ plag. s. ⁑ ſ que nemo alius facit.
in cunctis † mirabilibus ⁑ meis q̄
† ſ vt oēs videant ne poſſint excuſari.
facturus ſum in † medio eorum.
† ſ victus plagis. ⁑ ſ gratis.
† Poſt hoc dimittē voſ. ⁑ daboq;
ſ nouo. ſ.
gratiam populo huic coram ęgi⸗
ptijs Et cum egrediemini non exi
† ſ Non eſt inhoneſtū qđ deo precipiente eſt factum ⁑ ſ Solicita anima. vt eccleſia.
bitis vacui: † Sꝫ poſtulabit ⁑ mu
ſ a cōcellanea ſua. ſ poete ꝛ philoſophi qđā modo ſunt nobis vicini.
lier a vicina ſua ꝛ hoſpita vaſa ar
† ſ morū ꝛ operum honeſtates. ⁑ ſ ornando erudiendo.
gentea ꝛ aurea † ac veſteſ. ⁑ Pone
† ſ maiores. ⁑ ſ minores.
tiſq; eas ſuper † filios ꝛ ⁑ filias ve⸗
ſ auferendo que tabernaculo dei vtilia ſunt.
ſtras ꝛ ſpoliabitis ęgiptum.

C. IIII.

Reſpondens
ſ chriſto quoq; nō crediderunt iudei. vnde quis credet auditui noſtro.
moyſes ait: Non credent michi
neq; audient vocem meā: ſed di
cent: non apparuit tibi domin⁹.
Dixit ergo ad eum de⁹: Quid eſt
qđ tenes in manu tua? Reſpōdit
ſ diuina poteſtas quam moyſes tenebat dum plebs iudaica ante aduentū redemptoris in ea ꝯfidebat. vl᷑ chriſt⁹ quē moyſes. i. lex predicabat
virga. Dixitq; dominuſ: Proijce
† ſ deus in ſe permanens mortalis fact⁹ eſt homo. ſ cū ꝑ ꝓphetas deū incarnandū nunciauit
eam in terram: † Proiecit ꝛ verſa
† ſ Jſi. mortem. qꝛ initiū mortis per ſerpentem ⁑ ſ qꝛ deū mortalem vidit deū credere expauit
† ſ iudaicus populus
eſt in † colubrū. ita vt ⁑ fugeret † mo
yſes. Dixitq; dominus: Extende
† ſ qꝛ populus qui modo credere recuſat. in extrema parte dominici corporis. ſ. in fine mundi ſeſe ad fidem colliget. ſ qꝛ quē mortalē deſpexit redemptorē in vltima parte ecclie ꝯfitebitur
manū tuā. ꝛ apphende † caudā ei⁹
† ſ credendo. ⁑ ſ qꝛ mox redemptor noſter in iudicio cū poteſtate diuinitatis apparebit. ſ qꝛ chriſtus deuicta morte ſurrexit.
Extendit ꝛ † tenuit ⁑ verſaq; eſt in

omnib⁹ ad id qđ fuerat reſurgendo reuerſus eſt· vbi ꝑ vitam morte conſumpta· nichil in eo ſerpentis apparuit. Vl' cauda ſerpentis finis ſeculi· q: ſic mortalitas eccleſię ꝑ lubrica tempora voluit(Alij eunt· Alij veniunt) ꝑ mortem tanqꝫ ꝑ ſerpentē· ꝑ quem mors ſeminata eſt· ſed in fine ſeculi tāqꝫ cauda redimus ad manum dei· ⁊ apphenſi reparabimur· ⁊ nouiſſima inimica morte deſtructa· reſurgentes in dextrā dei· virga regni erimus.

Mitte manū tuā ⁊c. Iſi. Manus alba· i· immunda· albor eīn in cute lepra eſt n candor. Ipſa eniꝫ hereditas dei· i· populus· foras ab eo miſſus· factus eſt immundus. Vn̄ vt quid auertis manum tuā· d· m· ſ· t· i· f ⁊c. Sꝫ reuocata eſt man⁹ in ſinū· ⁊ reuerſa ad colorem ſuum· ſic plebs iudaica alienata a ſinu dei· foras immunda remanſit. Sꝫ reuocata redibit ad priſtinū colorem cū agnouerit ſaluatorem. Cecitas enim ex parte cōtigit in iſrael

Sume aquā ⁊c. Iſi. Aqua populum ſignificat. Vn̄ aqꝫ quas vidiſti populi ſunt ⁊ gētes. Populus ergo vertetur in ſanguinē· i· in ſanguinis xp̄i fidem.

Obſecro domine ⁊c. Aug. Qđ ait moyſes ad dn̄m precor dn̄e non ſum eloquens ante heſternū neqꝫ ante nudiuſtercianum diēꝫ· neqꝫ ex quo cepiſti loqui famulo tuo· intelligit credere poſſe fieri dei voluntate ſubito eloquentē· cū dicit neqꝫ ex quo cepiſti loqui famulo tuo· tanqꝫ oſtendens fieri potuiſſe· vt qui ante heſternū ⁊ nudiuſtercianū diem eloquens nō fuiſſet: repente fieret. ex quo cum illo dominus loqui cepit.

virgam. Ut credant inquit ꝙ apparuerit tibi dominus deus patrum tuorꝫ: deus abraam· ⁊ deus yſaac· ⁊ deus iacob. Dixitqꝫ dn̄s rurſum: mitte manum tuam in ſinum tuum. Quā cū miſiſſet in ſi-

q: populus a deo remot⁹ fact⁹ eſt immund⁹

num protulit leproſam inſtar niuis. Retrahe ait manū tuam in ſinum tuū. Retraxit ⁊ protulit iterꝫ

hoc implebitur cū om̄is iſrael ſaluus fiet.

⁊ erat ſimilis carni reliquę. Si n̄ crediderint inquit tibi· neqꝫ audierint ſermonem ſigni prioris credent verbo ſigni ſequentis. Qđ ſi nec duobus quidem his ſigniſ crediderint: neqꝫ audierint vocē

† hoc in ſequentibus exponetur. ·¦· populū
† de fluxu· i· hui⁹ ſeculi.

tuaꝫ: † ſume ·¦· aquā † flumis ⁊ effūde eam ſuꝑ aridam: et quidquid

Orig. Alł. Dum eſſet moyſes in egipto ⁊ erudiretur om̄i ſapiētia egiptiorꝫ· nō erat gracili voce· nec tardus lingua· nec profitebat' ſe ineloquētem. Erat eīn qꝫtum ad egiptios ſonorę vocis ⁊ eloquentię incomparabilis. Vbi aūt dei vocē audiuit ⁊ eloquia dn̄i ſuſcepit· ſentit vocē ſuā gracileꝫ ⁊ exilem tardāqꝫ ⁊ impeditā linguā· ⁊ ſe ꝓnunciat mutū· cū incipit cognoſcere verꝫ verbū· qđ erat ī principio apđ deū. Mutis eīn animalib⁹ cōꝑatus indoctus homo comperetur: eloquēs videbit'. Si vero eruditis ⁊ eloquentibus ſtultus ⁊ mutus. At ſi quis dei verbū ⁊ diuinā reſpiciat ſapientiam· multo amplius qꝫ apud nos pecudes: apud deū mutū ſe animal ꝓfitebit'. Vn̄: vt iumentū factus ſum apud te. Quia igitur in id intelligentię ꝓfecit: vt ſe cognoſceret· qđ eſt magna pars ſapientię: remunerat eum diuina dignatio: Dicēs apiam os tuū ⁊c. Beati quorꝫ os de⁹ apit: vt loquant'. Vn̄: dilata os tuū ⁊ ego replebo illud. Similiter paul⁹ dicit vt detur michi ſermo in aptione oris mei. Eorꝫ ergo qui verba dei loquunt' os deus aperit. Eorꝫ qui loquunt' mendaciū· falſum teſtimoniū· ſcurrilitates· turpitudines· ſuſurronū quoqꝫ ⁊ detractorū· ⁊ eorꝫ qui ocioſa loquunt'· dyabolus apit os. De iuda refert': q: introiuit in illū ſathanas: ⁊ miſit in corde ei⁹ vt traderet eū. Os ergo ei⁹ apuit· vt loqueret' cū phariſeis quomodo eum traderet accepta pecunia. Nō eſt aūt paruę gratię diſcernere os qđ aperit deus· ⁊ qđ apit dyabolus. Aperit etiā deus aures ſanctorꝫ ad audienda verba diuina. Vn̄ dn̄s apiet michi aurē· aperiet oculos ſicut apuit oculos agar: ⁊ vidit puteū aquę viuę. Vn̄ heliſeus: aperi dn̄e oculos pueri tui vt videat· q: plures ſunt nobiſcū. Auris vero q̄ ꝑ eruditionē domini apitur. aliquando apta eſt· aliqn̄ clauſa. Vn̄: ne recipias auditū vanū ſi dicunt' vana ꝓfana turpia: Qui nouit eruditioneꝫ domini claudit aurem ⁊ dicit: Ego aūt ſicut mutus qui nō apuit os ſuū: ⁊ ſicut ſurdus non audiebam. Si vero ad vtilitatē animę ꝑtinent q̄ dicunt'· ſi de deo ſermo eſt: ſi mores docet ad virtutes inuitat· vicia reſecat· aures pateant· ⁊ tota animę ianua. Notandū aūt q: ſumma moderatōe vſa eſt lex· vt diceret: nō recipias auditū vanū: nō dixit nō audies. ſed nō recipias. Nā vana ſepe audiuimus. Marcion eīn ⁊ valentius ⁊ om̄s contra creatorem diſputantes: vana loquunt'. frequenter tn̄ audimus: vt contradicamus: ſed nō recipimus. quia illorum os dyabol⁹ aperit. Dignetur dominus aperire os noſtrum vt poſſim⁹ contradicentē reuincere ⁊ obturare os quod dyabol⁹ aperit.

Quis fecit os. ⁊c. Aug. Sunt qui deo calumnient'· vel potius ſcripturę veteris teſtamenti: q: dixit deus ꝙ fecerit mutum. Quid ergo dicunt de xp̄o· apte dicente: Ego veni vt q̄ nō vident videāt: et qui vident ceci fiant. Quis autē niſi inſciens crediderit aliqđ homini ſecundum vicia corꝑalia poſſe accidere qđ de⁹ nolit: Sed cum iuſte totum vellet nemo ambigit.

Perge igitur ⁊c. Aug. Alła. Qđ dicit domin⁹ ad moyſen· ſed nunc vade tu ⁊ ego aperiam os tuum ⁊ inſtruaꝫ te quę locuturus es. Apparet nō tantum inſtructionem oris: ſed etiam ipſam apertionem ad dei gratiam pertinere. Non enim ait: aperi os tuum· ⁊ ego inſtruam te: ſed vtrunqꝫ promittit aperiam ⁊ inſtruam. In pſalmo autem dicit: Dilata os tuum· ⁊ ego adimplebo illud. Vbi ſignificat in homine voluntatem accipiēdi· qđ deus donat volenti: vt ad voluntatis exordium pertineat. Dilata os tuū. ad dei autem gratiam: ⁊ implebo illud.

Sanguis

hauſeriſ de fluuio vertetur in ſan-

chriſti fidem.

guinē. Ait moyſes: Obſecro dn̄e

tui compatione· vt iumentū fact⁹ ſuꝫ apud te
quis inſtructus omni ſapientia egiptiorum

non ſum eloquens ab heri ⁊ nu-

† ex quo· ſ· verū dei verbū noſcere cepi qđ erat in principio apud deū.

diuſtercius· ⁊ † ex quo locutus es

† ſecundū hebreos gracilem ⁊ tenuem vocem habuit· ⁊ neceſſe erat clamoſa voce vti: q: regio faſtu ꝓpe accedere nō permittebatur.

ad ſeruum tuum † impeditioris ⁊

eloquentie.

tardioris lingue ſum. Dixit dn̄s

Exterius vel interius.

ad eum: Quis fecit os hominis·

In re vel ſpū

aut quis fabricatus eſt mutum ⁊

quaſi qui

ſurdum videntem ⁊ cecum: Nō

hec feci tibi vſum horū dare poſſum † nolite cogitare quid loquamini ⁊c.

ne ego: Perge igit' et † ego ero in

† vt aperiam. ·¦· Spirit⁹· ſ· docebit omneꝫ veritatem.

† ore tuo: ·¦· doceboqꝫ te q̄đ loquaris.

humiliter ſe excuſat.

At ille: Obſecro inquit domine

† alique digniorem· ſ· ·¦· Non irrationabili

† mitte quē miſſurus es. ·¦· Irat⁹

perturbatione ſicut homo.

dn̄s in moyſen ait: Aaron frater tuus leuites· ſcio ꝙ eloquens ſit

Iratus dominus in moyſen ait ⁊c. Aug. Videtur tanqꝫ diffidenti non dediſſe pleniſſimam facultatem· quā daturus erat: ⁊ per duos agi voluiſſe· qđ per vnum poſſet: ſi crediſſet. Sed ſi diligenter conſideres· non videtur dominus iratus pro vindicta dediſſe aaron. Sic eīn dicit: Nonne ecce aaron frater tuus leuites. Scio quia loquens loquetur ipſe: Quibus verbis oſtenditur potius increpaſſe: quia timeret ire quaſi minus ydoneus· cum haberet fratrem per quem poſſet loqui ad populum qđ vellet. Quia erat gracilis vocis ⁊ linguę tardioris· quāuis de deo totum deberet ſperare. Deniqꝫ etiam iratus dixit quę ante promiſerat. Dixerat enim aperiam os tuum ⁊ inſtruam te. Nunc autem dicit: aperiam os tuum ⁊ os eius: ⁊ inſtruam vos quę faciatis. ſed quia addidit: ⁊ loquetur ipſe tibi ad populuꝫ. Videtur oris apertio pręſtita· quia dixit moyſes: linguę ſe eſſe tardioris. De vocis autem gracilitate nichil ei pręſtare dominus voluit: ſed propter hoc adiutorium fratris adiunxit· qui conuenienti voce ſufficeret populum docere. Qđ autem ait: ⁊ dabis verba mea in os ei⁹ oſtendit: qđ ea loquendo eſſet daturus. Nam ſi tantum audiendo ſicut populo in aures diceret· deinde qđ poſtea ait: Et loquetur ipſe tibi ad populum· ⁊ ipſe erit os tuum· et hic ſubauditur ad populum. et cum dicit tibi loquetur ad populum: Indicat in moyſe principatum· In aaron miniſterium. Qđ autem ait: Tu autem eris illi in his quę ad deum· magnum forſitan quęrendum eſt ſacramentum· cuius figuram gerat velut medius moyſes inter deum ⁊ aaron· ⁊ aaron inter moyſen ⁊ populum.

Et ego ero i ore
Orig. Nõ ſolũ moy
ſi ꝓmittitur apiri os
a dño ſed et aaron.
Dicit em̃ ego aperiã
os tuũ. ⁊ os illius. et
inſtruam vos que fa
ciatis.

Dixit ergo do. ⁊c. Aug. In libro lo
cutionũ. Poſt dies
aũt multos mortuus
eſt rex egipti. Dixit
aũt dñs ad moyſen ĩ
madian. vade perge
in egiptum ⁊c. Mul
ta in his verbiſ notã
da ſunt genera locu
tionis. Primo enim
inquit: uade perge in
egiptũ tanq̃ non ſuf
ficeret alterũ. Dein
de mortui ſunt om̃es
qui querebãt animã
tuã. cum ſolũ regem
egipti ſcriptura mor
tuum dixerit. de quo
ſolo antea dictũ fue
rat ꝙ moyſen quere
bat occidere. an ipſe
poſt alioſ inimicos ul
tim⁹ mortu⁹ eſt. Nõ
ſi ita eſt. non locutio
ſed ſenſus eſt.

Tulit ergo moy ſes ⁊c. Aug. Nõ
dictũ eſt. q: moyſes
vxorẽ ⁊ infantes ſu
os impoſuit vehicu
lis vt in egiptum iret
Poſtea vero ietro
ſocer eius illic cũ eis
occurrit. cũ eduxiſſet
populũ de egipto. in
telligendũ eſt. Poſt
illam que ab angelo
futura erat interfecti
onem moyſi vel infã
tis vxorẽ reuerſã fu
iſſe cũ paruulis. Nã
quidam putauerunt
ꝓpter hoc angelũ ter
ruiſſe. ne ad impedi
mentũ miniſterij di
uinitus impoſiti femi
neus ſexus comitaret.

Occurrit ei an. ⁊c. Aug. Alia littera
Et factum eſt in via
ad refectionẽ obuia
uit ei ãgel⁹. ⁊ q̃rebat
eũ occidere. ⁊ aſſum
pto ſephora calculo
circũcidit preputium
filij ſui. ⁊ procidit ad
pedes ei⁹ ⁊ dixit: Stetit ſanguis circũciſionis infantis mei. Et receſſit ab
eo ꝓpter h̄ ꝙ dixit: Deſijt ſanguis circũciſionis. Primũ querit quẽ vo
lebat angel⁹ interficere. vtrũ moyſen: q: dictũ eſt occurrit ei angelus. ⁊ q̃
rebat eũ occidere. Nã cui putat occurriſſe. niſi ei qui om̃ib⁹ ꝓfuerit: an pu
erum q̃rebat occidere. cui mater circũcidendo ſubuenit: vt intelligat occi
dere voluiſſe infantem: q: nõ erat circũciſus. vt hac ſeueritate ꝓceptũ cir
cumciſionis ſanciret. Nõ ſi ita eſt. incertũ eſt prius de quo dixerit. q̃rebat
eũ occidere. ſ; ex conſequentib⁹ apitur. Mira. ſ. ⁊ inuſitata locutio eſt. vt

ſacerdos occurrit legi ⁊ colletatur.
Ecce ipſe egredietur in occurſum
Non ore.
tuum. videnſq; te letabitur corde
† quaſi mediator. ·|· quaſi magiſter.
†Loquere ad eum: ⁊ ·|·pone verba
† vt dicat populo quaſi miniſter ·|· nõ em̃ vos eſtis qui loquimini ⁊c.
mea in †ore ei⁹. ·|·Et ego ero in ore
tuo ⁊ in ore illius: ⁊ oſtendã vo
bis quid agere debeatis. Et ipſe
loquetur pro te ad populũ. ⁊ erit
tanq̃ maior.
os tuum: Tu aũt eris ei in his q̃
ad deũ pertinent. Virgã quoq;
hanc ſume in manu tua: in qua fa
cturus es ſigna. Abijt moyſes et
reuerſus eſt ad iethro ſocerũ ſuũ.
Dixitq; ei: Vadam ⁊ reuertar ad
fratres meos in egiptũ. vt videã
ſi adhuc viuãt. Cui ait ietro: Va
de in pace. Dixit ergo domin⁹ ad
moyſen in madian: Vade ⁊ reuer
tere in egiptum. Mortui ſunt em̃
tollere.
om̃es qui querebant animã tuã.
eccleſiam.
Tulit ergo moyſes vxorẽ ſuam ⁊
Et ſingulos ſanctos.
filios ſuos ⁊ impoſuit eos ſuper
† vt ſtulticiã ⁊ laſciuiã carnis opprimerent.
ſup ſeipſum qui eſt aſinus fortis qui peccata noſtra portauit.
†aſinum: reuerſuſq; eſt in egiptũ
portans virgam dei in manu ſua
Dixitq; ei dominuſ reuertenti in
egiptum: vide: vt om̃ia oſtenta q̃
in poteſtate.
poſui in manu tua facias coram
indurari permittam.
pharaone. Ego indurabo cor ei⁹
Niſi coactus. ſ.
⁊ nõ dimittet populũ. Diceſq; ad
Cuius tu ſeruus.
eum: Hec dicit dominus: filius
q: primitiua eccleſia de iudeis. q: in patriarchis primus electus eſt ad cultũ vnius dei.
primogenitus meus iſrael. Dixi
peccatis irretitum.
tibi dimitte filiũ meum vt ſeruiat
michi: ⁊ noluiſti dimittere eum.
Ecce ego interficiam filium tuum
primogenitum. Cumq; eſſet in iti
nere in diuerſorio occurrit ei do
† Moyſen vel infantẽ incircũciſum.
minus: ⁊ volebat occidere† eum.
quaſi cognoſcẽs quare interficere vellet.
Tulit igit ilico ſephora accutiſſi
petra aũt erat chriſtus.
mam petram. ⁊ circũcidit prepu
angeli vel ſanguis effluens pedes pueri.
tium filij ſui: tetigitq; pedes eius
angelo hoc blandiendo dicit quaſi ſic vt carnaliter nupſi moyſi. ita tibi effuſione filij mei ſã
⁊ ait: Sponſus ſanguinũ tu mi
guinis. † irata. ſ. circũciſo puero. reuerſa eſt in madian ad patrẽ ſuũ. vñ poſtea legitur qḋ ietro occurrerit moyſi in deſerto dicens: en ego ⁊ vxor tua ⁊ pueri tui. ·|· paruulũ circũciſum. vel moyſen.
chi es. †Et dimiſit ·|·eũ poſtq; di
xerat ſponſus ſanguinũ tu michi
† factã. ·|· inſpirando vel per aliquẽ extrius monendo.
es †ob circũciſionẽ. ·|·Dixitq; dñs
† quibuſlibet ſanctis qui ſunt membra ſũmi ſacerdotis ·|· legi.
ad aarõ: †Vade i occurſũ ·|· moyſi
vt in ſolitudine melius intelligat legis myſterium.
in deſertum. Qui prexit ei obuiã
† Eminentiã virtutũ ⁊ ſpiritualis intelligentie. ·|· q: cũ talibus lex pacem habet. eos qui morantur in humilitate littere odit ⁊ horret.
in †montẽ dei. ⁊ ·|·oſculatus eſt eũ.
† lex. ·|· vero montano. i. ſpirituali viro.
Narrauitq; † moyſes ·|· aaron oĩa
lex tantũ que dei ſunt loquitur.
verba domini pro quib⁹ miſerat
·|· Lex
eum: ⁊ ſigna q̃ mandauerat. ·|·Ve
⁊ ſacerdos.
neruntq; ſimul ⁊ cõgrega uerunt
vt maioris autoritatis eſſet. quorũ viget conſiliũ ⁊ ſapientia.
cunctos ſeniores filiorum iſrael.
Labia ſacerdotis cuſtodiũt ſcientiam ⁊c.
Locutuſq; eſt aaron om̃ia verba
que dixerat dominuſ ad moyſen
domino cooperante ⁊ ſermonem cõfirmãte ſequentibus ſignis.
⁊ fecit ſigna coram populo: ⁊ cre
didit populus. Audierũtq; ꝙ vi
ſitaſſet dñs filioſ iſrael. ⁊ ꝙ reſpe
† humiles corde ⁊ corpore.
xiſſet afflictionem eorũ: ⁊ †proni
adorauerunt.

C. V.

Poſt hec in
greſſi ſunt moyſes

priuſ diceret occurrit
ei. ⁊ q̃rebat eũ occide
re. de quo nichil an
te dixerat. Simile ẽ
illud fundamẽta ei⁹
in montib⁹ ſanctis. d
d. p. ⁊c. Poteſt aũt
intelligi fundamẽta
domini vel ſyon. q:
h̄ ꝓnomen qḋ eſt ei⁹
om̃is generis eſt. In
greco aũt ĩ feminino
dicit lithes. in maſcu
lino ⁊ neutro lithos
⁊ habet grecus codex
lithu. qḋ non funda
menta ſyon. ſed dñi
cogit intelligi. S; il
lud potius eſt querẽ
dũ qḋ ſibi velit. ideo
receſſiſſe angelũ ab
interfectione cuiuſli
bet eor: q: dixit muli
er: ſtetit ſanguis cir
cumciſionis infantis
nõ em̃ ait receſſit ab
eo. q: circumcidit in
fantẽ. ſed q: ſtetit ſan
guis circũciſioniſ. nõ
q: cucurrit: ſed q: ſte
tit magno niſi fallor
ſacramento.

Sponſus ſãgui num tu ⁊c. Secun
dum hiſtoriã mater
gentilis admirãs no
uitatem rei. potuit di
cere moyſi ſponſuſ ſã
guinũ tu michi es. q̃
rit⁹ tue gentis cogit
me fũdere ſanguinẽ
filij mei. qḋ alijs gen
tib⁹ nõ ẽ moris. My
ſtice autẽ ſephora ec
cleſiã d gentib⁹ ſigni
ficat: q̃ ꝓputium filij
ſui. i. gentilis populi
acutiſſima petra. id ẽ
ſpirituſſancti doctri
na. vel illa petra de
qua dicit: petra autẽ
erat xp̃s. expoliat: vt
mundet ab om̃i inq̃
namento carnis ⁊ ſpi
ritus: ⁊ exuat veterẽ
hominẽ cũ actib⁹ ſuiſ
Stat em̃ ſanguis cir
cumciſionis qñ cor
ruptibile h̄ induet in
corruptionem.

Dixitq; dominuſ Orig. Occurrit aarõ
moyſi ⁊ exiuit de egi
pto. S; intereſt vbi
occurrat moyſi. cui⁹
os aperiendũ eſt a domino. occurrit aũt in montẽ dei. Merito os ei⁹ apit
qui occurrit in montẽ dei. petrus iacobus ⁊ iohãnes in monte ⁊ transfigu
ratũ dñm ihm videre meruerũt. ⁊ moyſen ⁊ helyam cũ ipſo in gloria. Tu
quoq; niſi aſcenderis montẽ dei: ⁊ ibi occurreris moyſi. i. niſi excelſum le
gis ſenſum aſcenderis. niſi ſpiritalis intelligentie cacumen inuaſeris non
eſt oſtium apertum a dño. Si in humili loco littere ſteteris. nõ occurriſti
moyſi in montem dei. nõ os tuũ aperuit deus. neq; inſtruxit q̃ te oporteat
loqui. niſi aaron moyſi in monte occurriſſet. niſi ei⁹ ſenſũ vidiſſet arduũ

non ei loqueretur verba dei neq; virtutem ſignorū tradidiſſet· neq; participem tanti myſterij concuiuiſſet.

¶ **Dimitte populū meū.** Orig. Alſ. Nō vult moyſes vt popul⁹ in egipto poſitus ſeruiat deo: ſed exeat in deſertū ⁊ ibi ſeruiat. dū eñ quis in tenebroſis ſeculi actib⁹ manet· ⁊ in negocioꝝ obſcuritate verſatur: nō pōt ſeruire deo. Nō eñ poteſt ſeruire domino ⁊ mãmone. Exeundum eſt ergo de egipto· relinquendus eſt mundus nō loco ſed animo: ſi voluim⁹ ſeruire dño. Inde iohannes ait: Filioli nolite diligere mundū neq; ea q̄ in mundo ſunt.

Quis eſt do· ⁊c. Superbiã dyaboli exprimit q̄ ſubdi deo ꝯtemnens ait: Similis ero altiſſimo. Et quaſi de domini natiuitate dubitans dicit· Si fili⁹ dei es· dic vt lapides iſti panes fiant. Poſtea vō q̄i coacti demones clamauerunt· quid veniſti ante temp⁹ torq̄re nos. Scim⁹ q̄ꝛ es filius dei. Poſt tormēta ſciunt q̄ ante ſcire noluerãt· pharao q̃z verberatus ꝓ ſe ſupplicari ad dñm rogat

¶ Quis eſt dñs vt audiã vocem ei⁹ ⁊c. Vides quid agit cruda ſupbia? videbis paulo poſt q̄ꝫtum ꝓficit in flagellis· q̄ꝫtũ melioꝛ verberat⁹ efficitur· qui modo dicit neſcio dñm· verberatus dictur⁹ eſt: orate pro me dñm. Nemo ergo ita inerudit⁹ ſit diuine diſcipline: vt flagella diuina perniciem putet ⁊ penalẽ interitum. Ecce etiã pharao duriſſimus ꝓficit verberatus. ante eñ verbera domini neſcit: verberatuſq; ꝓ ſe rogat ſupplicari· ⁊ proficiens in penis ſcit agnoſcere cur puniatur. Neſcio ait dñm. In euãgelio verberat⁹ emēdat hanc vocem: q̄ꝛ demones clamauerũt: Scimus te quis ſis· Tu es filius dei viui. Poſt flagella etiã iſrael dimittet· ⁊ etiã vrgebit exire. Nulla eñ ſocietas luci ad tenebras. Nulla pars fideli cũ infideli.

⁊ aaron et dixerit pharaoni: Hec dicit dominus deus iſrael: Dimitte populū meum vt ſacrificet mi-

ſ Nō in egipto· Nolite diligere mundū: neq; ea que in mundo ſunt.

chi in deſerto. At ille reſpondit:

ſ Nō vult tenebrarū harũ rectoꝛ te abſtrahi a tenebris ſuis· ⁊ ad ſcientie lumē adduci ſ hoc reſpondet dũ in laborib⁹ hominū nō eſt· ⁊ cū hominibus nō flagellatur· ideo tenuit eũ ſupbia: paulo poſt quaſi emendatus flagellis dicet orate pro me ad dominū.

Quis eſt dominus vt audiã vo-

† ſ Sic reſpōdet cruda ſupbia ſ que conuentio

cem ei⁹· ⁊ dimittã iſrael? † Neſcio

luci ad tenebras.

dñm: ⁊ iſrael nō dimittam. Dixe-

ſ tranſitoꝝ quorum vnus dicit: aduena ſum apud te· ⁊· p· ſ· o· p· m·

runt: Deus hebreoꝝ vocauit nos

ſ Chriſtū qui die tercia reſurrexit ſ In fide trinitatis verū ſacrificiū offertur.

vt eamus viam trium dierum in

† ſ In quiete ⁊ ſilētio lex diſcitur. †ˈ ſ immo

† ſolitudinem· ⁊ †ˈ ſacrificemus do-

la deo ſacrificiū laudis ⁊c.

mino deo noſtro: ne forte accidat nobis peſtis aut gladius. Ait ad

† ſ princeps tenebrarū harũ †ˈ ſ propheticus

eos † rex egipti: †ˈ Quare moyſes

⁊ ſacerdotalis ſermo.

⁊ aaron ſollicitatis populum ab

† ſ mundanis. †ˈ ſ terreni laboris·

† opibus ſuis? Ite ad †ˈ onera ve-

† ſ inuidet dyabolus q̄ꝛ creſcit dei populus.

ſtra. Dixitq; pharao: † Mult⁹ eſt populus terre: videtis q̄ turba ſuccreuerit: q̄ꝫto magis ſi dederi-

ſ vt nō exerceatis eos in opibus terrenis.

tis eis requiē ab opibus. Precepit ergo i die illo † prefectis opum

† ſ demonibus qui preſunt diuerſis vicis.

ſ q̄ꝛ vi ſepe mala facere compellũt ſi blandicũs nequeunt.

⁊ exactoribus populi dicens: Ne

† ſ palee dabantur vt admixtione earũ tenaci⁹ fieret opus· vel vt ex eis lateres coquerentur· iō aũt maxime in egipto lateres fiebant· vt inde ciuitates fierent· q̄ꝛ ibi lapides non abundant.

ſ vilem ⁊ paruũ victũ. †ˈ ſ fidelium.

quaq; vltra dabitis † paleas †ˈ populo ad conficiendos † lateres ſi-

† ſ opa luti ⁊ carnis

ſ vt vndecunq; acquirant victũ.

cut prius: ſed ipſi vadant ⁊ colligant ſtipulas ⁊ menſuram laterũ

ſ quaſi opera mala non minus faciant.

† ſ vt operibus ſuis opprimantur.

quã pri⁹ faciebãt ipõnetis † ſup eos

ſ gratis habentes victualia

nec minuetis quicq;. Vacant eñ

† ſ recedendo a diabolo non enim poſſunt deo

⁊ idcirco vociferant dicētes: † Eamus ⁊ ſacrificemus deo noſtro.

ſeruire ⁊ mammone.

ſ vt obliuiſcantur deum ſuum.

Opprimantur operibus ⁊ expleant ea: vt nō acquieſcant verbis

¶ **Strabus.** Viã trium dieruz ⁊c. Tercia manſione· poſtq̄ꝫ tranſierunt mare rubrum· peruenerunt ethã· qui locus etiã mara vocatur: ꝓpter amaras aquas. Vel trium dierum· id eſt· trium menſium· quia tercio menſe poſtq̄ꝫ de egipto exierũt peruenerunt ſyna vbi ſacrificauerunt ⁊ legez acceperũt· vbi erectũ eſt ⁊ tabernaculuz.

¶ **Orig.** Nũc quoq; moyſes quem habemus nobiſcum· habemus enim moyſen ⁊ prophetas· id ē· lex dei vult te educere d' egipto· ſi audias eũ vult te longe facere a pharaone· eruere de opere luti ⁊ palearũ ſi tamen audias ⁊ ſpiritaliter intelligas· ñ vult te in carnis ⁊ tenebrarum actib⁹ permanere· ſed exire ad heremum: ad locum ſcilicet perturbationibus ⁊ fluctibus ſeculi vacuum: ⁊ ad quietem ſilentij. Verba enim ſapientie in ſilētio ⁊ quiete diſcunt. In hoc loco poteris domino immolare· legem dei ⁊ virtutem diuine vocis agnoſcere. Ideo cupit moyſes te eijcere de fluctib⁹ negociorum ⁊ ſtrepitu populorum· ⁊ de egipto· i· de tenebris ignorãtie: vt legē dei audias· ⁊ lucē ſcientie capias.

¶ **Via triũ dierũ ⁊c.** Iſi. Viam trium dierum ambulamus exeūtes de egipto· vt ad locum perueniamus vbi immolare debem⁹ domino· hec via chriſtus eſt· qui ait: Ego ſum via ⁊c. Qui enim confeſſus fuerit chriſtum oꝛe· ⁊ crediderit corde q̄ deus illum ſuſcitauit tercia die: ſaluus erit: perueniens ad locũ in quo immoletur ſacrificiũ laudis.

¶ **Deus hebreorũ ⁊c.** Aug. Querit quomodo populo dicatur q̄ mandauit de⁹ eiectuꝝ ſe eos de egipto in terram chanaan. Pharaoni aũt dicit q̄ triũ dieꝝ iter exire vellent in deſerto īmolare deo ſuo ex mãdato ei⁹. Sz intelligendũ eſt· q̄ꝛuis deus ſciret quid eſſet factur⁹ q̄ñ ꝑſciebat pharaonē non conſenſurũ ad populũ dimittendũ. Illud primum dictum eſſe· qd' primo fieret ſi ille dimitteret· vt eñ ſic fierent omnia· quomodo ſequens ſcriptura teſtat': pharaonis cõtumacia ⁊ ſuoꝝ meruit. Neq; eñ mendacit' de⁹ iubet qd' ſcit nũq; factuꝝ cui iubet: ut iuſtũ iudiciũ ꝯſequat'.

¶ **Orig. Mor.** Iter triduũ de egipto ꝓficiſcimur· ſi ita nos ab oñi inq̄namento anime ⁊ corpis ac ſpiritus cõſeruemus· ut integer ſpiritus noſter ⁊ anima ⁊ corpus in diem chriſti ſeruetur.

¶ **Orig.** Triduũ iter ꝓficiſcimur de egipto· ſi rationabilē· moralē· naturalem ſapientiã de reb⁹ mundialib⁹ auferentes ad inſtituta diuina cõuertimus. Tridui iter de egipto ꝓficiſcimur· ſi purificantes in nobis dicta facta vel cogitata (Tria ſunt enim h ꝑ que homines peccare poſſunt) efficiamur mundi corde· vt deũ videre poſſim⁹. Princeps vō egipti vbi videt ſe vehementius vrgeri· vt dimittat populum dei· ſecundo loco cupit impetrare· vt nō longius abeant: ne totũ triduũ ꝓficiſcantur: Dicens nō longe abeatis· nō vult longe a ſe fieri populum dei. Vult eñ ſi non in facto vel in ſermone peccare. ſi non in ſermone: vel in cogitatione. Non vult vt totum triduum a ſe proficiſcantur. Vult in nobis vel vnum diem in alijs duos. In alijs totum triduum poſſidere. Beati illi qui ab eo totum triduum recedunt.

¶ **Quare moyſes et aaron ⁊c.** Orig. Dũ ſecũ eſt popul⁹ ⁊ lutum aut laterem operatur: dum in paleis eſt occupatus: non putat eſſe peruerſum· ſed recte incedere. Si vero dicat volo ire dierum trium viam ⁊ ſeruire domino peruerti populum dicit per moyſen et aaron. Hodie quoq; ſi moyſes ⁊ aaron· id eſt· propheticus ⁊ ſacerdotalis ſermo· animam ſolicitet ad ſeruitutem dei· exire de ſeculo· renunciare omnibus que poſſidet: attendere legi ⁊ verbo dei· continuo audies vnanimes ⁊ amicos pharaōis dicētes: Videte quomodo ſeducuntur homines· ⁊ peruertuntur. adoleſcentes ne laborent· ne militent· ne agant aliquid qd' proſit. relictis rebus neceſſarijs ineptias ſectantur ⁊ ocium. Quid eſt ſeruire deo· laborare nolunt ⁊ ocij occaſiones querunt. hec erant tunc verba pharaonis· hec ⁊ nunc amici eius loquuntur· nec ſolum verbis· ſed ⁊ verberibus perſequuntur. flagellari iubet ſcribas hebreorum· paleas nō dari· opus exigi. hec paſſi ſunt patres· ⁊ nunc dei populus patitur. Qui ſe ex integro principi huius mundi tradiderunt: proſpere agunt· omnia vt putant feliciter eueniunt. Seruis autem dei· etiã victus paruus ⁊ humilis non ſuccedit. he ſunt enim palee que dabantur a pharaone. Vnde quidam fatigati dicunt ad pharaonē quid tu affligis populum tuum? Superati enim verberibus a fide cadũt· ⁊ confitentur ſe eſſe pharaonis populum. Non enim omnis qui ex iſrael hi ſunt iſraelite.

¶ **Opprimantur operibus ⁊c.** Ex quo loq̄ cepit moyſes ad pharaonē magis affligit' popul⁹ dei· ex quo in aĩam ſermo dei puenit· dyabolus acri⁹ inſurgit· ⁊ maiora vicia immittit. Pri⁹ eñ q̄ꝫ ſmo dei veniret q̄ argueret vicia: in pace durabãt. At vbi venit: turbatio magna ꝯſurgit.

¶ Flagellatiqꝫ ꝛc. Filij iſrael grauiꝰ atriti ſunt· poſtqꝫ de egipto egredi ſtatuerunt· quia qui mūdo ꝛ prauis opibꝫ renūciare volunt ſeuioribus tentationibus a dyabolo impugnant̃.

¶ Uideat dominus ꝛc. Greg. mo. Cum lux diuina cor humanum illuſtrat· mox a dyabolo ꝯtra ſuccreſcūt temptamēta· vt plus temptationibꝫ ſe vrgeri ſentiat· qꝫ cū lucis interne radios neſciebat. vñ iſraelite poſtqꝫ vocati ſunt cōtra moyſen de creſcēte labore cōqueruntur dicentes: Uideat .d. et .i. ꝛc. volentibꝫ eñi ex egipto diſcedere paleas pharao ſubtraxerat· ꝛ eiuſdē mēſure opa requirebat. Quaſi ergo contra legē mens ſibi murmurat· poſt cuius cognitionē tentationuꝫ ſtimulos acriores portat· ꝛ in eo ꝙ aduerſario diſplicet vidēs ſibi creſcere labores· quaſi fetere ſe i oculis pharaōis dolet.

¶ Quoniā fetere ꝛc. Orig. Ueruꝫ dicunt qꝫuis neſciant. Sicut cayphas qui ait: Expedit vt vnuſ moriatur pro populo qd diceret neſciebat. Sicut eñi apoſtolus ait: Xpi bonus odor ſumus· alijs in vitaꝫ alijs in mortem. Ita ꝓpheticus ſermo ſuauis odor eſt credentibuſ. dubijs vero ꝛ incredulis· ꝛ qui fatent̃ ſe populum pharaonis: odor execrabilis efficitur. Ipſe quoqꝫ moyſes dicit domino: ex quo locutꝰ ſuꝫ cū pharaone afflixiſti populū tuū. qꝛ anteqꝫ ſermo dei audiatur: nō eſt tribulatio vel tentatio. ſꝫ vbi ſignū belli tuba ꝑdicationis oñderit: tribulationū pugna ꝯſurgit. Ex quo ergo loq̄ cępit moyſes ꝛ aarō ad pharaonē· affligitur populus dei. ex q̄ in animā tuaꝫ ſermo dei ꝑlatus eſt: certamē intra te virtutibꝫ ꝯtra vicia ſuſcitat̃. q̄ priꝰ intra te in pace durabāt. Sꝫ vbi facere cępit ſermo dei cuiuſqꝫ diſcrimen: turbatio magna cōſurgit· et ſine fędere naſcit̃ bellū. qꝛ iniuſticia iuſticię nō cōuenit· nec ſobrietati ebrietas· vel veritati mendaciū. Ideo ñ terremur ſi videmur odor execrabiliſ pharaoni. Execratio eñi vicij dicit̃ virtꝰ. Sꝫ ſicut ſtetit moyſeſ ante pharaonē ſtemꝰ ꝛ nos· ñ flectamur· ſuccincti lūbos in veritate· ꝛ calciati pedes in ꝑparatōe euāgelij pacis. Stamꝰ aūt cōfident̃ ſi dñm deꝑcamur: ut ſtatuat pedeſ nr̃os ſup firmā petrā ne moueāt̃ pedes nr̄i. Stemꝰ aūt .i. obſiſtamus ſꝫm illd: Cui reſiſtite fortes in fide. vt cito ꝯterat̃ ſathanas ſub pedibꝫ nr̄is. quāto eñi nos ꝯſtanter ꝛ fortiter ſtamꝰ· tāto pharao infirmus. Si aūt īfirmi vel dubij eē cępimꝰ validior fiet. Cū eī eleuaret moyſes manꝰ: vincebat̃ amalech. Cū q̄ſi laſſas deijceret: inualeſcebat. Nos ḡi virtute crucis xp̄i extollamꝰ brachia: ꝛ leuemꝰ ī orōe ſc̄as manꝰ vt dei auxiliū mereamur. hinc iacobꝫ ait: Reſiſtite dyabolo ꝛ fugiet a vobis. Agamus ergo vt nō ſolū fugiat: ſꝫ cōterat̃ ſub pedibuſ nr̄is. ſicͭ pharao extinctꝰ eſt ī ꝓfundo abyſſi. Nos aūt ſi recedamꝰ de egipto viciorꝫ· fluctꝰ ſeculi tanqꝫ iter ſolidum euadimus per ihm chriſtū.

¶ Domine cur .a. Aug. Nō ſūt hͤ verba ꝯtumacię vl̃ indignatōis: ſꝫ inq̄ſitōis ꝛ orōis· ſicͭ ex his apparet q̄ dn̄s reſpōdit. Non eñi arguit infidelitateꝫ eiꝰ· ſꝫ qd ſit facturꝰ apuit.

¶ Nō indicaui eiſ. Sicut tibi· ꝑ ſucceſſiones eñi ętatū creuit diuinę cognitōis augmentum. Apparuit dn̄ſ abrahę. locutꝰ ē facie ad faciē cū moyſe. Dauid ꝗ̄o ait: ſr̄ ſenes ītellexi. Apl̄i dei filiū ꝑſentē cernebāt· ꝛ qdq̄d volebāt īterrogabāt. qbꝫ etiā dr̄ multi reges ꝛ .p. v. v. q̄. v. v. ꝛc.

¶ De ergaſtulo. Ergaſtulū ꝛ ergaſteriū idē eſt· opatoriū .ſ. vbi rei ad

---

ſ princeps egipti quicquid contra ſe dicitur mendacium dicit. ſ ad tentandū. ſ audientis preceptis magiſtri. ſ demones vel iniqui homines.

mendacibꝰ. Igit̃ egreſſi ꝑfecti operum et exactores ad popu-

ſ Latenter ſuggerendo. ſ ipſo noīe terrēt

lū dixerunt: Sic dicit pharao:

ſ Nō ingratis amplius benefaciam.

Non do vobis paleas. Ite ꝛ colligite ſicubi inuenire potueritis:

ſ etiā inuiti de more ſeruietis michi.

nec minuetur quicqꝫ de operibuſ veſtris. Diſperſuſqꝫ eſt populus per omnem terram egipti ad colligendas paleaſ. Pręfecti quoqꝫ

ſ Quaſi

operuꝫ inſtabant dicentes: Com

ex debito vrgent pro cōſuetudine.

plete opus veſtrum quotidie vt

ſ difficile eſt a cōſuetudine recedere.

prius facere ſolebatis quādo da

ſ diuerſis ꝑſecutionibus

bantur vobis paleę. Flagellatiqꝫ

ꝛ olim ꝛ nunc prepoſiti populi dei afflicti ſunt.

ſunt qui pręerant operibus filio

ſ demonibꝰ vel iniquis hoībus

rum iſrael ab exactoribus pharaonis dicentibus: quare nō impletis menſuram laterum ſicut priꝰ nec heri nec hodie? Uenerūtqꝫ ꝑpoſiti filiorum iſrael· ꝛ vociferati

ſ victi ver

ſunt ad pharaonem dicētes: Cur

beribus dicūt ſe eſſe populū pharaonis· qui ad

ita agis contra ſeruos tuos. Pa

tempus credūt· ꝛ in tpe recedūt tentationis.

leę non dantur nobis· ꝛ lateres

ſ famulos ſe fatentur ne torqueantur.

ſimiliter imperantur. En famuli

ſ quaſi parce ppl̄is tuis. ſ ab exactoribꝰ.

tui flagelliſ cędūt̃: ꝛ iniuſte agit̃ contra populum tuum. Qui ait:

ſ tanqꝫ dicat· beneficiū ſubtraho quia nō agnoſcitis.

Uacatis ocio· ꝛ idcirco dicitis eamus ꝛ ſacrificemuſ domino. Ite ergo ꝛ operamini. Paleę non dabuntur vobis: ꝛ reddetis conſuetum numerum laterꝫ. Uidebātqꝫ ſe prępoſiti filiorum iſrael in malum· eo ꝙ diceretur eis: nō minu

ſ Continue vult dyabolus ꝛ miniſtri eiꝰ operari mala fieri· vt vſu ꝛ cōſuetudine trahatur quiqꝫ

etur quicqꝫ de lateribus ꝑ ſingulos dies. Occurreruntqꝫ moyſi ꝛ

ſ immobiles in tentatione ſ quaſi ꝯtrariū puſillanimitati eorum. ſ qꝛ nolūt eſſe cū pharaone veri iſraelite.

aaron qui ſtabant ex aduerſo egrediētes a pharaone· ꝛ dixerūt ad eos: Uideat dominus ꝛ iudi

ſ ſermo propheticus ꝛ ſacerdotalis incredulis ꝛ qui ſunt populus pharaonis odor execrabiliſ efficitur. ſ odioſos nos feciſtis.

cet· quoniaꝫ fętere feciſtis odorē noſtrum corā pharaone ꝛ ſeruis

ſ cauſam occiſionis.

eius: ꝛ prębuiſtis ei gladiū vt occideret nos. Reuerſuſqꝫ moyſes ad deū ait: Domine cur afflixiſti

ſ vel iſtum.

populum tuū? ꝛ quare miſiſti me

ſ ex quo in animā tuam ſermo dei perlatus eſt certamē intra te virtutibus ꝯtra vicia ſuſcitat̃.

Ex eo eniꝫ quo ingreſſus ſum ad pharaonem vt loquerer de nomine tuo: afflixit populum tuū ꝛ nō liberaſti eos.

C. VI.

Dixit dominꝰ ad moyſen: Nunc videbis quę

ſ Mirabilia. ſ potentiā diuinam .ſ. filiū qui eſt virtus ꝛ ſapientia patris.

facturꝰ ſuꝫ pharaoni. Per manum eñi fortem dimittet eoſ: ꝛ in

ſ qꝛ nulla conuentio iuſticie cū iniquitate. ſ perſequēdo de ciuitate in ciuitatem.

manu robuſta eijciet illos de terra ſua. Locutuſqꝫ eſt dominꝰ ad

ſ antique promiſſionis facit mentionē tanqꝫ in proximo completurus.

moyſen dicenſ: Ego dominꝰ qui apparui abraam yſaac ꝛ iacob in deo omīpotente: ꝛ nomen meum

ſ qd̄ interpretatur generaliter dominus· ꝛ eſt ſeptimū in decē dei nominibus. ſ ſicut tibi

adonay non indicaui eis. Pepigiqꝫ cū eis fędus vt darem illiſ

ſ terram viuentiū .ſ. quam ſignificat terra chanaan.

terrā chanaā· terrā ꝑegrinatōnis eorū: in qua fuerūt aduenę. Ego

ſ exaudiui.

audiui gemitum filiorum iſrael.

ſ .i. demones. ſ rectores tenebrarum harū vel iniqui homines.

quo ęgiptij oppreſſerunt eoſ: ꝛ recordatus ſuꝫ pacti mei. Ideo dic

ſ promiſſionis. ſ Spiritualiter vel ad litterā.

filijs iſrael: Ego dn̄s qui educaꝫ

ſ tentationibus mundi in quibus tribulantur ſancti. ſ mundo vel corpore humano qd̄ cuiuſqꝫ anime ergaſtulum eſt.

vos de ergaſtulo ęgiptiorum· et

ſ corporali vel ſpūali. ſ precioſo ſanguine filij.

eruam de ſeruitute· ac redimam

ſ potentia manifeſta incarnato filio. ſ ali as excelſo.

in brachio extento· et iudicijs

opera facienda religabantur.

Nō acquieuerunt ꝛc. Nota dei clementiā. non credit a filijs iſrael: ꝛ tamen monere ñ ceſſat. Cōtemnitur a pharaone: ꝛ lōganimiter expectat.

Ecce filii iſrael Aug. lxx. Ecce ego gracili voce ſum. et quomō exaudiet me pharao. Non videtur tm̄ ꝓpter multitudinem populi excuſare ſe de vocis gracilitate: ſꝫ etiā ꝓpter vnū hominē. Mirū ſi taz gracilis vocis fuit: ut nec ab imo poſſet audiri. An forte regius faſtus nō ꝑmittebat eos de primo loqui.

Iſti ſūt pricipes Aug. Volens ſcriptura originē moyſi demonſtrare. qđ eius actio expetebat. a primogenito iacob. i. ruben cepit. inde ad ſymeon. inde ad leui. vltra progreſſa non eſt. qꝛ ex leui moyſes Hi aūt cōmemorantur qui iā memorati fuerant in illis lxxv in quibꝫ iſrael intrauerit in egiptū. Non eñ primā vel ſcđam ſed terciā tribū. i. leuiticam voluit deus eſſe ſacerdotalē.

Gilb. Nō primam tribum vel ſecundaz ſed terciā elegit deus in ſacerdotium. quia in nomine ſancte trinitatis cōſecrati ſunt ſacerdotes: vt fidem trinitatis in ſe ſeruare. ꝛ alios ſtudeāt docere. ꝛ quia numero deus impare gaudet

ſ dato precio.
magnis. ꝛ aſſumam vos michi in
ſ fidelem obedientē. ſ iuſtus ꝛ miſericors
populum: et ero veſter deus.
ſ Experimento cognoſcetis.
Scietiſqꝫ ꝙ ego ſum domin⁹ de⁹ veſter. qui eduxeriz vos de ergaſtulo egiptioꝝ. ꝛ induxeriz vos in
ſ viuentium. ſ leuatam oſtendi. ſ Exaltaui in cruce filiū. ſ potentiā.
terram ſuꝑ quā leuaui manum
ſ iurando patribus. ſ fidelib⁹ abrae imitatoribus. ſ rectam ſpē tenentib⁹ quā ſignificat yſaac.
meā vt darem eam abraam yſaac
ſ charitatē amplectentib⁹ que in iacob ſignificatur. ſ gratis.
ac ꝛ iacob. Daboqꝫ vobis illaz
ſ in eternū. ſ quaſi facere poſſū qđ ꝓmitto
poſſidendam: ego dñs. Narra
ſ medius inter deū ꝛ populū. ſ Nichil de mandatis dei pretermittendū eſt.
uit ergo moyſes omnia filijs iſrl
qui non acquieuerunt ei propter
ſ bellū vicioꝝ ſignificat. ſ Nichil duri⁹ ꝙ demonibus in opibus carnis ſeruire.
anguſtiam ſpiritus ꝛ opus duriſſimum. Locutuſqꝫ eſt domin⁹ ad moyſen dicens: Ingredere et loquere ad pharaonem regē egi
ſ deū videntes. ſ carne vicijs dedita vel cōuerſatione mundana.
pti: vt dimittat filios iſrl' de terra
ſ Sancti corā domino loquuntur. alij retro. qꝛ non audiuntur.
ſua. Reſpondit moyſes corā dño
ſ qui debēt tanq̄ filij dei. ſ aurib⁹ cordis
Ecce filij iſrael nō audiunt me:
ſ qui ſemꝑ aduerſatur.
ꝛ quomodo audiet me pharao:
ſ Circūciſio ſpiritualis omniū membroꝝ vicia abſcindit.
preſertim cuꝫ ſim incircūciſus la
ſ Per eos lex eñ ꝛ ꝓphete docent populū que
bijs. Locutuſqꝫ eſt dominus ad
facienda vel fugiēda ſunt ꝛ increpant dyabolū
moyſen ꝛ aaron: ꝛ dedit mandatum ad filios iſrael ꝛ ad pharao
ſ mundi.
nem regem egipti. vt educerent filios iſrael de terra egipti. Iſti ſūt principes domoꝝ per familias ſuas. Filij rubē primogeniti iſraelis. enoch. et phallu. eſrom. et charmi. Hę cognationes ruben Filij ſymeon. iamuhel. ꝛ iamin. ꝛ
ſ alias aod. ſ alias ſaber.
aoch. ꝛ iachim. ꝛ ſober. ꝛ ſaul fi
ſ i. chananee.
li⁹ chananitidis. Hę progenies ſymeon. Et hęc nomina filiorum leui ꝑ cognationes ſuas. gerſon. ꝛ caath. ꝛ merari. Anni autē vitę leui fuerūt centum triginta ſeptē.

Filij gerſon. lobni. ꝛ ſemei per cognationes ſuas. Filij caath. amram. ꝛ yſuar. ꝛ hebron. ꝛ ozibel. Anni quoqꝫ vitę caath centūtrigintatres. Filij merari. mooli. ꝛ muſi. Hę cognationes leui ꝑ familias ſuas. Accepit aūt amram vxorez iochabeth patruelem ſuā quę peperit ei aaron ꝛ moyſen et mariam. Fuerūtqꝫ anni vitę amram centumtrigintaſeptem. Filii quoqꝫ yſuar. chore. ꝛ napheg. et zechri. Filij quoqꝫ oziel. miſahel ꝛ eliſaphan. ꝛ ſechri. Accepit aūt aaron vxorez elizabeth filiā aminadab ſororem naaſon: q̄ peꝑit ei nadab ꝛ abiu ꝛ eleazar ꝛ ythamar Filij quoqꝫ chore. aſer. ꝛ helchana. ꝛ abiaſab. Hę ſūt cogna
ſ a chore.
tiones choreitarum. At vero eleazar filius aaron accepit vxorem de filiabus phutihel. quę peperit ei phinees. Hi ſunt principes fa
ſ vel cognatiōes.
miliarum leuiticaruꝫ per generationes ſuas: Iſte eſt aaron ꝛ moyſes. quibus ꝓcepit deus vt educerent filios iſrael de terra egipti per turmas ſuas. Hi ſunt qui lo
ſ dyabolum. ſ principē tenebrarū harū.
quuntur ad pharaonem regem
ſ deū videntes.
egipti vt educant filios iſrael de
ſ tenebris mundi. ſ Sermo propheticus
ſ ſacerdotalis.
egipto. Iſte eſt moyſes ꝛ aarō
ſ in die loquitur deus ad ſuos. nō in nocte. qꝛ in eo tenebre nō ſunt vlle.
in die qua locutus eſt dominus ad moyſen i terra egipti. Et locutus eſt domin⁹ ad moyſen dicēs
ſ cuius dicere facere eſt. cui nemo reſiſtere pōt.
Ego dominus. Loquere ad pharaonem regem egipti omnia quę ego loquor tibi. Et ait moyſes co
ſ alii gracili voce.
ram domino: En incircūciſus labijs ſū quomō audiet me pharao

Amram. Stra. Amram interpretatur pater excelſus. qui ſignificat xp̄ꝫ. Iochabet: dei gratia. que ſignificat eccleſiā. Ex xp̄o ꝛ eccleſia naſcit moyſes. i. lex ſpiritualis. ꝛ aaron. ſ. verum ſacerdotium.

Accepit aūt am. Stra. Hec de tribu iuda fuit ſoror naaſon. qui fuit princeps tribus iudę in deſerto. nōdum eñ precēptum erat: vt quiſqꝫ de tribu ſua vxorem acciperet. Ideo autē hę tribus. i. leuitica ꝛ regalis iam tunc coniungebātur: vt intelligeretur xp̄s rex ꝛ ſacerdos futur⁹ ex eis.

Filii quoqꝫ chore ꝛc. Strab. Queritur cur chore quem pro iniq̄tate terra viuum abſorbuit in genealogia iuſtoꝝ ſcriptus ſit. Sed hereticos cum catholicis in eccleſia ſignificat futuros.

Iſte eſt moyſes Strab. Hoc ex ſuo addit heſdras. q̄ omnem bibliothecā poſt captiuitatē babilonicā cūctis libris a nabuchodonoſor ſuccēſis reparauit. vel ipſe moyſes de ſe tanq̄ de alio loquitur.

¶ Ecce cõſtitui te de· ⁊c. Aug· Notandū ꝙ cum ad populū mitteret̃ nõ ei dictū eſt: Ecce dedi te deū populo· ⁊ frater tu⁹ erit tuus ꝓpheta: ſed frater tuus loquetur tibi ad populum. Dictum eſt etiā erit os tuum: ⁊ tu il li in his q̃ ad deū· nõ dictum eſt tu illi deus: Pharaoni aūt dicitur moy ſes datus deus ſecundū anologiā· ꝓpheta moyſi aaron: ſed ad pharaonē hic inſinuat̃ nobis ea loqui· ꝓphetas dei que audiūt ab eo· nichilꝙ aliud eſſe ꝓphetam dei: niſi enunciatorē verboꝝ dei hominibꝫ: qui deū vel non poſſunt: vel nõ merē tur audire.

¶ Grego· Aliquā do de⁹ nuncupatiue Aliqñ eſſentialit̃ di citur. Nuncupatiue vt hic: cõſtitui te deū pharaonis. Et alibi Applica illū ad deos Et alibi: De⁹ ſtetit ĩ ſynagoga deoꝝ ⁊c. Eſſentialiter ſicut h· Ego ſum de⁹ abraā ⁊ de⁹ yſaac· ⁊ de⁹ ia cob. Qđ volēs pau lus diſcernere ait: ex quibꝫ xp̄s ſecundum carnē nat⁹ eſt: qui eſt deus benedictus ĩ ſe cula. Nuncupatiue enĩ dicit̃ deus inter omnia. Eſſentialiter aūt ſup omnia, vt er go oſtēderet chriſtū naturaliter deū· non tantū deū· ſed deum ſup om̄ia eſſe memo ranit. Juſtus em̄ q̃li bet deus eſt· ſed inter omnia: qꝛ nuncupati ue. chriſtus aūt ſuper om̄ia: quia naturali ter deus.

Sꝫ ego indura bo· c· e· ⁊c. Augu· Aſſidue dicit deus: Indurabo coꝛ pha raonis: ⁊ velut cauſā infert cur hoc faciat. Indurabo coꝛ pha raonis: ⁊ implebo ſi gna mea ⁊ poꝛtēta mea in egipto. tanꝙ neceſſaria fuerit obduratio phara onis: vt ſigna multiplicarent̃ vel implerent̃. Vtit̃ ḡ de⁹ bn̄ cordibꝫ malis ad id qđ vult oñdere bonis ⁊ qđ factur⁹ ē bonis. Et ꝗuis cuiuſcūꝙ coꝛ dis in malicia q̃litas· i· quale coꝛ habeat ad malū· ſuo fiat vicio qđ inole uit ex arbitrio: ea tñ qualitate mala vt huc moueat̃ vel illuc· tum ſiue huc ſiue illuc male mouetur· cauſis fit quibꝫ animus hominis ꝓpellitur· que ut exiſtant vel nõ· non eſt in hominis poteſtate: ſed veniunt ex occulta proui dentia dei iuſte ⁊ ſapienter om̄ia que creauit diſponentis ⁊ adminiſtrãtis Vt ergo tale coꝛ haberet pharao· ꝙ patientia dei non moueretur ad pie tatem: ſed potius ad impietatē vicij ꝓprij fuit. ꝙ vero ea facta ſunt· quibꝫ coꝛ ſuo vicio tam malignū reſiſteret iuſſionibꝫ dei: hoc eſt enĩ qđ dicit̃ in duratum· qꝛ nõ flexibiliter conſentiebat· ſed inflexibiliter reſiſtebat· diſpē ſationis diuine fuit· qua tali cordi euidenter iuſta pena parabatur· qua ti mentes deum corrigerent̃: ꝓpoſito em̄ lucro (verbi gratia) ꝓpter qđ homi cidium cõmittatur: aliter auarus: aliter pecunie contemptoꝛ mouet̃ ille · ſ· ad facinus perpetrandū: hic ad cauendū. Lucri tamen propoſitio in eo rum poteſtate non fuit. Jta cauſe veniunt malis que non ſunt in eorū po teſtate· ſed hoc de illis faciunt: quales iam inuenerunt factos ꝓprijs vicijs ex ꝓpria voluntate. Põt ⁊ ſic accipi: Indurabo· i· ꝗ duꝝ ſit demõſtrabo

¶ Erat aūt moyſes octoginta ⁊c. Strab· Propter circumciſio nem ſcilicet que octaua die celebrari iuſſa eſt· eandem em̄ ſignificationem habet octogenarius· ꝗ ⁊ octonarius infra eū minoꝛ.

¶ Erat aūt moyſes· o· an· Quando moyſes ⁊ aaron locuti ſunt ad pha raonem· moyſes erat octogenarius· aaron vero octogintatrium annoꝝ quia lex per pꝛedicatores ad gentes oblata: circumciſionem ſpiritualē do cuit· ⁊ ipſi perfecte mundari ſtudebāt: ⁊ ſic fidē ſancte trinitatis p̄dicabāt.

¶ Et aaron· o· t· Hilb· Quia verus montanus· id eſt· chriſtus verā circumciſionem in ſe octaua die reſurrectõis impleuit: ⁊ fide trinitatis tri umphato dyabolo mundum repleuit.

¶ Cum dixerit uobis ⁊c. Aug· Hic non erat opus voce pro cuius gracilitate videbatur moyſi dat⁹ aaron: ſꝫ virga erat proijcienda vt dra co fieret. Cur h̄ ergo moyſes ipſe non fecit: niſi quia mediatio aaron inter moyſen ⁊ pharaonē magne fidei figurā gerit. Hoc quoꝙ no tandū qđ ſcriptū eſt Proiecit aaron vir gā ſuā· forte ſi dixiſ ſet ꝓijce virgā nulla q̃ſtio eſſet: qđ xo ad didit ſuā· cū eā moy ſes dederit· ñ fruſtra foꝛſitan dictū eſt, an erat vtriꝙ illa virga communis· ut cuiuſli bet eoꝝ diceret̃.

¶ Strabus. Vir ga moyſi: chriſtū ſi gnificat· qui ex rega li ſtirpe carnē ſūpſit. Vñ eadē virga ĩ co lubrum cõuerſa: oēs virgas maleficoꝝ de uorauit· qꝛ mors xp̄i mortē noſtram con ſumpſit.

¶ Orig· Ap̄ls dicit Emulamini melioꝛa do na alias ſpiritua lia magis aūt ut pro phetetis. Lēptem⁹ ⁊ nos emulationē ho noꝛū ſuſcipe· a dño xo plenitudinē mu neris expectare. Pro hoc em̄ dicit̃: aperi oſ tuū ⁊ implebo illud. Pro illo vero pūge oculū· ⁊ ꝓducit lacri mā. pūge coꝛ· ⁊ ꝓdu cit ſenſum. Puto er go ꝙ moyſes ad egi ptū veniēs ⁊ virgā fe rens q̃ caſtigat ⁊ verberat egiptū· x· plagis· lex dei ſit: q̃ mundū · x· plagis · i· decē mandatis decalogi corripiat ⁊ emendet. Virga q̃ h̄ gerunt̃ ⁊ egi pt⁹ ſubigit̃· ⁊ pharao ſupat̃· crux xp̄i eſt: ꝑ quā mund⁹ ⁊ princeps mundi ſupat̃· i· dyabol⁹ cū principibꝫ ⁊ ptãtibꝫ· virga ꝓiecta fit draco vel ſerpēs ⁊ deuoꝛat egiptioꝝ magoꝝ ſerpētes. Serpēs vero ꝓ ſapiētia vel prudētia poni ſolet. Vñ eſtote· p· ſ· ſ· Et alibi: Serpens erat prudētioꝛ cunctis aĩa libꝫ ⁊c. Crux ḡ xp̄i cui⁹ p̄dicatio ſtulta videbat̃· quā moyſes· i· lex cõtinet ſcd̄m illud: De me em̄ ille ſcripſit. poſtꝙ in terra ꝓiecta eſt· i· ad fidē hoĩm venit· cõuerſa ē in ſapientiā: ⁊ in tantā q̃ omnē ſapiētiā egiptioꝝ· i· hui⁹ mundi deuoꝛaret. Intuere em̄ quomõ ſtultā fecit de⁹ ſapiētiā hui⁹ mdi· poſtꝙ manifeſtauit xp̄m crucifixū eſſe dei virtutē ⁊ ſapientiā. ⁊ vniūſus iā mund⁹ ꝯphenſus eſt ab eo· q̃ dixit: Comp̄hendā ſapiētes in aſtutia eoꝝ

¶ Proiecit. Iſi· Proiecit moyſes virgā coꝛā pharaone: ⁊ ſerpens fa cta deuoꝛauit ſerpentes egiptioꝝ: ſignificans ꝙ verbū caro fieret· ⁊ ſerpen tes diri veneni vacuaret ꝑ remiſſionē peccatoꝝ. Virga eſt em̄ verbū dire ctum regale plenū poteſtatis· inſigne imperij. Virga ſerpens facta eſt· qm̄ qui erat filius dei ex deo patre natus· factus eſt filius hominis ex virgine natus: qui quaſi ſerpens exaltat⁹ in cruce· medicinā vulneribꝫ infudit hu manis. Vñ ſicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto ⁊c. Virga em̄ moy ſi in draconē verſa· magoꝝ abſoꝛbuit virgas: ⁊ xp̄s poſt glorie ſue digni tatem factus obediens vſꝙ ad moꝛtem: Per ipſam moꝛtē carnis cõſum pſit aculeum moꝛtis· ſecundū illud: Ero moꝛs tua o moꝛs.

¶ Que uerſa eſt ⁊c. Lex moyſi q̃ſi inſipida erat vt virga: h̄ verſa in co lubrum· i· in ſpūalem intelligentiā potabilis effecta eſt ⁊ delectabilis.

¶ Uocauit aūt pharao ⁊c. Sciendū quia vel dyabolicis figmentis

C. VII·

Dixitꝙ domi

† ſ vt quidquid volueris precipi as ei· ſicut deus impat creature ſue· ſancti enim adoptione dij ſunt gr̃a nõ natura.
nus ad moyſen. † Ecce cõſtitui te
ſ nuncupatiue.
deū pharaoniſ· aaron frater tuuſ
ſ interpres. ſ vel loquens.
erit propheta tuus· Tu loquere
om̄ia que mando tibi: ille loquet̃
ad pharaonem vt dimittat filios
† ſ mundi cõcupiſcentia. †† ſ oſtenſis ſignis ⁊ portentis· vel ꝗ durum ſit demonſtrabo.
iſrael de † terra ſua. †† Sed ego in
† ſ ita· ſ· †† ſ vel implebo.
durabo coꝛ † eiuſ· ⁊ †† multiplicabo
† ſ minoꝛa. †† ſ maioꝛa.
† ſigna ⁊ †† oſtenta mea in terra egi
ſ induratus.
pti: ⁊ nõ audiet vos. Immittāꝙ
ſ potentiā· vel filium.
manum meam ſuper egiptum: ⁊
ſ quos in agone huius mundi exerceo.
educam exercitū ⁊ populū meū
† ſ qui deū vident nõ debēt remanere ĩ tenebriſ †† ſ Contra pharaonē facta.
† filios iſrael de terra egipti †† ꝑ iu
† ſ quaſi mĩa eſt qđ putatur ira vt· ſ· ſciant egi ptij: qꝛ ego ſum dominus. ſ experimento hoc.
dicia maxima. † Et ſcient egiptij:
qnia ego ſum dñs qui extēderim
† ſ quā diu cõtrari ſ potentiā. †† ſ fil'os tene brarum.
† manū meā ſuper †† egiptū: ⁊ edu
xerim filios iſrael de medio eorū
Fecit itaꝙ moyſes ⁊ aaron ſicut
ſ vel at
p̄cepit dominus ita egerūt. Erat
aūt moyſes octoginta annoꝛum
⁊ aaron octogintatrium quando
locuti ſunt ad pharaonē. Dixitꝙ
dñs ad moyſen ⁊ aaron: Cū dixe
rit vobis pharao: oſtēdite nobis
ſ Crucē.
ſigna. Dices ad aaron: Tolle vir
† ſ in fide audientiū
gam tuam ⁊ proijce eā † coꝛā pha
† ſ ſapientiam.
raone· ac vertatur in † colubꝛum.
Ingreſſi itaꝙ moyſeſ ⁊ aaron ad
pharaonem fecerūt ſicut p̄cepat
dñs. Tulitꝙ aaron virgam ſuā
⁊ proiecit coꝛam pharaone ⁊ ſer
ſ hoc eſt pꝛimū ſignū. ſ predicatio crucis ſtul ta videbatur· ſed poſtꝙ venit ad fidem hominū ſapiētia intelligitur.
uis eius: que verſa eſt in colubꝛū
Uocauit autem pharao ſapiētes

ſpectantiũ oculos deludebãt· vt res in ſua natura manentes aliud viderẽtur. Vel ſecundũ aug. demones quãuis mali naturã ſuam non amiſerunt. Ideo dũ ꝑ incantationẽ eoꝝ malefici aliquid efficere conant᷑· diſcurrunt ꝑ mundũ· ⁊ ſubito ſemina eoꝝ de quib' hoc agit᷑ afferunt. Sicqꝫ ex illis ꝑmittente deo nouas reꝝ ſpecies producunt.

Similiter. In prima plaga dicit cũ aqua vertit᷑ in ſanguinẽ· ⁊ in ſecunda cũ ranẹ ebulliunt: ⁊ in tercia cũ cyniphes ingruũt· in quarta cum cynomia educit᷑· ĩ quinta cũ man' dñi fit ſuper pecora egiptioꝝ: dicuntur ſimilia.

Dracones. Apo toy dorce dicũtur· i· videre· q᷑ videt acutius ceteris aĩalib'.

Sꝫ deuorauit ⁊c. Aug. Si dictum eſſet. Abſorbuit draco aaron virgas eoꝝ. Intelligeretur verus draco aaron fantaſtica figmenta nõ abſorbuiſſe: ſed virgas. Hoc eñ potuit abſorbere qđ erant· nõ qđ videbant᷑ ⁊ nõ erant. Sed q᷑ dixit abſorbuit virga aaron virgas illoꝝ: draco potuit abſorbere virgaſ nõ virga· ſed eo noĩe dicta ẽ res vnde verſa eſt: q᷑ in id etiã reuerſa eſt. Ideo h' vocari debebat qđ principaliter erat. Quid ergo dicendũ eſt de virgis magoꝝ. An veri dracones facti fuerant: ſed ſimili ratione virge dicantur. An potius videbantur eſſe· qđ non erãt ludificatione veneficã. Cur ergo ex vtraqꝫ parte virge dicuntur ⁊ dracones· vt ð figmentis illis nichil differat loquẽdi modus: Sed monſtrare difficile eſt. Quoniam etiã ſi veri dracones facti ſũt ex virgis magorum· non fuerunt tamen creatores draconum· nec magi· nec angeli mali quibus miniſtris illa fiebãt. Inſunt eñ rebus corporeis ꝑ oĩa elementa mundi quedã occultẹ ſeminariẹ rationes: quib' cum data fuerit oportunitas temporalis prorumpunt in ſpecies debitas ſuis· ſ· modis ⁊ finibus. Nec dicunt᷑ qui faciunt iſta aĩalium creatores· ſicut nec agricolẹ ſegetum vel arborum vel huiuſmodi· q̃uis prebeant quaſdã viſibiles oportunitates ⁊ cauſas naſcendi. Et autem iſti faciunt viſibiliter: hoc angeli inuiſibiliter. Deus vero ſolus creator eſt verus: qui cauſas ipſas ⁊ rationes ſeminarias rebus inſeruit.

Induratũqꝫ eſt ⁊c. Indurauit deus cor pharaonis· quia dyabolum ita indurauit poſt peccatum: vt pẹnitentiẹ compunctione nunq̃ȝ emolliatur: ſicut in iob dicitur. Cor eius indurabitur quaſi lapis.

Ecce egredietur ⁊c. Orig. Primo quidem non intrat moyſes ad pharaonem: ſed occurrit ei exeunti ad aquas· poſtea vero intrat· poſt hec nec intrat· ſed accerſitus accedit. quia ſiue nobis in verbo dei ⁊ aſſertione religionis certamen eſt cum pharaone: ſiue obſeſſas ab eo animas eripere conamur· ⁊ eſt in nobis in diſputatione luctamen: non prima fronte ingredi debemus ad vltima queſtionũ loca: ſed occurrendum eſt nobis aduerſario· ⁊ ad aquas ſuas id eſt· autoritates gentilium philoſophorum: vt ipſos primo arguamus ⁊ erraſſe doceamus: deinde ingrediendum ad interiora certaminis. Dicit eñ dominus: Niſi quis prius alligauerit fortẽ: nõ poteſt intrare in domum eius ⁊ vaſa eius diripere. Prius ergo ligandus eſt fortis· ⁊ queſtionum vinculis conſtringendus· ⁊ ita introeũdum ad diripienda vaſa· ⁊ liberãdas animas· quas deceptione ⁊ fraude poſſederat. Nõ cum ſepius fecerimus ⁊ ſteterimus contra ipſum ſuccincti ſcilicet lumbos in veritate· ⁊ ſtantes in domino ⁊ viriliter agentes: artifex antiquus ⁊ callidus victum ſe ſimulabit ⁊ cedere: vt negligentiores nos faciat ad certamen. Pẹnitentiã quoqꝫ ſimulabit· deprecabitur nos diſcedere: ſed non longe: vult nos aliqua parte ſibi eẽ vicinoſ. Sꝫ niſi ab eo longius recedamus· ⁊ mare trãſeamus· ⁊ dicam' cogitatione locutõne ⁊ ope· q̃ȝtum diſtat ortus ab occidente: tm̃ fecit a nobis iniquitates noſtraſ: ſalui eſſe nõ poſſumus. Oremus ergo miſericordiã dei· vt ⁊ nos eripiat de terra ẹgipti· de poteſtate tenebrarum· ⁊ pharaonẽ cũ exercitu ſuo tãqꝫ plũbum demergat in aq̃ vehemẽtiſſima. Nos autẽ liberati cũ gaudio ⁊ exultatõe hymnum cantem' domino· glorioſe eñ honorificatus eſt ⁊c.

⁊ maleficos: ⁊ fecerunt etiam ipſi
per incantationes ẹgiptiacas et
ſ demonũ.
arcana quẹdam ſimiliter. Proiecerũtqꝫ ſinguli virgas ſuaſ· quẹ
ſ aſtutias mundi. ſ minores ſerpentes· ſpeciẽ ſcilicet pro ſpecie poſuit.
verſẹ ſunt in dracones. Sed de-
ſ crux chriſti qui eſt ſacerdoſ ineternum ſ ſapientia mundi que inimica eſt deo.
uorauit virga aaron virgas eorũ
Induratũqꝫ eſt cor pharaonis: ⁊
nõ audiuit eos ſicut ꝑceperat dominus. Dixit domin' ad moyſen:
ſ cui debuit emolliri. ſ vnde cor eius indurabitur quaſi lapis.
Ingrauatũ ẽ cor pharaõis · ⁊ nõ
vult dimittere populũ. Vade ad
† ſ ſtudioſe· ⁊ quaſi primo mane aggrediend' eſt dyabolus. †† ſ populos decipiendos.
eũ† mane· Ecce egredietur ad†† aq̃s
ſ reſiſtes. ſ non in.
⁊ ſtabis in occurſum eius ſup ripam† fluminis· ⁊†† virgam quẹ cõ-
† ſ ſecularis. †† ſ fidem crucis.
ſ opere.
uerſa eſt in draconẽ tolles in manu tua· diceſqꝫ ad eum: Domin'
deus hebrẹorum miſit me ad te
ſ predeſtinatum.
dicens: Dimitte populũ meũ vt
ſ imola deo ſacrificiũ laudis ſ i quiete ⁊ ſilẽtio
ſacrificet michi in deſerto: ⁊ vſqꝫ
ſ obedire. ſ quaſi in arbitrio tuo fuit vel tenere vel dimittere.
ad prẹſens audire noluiſti. Hec

ſ experieris.
igitur dicit domin': In hoc ſcies
ſ cui reſiſtere nemo poteſt.
ꝙ dominus ſim. Ecce percutiam
† ſ in qua enecauerunt paruulos hebreorum vt bibant ſanguinẽ quẽ fuderunt.
virga quẹ in manu mea eſt† aquã
fluminis· ⁊ vertetur in ſanguinẽ.
Piſces quoqꝫ qui ſunt in fluuio
morientur· ⁊ computreſcẽt aquẹ:
⁊ affligent᷑ ẹgiptij bibentes aquã
fluminis. Dixit quoqꝫ dominus
ad moyſen: Dic ad aaron: Tolle
ſ manifeſta potentiam.
virgam tuam· ⁊ extende manum
ſuper aquas ẹgipti· ⁊ ſup fluuioſ
eorum ⁊ riuos ac paludes ⁊ oẽs
lacus aquarum· vt vertantur in
ſanguienm: ⁊ ſit cruor in omĩ terra ẹgipti taȝ in ligneis vaſis q̃ȝ in
ſaxeis. Feceruntqꝫ ita moyſes et
aaron ſicut prẹceperat dominus
† ſ Crucem †† ſ philoſophorũ dogmata.
Et eleuãs† virgam ꝑcuſſit†† aquã
† ſ vnde· omĩs ſanguis qui effuſus eſt ſup terrã requiretur a generatione hac.
fluminis† corã pharaone ⁊ ſeruis
ſ mortem bibentium.
eius. Quẹ verſa eſt in ſanguinẽ:
† ſ homines. †† ſ philoſophico dogmate.
⁊† piſces q̃ erãt in†† fluuio mortui

Ecce ego percutiam ⁊c. Iſi. Plagẹ in ẹgipto corporaliter geſtẹ ſunt· ſed in nobis ſpũaliter gerũtur. Egiptus eniȝ ſẹculi forma eſt.

Aquã fluminiſ et uertetur in ⁊c. Strab. Aqua ĩ ſanguinẽ verſa mundanam ſapientiã ſignificat: in qua omnis qui mãſerit necatur ſicut in ſanguine piſcis. Mundana eñ ſapientia ſtultum putat deum pro hominibus mori: huic ergo quicũqꝫ adheſerit viuere non poterit.

Orig. Aqua fluminis vertitur in ſanguinem· cui hebrẹorum pueros tradiderant necandos· vt auctoribus ſceleris poculum redderet ſanguiniſ ⁊ cruorem polluti gurgitis quem parricidali cẹde maculauerant potando ſentirent. Alĩa· quoqꝫ aquẹ ẹgipti: erratica ⁊ lubrica philoſophorum dogmata ſunt: q̃ paruulos ſenſu ⁊ intelligentia deceperunt. at vbi crux chriſti lumen veritatis oſtendit: neci ſuorum in pẹnas· ⁊ reatum ſanguinis exiguntur. Unde· omnis ſanguis qui effuſus eſt ſuper terram· requiretur a generatione hac.

Quẹ uerſa eſt ⁊c. Rab. Primum preceptum de colendo vno deo non erunt tibi dij alij preter me· prima plaga aqua in ſanguinẽ verſa. Cõpara primum preceptum primẹ plagẹ· aqua de qua generantur omnia: ſignificat vnum deum ex quo omnia. Sanguis carnem mortalem. Aqua ergo verſa eſt in ſanguineȝ: quia commutauerunt gloriam dei incorruptibilis in ſimilitudinem ymaginis corruptibilis hominis· ⁊ hẹc quidem cõmutatio fit in corde impiorum.

In ſanguinem ⁊c. Quia q̃ in rerũ cauſis carnaliter ſentiunt: huiuſmodi correptionibus arguuntur: vt ex qualitate pẹnarum agnoſcant ſuum errorem.

Et induratū eſt Aug. Videtur ꝓpte-
rea cor pharaonis in-
duratū fuiſſe: q꞉ incan
tatores egiptiorꝫ ſimi-
lia fecerunt. Sꝫ ſequē
tia docēt quāta fuerit
illa obduratio etiā cū
incātatores defecerūt.

Foderūt aūt ⁊c.
Quia gentilitas cōfu
ſa de meditatione ſecu
laris philoſophie. cuꝫ
videt nichil vitale nec
ſalubre eſſe in illa. ſtu-
det inueſtigādo circū
quaqꝫ querens hauſtū
ſapientie. nec inuenit:
donec ꝑueniat ad eū
qui ait: Qui ſitit veni
at ad me: ⁊ bibat.

Ranis. Strab.
Tria ſunt genera ra-
narum. Vnū fluuiale
⁊ vocale. Alterꝫ mini-
mum qd calamitū di-
citur. de quo fert꞉ q꞉ ſi
in os latrantis canis
ꝓijcitur: ſtatim obmu-
teſcit. Terciū maximū
qd rubetum dicit꞉: peſſi
mum ⁊ venenoſuꝫ. qd
vulgo craſſantiū dr.

Orig. Rane ſigni
ficant carmina poetarꝫ
q̄ inani ⁊ inflata mo-
dulatione velut rana
rum ſonis ⁊ cantibus
mundo deceptionis fa
bulas intulerūt. ad ni
chil eniꝫ animal illud
vtile eſt. niſi q꞉ ſonum
vocis improbis ⁊ im-
portunis clamoribus
reddit.

Rab. Secundum
pceptū. Nō accipies
nomē dei tui in uanuꝫ
Nomē dei veritas eſt
ipſe em̄ ait: Ego ſū ve
ritas. Qui loquit꞉ veri
tatem de deo loquitur
Qui em̄ loquit꞉ men-
daciū de ſuo loquitur
Veritatē em̄ loqui eſt
rationabiliter loq̄. va
nitatē loqui ſtrepe eſt
Secundū ergo pcce
ptum eſt de dilectione
veritatis: cui cōtraria
eſt dilectio iniquitatis
Loquit꞉ veritas. ꝑſtre
pit vanitas. Huic cō
traria eſt ſecunda pla
ga ranarꝫ abundātia
quarꝫ loquacitas va-
nitatē ſignificat. Amatores veritatis nō accipiūt nomen dei in vanū: q꞉ a
veritate in vanitatē nō recedunt. Qui aūt veritati contradicūt. ⁊ vanitate
decepti decipiunt. rane ſunt: tedium inferentes aurib꞉. non cibum mentib꞉.
Audi homines rationabiliter loquentes. Nō ſunt loquele neqꝫ ſer. q. non
au. vo. eorum. Audi ranas Vana locuti ſunt vnuſquiſqꝫ ad proximū ſuū

Fecerūt aūt ⁊c. Aug. Queritur vnde ſi iam vbiqꝫ factum erat: Sꝫ
ſimilis queſtio eſt. vnde aquam in ſanguinem verterint: ſi iam tota aqua

ſunt. Computruitqꝫ fluuius. ⁊ nō
ſ vel fluminis.
poterāt egiptij bibere aquā fluuij:
⁊ fuit ſanguis in tota terra egipti:
Fecerūtqꝫ ſimiliter malefici egipti-
orum incantationibus ſuis. Et in
duratuꝫ eſt cor pharaonis: nec au
diuit eos ſicut preceperat domin꞉
Auertitqꝫ ſe. ⁊ ingreſſus eſt domū
ſuam: nec appoſuit cor etiā hac vi-
ce. Foderunt autem omnes egiptij
per circūitum fluminis aquā vt bi
berent. Non eniꝫ poterant bibere
aquā fluminis. Impletiqꝫ ſunt ſe-
ptēꝫ dies poſtq̄ꝫ percuſſit domin꞉
fluuium.

C. VIII.

Dixit quoqꝫ
dñs ad moyſē: Ingredere ad pha
raonē ⁊ dices ad eū: Hec dicit dñs
Dimitte populum meum vt ſacrifi
cet michi. Si autem nolueris di-
ſ Elegās locutio. vt ipſe rane plage intelligātur
mittere: ecce ego percutiam om̄es
terminos tuos ranis. et ebulliet
fluuius ranas que aſcendent ⁊ in
gredientur domum tuam ⁊ cubicu
lum lectuli tui. ⁊ ſuper ſtratum tuū
⁊ in domos ſeruorum tuoruꝫ. ⁊ in
populum tuum. ⁊ in furnos tuos
⁊ in reliquias ciborum tuorum. et
ad te ⁊ ad populum tuum ⁊ ad om
nes ſeruos tuos intrabunt rane.
Dixitqꝫ domin꞉ ad moyſen: Dic
ad aaron: Extende manum ſup flu
uios et ſuper riuos ⁊ paludes. et
educ ranas ſuper terraꝫ egipti. Et
extendit aaron manū ſuper aquas
ſ carmina poetarū
egipti. ⁊ aſcenderunt rane: operue
runtqꝫ terram egipti. Fecerunt au
tem ⁊ malefici ꝑ incantationes ſu-
as ſimiliter: eduxeruntqꝫ ranas ſu
† ſ flagellat꞉ reſipiſcit qui añ dicebat neſcio dñm
per terram egipti. † Vocauit auteꝫ
pharao moyſen ⁊ aarō. ⁊ dixit eis:
Orate dominum vt auferat ranas
a me ⁊ a populo meo: ⁊ dimittam
populum vt ſacrificet domino. Di
ſ v꞉ noſtra
xitqꝫ moyſes ad pharaonem: Con
oratione nō fortuito caſu intelligantur receſſiſſe
ſtitue michi quando deprecer pro
rane ab egipto.
te ⁊ pro ſeruis tuis ⁊ ꝓ populo tuo
vt abigant꞉ rane a te ⁊ a domo tua
ſ in꞉ fluxu. ſ. ſceno mundi
⁊ tantum in flumine remaneant.
Qui reſpondit: Cras. At ille: Iu-
xta verbum tuum inquit faciaꝫ. vt
ſcias: quia non eſt ſicut dominus
deus noſter. ⁊ recedent rane a te ⁊
a domo tua ⁊ a ſeruis tuis ⁊ a po-
pulo tuo: ⁊ tantum in flumine re-
manebunt. Egreſſiqꝫ ſunt moyſes
⁊ aarō a pharaone. ⁊ clamauit mo-
yſes ad dominum pro ſponſione
ſ pepigerat.
ranarum quā condixerat pharao-
ni. Fecitqꝫ dominus iuxta verbū
ſ ocleta poetarum figmenta.
moyſi: ⁊ mortue ſunt rane ꝺ domi
bus ⁊ de villis ⁊ de agris. Cōgre-
gauerunt eas in immenſos agge-
res: ⁊ computruit terra. Vidēs au
tem pharao q꞉ data eſſet requies.
ingrauauit cor ſuum. ⁊ non audi-
uit eos: ſicut preceperat dominus
Dixitqꝫ domin꞉ ad moyſen loque
re ad aaron: Extende virgam tuaꝫ

egipti in ſanguinē ver
ſa fuerat. Sed intelli-
gendum eſt regionem
vbi filij iſrael habita
bant talib꞉ plagis nō
fuiſſe ꝑcuſſam: ⁊ inde
potuerūt incantatores
haurire aquaꝫ. quā in
ſanguinem verterent.
vel ranas educere ad
oſtētationem magice
potentie quāqꝫ potue
runt etiā poſtq̄ꝫ illa cō
pleta ſunt facere. ſed
ſcriptura narrando cō
iunxit qd poſtea fieri
potuit.

Vidēs aūt pha
rao ⁊c. Aug. Hic ap
paret non ideo tantuꝫ
pharaoneꝫ obduratū
q꞉ incantatores ſimi-
lia fecerunt: ſed etiam
propter ipſam dei pati
entiam qua parcebat.
que ſecundū corda ho
minum quibuſdā vti
lis eſt ad penitendum
quibuſdā inutilis ad
reſiſtendū deo ⁊ in ma
lo perſeuerandum. nō
tm̄ ꝑ ſeipſam inutilis ē
ſed ſecundū cor malū
Secūdū illud: Igno
ras q꞉ patiētia dei ad
penitentiā te adducit.
Secundū aūt duriciā
cordis tui ⁊ cor impeni
tēs theſauriſas tibi irā
⁊c. Nā cum alibi apl's
diceret. Xp̄i bon꞉ odor
ſum꞉ in omni loco: ad
iunxit in his q̇ ſalui fi
unt ⁊ i his q̇ ꝑeūt. Nō
dixit xp̄i bonū odoreꝫ
ſe eſſe his qui ſalui fiūt
malū aūt his q̇ ꝑeunt
ſed tm̄ bonū odoreꝫ ſe
dixit. Illi vero tales
ſunt q̇ bono odore ꝑe
reunt ſm̄ cordiſ ſui q̄li
tatem q̄ mutanda eſt
bona voluntate in dei
gratia. vt incipiant ei
ꝓdeſſe iudicia dei. que
malis cordib꞉ nocent.
vnde ille mutato cor
de in melius cantabat
Viuet anima mea et
lau. te: ⁊ iu. t. ad. m. nō
dixit munera vl' ꝓmia
ſed iudicia tua.

Extende virgam
Moyſes virga caſti-
gans egiptuꝫ legem ſi
gnificat q̄ mūdū decē
plagis mandatorꝫ corripit. Virga quoqꝫ ꝑ quā egiptus corripit꞉ ⁊ pharao
ſuperatur. crux chriſti eſt. ꝑ quā mundus vincit꞉: ⁊ dyabolus ſupatur vel tri
umphatur. Virga ꝓiecta fit ſerpens. qui ſapientiā ſignificat. ſecundū illud
Eſtote prudentes ſicut ſerpentes ⁊c. Virga ſerpentes magorꝫ deuorauit: ⁊
crux xp̄i cui꞉ ꝑdicatio videtur ſtulticia omnē ſapientiā mundi ſupat. Vn̄
de me em̄ ille ſcripſit. Virga in terrā proiecta verſa eſt in ſerpentē: q꞉ cū my
ſteriū crucis ad fidē hoīm venit: ſapientiā mundi ſtultam fecit.

¶ Et ſint cyniphes ⁊c. Orig. Hoc animal pennis ſuſpenditur p aera volitans: ſed ita ſubtile ⁊ minutum· vt oculi viſum niſi acute cernentis effugiat. Corpus tñ cū inſedent acerbiſſimo terebrat ſtimulo: vt quē volantem videre quis nō valet ſentiat ſtimulantem. Hoc ergo animal arti dyalectice compatur· q̄ minutis ⁊ ſubtilib⁹ verboꝝ ſtimulis animas terebrat· ⁊ tanta calliditate circumuenit: vt decept⁹ nec videat nec intelligat vñ decipiat.

¶ Rab. Tercium preceptū. Memēto diem ſabbati ſanctificare. Quo inſinuatur vacatio ⁊ trāquillitas mentis quā bona conſcientia facit. Ibi ſāctificatio: qꝛ ibi ſpiritus dei. Vñ ſup quē requieſcet ſpiritus meus niſi ſu· hu· ⁊ q̇e· ⁊c. Inq̇eti ergo a ſpirituſancto reſiliunt: p uocatores rixaꝝ· amatores calumniarū· nec admittunt quietē ſabbati ſpūalis. Eſto ergo manſuetus· non ſit tumultus in corde tuo volitantib⁹ p corruptionem fantaſmatib⁹ et pungentibus te. Audi deū dicentē: Vacate ⁊ uidete qm̄· e· ſ· d· Tu p inquietudinē vacare nō vis· ⁊ cecatus exigis videre qđ non potes. Attende em̄ cōtrariam plagā· cyniphes nati ſunt ī terra egipti de limo· muſce· ſ· minutiſſime inquietiſſime inordinate volantes· in oculos ruenteſ· ⁊ negātes hominib⁹ requiem: dū abigantur redeunt ſic fantaſmata inquietorū. Preceptū tene plagam caue.

¶ Poterāt em̄ in primo ſigno deficere· vbi virga verſa eſt ī ſerpentē· ⁊ in prima plaga vbi aqua verſa in ſanguinē· ⁊ in ſecunda de ranis: ſi hoc voluiſſet digitus· i· ſpiritus dei. Quis em̄ dixerit digito dei in hoc ſigno potuiſſe magos impediri· ⁊ nō in ſupiorib⁹. Certa eſt ergo cauſa· quare huc vſq̄ facere pmiſſi ſunt. Commendat em̄ fortaſſe trinitas. ⁊ qđ veꝝ eſt: ſummi philoſophi gentiū quātū in coꝝ litteris indagat: ſine ſpirituſancto philoſophati ſunt: q̄uis de patre ⁊ filio nō tacuerūt.

et percute puluerem terre: et ſint

ſ dyalectice argutie vel heretici qui dyalecticis ſilogiſmis indoctos decipiunt.

cyniphes in vniuerſa terra egipti. Feceruntq̄ ita. Extendit aaron manum virgam tenens· pcuſſitq̄ pulverem terre: ⁊ facti ſunt cyniphes in hominibus ⁊ iumentis. Omnis puluis terre verſus eſt in cyniphes

† ſ facere conati ſunt extendendo ſcilicet manus

p totam terrā egipti. †Fecerūtq̄ ſi-

virgas tenentes.

militer malefici incantationibus ſuis: vt educerent cyniphes ⁊ non potuerunt. Erantq̄ cyniphes tam in hominib⁹ q̄ in iumentis. Et di-

† ſ operatio. ſ Spirit⁹ qui dat diuiſiones grāꝝ

xerunt malefici ad pharaonē: †Di-

ſ praua qualitate infectū. ſ nō eſt nē

gitus dei eſt hic. Induratumq̄ eſt

datū. ſ q̄uis deficiāt magi.

coꝛ pharaonis: ⁊ non audiuit eos ſicut preceperat dñs. Dixit quoq̄ dñs ad moyſen: Cōſurge diluculo

†. ſ Reſiſtite dyabolo ⁊ fugiet a vobis ſ fortis immobilis.

†⁊ ſta corā pharaone. Egredieť em̄

ſ fluxū ſeculi ſcilicet quem amat pharao· vel populos quos facile decipit.

ad aquas· ⁊ dices ad eum: Hec dicit dominus: Dimitte populū meum vt ſacrificet michi: Qđ ſi noluerīs eū dimittere: Ecce ego immittam ī te ⁊ in ſeruos tuos ⁊ in populum tuum ⁊ in domos tuaſ· omne genus muſcarum· ⁊ implebuntur domus egiptiorum muſcis diuerſi generiſ: ⁊ vniuerſa terra in qua fuerint. Faciamq̄ mirabilem ī die

ſ propinquitas interpretatur.

illa terram geſſen in qua populus meus eſt· vt non ſint ibi muſce: et ſcias quoniam ego dominus ī medio terre. Ponamq̄ diuiſionē inter populum meū ⁊ populū tuum

ſ orationibus.

Cras erit ſignū iſtud. Fecitq̄ do

† ſ multitudo muſcarū. ſ Impetus ⁊ turba co

minus ita. Et venit †muſca grauiſ-

gitationū que maxime orationib⁹ occurrūt.

ſima in domos pharaonis ⁊ ſeruo

ſ terrenos.

rum eius ⁊ in omnem terrā egipti

ſ terreni

Corruptaq̄ ē terra ab huiuſcemōi

ſ caninis morib⁹· importunis cogitationibus.

muſcis. Vocauitq̄ pharao moyſē ⁊ aarō ⁊ ait eis: Ite ſacrificate deo

† ſ egipto· ſ· nolebat eos ire quo dicebāt ne longe a ſe recedant.

veſtro in terra† hac. Et ait moyſes

† ſ Egiptii em̄ oues dedignantur edere.

Nō poteſt ita fieri· †Abominatōes

¶ Hec dicit do· ⁊c. Rab. Quartū preceptum. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā. Huic contraria eſt quarta plaga· ſ· cinomia· i· canina muſca· caninū eſt parenteſ nō agnoſcere. Vñ catuli corum ceci naſcuntur.

¶ Omne genus. ¶ Iſi· Quarto loco egiptus muſcis percutiť. Muſca aūt inſolens ⁊ inquietum animal eſt in qua inſolentes cure carnaliū deſideriorū figurant. Egipt⁹ vero muſcis pcutitur: qꝛ corda coꝝ qui ſeculū diligunt· deſiderioꝝ inq̇etudinib⁹ feriunť. LXX. cynomiā· i· muſcā caninam poſuerūt. Per quam canini mores ſignificanť· in quib⁹ humane mētis voluptas ⁊ libido carnis arguiť. Poteſt etiā forenſis eloquentia hominū ſignificari per muſcam caninam: qui velut canes alteruťꝝ ſe lacerāt.

¶ Orig. Cinomia hereticoꝝ ſecta· qui ad reliquas deceptōis improbitates voluptatē ⁊ libidinē ſummū bonū dicant bonū. Quī igitur p hec ſingula pri⁹ deceptus eſt mund⁹· merito adueniens ſermo ⁊ lex dei huiuſcemodi correptionib⁹ arguit: vt ex qualitate penaꝝ qualitates ppriꝫ cognoſcant erroris.

Eratq̄ cyniphes. Sanguiſ eſt doctrina philoſophorū. Rane figmenta poetaꝝ. Cyniphes ſophiſmata dialecticoꝝ· que omnia mundū deceperūt.

¶ Digitus dei ⁊c. ¶ Iſid. In tercio ſigno magi deficiūt dicētes: digitus dei eſt· qui typum hereticoꝝ ⁊ animoſitatem habuerunt. Unde ſicut iamnes ⁊ mambres reſtiterunt moyſi: ita ⁊ hi reſiſtunt veritati· homines mente corrupti· repbi circa fidem ⁊c. Hi aūt qui p mentis corruptionē inq̇eti fuerunt: in tercio ſigno defecerunt· fatentes ſibi aduerſum ſpiritūſanctum qui erat in moyſe. Tercio em̄ poniť loco ſpirit⁹· qui eſt digitus dei· qui ſicut placatus requiē pſtat mitib⁹ ⁊ humilib⁹ corde: ita iratus immites ⁊ ſupbos p inquietudinē exagitat· quā muſce grauiſſime ſignificauerāt: ſub quib⁹ magi defecerūt dicentes: digitus dei eſt hic: ne intelligant vnde decipiant.

¶ Strabus. Notandū qꝛ tercio ſigno victi ſunt magi· qꝛ omnis perfidia ⁊ mundana ſapiētia vel philoſophia fide trinitatis vincitur. Cū em̄ philoſophiam inuenerint ⁊ de machina totius mundi diſputauerint: ad cognitionem trinitatis puenire nequiuerūt· p digitū ſpirituſanct⁹ intelligiť: nō q̄ minoꝛ ſit patre ⁊ filio: ſed qꝛ in digito plurime diuiſiones ſunt ⁊ p ſpiritum ſanctū datur diuiſio gratiarum.

¶ Aug. Qđ dixerunt magi ad pharaonem Digitus dei eſt hic. Quia non potuerunt educere cyniphes ſenſerunt (cū artiū nephariaꝝ ſcirent potentiā) nō talib⁹ artib⁹ tanq̄ potentioꝛ eſſet in eis moyſes ſe fuiſſe fruſtratos: ſꝫ digito dei qui opabatur p moyſen· qui eſt ſpirituſſanctus. Nā em̄ alius euāgeliſta ait: In digito dei· alius expoſuit dicens: in ſpiritu dei. Cum ergo magi faterentur (in quoꝝ potentia pharao cōfidebat) digitū dei eſſe in moyſe· in quo ſupantur coꝝ veneficia, induratū eſt tñ coꝛ pharaonis. Cur aūt in tercia plaga magi defecerūt· ſentire ⁊ explicare difficile eſt.

¶ Faciāq̄ mirabilem ⁊c. Aug. Hoc ⁊ in priorib⁹ ſignis intelligendū eſt, factum eſſe· vt terra in qua habitabat populus dei· nullis talib⁹ plagis vexaretur. Oportunū aūt fuit· vt ibi hoc aperte poneretur· Vñ iam incipiūt ſigna quib⁹ magi ſimilia non conati ſunt facere. Pro certo eſt em̄· qꝛ vbiq̄ fuerant cyniphes in regno pharaonis: nō aūt fuerant in terra geſſen vel geſem: Ibi conati ſunt magi ſimilia facere: nec potuerūt· quouſq̄ ergo deficerent· nichil de illius terre ſepatione dictū eſt. Sed ex quo ceperunt ea fieri· que illi nec auderent conari.

¶ Et uenit muſca ⁊c. Aug. Muſca, p multitudine muſcarū poſita. Neſcio em̄ quomodo per loquendi conſuetudinē imbutis ſenſib⁹ hominū ſepe plus videtur qđ ſingulariter· q̄ qđ pluraliter diciť (verbi gratia) Eſt illic miles q̄ ſunt milites illic· eſt illic piſcis: plus ſignificat q̄ ſūt illic piſces.

¶ Abominationes ⁊c. Peruerſi abominantur bona· egiptii· i· ciues huius ſeculi abominantur oues· i· ſimplicitatem bonorum· ſicut em̄ boni abominantur mala· ita mali bona. Unde abominantur boni virum impium ⁊ impii eos qui in recta ſunt via.

¶ Augu. Oues egiptii edere dedignantur: ſed qđ abominantur egiptii hoc iſraelite deo offerunt. qꝛ ſimplicitatem conſcientie quā iniuſti velut infima abiectaq̄ deſpiciūt· iuſti ī virtutis ſacrificiū vertūt· ⁊ excolētes recti puritatē ac manſuetudinē deo imolāt quā abominātes repbi fatuitatē putāt

Augu. In heremū dicebat moyſes ſe velle ire: vbi egiptij non viderent abominationes ſuas. Hoc aūt intelligendū eſt myſtice ſignificari. qđ de paſtoribꝰ diximus qui erāt egiptijs abominabiles. ⁊ ideo ſepatam terram iſraelite receperunt in egipto. ſic enim ſacrificia iſraelitarum abominationes ſunt egiptijs. ſicut iniquis vita iuſtorum.

Stra. Egiptij abominantur oues: ⁊ eas adorant ꝓpter iouem hāmonē qui cum capite arietino pingitur. Idem bouem colunt egiptij: qui conſecratus eſt api. ſicut vacca yſidi. Apis eī erat maximū numen egiptiorꝫ qui ſemel in anno certo tempore apparebat ſacerdotibꝰ eorum. Illi vero cum hymnis et laudibꝰ eum proſequētes. quaſi lymphatici ꝓphetabant.

Grego. Egiptus muſcis ꝑcutitur. Nichil laborioſius ꝙ̄ terrenis deſiderijs eſtuare. Nichil quietius ꝙ̄ in ſeculo nichil appetere. Ideo iſrael cuſtodiam ſabbati accipit in munere: egiptus ꝑcutitur muſcarum multitudine. Qui eīn deū ſeq̄tur: accipit ſabbatum id eſt. requiem mentis vt nō fatigetur appetitu carnalis deſiderij. Egiptus vero. id eſt. mundus muſcis ꝑcutitur. id eſt. deſideriorū curis inſolentibꝰ. Vnde muſce morientes perdunt. ſ. v. q: cogitationes ſuperflue que aſſidue in aīmo carnalia cogitante naſcuntur ⁊ deficiunt. ſuauitatem qua quiſqꝫ intus ꝑ ſpiritum vnctus eſt. perdunt: q: integritate eiꝰ frui non ſinunt. Vnde cum eiecta eſſet turba. ītrauit ⁊ tenuit manum eius: ⁊ ſurrexit puella. Foras ergo turba eijcitur: vt puella ſuſcitetur. q: prius a ſecretis cordis expellit̄ multitudo curarū: ⁊ ſic anima que intrinſecus iacet mortua: ſurget. Dū enim ſe per innumeras quiſqꝫ deſideriorū ꝫ cogitationes ſpargit: ad cognitionē ſui nō colligit ſe. nullus eīn ſapientiam que deꝰ eſt plene recipit: niſi qui ab omni ſe carnaliū̄ cogitationum fluctuatione retrahit. Vnde ſapientiam ſcribe in tempore ocij: ⁊ qui minoratur actu percipit eam. Et rurſum. Vacate ⁊ videte quoniam ego ſum deus.

eīn egiptiorꝫ immolabimꝰ dn̄o deo noſtro: Quod ſi mactauerimus ea q̄ colunt egiptij coram eis: lapidibꝰ nos obruent. Viā triū dierum pergemus in ſolitudinem: ⁊ ſacrificabimus domino deo noſtro ſicut ꝑcepit nobiſ. Dixitqꝫ pharao: Ego dimittam vos vt ſacrificetis domino deo veſtro in deſerto: Verūtn̄ longiꝰ ne abeatis. Rogate pro me Et ait moyſeſ: Egreſſus a te orabo dominū: ⁊ recedet muſca a pharaone ⁊ a ſeruis ſuis ⁊ a pplo eiꝰ craſ Verumtamē noli fallere: vt nō dimittas populum ſacrificare domino. Egreſſuſqꝫ moyſeſ a pharaone orauit dominum. Qui fecit iuxta verbum illius: ⁊ abſtulit muſcas a pharaone et a ſeruis et a populo eius. Non ſuperfuit nec vna quidem. Et ingrauatum eſt cor pharaonis: vt nec hac quidē vice dimitteret populum.

C. IX.

Dixit aūt dominus ad moyſen: Ingredere ad pharaonem ⁊ loquere ad eū: Hec

Ingrauatū eſt ꝛc. Aug. Cum ablata eſſet locuſta dictū eſt de pharaone. Alia littera: Ingrauauit pharao cor ſuum. etiā in hoc tempore ⁊ noluit dimittere populum. Certe nunc non dictum eſt. ingrauatum eſt cor pharaonis: ſed ingrauauit pharao cor ſuum. Sicut vtiqꝫ in omnibus plagis a voluntate hominis eſt origo viciorum. Mouentur ergo cauſis corda hominum. alia ſic. alia vero ſic. etiam non diuerſis cauſis. ſepe diuerſo modo ſm ꝓprias qualitates que ex voluntatibus veniunt.

C. IX

Orig. Quinto loco animalium nece vel pecudum egiptus verberatur In quo vecordia vel ſtulticia mortalium arguitur. qui tanqꝫ irrationabilia pecora cultum ⁊ vocabulum dei impoſuerunt figuris. non ſolum hominum ſed pecudum ligno ⁊ lapidibus impreſſis. hāmonem iouem in ariete venerātes. amulium in cane. apim in thauro ⁊ cetera portenta deorꝫ. q̄ egiptus imitatur: vt quibus cultum credebant eſſe diuinum: in his viderent miſerandū ſupplicium.

Rab. Quintum preceptum eſt. Non mechaberis: Quinta plaga mors in pecoribus. Comparemus hec. Da hominem mechari volentē coniugio nō contentū Appetitū carnis duiare ñ vult nobis pecoribꝫ ꝙ̄ cōmunē. Coire eī ⁊ generare etiā pecuduꝫ ē. Ratiocinari ⁊ intelligere hominū eſt. Ratio ergo q̄ ꝑſidet motꝰ inferioreſ tanqꝫ regina frenare debet: non immoderate laxare. Iđ pecoribꝫ in natura datum eſt: ut certis tēporibus tm̄ ad coitū moueantur: interim namqꝫ motus ipſe torpeſcit. Homo aūt ſemꝑ moueri poteſt: q: refrenare motum poteſt. Tibi dominationē rationis creator dedit: tibi ꝑcepta ꝯtinentie tanqꝫ in beſtias inferiores lora cōceſſit. Tenes qđ pecus nō poteſt: ⁊ ſperas qđ nō poteſt. Labores in cōtinendo nō pecus Gaudebis in eternitate nō pecus. Si opus fatigat: merces cōſolatur. Debes interiorem motū frenare. non tanqꝫ pecus in oīa laxare. Qz ſi contempſeris ⁊ ymaginem dei q̄ in te eſt poſthabueris victus cupiditate tanqꝫ dimiſſo homine pecus eris. Cōtra illud. Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus quibꝫ nō eſt intellectus. Sꝫ forte exigis libera libidine vagari. nulla lege ꝛfrenari. Attende plagam ſi pecus es: ſaltem moritime.

dicit dominus deus hebreorum: Dimitte populum meum vt ſacrificet michi. Quod ſi adhuc renuis ⁊ retines eos: Ecce manus mea erit ſuper agros tuos. ⁊ ſuper equoſ ⁊ aſinos. camelos ⁊ oues ⁊ boues: peſtis valde grauis. Et faciet dominus mirabile inter poſſeſſioneſ iſrꝉ ⁊ poſſeſſiones egiptiorū: vt nichil omnino pereat ex eis que pertinēt ad filios iſrael. Conſtituitqꝫ dominus tempus dicēs: Cras faciet dominus verbum iſtud in terra. Fecitqꝫ dominus verbum hoc altero

ſ vt cultores animaliū cōfundantur.

die. Mortuaqꝫ ſunt oīa animātia egiptiorūꝫ. De aīmalibus vero

ſ qui deū colunt: nō animalia.

filiorū iſrael nichil omnino ꝑijt. Et miſit pharao ad videndum: nec erat quicqꝫ mortuum de his que poſſidebat iſrael. Ingrauatumqꝫ eſt cor pharaonis. ⁊ nō dimiſit populum. Et dixit dominus ad moyſen ⁊ aaron: Tollite plenas manuſ cineris de camino. ſpargatqꝫ illuꝫ moyſes in celum coram pharaone ſitqꝫ puluis ſuper omnem terram egipti. Erunt eīn in hominibus et

Ingrauatūqꝫ eſt ꝛc. Augu. Si pecora iſraelitarum morerent̄ videret̄ cauſa cōpetēs quare cor eius grauaretur ad ꝑceptum dei. tanqꝫ ſi magi eius pecora iſraelitarum occidiſſent. ſed vnde debuit ad timendū vꝉ credendū moueri. ingrauatū eſt. ⁊ illa ingrauatio etiam huc vſqꝫ progreſſa eſt.

Tollite plenas ꝛc. Aug. Alia littera. Sumite plenas manus vobis fauille de fornace. ⁊ aſpergat moyſes in celum ꝛc. Superiora ſigna virga fiebant. quā nō moyſes ſed aaron extendebat ſuꝑ aquā. vel ad terram percutiebat. Nunc vero interpoſitis duobꝫ ſignis de cynomia. ſ. ⁊ mortibꝫ pecorū vbi nec aaron nec moyſes aliquid manu oꝑantur: dicitur vt moyſes fauillam ſpargat in celum. ambo iubent̄ ſumere. ſed ille ſpargere: nō in terram. ſꝫ in celum. tanqꝫ aaron (qui datus erat ad populum) terram percutere deberet: vel in aquā vel in terram manū extendere. Moyſes vero qui erat in his

que ad dominū iubent᷑· fauillā iubetur ſpargere. Quid duo illa ſupiora ſi-
gna· vbi nec moyſes nec aarō aliq̄d manu opant᷑: q̄d ſibi vult ip̄a diu̇ſitas
¶ Rab· Sextū preceptū· nō occides. Sexta plaga puſtule in corpe· veſi
ce bullientes ⁊ ſcatentes· incendia vulneꝝ· ⁊ fauille fornacis· ardent em̄ ho
micide ira· inſania. Si poſſes videre animas homicidaꝝ: plꝰ plangeres eas
q̄z putreſcētia corpora vlceratorum.

¶ Ulcera et veſice ⁊c. Orig· Cū ferbura in ſexto verbere pducuntur.
In vlceribus doloſa
purulētaq̄ʒ malicia ar
guitur ī veſicis tumēs
⁊ inflata ſuperbia. In
ferburis ire et furoris
inſania.

¶ Indurauitq̄ʒ· d·c· ⁊c. Orig· Nota
q: in ſexta plaga ñ di-
citur· Induratum eſt
cor pharaonis: ſed ali
quid terribilius addit᷑
Scriptū eſt em̄ q: in-
durauit dn̄s cor pha-
raonis ⁊c. Rurſus in
ſeptima cū grando ⁊
ignis egiptū vaſtat· in
durat᷑ quidē cor pha-
raonis: ſed nō a domi
no In octaua do vbi
locuſta pducit᷑: dicitur
dn̄s indurare cor pha
raonis. Et in nona cū
tenebre palpabiles fi-
unt: tandē vero cū ex
tinctiſ pmogenitis iſra
elite diſceſſiſſent· ita di
cit᷑: Et indurauit dn̄s
cor pharaonis regis e
gipti ⁊ ſeruoꝝ eiꝰ: ⁊ in
ſecutus eſt eos. Sʒ et
cū moyſes de terra ma
dian ad egiptū mittit᷑
⁊ p̄cipit᷑ ei facere prodi
gia· additur: facies ea
in cōſpectu pharaōis
Ego aūt īdurabo cor
pharao nis ⁊c. Hinc
primū dictū eſt a dn̄o
Ego īdurabo cor pha
raonis ⁊c. Secundo
quoq̄ʒ enumeratis pri
cipib9 iſrael dicit᷑ Ego
indurabo cor pharao
nis ⁊c Nō fruſtra fa-
cta eſt iſta varietaſ· vt
nunc dicat᷑ dn̄s indu-
raſſe cor p· Nūc ſpon-
te eſſe induratum. Vi

† ſ doloſa ⁊ purulēta malicia †: ſ inflata ſupbia
iumentis † vlcera ⁊ veſice † turgēteſ
in vniuerſa terra egipti. Tulerūtq̄ʒ
cinerē de camino· ⁊ ſteterūt coram
† ſ qui erat in his que ad deum.
pharaone: ⁊ ſparſit illū † moyſes in
celum. Factaq̄ʒ ſunt vulnera veſi-
† ſ Rationalibus ſicut videbatur.
carū turgentiū in † hominibus ⁊ in
ſ fatuis.
iumētis: nec poterāt malefici ſtare
corā moyſe. ppter vulnera q̄ in illiſ
erāt ⁊ in om̄i terra egipti. Indura
uitq̄ʒ dn̄s cor pharaonis· ⁊ nō au-
diuit eos: ſicut locutus eſt dn̄s ad
moyſen. Dixitq̄ʒ dn̄s ad moyſen·
Mane cōſurge ⁊ ſta corā pharaōe
⁊ dices ad eū: Hec dicit dn̄s deuſ
hebreoꝝ· dimitte populū meū vt
ſacrificet michi· q: in hac vice mit
tam omnes plagas meas ſup cor
tuū ⁊ ſup omnes ſeruos tuos ⁊ ſu
per populū tuū: vt ſcias q̄ non ſit
ſimilis mei in om̄i terra. Nunc em̄
extendēs manum percutiā te ⁊ po
pulum tuum peſte: peribiſq̄ʒ de ter
ſ vaſis miericordie.
ra. Idcirco aūt poſui te vt oſtendā

deo paulū tanq̄ʒ intelligentē· quid differat induratū eſſe cor pharaonis· ⁊
induraſſe dn̄m cor pharaonis dicere alib i: An diuitias bonitatis eiꝰ ⁊ pati
entie ⁊ longanimitatis cōtemnis: ignoras q̄m benignitas dei ad penitentiā
te adducit ⁊c. hic ſine dubio eū qui ſponte induratus eſt culpat. Alibi vero
velut queſtionē ſup hoc ppones dicit: Ergo cui vult miſeret᷑· ⁊ quē vult in
durat ⁊c. Addit etiā his O homo tu q̄s es qui reſpondeas deo· p q̄d de eo
qui a dn̄o dicitur induratus· nō tam q̄ſtionis ſolutione q̄ʒ apoſtolica auto-
ritate reſpōdit pro incapacitate auditoꝝ ſicut alibi ait: ⁊ audiuit arcana ver
ba· que nō licet homini loqui. Vn̄ in ſequentib9 eū qui nō tam ſtudioꝝ me
rito q̄ʒ ſciendi cupiditate ſecretiorib9 ſe q̄ſtionib9 curioſus immergit deterret
dicens: O homo tu quis es qui reſpondeas deo.
¶ Rab· Septimū preceptum· Nō furaberis. Septima plaga grando in
fructib9. Nemo em̄ habet iniuſtū lucrum ſine iuſto damno· dum furaris: ac
quiris veſtem· amittis fidem· lucrū viſibile: damnū inuiſibile. lucrū de tua
cecitate: damnū de dn̄i nube. Qui em̄ malo deſiderio forinſecus furantur
dei iudicio intrinſecus grandinantur· ⁊ ager cordis eoꝝ deuaſtatur.
¶ Idcirco aūt poſui ⁊c. Aug· Hec verba apl's poſuit: vbi ⁊ hec ait:

Si aūt volens deꝰ oſtendere irā ⁊ demonſtrare potentiā ſuam· ſuſtinuit in
multa patientia vaſa ire· parcēdo· ſ· his quos malos futuroſ eſſe preſcierat.
que vaſa dicit pfecta in perditionem: ⁊ vt nobis inquit notas faceret diuiti
as glorie ſue: in vaſa miſericordie· qui dicunt deus meus miſericordia eius
preueniet me. Nouit ergo deus bene vti malis· non tn̄ humanā naturā ad
maliciam creat: ſed pfert eos patienter quouſq̄ʒ ſcit oportere. nō inaniter: ſʒ
ad admonitionē vel exercitationē bonoꝝ. Ecce em̄ vt annuncietur nomen
domini ī vniuerſa ter
ra: vaſis miſericordie
pdeſt ad coꝝ vtilitatē
ergo pharao eſt ſerua
tus.

¶ En pluā. Orig.
Huc vſq̄ʒ p errorum
ſuoꝝ figuras mundo
ſupplicia tempantur:
poſt hec veniunt verbe
ra de ſupernis.

¶ Mitte ergo iā ⁊ Aug· Hoc nō tam in
dignāter q̄ʒ miſericor
diter premonere videt᷑
deus· qui etiā iraſcens
tempat penam. Sed
mouet quib9 nūc peco-
ribus cōſulatur: ſi oīa
mortua fuerant ſuperi
ori plaga· vbi ſcriptū
eſt: q̄ diſcreuit deus in
ter pecora hebreoꝝ ⁊
egiptioꝝ: vt omīa ſcʒ
morerentur pecora egi
ptiorū· nullū vero he-
breorū An eo ſoluitur
queſtio· q̄ predixerat
moritura que in cam
po fuiſſent: vt hec acci
piantur om̄ia. Intelli
gantur autē euaſiſſe q̄
in domib9 erant: q̄ col
legerūt ⁊ tenuerunt q̇
dubitabāt ne forte ve
rum eſſet q̄d moyſes p̄
dixerat dominū factu
rum. ⁊ ex his eſſe ī cam
pis iteꝝ poterāt: q̄ mo
do iubentur cōgregari
in domos: ne grādine
pereant. cum ſcriptura
dicit. Qui timuit ver
bum dn̄i d̄ ſeruis pha
raonis ⁊c. Hoc ergo
fieri potuit· quoniam
mortē pecoꝝ minatus
eſt deus: q̄ʒuis id ſcri
ptura tacuerit.

† ſ ad admonitionē ⁊ correctionem bonorum.
in te fortitudinē meā: ⁊ † narretur
ſ Solita
nomen meū in omni terra. Adhuc
malicia.
retines pplm meū ⁊ ñ vis eū dimit
tere? En pluam cras hac ipſa hora
ſ per quā tenera adhuc vaſtātur naſcētia vicioꝝ
grandinem multam nimis qualis
non fuit in egipto a die qua funda
ta eſt vſq̄ʒ in preſens tempꝰ. Mit-
te ergo iam nunc· ⁊ congrega iumē
ta tua· ⁊ omnia que habes in agro
homines enī ⁊ iumenta ⁊ vniuer
ſ eccleſiā.
ſa que inuenta fuerint foris nec cō
ſ agreſtiū moribus.
gregata de agris: cecideritq̄ʒ ſuper
ſ duricia infidelis cordis.
ea grando morientur. Qui timuit
ſ vel domini.
verbum dei de ſeruis pharaonis·
fecit confugere ſeruos ſuos ⁊ iu-
menta in domos. Qui autem ne-
glexit ſermonem domini: dimiſit
ſeruos ſuos ⁊ iumēta in agris. Et
dixit dominus ad moyſen: Exten
† nō in terra. †: ſ ſicut ſuperius de fauilla.
de manū tuā in † celū: † vt fiat grādo
in vniuerſa terra egipti ſup hoies
⁊ ſuper iumēta: ⁊ ſup omnē herbā
agri ī t̄ra egipti. Extēditq̄ʒ moyſes

¶ Extenditq̄ʒ moyſes ⁊c. Orig· Illud quoq̄ʒ notandum q̄ quedā
verbera inferre dicit᷑ aaron pharaoni vel egipto quedam moyſes· quedā
vero ipſe dn̄s. In prima em̄ plaga vbi aquas vertit in ſanguinē· eleuat aa
ron virgam· ⁊ percutit aquā. In ſecunda pcutit aquas: ⁊ educit ranas. In
tercia extendit manū· ⁊ pcutit virga puluerem terre: ⁊ fiunt cyniphes. In q̄r
ta dicit᷑ dn̄s feciſſe: vt veniret cynomia. In quinta quoq̄ʒ cū extinguunt᷑ pe
cora: dicit᷑ feciſſe verbū hoc. In ſexta vero moyſes aſpergit fauillam: ⁊ fiunt
vlcera ⁊ veſice. In ſeptima eleuat manum in celum· ⁊ fiunt voces ⁊ grādo
ſcilicet ⁊c. In octaua ſimiliter extendit manus in celum· ⁊ dominus inducit
ventum· ⁊ adducit locuſtas. Sed ⁊ in nona extendit manū in celum ⁊ fiunt
tenebre ⁊ caligo. In decima vero finis ⁊ pfectio totius opis miniſtrat᷑ a do
mino. Sicut em̄ dicit᷑: ⁊ dn̄s pcuſſit om̄e primogenitū in terra egipti.
¶ Orig· Eſt alia obſeruanda differentia. In prima em̄ plaga cū aqua
vertitur in ſanguinē· nōdum dicitur moyſi vt intraret ad pharaonem: ſed
vade in occurſum eius ⁊c. In ſecunda vero conſtanter ⁊ fideliter miniſtra
ta prima dicitur ad eum: Intra ad pharaonem ⁊c. In tercia vero cyniphes
inſeruiutur· magi cedunt confitentes: q: digitus dei eſt hic. In quarta vero

vigilare iubetur moyſes mane ⁊ ſtare ꝯtra pharaonē procedentē ad aquas cū cynomia replentur egiptioꝝ domus. In quinta cum pecora delentur ad pharaonē intrare iubet. In ſexta cōtemnitur pharao nec dicit ꝙ intrauerit moyſes ⁊ aaron ad eū: q̄ꝛ facta ſunt vlcera ⁊ veſice cū feruore etiā ſup maleficos ⁊ nō poterāt reſiſtere moyſi. In ſeptima vigilare iubetur valde mane ⁊ ſtare contra pharaonem: cū grandinem et ignem ꝑducit ⁊ voces. In octaua intrare p̄cipit ad eū cū locuſta ꝑducitur. In nona rurſus ꝯtemnitur pharao et moyſi p̄cipitur ad celum extendere manꝰ vt fiant tenebre palpabiles: nec intrat ſed vocatur ad pharaonem. Similiter in decima cū primitiua delent ⁊ cogitur cum feſtinatione exire de egipto.

Et dedit do. to. Orig. All. Vide temperamentum diuine correctionis: nō cū ſilētio verberat ſꝫ dat voces ⁊ doctrinā celitus mittit ꝑ quā poſſit mundꝰ caſtigatꝰ culpā ſuam agnoſcere. Dat grandinem ꝑ quam tenera vaſtantur adhuc naſcentia vicioꝝ. Dat et ignē ſciens eſſe ſpinas ⁊ tribulos quos debebat depaſci de quo dicit dn̄s. Ignē veni mittere in terrā. Per hūc ignem incentiua voluptatis ⁊ libidinis cōſumuntur.

Orig. Sunt alia multa obſeruāda quibus diuina indicatur ſapientia. Primo em̄ non flectit pharao cū aqua in ſanguinē vertitur. In ſecundo paꝝ molliri videt vocauit em̄ moyſen ⁊ aaron dicens: Orate pro me dominum ⁊c. In tercio magi cedūt dicentes: Digitꝰ dei eſt hic ⁊c. In quarto ꝑ cynomiam verberatus dicit: Euntes immolate domino deo ⁊c. In quinto vbi nece pecudū ceditur: n̄ cedit ſꝫ amplius indurat. Similiter in ſexto ſup plaga vlcerum. In ſeptimo vero cū grandine vaſtatur ⁊ ignibꝰ: vocauit moyſen ⁊ aaron dicens: Peccaui etiā nunc: dominꝰ iuſtꝰ ego aūt ⁊ populi mei iniqui ⁊c. In octaua cum locuſtis vrgeret: feſtinanter vocauit moyſen ⁊ aaron. peccaui ante dn̄m deum veſtrū ⁊ in vos. Suſcipite peccatū meū etiā nūc orate ad dn̄m deū veſtrum. In nono cū tenebris ſuffunditur vocat moyſen ⁊ aaron dicens: Ite ⁊ ſeruite domino deo veſtro. In decimo cum primitiua extinguūtur vocat eos nocte ⁊ dicit: Surgite exite de populo meo vos ⁊ filij iſrael ⁊c. Et adiūgit: Benedicite aūt ⁊ me. Nō poſſunt hec explicari niſi eodē ſpiritu quo geſta ſunt: q̄ꝛ ſecundū apoſtolū ſpiritꝰ ꝓphetarum ꝓphetis ſubiectus eſt. nō ergo quibuſcūq̄ ad explanandū dicta ꝓphetaꝝ: ſꝫ ꝓphetis dicunt eſſe ſbiecta

virgam in celū: ⁊ dominus dedit

† ſ nō cū ſilentio verberat doctrinā celitꝰ mittit ꝑ quā caſtigatus culpā ſuam agnoſcat mundus. ſ terrorē cōminationis. ſ lxx. voces doctrinā. ſ. ſ increpationem malorum.

tonitrua ⁊ grandinem ac diſcurrentia fulgura ſup terrā. Pluitq̄

ſ miracula.

dominus grandinē ſup terram egipti: ⁊ grando ⁊ ignis mixta pariter ferebantur. Tantēq̄ fuit magnitudinis quanta ante nunq̄ apparuit in vniuerſa terra egipti: ex quo gens illa condita eſt. Et percuſſit grādo in om̄i terra egipti cuncta q̄ fuerūt in agris ab homine vſq̄ ad iumētum: cunctam herbam agri ꝑcuſſit grando: ⁊ omne lignū regionis cōfregit. Tantūq̄ in terra geſſen vbi erant filij iſrael grando nō cecidit. Miſitq̄ pharao ⁊ vocauit moyſē ⁊ aaron dicēs ad eos: Peccaui etiam nunc. Dominꝰ iuſtus: ⁊ ego et populus meus impij. Orate dn̄m vt deſinant tonitrua dei ⁊ grando vt dimittam vos: ⁊ nequaq̄ hic vltra maneatis. Ait moyſes: Cum egreſſus fuero de vrbe extendam palmas meas ad dominum: ⁊ ceſſabunt tonitrua ⁊ grando nō erit: vt ſcias quia domini eſt terra. Noui autem ꝙ ⁊ tu ⁊ ſerui tui necdum

† ſ de quo dicitur. Ignē veni mittere in terram.

Noui autem ꝙ et tu ⁊c. Aug. In libro queſtionū ſup exodū. Fragore celi ⁊ grandine exterritus erat pharao. Unde rogabat moyſen vt oraret pro eo: confitens iniquitatē ſuā ⁊ populi ſui. Sed moyſes aliū timorē querebat: facile em̄ eſt penam timere: ſed nō eſt hoc deū timere illo ſ. pietatis timore de q̄ iacob dicit: Niſi deꝰ patris mei abraā ⁊ timor yſaac eſſet michi nunc me inanem dimiſiſſes. C. X.

Ego enim induraui ⁊c. Aug. In eodem. Hic ita dicit tanq̄ opus habeat deus cuiuſq̄ malicia. ſed ſic intelligendum eſt ac ſi diceret: Ego patiens fui ſup eū ⁊ ſeruos eiꝰ vt nō eos auferrem: ut ordīe ſupueniāt ſigna mea ſup eos. q̄ꝛ em̄ patientia dei obſtinatior fiebat malus animus: pro eo ꝙ patiens in eo fui: dicitur ingrauaui cor eius.

Plage egiptioꝝ eruditio ſunt filiorum iſrael ne ſimiliter indurentur: ⁊ ſimilia patiātur. multato peſtilente ſapiētior erit paruꝰ.

Orig. Poſſunt decem plage quibꝰ egiptus ꝑ iſraelitas verberatur romani regni cōparari temporibꝰ. quia hec in figura noſtri facta ſunt. Chriſtianus ⁊ iſraeliticus populus vnius dei eſt. vna vtriuſq̄ cauſa ſubdita fuit ſynagoga egiptijs. eccl̄ia romanis. Perſecuti ſunt ⁊ egiptij. ꝑſecuti ſunt ⁊ romani. Ibi decies cōtradicit moyſi: hic decem edicta cōtra xp̄m. Diuerſe ibi plage egiptioꝝ: diuerſe ſꝫ calamitates romanoꝝ. Ibi primum ſanguis de puteis ⁊ fluminibus manat hic prima ſub nerone plaga. vt vbiq̄ morientium ſanguis eſſet. vel morbis in vrbe corruptꝰ vel bellis in orbe profuſus. Ibi ſecūda plaga rane in penetrabilibus. inedia pene habitatores extinxit: ſꝫ ſub domiciano ſatellites efferati iuſſu cruēti pn̄cipis ⁊ inopia pene oēs romanos ciues diſparſit. Ibi tercia plaga cyniphes muſcule ſeuiſſime q̄ media eſtate ꝑ loca ſqualida gregatim volant. capilliſq̄ hoīm ſetiſq̄ pecudum vrente morſu inferuntur. Hic tercia plaga ſub traiano iudeos excitauit: qui cū ante diſperſi quaſi non eſſent quieſcerent repentino calore permoti graſſati ſunt. Preterea multe vrbes iiſdem temporibꝰ corruerunt terre motu. Ibi quarta plaga muſce canine alumne putredinis vermium matres: hic ſub marco antonio lues multis infuſa prouincijs ytaliam ⁊ vrbem romam exercitumq̄ romanoꝝ ꝑ diuerſa hibernia diſparſum morte diſſolutum putredini ⁊ vermibꝰ dedit. Ibi quinta plaga pecorum ⁊ iumentorū. Hic ſꝫ ſeuero ꝑſecutore ciuilibꝰ bellis ꝓpria viſcera ⁊ adiumēta reipublice

timeatis dominum deū. Linū ergo ⁊ hordeum leſum eſt eo ꝙ hordeum eſſet virens: ⁊ linum iam folliculos germinaret. Triticum aūt ⁊ far nō ſunt leſa: quia ſerotina erāt. Egreſſus moyſes a pharaone ⁊ ex

ſ vel teten

vrbe extendit manus ſuas ad dominū ⁊ ceſſauerūt tonitrua ⁊ grando: nec vltra ſtillauit pluuia ⁊ grādo ſuper terram. Uidens aūt pharao ꝙ ceſſaret pluuia ⁊ grādo ⁊ tonitrua auxit peccatum: ⁊ ingrauatum eſt cor eius ⁊ ſeruorum illius ⁊ induratum eſt nimis: nec dimiſit filios iſrael ſicut p̄ceperat dn̄s per manum moyſi.

C. X.

Et dixit dominus ad moyſē. Ingredere ad pharaonem: Ego em̄ induraui cor eiꝰ

ſ patienter ſuſtinui.

⁊ ſeruorum illius vt faciam ſigna mea hec in eo. ⁊ narres in auribus filij tui ⁊ nepotū tuorum quotiens contriuerim egiptios ⁊ ſigna in eis fecerim: et ſciatis q̄ꝛ ego dominus. Introierunt ergo moyſes ⁊ aaron ad pharaonē ⁊ dixerunt ei: Hec dicit dominus deus hebreorum:

id eſt·plebes prouinciaꝝ ⁊ legiones militū cōminute ſunt. ¶ Ibi ſexta plaga veſice turgentes vlceraqꝫ manantia: Hic plaga que poſt maximi perſecutionem fuit·qui ſpecialiter epiſcopos ⁊ clericos obmiſſa turba populari eccleſiarum primates cruciari imꝑauerat intumeſcens crebro: ira ⁊ inſidia nō ꝑ vulgi cedem·ſed per vulnera morientiū principum ⁊ potentuꝫ exaltata eſt. ¶ Ibi ſeptima plaga coacta in aere grando·que hominibus ⁊ iumentis fuit exitio; hic ſb gallo ⁊ voluſiano qui decio pſecutori ſucceſſerunt·peſtis infuſa eſt ꝑ omnia ſpacia romani regni: ⁊ omne prope genus humanuꝫ dedit neci.

¶ Ibi octaua correctio excitate vndiqꝫ locuſte: hic excitate vndiqꝫ gentes romanū orbem cedib⁹ ⁊ incendijs vaſtauerūt. ¶ Ibi nona plaga tenebre tractabiles plus ꝑiculi cōminantes qꝫ facientes Hic aureliano pſecutore decernenti: diris turbinib⁹ terribile fulmen ſub ipſius pedib⁹ ruit; oſtendēs quid faceret tantus vltor: niſi patiens eſſet·quāqꝫ intra ſex menſes tres interfecti ſunt impatores Aurelianus·tacitus·⁊ florianus. ¶ Ibi decima ⁊ vltima plaga primogenitoꝝ interfectio Hic omniuꝫ perditio ydolorum que primit⁹ facta ī primis amabāt Ibi rex potentiam dei ꝓbauit ⁊ ſenſit ⁊ timuit ⁊ populū dei liberuꝫ dimiſit·hic quoqꝫ hec oīa fecit: ⁊ etiā credidit.

¶ Idem. Ibi populus dei nō eſt ad ſeruitutem retractus, nec h̄ poſtea ad ydolatriam coactus. Ibi egiptioꝝ vaſa precioſa hebreis tradita ſunt: hic eccleſie chriſtianorū precioſa paganorum templa ceſſerunt.

¶ Idem. Egiptijs poſt decem plagas dimiſſos hebreos pſequētibus maris irruit interitus; nos quoqꝫ peregrinātes·pſecutio gentiliū manet·donec mare rubrum·i·ignem iudicij chriſto duce ⁊ iudice tranſeamus. Qui vero xpianos perſequuntur cum rege ſuo antichriſto in ſtagno ignis eterni ſubmergentur.

¶ Rab· Octauum p̄ceptum. Falſum teſtimoniū nō dices· Octaua plaga locuſta animal·ſ·dente noxium. Falſus eñ teſtis nocet mordendo: ⁊ conſumit mentiendo. Vñ ſi mordetis ⁊ ꝯſumitis: videte ne ab inuicē ꝯſumamini

Vſqꝫquo nō vis ſubijci michi? Dimitte populuꝫ meū vt ſacrificet michi. Sin autēꝫ reſiſtis·⁊ nō vis dimittere eū: Ecce ego inducaꝫ cras
ſ nota locutionē. ſ contra hoīm inconſtantiam
locuſtam in fines tuoſ·que operiet ſuꝑficiem terre·ne quicqꝫ ei⁹ appareat: ſed comedatur qḋ reſiduū fuit grandini. Corrodet eñ omnia ligna q̄ germinant in agris·⁊ implebunt domos tuas ⁊ ſeruoꝝ tuorū ⁊ omniū egiptioꝝ: quantā nō viderunt patreſ tui ⁊ aui ex quo orti ſūt ſuper terrā vſqꝫ in p̄ſentem diem. Auertitqꝫ ſe ⁊ egreſſus eſt a pharaone. Dixerūt aūt ſerui pharaonis ad eū: vſqꝫquo patiemur hoc ſcandalum? Dimitte homines·vt ſacrificent dño deo ſuo· Nonne vides ꝙ perierit egiptus? Reuocauerūtqꝫ moyſen ⁊ aaron ad pharaonem Qui dixit eis: Ite ſacrificate dño deo veſtro. Qui nam ſunt qui ituri ſunt? Ait moyſes: cum paruulis noſtris ⁊ ſenioribus pergem⁹ cum filijs ⁊ filiabus cū ouibus ⁊ armētis. Eſt eñ ſolennitas dñi dei noſtri. Et reſpōdit pharao: Sic dñs ſit vobiſcū: Quomodo ego dimittam vos et paruulos veſtros: cui dubium eſt ꝙ peſſime cogitetis? Nō fiat ita· Sꝫ ite tantū viri·⁊ ſacrificate domino: hoc eñ ⁊ ipſi petiſtis. Statimqꝫ eiecti ſunt de conſpectu pharaonis. Dixit item dñs ad moyſen: Extēde manū tuaꝫ ſuꝑ
ſ vel de.
terram egipti ad locuſtā vt aſcēdat ſuꝑ terrā: ⁊ deuoret omnē herbam q̄ reſidua fuit grandini. Extendit moyſes virgā ſuꝑ terrā egipti: ⁊ dominus induxit ventū vrentem tota illa die ⁊ nocte. Et mane facto·
† ſ calidus auſter·ſ·vt putant. ſ ſuggeſtio dyabolica. ⁖ ſ adulantiū linguas. ſ diſſidentē a ſe ⁊ diſcordantē humani generis incōſtantiam
† ventus vrens leuauit ⁖ locuſtas· q̄ aſcenderūt ſuꝑ vniuerſam terrā
ſ ciues mundi.
egipti·⁊ ſederūt in cunctis finibuſ
ſ adulantes eñ ſunt nō digni numero.
egiptioꝝ innumerabiles: quales ante illud tempus nō fuerant nec poſtea future ſunt. Operueruntqꝫ vniuerſam ſuꝑficiem terre vaſtan-
† ſ opera. ⁖ ſ fauoribus elata.
tes † omnia. ⁖ Deuorata eſt igitur
ſ verba. ſ operum.
herba terre·⁊ quidquid pomoruꝫ
ſ fortibus.
in arboribus fuit: que grādo dimiſerat. Nichilqꝫ omnino virens relictum eſt in lignis ⁊ in herbis terre·⁊ in cuncta egipto. Quāobrem feſtinus pharao vocauit moyſen ⁊ aaron·⁊ dixit eis: Peccaui in dominum deum veſtrū ⁊ in vos. Sꝫ nunc dimitte peccatum michi etiā hac vice: ⁊ rogate dominum deuꝫ veſtrum vt auferat a me mortem iſtam. Egreſſuſqꝫ eſt moyſes de conſpectu pharaonis·⁊ orauit dominum· Qui flare fecit ventuꝫ ab

¶ Ecce ego indurabo ⁊c. Orig· Puto per hoc genus plage diſſidentis ſemper a ſe ⁊ diſcordantis humani generis inconſtantiaꝫ confutari. Locuſta eñ cum regem non habeat ſecundū ſcripturam ordinatum ducit exercitum·homines vero cum rationales facti ſunt·neqꝫ ſe regere ordinate potuerunt: neqꝫ dei regentis patienter moderamina pertulerunt.

¶ Stra. Locuſta que lōgiora retro crura habet· vocatur locuſta· quaſi longa haſta·grece vero haſtago. Per locuſtā que regem nō habet· ſignificat temeritas illorum qui licet diuerſis ꝑnis multati·ſemꝑ in duricia ſua manent·tanqꝫ nullum habeant rectorem.

Ad locuſtam. Locuſte pro mobilitate leuitatis accipiuntur tā q̄ vage ⁊ ſaliētes anime ꝑ voluptate ſeculi

¶ Extendit moyſes virgam. Quedam prodigia fiunt ꝑ moyſen·quedam ꝑ aaron·quedam vero per ipſum dominuꝫ· vt cognoſcamus in quibuſdam ꝑ ſacrificia ſacerdotum ⁊ obſecratiōes pontificum nos eē purgandos: quos aaron perſona deſignat. In quibuſdam per ſcientiam legis emendandoſ qḋ moyſi deſignat officium. In difficilioribus autem ipſius domini virtute egemus.

¶ Uentus vrens leuauit locuſtas. Greg· Exhibite celit⁹ egipti plage· exigentibus meritis corporaliter illate ſunt· ſed que mala quotidie prauas mentes feriant: ſpiritualiter ſignauerunt·quibus exteriorum percuſſione egiptus afflicta commota mēs dolenſ qꝫ perpenderꝫ: que vaſtationis damna interius negligens tolerare. Per locuſtas eniꝫ q̄ pluſ qꝫ cetera minuta animantia frugibuſ nocent: lingue adulantium figurantur·q̄ terrenorum mētes aliqua bona proferentes immoderatius laudando corrumpunt. Fructus enim egiptiorum opera cenodoxorum· que locuſte exterminant: duꝫ adulantes lingue ad appetendas laudes tranſitorias cor operantis inclinant. Herbam locuſte comedunt·quando adulatores verba loquentium fauoribus extollunt. Poma arborum deuorant: cum vanis laudibus quorundā iam quaſi fortium opera eneruant.

¶ Nõ reman ſit ꝛc. Aug. Beneficiũ dei cõmemorauit ſcriptura quo abſtulit locuſtas: ꝛ proſecuta dixit induraſſe dñm cor pharaonis beneficio. ſ. ſuo. ꝛ patientia. qua illa fiebat obſtinatio: dũ ei parceretur. Sicut oĩa mala corda hominũ patiẽtia dei male vtendo dureſcunt.

¶ Extende manum ꝛc. Aug. Tercio dicitur ad moyſen. Extende manum tuã in celũ. ut fieret etiã plaga tenebrarũ. Nunq̃ aũt dictũ eſt ad aarõ vt extenderet manus in celũ. Ne ergo dictũ eſt ad moyſen extende manũ tuam ſup terrã egipti. et aſcendat locuſta ſuper terraʒ. credo id ſignificari. etiã minus poſſe q̃ plus poteſt ſed non cõuerti.

¶ Orig. Nona plaga: tenebre ſunt: vt mẽtis eorꝝ cecitas arguat velut intelligãt diuine diſpenſationis ꝛ puidẽtie obſcuriſſimas eẽ rationes. poſuit eñ de⁹ tenebras latibulũ ſuũ quas illi audacter ꝛ temere pſcrutãtes. ꝛ alia ex alijs aſſerẽtes ĩ craſſas ꝛ palpabiles errorꝝ tenebras deuoluti ſũt.

¶ Stra. Per tenebras inſipiẽtia iudeorꝝ oſtendit: qui affligebãtur et ignorabant ad quẽ fineʒ eorꝝ pene deuenirent. Vñ etiã vel p tenebras arcanũ diuini iudicij ſignificat: quo iuſtos miſericorditer ſaluat: impios iuſte condemnat.

¶ Oues tantũ ꝛc. Grecus habet. preter oues ꝛ boues relinquite. ꝛ eſt inuſitata locutio. niſi poſt diſtinctionem inferat. relinquite. ꝛ ſubaudiatur iſta. vt ſit ſenſus: Ite pret oues ꝛ boues. ꝛ relinquite iſta. ſolet enim talis eclipſis fieri crebro ĩ locutionib⁹ ſcripturarũ.

¶ Rab. Nonũ preceptũ. Nõ cõcupiſces vxoreʒ pximi tui. Nona plaga dẽſe tenebre. Eſt eñ quedã mechia ꝛ in appetendo vxoreʒ alienã. qñ cuiuis non ſufficit ſua. etiã alienã tẽtare. Vere denſe ſũt tenebre. Nichil eñ tã dolet patiẽs. nichil tã nolit pati faciẽs. Qui hoc facit vere cecatur furore horribili.

occidente vehementiſſimum: ꝛ arreptam locuſtam proiecit in mare rubrum. Nõ remãſit nec vna quideʒ in cunctis finibus egipti. Et indurauit dñs cor pharaoniſ: nec dimiſit filios iſrael. Dixitq̃ dñs ad moyſen: Extende manum tuã in celũ

ſ arguentes cecitatẽ mentis. vel oſtendẽtes diuine diſpenſationis ꝛ prouidentie obſcuriſſimas eſſe rationes.

ꝛ ſint tenebre ſuper terram egipti:

ſ yperbolice. tenebre eñ palpari non poſſunt. ſed magnitudinem tenebrarũ ſignificauit.

tam denſe vt palpari queant. Extenditq̃ moyſes manũ in celũ: ꝛ facte ſunt tenebre horribiles in vniuerſa terra egipti. Trib⁹ dieb⁹ † nemo vidit fratrem ſuũ: † nec mouit ſe de loco in quo erat. Ubicunq̃ aũt habitabant filij iſrael lux erat. Uocauitq̃ pharao moyſen ꝛ aaron. ꝛ dixit eis: Ite ſacrificate dño: Oues tantũ veſtre ꝛ armenta remaneãt: paruuli veſtri eant vobiſcum. Ait moyſeſ: Hoſtias quoq̃ ꝛ holocauſta dabis nobis que offeram⁹ domino deo noſtro. Cuncti greges pergent nobiſcũ: † Non remanebit ex eis vngula que neceſſaria ſunt in cultum domini dei noſtri. Preſertim cũ ignoremus quid debeat immolari: donec ad ipſum locuʒ perueniamus. Indurauit aũt dominuſ cor pharaonis: ꝛ noluit dimittere eos. Dixitq̃ pharao ad moyſen: Recede a me: ꝛ caue ne vltra videas faciem meam: Quocunq̃ die apparueris michi morieriſ. Reſpõdit moyſes: Ita fiat vt locutus es Nõ videbo vltra faciem tuam.

† ſ grecus habet. ꝛ nõ vidit nemo fratrem ſuum.

† ſ non q̃ penitus nõ moueretur. ſed q2 de loco in locũ migrare non poterant.

† ſ quaſi abductis pecoribus poſſet vngula remanere. ſʒ ſic intelligendũ ẽ. nec vngulã relinquem⁹.

¶ Dices ergo omni ꝛc. Aug. Nõ debet hinc quiſq̃ exemplũ ſumere nec ſic proximũ ſpoliare. hoc eñ deus iuſſit qui nouerat quid quenq̃ oporteat pati. nec iſraelite furtũ fecerũt. ſed deo iubente miniſterium prebuerunt. ſicut cũ miniſter iudicis occidit quẽ iudex precipit. Sed ſi id ſponte faciat. homicida eſt: etiã ſi eũ occidat. quẽ ſcit a iudice occidi debuiſſe. Sed ſi ſeorſuʒ habitabant iudei in terra geſem vbi nec plage fiebant. quomodo petit qſq̃ a proximo vel pxima aurum argentũ veſtem: pſertim q2 vbi primum hoc mandat p moyſen ſic poſitum eſt: ꝛ mulier a vicina ſua. ꝛ concellaria vel cõcellanea ſecundũ aliã litterã. Vñ intelligendũ eſt etiã in terra geſem nõ ſolos hebreos habitaſſe. ſed aliquos egiptios cohabitaſſe: ad quos potuerũt merito hebreorum illa diuina beneficia puenire. vt eos diligerent: ꝛ qd peterent facile cõmodarent. nec tñ deus iudicauit illos ita alienos fuiſſe ab iniurijs ꝛ ptritionib⁹ quas populus dei pertulit: vt nec iſto damno ferirentur qui alijs plagis percuſſi non erant.

¶ Ut poſtulet uir ꝛc. Greg. Mentes vſui vite carnalis inherẽtes euelli ab infimis nõ poſſunt: niſi gradatim ducta pdicatione pficiant. Hinc eſt q̃ in egipto poſitis pio moderamine latenti cõcupiſcentie condeſcenditur: ꝛ vicinorꝝ vaſis aureis ꝛ argenteis ſublatis diſcedere iubentur: qui ad ſyna montem ducti accepta lege mox audiũt: non concupiſces reʒ pximi tui. Hinc etiã in lege. Oculũ pro oculo. dentem pro dente precipit exigere. Quandoq̃ tñ reuelante gratia pcuſſi maxillã alterã iubentur pbere. q2 eñ ĩ plus ſemp ira vindictã exigit q̃ iniuriam accipit dum diſcunt mala nõ multiplicius reddere. quãdoq̃ diſcernerent ea ꝛ multiplicata ſponte tolerare. hinc rudem populuʒ a quibuſdam prohibuit. quedam in vſu priſtino ſeruauit. ꝛ ipſa in melioris vite figurã. Bruta nanq̃ animalia ĩ egipto ydolis mactabant. Ideo animaliũ mactationeʒ retinuit: ſed ydolorum cultũ vetuit. ut duʒ de vſu aliquid amitterẽt: in cõſolationẽ etiã aliquid haberẽt. q̃ tamẽ mira diſpenſatione in figurã ſpiritus conuertit. Sacrificia eñ illorum animaliũ extinctionem noſtre carnalis vite ſignificant. Vñ ergo ĩbecillitati populi rudis condeſcenditur: inde ei p vmbratas allegoriarꝝ ſpecies maior fortitudo ſpirit⁹ nunciatur.

C. XI.

Et dixit dominus ad moyſen: Adhuc vna plaga tangam pharaonem. ꝛ poſt hec dimittet vos: ꝛ exire cõpellet. Dices ergo omni plebi vt poſtulet vir ab amico ſuo: ꝛ mlier a vicina ſua vaſa argentea ꝛ aurea. Dabit aũt dominus gratiã populo corã egiptijſ Fuitq̃ moyſeſ vir magnus valde in terra egipti coram ſeruis pharaonis ꝛ omĩ populo. Et ait: hec dicit dominus: Media nocte egrediar in egiptum. ꝛ morietur omẽ primogenitum in terra egiptiorum. a primogenito pharaonis qui ſedet

¶ Coram egiptiis. Qui. ſ. habitabãt cuʒ hebreis in terra geſſeʒ ꝛ pro ipſis nouẽ plagiſ leſi non erant. ideoq̃ eos diligebãt. decima aũt plaga afflicti ſunt cum diſceſſiſſẽt hebrei ab eis.

¶ Morietur omne primogenituʒ ꝛc. Orig. Ad vltimũ primitiuorum infertur interitus: in quo fortaſſis eſt aliquid ſupra noſtrã intelligentiã. qd cõmiſſum ab egiptijs videat in eccleſiã primitiuorũ q̃ aſcripta eſt in celis. Vñ etiã exterminator angel⁹ ad hoc miniſteriũ mittitur: qui parcit illis tantũ qui vtroſq̃ poſtes agni ſanguine ſignatos habuerint. Delentur iterũ primogenita egiptiorũ. ſiue eos principatus ꝛ poteſtates. ꝛ mundi hui⁹ rectores tenebrarum dicamus. quos aduentu ſuo xp̃s traduxit. i. captiuos duxit ꝛ captiuauit. cũ in gladio crucis triumphauit. ſiue autores ꝛ inuẽtores falſarꝝ religionũ quas xp̃i veritas cũ ſuis extinxit autoribus.

¶ Principatus ꝛ poteſtates ꝛ rectores tenebrarꝝ harꝝ primogenita ſũt egiptiorum. q̃ in vltima plaga: cũ. ſ. finis mundi aduenerit: cũ ſeparabit oues ab hedis grana a paleis damnabunt amiſſa vagandi ꝛ tentandi licentia.

¶ Orig. Mor. Anima dum in hoc mundo in errorib⁹ viuit. ignorantia

veritatis in egipto poſita eſt. Cui ſi appinquare cepit lex dei· aquas in ſan guinē conuertit·i·fluidā ⁊ lubricā iuuentutis vitā cōuertit ad ſanguinē ve teris vel noui teſtamenti. Deinde educit lex ex ea vanam ⁊ inanem loqua citatem aduerſum dei prouidentiā ranarū querele ſimilē. purgat etiā mali gnas cogitationes eius· ⁊ cinipharū mordacitati ſimiles calliditatis aculeos diſcutit. Libidinū quoqꝫ morſus cinomie ſpiculis ſimiles depellit. ſtulticiā qꝫ ⁊ intellectū pecudibꝫ ſimilē· p quā homo cū in honore eſſet nō intellexit: & compatus eſt iumētis inſi· ⁊c. Arguit vlcera peccatorū· arrogantie tumorē· ⁊ feruorē furo ris extinguit. Adhibet poſt hec voces filiorū tonitrui·i· euāgelicas ⁊ apl'icas doctrinas· et caſtigationē grādinis vt luxuriā voluptateſ qꝫ coerceat· ⁊ ſimꝉ ignē pñie vt dicat. Nonne cor nr̄m ardens erat in nobis. Necnō locuſta rum ab ea ſubducit ex empla· quibꝫ depaſcā tur oīs inquieti ⁊ tur bidi motus eius: vt di ſcat oīa ſecundū or dinē facere· vbi vero ſufficienter fuerit caſti gata p moribꝫ· cum au ctorem verberū ſenſerit confitens q2 digit9 dei eſt· ⁊ parū agnitionis accepit: tunc precipue geſtorū ſuorū tenebras videt· ⁊ errorū caliginē ⁊ tūc merebitꝛ vt extin guantꝛ in ea primoge nita egipti. Omis eñ anima cū ad ſupplemē tum etatis venerit· et velut naturalis lex ce perit in ea iura ſua de fendere· primos motuſ ſm deſideriū carnis p ducit: quos et cōcupi ſcentie· vel ire fomite vis incentiua cōmoue rit. Vñ quaſi priuile gium ſingulare de xp̄o pph'a dicit: Butirū et mel māducabit: priuſ qꝫ faciat aut pferat ma ligna· eliget bonū: qm̄ priuſqꝫ ſciat puer bo num autꝛ malū reſiſtet malicie: vt eligat qđ bonū eſt. Dauid aūt de ſe dicit: Delicta iuuentutis mee ⁊ ig· m· n· m· Quia ergo hi primi anime motus ſecundū carnē plati in peccatū ruūt: merito in morali loco primoge nita egiptiorū primitiua ponuntꝛ: q2 extinguūtur· ſi relīq vite cōuerſatio emē datiorē dirigat curſum. Sic ḡ ī aīa quā lex diuina ab erroribꝫ ſuſceptā ca ſtigat: primogenita egiptiorū delentꝛ: niſi poſt hec oīa in infidelitate pdurās noluit iungi iſraelitice plebi: vt exeat de pfundo ⁊ euadat incolumis· ſed in iniquitate pmaneat: ⁊ deſcendat tanqꝫ plumbū in aquā validiſſimā. Ini quitas eñ ſecundum zachariam ſedet ſuper talentum plumbi· ⁊ ideo qui p manet in iniquitate: tanqꝫ plumbum demergitur in profundum.

Apud aūt omnes ⁊c. Aug· In libro locutionū. Elegantiſſima lo cutio eſt· p canem quippe extremū ſignificauit· vel hominū vel pecorū· ita cō mendās q̄ſta in hebreis q̄s futura eēt· egiptijs acerba orbitate damātibꝫ.

Nō audiet uos ⁊c. Augꝰ· Tanqꝫ opus fuerit pharaonis inobedien tia vt ſigna illa multiplicarentur· q̄ vtiliter fiebant ad terrendū populū dei· ⁊ ipſa diſcretione ad pietatem informandum· ſed hoc fuit dei: malicia illius cordis bene vtentis· nō pharaonis patientia·ſ· male vtentis.

in ſolio eius vſqꝫ ad primogenitū ancille que eſt ad molā: ⁊ ad oīa
ſ vel iumentorum.
primogenita egiptiorū. Eritqꝫ cla mor magnus in vniuerſa terra egi pti: qualis nec ante fuit: nec poſtea futurus erat. Apud aūt omnes fi lios iſrael: nō mutiet canis ab ho mine vſqꝫ ad pec9. Ut ſciatis q̄nto miraculo diuidat dñs egiptios et iſrael. Deſcendentqꝫ omnes ſerui tui iſti ad me· ⁊ adorabūt me dicē tes: Egredere tu ⁊ omnis populuſ qui ſubiect9 eſt tibi. Poſt hec egre diemur. Et exiuit a pharaone irat9
ſ nō perturbatione mentis· ſed pro duricia pha raonis· qui tactus tot penis nō reſipuit· ſtupebat ⁊ admirabatur.
nimis: Dixit aūt dominus ad moy ſen: Non audiet vos pharao: vt multa ſigna fiant in terra egipti. Moyſes aūt ⁊ aaron fecerunt oīa ſigna ⁊ oſtenta que ſcripta ſunt co ram pharaone· ⁊ indurauit domi nus cor pharaonis: nec dimiſit fili os iſrael de terra ſua.

C. XII

Dixit quoqꝫ

Menſis iſte ⁊c. R· Hic eſt aprilis qui apud hebreos niſan· apud ma cedones ſanctios dicitꝛ. ⁊ dicitꝛ aprilis quaſi apilis: q2 tūc apitꝛ terra pferēdiſ virgultis herbis ac floribꝫ. Vel aprilꝛ a venere: quaſi aphrodis. Venus eñ grece aphrodite dicitꝛ. hūc hebrei primū habent. Quia ·x v· kalendarū eius prima dieſ ſeculi fuit· Xiiij· vero die ſcđa· xiij· tercia· xij· quarta qua ſol ⁊ lu na cōdita ſunt: ⁊ tunc primū equinoctiū fuit. Sol eñ in oriente· luna in oc cidēte ſperam mundi ex equo diuidebant.

Stra· Hic ē niſan ſm hebreos in quo fc̄s eſt mundus· cui9 plenilu niū poſt equinoctium vernale ſemp eſt atten dendū· in quo popul9 iſrael a ſuitute egipti liberatꝛ· ⁊ gen9 hūanū ſanguine xp̄i a poteſta te dyaboli eripitur.

Decima die mēſis tollitur agnus· quarto decimo immolatꝛ: q2 ī lege paſſio xp̄i figuratꝛ euāgelij grā choruſcā te impletꝛ. Denari9 eñ ppter decalogū: legē ſignificat. Quaterna ri9 vero quattuor euā gelia.

Agn9 perfect9 m annicul9 erit vobꝫ alia littera. Aug· Mouere pt illa locutio q̄i agn9 poſſit eē nō maſcul9 ne ſciētē· qua nc̄ītate ita ſit tranſlatū. Quis eñ trāſferri debuit: q2 gre cus pbaton habet· qđ in greco generis neutri eſt: ⁊ potuerūt oīa q̄ ſe quuntꝛ cōuenire. Ac ſi diceret pec9 pfectū ma ſculū anniculū erit vo bis. Potuit enī dici latine maſculū pec9· q̄ mō dr̄ maſculatbura neutro genere Ouis eñ maſcul9 dici nō poſſet q2 femininū tm̄ ē. Itē ouiſ maſcula ſi diceretꝛ eſſet abſurdi9· pec9 ꝟo ſi poneretꝛ· etiā aliud in telligeretꝛ nec ſeruaretꝛ ſacramentū· qđ cū de oue loquatꝛ· poſt dicit· ab agnis ⁊ hedis acci pietiſ illud· in quo xp̄s ſignificatꝛ. Quare eñ mouerentur ouem vel agnum ab agnis vel hedis accipiendā: niſi ille ſignificaretur: cui9 caro ex iu ſtis ⁊ peccatoribꝫ aſſumpta eſt. Quāuis conentur iudei intelligere etiā hedū accipiendū ad celebrandū paſcha: tanqꝫ ſi diceretꝛ· vel ab agnis agnū· vel ab hedis hedum ſi illud deſit ſumi oportere. Apparet tamē in xp̄o rebꝫ cōple tis: quid illo precepto figuratum ſit.

Iuxta que ritū ⁊c. Quia de iuſtis ⁊ peccatoribꝫ· xp̄s carnem aſſum pſit· vt nemo de venia deſparet· vel q2 xp̄s iudeis hed9 erat dicentibuſ: hic homo peccator ē· nobis aūt agn9 abſqꝫ macula. Vel q2 in ſimilitudine car nis peccati apparuit: ⁊ pro peccato mortuus eſt: cū peccatū nō haberet.

Strab· Decima die aprilis hieroſolimā venit· ſequenti vero die exce ptus eſt a turbis cū ramis palmarū ⁊ diuinis laudibꝫ. tribꝫ reliquis cuſtodi tus eſt a iudeis vſqꝫ ad quartā decimā diem·i· vſqꝫ ad quintam feriā· qua cum apoſtolis cenauit· ⁊ poſt traditus eſt.

Et ſument de·ſ·a·p·ſ·u· Greg· Sanguis ponitur· qñ nō ſolū ore cor poris· ſed etiā ore cordis haurit: ⁊ ad imitationē intenta mente cogitatꝛ. Nā qui ſic redemptoris ſanguinē accipit: vt imitari paſſionē illius nec dū velit

dominuſ ad moyſen ⁊ aaron. Mē ſis iſte vobis principium menſi
ſ maximus.
um: primus erit in menſibus anni Loquimini ad vniuerſum cetum filiorum iſrael· ⁊ dicite eis: Deci
ſ de grege.
ma die menſis huius tollat vnuſ quiſqꝫ agnum p familias ⁊ domoſ
ſ q2 ſola gens iudea nō ſufficit.
ſuas. Sin aūt minor eſt numerus vt ſufficere poſſit ad veſcendum
† ſ Singulariter: q2 cū vnuſquiſqꝫ tolleret· oēs tamē cū ſignificabant· qui ſingularis hoſtia futu rus erat· ‡ ſ gentilem. ſ vicinū·ſ· ſingulare pro plurali· nō eñ vnū ſed quot ſufficiūt vult intelligi
†agnum: aſſumet ‡ vicinū ſuū qui coniunct9 eſt domui ſue iuxta nu
† ſ a parte totū intelligendū eſt. ſ predeſtinatarū
merum †animarū que ſufficere poſ
† ſ chriſti· cui9 corpus manducamus ⁊ ſanguinē bibimus. ‡ ſ qui tollit peccata mundi.
ſint ad eſum †agni· Erit aūt ‡agnuſ
† ſ qui peccatū nō fecit· nec inuentus eſt dolus in ore eius. ‡ ſ fortis. † ſ vnius anni de quo dici tur· Benedices corone anni benignitatis tue.
abſqꝫ †macula ‡ maſcul9 †anniculuſ
Iuxta que ritum tolletis ⁊ hedum
† ſ quartā decimā lunā· q2 iudei ſecundū curſū lune cōputant dies ⁊ menſes.
⁊ ſeruabitis eū vſqꝫ ad †quartā deci
† ſ q2 a iudeis ī fine ſeculorū p nobis īmolat9 eſt
mam diē menſis huiuſ. †Immola bitqꝫ eū vniuerſa multitudo filiorū
† ſ q2 ī fine ſeculorū chriſt9 immolatꝛ. ‡ ſ chriſti
iſrael ad †veſperā: ⁊ ſumēt de ‡ſan
ſ oris ⁊ cordis.
guine ei9 ac ponēt ſup vtrunqꝫ po
ſ intentionibus. ſ mentium.
ſtem ⁊ in ſuperliminaribus domo rum in quibus comedent illum.

in vno poſte ſanguinē poſuit. qui ⁊ in ſupliminaribꝰ domoꝝ ponendus eſt. Domus eñ mentes noſtrę ſunt· in quibꝰ ꝑ cogitationem habitamꝰ. Supliminare vero intentio eſt· q̄ ꝓminet actioni. Qui igit̃ intentionē cogitationis ad imitationē paſſionis xp̄i dirigit: in ſuperliminaribꝰ domus agni ſanguinē ponit. Vel domus noſtrę corpa ſunt in quibꝰ habitamꝰ dū viuimus ⁊ in ſupliminari domoꝝ agni ſanguinē ponimus· q: crucem paſſionis eiꝰ in fronte portamus.

Edent carnes ⁊c. Greg. Nocte agnum comedimus: q: modo in ſacramento domini cum corpus accipimus quando adhuc inuicē noſtras ↄſciētias non videmus· q̄ tamē carnes aſſatę ſunt· quia· ſ· q̇ carnes aqua coquit diſſoluit. Ignis vero ſine aqua excoquendo roborat. Carnes vero agni ignis coxit: q: cū vis paſſionis ad reſurrectionem valentiorem reddidit· atq: ad incorruptionem roborauit. Sz ſola redemptoris ſacramenta ꝑcepta ad verā ſolennitatē mentis nō ſufficiūt· niſi bona opa iungant̃. Vñ ſubdit ⁊ azimoſ paneſ cū lactucis agreſtibus. Panes ſine fermento comedit: qui recta opa ſine corruptione vanę glorię facit· q̇ mādata miſericordię exhibet ſine admixtiōe peccati· ne pueṙſe diripiat qd̄ q̄ recte diſpēſat. Vñ increpādo dicit̃. Et ſacrificate de fermēto laudem. De fermēto eniz laudē immolat: q̇ deo ſacrificiū d̾ rapina pat

¶ Cū lactucis ⁊c. Lactucę agreſtes valde amarę ſunt· carnes vero agni cū lactucis agreſtibꝰ ſunt edendę

† ſacramentū dominici corporis. † huius ſeculi dum adhuc alterutrū conſcientias non videmus. ┆ roboratas.

†Et edent carnes †nocte illa ┆aſſas

┆ paſſionis. † Sine corruptione vane glorie ſ bona opera. ſ fletu

┆igni †: ⁊ azimos panes cū lactucis

⁊ penitētia peccatorum.

†agreſtibꝰ. ┆Non comedetis ex eo

† purū hominē exiſtimātes. ┆ hūana ſapiā

†crudū quid· nec coctū ┆aqua· ſed

† ſpiritus ſancti. ┆ diuinitatē. ┆ veſtigiis

aſſum tantū †igni. ┆Caput cū †pedi

humanitatis. † verborū ⁊ mandatorum myſteriis. ┆ auide ſumentes.

bus eius ⁊ †inteſtinis ┆vorabitis:

† indiſcuſſum. ┆ reſurrectionis.

nec remanebit ex eo †q̇cq: vſq: ┆ma

† oſſa· ſ· de quibus dicitur: os nō cōminuetis ex eo. ſ oſſa agni prohibētur frangi· q: nō ſunt fracta in cruce oſſa dñi. ┆ qd̄ nō poſſit intelligi. † Spirituiſancto reſeruabitis.

ne. †Si quid ┆reſiduuz fuerit †igni

comburetis. Sic aūt comedetis il

† carnis delectationē ┆ prius. cingulo cō

lum: †Renes veſtros ┆accingetis

tinentie. Exempla mortuorū patrū. operibꝰ

⁊ calciamenta habebitis in pedibꝰ

† poſt. ┆ paſtoralem cuſtodiam mandata dei ⁊ myſteria chriſti. vel baculos.

veſtris· †tenentes ┆baculum in ma

† q: neſcitis q̄z diu liceat. ┆ q: ī itinere erāt

nibus: ⁊ †comedetis ┆feſtinantes.

Eſt eñ phaſe· i· tranſitus domini.

† nota q: nocte percutiuntur primogenita egiptiorum.

Et trāſibo ꝑ terrā ęgipti †nocte illa

percutiamq: omne primogenitum

ſ qui videtur rationalis.

in terra ęgipti ab homine vſq: ad

vt dū corpꝰ redēptoris accipimus. ꝓ pc̄tis flēdo affligamur vt amaritudo pñię abſtergat a mentis ſtomacho humorē peruerſę vitę. Vñ ſubdit̃: Nō comedetis ex eo crudum· q· n· c· a· Ipſa verba hyſtorię hyſtoricum ſenſum excludūt. Nūq̇d ī ęgipto ↄſueuerūt comedere agnū crudū· vt lex dicat ñ comedetis ex eo crudū q̇d: ⁊ addit̃ nec coctū aq̄. Aqua humanā ſapientiā ſig̃t. Vñ aquę furtiuę dulciores ſunt. Carnes agni crudę incōſiderata ⁊ ſine reuerentia cognitiōis relicta illius diuinitate humanitas. Omne qd̄ ſubtiliter cogitamꝰ· quaſi mente coquimꝰ. Sz agni caro nec cruda edenda eſt· nec cocta aqua; q: redemptor noſter nec purꝰ homo extimandus eſt: nec ꝑ humanā ſapientiā q̄liter deꝰ incarnari potuit cogitandus. Oñis eñ q̇ purꝝ hoīem credit: carnē agni crudā comedit: quas coquere ꝑ diuinitatis intelligentiaz noluit. Qui incarnatōis myſteria humana ſapiētia diſcutit: carnē agni aq̄ coquit· ⁊ myſteriū diſpenſatōis ꝑ diſſolutā ſcientiā penetrare appetit. Aſſas ergo agni carnes comedat: vt diſpenſari oīa ꝑ ſpūſſancti potentiā ſciat.

¶ Caput cū pedibus ⁊c. Greg. Caput xp̄i· deus. Caput ergo agni vorare eſt diuinitatē illius fide ꝑcipere. Pedes vorare veſtigia humanitatis amando ⁊ imitando perquirere. Inteſtina verborum xp̄i occulta ⁊ myſtica mandata· q̄ voramꝰ cū auide ſumimꝰ. In vorationis verbo pigricia noſtra rephenditur: qui verba eiꝰ atq: myſteria nec ꝑ nos ipſos requirimꝰ: ⁊ dicta ab alijs inuiti audimꝰ. Nō remanebit ex eo quicq:· v· m· q: eiꝰ dicta magna ſunt d. ſcutienda ſollicitudine· vt anteq: dies reſurrectōis appareat in nocte ꝑſentis vitę oīa mandata eiꝰ intelligēdo penetrent̃. Sz q: h̄ valde difficile eſt· recte ſubditur: Si q̇d reſiduū fuerit ⁊c. Qd̄ ex agno remanet igni cōbu

rimus q̄ñ h̄ qd̄ myſterio incarnationis eiꝰ intelligere ⁊ penetrare nō poſſumꝰ poteſtati ſancti· ſ· humiliter reſeruamꝰ· vt nō ſupbe quis audeat vel ↄtemnere vel denūciare qd̄ nō intelligit. ſed igni tradat· i· ſpirituiſancto relinquat· q: ergo qualiter edendum ſit paſcha agnouimus· a qualibus debeat edi proſequamur. Sic aūt comedetis illū. Renes vr̄os accingetis ⁊c. In renibus carnis delectatio accipit̃. Vñ vre renes meos ⁊· c· m·. Et alibi d̾ dyabolo dicitur. Poteſtas eius in lumbis eius. Qui ergo paſcha comedit: iure renes accingit: vt qui ſolennitatē reſurrectionis ⁊ incorruptōis agit: corruptioni ꝑ vicia nulla ſubiaceat· voluptatē domet· luxuriā refrenet· hęc quidē dura ſunt: h̄ anguſta eſt porta q̄ ducit ad vitā ⁊ habemꝰ multa exempla ꝓcedentiū. Vñ ſb dit: Calciamēta habebitis in pedibꝰ. Pedeſ opa ſunt: Calciamēta ſunt pelles mortuoruz aīaliuz. Calciamenta pedes muniūt. Animalia mortua ex quorum pellibus nr̄i pedeſ muniunt̃· antiqui patres ſunt: q̇ nos ad ęternaz patriā ꝓceſſerūt: quoꝝ dū exempla ↄſpicimuſ opis noſtri pedes muniimus. Calciamēta ergo in pedibꝰ habere ē mortuoꝝ vitā cōſpicere: ⁊ nr̄a veſtigia a peccati vulnere cuſtodire

¶ Tenentes ba· ⁊c. Greg. Baculꝰ paſtoralis cuſtodia· ⁊ notādum qd̄ priꝰ ꝓcipiunt̃ renes accīgere· poſt baculos tenere. q: illi debent paſtoralē curā ſuſcipe: q̇ iā in corpe ſuo ſciunt fluxa luxurię domare· vt cū alijs fortia ꝑdicant: mollibꝰ deſiderijs nō ſuccūbant· ⁊ comedetis feſtinanter· mandata· ſ· dei myſteria redemptoris· gaudia patrię cęleſtis cū feſtinatione cognoſcite: ⁊ ꝓcepta vitę implete: q: hodie bene licet agere ſcimus. vtrum cras liceat ignoramꝰ. feſtinanter ğ paſcha comedite· i· ad ſolennitatē patrię cęleſtis anhelate. Nemo in huiꝰ vitę itinere torpeat· ne in patria locū perdat

ſ Simplicem.

pecus: ⁊ in cunctis dijs ęgipti faci

am iudicia· ego dominus. Erit aūt

† q: ſanguinis chriſti memoria chriſtianos ab exterminatore cōſeruat. ┆ mentibꝰ vel corpibꝰ

†ſanguis vobis in ſignū in ┆ędibꝰ

in quibus eritis· ⁊ videbo ſanguinem

nō percutiam.

nem ⁊ tranſibo vos· nec erit vobis

Eterna.

plaga diſperdens: quādo percuſſe

Ciues huius ſeculi.

ro terram ęgipti. Habebitis autez

hanc diem in monimentum: ⁊ cele

brabitis eam ſolennem domino in

generatōibꝰ vr̄is cultu ſempiterno

Septem diebus azima comedetis

† Qui dicitur paſcha· reliqui eniz dies dicuntur azimorū. ┆ malicie ⁊ nequitie vel fermentū

†In die primo nō erit ┆fermentatū

in domibus veſtris. Quicunq: co

mederit fermentatū peribit anima

† de cetu ſanctorum deū videntiū. ┆ a principio· ſ· vite vſq: ad finem.

illa †de iſrael· ┆a die prima vſq: ad

Initium fidei.

diem ſeptimā. Dies prima erit ſan

† honore paſſionis ⁊ reſurrectionis chriſti.

cta atq: †ſolennis: ⁊ dies ſeptima

eadem feſtiuitate venerabilis. Ni

ſ Seruilis.

chil operis facietis in eo· exceptis

¶ Phaſe. Hebręū· paſcha grecū· i· tranſitus· q: a filijs iſrael ex ęgipto migrantibꝰ: primū cęlebratum eſt· nobis quoq: migrandum eſt de tranſitorijs ad ęterna· de terrenis ad cęleſtia.

In cunctis dijs ⁊c. Ferunt hebręi q: oñia ydola ęgipti cōfracta ſunt nocte illa ⁊ templa· vel motu terrę· vel fluminis nili inundatione.

¶ Allegorice vero nobis egredientibꝰ ex ęgipto erroꝝ ydola corruunt· et oñis peruerſoꝝ dogmatū cultura quatitur.

¶ Habebitis aūt· d· h· Aug. Et facietis diē hanc in ꝓgenies veſtras legitimū ęternum vel ęternalem· qd̄ grecę dicitur eonion. Non ſic accipiendum eſt tanq: poſſit iſtorum ꝓſentium dies vllus eſſe ęternus· ſed illud ęternum eſt· qd̄ iſte ſignificat dies· velut cū dicimus deū ęternū· non iſtas duas ſillabas ęternas dicimꝰ· h̄ qd̄ ſig̃t. q̄q: diligēter ſcrutandū ſit q̄ño ſcriptura ſoleat appellare ęternū· ne forte ita dixerit ſolēnit̃ ęternū qd̄ nefas habeāt ꝓtermittere· aut ſponte mutare. Aliud eſt eñ qd̄ precipitur quouſq: fiat: ſicut preceptū eſt· vt ſepties muros hiericho circūiret arca. Aliud cū ꝓcipit̃ ſic obſeruari aliq̇d· vt nullꝰ terminꝰ prefiniat̃. Aut ergo ſic appellauit ęternū· qd̄ nō ſponte audeāt ꝓtermittere. Aut ñ ſigna reꝝ: h̄ res q̄ ſignificant̃.

¶ Septē diebus ⁊c. Septenarius pro vniuerſitate ponitur· q: vniuerſum tempus per ſeptem dies voluitur· ſeptem diebꝰ azima comedenda ſunt

id eſt. omni tempore p̄ſentis vitę: ſimplicitas ſeruanda· malicia cauenda.

¶ Primo menſe. ꝛc. Rab· Veſpera q̄rtidecimi diei primi mēſis in quo paſcha celebratur· ⁊ agni immolatio perficitur: depoſitionem veteris hominis ſignificat· ⁊ initiū noui· qđ in baptiſmo chriſti mortem figurante inchoatur. Unde quicūq̧ baptizati ſumus· in chriſto iheſu· in morte ipſius baptizati ſum⁹ ꝛc. A veſpera ergo q̄rtidecimi diei primi mēſis vſq̧ ad veſperā viceſimiprimi integram ſcilicet ſeptimanā azima iubemur comedere qꝛ a pceptione baptiſmi vſq̧ ad finem vitę ſimpliciter ⁊ ſine dolo debemus viuere. Unde petrus. Deponentes omnem maliciaꝫ ⁊ omnem dolum ⁊ ſimulationem ſicut modo geniti infantes ꝛc.

¶ Seniores. Nota q̄ nō pueris non iuuenibus mandata dei primo cōmunicat: ſed ſenioribus. qꝛ in ſenib⁹ eſt ſapientia ⁊ in mlto tempore prudentia.

¶ Faſciculūq̧ hyſopi ꝛc. Strab· Hyſopus herba eſt humilis· naſcens in petris· purgans pectus ⁊ pulmonem. Et ſignificat veram humilitatē· cuius exemplū chriſt⁹ nobis in ſemet ipō p̄buit. Faſciculū g̊ hyſopi ſāguine tingimus: quando memores humilitatis chriſti: eum imitari ſtudemus.

Tingite ſāguine. ꝛc. Aug· Querit quē ſanguineꝫ dicat iuxta hoſtiū· cū illi⁹ ſāguinē velit itelligi· cuius imolatōe paſcha fit· an p̄cipit eo modo cōſequēter fieri· q̄uis hoc tacuerit: vt idem agnus iuxta hoſtium occidatur an qđ eſt credibiliu s· ideo dixit ex ſanguine qui eſt iuxta hoſtiū: qꝛ ille q̄ liniturus eſt· vas ipſuꝫ in quo ſanguinē excipit: iuxta hoſtiū poſiturus eſt· vt ad manum habeat dum tingit.

¶ Et non ſinet ꝛc. Strab· Utrū percuſſor· bonus angelus: an mal⁹ fuerit: nō neceſſe eſt inquiri· quicūq̧ em̄ fuit precepto dn̄i obedinit. Sciendū tn̄ qꝛ tales peſtes· mali angeli facere ſolent: pmiſſione dei.

† ſ· ſ· ſtudiis ſanctarū ſcripturaꝝ ⁊ bonoꝝ opeꝝ que parant refectionē eternam. ·|· ſ paſcha.

†his quę ad ·|· veſcendum pertinēt:

Sinceritatis ⁊ veritatis.

et obſeruabitis azima. In eadem

† Ad terrā viuentiū. ·|· exercitatos bonis opib⁹

em̄ ipſa die †educam ·|· exercitū vr̄m

ſ de mundo.

de terra ęgipti· ⁊ cuſtodietis diem

ſ vel generatōes. ſ veſtras.

iſtum in generationib⁹ veſtris ritu

† ſ qꝛ eternā requiē ſignificat. ·|· ſ quando chriſtus cū diſcipulis cenauit corpuſ ⁊ ſanguinem dedit.

†perpetuo ·|· Primo menſe q̄rtadecima menſis ad veſperam comede

vel veſperum.

tis azima vſq̧ ad diem viceſimam

primam eiuſdem menſis ad veſperam.

† ſ tota preſenti vita. ·|· ſ corruptio peccati.

†Septē diebus ·|· fermentatū

nō inueniatur in domibus veſtris

† ſ dolo: errore doctrine. ·|· ſ ineternum.

Qui comederit †fermētatū· ·|· peribit

† ſ ſanctorū. ·|· ſ qui extra eccleſiā nutriti ⁊ in ipſa poſtea ſunt recepti.

anima eius de cętu †iſrael ·|· tam de

† qui intra eccleſiā nutriti ·|· ſ eccleſie que a deo cōpluitur ⁊ colitur: vt fructificet.

aduenis q̄ de †indigenis ·|· terrę:

Omne fermentatū non comedetis

Eccleſiis vel diuerſis ordinib⁹

In cunctis habitaculis vr̄is edetis azima. Uocauit auteꝫ moyſes

om̄es ſeniores filioꝝ iſrael· ⁊ dixit

ad eos: Ite tollentes animal per

Eccleſias vel diuerſos gradus.

familias veſtras immolate phaſe.

† ſ fidei· ſ· que comparatur grano ſinapis· que humili deuotione ſuſcepta om̄s anime affectus purgat

Faſciculūq̧ †hyſopi tingite ſangui

† ſ qꝛ ſanguis iſte eſt nobis ianua vite. ſ Intentione mentis vel frontē corporis.

ne qui eſt in †limine· ⁊ aſpergite ex

ſ vt ſupra.

eo ſuperliminare ⁊ vtrunq̧ poſtē.

† hoc poſtea obſeruatū eſt· tūc em̄ nō poterant: qꝛ in tranſitu erant. ·|· ſ iuxta vel intra clauſtra mentis debemus cōuerſari dū paſcha celebram⁹: ne foras ſicut dina vagemur· ⁊ cū dyabolo fornicemur.

†Nullus veſtrū egrediatur ·|· hoſtium domus ſuę vſq̧ mane. Tranſi

ſ diem iudicii.

bit em̄ domin⁹ percutiēs ęgiptios

ſ fidem paſſionis chriſti ⁊ munitionem.

Cunq̧ viderit ſanguinem in ſupli

ſ mentis ⁊ corpis. vnde ſignatum eſt ſuper nos lu· vul· tui domine.

minari ⁊ in vtroq̧ poſte tranſcen

det hoſtiuꝫ domus: ⁊ nō ſinet per

Mentes vel corpora.

cuſſorē ingredi domos veſtras· et

lędere. Cuſtodi verbum iſtud legit

timum tibi ⁊ filijs tuis vſq̧ in ęter

num. Cunq̧ introieritis terrā quā

dn̄s deus datur⁹ eſt vobis vt pol

licitus eſt· obſeruabitis cerimonias iſtas. Et cum dixerint vobis filij veſtri· quę eſt iſta religio? dicetiſ

eis: Uictima tranſitus domini eſt

quando tranſiuit ſuper domos fi

† ſ mundo. ·|· ſ corporaliter vel ſpiritualiter.

liorum iſrael in †ęgipto ·|· percutiēs

ſ ab exterminatore vel a ſeruitute egipti.

ęgiptios· ⁊ domoſ noſtraſ liberās

ſ humiliatus ſ gratias agens

Incuruatuſq̧ populus adorauit

A ſeruitute.

Et egreſſi filij iſrael fecerūt ſicut do

minus pręceperat moyſi ⁊ aaron.

Factum eſt autē in noctis medio· percuſſit dominus omne primoge

nitum in terra ęgipti a primogeni

to pharaonis qui ſedebat in ſolio

eius vſq̧ ad primogenitum capti

ſ Ergaſtulo.

uę quę erat in carcere: ⁊ omne primogenitum iumentorum. Surrexitq̧ pharao nocte ⁊ omnes ſerui

eius cunctaq̧ ęgiptus: ortuſq̧ eſt

clamor magnus in ęgipto. Neq̧

em̄ erat domus in qua non iaceret

mortuus. Uocatiſq̧ pharao moy

ſe ⁊ aaron nocte· ait: Surgite egre

dimini a populo meo ⁊ vos ⁊ filij

iſrael: Ite ⁊ immolate domino ſicut

dicitis: Oues veſtras ⁊ armenta

aſſumite vt petieratis: ⁊ abeuntes

ſ gratias agite.

benedicite michi. Urgebantq̧ ęgi

ptij populum de terra exire veloci

ter dicentes: omnes moriemur.

ſ Expurgate vetus fermentū· u· ſ· n· c· ꝛc·

Tulit igitur populus conſperſam

farinam anteq̄ fermentaretur· et

† ſ ne difflueret. ·|· ſ operum ornamentis· vel fidei munimentis. † ſ in exercitatione operum

†ligans in ·|· palleis poſuit ſup humeros ſuos. Feceruntq̧ filij iſrael

¶ Decimū preceptuꝫ eſt: Nō cōcupiſces reꝫ pximi tui ꝛc. Huic ꝯ̄ria eſt· x· plaga. Mors primogenitoꝝ. Alio p̄cepto furtū phibet· q̄ ⁊ rapina damnat. Peius em̄ eſt eripe violenter· q̄ latenter. Auferre ergo volēs apte vel occulte preceptū ſuum habet: cōcupiſcere aūt rem pximi· etiā ſi iuſta ſucceſſione queras: nō licet. Qui em̄ volunt res alienas tanq̧ iuſte poſſidere: heredes quęrunt morientibus eſſe. Cū laudas reꝫ relictā quaſi iure poſſidentem de⁹ damnat iniuſte cupientē. Qui em̄ quęriſ ab aliquo heres fieri: nō vis vt habeat heredes. In quibus nichil carius primogenitis ē. Iure ergo in primogenitis tuis puniris: qui cupiendo res alienas quaſi iuris vmbrā perquiris· ⁊ quę meliora ſunt cordis primogenita perdis. Primogenita quidē fides ē. Nemo enim bona facit· in quo fides non preceſſit. Omnia opera bona ſunt filij ſpirituales ſed inter hos primogenita fides. Quiſquis ergo rem occulte cupis alienam· interius fidē perdis. Seruis enim non charitate: ſꝫ fraude velut amans eum quem mori deſideras vt ſuccedas.

¶ Neq̧ enim erat domus ꝛc. Au· Cū primogeniti tantū morerentur: quomō nulla erat domus· in qua nō eſſet mortuus? An et h̄ diuinitus fuerat paratum· vt in omnibus domib⁹ eſſent primogeniti: in quib⁹ pcuterentur ęgiptij etiā q̄ habitabant in terra ieſſen. Hominū quippe erāt h̄: vl' animaliū non terre· i· homines ⁊ animalia primogenita moriebantur: occulto ⁊ angelico pcuſſu· non aliquid in terra vel in cęlo factum erat· ſicut rana vel locuſta vel tenebrę. A talib⁹ enim plagis cum terra ieſſen fuiſſet aliena perueniebat beneficium ad ęgiptios: qui iꝰ ea cum hebreis morabantur· hac vero omnes percuſſi ſunt.

¶ Conſperſam farinam ꝛc. Aug· Sine fermento proficiſcuntur filij iſrael de ęgipto· vt exeuntes de hoc ſeculo abijciamus fermentum malicię ⁊

nequitię ⁊ epulemu' in azimis ſinceritatis ⁊ veritatis.

Et petierunt ⁊c. Au. Hoc iā factū fuerat ante mortes primogenitoꝝ. Sed nunc ꝑ recapitulationē repetitur. nō narratū eſt quando factum eſt. Modo eñ quomō poſſet fieri. vt in tanto luctu iſta accōmodarent'. niſi forte q̄s dicat etiā iſta plaga ñ fuiſſe ꝑcuſſos egiptios. q̄ cū hebreis habitabāt.

Vaſa aurea ⁊c. Hec doctrinas ſignificant. q̄ ex ipſa cōſuetudine gentium nō inutili ſtudio diſcuntur. vel animas precioſas ex gentibꝰ tanq̄ vaſa aurea ⁊ argentea cū veſtibꝰ. i. corpibꝰ: que ſe adiungunt populo dei. vt ſemel de hoc ſeculo tanq̄ de egipto liberentur.

nos accipi debere: ex quo iacob intrauit in egiptum: vſq; quo moyſes populum liberauit. q: in exodo ſcriptum eſt: Incolatus filioꝝ iſrael quē incoluerunt in terra egipti ⁊ in terra chanaan ipſi ⁊ patres eoꝝ. anni quadringenti triginta. Seruitutis aūt eoꝝ eſſe quadringentos annos. q: in geneſi ſcriptū eſt: In ſeruitutē redigent eos: ⁊ nocebūt illis quadringētis annis. Sꝫ quia ſeruitutis anni computantur poſt mortē ioſeph. Illo eñ viuo nō ſeruierūt. Nō poſſūt quadringenti triginta anni in egipto computari. Ingreſſus eſt

Profecti ſunt ⁊c. Orig. Qui de egipto parat proficiſci. qui cu rat obſcuros mūdi actꝰ ⁊ erroꝝ tenebras relinquere: Primo ei ex ramaſſe proficiſcendū eſt q̄ interꝑtatur cōmotio tineę. Si vis venire ī hoc. vt deꝰ ſit tibi dux ⁊ precedat in columna nubis: ⁊ ſequat' petra. q̄ eſcam ſpiritualē ⁊ potum tribuat: exi de ramaſſe: ne theſaurizes vbi tinea exterminat ⁊ fures ef. ⁊ f. Quaſi ſi vis ꝑfectus eſſe vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da paupibꝰ. ⁊ habebis theſaurum in celo. ⁊ veni ſequere me. hoc eſt proficiſci de ramaſſe. ⁊ ſequi chriſtum.

De ramaſſe. i. ſ. ⁊c. Orige. Videamus quis ſit caſtroꝝ locus ad quē venitur de ramaſſe. venerūt ī ſochot qđ interꝑtatur tabernacula. Cū ergo relinquens egiptum diſcuſſeris tineas totius corruptelę ⁊ vicioꝝ incitamenta reieceris: habitabis in tabernaculis. quibꝰ. ſ. nolumꝰ exſpoliari: ſed ſuperueſtiri.

ſicut preceperat eis moyſes. Et pe

† In auro ⁊ argento ⁊ veſtibus egiptioꝝ ſignificantur quedā doctrine que ex ipſa conſuetudine gentiū: vtiliter inquirūtur. vel anime precioſe. cū

tierunt ab egiptijs † vaſa aurea ⁊ ar

corpibus ſuis que de gentibꝰ pplo dei adiungunt.

gentea. veſtemq; plurimā. Dedit aūt dominus gratiam populo coram egiptijs vt cōmodarent eis: et ſpoliauerunt egiptios. Profectiq;

† de hoida vt aiūt ſ cōmotio tinee ꜝ ſ tabernacula. † ſ perfecti in operibus bonis.

filij iſrael d' † ramaſſe in ꜝ ſochot † ſex

† q: gloria perfectoꝝ eſt principiū ꜝ ſ pugna

centa † fere milia ꜝ peditum viroꝝ

torum. † ſ Infirma nō ſunt digna numero. quia nec apta bello.

† abſq; puulis ⁊ mulieribus. Sꝫ ⁊

† ſ multiplicati ſunt ſuper numerum. quia multi vocati pauci vero electi.

vulgꝰ promiſcuū ⁊ † innumerabile

† ſ Innocentes. ꜝ ſ q: ſi pugnare nō poſſunt

aſcendit cum eis: † Oues ⁊ ꜝ armen

pugnantibus tamē auxilio ſunt.

ta ⁊ animātia diuerſi generis multa nimis.

ſ Igne ſpiritusſancti aſtringentes.

Coxeruntq; farinam quā

† ſ vt eſſent noua cōſperſio ⁊ azimi. ꜝ ſ mūdo.

† dudum conſperſam de ꜝ egipto tulerant: ⁊ fecerūt ſubcinericeos panes azimos.

ſ In humilitate.

Neq; enim poterant

ſ Ipſe mundus compellit ad deū ⁊ ſathanas ſathanam expellit. ne corrūpamur fermēto peccati.

fermentari cogentibus exire egiptijs. ⁊ nullā facere † ſinētibꝰ morā

† ſ vrgent egiptij ne euāgelij ſapore auſteritatē legis. vel mundani dogmatis condiamus.

nec pulmenti quicq; occurrerat ꝑparare.

ſ ex quo abraam exiuit de terra ſua vt habitaret in terra chanaan vſq; ad exitū de egipto. quando facta eſt lex in monte ſyna.

Habitatio autem filioꝝ iſrael qua manſerant in egipto fuit quadringentorum triginta annoꝝ. Quibus expletis eadem die egreſſus eſt oīs exercitus domini de terra egipti. Nox iſta eſt obſeruabilis domini: quando eduxit eos de terra egipti. Hāc obſeruare debēt omnes filij iſrael in generationibꝰ ſuis. Dixitq; dominus ad moyſen ⁊ aaron: Hęc ē religio phaſe: Ois

† ſ gentilis iudeus vel ab eccleſia excōmunicatꝰ nō debet cōmunicare ſacramētis dominici corpis ꜝ ſ Qui ante ſeruiuit ydolis. ſed redemptus eſt

† alienigena ñ comedet ex eo ꜝ Ois

ſanguine chriſti. † ſ ab originalibus peccatis ī

autem ſeruꝰ emptitius † circūcidet

baptiſmo. † ſ corpus chriſti ſ exutus veterē hominem ⁊ indutus nouum. ꜝ ſ Qui nuper venit ad fidem. nec adhuc firmꝰ eſt. † ſ qui pro lucris temporalibus chriſto ſeruit.

⁊ ſic † comedet. ꜝ Aduena ⁊ † mercen

† ſ Eccleſia catholica. nō in conuenticulis hereti

narius nō edent ex eo. In † vna do

corum. † ſ vel comedetur. † ſ q: nec iudei nec pagani nec heretici nec oīno qui extra eccleſiā ſūt ad hanc cōmunionē admittuntur.

mo † comedetis. nec † efferetis de

eñ iacob anno filij ſui triceſimo nono: q: triginta annoꝝ erat ioſeph cū apparuit in cōſpectu pharaōis ⁊ regnare cepit ſb illo. Tranſactis autē ſeptē annis vbertatis. ſecūdo āno famis venit iacob ī egiptum cū filijs ſuis. triceſimū nonū annū agēte ioſeph. qui impletis vitę ſuę centū ⁊ decem annis mortuꝰ eſt. Vixit aūt poſt aduentum patris. lxxi. quos ſi retraxeris a quadringentis triginta: remanebūt ſeruitutis anni nō quadringēti. ſ; trecēti quinquagintanouē. Si autem cōputauerimus ex quo ioſeph ſub pharaone regnare cepit. vt quodam modo dicat' iſrael intraſſe in egiptū. cū ibi filius ſuꝰ ſublimatꝰ eſt. ſic etiā trecēti quinquaginta erūt. quos ticonius vult accipi quadringentos. vt a toto pars intelligat'. i. a centenario quinquagenarius. Et probat hac loquendi regula: ſolere vti ſcripturā. Si vero qđ ꝓbabilius eſt dicamus iſrael intraſſe in egiptum. quādo illic ioſeph venditꝰ eſſe cepit detrahimus adhuc annos tredecim. vt trecētos trigintaſeptem annos. ꝓ quadringentis accipiamus. Sed cū ſcriptura dicat caath filium leui auum moyſi: cū auo ſuo iacob intraſſe in egiptum: ⁊ dicat eū vixiſſe annis centū triginta. filiū vero eius patrem moyſi amram centum triginta ſeptē. Moyſen vero octoginta annoꝝ fuiſſe dum de egipto populū liberauit. Etiā ſi genuiſſet caath patrem moyſi quo anno mortuus eſt. Ille quoq; vltimo vitę ſuę anno genuiſſet moyſen. cōputati anni centū triginta. ⁊ centū triginta ſeptem. ⁊ octoginta. trecentos quadragintaſeptem annos faciūt. nō quadrigentos triginta. Q: ſi quis dicat extremo anno vitę ioſeph natū fuiſſe caath filiū leui. lxx. fere anni poſſunt accedere illi ſummę. q: lxx. vnū annū vixit ioſeph in egipto poſt ingreſſum patris ſui. Sunt etiā ſic ſeptuaginta anni vitę ioſeph ab ingreſſu iacob in egiptū vſq; ad natiuitatē caath. ſi tūc natus aſſeratur. ⁊ centum triginta anni ipſiꝰ caath: ⁊ centū trigintaſeptē filij eius amram patris moyſi. ⁊ octoginta ipſius moyſi quadringentos decē ⁊ ſeptē annos. faciunt nō quadringentos triginta. Vera ergo videt' computatio euſebij in cronica hyſtoria. ab illa eñ promiſſione computat quadringentos ⁊ triginta annos. qua vocauit deus abraam: vt exiret de terra ſua in terrā chanaan: q: ⁊ apoſtolus cū fidem abrae cōmendaret: in ea ꝓmiſſione qua promiſit ei deus q̄ benedicerent' in eo oēs tribus terrę. Hoc aūt dico inquit. q: teſtamentū confirmatū a deo. quę poſt quadringentos ⁊ triginta annos facta eſt lex nō irritum facit. In exodo quoq; ſatis hoc ſignificat'. Nō eñ dixit incolatꝰ filiorum iſrael quē incoluerunt in terra egipti anni quadringenti triginta. ſed aperte dixit quē incoluerunt in terra egipti. ⁊ in terra chanaan. ipſi ⁊ patres

Habitatio aūt tabernaculoꝝ expeditū indicat eſſe eū q̄ feſtinat ad deū. Sꝫ nec in h' ſtandū eſt. mouenda ſunt etiā caſtra de ſochot. ⁊ feſtinandū eſt in othon qđ interꝑtatur ſigna eis. q: hic. ſ. audies q̄ deꝰ antecedebat eos ꝑ diē in colūna nubis: ⁊ ꝑ noctē in colūna ignis. nō h' in ramaſſe. nec ī ſochot. q̄ ſecunda ſunt caſtra. Tercia ſunt in quibꝰ fiunt ſigna diuina. hoc erat triduū ad qđ feſtinabat moyſes ⁊ aaron. ⁊ contradicebat pharao: dicens: Nō eatis longius. Nolebat ad locū ſignoꝝ peruenire filios iſrael. vt poſſent tercij diei frui myſterijs. Vnde reſuſcitabit nos deus poſt biduum. ⁊ in die tercia reſurgemus. ⁊ viuemus in conſpectu eius. prima dies nobis xp̄i paſſio. Secunda qua in infernum deſcendit. Tercia qua reſurrexit. Ideo in tercia die antecedebat eos per diem in columna nubis. per noctem vero in columna ignis. Neceſſariū eſt ergo vt qui baptizantur in xp̄o. in morte ipſius baptizentur. ⁊ cū ipſo ſepeliantur. ⁊ die tercia reſurgant. quos ſcilicet ſecū ſuſcitauit. ⁊ fecit conſedere in celeſtibus.

Sexcenta fere milia ⁊c. Aug. Queri' vtrū ad tantum numeꝝ peruenerunt hebrei: ꝑ eos annos in egipto: quos oſtendere conſideratus in ſcripturis numerus poteſt. qui quot fuerint nō parua queſtio eſt. Dicit eñ deꝰ abrae anteq̄ nō ſolū yſaac ſed ⁊ hyſmael natus eſſet. Peregrinū erit ſemē tuum in terra nō ſua. ⁊ in ſeruitutem redigent eos: ⁊ nocebunt illis quadringentis annis. Si ergo quadringentos annos intelligamus eos fuiſſe cū egiptijs. nō paruū ſpaciū fuit. quo ita populus multiplicaret'. ſed tot annos nō fuiſſe ſcriptura aperte teſtat'. Quidā eñ putant quadringentos triginta an

eoꝶ. Patet ergo etiã
computandũ eſſe tem-
pus patriarchaꝶ abra
am yſaac ⁊ iacob· ex q̃
peregrinari cepit abra
am in terra chanaan·
id eſt· ab illa promiſſio
ne in qua fidẽ ei⁹ lau-
dat apl's· vſq; quo in-
greſſus eſt iſrael in egi
ptum· toto eñ illo tem
pore pegrinati ſunt pa
tres in terra chanaan
⁊ poſtea ſemen iſrael in
egipto: ⁊ ſic cõpleti ſũt
quadringenti triginta
anni a promiſſione vſ
q; ad exitum iſrael de
egipto· quando facta
eſt lex in monte ſyna·
que non facit irritum
teſtamentum dei. Se
ptuageſimo quinto an
no vite ſue abraam ſe
cundum ſcripturam in
greſſus eſt in terrã cha
naã ⁊ genuit yſaac cũ
eſſet annoꝶ centũ. Fi-
unt ergo anni· xxv· a p
miſſione vſq; ad natũ
yſaac· his addunt oẽs
anni vite eius ·i· centũ
octoginta· ⁊ fiũt ducẽ
ti quinq;. Tũc erat ia
cob annoꝶ centum vi
ginti. Nati ſunt enim
ſexagenario patre ge-
mini ipẽ ⁊ eſau. Poſt
decem vero annos in-
trauit iacob in egiptũ
cum eſſet annoꝝ cen
tum triginta. Joſeph
aũt triginta nouẽ· fiũt
ergo anni a pmiſſione
vſq; ad ingreſſum ia-
cob in egiptum ducen
ti· xv· Joſeph autẽ po
ſtea vixit· lxxi· Omnes
aũt ei⁹ anni centũ ⁊ de
cem. Cũ ergo ad ducẽ
tos ⁊ quindeciꝫ annos
acceſſerit ſeptuaginta
vnus: fiunt anni ducẽ
ti octogĩta ſex. Reſtãt
ergo· cxliiij· vel quinq;
quib⁹ ſeruiuit iſrael in
egipto poſt mortem io
ſeph. His annis q̃tũ
multiplicari potuerint
ſi fecunditas hominuꝫ
conſideret: adiuuante
deo: qui eos multipli-
cari voluit: reperit nõ
eſſe mirũ q in ſexcẽtis
milib⁹ peditum de egi
pto egreſſi ſunt. Nõ g̃
dixit de⁹ abrae in ſerui
tutẽ redigẽt eos· ⁊ noce
bũt q̃dringentis annis
nõ intelligendũ eſt· q in illa ſeruitute dura q̃dringentos annos ſeruierũt: ſ;
q; ſcriptũ eſt i yſaac vocabit tibi ſemẽ. Ab anno natiuitatis yſaac: vſq; ad
annũ egreſſionis: computant anni quadringẽti quiq;. Cũ ergo de quadrin
gẽtis triginta detraxeris vigintiquiq; q̃ ſunt a pmiſſione vſq; ad natũ yſa

† ſ·i· extra catholicã eccleſiam· ne impiis ⁊ pecca
toribus cõmunicent· q; catholica eccleſia puiant
⁑ ſ diuinitatẽ· ſ· pter humanitatẽ nõ minuetis
carnibus eius † foras· ⁑ nec os ei⁹
ſ catholica eccleſia
confringetis· omis cetus filioꝝum
† ſ nõ alioꝝum. ⁑ ſ Infidelis ⁊ peregrin⁹ a cul
tu chriſtianoꝝ. † ſ gentiliũ vel iudeoꝝ.
† iſrael faciet illud. ⁑ Qð ſi quis † pe
regrinoꝝum in veſtraꝫ voluerit trã
† ſ cultũ religionis ⁑ ſ celeberrimũ tranſitũ de
mundo ad deum.
ſire † coloniã· ⁊ ⁑ facere phaſe domi
† ſ vt deponat veterem hoĩem cum actibus ſuis
⁑ ſ fortis eñ eſt ⁊ vir qui poteſt circũcidi ſupflui
tate originalis ⁊ actualis corruptionis.
ni † circumcidet prius omẽ ⁑ maſcu-
† ſ Nõ ante· qui eñ manducat ⁊ bibit indigne· iu
dicium ſibi· m· ⁊· b· ⁑ ſ ſociat⁹ cõuiuiis celeſtib⁹
linum eius· ⁊ † tunc ⁑ rite celebrabit
† ſ nutritus in eccleſia. ſ nobilitate catholica.
⁑ ſ q; nulla pars immũdicie cũ mũdicia que oĩa
eritq; ſicut † indigena terre ⁑ Si qs
mundat.
autem non circumciſus fuerit· nõ
ſ q; nõ acceptor perſonaꝝ de⁹· nec eſt diſtinctio
iudei ⁊ greci.
veſcetur ex eo. Eadem lex erit indi
ſ qui recept⁹ eſt in eccleſie colonia.
gene ⁊ colono qui pegrinat apud
vos. Feceruntq; oẽs filij iſrael ſi-
cut preceperat dominus moyſi et
aaron: ⁊ in eadem die eduxit domi
nus filios iſrael de terra egipti per
ſ diuerſos ordines· ſexus· profeſſiones.
turmas ſuas.

C. XIII

Locutuſq; eſt
dominus ad moyſen di
ſ oedica. ſ operis
cens: Sanctifica michi omne pri-
boni principiũ. † ſ corporis vel mẽtis· dat eñ de⁹
velle ⁊ pficere p bona volũtate.
mogenitum qð aperit † vuluam in
† ſ deũ videntib⁹. ⁑ ſ rationalibus ⁊ doctis.
filijs † iſrael tam de ⁑ hominibus q̃
† ſ irrationabilib⁹ indoctis. ⁑ ſ q; initiũ boni
omĩs a deo· cui⁹ miſericordia puenit ⁊ ſequitur
de † iumentis. ⁑ Mea ſunt eñ oĩa.
† ſ memoriter tenete q̃ta fecit vobis dominus.
Et ait moyſes ad populum: † Me-
† ſ vnice. ſ qua vera lux mũdo effulſit ⁑ ſ liberi
mentote † diei huius in qua ⁑ egreſſi
† ſ de tenebris hui⁹ mundi. ⁑ ſ de familia dya
boli. † ſ dyabolice.
eſtis de † egipto ⁊ ⁑ de domo † ſerui-
† ſ In filio qui eſt virtus ⁊ ſapientia patris.
⁑ ſ Inuincibili.
tutis· quoniã in † manu ⁑ forti edu-
† ſ Seruos. ⁑ ſ qui poteſt. † ſ horrendo.
xit † vos ⁑ dominus de loco † iſto· vt
† ſ in malicia ⁊ nequitia. ⁑ ſ lꝫ ſceli ⁊ verbũ dei
non comedatis † fermẽtatũ ⁑ panem
ſ vt nouos cibos edatis
Hodie egrediemini menſe noua-
rum fruguꝫ. Cumq; introduxerit te
ſ quã ante tenebãt gentes vicioꝝum.
dominus in terrã chananei ⁊ ethei
† ſ firmiter promiſit ne quis dubitaret.
⁊ ãmorrei ⁊ euei ⁊ iebuſei. quã † iu-
† ſ carne vel fide.
rauit † patribus tuis· vt daret tibi
† ſ preſentẽ eccleſiã vel futurã patriã. ⁑ ſ par
uuloꝝum doctrina. † ſ dulcedine celica· vnde bu
tirum ⁊ mel comedet.
† terram fluentem ⁑ lacte ⁊ † melle:
† ſ Spiritualiter. q; nõ pdeſt extra celebrare· ni
ſi vera celebritas agatur in mente ⁑ ſ nõ aliũ.
† celebrabitis hunc ⁑ moreꝫ ſacroꝝ
† ſ notabili myſtico· ⁑ ſ toto tempore vite pre
† menſe iſto. ⁑ Septem diebus ve-
ſcentis. † ſ ſinceritatis ⁊ veritatis. ⁑ ſ finito la
bore operandi·
ſceris † azimis: ⁊ in die ⁑ ſeptima erit
† ſ vera requies animarum.
† ſolennitas domini. Azima come-
† ſ Et ſi ſit· nõ regnet peccatũ in corpe mortali.
detis ſeptem diebus. Nõ † appare
† ſ modicũ fermentũ totã maſſam corrumpit:
bit apud te aliquid † fermentatum
ſ terminis eccleſie
nec in cunctis finibus tuis. Nar-
† ſ diſcipulo cuilibet minori.
rabiſq; † filio tuo in die illo dicens
ſ notabile inſigne·
Hoc eſt qð fecit michi dominus
quando egreſſus ſum de egipto· et
† ſ fidei profeſſionis. ⁑ ſ opere· magis fortaſſe
ſenſus eſt q̃ locutio·
erit quaſi † ſignum in ⁑ manu tua· ⁊
† ſ Intentionis tue· q; ſi oculus tuus fuerit ſim
plex· totũ corpus tuum lucidũ erit. ſ Reuela ocu
los meos· ⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua.
ſ cordis ne obliuiſcaris·
quaſi monimentũ ante † oculos ⁑ tu
† ſ meditationes legis. ſ Sed ĩ lege domini vo
luntas eius· ⁊ in lege eius meditabit die ac nocte
⁑ ſ cordis vel corporis.
os: ⁊ vt † lex domini ſemp ſit in ⁑ ore
tuo. In manu enim forti eduxit te
† ſ diligenter. ⁑ ſ preſcriptum: ne te excuſes cui
religio preſcripta eſt.
dñs de egipto. † Cuſtodies ⁑ huius
ſ a deo·
cemodi cultum ſtatuto tempore a
† ſ donec corruptibile hoc induet incorruptionẽ
⁊ peruenias ad angeloꝝum ſocietatem: ⁑ ſ expo
nit· quomodo ſacrificet primogenita.
† diebus in dies. ⁑ Cumq; introdu-
xerit te dominus in terrã chananei
† ſ quorũ meritis introduceris
ſicut iurauit tibi ⁊ † patribus tuis· ⁊
† ſ gratis. ⁑ ſ ad hominem·
† dederit eam tibi: ⁑ ſeparabis omẽ
qð aperit vuluã dño: ⁊ qð primiti
uum eſt in pecoribus tuis. Quid-
ſ virilis ⁊ pfecti operis. ſ Nõ feminini· quẽ dili
gat pharao ⁊ nutrit.
quid habueris maſculini ſexus cõ
† ſ Nõ tibi: feminea eñ ⁊ mollia deputanda ſũt
nobis· nõ deo. ⁑ ſ primordia immũde vite.
ſecrabis † domino: ⁑ primogeni-
† ſ innocentia ſequẽtis vite
tum aſini mutabis † oue: quod ſi

ac non mirꝫ eſt ſi qua-
dringentos ⁊ quinq;
annos ſumma ſolida
q̃dringentos dixit ſcri
ptura: q̃ tpa ita ſolꝫ cõ
putare· ut qð de ſũma
pfectõis numerũ pau
lulum excreſcit aut in
fra eſt· non computet.
Nõ g̃ qð ait in ſuitu
tem redigent eos· ⁊ no
cebunt illis ad quadrĩ
gentos annos referen
dũ eſt· tanq; p tot an
nos ſeruierint. Sed re
ferendi ſunt quadrin-
genti anni ad id qð di
ctum eſt. Peregrinuꝫ
erit ſemen tuum in ter
ra non propria· q; vel
in terra chanaan· vel
in egipto peregrinum
fuit ſemen anteq̃ pro
miſſam hereditateꝫ ſu
ſciperent egreſſi de egi
pto· vt yperbaton hic
itelligatur: ⁊ ſit verbo
rum ordo· ſciens quia
peregrinum erit ſemen
tuum in terra non pro
pria quadringẽtis an
nis. Jllud autem inter
poſitum in ſeruitutẽ re
digent eos ⁊ nocebunt
illis· ad quadringẽtos
annos ñ pertineat. Jn
extrema ei pte annoꝝ
ſũme hui⁹· i· poſt mor-
tem ioſeph: dura ſui
tute oppreſſi ſunt.

¶ Nec os eius ⁊c.
Os xpi ĩ cruce ñ eſt cõ
fractũ· q; videntes eũ
iã mortuũ nõ fregerũt
ei⁹ crura· vel robur di
uinitatis ĩ carne p blaſ
phemiã nõ corrumpit·
quia non eſt purus ho
mo ſed verus deus.
Sanctifica. Quia
occidi omnia primoge
nita egiptiorum in li-
beratione veſtra.

¶ Et erit quaſi ⁊c.
Aug. Quid eſt q ait
cũ de paſcha precipet.
Erit tibi in ſignum ſu
per manũ tuã? An in-
telligi voluit ſup opa
tua· id eſt· qð preferre
debeas operibus tuis
pertinet enim paſcha
propter occiſionẽ ouis
ad fidem chriſti ⁊ ſan
guinem quo redempti
ſumus. Hec autem fi
des operib⁹ pponẽda
eſt· vt ſit quodammõ
ſuper manũ cõtra illos
qui in opib⁹ legis gloriantur. Vñ apoſtolus ſic fidẽ opib⁹ anteponit· vt ex
illa pendeãt opa bona· ⁊ pueniant· ñ ipſa meritis opeꝝ bonoꝝ retribuat. Jl
la eñ ad grãm ptinet. Si aũt gratia· iã ñ ex opib⁹. Alioqñ grã iã ñ eſt grã.
¶ Primogenitũ aſini ⁊c. Greg. Aſin⁹ immundiciã· ouis innocentiã

ſignificat. Aſini ergo primogenitū oue mutare eſt immunde vite primordia innocentie ſimplicitate cōuertere· vt poſtq̄ peccator illa egit: q̄ vt immūda dn̄s reſpuit· ea iā agendo proferat: q̄ dei ſacrificio imponat. Om̄s em̄ in peccato nati ſumus: ⁊ ex carnis delectatione concepti culpā originalem nobis contraximus. Vn̄ etiā voluntate noſtra peccatis implicamur: Sed ⁊ q̄ poſt maliciam carnis ad innocentiā conuertit᷑ cordis: primogenitū aſini mutat oue: maliciā· ſ· prioris vite. Qui em̄ qualis prius fuit deſinit eſſe: ⁊ apprehenſa carnis mundicia innocentiā cuſtodit· i· oblationē dei primogenitum aſini oue mutauit.

¶ Et quaſi appēſū. Hoc male intelligentes iudei pictacia vel philacteria capitibꝰ circumligabant in quibꝰ decē verba ſcripta ante oculos habebāt.

¶ Cū emiſiſſet ⁊c. Greg. mor. Sepe cōuerſi in ipſo aditu ſue cōuerſionis tranquillitatē carnis· dona prophetie· p̄dicamenta doctrine: ſignorū miracula vel gratiam curationū accipiūt. Poſtea duris tentationū probationibꝰ fatigant᷑· a quibus liberos ſe eſſe credebant. q2 ſi in principio tentationū amaritudo pulſarē: facile ad vicia redirent· a quibꝰ non longe receſſerunt. De egipto ergo exeuntibꝰ e vicino bella ſubtrahunt᷑: q2 relinquētibus ſeculū quedā priꝰ tranquillitas oſtendit᷑ ne in ipſa teneritudīe ⁊ inchoatōe turbati· ad h̄ qd̄ reliquerāt redeāt. Prius ergo ſuauitatem ſecuritatis ſentiūt prius pacis quiete nutriunt᷑. Poſt cognitā vero dulcedinē tanto tolerabilius tentationū certamina ſuſtinēt: q̄to in deo altiꝰ cognouerūt q̄ ament.

¶ Nō eos duxit ⁊c. Aug. Hic oſtenditur om̄ia fieri debere q̄ cōſilio recte fieri poſſunt ad euitanda ea q̄ aduꝰſa ſunt· etiā cū deꝰ apertiſſime adiutor eſt.

† ſ precio emendate vite. ſ ·i· ſi ita infirmus es vt ad verā innocentiā nō poſſis peruenire cōfitere ſaltem ⁊ damna peccatū tuum.
†redemeris interficies. Omne autē primogenitū hominis de filijs tuis
† ſ Secundū illud· interroga patres tuos ⁊ dicēt tibi ⁊c· Et ſpiritualiū ⁊ carnaliū patrū eſt legē ſcire· ⁊ fidem docere.
precio redimes. Cumq3 †interrogauerit te filius tuus
† ſ In futuro cōſueta locutio.
†cras dicēs: qd̄ eſt hoc? Reſpōdebis ei: In manu forti eduxit nos dominus de terra egipti: de domo ſeruitutis. Nā cū
ſ ſponte vel a dn̄o.
induratꝰ eſſet pharao· ⁊ nollet nos dimittere: occidit dominus omne
ſ vt ſup̄.
primogenitum in terra egipti· a pri-
ſ qui doctus putatur.
mogenito hominis vſq3 ad primo-
† ſ Stultorū. ¦ ſ memor beneficij ſ vel īmolabo ſ primordia boni operis ⁊ cogitationis.
genitū †iumentorū. Idcirco ¦ īmolo domino omne qd̄ aꝑit vuluam maſculini ſexus: ⁊ om̄ia primogenita
† ſ operū vel cogitationū ¦ ſ corrigēdo in meliꝰ mutando. † ſ vel em̄.
†filiorū meorū ¦ redimo. Erit † igitur
ſ Memoria beneficij ſ Operatione.
quaſi ſignum in manu tua· ⁊ quaſi
ſ Memoriā eternā ſ cordis quibꝰ videntur miracula legis.
appenſum quid ob recordationē ante oculos tuos: eo ꝙ in manu forti eduxit vos dominꝰ de egipto.
Igit᷑ cū emiſiſſet pharao populū·
† ſ adhuc rudes inchoantes ¦ ſ ad terrā ꝓmiſſionis.
nō † eos ¦ duxit deus per viā terre philiſtijm q̄ vicina eſt· reputās ne
ſ Egreſſum de egipto.
forte peniteret eū ſi vidiſſet aduer-
ſ viciorū demonū.
ſum ſe bella conſurgere: ⁊ reuerte-
† ſ Seculum qd̄ adhuc vicinū et prope ¦ ſ quaſi ſuauitate ſecuritatis fouens.
retur in † egiptū: ſ3 ¦ circūduxit ꝑ viā
† ſ Baptiſmū ſanguine chriſti cōſecratū· cui vicina eſt via deſerti que eſt chriſtꝰ
deſerti q̄ eſt iuxta † mare rubrū. Et
† ſ virtutibꝰ. ¦ ſ de valle egipti.
† armati ¦ aſcenderunt filij iſrael de terra egipti. Tulit quoq3 moyſes
ſ de quibꝰ dicit iheſus filiꝰ ſirach ꝙ poſt mortē ꝓphetauerūt q2· ſ· ioſeph qd̄ poſt mortē ſuā futurū erat filijs iſrael prophetauit.
oſſa ioſeph ſecū: eo ꝙ adiuraſſet filios iſrael dicēs: Viſitabit vos deꝰ: efferte oſſa mea hic vobiſcū. Profectiq3 de ſochot· caſtrametati ſunt
† ſ Signa eis. ¦ ſ In confinio egipti et deſerti vbi ſolitudo poſt finitā egiptū incipit.
in † ethan in ¦ extremis finibꝰ ſolitu-
ſ deus et protector.
dinis. Dn̄s autē p̄cedebat eos ad
† ſ celeſtis patrie. ¦ ſ vitā iuſtorum. † ſ lenis blandimenti. † ſ vitā peccatorū ¦ ſ q2 terribilis iniuſtis.
oſtendendā † viā ꝑ ¦ diē in † colūna nubis· ⁊ ꝑ † noctē in colūna ¦ ignis: vt dux eſſet itineris vtroq3 tempe.
† ſ tradūt hebrei ꝙ ꝑ quadraginta annos columna nubis in die protecti ſunt· ne calore ſolis vrerentur. ¦ ſ obſcuritas veteris teſtamenti.
† Nunq3 defuit ¦ columna nubis ꝑ
ſ lux euangelij.
diem: nec columna ignis ꝑ noctē coram populo.

C. XIIII.

Locutuſq3 eſt dn̄s ad moyſen dicens: Loquere filijs iſrael reuerſi caſtrametentur
¦ ſ os nobiliū· Locus in deſerto·
e regione ¦ phiairoht que eſt inter
† Turris Ciuitas in cōfinio egipti ad quā iudei in captiuitate babilonica tpe hieremie ꝯfugerūt· ¦ Locus in deſerto·
† magdalū ⁊ mare ꝯtra ¦ beelſephō In conſpectu eius caſtra ponetis

¶ Et armati aſcenderunt ⁊c. Hieroꝰ. Aquila qui nō contentioſus vt putant: ſed ſtudioſus verbū interp̄tatur ad verbū. Vbi lxx· poſuerūt quinta aūt generatōe aſcenderūt filij iſrael de terra egipti· trāſtulit: Et armati aſcenderūt filij iſrael de terra egipti. licet ꝓ eo ꝙ nos armati dixīꝰ: ſecundū greci ſermonis ambiguitatē inſtructi vel muniti ꝓpter ſuppellectilem qua egiptios expoliauerūt poſſit intelligi. Sed vbi lxx· quinta generatione poſuerūt qui hebreorū libros diligenter inſpexerunt: nō quinta: ſed quinq3 ſcriptū aſſerūt· vt ſit ſenſus: quinq3 aūt aſcenderūt filij iſrael de terra egipti: qd̄ q2 minus videbat᷑ intelligi adiuncta generatio ē. Aquila vero ⁊ in ceteris ⁊ in hoc p̄cipue loco ꝓprie trāſtuliſſe dicit᷑· ſicut ſynagogarum conſonant vniuerſa ſubſellia.

¶ Augu. Quinta aūt ꝓgenie· a· f· i· d· ⁊c. Vtrū ꝓgeniem in centū annis vult computari· ⁊ ideo quinta progenie: quia poſt quadringentos triginta annos egreſſus. an ꝑ hominū generatōes hoc potius intelligendū eſt· ab ipſo iacob qui intrauit in egiptum vſq3 ad moyſen· qui cum populo egreſſus eſt. Iacob em̄ primus. Secundꝰ leui. Tercius caath. Quartus amram. Quītus moyſes inuenitur. Has aūt dicit ꝓgenies latinus interpres· quas geneſeas vocant greci· q̄ in euāgelio generatōes appellant᷑: ⁊ numerant᷑ ꝑ ſucceſſiones hominū· nō ꝑ numerū annorū. Alij aūt nō a iacob ꝑ leui vſq3 ad moyſen· ſed ꝑ tribū iude numerant q̄ regalis fuit: ita vt a phares filio iude qui cum iuda patre ſuo ingreſſus eſt in egiptum vſq3 ad ſalmon qui in ipſa tribu iuda dux in terrā ꝓmiſſionis intrauit· ſint quinq3 generationes· phares em̄ genuit eſrom· Eſrō aūt genuit aram. Aram genuit aminadab. Aminadab genuit naaſon Naaſon genuit ſalmon.

¶ Dominus aūt. Orig. Cū a te tercie diei myſteriū fuerit receptum incipiet te deducere deus ⁊ viā ſalutis oſtendere.

Grego. In igne terror. In nube viſionis lene blandimentū. Dies vita iuſti. Nox peccatoris. Vn̄ fuiſtis aliquādo tenebre· nunc aūt lux in dn̄o. In die ꝑ nubem columna mōſtrata eſt: ⁊ in nocte ꝑ ignem· q2 omnipotens deus ⁊ blandus iuſtis et terribilis apparebit impijs. Nos ad iudicium veniens· ꝑ lenitatis manſuetudinē mulcet: illos per iuſticie diſtrictionē terret. Aliter columna nubis in heremo populū p̄cibat ⁊ ſplendore ignis non in die ſed in nocte radiabat· q2 xp̄s cōuerſationis ſue exemplo ducatum ſequentibꝰ p̄ſtans de iuſticia ſua cōfidentibꝰ nulla luce claruit· peccatorum vero tenebras agnoſcētibꝰ igne ſui amoris infulſit.

¶ Chriſtꝰ nubes ⁊ columna· q2 rectꝰ ⁊ firmꝰ ⁊ fulciens infirmitatē noſtrā· q2 nocte lucēs ꝑ diē nō lucēs· vt qui nō vident videāt· ⁊ q̄ vidēt ceci fiāt· chriſti quoq3 ſacramētū tanq3 in die manifeſtū eſt in carne velut in nube· In iudicio xp̄o tanq3 in terrore nocturno· q2 tunc erit magna tribulatio· tanq3 ignis lucebit iuſtis ⁊ ardebit iniuſtis.

¶ Phiairoth que eſt inter magdalū ⁊c. Orig. Videamus q̄ via p̄cipitur eligenda de othon inquit conuerſi iter facite inter epanleū ⁊ magdalum qd̄ eſt cōtra beelſephon ⁊c. Epanleū aſcenſio tortuoſa. Magdalū turris. Beelſephon aſcenſio ſpecule· vel habens ſpeculam interp̄tatur. Credebas forſitan ꝙ oſtenderet deꝰ planū iter ⁊ molle: ſed aſcenſio eſt ⁊ tortuoſa. Nō em̄ ꝓcliue iter eſt quo tendit᷑ ad virtutes ſed aſcendit᷑ anguſte ⁊ difficulter. Arta eſt em̄ ⁊ anguſta via q̄ ducit ad vitā. Eſt ergo iter quo incedit᷑ aſcenſio tortuoſa· ⁊ aſcenſio ſpecule vel habens ſpeculā. Aſcēſio ad actꝰ pertinet. Specula ad fidem. Oſtendit᷑ ergo q2 ⁊ in actibꝰ ⁊ in fide multa eſt

difficultas·mult⁹ labor·multe enī tētatōes nobis occurrūt·mlta offēdicula volentibꝫ agere ꝙ dei ſunt. Deinde in fide multa inuenies tortuoſa·pluri‐mas queſtiones·obiectiones hereticoꝝ·contradictiones infidelium·h ergo iter agendū eſt ſequentibꝫ dn̄m. Sed ⁊ turris eſt in hoc itinere·de qua dicit̃ Quis veſtrū volens turrim edificare nō prius ſedens computat ſumptus ſi habet vn̄ ꝑficiat? Iſta eſt ergo turris ex his ardua ⁊ excelſa virtutibꝫ. Qd videns pharao dicit: Errant iſti. Apud pharaonem qui deū ſequit̃ errare dicit̃·qꝛ iter ſapientie tortuoſum·multas habenſ difficultates ⁊ amfractus. Si cōfitearis vnū patrē inuiſibilem ⁊ vnū vnigenitū eius ihesum xp̄m·⁊ vnū ſpiritumſanctū·tortuoſū difficile ⁊ inexecrabile videt̃ h infidelibꝫ. Si dicis deum maieſtatis crucifixū filiū hominis eſſe·qui de celo deſcendit·tortuoſa videntur hec ⁊ difficilia ꝙ audit niſi cū fide audiat·dicit: qꝛ errāt iſti. Sꝫ tu fixus eſto in hac fide·ſciens qꝛ de⁹ oſtendit tibi hanc viam fidei. Qui ait tollentes de othon caſtra collocate int̃ epanleū ⁊ magdalum.

¶ Fugiſſet populus ⁊c. Orig. Fugiēſ egiptū venis ad aſcenſionē opis ⁊ fidei·⁊ ad edificium turris·venis ad mare·⁊ occurrūt tibi fluctus tentationū. Qui eñ volūt pie viuere in xp̄o ꝑſecutōem patiuntur·qꝛ tentatio vita noſtra eſt ſup terram. Sꝫ ſi moyſen·i·legem dei ſequeris egiptius te inſectat̃. Sed vide qd fiet. Leuauit inquit angel⁹ dn̄i qui antecedebat caſtra iſrl̃ ⁊ abijt poſt illos. Eleuauit ⁊ columna nubiſ a facie eoꝝ·⁊ ſtetit poſt illos·⁊ ītrauit inter caſtra egiptioꝝ ⁊ iſraelitarū: hec columna nubis populo dei efficit̃ murus: egiptijs imponit tenebras·nō tranſfertur colūna ignis ad egiptios·vt videāt lucem: ſed nubis·vt in tenebris maneant·qꝛ dilexerāt tenebras·nō lucem. Et tu ergo ſi ab egiptijs recedas·ſi de poteſtate demonum fugias·vide quanta tibi p̄parātur auxilia·dūmodo in fide fortis ꝑmaneas·nec egiptioꝝ equitatus ⁊ quadrige perterreant·nec reclames cōtra dei legem·i·moyſen dicēs tanꝙ nō eſſent ſepulcra in egipto ita eduxiſti nos ⁊ cetera.

¶ Forſitan non erāt ⁊c. Orig. Hec fatiſcentis in tentatione animi verba ſunt·beatus eſt qui ſic tentationes excipit: vt nulla ei cogitatio ambiguitatis obrepat. Petro etiā dicitur: Modice fidei quare dubitaſti. Tentationis ⁊ fragilitatis hec verba ſunt. Alioquin falſum eſt. Melius eſt eñ in heremo mori ꝙ egiptijs ſeruire. Qui eñ in heremo moritur·hoc ipſo ꝙ ſeparatus eſt ab egiptijs·id eſt·rectoribus tenebrarum·⁊ a poteſtate ſathane habuit aliquem profectum·etiam ſi ad integrum non potuit peruenire. Meli⁹ eſt enim perfectam vitam querenti in itinere mori ꝙ nec proficiſci. Unde eorum videtur falli opinio·qui dum arduum ⁊ periculoſum iter virtutis exponunt: nec incipiendum iudicant. Melius enim eſt in itinere mori ꝙ inter egiptios necari·⁊ ſalſis atꝙ amaris fluctibus obrui.

super mare. Dicturuſꝙ eſt pharao
† Ioſephus dicit ꝙ ex vna parte mons intrāſgreſſibilis·ex altera mare coartabat.
super filioſ iſrael. † Coartati ſunt in
terra·concluſit eos deſertum·⁊ in‐
vt ſupra.
durabo cor eius·ac perſequetur
glorioſus apparebo. demerſo.
vos: ⁊ glorificabor in pharaone ⁊
in omni exercitu eius. Scietꝙ egi‐
ptij: quia ego ſum dominus. Fece‐
runtꝙ ita. Et nunciatū eſt regi egi‐
ptiorum ꝙ fugiſſet populus. Im‐
mutatūꝙ eſt cor pharaonis ⁊ ſer‐
uorum eius ſuper populum·⁊ di‐
xerunt: Quid voluimus facere vt
dimitteremus iſrael ne ſeruiret no‐
ſuperbiā volubilis ſeculi.
bis. Iunxit ergo currum ⁊ omnes
populum ſuum aſſumpſit ſecum.
† cōtra fidē ſancte trinitatis pugnaturus.
alias ſexcentos. egregios militia.
† Tulitꝙ trecentos curr⁹ electos
⁊ quidquid in egipto curruum fuit
maiores. militie dyaboli.
⁊ duces totius exercitus. Indura‐
uitꝙ domin⁹ cor pharaonis regis
† corpaliter vel ſpiritualiter. Qui volūt pie viuere i chriſto ꝑſecutionē patiūtur vt retrahant
Sanctos.
egipti·⁊ † perſecutus eſt filios iſrl̃.
de egipto. Inſuperabili potentia.
At illi † egreſſi erant in manu excel‐
ſa. Cumꝙ perſequerētur egiptij ve‐
ſtigia p̄cedentiū reppererūt eos
† fidei. fluctus tentationū.
in † caſtris ſup mare. Omnis equi‐
tatus ⁊ curr⁹ pharaonis ⁊ vniuer‐
ſus exercitus erāt in phiairoth cō‐
ſacrius tentando.
tra beelſephon. Cūꝙ appropinꝙſ‐
ſet pharao: Leuātes filij iſrael ocu‐
los viderunt egiptios poſt ſe·⁊ ti‐
muerunt valde: clamauerūtꝙ ad
dominum·⁊ dixerunt ad moyſen
verba deſperantiū ⁊ in tentatione laſſeſcentiū
Forſitan non erant ſepulcra in egi‐
pto: ideo tuliſti nos vt moreremur
in ſolitudine? Quid hoc facere vo‐
poteſtate ſathane.
luiſti·vt educeres nos ex egipto?
None eſt iſte ſermo quē loqueba‐
mur ad te in egipto dicentes: rece‐
de a nobis vt ſeruiamus egiptijs.
tentationis ⁊ fragilitatis verba ſunt alioquin falſa ſunt. Melius eſt eñ bonū incipe ⁊ ſi nō poſſis perficere ꝙ a dyabolo nō recedere.
Multo eñ melius eſt ſeruire egi‐
nō peruenietes ad terrā promiſſionis.
ptijs ꝙ mori in ſolitudine. Et ait
† lex dei. quaſi nolite timere puſill⁹ grex
† moyſes ad populū: Nolite time‐
in fide viriliter agite. oculis corpisꝫ mētis
re: State ⁊ videte magnalia domi‐
† In tempore gratie rectores tenebrarū.
ni ꝙ facturus eſt † hodie. Egiptioſ
† qꝛ princeps huius mundi eiicietur foras. viuos·ſ·mortuos eñ poſtea viderunt.
enim quos nūc videtis † nequaꝙ
vltra videbitis vſꝙ in ſempiternū
qui pōt ſol⁹. contra aereas poteſtates.
Dominus pugnabit pro vobis: et
quieſcetis.
vos tacebitis. Dixit quoꝙ dn̄s ad
poſtulante ſpiritu inenarrabili gemitu.
moyſen: Quid clamas ad me: Lo‐

¶ Egiptios enim quos ⁊c. Aug. Sicut eñ vidiſtis egiptios hodie non apponetis amplius videre eos in eternum tempus. Quomodo autem ſunt accipienda hec verba cum viderint poſtea iſraelite egiptios·an qꝛ iſti qui tunc videbant non eos vlterius viderunt·quia ⁊ illi mortui ſunt qui ſequebantur·⁊ iſti oīs quiſꝙ die mortis ſue? Poſteri vero eorum viderunt poſteros illorum. An nō eos videbitis ſicut hodie·intelligendū eſt non ſicut hodie perſequentes ⁊ inimicos·vt nulla ſit queſtio·nec d eterno tempore qd hic poſuit·qꝛ ⁊ ſi videbūt ſe vtriꝙ tempore reſurrectionis·non ſic vt hodie.

¶ Quid clamas ad me ⁊c. Gre. Uoces apud aures dei nō faciunt verba noſtra: ſed deſideria. Eternā eñ vitam ſi ore petim⁹ nec corde deſideram⁹ clamantes tacem⁹. Si vo corde deſideram⁹ ore tacemus: tacentes clamamus. Unde in heremo cū ppl̃s vocibꝫ ꝑſtreperet·⁊ moyſes a ſtrepitu vocꝫ taceret·ſilens audit̃: ⁊ dicit̃ ei: Quid clamas ad me. In deſiderio enim clamor ſecretus nō peruenit ad aures hūanas·diuinas replet.

¶ Orig. Nulla vox moyſi auditur·⁊ domin⁹ dicit: Quid clamaſ ad me. Uelim ſcire ꝙ modo ſancti clamant ſine voce ad deū. Apoſtolus dicit; Quia deus dit de⁹ ſpiritū filij ſui in cordibꝫ nr̄is clamantē abba pr̄. Et addit ipſe ſpūs interpellat ꝓ nobis gemitibꝫ inenarrabilibꝫ. Et itez. Qui aūt ſcrutat̃ corda ſcit qd deſideret ſpūs. Sic ergo poſtulante ſpiritu ſancto ꝑ ſilentium clamor ſanctorum audit̃. Iubet̃ moyſes virga percuttere mare·vt ingrediēte populo dei cedat: ⁊ aque que timebantur dextra leuaꝙ murus effecte·non ſolum ꝑnitiē neſciant: ſed etiā munimē exhibeant·ſoliditatē recipit liquor·⁊ ſolum maris areſcit in puluerem. Bonitatē creatoris intellige: ſi voluntati eius obtemperes. ſi legem eius ſequaris·elementa tibi contra naturā ſeruire compellit. Audiui a maioribꝫ traditū·ꝙ ſingulis tribubꝫ ſingule aquaꝝ diuiſiones facte ſunt·⁊ ꝓpria vnicuiꝙ via. Idꝙ oſtenditur ex eo qd dicit̃: Qui diuiſit mare rubrum in·d· Et alibi: Ibi beniamin minor in ſtupore·principes iuda·duces eorum·p·ꝫ·p·n·ꝓprius vnicuiꝙ tribui enumerari videt̃ ingreſſus. Apoſtolus baptiſmum in moyſe conſummatū dicit in nube ⁊ in mari·vt ⁊ tu qui baptiſaris in xp̄o in aqua ⁊ in ſpiritu·ſcias te inſectari egiptios·⁊ ad ſeruitium reuocare rectores·ſ·mundi ⁊ ſpiritales nequitias quibꝫ ante ſeruiſti. Sꝫ tu deſcēdis in aquam·⁊ euadis incolumis·⁊ nouus aſcendis peccatoꝝ ſordibus ablutus·paratus ad cantandū nouū canticū. Egiptij inſequentes merguntur in abyſſum·⁊ ſi rogare videntur ibi·m·ne eos iteꝝ mergat ī abyſſum.

¶ Orig. Aliter ſi egi
ptum fugias. i. ignorã
tię tenebras. ſi ſequaris
moyſen. i. dei legẽ. Oc
currat aũt mare. i. con
tradicentiũ fluctus. ꝑ
cute ⁊ tu obluctantes
vndas virga moyſi. i.
verbo legis ⁊ vigilan
tia ſcripturarum. iter tibi
diſputando ꝑ aduer
ſarios pande. ⁊ cedent
vndę victori. mirãtibus
q̄ ⁊ ſtupore deficis. q̄
que cõtradicebãt. legi
timis diſputationũ li
neis rectum fidei iter ſe
cabis. ⁊ intm̃ doctrinę
verbo ꝓficies: vt audi
tores tui quos ĩ virga
legiſ erudiſti iã contra
egiptios velut fluctus
maris inſurgant. nec
ſolũ impugnẽt. ſ; ⁊ ſu
perent ⁊ extinguãt. Ex
tinguit em̃ egiptiũ. q̄
nõ agit opa tenebrarum
qui nõ carnaliter ſ; ſpi
ritualiter viuit. qui co
gitatiões ſordidas vel
corde expellit: vel om̃i
no nõ recipit. ſecundũ
illud: aſſumẽtes ſcutũ
fidei: vt poſſitis omnia
maligni ignita iacula
extinguere. ſ; ergo mo
do poſſum᷒ etiam egi
ptios hodie videre mor
tuos ⁊ ipſum pharao
nem: ſi tanta fide viua
mus: vt deus conterat
ſathanam ſub pedib᷒
noſtris velociter ꝑ ihe
ſum chriſtum.

¶ Tolleñſq; ſe ⁊c. Strab. Angelus qui
nuncius interpretatur
ſignificat doctores. q̄
nobis p̄cepta vitę an
nunciant. ⁊ cum nube
id eſt. ſcientia ſcriptu
rarum caſtra iſrael. id
eſt. eccleſiam precedũt
quia cum ſcientia ſcri
pturarum preſident. Su
peruenietibus egiptijs
retrorſum abijt. q: tem
pore perſecutionis op
ponent ſe pro ſubiectis
Nubes vero tenebro
ſa erat egiptijs: lucida
hebręis.

¶ Tota nocte ⁊c. Quia toto tẽpore hu
ius vitę quã nox ſigni
ficat. ſpiritusſancti gra
tia aquas baptiſmi fi
delibus meabiles facit
vt de ſpirituali egipto
in terram promiſſionis
tranſeant: hoſtium ve
ro ſuffocat exercitum.

¶ Isi. Mare rubrum. baptiſmũ xp̄i ſanguine conſecratum ſignificat. ho

querere filijs iſrael vt proficiſcantur
† ſ verbũ legis. ſ hec ẽ virga in qua fiebãt mira
bilia. que dicit moyſi ⁊ aaro q: per illã operabãt
Tu autem eleua † virgã tuam ⁊ ex
† ſ fluctus contradicentiũ. ‡ ſ legitimis diſpu
tende manũ † ſup mare ⁊ ‡ diuide
tationum lineis rectũ iter fidei ſequendo.
illud: vt gradiantur filij iſrael ĩ me
ſ vt ſup̄.
dio mari per ſiccum. Ego aũt indu
ſ Nõ tantũ pharaonis.
rabo cor egiptiorum vt perſequã
† ſ glorioſus apparebo. ‡ ſ ſubmerſo
tur vos: ⁊ † glorificabor in ‡ pharao
ſ volubili
ne ⁊ in omni exercitu eius ⁊ in cur
gloria ſ ſuperbis. ſ ſcire cogunt
ribus ⁊ equitibus illius. Et ſcient
† ſ Nõ alius. ‡ ſ Nõ pharao.
† egiptij q: ego ſum ‡ dominus: cũ
glorificatus fuero ĩ pharaone ⁊ in
curribus atq; in equitibus eius.
† ſ doctores.
Tolleñſq; ſe † angelus domini qui
† ſ docendo ⁊ verbo ⁊ exemplo. † ſ eccleſiã cõ
tra hoſtes munitã. vnde terribilis vt caſtrorũ aci
es ordinata. ‡ ſ Se opponẽdo periculo.
† p̄cedebat † caſtra iſrl̃ ‡ abijt p᷒ eos
ſ Sciẽtia ſcripture que eſt ſuſtamentũ eccleſie
⁊ cum eo pariter columna nubis.
priora dimittens poſt tergum ſte
ſ perſecutorũ.
tit inter caſtra egiptiorum ⁊ caſtra
ſ Egiptus.
iſrael. Et erat nubes tenebroſa et
† ſ hebreis. ‡ ſ obſcuritatẽ preſentis vite dum
† illuminãs ‡ noctem: ita vt ad ſe in
videmus per ſpeculũ in enigmate.
uicem toto noctis tempore accede
† ſ demõſtrãdo. ſ. in aquis effectũ diuine potẽtię
re non valerent. Cumq; † extendiſſet
† ſ lex dei. ‡ ſ potentiã corrigendi ⁊ cõuincen
† moyſes ‡ manum ſuper mare: ab
di perſecutorũ. ſ. cõtradictionem.
ſtulit illud dominus flante vento
† ſ. i. ſpiritusſancto mundanã ſapientiã exiccãte
‡ ſ aduerſitatis vel ignorãtię preſentis.
vehementi ⁊ † vrente ‡ tota nocte: et
vertit in ſiccũ. Diuiſaq; eſt aqua.
⁊ ingreſſi ſunt filij iſrael per mediũ
maris ſicci. Erat enim aqua quaſi
ſ defenſio.
murus a dextra eorũ ⁊ leua. Per
ſ peccata.
ſequẽteſq; egiptij ingreſſi ſunt poſt
ſ ſcilicet. ſ dyaboli.
eos: ⁊ om̃is equitatus pharaonis
ſ Curr᷒ dei ſunt om̃s electi de quib᷒ dicitur. cur
rus dei decẽ milib᷒ ⁊c. Curr᷒ dyaboli om̃s repbi
⁊ ſpũales nequitie. ſ demones.
currus eius ⁊ equites per mediũ
† ſ luce fidei clareſcẽte. ⁊ deo populũ ſuũ illumi
nante trãſmiſſis tenebris ignorãtię. ‡ ſ vt vigi
laret deus ad cuſtodiã populi qui ante videbatur
dormire. ſ qua chriſtus ab inferis reſurrexit
maris. Iamq; † aduenerat ‡ vigilia
† ſ Reſpicere de᷒ dicitur cum aliquod nouũ ⁊ in
matutina. ⁊ ecce † reſpiciens domi
ſigne facit. † ſ Spiritualiũ nequitiarũ
nus ſuper caſtra † egiptiorum per

† ſ que fulcit pios. obruit impios. ‡ ſ q: terri
bilis impijs. † ſ q: blandus ſuis.
† columnam ‡ ignis ⁊ † nubis inter
ſ vicia potentiã malorum.
fecit exercitum eorum. ⁊ ſubuertit
† ſ ſtrepitũ ⁊ volubilitatem reproborum. ‡ ſ ab
iniquitatẽ ſua.
† rotas curruum: ‡ ferebanturq; in
† ſ abiſſi ‡ ſ viſa dei potẽtia. † ſ vel ergo.
† profundum. ‡ Dixerunt † quoq; e
† ſ demones vel quilibet pſecutores. ‡ ſ no in
ſequamur. ‡ ſ populũ deũ videntem. † ſ cui᷒
ire nemo reſiſtere poteſt.
† giptij. ‡ Fugiamus ‡ iſraelẽ: † dñs
† ſ liberandis. ‡ ſ opprimendos.
em̃ pugnat ꝓ † eis ‡ contra nos. Et
ait dominus ad moyſen: Extende
manum ſuper mare: vt reuertãtur
aquę ad egiptios ſuper currus et
equites eorum. Cumq; extendiſſet
moyſes manum cõtra mare: reuer
ſum eſt primo diluculo ad priorem
locum. Fugientibuſq; egiptijs oc
currerunt aquę: ⁊ inuoluit eos do
minus in medijs fluctibus. Reuer
ſeq; ſunt aquę ⁊ operuerunt curr᷒
⁊ equites cuncti exercitus pharao
nis qui ſequentes ingreſſi fuerant
ſ q: omnia in baptiſmo peccata dimiſſa. ⁊ poten
tia diaboli ſubmerſa.
mare. nec vnus quidem ſuperfuit
ex eis. Filij autem iſrael perrexerũt
per medium ſicci maris: ⁊ aquę eis
† ſ defenſione. ‡ ſ proſperitate.
erant quaſi pro † muro a ‡ dextris ⁊
ſ aduerſitate.
a ſiniſtris. Liberauitq; dominus
† ſ tempore baptiſmi. ‡ ſ populũ baptizatum.
‡ ſ de poteſtate. † ſ demonũ viciorũ.
† in die illo ‡ iſrael de ‡ manu † egipti
† ſ demones vel vicia. ‡ ſ deiectos. ſ. potentia
baptiſmi. ſ amiſſa potentia.
orum: ⁊ viderũt † egiptios ‡ mortu
† ſ potentiã ineffabilem.
os ſuper litus maris. ⁊ † manũ ma
gnam quã exercuerat dominus cõ
† ſ viſo miraculo ſ initiũ ſapiẽtię timor domini
‡ ſ Cuius probauerat potentiã
tra eos. † Timuitq; populus ‡ dñm
ſ fidem in promiſſo intellexerũt
⁊ crediderunt domino ⁊ moyſi ſer
uo eius.

C. XV.

ſ Submerſis hoſtibus
Tunc cecinit
moyſes ⁊ filij iſrael carmẽ hoc dño
† ſ Se inuicem hortantes. ‡ ſ Ore corde opere
ſ hymnum victorię.
⁊ † dixerũt: ‡ Cantem᷒ dño glorioſe

ſtes a tergo ſequentes
cum rege moriuntur:
quia peccata preterita
in baptiſmo delentur.
⁊ dyabolus ſuffocatur
p̄imunt egiptij uſq; ad
mare: et pc̄ta vſq; ad
baptiſmũ. poſt trãſitũ
maris rubri cantat po
pulus ſubmerſis hoſti
bus. ⁊ fideles de laua
cro aſcendentes extin
ctis peccatis hymnum
decantãt dicentes: can
temus domino. glorio
ſe em̃ ⁊c.

¶ Tunc cecinit ⁊c. Orig. Multa cantica
legimus in ſcripturis.
ſed hoc primũ omnium
eſt. qd̄ egiptijs ⁊ pha
raone ſubmerſo poſt vi
ctoriam cantat. Mos
em̃ ſanctorum eſt: vbi
aduerſari᷒ vincitur (q:
ſciũt nõ ſua virtute: ſ;
dei gratia victoriã fa
ctam) hymnũ deo glo
rificationis offerre. Ac
cipiunt tamẽ canentes
tympana in manibus
ſicut de maria ⁊ aaron
refertur. Et tu ergo ſi
mare rubrũ tranſieris
ſi egiptios mergi vide
ris: ⁊ pharaonẽ preci
pitari in abyſſum: po
tes hymnum deo gra
tanter canere: ⁊ dicere
cantemus domino glo
rioſe ⁊c. Dignius aũt
hoc dices: ſi habueris
in manu tua tympanũ
id eſt. ſi carnẽ tuã cruci
fixeris cũ vicijs ⁊ cõcu
piſcentijs.

¶ Glorioſe. Idem Nõ ſufficit glorificat᷒
eſt. aliud eſt em̃ glorifi
cari: aliud glorioſe glo
rificari. Cũ em̃ chriſt᷒
carnẽ ꝓ nobis ſuſcepit
glorificatus eſt. qui ve
nit querere qd̄ perierat.
nõ tñ glorioſe: q: non
habebat ſpeciem neq;
decorem. Glorificat᷒
eſt cũ venit ad crucem
⁊ ptulit mortem. Vñ
venit hora clarifica fili
um tuũ ⁊c. Erat ergo
ei gloria paſſio crucis
vbi ⁊ glorificatus non
glorioſe quidem: ſ; hu
militer. Vnde humili
auit ſe vſ. ad. m. m. a. c
Et alibi. morte turpiſ
ſima condem. eum. In
his ergo glorificat᷒ eſt
ſed humiliter nõ glori
oſe. Vñ q: oportebat
pati chriſtũ. ⁊ ſic intra
re in gloriam ſuã. Cũ venerit in gloria patris ⁊ angelorum iudicare terram. et

deum pharaonē ·i· dyabolum interficiet: ſpiritu oris ſui: cū refulgebit in maieſtate patris: tunc glorioſe glorificabit̃ cū oēs honorificabunt filium ſicut honorificant patrem.

¶ Magnificatus eſt. In ſignis egipti: ſed glorioſe magnificatus eſt qꝛ pharaonem ⁊ exercitum eius ſubmerſit. Vel magnificatus eſt miracula ante paſſionem faciendo predicando in cruce moriēdo ·ſed glorioſe magnificatus eſt cū reſurrexit: victor victo dyabolo ſpoliato inferno.

¶ Equum et a. ⁊c. Orig. Homies qui nos inſequunt̃ equi ſunt ⁊ oēs qui in carne nati ſūt figuraliter equi ſūt ⁊ habent aſcenſores ſuos. Sūt quos dominꝰ aſcendit ⁊ circumeunt omnē terrā: de quibꝰ dicit̃: Equitatus tuus ſalus. Alios aſcendit dyabolus ⁊ angeli eiꝰ. Judas equus erat et cū aſcenſorem habuit dn̄m de equitatu ſalutis erant. Cum ceteris apoſtolis miſſus egrotis ſalutē: ⁊ languentibus ꝓſtitit ſanitatem. ubi dyabolo ſe ſubſtrauit: qui poſt buccellā in eū intrauit: equꝰ ſathanę factus ⁊ illiꝰ habenis ductuſ cōtra dominū equitauit. Dn̄s ergo perſecutores equi ſunt hinnientes: ſꝫ habent angelos malos q̄bus agunt̃ aſcenſores ⁊ ideo feroces ſūt. Si videris ꝑſecutorē tuū nimis ſeuientē: ſcito qꝛ ab aſcenſore perurget̃ ⁊ ideo ſeuus eſt ⁊ truculentus.

† ſ quelibet malū. ‡ ſ dyabolum.
enī magnificatꝰ eſt: †equū ⁊ ‡aſcēſo
† ſ in infernū. ‡ ſ qꝛ ꝑ eū fortis ſū ⁊ laudabilis
rem proiecit in† mare. ‡ Fortitudo
† ſ nō alius. ‡ ſ homo ſ
mea ⁊ laus mea †dn̄s: ⁊ ‡factus eſt
ſ creator.
michi in ſalutem. Iſte deus meuſ
† ſ dictis factis. ‡ ſ nō me. ‖ ſ chriſti qui ait vado ad patrē meū ⁊ p· v·
⁊ †glorificabo ‡ eū: deus †pr̄is mei
† ſ Ideo. ſ nō modo glorificabo ‡ ſ hoſtes ſ viſibiles ⁊ inuiſibiles expugnās pro nobis. ſ qꝛ nō eſt qui reſiſtat voluntati ſue.
⁊ †exaltabo eū. Dn̄s quaſi ‡ vir pugnator omnipotens nomen eius:
ſ alii quadrigas. ſ vt ſupra.
currus pharaonis ⁊ exercitū eius
† ſ alii terniſtratores. ſ capitalia vicia vel demones illis vicus preſidentes.
proiecit in mare. †Electi principes eius ſubmerſi ſunt in mari rubro.
Inferni.
abyſſi operuerūt eos: deſcenderūt
† ſ qꝛ duri ⁊ lapides adorabant.
in profundū quaſi †lapis. Dextera
ſ pater.
tua domine magnificata eſt in for
ſ potentia vel filiꝰ. ſ pater.
titudine. dextera tua domine ꝑcuſ
† ſ dyabolum. ‡ ſ qꝛ inde multū glorioſus apparuiſti. ſ a ſolio ſuperbie. ſ diabolū ⁊ vicia.
ſit †inimicū: ⁊ in ‡multitudine glo
ſ vel meos.
rię tuę depoſuiſti aduerſarios noſtros. Miſiſti irā tuā q̄ deuorauit eos ſicut ſtipulā: ⁊ in ſpiritu furo
† Contra naturam.
ris tui cōgregatę ſunt aquę. †Stetit vnda fluens: congregatę ſunt
ſ diabolus
abyſſi i medio mari. Dixit inimicꝰ
† ſ de egipto recedētes. ‡ ſ domeſtica ſibi temeritate ⁊ ſuperbia loquitur hec. † ſ diuerſis viciis vel tortoribus.
†ꝑſequar ⁊ ‡ comꝑhendā· †diuidā
† ſ ſanctos chriſto ereptos. ‡ ſ voluntas.
†ſpolia: implebitur ‡ anima mea.
† Aperiā. ‡ Oīs modos fallēdi. † ſ ſpūaliter
†Euaginabo ‡ gladiū meū: †interficiet eoſ †manus mea. Flauit ‡ ſpūs
† ſ potentia vel multitudo exercitꝰ. ‡ Indignationis vel ventus vrens.
Inundatio penarum
tuus ⁊ operuit eos mare: ſubmerſi
† ſ pondere peccatorū grauati. ‡ ſ amara ⁊ fluxa voluptate preſentiū vel inferni voragine
ſunt quaſi †plumbum in ‡aquis vehementibus: Quis ſimilis tui in
In ſubſtantia potentia
ſ vel diis de quibus dicitur. Ego dixi dii eſtis.
fortibus domine: quis ſimilis tui
† ſ ſanctorū ‡ Impiis. ſ iuſto iudicio.
Magnificatus in †ſanctitate ‡ terribilis atq̄ †laudabilis ⁊ faciēs ‡ mirabilia.
† ſ miſericorditer parcendo. ‡ ſ miracula.
ſ In cruce. ſ tota die expandi manꝰ meas ad populum non credentem.
Extendiſti manum tuam: ⁊

¶ Hic deus m. ⁊c. Orig. Hic ergo ⁊ deꝰ erit meus ⁊ patris mei Pater noſter qui noſ fecit ⁊ genuit xp̄s eſt q̄ dicit: Vado ad patrē meū ⁊ p· v· ⁊c. Si ḡ agnoſcā qꝙ deus meꝰ ſit: glorificabo eū. ſi etiā qꝙ patris mei: exaltabo eū. Altior enī intellectus eſt quomō xp̄s vt vnius dei cōſtringat ⁊ vniat veritatem: deum ſuū dicit: quem natura patrem nouit.

¶ Dominus quaſi uir pug. ⁊c. Orig. Alia littera. Dominꝰ cōteret bella. Dominus nomen eſt illi. Nō modo pugnas viſibiles conterit: ſꝫ eas etiā q̄ nobis ſunt aduerſus principatus ⁊ poteſtates ⁊ rectores tenebrarum harū. Dominꝰ enī nomē eſt illi ⁊ nō eſt vlla creatura: cuiꝰ dn̄s nō ſit. Quadrigas pharaonis ⁊ exercitū eiꝰ proiecit in mare. Electos aſcenſores terniſtratores demerſit in mare rubrum. Pharao velut potentior in malicia: et regnū nequitię tenens: quadrigas agit: nō illi ſatis eſt vnū equū aſcendere ſꝫ plures ſimul agit ⁊ torto verbere cogit. quos cū videris in luxuria turpiores in credulitate ſeniores in auaricia tetriores: ſcito de quadrigis eſſe pharaonis. quas curru ſuo ſubiugat. in ipſis fert̃ ⁊ volitat ꝑ aptos ſcelerū campos effuſis habenis. Sūt alii aſcenſores electi ſ· ad maliciā.

¶ Orig. Terniſtratores ideo dicunt̃: qꝛ triplex eſt hoībꝰ peccandi via. In facto enī in dicto ⁊ in cogitatōe peccāt. Ideo terniſtratores ꝑ ſingulos dicūtur. qꝛ iſtas tres in nobis poſſidēt vias peccandi. ⁊ ſemꝑ ſpeculant̃ ⁊ agūt inſidiis. vt aut ille ex miſero hoīe ſermonē malū eliciat: aut ille iniquū opꝰ extorq̄at. aut ille cogitatōē peſſimā rapiat. Deniq̄ ſemē verbi dei vbi cadit ⁊ ꝑit: triplex deſcribit̃ locus. ſecuſ viā. in ſpinis. in petroſis. Ecōtrario terra bona affert triplicē fructū. ſexageſimū. centeſimū. triceſimū. Triplex enī ē etiā bn̄ agēdi via: qꝛ vel ope. vel cogitatōe. vel verbo aliq̄d boni agit̃. Vn̄ ait apl̄s. q̄ edificat ſuꝑ fundamētū aurū argentū lapides ꝓcioſos: triplicē bonorū īdicās viā. Viā malorū dicēs ligna. fenū. ſtipulā. Iſti ḡ terniſtratores ſūt angeli nequā. q̄ in his viis obſuāt: vt quelibet agāt in pc̄tm. q̄s merget dn̄s ī mari rubro. ⁊ ignitis fluctibꝰ tradet ī die iudicii ⁊ penarū pelago teget

¶ Deſcenderunt in profundū ⁊c. Orig. Quia ſ· tales nō erāt lapides de quibꝰ ſuſcitarent̃ filii abrahę. Sꝫ q̄ amarēt ꝓfundū ⁊ liquidū elementum ·i· amarā ⁊ fluxā ꝓſentiū voluptatē. Vn̄ de ipſis dicit̃ demerſi ſunt q̄ſi plumbū in aqua validiſſima. Peccatores graues ſunt: ⁊ iniquitas ſuper talentū plumbi legit̃ ſedere. Inde iniq̄ mergunt̃ in ꝓfundū q̄ſi plumbū. Sancti vero ambulant ſuper aquas: quia leues ſunt: ⁊ peccati pondere non grauantur. xp̄s ſuꝑ aquas ambulauit qui vere peccatū nō fecit. Ambulauit ⁊ petrꝰ ſꝫ paululū dubitauit. habuit ei aliq̄d plūbi ꝓpter qḋ dicitur ei modice fidei q̄re dubitaſti: Dn̄s ergo per ignē ſaluant̃: vt ſi forte de ſpecie plūbi quicq̄ fuit admixtū: ignis decoquat ⁊ reſoluat: vt efficiant̃ oēs aurū optimū. qꝛ aurū terrę illius optimū quā habituri ſunt ſancti. ⁊ ſic fornax ꝓbat aurū: ita hoīes iuſtos tribulatio. Veniendū eſt ergo oībꝰ ad ꝯflatoriū. Sedet enī deꝰ ⁊ ꝯflat ⁊ purgat filios iuda. Si q̄s multa opa bona ⁊ parū iniq̄tatiſ attulerit: illḋ parū tanq̄ igne reſoluit̃ ⁊ purgat̃: ⁊ totū remanet aurū purū. Si q̄s plꝰ plūbi attulerit: plꝰ exurit̃. vt amplius decoquat̃ vt ⁊ ſi paruū: tn̄ aliqḋ auri purgati reſideat. q̄ vero totꝰ plumbꝰ venit: demergit̃ q̄ſi plumbū in aq̄ validiſſima.

¶ Miſiſti irā tuā. Aug. Alia lr̄a. Miſiſti ſpūm tuū ⁊ cooꝑuit eos m. ⁊c. Ecce iā quīto cōmemorat̃ ſpiritus dei vt in hoc numero accipiamus etiam illud quod dictum eſt: digitus dei eſt hic. Primo ſpūs dei ferebat̃ ſuꝑ aq̄s. Scḋo non ꝑmanebit ſpūs meꝰ ī iſtis hoībꝰ: q̄m carnes ſūt. Tercio vbi pharao dic̃ ad ioſeph: q̄m ſpūs dei eſt ī te. Quarto vbi digitꝰ dei eſt hic. Quinto in hoc cantico. Miſiſti ſpūm tuū ⁊ cooꝑuit eos mare. Notemꝰ aūt ſpūm dei n̄ ſolū ad bn̄ficia ſꝫ etiā ad vindictā memorari. vn̄ ſuꝑ ꝑ ſpūm irę tuę diuiſa ē aq̄. Spūs ḡ dei ſpūs irę fuit egiptiis: q̄bꝰ aq̄rū diuiſio nocuit. ut intrātes poſſēt aq̄s redeūtibꝰ obrui. Filiis uō quibꝰ ꝓfuit aq̄ diuiſa nō fuit ille ſpūs irę dei. Vn̄ ſignificat̃ ꝑ diuerſas opatōes ⁊ effectꝰ ſpūm dei diſſimiliter appellari. cū ſit vnꝰ ⁊ idē q̄ etiam ſpūs in vnitate trinitatis accipit̃: nō arbitror aliū ſꝫ eundē ſignificari. vt dic̃ apl̄s. Nō enī accepiſtis ſpūm ſuitutis ī timore. ſꝫ accepiſtis ſpūm adoptōis in q̄ clamamꝰ abba pr̄. qꝛ eodē ſpū dei ·i· digito q̄ lex ī tabulis lapideis ſcripta eſt: timor incuſſus ē eis. q̄ grām nōdū intelligebāt: vt de ſua infirmitate ⁊ pc̄tis ꝑ legē ꝯuincerent̃ ⁊ lex fieret illis pedagogꝰ q̄ ꝑducerent̃ ad grām q̄ eſt in fide ih̄u xp̄i. De hoc aūt ſpū adoptōis ⁊ grē ·i· de hoc ope ſpūs dei: quo impartit̃ gratia ⁊ regeneratio in vitā eternā dicit̃: ſpūs aūt viuificat cū ſuꝑ diceret̃ lr̄a occidit ·i· ſcriptura tm̄modo iubēs ſine adiutorio gratię.

Quis ſimilis tui ⁊c. Orig. Nō ſimulacris gentiū compat deū nec demonibꝰ q̄ ſibi falſo nomē deorū aſciſcūt: ſꝫ dicit illos deos q̄ ꝑ grām ⁊ ꝑticipatōē dei dii appellant̃. ſcḋm illḋ: Ego dixi dii eſtis. Et alibi. Deꝰ ſtetit ī ſ· d· Sꝫ hii q̄uis capaces ſint dei ⁊ hoc noīe ꝑ grām donari videant̃. nullus ei ſimilis in potētia vel nā. Qḋ aūt dr̄ ſimiles ei erimꝰ. ſilitudo hoc nō ad nām: ſꝫ ad grām reuocat̃. Sic pictura ē ſimilis ei cuiꝰ imago ī ipa exprimit̃: q̄ntū ad grām: ſꝫ lōge diſſimiliſ q̄ntū ad ſbam. Illa enī ſpēs carnis ē ⁊ decor viui corꝑis: iſta colorū fucꝰ ⁊ cera tabulis ſenſu carentibꝰ ſuppoſita. Nullꝰ ergo in diis ſimilis dn̄o. inuiſibilis ſ· incorꝑeus. incōmutabilis. ſine initio ⁊ ſine fine. Nullꝰ creator oīm niſi pr̄ creās oīa ꝑ filiū: ⁊ in ſpūſancto oīa ſactificās

¶ Extendiſti manū tuā ⁊c. Orig. Monet me qḋ ait: extēdiſti dexterā

ſ in cruce extenſi.

ſ aqua terre cognata ⁊ vbiq̄ʒ terra contenta.
ſ terrena voluptas · vel mors admiſſi ſceleris ·
ſ Conſolando · docendo · fouendo

deuorauit eos terra. Dux fuiſti i

Empto a diabolo vili mercede peccati · Precioſo ſanguine In lauacro regenerationis

miſericordia tua: pplo quē rede/

Conſolatione ſpiritusſancti · quaſi bonꝰ paſtor ouē poſitā in humero · ſ uirtute inſuperabili ·

miſti. Et portaſti eū in fortitudi

ſ terrā uiuentiū ſ terrā promiſſionis

ne tua: ad habitaculū ſanctū tuū.

ſ inſurgentes.

Aſcenderūt populi ⁊ irati ſunt: do

ſ demones qui in eis habitant qui poculo peruerſitatis ⁊ luxurie ſeuiebāt. ſ potōe cadētes.

lores obtinuerūt habitatores phi

ſ videntes regna ſua que in inferno ſunt ab eo qui deſcendit in inferiora terre penetrari.

liſtijm. Tunc conturbati ſunt prin

ſ qui interpretatur terrenus. ſ qui ex patre quibꝰ · ſ · dicitur: vos ex patre dyabolo eſtis.

cipes edom: robuſtos moab ob/

ſ chriſti infernū ſpoliantis. ſ videntes fortē alligari · ⁊ oīa vaſa eius diripi.

tinuit tremor: obriguerūt omēs

ſ demones. ſ qui interpretatur mutabilis

habitatores chanaan. Irruat ſu

⁊ mobilis. ſ crucis in qua triumphati ſunt.
ſ potentia inſupabili.

per eos formido ⁊ pauor: in ma

gnitudine brachij tui. Fiāt immo/

ſ duricia incredulitatis: potens eſt eñ deꝰ ſuſ · de la · iſ · fi · a · ſ Nō vere.

biles quaſi lapis · donec ptranſeat

ſ gentilis.

populus tuus domine: donec per

tranſeat populus tuus iſte quem

ſ vel acquiſiſti ſanguine redimēdo · quē dyabolus emerat peccato. ſ in terrā promiſſionis.

poſſediſti. Introduceſ eos ⁊ plā

ſ nō in valle. ſ qđ

tabis in monte hereditatis tuę: fir

nō moueatur ſ tu nō homo. ſ ne oporteat eoſ

miſſimo habitaculo tuo qđ operatꝰ

laborare. ſ hūanitas chriſti. ſ vel ſanctimoniū tabernaculū · i · dei vel templū qđ ſanctificat accedentes.

es domine. Sanctuariū tuū dñe

ſ qr nō humano opere generata eiꝰ humanitas. ſ nō hominis.

qđ firmauerūt manꝰ tuę: dominꝰ

ſ vt nūq̄ʒ ſit finis ſ in ſeculū. ſ alu adhuc

regnabit in eternū ⁊ vltra. Ingreſ

ſ ſatellites dyaboli. ſ qr mul

ſus eſt eñ eques pharao cū curri/

tos iungit currꝰ in quibus ſedeat et perambulet orbem ⁊ diſcurrat.

bus ⁊ equitibus eius in mare: ⁊ re

ſ hūmorē peccati

duxit ſup eos dñs aquas maris.

ſ chriſtū ſequentes.

Filij aūt iſrael ambulauerunt per

mā ⁊ deuorauit eos terra. quaſi vt deuorarent a terra cauſa fuerit q dexteram extendit. Si cōſideres quomodo exaltatꝰ dñs in cruce tota die extēdit manū ad populū nō credentē: ſed ɔtradicentē · ⁊ quomō infidelē populū q̇ clamauit crucifige crucifige eū · mors iniquitatis oppſſit · inuenies quomō extendit dexterā ⁊ deuorauit eos terra · nō tū omino deſperandū. Si eñ q̇ deuoratus eſt reſipiſcat · pt euomi ſicut ionas. Omnes nos aliqñ terra deuorabat: ⁊ i inferni penetralibꝫ retinebat. Ideo xp̄s deſcēdit nō ſolū ad terraſ ſʒ etiā ad iferiora terrę ⁊ ibi inuenit nos deuoratos: ⁊ ſedentes i vmbra mortis. Inde educens nos, nō ſolū terrę ne iterꝫ deuoremur · ſed regnū pparat celoꝝ.

Deuorauit eos ⁊c. Orig. Impios etiā hodie terra deuorat · q̇ ſemp de terra cogitāt · terrena faciūt · de terra loquunt · litigāt · terrā deſiderāt in ea ſpeʒ ſuam ponūt · ad celū non reſpiciūt · futura nō cogitant · iudiciū dei non metuūt: nec pmiſſa eiꝰ deſiderāt. talē cū videris dicito · q deuorauit eū terra. ⁊ ſi quē videris luxurię ⁊ voluptatibꝫ corpis deditū in q̄ nil animꝰ valet: ſʒ totū libido poſſidet · dicito q deuorauit eū terra.

Aſcēderūt · p · et · i · Orig. Audierūt gētes ⁊ iratę ſunt doloreſ apphenderunt habitatores philiſtijm ⁊c. Orig. Quantū ad hyſtoriā nullū de his gentibus interfuiſſe mirabilibuſ cōſtat · quomō ergo terrore territę vel iratę philiſtijm ⁊ moabitę ⁊ edom ⁊ reliq̄ quas enumerat nationes: Sʒ ſpūaliter inuenies q philiſtijm · i · cadentes poculo · ⁊ edom · ſ · terrenus trepidāt · ⁊ coꝝ principes curſitāt ⁊ pauēt ɔſtricti doloribꝫ · cū vidēt regna ſua q̄ in inferno ſunt penetrata ab eo q̇ deſcēdit in inferiora terrę: vt eriperet eos q̇ poſſidebant a morte. hinc timēt ⁊ tremēt: q ſenſerūt magnitudinem brachij eius. hinc etiaʒ tabuerūt habitatores chanaam · i · mutabiles ⁊ mobiles: cū viderūt moueri regna ſua: ⁊ alligari fortē. Veniat ergo ſup eoſ timor ⁊ tremor. tremūt ⁊ timent demones crucē xp̄i in qua triumphati ſunt ⁊ exuti principatꝰ coꝝ ⁊ poteſtates. Timor ergo ⁊ tremor cadēt ſup eos: cū in nobis ſignū crucis fideliter fixū viderint · ⁊ magnitudinē brachij quē dñs expandit in cruce ſicut dicit: Tota die expandi manꝰ meas ad populū ñ credentē ⁊c. Nō te aliter timebūt: nec tremor tuꝰ irruet ſup eos: niſi viderint i te crucē xp̄i · vt dicas: michi aūt abſit gloriari: niſi in cruce dñi nr̄i ihū xp̄i.

Fiant immobiles ⁊c. Orig. Fieri tanq̄ʒ lapidē nō eſt natura eſſe lapidē. Nō eñ fieret niſi qđ non erat. Hoc ppter illos diximꝰ: q̇ male naturę pharaonē vel egiptios dicūt fuiſſe · nec ex libertate arbitrij in hʒ eē deductos ⁊ q̇ creatorē deū accuſant: tanq̄ʒ ſeuū q̇ hoīes vertat in lapides · nō dixit fiāt tanq̄ʒ lapides ⁊ tacuit: ſʒ tempꝰ ſtatuit ⁊ menſurā damnatōis · ſ · donec ptrāſeat populꝰ tuꝰ. Prior populus qui fuit ante nos factꝰ eſt tanq̄ʒ lapis durꝰ ⁊ incredulus · nō vt lapidis natura maneat: ſʒ donec ptranſeat populꝰ queʒ dñs acq̄ſiuit. Cecitas eñ ex parte ɔtigit in iſrael: donec plenitudo gentium intraret · ⁊ tunc iſrael ſaluꝰ fieret: q̇ p incredulitatē factꝰ eſt tanq̄ʒ lapis. Potens eſt eñ deꝰ de lapibꝫ iſtis ſuſcitare filios abrahę. Sʒ cū creator ſit omniū quomodo acquiſiſſe dicit qđ ſuū eſſe dubiū nō eſt: Dicit eñ in cantico deuteronomij. Nōne hʒ ipē dñs deꝰ tuꝰ q̇ fecit ⁊ creauit te ⁊ acq̄ſiuit te: Videt eñ vnuſq̄ſq̄ʒ illud acq̄rere qđ nō fuit ſuū. Vñ heretici de ſaluatore dicunt q nō erāt ſui quos acquiſiuit · dato eñ pcio mercatꝰ eſt hoīes quos creator fecerat · ⁊ certū eſſe aiūt vnūquenq̄ʒ emere qđ ſuū nō eſt. Apl̄s eñ ait precio empti eſtis. Sʒ audi pphā: peccatis veſtris venūdati eſtis · ⁊ p iniq̄tatibꝫ veſtris dimiſi matrē vr̄am. Dei ergo creatura oēs ſumus: ſed peccatis ſuis quiſq̄ʒ vendit · ⁊ a creatore diſcedit. Dei ergo ſumus ſecundū q ab eo creati ſumus, effecti vero ſerui dyaboli ſcđm q peccatis noſtris venūdati ſumuſ. Veniens aūt xp̄s redemit nos ſeruientes dyabolo · cui nos peccando vendidimus · ⁊ ita videt ſuos recepiſſe quos creauit · ⁊ alienos acquiſiſſe: q̇ alienū dñm peccando acquiſierāt. Sʒ recte nos redemiſſe dicit: q̇ p precio noſtro ſanguinē ſuū dedit. Sʒ quid tale vt nos mercaret dyabolus dedit. homicidium pecunia dyaboli eſt. Ille eñ ab initio homicida eſt · feciſti homicidiū dyabolo pecuniā accepiſti. Idem dicendū eſt de adulterio ſacrilegio · furto · falſo teſtimonio ⁊ huiuſmodi · hac pecunia eñ emit ⁊ efficit ſibi ſeruos oēs qui de hmōi cenſu eiuſ q̄tumcunq̄ʒ ſuſceperint.

Introduces et plantabis ⁊c. Ori. Non vult nos dñs in egipto plantare · nec in deiectis ⁊ humilibꝫ locis · ſed in monte hereditatis ſuę: de hac plātatione ppha dicit. vineam de egipto trāſtuliſti · eieciſti gētes ⁊ plātaſti eā · dux itineris fuiſti i cōſpectu eiꝰ · ⁊ plātaſti radices eius · ⁊ repleuit terraʒ. Operuit montes vmbra eiꝰ ⁊ arbuſ. eiꝰ cedros dei Aduertis quomō plantat deꝰ ⁊ vbi. Nō plātat in vallibꝫ ſʒ i montibꝫ in excelſis ⁊ in ſublimibus locis. Quos eniʒ educit de egipto · i · ſeculo ad fidem · nō vult iterꝫ in humilibꝫ locare: ſʒ cōuerſationē coꝝ ſublimē eſſe: ⁊ in montibꝫ habitare. ⁊ in ipis nō p terrā repe: nō vltra vult vineaʒ ſuā in humili deiectos habere fluctꝰ: ſʒ palmites ſurſū duci · in alto locari · traduceſ fieri · ⁊ traduces nō in hūilibꝫ arboribꝫ: ſʒ in excelſis ⁊ in altiſſimis cedris dei pphis · ſ · ⁊ aplis · quibꝫ ſi nos adiungamur · vitis quā trāſtulit deꝰ de egipto ⁊ p ramos coꝝ nr̄i palmites diffundant · ⁊ ipſis innexi traduces efficiamur charitatis ad inuicem vinculis nexi fructū plurimū afferemus. Nam omniſ arbor quę nō facit fructū bonū · e · ⁊ in · i · mittetur.

Fu miſſimo habi · ⁊c. Ori · In pparata habitatōe quā ppaſti dñe. Vide clemētis bonitatē dñi · nō vult te inducere ad laborē · nō vult vt ipſe facias tibi habitaculū · iā te ad pparatam inducet habitationē. Vnde alij laborauerunt: ⁊ vos in labores coꝝ introiſtis.

Sanctuariū tuū ⁊c. Ori · Sanctimoniū tuū · d · ⁊c. Sanctimoniū dicit tabernaculū dei vel templū: eo q ſanctificat accedētes. hʒ nō dicit manu hoīm factū: ſʒ manu dei · ppter te q̄ deꝰ ⁊ plantat ⁊ ędificat: agricola efficit ⁊ ſtructor · ne tibi aliq̇d delit. Vñ apl̄s: Dei agricultura · dei edificatio eſtis. Quid eſt q̄ hʒ ſanctimoniū nō manu hoīm: ſʒ dei ppparatū: Sapiētia ędificauit ſibi domū · i · carnē xp̄i nō manu hoīs · i · nō ope humano templū carniſ ędificatur in virgine: ſʒ lapis ſine manibꝫ exciſus creuit ⁊ factꝰ eſt mons magnus. hʒ eſt ſanctimoniū carnis aſſumptę: ⁊ ſine manibꝫ: ⁊ ſine ope hominuʒ de monte humanę naturę ⁊ ſubſtantia carnis exciſum.

Dominus regnabit ⁊c. Orig. Dñe q̇ regnas in ſeculū ⁊ in ſeculū ⁊ adhuc. Quotiēs dr i ſeculū lōgitudo q̇dē tpis · ſʒ eſſe aliq̇s finis indicat. ⁊ ſi in aliud ſeculū dicat · aliq̇d longiꝰ indicat · ſʒ tū finis ponitur. Et quotiēs ſecula ſeculoꝝ noīantur · fortaſſe licet ignotꝰ nobis · tū a deo ſtatutus aliq̇s terminus īdicatur. Qr vero hʒ addidit ⁊ adhuc: nullū ſenſū termini alicuius aut finē reliquit · qđcūq̄ʒ eñ cogitaueris in quo finem putes cōſiſtere: ſemp dicit tibi ſermo pphetićꝰ ⁊ adhuc · velut ſi tibi dicat · putas in ſeculuʒ ſeculi dñm regnatuꝝ: ⁊ adhuc. putas i ſecula ſeculoꝝ: ⁊ adhuc: ⁊ qđcūq̄ʒ dixeris de regni eius ſpacijs · ſemp dicit tibi ppha: ⁊ adhuc.

Filii aūt iſrael ⁊c. Orig. Et tu ſi filius es iſrael: potes ambulare per ſiccum in medio maris. Si fueris in medio nationis prauę et peruerſę · ſicut lumen ſolis in medio peccatoꝝ incedens non te infundet humor peccati: et

per hunc mundū tranſeuntem nulla libidinis vnda reſparget·nullus cupiditatis eſtus verberabit. Qui egipti⁹ eſt ⁊ ſequitur pharaonem·vicioꝝ fluctibus mergitur. Qui vero ſequit̄ chriſtum·⁊ ſicut ille ambulauit ambulat aqua ei fit murus dextra leuaq;. Ipſe aūt media via incedit ꝑ ſiccum non declinat ad dexteram neq; ad ſiniſtram vſq;quo exeat ad libertatē ⁊ hymnum victorię domino canat: dicens cantemus domino ⁊c.

Tympanū. Strab. Secundū hieronimū eſt genus tube in ſummo habens ſtipulā vel fiſtulam·ꝑ quā vocem reddit ſonoram. Chorus ſecundū eundem pellis ſimplex cū duabus cicutis·ꝑ alteram inſpiratur·per alterā ſonum reddit·ꝑ vtrūq; ergo anguſta intelligentia veteris legis deſignatur q; enī breue ſit ⁊ minimū inde oſtēditur: q2 manu mulieris portat̄. Secundū caſſiodorū tympanū eſt pellis extenſa inter duo ligna·ꝑ qđ maceratio carnis deſignat̄. Chorus aūt eſt multitudo ſimul canentium ⁊ dicitur chorus quaſi coeuoꝝ cantus. Quia ergo ĩ choro equaliter om̄es voces reſonant ꝑ eum charitas ſignificatur·qua om̄s in chriſto vnū ſum⁹. Quicūq; ergo deo in iubilū laudes reddit: in choro hoc eſt in charitate hoc agat ⁊ in tympano·i·in mortificatione carnis. Vnde laudate·e·i·t·⁊c.

† ſ humore peccati nō infuſi † ſ nō declinātes ad dextrā vel ad ſiniſtrā. ⁝ ſ alias eius.
†ſiccū †in medio ⁝maris. Sūpſit er
ſ vel ꝓphetiſſa.
go maria prophetes ſoror aaron
† ſ mortificationē carnis. ⁝ ſ opere. † ſ a delectatione carnis.
†tympanū in ⁝manu·†egreſſeq; ſūt
† ſ ſancte anime ⁝ ſ ꝓphetiā que ꝑ mariā ſignificatur. † ſ mortificatōe carnis
om̄s †mulieres poſt ⁝eā in †tympa-
† ſ cōcordia charitatis ⁝ ſ quaſi magiſtra
nis ⁊ †choris·quibus ⁝ꝓcinebat di
† ſ hymnos victorie· ⁝ ſ triumphatori·
cens: †Cantem⁹ ⁝dño·glorioſe em̄
ſ vt ſupra.
magnificatus eſt: equū ⁊ aſcenſorē
deiecit in mare. Tulit aūt moyſes
iſrael de mari rubro: ⁊ egreſſi ſunt
ſ In fide ⁊ cognitōe trinitatis ambulandū eſt † ſ deſertū huius vite
in deſertū ſur. Ambulauerūtq; tri
bus diebus: per †ſolitudinē: ⁊ nō
ſ doctrinā que reficeret aīam·
inueniebant aquā. Et venerunt in
† ſ locū·ſ·qui iā ꝓpter amaritudinem aquaꝝ ſic vocabat̄·vel ꝑ ꝓlepſin dictū eſt ⁝ ſ litterā legis
†marath: nec poterat bibere ⁝aq̄s
ſ intollerabiles eſt vt circūciſio ⁊ hmōi·
de marath·eo q; eſſent amarę. Vn
† ſ cōfirmauit forſitan vel nomē impoſuit·
de ⁊ congruū nomē loco †impoſuit
vocans illū marath·i·amaritudi-

Tulit aūt moyſes ⁊c. Baptizati ꝑ mundum quaſi ꝑ deſertū poſt tranſitū maris rubri ducuntur·nōdum habentes promiſſam patriam·ſed ſperantes ⁊ expectantes per patientiā·dū laborioſa ⁊ periculoſa tentatione fatigantur: Sed ne reuertantur corde in egiptum·nec ibi chriſtus deſerit. Nā ⁊ illa columna nō recedit.

Et venerūt ĩ marath ⁊c. Orig. Poſt tranſitū maris rubri poſt choros ⁊ tympana. Poſt triūphales hymnos venitur ad maram aquā·ſ·amaram·quā populus bibere non poterat: venitur ad periculum ſitis. Sed clamauit moyſes ad dominum·⁊ oſtendit ei lignum quo dulcis facta eſt aqua ⁊ ibi poſuit deus illi iuſticias ⁊ iudicium. vbi ſcilicet amaritudo·vbi ſitis·et qđ grauius eſt inabundantia aquarū·alius non erat locus dignior ⁊ aptior. Preterea qđ dixit: oſtendit illi lignum deus: ⁊ miſit illud in aquā ⁊ facta eſt dulcis·quaſi nō poſſet ſine ligno aquā facere dulcem deus·aut moyſes lignum neſciret. Sed ſi lex ſecundum litteram accipiatur amara eſt·⁊ ipſa mara. Quid eīn tam amaꝝ q; vt puer octauo die circumciſionis vuln⁹ accipiat: ⁊ rigorem ferri tenera patiatur infantia? Amarum eſt eīn poculum legis·ut populus dei non qui in moyſe baptizatus eſt in nube ⁊ in mari·ſed qui in ſpiritu ⁊ aqua non poſſit bibere ⁊ guſtare·nec hoſtiarum ferre amaritudinem·nec ſabbati obſeruantiam. Sed ſi deus oſtendat lignū qđ mittatur in hanc amaritudinē·dulcis fit aqua legis ⁊ potabilis. Sapiētia lignū vitę eſt omnibus amplectentibus eam. Si ergo lignum ſapiētię chriſti miſſum fuerit in lege oſtendens quomodo debeat intelligi circumciſio ſabbatū lex leprę ⁊ huiuſmodi·amaritudo legis vertitur in dulcedinem intelligentię ſpiritualis·vt populus bibere poſſit qui ydola reliquit ⁊ ad deum confugit. Si audiat legem de ſacrificiȷ̄s docentem·continuo refugit ⁊ bibere nō poteſt. In hanc ergo amaritudinem·id eſt·litteram legis poſuit deus iuſticias ⁊ teſtimonia·velut ſcilicet in vaſculo quodam ſapientię ſuę ⁊ ſcientię theſauros concludit. Vnde habemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus. Vt ergo poſſit h̄ aqua bibi·oſtendit deus lignum qđ mittatur in eam: vt qui biberit non moriatur·non ſentiat amaritudinem. Si quis ergo ſine ligno vite·i·ſine myſterio crucis·ſine fide chriſti·ſine intelligentia ſpirituali biberit: amaritudine morietur. Vnde littera occidit·i·aqua mara ſi bibatur non mutata ⁊ in dulcedinem verſa.

Qui oſtendit ei·l·⁊c. Aug. Genus ligni erat iſtam habens vim. An quolibet ligno id facere poterat deus qui tanta mirabilia faciebat? Videt̄ tñ ſignificare qđ dictum eſt·oſtendit ei·tanq; iam tale eſſet. Niſi forte locus erat vbi ligna omino non inueniebantur: niſi hoc ipſū eſſe diuini adiutoriȷ̄·q; ei domin⁹ lignū oſtendit vbi nullum erat·⁊ per lignum aquas dulces fecit·ꝓfigurans gloriam ⁊ gratiam crucis. Sed in tali etiā ligno quis niſi creator ⁊ demōſtrator laudandus eſt.

ſ ad fidem veniēs
nem. Et murmurauit populus con
ſ doctores eccleſie·
tra moyſen dicens: Quid bibem⁹
ſ deſiderio cordis
At ille clamauit ad dñm·qui oſtē-
ſ Crucis·ſapiētie chriſti ſ litterā legis
dit ei lignum·qđ cū miſiſſet in aq̄s
† ſ intelligentie ſpūalis ⁝ ſ in littera legis qua ſi in vaſculo·
†in dulcedinē verſę ſūt. ⁝Ibi cōſti
ſ vtrū mandatis obediret· ſ populū nōiū ſubiectū.
tuit ei ꝓcepta atq; iudicia: ⁊ ibi ten
tauit eum dicens: Si audieris vo
cem domini dei tui·⁊ qđ rectū eſt
ſ beneplacendo.
coram eo feceris·⁊ obedieris man
datis eius·cuſtodieriſq; om̄ia prę
ſ mundana vicia
cepta illius·cunctum languorem
† ſ poni permiſi. ⁝ ſ mundo.
que† poſui in ⁝egipto nō inducam
† ſ verus medicus nō modo curator. ſ aīe tue.
ſup te. Ego enim ſum dñs †ſanator
ſ poſtq; aque amare verſe ſunt in dulcedinem.
tuus. Venerūt aūt in helim filij iſrl'
ſ doctrina duodecim apoſtolorū.
vbi erāt duodecim fontes aquarū
ſ lxx·diſcipuli quoꝝ predicatōne palmas chriſti victorie mundus agnouit. ſ Om̄is ordo doctorū
⁊ ſeptuaginta palmę: ⁊ caſtrameta
ſeptiformi gratia in decalogo perfectorum.
ti ſunt iuxta aquas.

Ibi cōſtituit ei. ⁊c. Orig. Quare addidit. Poſtq; poſuit illi deus iuſticias ⁊ iudicia·ibi tentabat eū dicēs: Si audieris vocem·d·d·t·⁊c. Videt̄ exponere quare iuſtificationes ⁊ iudicia dedit·vt·ſ·tentaret eos·ſi audirent vocem dñi dei: ⁊ mandata cuſtodirent. Nā q̄ntum ad priorem populū quid eis boni aut ꝑfecti murmurantib⁹ ⁊ contradicentibus mandaretur qui paulo poſt mirabiliū dei obliti ad ydola cōuertuntur. Dantur ergo precepta in q̄bus tententur. Vnde dedi vobis precepta ⁊ iuſtificationes non bonas·in·q·non·v·tentati eīn in preceptis non inueniunt fideles·ideo inuentum eſt eis mandatum eſſe ad mortem: qđ erat ad vitam. Idem enim ſi ſeruetur vitam·ſi non ſeruetur mortem generat. Nō ſeruantibus ergo dicuntur mandata non bona ⁊ in quib⁹ non viuant. Sed admixto ligno crucis in dulcedinem verſa ⁊ ſpiritualiter intellecta ⁊ ſeruata ſunt mandata vitę. Cunctum languorem quē poſui in egipto nō inducam ſup te. Videtur dicere q; ſi quis ſciret mandata: nullam egritudinem patiatur·i·nec febres nec alios dolores corpis. Sed omnino iob iuſtiſſimus ⁊ om̄i pietate plenus a capite vſq; ad pedes repletur vlcere peſſimo. Sed iuſti non habent illas infirmitates quas egiptiȷ̄. Egiptus eīn mundus. Diligere ergo mundum ⁊ que in mundo ſunt egiptius languor eſt·obſeruare menſes·tempora·ſtellarum curſibus adherere·ſeruire carni·luxurię operam dare·⁊ deliciȷ̄s vacare·egiptius languor eſt.

Venerūt aūt in helim ⁊c. Orig. Non ante in helī ducit̄ populus vbi erant duodecim fontes aquaꝝ: quib⁹ nil inerat amaritudinis·ſed amenitas plurima ex denſitate palmaꝝ. Sed prius ductus eſt ad aquas ſalſas ⁊ amaras·quib⁹ per lignū a dño monſtratum dulcoratis·venit̄ ad fontes. Si hyſtoriā ſolā ſequamur: nō multū nos ędificat ſcire ad quē locum primo venerint. ad quē ſecundo. Primū aūt ducitur populus ad litterā legis a qua dū permanet in amaritudine ſua recedere non poteſt. Cū ergo per lignum vitę fuerit indulcorata·⁊ ſpiritualiter intellecta·de veteri teſtamento tranſit ad nouū·⁊ ad duodecim apoſtolicos fontes·vbi repiuntur arbores lxx·palmarum. Non eīn ſoli duodecim apoſtoli fidem chriſti predicauerūt ſed ⁊ aliȷ̄·lxx·per quos palmas victorię xp̄i mundus agnouit. Non ſufficit ergo populo dei aquā marath bibere: q̄uis indulcoratam ꝑ lignum vitę·ſolum vetus teſtamentum nō ſufficit ad bibendum·veniendū eſt eīn ad nouū de quo ſine ſcrupulo ⁊ difficultate potatur. Iudei etiā nunc apud marath ſunt·i·ad aquas amaras. Nondum enim oſtendit eis deus lignum de quo

dulceſcunt·quia niſi crediderint non intelligent. C· XVI·

¶ Quintodecimo die menſis ⁊c. Orig· O ingratus populus deſi
derat egiptum. Qui egiptios videt extinctos·⁊ carnes egipti·qui egiptioꝝ
carnes videt ⁊ piſcibus datas ⁊ volatilibuſ. Murmurat aduerſus moyſen
immo deū:ſed primo ignoſcitur ⁊ ſecundo ⁊ fortaſſis tercio. Sed ſi nō deſi
nant ſed perſiſtant·audi quid ſequitur: In libro numerorum refertur: Et
idem apoſtolus retexit dicens:neq; murmuraueritis ſicut quidam eoꝝ mur
murauerūt et·a·ſer·p·
Scripta ſunt hec pro
pter nos in quos fines
ſe·de· Sed ſi non de
ſinimus murmurare et
conqueri contra deuz
incurremus ſimile offē
ſionis periculum vl' ex
emplum. Cum enī de
celeſti intemperie·fru/
ctuum infecunditate·
ymbriuz raritate·⁊ de
proſperitate alioꝝ·⁊
aliorū improſperitate
cauſamur:cōtra deum
murmuramuſ. Sed h̄
primo ignoſcuntur:in
pſiſtētes grauiter vin
dicantur.quia mitten
tur in eos ſerpentes·i·
immundis ⁊ veneficis
ſpiritibus tradentur·
qui occultis morſibus
penetralia cordis de/
paſcantur.

¶ Orig· Propter
correctionem legentiū
indicatur populi pecca
tum.quia murmurau
it ⁊ ingratus fuerit be
neficijs diuinis:cuz ce
leſte manna ſuſceperit
Secundo mēſe quin/
tadecima die menſis·
qđ nō ſine ratione ſcri
ptum eſt. Recordare de legibus paſce que dicta ſunt:⁊ inuenies ibi hoc eſſe
tempus qđ ſtatuitur ad ſecundum paſca faciendum his qui immundi ī ani
ma fuerint·vel occupati negocijs peregrinis. Qui non fuerant immundi in
anima·vel non longe peregrinabantur quartadecima die primi menſis fece
runt paſca·longe vero peregrini ⁊ immundi ſecundum paſca in hoc tempo/
re faciunt·in quo ⁊ manna de celo deſcendit. In die quo primum paſca fit·
non deſcendit manna:ſed in quo ſecundum. Primum paſca populi iudai
ci eſt:Secundum noſtrum. Nos enī fuimus in anima immūdi·qui coleba
mus ydola·⁊ peregrini ⁊ longinqui·qui fuimus hoſpites ⁊ peregrini teſtamē
torum dei ⁊c. Sed datur manna de celo; non in die quo primum paſca fit
ſed quo ſecundum. Panis eniz qui de celo deſcendit:non venit ad illos q̄
primam ſolennitatem celebrabant:ſed ad nos qui ſuſcepimus ſecundam·
etenim paſca noſtrum immolatus eſt chriſtus:qui verus homo panis de ce
lo deſcendit. Videamus interim quid in hac die geſtum monſtretur quar/
tadecima die menſis ſecundi murmurauit populus ⁊c.

¶ Sedebamus ſuper ollas carnium. Greges ouium habebant
⁊ armenta boum de quibus comedere poterant·ſed deſiderio piſcium ⁊ aui
um quibus egiptus abundat eſtuabant.

¶ Ecce ego pluam vobis panes de celo ⁊c. Orig· Vellem pri/
mo ſuper hanc ſcripturam cum iudeis habere ſermonem;quib⁹ credita ſunt
eloquia dei·quid illis videatur de eo qđ dicit:ſex diebus continuis collige
tis:die autem ſexta duplum. Apparet ergo ſextum diem nominari qui ante
ſabbatum ponitur. Sabbatum autem ſeptimus dies eſt. Quero ergo qua
die ceperit manna dari:⁊ volo comparari dominicam noſtram cum ſabba
to iudeorum. Ex ſcriptura enim apparet·quia die dominica primum datur
manna ſex diebus continuis collectum.ſeptima que eſt ſabbatum ceſſatur.
Quia ergo in die dominica pluit deus manna·⁊ non in ſabbato:intelligāt
iudei·iam tunc prelatam eſſe dominicam noſtram ſuo ſabbato·⁊ indicatuz
eſt ꝙ nobis in ipſa dei gratia ad eos deſcenderit de celo:⁊ panis celeſtis qui
eſt ſermo dei ad eos non peruenerit. Unde dieb⁹ multis ſedebunt filij iſra
el ſine rege·ſine principe·ſine hoſtia·ſine ſacrificio·ſine ſacerdote. In noſtra

C· XVI·

PRofectiq; ſūt
de helim·⁊ venit omīs multitudo
filiorum iſrael in deſertum ſyn·qđ
ſ quando·f·pa
eſt inter helim ⁊ ſynai.quintodeci
ſca celebratur.
mo die mēſis ſecūdi·poſtq̄ȝ egreſſi
ſ ne murmuretis ſicut
ſūt d' terra egipti· Et murmurauit
quidā eorum murmurauerunt ⁊c.
omnis congregatio filiorum iſrael
† ſ deū. ·|· ſ ſacerdotes dei. † ſ preſentis vite
contra † moyſen ⁊ ·|· aaron in † ſolitu
dine. Dixerūtq; ad eos filij iſrael:
ſ ingratus popul⁹ deſiderat egiptum·qui egipti
os videt extinctos.
Utinam mortui eſſemus ꝑ manū
† ſ mundo. ·|· ſ delectati quieſcentes.
dnī in terra † egipti·qn̄ ·|· ſedebamuſ
† ſ multimodas refectiones carnaliū voluptatū
ſup † ollas carniū ⁊ comedebamus
ſ qui vertitur in fel aſpidū intrinſecus.
panez in ſaturitate. Cur induxiſtis
ſ laborem preſentis vite ⁊ periculum
nos in deſertuz vt occideretis om
† ſ tranſductam per mare rubrum·i·baptiſmum:
ſ carnalium voluptatum.
nem † multitudinē fame: Dixit aūt
dominuſ ad moyſen: Ecce ego plu
ſ verbū dei panē qui de celo deſcendit.
am vobis panes de celo. Egredia
tur populus ⁊ colligat q̄ ſufficiant
ꝑ ſingulos dies:vt tentem eū vtꝝ
ambulet' in lege mea an non. Die
† ſ hac preſenti vita. ·|· ſ reponant ſcilicet vnde
in futuro viuant.
aūt † ſexta ·|· parent qđ inferāt·⁊ ſit
ſ vt ſufficiat preſenti vite ⁊ future.
duplum q̄ȝ colligere ſolebant ꝑ ſin
gulos dies. Dixeruntq; moyſes ⁊
† ſ in aduentu chriſti qui ē in fine ſeculi ſ Sab
aaron ad omēs filios iſrael: † Veſpe
bati que luceſſit in prima ſabbati.
ſcietis ꝙ dominus vos eduxerit
† ſ qm̄ angeli ad ſepulcrū nunciauerunt gloriā
de terra egipti:⁊ † mane videbitis
reſurrectionis.
gloriam domini. Audiui enī mur/
ſ Non contra me.
mur veſtrū contra dominū. Nos
vero quid ſumus quia muſitaſtis

aūt dominica ſemꝑ dominus pluit manna·i·celeſtia verba·que nobis leta
ſunt. Illi infelices ſuſpirant etiā manna:ſicut patres eorum·⁊ non merētur
accipere·non enī poſſunt manducare qđ eſt minutum ſicut ſemē coriandri·⁊
candidum ſicut pruina. Nichil enī in verbo dei minutū ſubtile ⁊ ſpiritale
ſentiunt:ſed totum pingue ⁊ craſſuz. Incraſſatū eſt enī cor populi hui⁹. In
terpretatio quoq; nominis hui⁹ hoc ſonat. Manna enī interpretatur quid
eſt hoc: Ipſa vis nominis ad diſcendū inuitat·vt cuz audis legem dei reci
tari·inquiras ſemper ⁊
dicas doctorib⁹ qđ eſt
h̄. Tu ergo ſi vis man
ducare manna ⁊ ſuſci/
pere verbum dei·ſcito
minutū eſſe ⁊ valde ſb
tile ſicut ſemē coriādri
habet enī aliqđ oleris
quo nutrire ⁊ recreare
poſſit infirmos. Infir
mus enī olus mandu/
cat. Habet enī aliquid
⁊ rigoris.⁊ ideo ut pru
ina.cādoris aūt ⁊ dul
cedīs plurimū. Quid
eſt candidius·ſplendi
dius eruditione diuiā
Quid dulcius·ſuaui⁹
eloquijs dei·q̄ ſunt ſu
per mel ⁊ fauum.

¶ Panes. Māna
·ſ·locutio eſt:qꝛ panis
ꝓ alimēto ponit'.amat
aūt ſcriptura pluralit'
magis panes q̄ȝ ſingu
lariter dicere panem.

¶ Ut tentem. Ten
tatio iſta.ꝓbatio eſt: n̄
ad peccatum ſeductio
nec ideo.ꝓbant' vt de⁹
nō nouerit:ſed ipſos ip
ſis oſtendit:quo humi
liores fiant ad petēdū
adiutoriū:⁊ ad noſcen
dam dei gratiā.

Die aūt ſexta ⁊c. Orig· In die ſexto duplū colligat' in repoſitōem q̄tū
ſufficiat etiā ſabbato. Sexta dies hec vita in qua nūc ſum⁹. In ſex diebus
fecit de⁹ hunc mundū. In hac ergo die tm̄ reponere debem⁹·q̄tuz ſufficiat
in futuro. Si quid enī hic boni opis acquiras·ſi quid iuſticie miſericordie ⁊
pietatis recondas:hoc tibi in futuro erit cib⁹. Qui enī acquirit hic decem ta
lenta·ibi accipiet decē ciuitates·⁊ q̄ ſeminauerit homo:hec ⁊ metet. Diuites
hui⁹ ſeculi ea recondūt q̄ in hoc ſeculo imo cū hoc ſeculo corrumpunt'·bona
aūt recondita pmanent vſq; in craſtinū. Scriptū eſt aūt. Qui infideles fu
erunt ſeruauerūt de manna ⁊ ebullierūt ex eo vermes ⁊ cōputruit·qđ aūt ꝓ
die ſabbati reponebatur·pmanſit integrū. Et tu ergo ſi ꝓpter pſentem vitā
⁊ amorē ſeculi theſaurizas:cōtinuo vermes ebulliūt:de quib⁹ dicitur. Ver
mis eoꝝ nō morit'·hos generat auaricia·⁊ diuitiaꝝ ceca cupiditas·his qui
habent pecuniā:⁊ vidētes in neceſſitate fratres ſuos claudūt viſcera ab eis.
Vn̄ apls̄ ꝓcepit diuitib⁹ nō ſublime ſape·neq; ſperare in incerto diuitiarū
⁊c.nec aliunde fiūt vermes in nobis niſi ex manna·i·verbo dei. Vn̄ niſi ve
niſſem ⁊ locut⁹ eis fuiſſem·pec·nō habe·poſt ſuſceptū ergo verbū dei ſi quis
peccat:efficit' ipſum verbū vermis qui ei⁹ conſcientiā ſemꝑ fodiat·⁊ arcana
pectoris rodat.

¶ Veſpere ſcietis ⁊c. Orig· Ad veſperā ſcietis qꝛ ego dominus. Mane
aūt videbitis maieſtatem domini. Reſpondeant michi iudei. Quomodo
ad veſperam cognoſcitur dominus.⁊ mane videatur maieſtas eius. Ubi
agnitus eſt ad veſperā:⁊ ei⁹ maieſtas viſa eſt mane. Sȝ nō intelligit' h̄ niſi
in euangelio in quo veſpe ſabbati q̄ luceſcit in prima ſabbati venit·m·m·⁊
altera maria ad ſepulcrū:⁊ inuenerūt lapidē reuolutum a monumēto terre
motum factum:⁊ monumenta apta eſſe·⁊ centurionē ⁊ cuſtodes ſepulcri di
centes· Vere h̄ fili⁹ dei erat. Agnit⁹ eſt in hac veſpa dn̄s:qꝛ ipe dn̄s erat.
Agnit⁹ eſt in virtute reſurrectōis·⁊ mane gloria eius viſa eſt. Cū veniſſent
alie mulieres prima ſabbati valde mane:inuenerūt angelos cū ingenti cla
ritate ſedentes ad ſepulcruz·⁊ dicentes: Nō eſt hic:ſed reſurrexit a mortuiſ
Venite ⁊ videte locū ⁊c. Viſa eſt ergo maieſtas eius mane:quia ⁊ per an
gelos reſurrectio nunciata eſt.

¶ Non enim aduerſus nos murmur veſtrũ eſt ⁊c. Aug. Nõ ex hoc tantum ſe valere quantũ deus voluerunt. dixerunt eñ quid ſumus nos. nec talis erat illa ſententia: vbi petrus dixit ananię: auſus es mentiri ſpirituiſancto: non hominibus mentitus es: ſed deo. Non enim ait auſus es mentiri michi. Nõ michi mentitus es: ſed deo. Nõ ſi dixiſſet · ſimile fuiſſet: neq̃ eni ita dixit. Auſus es mentiri ſpirituiſancto. Non ſpirituiſancto mẽtitus es: ſed deo. Ita eñ loquens negaret ſpiritumſanctum eſſe deu. Nũc vero cũ ita dixiſſet auſus es mentiri ſpirituiſancto: cum ille putaret ſe hominib' eſſe mẽtitum. Ille ſpiritũſanctum deum eſſe monſtrauit · ſubiũgens: nõ hominib' mentitus es ſed deo.

¶ Et mane. Nouo die quando chriſt' ſol iuſticię aduẽtu ſuo credentibus reparauit ꝑ dita.

¶ Veſpere comedetis carnes. Ori. Moraliter. Intelligere poſſum' ꝙ vniuiq̃ noſtrum mane eſt ⁊ initium diei · temp' quo primum illuminamur ⁊ ad lucem fidei accendimur. In hoc tempore carnes verbi nõ poſſumus edere · id eſt · perfecte doctrinę capaces nondu ſumus: ſꝫ poſt longa exercitia · poſt ꝑfectum plurimum · cu iam proximi ſum' ad veſperam · id eſt · perfectionis fidem · tunc ſolidiori ſibi capaces efficimur. feſtinemus ergo manna ſuſcipe · qḋ pro vt vult quiſq̃ ſaporẽ reddit in ore. Vñ fiat tibi ſecundum fidẽ tuã. Et tu ergo ſi verbũ dei qḋ in eccleſia ꝑdicat' tota fide ⁊ deuotione ſuſcipias: fiat tibi qḋcũq̃ deſideras. Si tribularis · ꝯſolat' te dicẽs: Cor cõtritũ ⁊ humiliatum deus non ſpernit. Si lętaris pro ſpe futura cumulat tibi gaudia dicens: Lętamini in domino ⁊ exultate iuſti. Si iracundus es: dicit. deſine ab ira ⁊ derelinque indignationem. Si in doloribus ſis · ſanat te dicens: Dominus ſanat languores tuos omnes. Si paupertate conſumeris: conſolando dicit: Dominus alleuat de terra inopem: ⁊ de ſtercore erigit pauperem. Si quis tamen infideliter ſuſcipit · nec comedit · ſed abſcondit: vermes ex eo ebulliunt. Nec turberis ſi ad hoc ducitur verbum dei: vt putetur fieri vermis. Ipſe eñ ait: Ego ſum vermis ⁊ non homo. Sicut eñ ipſe eſt qui fit alijs in ruinam · alijs autem in reſurrectionem: ita ⁊ ipſe eſt qui in manna fidelibus dulcedo mellis · infidelibus vermis efficitur. Ipſe eſt enim ſermo dei · qui iniquorum mentes arguit · ⁊ correctionum ſpiculis conſcientiam terebrat. Ipſe eſt enim qui efficitur eis quibus aperit ſcripturas ignis. Qui dicunt. Nonne cor noſtrum ar. e. in nobis ⁊c. alijs ignis eſt quib' cremat ſpinas de terra mala · id eſt · malignas cogitationes in corde conſumit ⁊ ideo peccatoribus neq̃ vermis arguens vnq̃ moritur · neq̃ ignis exurens extinguitur. Iuſtis autem ⁊ fidelibus permanet dulcis ⁊ ſuauis. Vnde dicitur. Guſtate ⁊ videte quoniã ſuauis eſt dominus ⁊c.

¶ Orig. Alia littera. Veſpere manducabitis carnes · ⁊ mane replebimini panibus · dicant iudei · que conſequentia ſit · vt veſpere carnes ſine panibus comedant · aut mane panes ſine pulmento · quid in hoc diuini muneris · q̃d temperamenti gratię celeſtis oſtenditur. Hoc eſt in quo agnoſcere deũ poſſunt · qui carnes in veſpera ſine panibus comedunt · ⁊ maieſtatem dei apparere dicunt. Si rurſum panes ſine carnibus comedantur · ſeruent ſibi iſta: his qui acquieſcentes in coturnicibus putant agnoſci deum. Nos aũt quibus in fine ad veſperam mundi verbum eſt caro factum. In illa tantũ carne agnoſci dicimus deum · quã ſuſcepit ex virgine. has eñ verbi dei carnes

contra nos. Et ait moyſes: Dabit
ſ mundi quo verbũ caro factũ eſt.
dñs vobis veſpere carnes edere · ⁊
ſ verbũ dei · ſ anime.
mane panes in ſaturitate: eo ꝙ
ſ quẽ nichil latet. ſ cognouerit · ſ · omĩa ⁊ ſi non ſtatim punit.
audierit murmurationes veſtras
ſ qui nos mi
quibus murmurati eſtis cõtra eu
ſit · qui in nobis operatur.
Nos eñ quid ſumus? nec contra
nos eſt murmur veſtrũ: ſed contra
ſ q2 ſacerdotũ eſt legẽ ⁊ dei voluntatẽ populo annunciare.
dñm. Dixitq̃ moyſes ad aarõ: dic
vniuerſę congregationi filioꝝ iſra-
ſ beneplacentes. ſ qui oĩa audit
el. Accedite corã dño: audiuit eñ
murmur veſtrum. Cumq̃ loqueretur aaron ad omnẽ cętũ filiorũ iſrael: Reſpexerũt ad ſolitudinẽ. Et ec
ſ carne aſſumpta
ce gloria domini apparuit in nube
Locutus eſt autẽ dñs ad moyſen
ſ cognoui.
dicens: Audiui murmurationes fi-
ſ veſpere eñ xp̃s mortu' eſt ⁊ ſepult'.
lioꝝ iſrael: Loquere ad eos: Veſpe-

ſ q2 mane ſurrexit
rã comedetis carnes · ⁊ mane ſa-
ſ tunc ſcietis.
turabimini panib': ſcietiſq̃ ꝙ ego
ſum dñs deus veſter. Factum eſt
ſ grece ortogome
ergo veſpere ⁊ aſcendens coturnix
tra. ſ he ſunt promiſſe carnes. ſ Manna
cooperuit caſtra: mane quoq̃ ros ia
ſcilicet panis promiſſus.
cuit ꝑ circuitum caſtrorum. Cumq̃
operuiſſet ſuperficiẽ terrę: apparu-
ſ Subtile · q2 humanis ſenſib' incognitu incarnationis myſteriũ ſ q2 corp' chriſti a feruore viciorũ refrigerat.
it in ſolitudine minutu ⁊ quaſi pi-
lo tuſum in ſimilitudine ꝓuinę ſuper terram. Qḋ cum vidiſſent filij iſrael dixerunt ad inuicẽ: Manhu
Qḋ ſignificat: quid eſt hoc? Ignorabant eñ q̃d eſſet. Quib' moyſes
ſ viuus qui de celo deſcendit.
ait: Iſte eſt panis quẽ dedit vobis dominus ad veſcendũ. Hic eſt ſermo quẽ ꝓcepit vobis dominus.
Colligat ex eo vnuſquiſq̃ quãtum

neq̃ mane neq̃ meridie quis mãducauit: ſed ad veſperam. Vnde pueri nouiſſima ho. e. Mane inquit replebimini panibus. Nobis ergo panis verbũ dei eſt · ipſe eſt panis viuus qui de celo deſcendit: ⁊ dat vitam mundo. Sꝫ quid dicit mane dari hunc panem · cum incarnatus ſit ad veſperam? Sic intelligendum eſt · ꝙ ad veſperam mundi ⁊ prope finem dominus venerit: ſed aduentu ſuo cum ſit ſol iuſticię nouum mane credentibus reſtaurauit · nouũ ſcilicet ſcientię lumen; in quo replentur panibus qui ſuſceperũt precepta ei'. nec mireris quia verbu dicitur · ⁊ caro dei ⁊ panis ⁊ lac dicitur ⁊ holera · ⁊ pro menſura credentium ⁊ poſſibilitate ſumentium diuerſe nominatur · vel poſt reſurrectionem mane facta credentes repleuit panibus: q2 libros legis et prophetarum prius ignotos ad inſtructionem eccleſię conceſſit: vt ipſe ſit panis in euangelio · cęteri vero libri legis ⁊ prophetarum vel hyſtoriarꝫ plures panes dicãtur · quibus repleantur credentes ex gentib'. Vnde aſcendent in montem ⁊ bibent vinu · vnguẽto vngentur. Sic ergo competenter carnes ad veſperam accipim' ⁊ panibus mane replemur · quia nec poteramus mane carne edere. Nondum eñ erat tempus. Nec meridie vix eñ angeli edũt carnes meridie: ⁊ illi fortaſſis ordini meridianum temp' cõceditur.

¶ Tale quid in helya ſignificatur · cum ei alimenta coruus afferret Forte carnibus ad veſperam · ⁊ mane panibus ille ſignificatur: qui traditus eſt propter delicta noſtra · ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificatõe noſtrã · ad veſperam quippe mortuus eſt · ex infirmitate · ſepultus eſt · mane autem apparuit diſcipulis; quia reſurrexit in virtute.

¶ Coturnix operuit caſtra ⁊c. Iſi. Per volucrum eſcas figuratur prędicatio diuinitus miſſa · quę tranſcurrit per verba ſonantia quaſi per aerem volatilia pennata · quibus per fidem paſcuntur · qui ad patriam cęleſtẽ proficiſcuntur. Vel veteris legis eloquia · quę plebem carnalem tanq̃ carne alebat · per verba diuinitus miſſa quaſi per volatilia. Vnde ⁊ veſpere dantur · quia cuncta carnaliter illis conceſſa finem erant habitura. Manifeſto autem lumine fidei datur manna qḋ eſt chriſtus · panis ſcilicet viuus qui de cęlo deſcendit · qui per nubes euangelicas vniuerſo orbi pluitur · nõ iam murmuranti ⁊ tentanti ſynagogę · ſed credenti ⁊ ſperanti eccleſię.

¶ In ſimili · ꝓuinę ⁊c. Pruina quę chriſtum ſignificat: Manna eñ dominico die primũ datũ eſt · ⁊ xp̃s dominica die reſurrexit.

¶ Tuſum. Id eſt · mundiſſimum. Sicut enim frumentum vel milium · vel aliud tale in mortariolo pilo teritur · ⁊ folliculis exuitur · ſic corpus chriſti per tribulationem paſſionis · ⁊ pilo crucis mortalitate exutum eſt. Vel minutum manna ſubtilitas cęleſtis doctrinę · quę pilo tunditur: vt litteralis ſenſus exuatur.

¶ Manhu. Greg. Quid ꝑ manna filijs iſrael deſup datũ · niſi admiratio ſupnę dulcedinis deſignat' · dulcis eñ cib' q̃ de ſupnis accipit' · manhu vocat': qḋ interpretat' q̃d eſt hoc · qḋ dicim' · qñ cernimus qḋ neſciẽtes admiramur. Supnum igit' mãna aĩa ꝑcipit: cũ ꝑ vocẽ cõpunctõnis eleuata · nouam ſpecie ęternę refectõis obſtupeſcit · ut diuina dulcedine repleta iure reſpondeat; quid eſt hoc? q2 dũ ab infima cogitatõe ſuſpenditur · ea quę de ſupernis conſpicit ⁊ inſolite miratur. Et cum per hanc vocem torporis noſtri ſurditas rumpitur · vetuſtę vitę vſus mutat': vt anima ſupno ſpiritu afflata

et in ſupremiſ appetat
qđ cōtempſerat·⁊ con
temnat in infimis qđ
appetat.

¶ Iuxta numerū
ꝛc. Au. Sepe ſcriptu/
ra hoīes aīas appellat
a parte totū: nō facile
aūt carnes ꝓ hoīb⁹·ſed
carnē ſicut ibi. Non ti
mebo quid faciat caro
qđ aptius in pſalmo
eodē ait. qđ faciat mi
chi homo·nō aūt dicet̄
ſcđm numeꝝ carnium
veſtraꝝ. ſicut dixit ſe
cundū numeꝝ anima
rum veſtrarum.

¶ Iuxta id quod
ꝛc. Quia ī preſenti vi
ta quilibet debet diſcere
quantum pōt·ne qđ indi
ſcuſſū relinquat·ne cū
ñ poſſit diſcere īcipiat.

¶ Mane. Principi
um alteri⁹ vite·in qua
non licebit vacare do
ctrine·ꝫ māna compu
treſcet·⁊ vermib⁹ ſcate
bit·i·penā eis eternā
generabit.

Cūq̄ incaluiſſet.
ꝛc. Quia tunc oīs ſcri
pture intellectus pate
bit·quia nūc videmuſ
ꝑ ſpeculū in enigmate
tūc aūt videbim⁹ facie
ad faciem.

Cibos duplices.
Neceſſaria·ſ· anime ⁊
corpi. Nā in ſeptima
q̄ mortuoꝝ etas intelli
git̄·ſ·nullus erit opan
di locus.

Requieſ ſabbati
Audiendo verbū dei
⁊ faciēdo·vel bene vi
uendo·⁊ aliȷ̄s miſeri/
cordiā p̄ſtando·qđ re
ponebat̄ ꝑ ſabbato·ñ
corrumpebat̄·qꝛ bona
ꝑ futura requie facta·
in futura vita manēt
integra. alioquin ebul
liebant vermes·⁊ com
putreſcebat qđ ſerua/
batur. Qui eñ ꝓpter
p̄ſentem vitā ⁊ amorē
ſeculi theſaurizāt illis
ebullit vermis qui nō
moritur.

¶ Et repones ꝛc.
Aug. Queri pōt vbi
aaron reponeret ante
dñm·qñ nec vllum ta
bernaculū fuit·nec ar
ca teſtamenti iā fuerat
cōſtituta. An forte de
futuro: ideo dixit repo
nes·vt intelligat̄ tūc ante dñm poſſe reponi qñ futura arca erat. an poti⁹ an
te dñm dictum eſt qđ fit ipſa deuotione offerendi: in quocūq̄ loco poneret̄
vbi eñ nō eſt deus? ꝫ qđ adiūgit·⁊ repoſuit aaron ante teſtimoniū ad reſer
uandū priorē magis ſenſū aſſerit. Hoc eñ modo ſcriptura dixit per prole

ſ menſura quiq̄
ſufficit ad veſcendum: gomor ꝑ ſin
ſextarioꝝ· quā ioſephus aſſariū vocat.
gula capita iuxta numerum anima
rum veſtrarum que habitant in ta
bernaculo· ſic tolletis. Feceruntq̄
ſ pro capacitate intelligētie.
filiȷ̄ iſrael·⁊ collegerunt alius plus
alius minus: ⁊ menſi ſunt ad men
ſuram gomor. Nec qui plus colle
gerat habuit amplius·nec qui mi/
nus parauerat repperit minus: ſꝫ
† ſ qꝛ vnicuiq̄ captus intelligentie ſi maneat in fide ſufficit ad ſalutem. ⁝ ſ intelligere.
ſinguli † iuxta id qđ ⁝ edere poterāt
ꝯgregauerunt. Dixitq̄ moyſes ad
eos: Nullus relinquat ex eo ī ma/
ne. Qui non audierunt eū·ſed di
miſerunt quidā ex eis vſq̄ mane:
† ſ maluz auaricie notatur· cui qui ſtudet vermibus conſumendus tradetur.
⁊ ſcatere cepit † vermibus atq̄ com
† ſ chriſtus vel lex que hoc ꝓhibet dicens· nolite theſaurizare vobis theſauros in terra.
putruit. Et irat⁹ eſt cōtra eos † mo
† ſ Studioſe ſicut ſtudioſius operator mane incipit operari.
yſes. Collegebant aūt † mane ſingu
li quantum ſufficere poterat ad ve
† ſ In die iudicii. ſ manifeſtius apparens. ⁝ ſ chriſtus.
ſcendum. Cumq̄ † incaluiſſet ⁝ ſol: li
ſ preſenti vita.
queſiebat. In die vero ſexta colle/
ſ vt alterum ſeruetur in ſabbatum.
gerunt cibos duplices·i·duo go/
mor per ſingulos homines. Vene
runt aūt oēs principes multitudi
nis: ⁊ narrauerunt moyſi. Qui ait
eis: Hoc eſt qđ locutus eſt domi/
ſ vt illi ſoli vacetis.
nus: Requies ſabbati ſanctificata
ſ paraſceue ante ſabbatum.
eſt domino. Cras qđcunq̄ operan
† ſ eſui corporali· vel ſpirituali preparanda.
dum eſt facite: ⁊ que † coquenda ſūt
coquite. Quicquid autē reliquū
† ſ vnde viuatis ī ſabbato·ſ· quādo licet operari
fuerit· † reponite vſq̄ mane. Fece/
runtq̄ ita vt preceperat moyſes·
⁊ non computruit: neq̄ vermis in
uent⁹ ē in eo. Dixitq̄ moyſes. Co
medite illud hodie: quia ſabbatū

ſ vel no. ſ qꝛ nō licebit poſt hāc vitā operari.
eſt dñi: Nō inuenieť hodie in agro
ſ tota preſenti vita.
Sex diebus colligite: In die aūt
ſ vel domino· ſ qꝛ poſt hanc vitam nō licebit operari.
ſeptimo ſabbatū eſt domini: idcir/
co non inuenietur. Venitq̄ ſepti/
ma dies·⁊ egreſſi de populo vt col
ligerent·non inuenerunt. Dixit au
tem domin⁹ ad moyſen: Vſq̄quo
nō vultis cuſtodire mandata mea
⁊ legem meam? Videte ꝙ domin⁹
dederit vobis ſabbatum: ⁊ ꝓpter
ſ qꝛ nō licebit in eo operari ſ preſentis vite ⁊ future.
hoc tribuerit vobiſ die ſexto ciboſ
ſ ·i· quieſcat· nec egrediatur ad op⁹
duplices. Maneat vnuſq̄ſq̄ apđ
ſ ad operandū
ſemetipſum. et nullus egrediatur
de loco ſuo die ſeptimo. Et ſabba/
tizauit populus die ſeptimo. Ap/
pellauitq̄ domus iſrael nomē ei⁹
ſ qꝛ verbū dei habet aliquid oleris vnde infirmitas nutriatur.
man· qđ erat quaſi ſemen coriādri
ſ qꝛ verbū dei qđ caro factū eſt puꝝ ⁊ lucidum manet.
album: guſtuſq̄ eius quaſi ſimile
cum melle. Dixit autem moyſes:
Iſte eſt ſermo quem precepit do/
minus. Imple gomor ex eo ⁊ cu/
ſtodiatur in futuras retro generati
ſ vel panē. ſ vel quo.
ones: vt nouerint panes quibus
ſ preſentis vite deſerto.
alui vos in ſolitudine: quādo edu
ſ de ſeruitute dyaboli.
cti eſtiſ de terra egipti. Dixitq̄ mo
yſes ad aaron: Sume vas vnum
⁊ mitte ibi man quantū poteſt ca
ſ menſura triū modioꝝ.
pere gomor: ⁊ repone coram domi
no ad conſeruandum in generati/
ones veſtras· ſicut preceperat do/
ſ Sacerdotes.
minus moyſi. Poſuitq̄ aaron in
† ſ eccleſia. ⁝ ſ in memoriā eternam.
† tabernaculo ⁝ reſeruandum. Filiȷ̄
† ſ viſionis diuine. ⁝ ſ vel comederunt.
autem † iſrael ⁝ manducauerūt man
ſ toto tempore preſentis vite· quo ſecundū nouū ⁊ vetus teſtamentū viuimus· quater eñ decē quadraginta fiūt. † ſ viuentiū vbi in quiete habitāt ſancti· traſmiſſo deſerto hui⁹ ſeculi. ⁝ ſ predicto.
quadraginta anniſ donec venirēt
† in terram habitabilē. Hoc ⁝ cibo

pſim qđ poſt factū ē cū
eſſe cepit tabernaculū
teſtimoniȷ̄.

¶ Filii aūt iſrael
ꝛc. Aug. Alia lra. Fi
liȷ̄ autē iſrael ederunt
māna·xl·anniſ quoad
uſq̄ venirēt ad terrā
q̄ habitabat̄. Signifi
cat autē ſcriptura in ꝫ
loco ꝑ ꝓlepſim memo
rando qđ poſtea factū
eſt· nō ediſſe filios iſra
el māna niſi in heremo
hoc eſt eñ ꝙ ait· vſq̄
ad terrā q̄ habitabat̄
·i· q̄ iā nō eſt heremus.
nō qꝛ cōtinuo vt vene
runt ad terrā habitabi
lē deſtiterint veſci mā
na: ſꝫ qꝛ nō ante. Tra
iecto eñ iordane ſigni
ficat̄ māna ceſſaſſe ubi
manducauerūt panes
terre. Ingreſſi vero in
terrā habitabilē anq̄
trāſirent iordanē· vel
tantū māna veſci: vel
vtroq̄ cibo potuerūt.
hoc eñ intelligi pt: qꝛ
ceſſaſſe māna nō dicit̄
niſi iordane traiecto.
Cur aūt ī heremo etiā
carnes deſiderauerint
cū de egipto cū multis
pecoribus exierint· ma
gna q̄ſtio eſt· niſi forte
dicat̄· qꝛ in heremo nō
erāt paſcua· ⁊ ideo mi
nor pecoꝝ fecunditas
pepercitſſe pecoribuſ ne
oīmib⁹ deficiētib⁹ etiā
ſacrificiȷ̄s neceſſaria de
eſſent· vl' ſi quid aliud
dici poteſt vnde iſta q̄
ſtio ſoluat̄. Cōgruen
tius tñ credit̄· non eos
carnes deſideraſſe q̄s
de pecorib⁹ habere po
terāt· ſꝫ que deerant ex
aquis·ſ· quas in here
mo inueniebant. Vñ
illis ortogometra da
ta eſt·i· aues quas co
turniceſ multi latini in
terp̄tantur· cū ſit aliđ
gen⁹ auium ortogome
tra· q̄uis coturnicib⁹
nō vſq̄quaq̄ diſſimi
le. Nouerat eñ deus
qđ deſiderarent· ⁊ ex
quo genere carnis ſati
aret eos.

¶ Manna. Corpus
chriſti·ſ· verbū dei qđ
percipim⁹ nunc in eni
gmate· tūc autem facie
ad faciem.

Donec uenirent
in terrā ꝛc. Aug. Alia littera. Quouſq̄ venirent in partem phenicis· ꝑ
repetitionē exponit quā terram dixit habitari. Sed tunc illam terrā creden
dū eſt ſic appellatā non modo. Alia eſt enim que phenice dicit̄ regio tyri ⁊
ſydonis· quā illos trāſiſſe nō legitur· quā ſcriptura fortaſſe potuerit terram

phenicis appellare· vbi palmaꝝ arbores iã eſſe ceperant· poſt heremi vaſtitatem· q2 palma grece ſic vocat᷑. In initio eñ pfectionis ſue inuenerũt locum vbi·lxx·palme erant ⁊ duodecim fontes. Sed poſt excepit eos herem⁹· vbi nil tale fuit· quouſq3 veniret ad loca q̃ colebant᷑. Sed ille ſenſus eſt pbabilioꝛ: vt credam⁹ ſic appellatã fuiſſe tunc terrã. multaꝝ eñ terraꝝ locoꝝ· fluminum ⁊ vrbiũ noĩa certis cauſis mutauit antiquitas.

¶ Igitur profecta eſt. Orig· Om̃s qui volũt pie viuere in xp̃o pſecutionẽ patiunt᷑ ab hoſtibuſ impugnãt᷑· ageſq3 iter hui⁹ vite ſemp debet eſſe parat⁹ ⁊ ſtare i caſtris. Vñ pfecta eſt om̃is ſynagoga filioꝝ iſrael de deſerto ſyn ſecundũ caſtra ſua· per verbũ dei eſt vna quidem ſynagoga dñi· ſ3 in quattuoꝛ caſtris diuiditur· q̃ deſcribunt᷑ in numeris circa tabernaculũ dñi poſita. Armatus ergo in caſtris dñi militaus ne implices te ſecularib⁹ negocijs: ⁊ i caſtris dñi ſemp excubias agas· vt d te dicat᷑: q2 pfectus eſt p verbũ dñi de deſerto ſyn· ⁊ venias in raphidim. Syn aũt tentatio interptatur. Raphidiz ſanitas iudicij qui bene exit de tentatione· venit ad ſanitatẽ iudicij. In die eñ iudicij ſanus erit. Vñ q̃ vicerit dabo ei de ligno vite qd eſt in·p·d m· Venit ergo ad ſanitatẽ iudicij qui bene diſponit ſmones ſuos in iudicio.

¶ Syn. Hic ſpecialiter ſyn vna mãſio accipit᷑· ex his quinq3 q̃ fuerunt a mari rubro vſq3 ad montẽ ſyna. q̃s ioſeph⁹ noĩatiz deſcribit. Generaliter eñ etiã deſertuz illud ſyn vocatur· ſicut ⁊ raphidim.

† ſ exponit quã terraz dixerit. ꝭ ſ lxx· quoadusq3 in partẽ phenicis venirent.

aliti ſunt† vſq3quo tangerẽt fines terre chanaã. Gomoꝛ aũt decima pars eſt ephi.

C. XVII.

Igitur profecta eſt omnis multitudo filioꝛum
ſ qd interpretatur tentatio.
iſrael de deſerto ſyn p manſiones ſuas iuxta ſermonẽ dñi· caſtrame
ſ Sanitas iudicii.
tata eſt in raphidim: vbi non erat aqua ad bibẽdũ populo. Qui iur
ſ legem.
gatus ↄtra moyſen ait: Da nobis
† ſ alias vt bibamus ꝭ ſ alias quibus reſpondit moyſes.
aquã† ad bibendũ. ꝭ Quib⁹ iratus moyſes ait: Quid iurgamini cõtra
ſ in deſerto.
me? Cur tentatis dñm? Sitiuit er
ſ qui debet eſurire ⁊ ſitiri iuſticiã·
go populus ibi pre aque penuria· ⁊ murmurauit ↄtra moyſen dicẽs Cur feciſti nos exire d egipto vt occideres nos ⁊ liberos noſtros ac iumenta ſiti? Clamauit aũt moyſes

¶ Raphidim. Hiero· Eſt locus in deſerto iuxta montem oreb. Sciendum aũt q2 om̃is heremus vſq3 ad montẽ ſynai ſyn vocatur· ⁊ ex tota prouintia etiã locus vni⁹ manſionis nomen accepit· ſicut ⁊ moab tam vrbis q̃3 prouintie nomen eſt· in hac ſolitudine quinq3 ſunt manſiones· ſuph· ⁊ heremus ſyn· alus· depheca· raphidim. Vnde bene dicitur: q2 pfecta eſt omnis multitudo filioꝛum iſrael de heremo ſyn· per manſiones ſuas iuxta os domini· ⁊ venerunt in raphidim. Vnde patet plures manſiones vnius regionis vocabulo demonſtrari.

¶ Sitiuit ergo ⁊c. Orig· Alia littera. Sitiuit inquit popul⁹ aquam· ⁊ murmurabãt aduerſus moyſen. Suffecit dicere· q2 ſitiuit· quid opus fuerit addere aquam. Nõ eſt ſupflua adiectio. Sunt ergo diuerſe ſites· ⁊ quiſq3 habet ppriam. Qui boni ſunt eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſticiã. Alij quoq3 dicũt. Sitiuit anima mea ad te deus. Qui vero ſunt peccatores: patiuntur non ſitim aque· non famem panis: ſed audiendi verbum dei. Sitit g̃ populus aquã qui debuit ſitire iuſticiam. Sed deus eruditoꝛ infantium· magiſter inſipientium· corrigit culpas· ⁊ emendat erroꝛes dicens ad moyſen: vt ſumat virgã percutiat petram· ⁊ educat aquas. Vult enim eos iam de petra bibere· ⁊ pficere· ⁊ ad interioꝛa myſteria venire. Murmurauerũt enim aduerſus moyſen: ideo iubet dñs vt oſtendat eis petram de qua bibent. Si quis eñ eſt q̃ legens moyſen murmurat aduerſus eũ· ⁊ diſplicet ei lex ſecundũ litteraz· q2 in multis nõ videtur habere conſequentiã· oſtendit ei moyſes petrã que eſt chꝛiſtus· vt inde bibat: ⁊ ſitim reficiat. Sed hec petra nõ dat aquas niſi percuſſa. pcuſſa xp̃o fõtes pducit. Percuſſus eñ xp̃s· ⁊ i cruce mactat⁹ noui teſtamẽti fontes pduxit. Vñ pcutiã paſtoꝛẽ ⁊ diſpergent᷑ oues gregis· niſi ei fuiſſet pcuſſus· ⁊ exiſſet ſanguis ⁊ aq̃ de latere ei⁹· oẽs ſitim verbi dei pateremur. Unde bibebant aũt de ſpũali cõſequẽte eos petra: petra aũt erat xp̃s.

¶ Isi· Sitiens populus pro aqua murmurauit contra moyſen: ideo iubet deus vt oſtendat eis petram ex qua bibant. Si quis autem legens moyſen murmurat aduerſus eum· ⁊ diſplicet ei littera legis; oſtẽdit ei moyſes petrã que eſt xp̃s· ⁊ ducit ad ipſam: vnde bibat ⁊ ſitim reficiat.

ad dñm dicens: Quid faciã popu
ſ alias paululũ.
lo huic? Adhuc puſillũ ⁊ lapidabit me. Ait aũt dñs ad moyſen: Antecede populũ· ⁊ ſume tecũ de ſenio
† ſ lxx· in qua pro de qua. celeberrima locutio in ſcripturis.
ribus iſrael· ⁊ virgã† in qua pcuſſiſti fluuium tolle in manu tua· ⁊ vade. En ego ſtabo coꝛam te ſup pe
ſ mons qui ⁊ ſyna.
tram oreb· percutieſq3 petram: et
† ſ aperto latere chꝛiſti exiuit ſanguis ⁊ aqua.
† ſ bibebant autẽ de ſpirituali cõſequẽte eos petra· p· autẽ erat chꝛiſtus
†exibit ex ea aqua vt† bibat ppl's. Fecit moyſes ita coꝛam ſenioꝛib⁹ iſrael: Et vocauit nomẽ loci illius tentatio· propter iurgiuz filioꝛum iſrael· ⁊ q2 tentauerunt dominum
ſ vel deus.
dicentes: Eſt ne dominus i nobis
ſ dyabol⁹ intercludens viam patrie celeſtis.
an non? Venit aũt amalech ⁊ pugnauit ↄtra iſrael in raphidim. Dixitq3 moyſes ad ioſue: Elige viros ⁊ egreſſus pugna contra amalech
ſ firmus immobilis· Secundũ illud· qui ſtatis i do·d· ꝭ ſ tanq̃3 vicin⁹ celo· ⁊ nõ in valle· vnde Leuaui oculos meos ad eũ qui habitat in celis.
cras. Ego† ſtabo in ꝭ vertice collis

¶ Antecede populũ ⁊c. Non ſolũ moyſes ducit populum ad aquas: ſed ⁊ ſenioꝛes populi. Nõ enim ſola lex xp̃m annũciat. ſed ⁊ pphete ⁊ patriarche ⁊ om̃s maioꝛes natu.

¶ Et virgã ⁊c. tolle in manu tua. Au. Aaron nõ moyſes legitur flumen virga pcuſſiſſe. Moyſes enim eadem virga mare diuiſit nõ flumẽ. Quid ergo ſibi vult. Accipe virgam in qua pcuſſiſti flumen. an foꝛte mare appellauit flumen: ⁊ querendũ eſt exemplũ hui⁹ locutionis. an qd aaron fecit moyſi potius attributũ eſt: quia moyſen iubebat deus q̃ faceret aaron· ⁊ in h̃ autoꝛitas· in illo miniſterium. vnde erit tibi ad populũ· tu autẽ illi in his q̃ ad deum.

¶ Percutieſq3 petram· Chꝛiſtũ qui in cruce a iudeis pcuſſus eſt· cui acceſſit virga· i· lignum paſſionis vt fidelib⁹ manaret aqua.

¶ Venit autẽ amalech. ⁊c. Stra· Amalech fuit filius hyſmaelis· a quo amalechite· qui ⁊ hyſmaelite ipſi ſunt ſaraceni. Interpretatur aũt bibens· vel lambens ſanguinem· ⁊ ſignificat dyabolum qui ſanctos de egipto exeuntes: ⁊ ad terrã promiſſionis tendentes ſemp impugnat· ⁊ animaꝝ ſanguinẽ bibere deſiderat.

¶ Orig· Deſcribitur bellum cũ amalechitis factũ. populus dicit᷑ pugnaſſe ⁊ viciſſe anteq̃3 manducaret panem de celo ⁊ biberet de petra. Non dicitur pugnaſſe populus· ſed dicit᷑ ad eũ: Dominus pugnabit p vobis· ⁊ tacebitiſ. Eſt ergo qñ dñs pugnat p nobis· nec pmittit tentari ſupra id qd poſſumuſ nec impes viribꝰ ſinit ad foꝛtez venire congreſſum. Job quoq3 certamẽ tentationis ſue iã pfect⁹ impleuit: ⁊ tu ergo cũ ceperis mãducare mãna panẽ celeſtem verbi dei· ⁊ bibere aquã de petra. Cumq3 ad interioꝛa doctrine ſpũalis acceſſeris· expecta pugnam: prepara te ad bellum.

¶ Dixitq3 moyſes ⁊c. Orig· Alia littera: Dixitq3 moyſes ad ihẽſu: Elige tibi viros ⁊c. Huculq3 beati nominis ihẽſu nunq̃3 facta eſt mentio. Hic primũ vocauit moyſes ihẽſuz ⁊ dixit ei: elige viros tibi ipſi. Moyſes vocat ihẽſum· lex inuocat xp̃m· vt eligat ſibi viros potentes de plebe non poterat moyſes eligere· ſed ſolus ihẽſus qui ait: Nõ vos me elegiſtis: ſed ego vos vt·e· Ipſe eſt electoꝝ dux· ⁊ potentium princeps. Ipſe cõfligit cũ amalech. Ipſe eñ intrat in domũ foꝛtis· ⁊ alligat foꝛtẽ· ⁊ vaſa eius diripit.

¶ Ego ſtabo in vertice collis Orig· Aſcendit inquit moyſes nõ in verticẽ montis: ſed in vertice collis. Seruabatur eñ ei tunc aſcendere i verticem montis cum aſcenſur⁹ erat ihẽſus ⁊ cũ ipſo moyſes ⁊ helyas ⁊ ibi trãſformandus in gloꝛia. Nunc ergo velut nondũ gloꝛificatus de trãſformatione ihẽſu· non aſcendit in verticẽ montis· ſed in verticẽ collis· ⁊ cũ eleuaret

moyſes manus ſuꝑabat iſrael. Moyſes eleuat man⁹· non extendit. Jheſus qui totum mundum exaltatus in cruce amplexus eſt· dicit: Extendi manus ad populum non credentem. Eleuare manus· hoc eſt actus leuare ad deum vt non habeat actus deiectos ⁊ humi iacentes· ſed deo placitos ⁊ ad celum erectos. Eleuat ḡ man⁹ q̄ theſaurizat in celo. Ubi em̄ theſaur⁹ ibi ocul⁹ ibi manus. Eleuat manus qui dicit: Eleuatio manuū mearum ſa· veſ· Si ergo eleuentur act⁹ noſtri vincit amalech. Unde· Remiſſas manus ⁊ genua de bilia erigite. Si fuat populus legem eleuat moyſes man⁹· ⁊ aduer ſarius vincit. Si non ſeruat legē: inualeſcit amalech. Quia igitur nobis pugna ē aduer ſus principes ⁊ poteſta tes· ⁊ mundi huius re ctores tenebraꝝ: ſi vis vincere· eleua manus ·i· actuſ· ꝯuerſatio tua nō ſit in terriſ ſed in ce lis. Eleua ⁊ tu manus in celuȝ ad deū· imple mandatum apl̄i. Si ne intermiſſione orate: ⁊ tunc fiet qđ ſcriptum eſt: q꞉ ſicut ablingit vi tulus in campis herbā virentē· ita abliget po pulus hic populū q̄ ſu per terram eſt· vbi in uadit̃· q꞉ popul⁹ dei nō tam manu ⁊ armis q̄ꝫ voce ⁊ ligua pugna bat· ⁊ oratōe inimicos proſternebat· eleua er go actus· inſta oratio ni· hec ē xp̄iani pugna qua ſuperat inimicum. Puto autē per hanc figurā duos populos ſignificari: quoꝝ vn⁹ ex gentib⁹ eleuet man⁹ moyſi· ⁊ in ſublime tol lat ea q̄ ſcripſit ⁊ intel ligentiā eoꝝ· ⁊ ſic vin cat. Alius vero ·i· iuda icus popul⁹ nō eleuat manus moyſi a terra: nec altum aliquid nec ſublime in eo intelligit ⁊ ſic ab adūſarijs vin citur.

¶ Habens virgā ⁊c. Aug. Nūc virga dei dicit̃: q̄ primū di ctum eſt aaron· poſtea dicit̃ moyſi. Sicut em̄ ſpūs helie qui eſt ſpūs dei: cuius particeps he lias dicit̃· ⁊ dei iuſticia q̄ noſtra eſt. Vn̄ igno rantes dei iuſticiā· vo lentes ſuā ꝯſtituere ·i· tāq̄ꝫ a ſe ſibi ꝑparatā.

Lūcq̄ꝫ eleuaret ⁊c. Strab· Quia cuȝ lex myſtice intelligit̃· paſſio xp̄i ſpūaliter penſat̃· dyabol⁹ vincit̃ ⁊ fugat̃. Cū at̄ ṙmittunt̃ man⁹ ·i· ꝑcepta legis min⁹ ſtudioſe exercent̃: hoſtis victor inſeq̄tur.

¶ Sumentes igitur ⁊c. Greg. Moyſes ſedit in lapide cū lex requie uit in eccleſia· ſed hec manus graues habuit: q꞉ peccantes nō miſericorditer ꝑtulit: ſ; ſeuera diſtrictione ꝑcuſſit. aaron mons fortitudinis· hur interꝑtat̃ ignis. Mons fortitudinis chriſtus eſt· de quo dicit̃· erit in nouiſſimis dieb⁹ ꝑparatus mons domus dn̄i in vertice m· Ignis vero ſpūſſanctus· quē xp̄s venit mittere in terram. Aaron ergo ⁊ hur graues manus moyſi ſuſtinendo leniores reddūt: q꞉ mediator dei ⁊ hoīm: cū igne ſpūſſancti adueniēs mādata legis grauia (q̄ dū carnaliter tenerent̃ portari nō poterant) tolerabilia nobis ꝑ ſpūalem intelligentiā oſtēdit. quaſi em̄ man⁹ moyſi leues reddidit· q̄ pond⁹ mandatoꝝ legis ad veritatē confeſſionis retorſit. ſcđm illud: Nolo mortē peccatoris: ſed vt· c· ⁊· v· Hinc peccatrici aīe dicit̃. Si reliquerit vir vxorē ſuā· ⁊ illa recedens duxerit alteꝝ· nunq̄d reuertet̃ ad eū vltra: Nūq̄d nō polluta erit ⁊ contaminata mlr̄ illa: Tu aūt fornicata cū amatorib⁹ multis· tn̄ reuertere ad me dicit dominus. Ecce paradigma turpis mulieris dedit· oſtendēs q̄ꝛ poſt turpitudinē recipi nō poſſit ſ; ip̄m paradigma per miſericordiā vincit· cū dicit fornicantē mulierem recipi non poſſe· ⁊ tn̄ fornicantē aīam vt recipiat expectat. Peſemus pond⁹ tante pietatis· dicit qđ fieri nō poteſt· ⁊ demōſtrat q̄ꝛ hoc ipſum cōtra morē facere poteſt. Ecce vocat etiā quos inquinatos denunciat. hos etiam āplecti q̄rit: a quibus ſe eſſe deſertū querit̃. Inflexit ergo ad miſericordiā duriciam legis: quos etiā iuſte illa damnat· ipſe miſericorditer liberat.

[Interlinear: † ſ quā dedit de⁹ vt verberentur hoſtes. † ſ poteſtate vel opere.]
habens † virgaȝ in † manu mea. Fecit ioſue vt locutus erat moyſes: ⁊
[† ſ dyabolū. † ſ lex quā dedit deus.]
pugnauit cōtra † amalech. † Moy-
[† ſ Mons fortitudinis. ſ Chriſtus. † ſ ignis ſpiritusſancti. † ſ In ſpecie crucis in qua triumphantur inimici.]
ſes aūt ⁊ † aaron ⁊ † hur aſcenderūt ſuper verticem collis. † Lūcq̄ꝫ eleua
[ſ cū oꝑatione debemus orare ſi volum⁹ hoſtes vincere· ⁊ ꝑ celeſti premio nō ꝑ terreno lucro.]
ret moyſes manuſ· vincebat iſrael
[† ſ q꞉ remiſſis operibus bonis ·i· ad terrena conuerſis hoſtis victor inſequitur.]
Si ñ aūt paululū † remiſiſſet ſuperabat amalech. Manus autē moyſi erant graues. Sumentes igitur
[ſ Eccleſiā· vel chriſtū. ſ In quo ſunt ſeptē oculi qui etiā lapis adiutorii.]
lapidem poſuerunt ſubter eum: in
[ſ requieuit. ſ q꞉ lex in chriſto ⁊ ſpūſancto ſpiritualiter impleta eſt.]
quo ſedit. Aaron aūt ⁊ hur ſuſtentabant manus eius ex vtraq̄ꝫ parte. Et factū eſt vt manus illi⁹ ñ laſ
[ſ finem mundi.]
ſarentur vſq̄ꝫ ad occaſum ſolis. Fu
[† ſ chriſt⁹. † ſ dyabolū. † ſ demones vicia· vl̄ quoſlibet perſecutores. † ſ locutio eſt. † ſ verbi dei. † ſ vel ergo.]
gauitq̄ꝫ † ioſue † amalech ⁊ † populū eius in † ore † gladij. Dixit † aūt dn̄s ad moyſē: Scribe hoc in libro ob monimentū· ⁊ trade in auribus io
[† ſ hic per ſanctos ⁊ omnino in iudicio perijt memoria eoꝝ cū ſonitu. † ſ populus brut⁹ vel linguens ſanguinem.]
ſue. † Delebo enim memoriā † amalech ſub celo. Edificauitq̄ꝫ moyſes
[ſ nō homo]
altare: ⁊ vocauit nomen eius dn̄s
[ſ fortitudo. ſ q꞉ exaltatus a terra oīa trahit ad ſe ipſum. † ſ potentia.]
† exaltatio mea dicēs: Quia † man⁹
[ſ vnde oīa opera noſtra operat⁹ eſt in nobis.]
ſolius domini: ⁊ bellum dei erit cō
[† ſ malignos ſpiritus † ſ Iudeoꝝ. † ſ gentiū. ſ vſq̄ꝫ in fine· tunc em̄ vere implebitur. vnde ero mors tua o mors· mor· t· ⁊c.]
tra † amalech a † generatione † in generationem.

C. XVIII.

Unq̄ꝫ audiſſet ietro ſacerdos madian cognat⁹ moyſi omīa q̄ fecerat dn̄s moyſi· ⁊ iſrael populo ſuo eo q̄ꝛ eduxiſſet
[† ſ victo amalech. † ſ eccleſiam.]
dominus iſrael ð egipto. † tulit † ſe
[† ſ chriſti vel predicatoꝝ. † ſ vt expeditior eēt in opere domini. ſ vtrūq̄ꝫ populū.]
phoram vxorem † moyſi· quā † remiſerat ⁊ duos filios eius quoꝝ vn⁹
[ſ q꞉ ſignificat eos qui dicūt· aduena ego ſum apud te· ⁊ peregrinus ſicut omnes patres mei.]
vocabat̃ gerſan dicente patre: Aduena fui in terra aliena. Alter vero
[ſ q꞉ ſignificat eos qui dicunt· adiutor meus ⁊ liberator me⁹ es tu: domine ne moreris. ſ diaboli.]
eliezer· de⁹ em̄ ait patris mei adiutor me⁹: eruit me de gladio pharaonis. Uenit ergo ietro cognatus moyſi ⁊ filij eius ⁊ vxor ei⁹ ad moyſen in deſertum vbi erat caſtrametatus iuxta montem dei ⁊ mandauit moyſi dicens: Ego ietro cognat⁹ tu⁹ venio ad te: ⁊ vxor tua ⁊ duo filij cū ea. Qui egreſſus in occurſū
[ſ veneratus eſt.]
cognati ſui: adorauit ⁊ oſculat⁹ eſt eum. Salutauerunt ſe mutuo verbis pacificis. Lūcq̄ꝫ intraſſet taber-
[† ſ primi predicatores. ſ gentili populo· vel predicatoribus de gentibus ſ diabolo.]
naculū narrauit † moyſes cognato ſuo cūcta q̄ fecerat deus pharaoni
[† ſ vel miniſtris diaboli. † ſ ſanctos deū videntes. † ſ quē refert paul⁹ ſibi accidiſſe· cum in infirmitatib⁹ ſuis gloriatur. † ſ quo tranſitur de mundo ad celum.]
⁊ † egiptijſ ꝑpter † iſrael: vniuerſūq̄ꝫ † laborē q̄ accidiſſet eiſ in † itinere ⁊
[† ſ q꞉ fideliū cor vnū ⁊ anima vna.]
q̄ꝛ liberauerat eoſ dn̄s † Letatuſq̄ꝫ

¶ Delebo eiȝ ⁊c. Ra· In hoc ſignificatur q̄ꝛ om̄ipotens deus ꝑ legeȝ (quā ſignificat moyſeſ ⁊ de xp̄o ꝓnunciat) deleat memoriaȝ ſpiritualium hoſtium. Unde perijt memoria eoꝝ cū ſonitu.

Edificauitq̄ꝫ moyſes altare. Omneſ dyaboli victores ī cordib⁹ ſuis debent aras fidei edificare: in qua ſpirituales hoſtias offerant.

¶ Lūcq̄ꝫ audiſſet ⁊c. Q꞉ moyſes liberaturus filioſ iſrael dimiſit vxorē ⁊ filios quos poſtea in deſerto recepit· ſignificat q꞉ predicatores cū mittunt̃ ad opꝰ ꝑdicationis· debent ſe a ſolicitudine tp̄ali exonuſtare: cuȝ vero poſtea ad ep̄atuȝ vel ad aliā dignitatē aſſumūtur· tūc ꝑ ſibi ſubiectis ſolicitudinē: taȝ in ſpiritualibus q̄ꝫ temporalib⁹ gerere debent.

¶ Uenit ergo ⁊c. Orig· Alia littera. Poſt hec venit ad montē dei moyſes· ⁊ ietro ſibi occurrenti exijt obuiam de caſtris· nec ducit eū ad montem dei· ſed ad tabernaculum ſuum. Nō em̄ poterat ſacerdos madian aſcēdere in montem dei· ſed nec in egiptū deſcendere· nec vxor moyſi· ſed nūc ad eū venit cū filijſ. Nō em̄ poterat dſcendere in egiptū ⁊ ſubire agones egiptioꝝ niſi athleta probabilis· ⁊ qui in agone contendens ab omnib⁹ ſe abſtinet.

Moyſes quia magnus ⁊ potens athleta deſcendit in egiptum ad agones ⁊ exercitia virtutū. ⁊ abraam. Jacob quoqꝫ qui ipſo nomine athleta eſt. cū deſcendiſſet in egiptum factus eſt ſicut ſtelle celi in multitudine. alijs in contrarium cedit deſcendiſſe in egiptum. Scio hieroboam fugientē a ſalomone deſcendiſſe in egiptum. ⁊ ſcidiſſe. ⁊ corrupiſſe populū dei. quia deſcendēs in egipto accepit a ſuſachim rege vxorē tethimenē vxoris eius ſororem.

¶ Obtulit ietro ⁊c. Aug. Et ſumpſit ietro ſocer moyſi holocauſtomata ⁊ ſacrificia domino ⁊c. Sumpſit pro obtulit poſuit. an forte ſēſus eſt non locutio. vt ea ſumpſiſſe intelligatur. que moyſes intelligitur obtuliſſe. quāuis moyſes non legatur ſacrificaſſe nec aarō. nec quiſqꝫ hebreoꝝ q̄ educti ſunt de terra egipti ſed tamen ſuperius dictum eſt ꝙ altare cōſtituit moyſes. Jetro autem legimus ſacerdotē fuiſſe madian. i. gentis madian. Mirꝫ eſt aūt ſi ad ei⁹ aduentū cepit ſacrificare moyſes: ⁊ nō poti⁹ ip̄e q̄ ſacdos erat

¶ Veneruntqꝫ aaron ⁊c. Ori. Alia littera. Venerūt inquit preſbiteri aaron. ⁊ oīs iſrael manducare panem cū ſocero moyſi ī ꝯſpectu dei: nō oēs mā‑ducant panē ī ꝯſpectu dei. ſ꒳ q̄ ꝑſbiteri ſunt q̄ ſeniores. i. q̄ ꝑfecti ſūt ⁊ meritis ꝓbati. qui liue manducant ſiue bibunt: ad gloriā dei faciunt. Oīa ergo qͦ faciunt ſancti in conſpectu dei faciūt. peccator a conſpectu dei fugit. adā poſtqꝫ peccauit fugit a cōſpectu domini. ⁊ interrogat⁹ reſpōdit. Audiui domine vocē tuam: ⁊ abſcondi me quia eram nudus. Cayn exiuit a facie domini: quia indignus erat conſpectu dei. preterea qui pleniorē ſcientiā dei accipiunt. ſi malum faciunt corā deo faciunt. Vñ: Tibi ſoli pec. ⁊ ma. co. te feci. Qui malū coram deo facit: continuo penitet. ⁊ dicit peccaui. Qui diſcedit a conſpectu dei: neſcit conuerti ⁊ peccatum penitendo purgare. hoc ergo intereſt inter malum corā deo facere: ⁊ a cōſpectu dei diſcedere.

¶ Orig. Nō fruſtra venit ietro ad moyſen. nec fruſtra manducauit panē cū ſenioribꝰ populi in conſpectu dei. dat moyſi conſiliū probabile ⁊ vtile. vt eligat viros. ⁊ cōſtituat principes populi deū colentes. potentes. ⁊ odientes ſuꝑbiam. Tales eñ oportet eſſe q̄ ſuꝑbi nō ſint. ⁊ ſuꝑbiam oderint. i. vt nō ſolū ipſi abſqꝫ vicio ſint. ſ꒳ in malis oderint vicia. nō hoīes dico. ſed vicia.

¶ Coram domino ⁊c. Aug. Querit̄ vbi: quādoquidē nec tabernaculum fuit. nec arca teſtamēti. q̄ poſtea ſunt inſtituta. neqꝫ hoc de futuro dictū accipe poſſumus: ſicut dictū eſt de manna qͦ poſitū eſt in vaſe. ſ. aureo. Ergo id ante deū debem⁹ accipe factū: qͦ in honorē dñi factū eſt.

¶ Oſtendam precepta ⁊c. Queri poteſt quomodo hic moyſes dixit. Cum lex dei adhuc nulla eſſet ſcripta. niſi qꝛ lex dei ſempiterna eſt. quā conſulunt oēs pie viuentes. vt qͦ in ea inuenerint vel faciant vel iubeant vel vetent. ſcōm ꝙ illa incōmutabili veritate ꝑcepit. Nunqͥd eñ moyſes cōtinuis cum illo loqueret̄ de⁹. ꝓ ſingula credendū eſt ꝙ cōſulere ſoleret dñm. ſi qͥd eſſet in diſceptationibꝰ tante multitudinis. q̄ illū in iudicandi negocio a mane vſqꝫ ad veſperā detinebat. ⁊ tñ niſi ꝑſidentē menti ſue dñm conſuleret. ⁊ legem eternā attenderet iuſte iudicare non poſſet.

eſt ietro ſuper omnibus bonis que fecerat dominus iſraeli. eo ꝙ eruiſſet eum de manu egiptioꝝ. Et ait:
ſ cui oīa aſcribuntur nō nobis.
Benedictus dñs qui liberauit vos de manu egiptioꝝ ⁊ de manu pharaonis: qui eruit populū ſuum de
ſ In hoc miraculo.
manu egipti. Nunc cognoui quia magnus dominus ſuper omnes
ſ gentiliū quos colebāt. vel ſuꝑ ſanctos qui participatione beatitudinis bene dicuntur dij.
deos: eo ꝙ ſuꝑbe egerūt ꝯtra illos
† ſ panē manducauit. ‡ ſ quādo ex toto mundum relinquūt. ſ ſacrificiū de ſpūs c. ⁊c.
† Obtulit ietro cognat⁹ moyſi ‡ ho
ſ quādo licite vtuntur mūdanis
locauſtomata ⁊ hoſtias domino.
† ſ Sacerdotalis ordo. ‡ ſ primitiui populi.
Veneruntqꝫ † aaron ⁊ oēs ‡ ſeniores
ſ verbi.
iſrael vt comederent panē cum eo
ſ ad honorem domini.
coram domino. Altera autem die
ſ quaſi magiſter. ſ doctores legis qui ſedentes. i. quieſcētes mente iudicant tumultū populi.
ſedit moyſes vt iudicaret populū
† ſ quaſi iudicandi. docēdi ‡. ſ a principio mūdi vſqꝫ ad finem. nunqꝫ eñ defuit lex naturalis vel ſcripta.
† q̄ aſſiſtebat moyſi de ‡ mane vſqꝫ
ad veſperam. Qͦ cum vidiſſet cognatus ei⁹. oīa ſcilicet q̄ agebat
ſ alias facis
in populo ait: Quid eſt qͦ agis in
ſ in plebe.
populo? Cur ſolus ſedes: ⁊ oīs populus preſtolatur de mane vſqꝫ ad veſperā? Cui reſpondit moyſes. Venit ad me populus querēs dei ſententiā. Cumqꝫ acciderit eis aliq̄ diſceptatio veniunt ad me. vt iudicem inter eos: ⁊ oſtendam precepta dei atqꝫ leges eius. At ille: Nō bonam inquit rem faciſ. Stulto labore conſumeris: ⁊ tu ⁊ populus iſte qui tecum eſt. Ultra vires tuas eſt negocium. Solus illud nō poteriſ ſuſtinere. Sed audi verba mea atqꝫ conſilia: ⁊ erit dñs tecū. Eſto tu populo in his que ad deū ꝑtinent: vt referas q̄ dicuntur ad eū: Oſtēdaſqꝫ populo cerimonias ⁊ ritum colendi: viamqꝫ ꝑ quā ingredi debeant: et opus qͦ facere debeant. Prouide aūt de omi plebe viros
ſ vel ſapientes.
potentes ⁊ timētes deū. in quibus

¶ Sed audi verba ⁊c. Aug. Prima queſtio eſt cur deus famulū ſuum cū quo tanta ⁊ talia loquebat̄. ab alienigena paſſus eſt admoneri: in q̄ ſcriptura nos admonet. ꝑ quemlibet detur cōſilium veritatis nō debere contemni. Videndū etiā ne forte ibi voluerit deus ab alienigena moneri. ſ. moyſen. vbi poſſet tentari ſuꝑbia. Sedebat in iudiciaria ſublimitate. hunc eñ ſenſum indicat ipſe ietro. cū iuſſit eos eligi ad iudicandū. qui odiſſent ſuperbiā. deinde qꝫ ſit obſeruandū qͦ alibi ſcriptura dicit: fili ne in multis ſint act⁹ tui. ſatis hic apparet. Verba quoqꝫ ietro conſideranda ſunt dicit eñ: Nūc ergo ita qꝫ audi me cōſiliū dabo tibi: ⁊ erit de⁹ tecū. Vbi mihi videt̄ ſignificari. nimis intentum hūanis actionibꝰ animū. deo qͦdammō euacuari: quo fit tanto plenior. qͣto in ſuperna ⁊ eterna liberi⁹ extendit̄.

¶ Eſto tu populo. ⁊c. Idē. Or vero adiūgit. Eſto tu populo in his q̄ ad deū ꝑtinent. ⁊ referes verba eorum ad deū. ⁊ teſtaberis eis ꝑcepta dei ⁊ legem ei⁹ ⁊ demonſtrabis eis vias ī quibꝰ ambulabūt in eis. ⁊ opa q̄ faciant cum populo vniuerſo. Hec agenda eſſe demonſtrat. Nō eñ ait: Vniuſcuiuſqꝫ verba refer ad deū: ſed vba coꝝ. cū ſupra dixiſſet Eſto tu populo in his q̄ ad deū ſunt. Poſt hec admonet. vt ſingulorꝝ negocia q̄ inter ſe habebant deferant electis. ſ. potentibꝰ viris deū colentibꝰ iuſtis q̄ oderūt ſuꝑbiā. quoſ cōſtituerat ſuꝑ milleuos. alios ſuper centenos. alios ſuper quinquagenos. alios ſuper denos. ſic a moyſe remouit periculoſas occupationes. Nec iſtos grauauit: cū mille haberēt vnū ſuꝑ ſe. ⁊ ſub illis alios. x. ⁊ ſub eis. xx. ⁊ ſub eis alios. c. vt vix aliquid ad ſingulos ꝑpoſitos ꝑueniret. qͦ iudicari neceſſe eſſet. Inſinuat̄ etiā humilitatis exemplū ꝙ moyſes cū quo de⁹ loquebat̄ nō faſtidiuit neqꝫ contempſit alienigene conſiliū. qꝫuis ⁊ ipſe ietro cū iſraelita nō fuiſſet: vtrū inter viros vnū deū colentes religioſeqꝫ ſapientes habendus ſit ſicut Job. merito querit̄. immo credibilius habet̄. Ambigue eñ poſita ſunt verba. vtrū ſacrificauerit deo vero in populo ei⁹ qñ vidit generum ſuū. vel vtrū eū adorauerit ipſe moyſes: qꝫuis de adoratione ſi expſſe poſitum eſſet. honor videret̄ ſocero redditus: ſicut ſolet hominibꝰ honorificentie cauſa exhiberi. Quos aūt dicit grāmatoyſagogas. quos decuriones nō facile ſciri poteſt. qñ hoc nomē in nullo vſu habem⁹. vel officioꝝ vel magiſtrorum. Nā quidā doctores interꝑtati ſunt litteraꝝ. qui. ſ. introducāt in lrās ſicut grecum vocabulū ſonat. Hic ſane ſignificatur ante legem datam hebreos litteras habuiſſe. que qñ ceperint neſcio vtrū valeat indagari. Quidam putant eas a primis hominibꝰ cepiſſe. ⁊ ꝑductas eſſe ad noe. atqꝫ inde ad parentes abrae: deinde ad populū iſrael. ſ꒳ vnde hꝓbari poſſit, ignoro.

¶ Prouide aūt ⁊c. Ad cuſtodiam humilitatis ab alienigena inſtruitur ne qui tot arcana dei ab ipſo deo diſcebat extolleretur: ⁊ putaret ſe humano conſilio non egere. Prefigurabatur etiā ꝙ doctrina gentiū iudeoꝝ ſcientiam ⁊ ſuꝑbiam ſuꝑaret: ⁊ que in lege deerant fideles ex gentibꝰ cōplenda ſuggererent. ⁊ ſpiritualem intellectum ad legem dei afferrēt. Sciebat quoqꝫ moyſes quia hunc populum lex audiret ⁊ faceret quecunqꝫ diceret: legis

quoq₃ diminutio ſuggerente euangelio fieret.
¶ Et cõſtitue ex eis ꝛc. Orig. Ordinabis inquit eos tri. ⁊ cen. ꝛc. Et iu/dicabunt populũ omi hora. verũtamen qđ grauius fuerit referẽt ad te. audi/ant principes populi. ⁊ pſbiteri plebis q̄ debent omi hora populum iudicare ſemp ⁊ ſine intermiſſione ſedere in iudicio. dirimere lites. ⁊ recõciliare diſſi/dentes. in grãm reuocare diſcordes. Diſcat vnuſquiſq₃ ex ſcripturis ſanctis officiũ ſuũ. Moyſes inquit vt ſit in his q̄ ad deũ ſunt: ⁊ verbũ dei ediſſerat populiſ. Ceteri vero prĩcipes quos appellauit tribunos: q₂ tribui preſunt. Vel centurioneſ vel quinquagenarij q̄ preſunt minoribꝫ iudicijs q̄ ad ſingulos ptinent dirimenteſ. Quã figurã etiã in futuro ſeculo ſeruandam puto. Vñ cũ ſederit filius hominiſ ſup tronũ glorie ſue. ſedebitis ⁊ vos ſuper duodecim ſedes ꝛc. Vides ergo q₂ nõ ſolũ dñs iudicat. cui omne iudiciũ dedit pater: ſ₃ ꝯſtituit principes q̄ iudicent d̄ minoribꝫ cauſis. Verbũ aũt qđ grauius fuerit referant ad ipm. Id dicit dñs de q̄dã: q₂ reus erit cõſilio. de alio aũt reus erit gehenne ignis. S₃ ⁊ de omi verbo ocioſo dicitur reddere rationem. Et nõ dixit eſt: q₂ deo parabimus rationem. ſic de piurio. Reddes aũt dño iuramẽta tua. Regina quoq₃ auſtri ſurget in iudicio cũ viris generatõis huius. ⁊ ꝯdemnabit eos. Ecce aliđ genus iudicij. Qui habet aures au. a. hec em̃ oĩa vmbra ſũt celeſtiũ ⁊ imago futuroꝝ.

¶ Orig. Sicut ſcriptũ eſt. Nõ ſatiabitur oculus viſu. nec auris auditu. nec nos ſatiari poſſumuſ cõſiderando q̄ ſcripta ſũt quibꝫ noſ edificent: q̄rtis noſ modis inſtruãt. Cũ enim cõſpicio q₂ moyſes pplexta deo plenus. cui deus facie ad faciem loquebatur. cõſiliũ accepit a ietro ſocero ſacerdote madiã. admiratõe nimia obſtupeſco. Audiuit eĩ moyſes vocẽ ſoceri ſui: ⁊ fecit quecũq₃ dixit ei. Nõ dixit: q₂ deus michi loquit' q̄d agere debeã: q̃ño ab hoĩe cõſiliũ accipiã: ab hoĩe gentili alieno a pplo dei: et nõ q̄s dicat: ſed q̄d dicat aſcultat. Nos ergo ſi inuenimus aliquid ſapiẽter a gentilibꝫ dictũ. nõ cũ autoris noĩe ſpernamus ⁊ dicta. nec q₂ legem dei tenemus. cõuenit nobis tumere ſupbia. ⁊ ſpernere prudentiũ verba: ſ₃ oĩa pbantes qđ bonũ eſt teneamus. qui aũt hodie populis pſunt. nõ dico ſi iã eis aliq̄ a deo reuelata ſunt. S₃ ſi in ſciẽtia legis aliq̄d meriti habent. ꝯſilium dedignant' inferioris. etiã ſacerdotis. ne dũ layci. ne dũ gentilis. ſ₃ moyſes q̄ erat manſuetus ſup oms hoĩes accepit cõſilium inferioris. vt principibꝫ daret formã humilitatis. ⁊ ſignaret imaginẽ futuri ſacramẽti. Sciebat q̄nq₃ futurũ. vt gentiles bonũ ꝯſiliũ pferrẽt. apud moyſen bonũ ⁊ ſpũalem intellectũ afferentes ad legẽ. ⁊ audiret eos lex. faciẽs oĩa q̄ dicerent. Nõ em̃ poteſt facere lex ſicut iudei dicũt: q₂ infirmat' lex in carne. i. in lr̃a. ⁊ nichil poteſt ſecũdum lr̃am. Nichil em̃ ad pfectũ adduxit lex. Scđm ſ₃ aũt cõſilium qđ nos afferimus ad legẽ. poſſũt oĩa ſpũaliter fieri. ⁊ ſacrificia offerri. q̄ modo carnaliter nõ poſſunt. poteſt lex lepre ſpũaliter ſeruari. Sicut ergo intelligimus ſentimus ⁊ cõſilium damus. Omnia facit lex. ſcđm lr̃am vero nõ oĩa ſed pauca.

¶ Moyſes fecit ꝛc. Vir deo familiaris. ſapientiſſimus. nõ erubeſcens a minori ⁊ gẽtili doceri. formã doctoribꝫ pbuit. ne a q̄buſlibet erubeſcãt erudiri.

¶ Quidquid aũt ꝛc. Alij verbum. alij autem graue referebant ſuper moyſen. Sic habet enim grecus ſermo. qđ latini interpretati ſunt ad moyſen. Illa ſane locutione. ipa etiã cõfigurabat' qua dictũ eſt ſup moyſen velut onus ſignificat' ei impoſitum. Verbũ aũt graue dictũ eſt, p queſtione gui

---

ſ formam boni iudicis preſcribit.
ſit veritas. ⁊ qui † oderint auariciã
† ſ qui ſibi ſubiectis bona tribuũt. qui grece ciliarchi. latine dicuntur millenarij. † ſ qui grece
† Et cõſtitue ex eis tribunos. ⁊ † centuriones
hecacontarchi. † ſ qui ⁊ pentacõtarchi
turiones et † quinquagenarios et
† ſ qui ſup denos. † ſ priuatas cauſas populi
† ſ beati qui cuſtodiũt iudiciũ. ⁊. f. i. in. o. tpe.
ſ qui grece decarchos.
† decanos: † qui iudicẽt † populum
ſ graues queſtiones ⁊ cõmunes.
omni tempore. Quidquid aũt maius fuerit referãt ad te: ⁊ ipſi minora tantũmodo iudicent: leuiuſq₃
ſ pluribus intentus: minor eſt ad ſingula ſenſus.
tibi ſit. partito in alios onere. Si
ſ vel domini.
hoc feceris implebis imperiũ dei
ſ vel ſuſtentare.
⁊ pcepta eius poteris ſuſtinere: et omis hic populus reuertetur cum pace ad loca ſua. Quibus auditis moyſes fecit omia que ille ſuggeſſerat. Et electis viris ſtrenuis de cuncto iſrael conſtituit eos principes populi tribunos. centurioneſ quinquagenarios. ⁊ decanos: qui iudicabant plebem omni tempore. Quidquid aũt grauius erat referebant ad eum: faciliora tantũmodo iudicantes. Dimiſit ergo cognatũ ſuum: qui reuerſus abijt in terram ſuam.

C. XIX.

ſ Junio.
Menſe tercio egreſſionis iſrael de terra egipti: in die hac venerunt in ſolitudinẽ ſynai. Nam profecti de raphidim. et
ſ rubus vel tentatio.
peruenienteſ vſq₃ in deſertũ ſynai caſtrametati ſunt in eodẽ loco: ibiq₃ iſrael fixit tentoria eregione mõ
ſ propriũ eſt ſanctorũ montes diligere ⁊ incolere.
tis. Moyſes aũt aſcendit in mon
quoꝝ cõuerſatio in celis eſt.
tem ad dñm. Vocauitq₃ eum dñs de monte ⁊ ait: Hec dices domui
† ſ actiuis. † ſ contemplatiuis.
† iacob. ⁊ annunciabiſ † filijs iſrael
ſ penas egiptioꝝ cõmemorat ⁊ que populo ſuo preſtitit beneficia. vt timeãt omipotentem ⁊ diligant benefactorem.
Vos ipſi vidiſtis q̄ fecerim egiptijs: quomodo portauerim vos ſup
† ſ velociſſime † ſ moiſi ⁊ aaron ſ ſicut aquila prouocans. p. a. v. ꝛc.
† alas † aquilarũ: ⁊ aſſumpſerim mi
† ſ anteq₃ legẽ det, pmiſſis allicit. vt libenter accipiant. † ſ aure cordis.
chi. † Si ergo † audieritis vocẽ me
† ſ diligenter. ſ quaſi pacis actum.
am. ⁊ † cuſtodieritis † pactum meũ:
† ſ Specialis populus quos paſcã defendã. ⁊ ſicut gregem pprium nutriã.
eritis michi in † pculiũ de cunctis populis. Mea eſt em̃ omnis terra
† ſ vnde petrus genus electum. regale ſacerdotiũ ⁊ gens ſancta populus acquiſitionis
⁊ vos eritis † michi regnum ſacerdotale: ⁊ gens ſancta. Hec ſũt verba que loqueris ad filios iſrael. Venit moyſes ⁊ conuocatis maioribus natu populi expoſuit omes

---

¶ Menſe tercio ꝛc. Orig. Alia lr̃a. Menſis aũt tercij exitus filiorũ iſrael d̄ terra egipti hac die venerũt i heremũ ſyna. ⁊ pfecti ſunt ex raphidim. ⁊ venerũt in heremũ ſyna. ⁊ applicuit ibi iſrl' ꝯ montẽ. ⁊ moyſes aſcẽdit i mõtẽ dei. ⁊ vocauit eũ dñs de mõte dicẽs: hec dices domui iacob. ⁊ nũciabis filijs iſrael ꝛc. ⁊ paulopoſt. Deſcẽde ⁊ cõteſtare pplo ⁊ purificabis eos hodie ⁊ cras ⁊ lauẽt veſtimẽta ſua ⁊ ſint pati i diẽ terciũ. Tercia eĩ die deſcẽdet dñs in montẽ ſyna corã omi pplo. ſ₃ die repitur dari lex. q̄ i tabuliſ lapideis ſcripta ẽ digito dei: ſic ſequẽtia docent. Dies aũt iſte tercius apparet tercij mẽſis ab exitu filiorũ iſrl' d̄ egipto. Ex q̄ die paſca fecerũt. i. agnũ imolauerũt ⁊ ederũt: q̄ fuit q̄rtuſdecimus primi mẽſis. vſq₃ ad iſtũ q̄ lex dat'. dies. l. numerant'. xvij. ſ. primi mẽſis. reliq̄ ab ipo xiij. Deinde oẽs. xxx. ſcđi menſis q̄ fiũt. xl vij. ⁊ tercius tercij mẽſis q̄ a ſolẽnitate occiſi agni quinq̄geſimus ẽ. Ac p hĩ iſta vmbra futuri ſcđm agni imolati diẽ feſtũ. q₂ quinq̄geſimo die lex data ẽ: ſcripta digito dei. ita ipa veritate noui teſtamẽti a feſtiuitate imolati agni ihu xpi. l. dies numerãt' vbi ſpũſſanctus de altiſſimis datus ſit q̄ ẽ digitus dei.

¶ In die hac ꝛc. Quadrageſima. ſ. ſeptiã die poſtq₃ egreſſi ſũt de egipto pma die. ſ. iunij puenerũt ad montẽ ſyna. ibiq₃ pactis duobꝫ diebꝫ quibus ſãctificati ſũt tercio. i. quinquageſimo legẽ acceperunt. ⁊ ſ₃ eſt pentecoſtes.

¶ Ra. In ſyna vna mãſio fuit: ſ₃ int' oẽs maxia. Ibi eĩ lex accepta. tabernaculũ erectũ. Ibi exodus ⁊ maxia ps leuitici omſq₃ libri legis pene ꝯſcripti ſũt.

¶ Moyſes aũt ꝛc. Greg. Alia lr̃a Moyſes aũt aſcẽdit in montẽ: ⁊ dñs deſcẽdit ad eũ. Mons altitudo contemplationis eſt. in quã aſcendimus. vt ad ea q̄ vltra infirmitatẽ noſtram ſunt intuendo ſubleuemur. S₃ dñs deſcendit: q₂ ſanctis multũ pficientibꝫ. parum aliq̄d de ſe aperit.

¶ Alas aquilarũ ꝛc. Alr. Vocat doctrinas duoꝝ teſtamentoꝝ. q̄ nos ab infimis ad celeſtia portant'.

¶ Regnũ ꝛc. Hebra. ſ. ſummi ſacerdotis in regnũ celoꝝ venturi.

Expoſuit omnes ꝛc. Greg. Notandũ q₂ lex nõ incautis vel neſciẽtibꝫ

ingeritur: ſed expoſitis premijs ꝗ debent̄ ſeruantibꝰ ⁊ beneficijs p̄teritis ꝗ iā
expti ſunt ⁊ mirabilibꝰ: cū ſponte ſe legi ſeruande deuoueat. lex petentibꝰ da
tur. ut ſecundū ꝓmiſſionē ſuā quaſi voti rei qui violauerint iudicentur. nec
de violentia ſibi illata cauſentur.

¶ Uade ad po. Orig. Deſcende ⁊ ꝓteſtare populū ⁊ purifica illū hodie
⁊ cras ⁊ lauēt veſtimēta ſua. ⁊ ſint parati in diē terciū ⁊c. Qui vult venire ad
verbū dei. audiat qđ p̄cepit dn̄s. Sanctificatꝰ venire debet ⁊ lotis veſtibuſ
Si eñ ſordida attule
ris veſtimenta dicet̄ ti
bi: Amice quomō huc
intraſti nō habens ve
ſtem nuptialē: Nemo
ergo poteſt audire ver
bum dei: niſi priuſ ſan
ctificatꝰ. i. ſanctꝰ corpe
⁊ ſpiritu. ⁊ lotiſ veſtibꝰ
Ingreſſurꝰ eſt eñ pau
lopoſt ad cenam nupti
alē. manducaturus de
carnibꝰ agni. ⁊ potatu
rus poculū ſalutiſ. Ne
mo intrat ad cenā hāc
ſordidis veſtibꝰ. Vñ i
omni tempore ſint ve
ſtimēta tua mūda. Lo
ta ſunt eñ ſemel veſti
menta tua gratia ba
ptiſmatiſ. purificatꝰ eſ
corpore. mundatus ab
omī inquinamēto car
nis ⁊ ſpūs. Que ḡ deꝰ
mundauit. tu immun
da ne feceris. Audi ſā
ctificatōis genꝰ. ne ac
ceſſeris inquit ad muli
erem hodie ⁊ craſtino.
vt die tercio audias
verbū dei. h̄ eſt qđ ait
apoſtolus. Bonū eſt
homini mulierē nō tā
gere. ſaluo tñ infirmis
remedio nuptiali. Sꝫ
quia tempus breue eſt
ſupereſt vt qui habent
vxores. ſint tanq̄ non
habentes.

Sanctifica illos
⁊c. Rab. Qui ad con
ſpectum dei deſiderat
venire: ſanctificet ſe fi
de ⁊ cōuerſatione. ⁊ la
uet veſtimēta. i. opera
hodie ⁊ cras in preſen
ti. ſ. ⁊ in futuro. vt ad gloriam reſurrectōis ꝑueniat quā terciꝰ dies inſinuat

¶ Die aūt tercio ⁊c. Hac die data eſt lex in tabulis lapideis ſcripta di
gito dei. hic eſt tercius dies tercij menſis ab exitu filioꝝ iſrael de egipto. A
die ergo quo paſca fecerunt. i. quartodecimo primi menſis vſq̄ quo lex da
ta eſt quinquaginta dies numerantur. decem ⁊ ſeptem. ſ. primi menſis. Reli
qui a quartodecimo ⁊ oēs. xxx. ſecundi qui ſunt. xl vij. ⁊ tercius tercij mēſis
qui eſt ab occiſione agni quinquageſimus. ſicut a paſſione xp̄i. uſq̄ quo da
tur ſpūſſanctꝰ quinq̄ginta dies numerant̄. digitꝰ eñ dei: ſpūmſanctū ſigt̄.

¶ Iſi. Quinquageſimo die poſt paſca. lex moyſi data eſt quinquageſimo
die poſt paſſionem domini quā paſca illud figurabat. datus eſt ſpiritꝰ pro
miſſus. deſcendens ſuper apoſtolos. ⁊ qui cū eis erant. in. c. xx. moſayce eta
tis numero cōſtituti. ⁊ diuiſis linguis credentiū totus euangelica p̄dicatōe
mundus impletus eſt. Dicitur illic ſcripta lex digito dei. ⁊ dominus de ſpi
rituſancto dicit. In digito dei eijcio demonia. Aſpicit cunctus populuſ vo
ces lampades montemq̄ fumigantem. tonitrua. fulgura. ⁊ clangorē bucci
ne perſtrepentem. In vocibꝰ ⁊ tonitruis. blandicie promiſſionis. vel terror
in p̄dicatione intelligunt̄. in lampadibꝰ claritas miraculoꝝ. in ſonitu bucci
ne: fortis p̄dicatio ſanctorū. ꝗ omnia in aduentu ſpūſſancti completa ſunt.
quādo diſcipuli in varietate linguaꝝ p̄ceptis ⁊ ſignis intonuerūt. Interp̄
tatur aūt ſynai rubꝰ qđ ſignificat eccleſiā. in qua moyſi dn̄s loquit̄. Q aute

ſermones quos mandauerat dn̄s
ſ vel omnis.
Reſponditq̄ vniuerſus populus
ſimul: Cuncta ꝗ locutus eſt dn̄s.
ſ vota ſubditoꝝ referunt prelati ad dn̄m. cum eo
rum bona ipſi attribuūt. ⁊ eū in oībus benedicūt.
faciemus. Cumq̄ retuliſſet moyſeſ
verba populi ad dominum. Ait ei
dominus: Jam nunc veniā ad te
ſ obſcura ſciētia legis.
in caligine nubis. vt audiat me po
† ſ nō ad populū qui nō pōt me intelligere.
pulus loquentē † ad te: ⁊ credat ti
bi in perpetuum. Nunciauit ergo
moyſes verba populi ad dominū.
Qui dixit ei: Uade ad populum ⁊
† ſ precipe vt ſanctificentur ⁘ ſ In preſenti. ſ. ⁊
in futura vita ſ a peccatis
† ſanctifica illos ⁘ hodie ⁊ cras. la
† ſ corpa quibꝰ aīe veſtiūtur ſ beatꝰ qui cuſtodit
veſtimēta ſua ne nudus ambulet ⁘ ſ per ſciētia
uentq̄ † veſtimēta ſua ⁊ ſint ⁘ parati
legis naturalis. † ſ quaſi legē ⁊ cultū ſancte tri
nitatis accepturi ⁘ ſ ſcientia legis daturꝰ ſ hu
in diē † terciū: Die aūt tercio ⁘ deſcē
mane fragilitati cōdeſcendēs. † ſ vt ſciant legē a
deo dari nō ab homine.
det † dn̄s corā omī plebe ſup montē
ſ ne quis vltra intelligentiā ſuā ad montē ſacre
ſcripture audeat conſcendere. ſꝫ contentꝰ ſit men
ſura ſua ſecundū donum qđ accepit a deo.
ſynai. Conſtitueſq̄ terminos pp̄lo
ꝑ circuitū ⁊ dices: Cauete ne aſcē
datis in montē: nec tangatis fineſ
† ſ vltra vires ⁘ ſ altitudinē ſcripture.
illius. Omīs qui † tetigerit ⁘ montē

datur⁹ legem dominꝰ in igne fumoq̄ deſcendit: ſignificat ꝙ fideles ſue cla
ritatis oſtenſione illuminat. ⁊ infideliū oculos fumo erroris obſcurat. Vi
detur etiā in caligine. qꝛ impij q̄ terrena ſapiunt: cū deſcendentē. i. in humi
litate naſcentem pro caligine malicie nō cognouerūt. vel qꝛ veritatem legis
infidelibꝰ ꝑ caliginē dixit. vt videntes non videāt: ⁊ audientes ñ intelligāt

¶ Cauete ne ⁊c. Rab. Prius ꝓhibet populū in montē aſcendere mortē
q̄ minatur. Nunc iubet vt clangente buccina aſcendāt in montē. humanā
ſcilicet cōpeſcens auda
ciam. ⁊ ad obediendū
inuitās. qꝛ ad predica
tiōis vocē debemꝰ noſ
ad ſupna erigere. nec
ſacramentoꝝ inueſti
gatione ſponte p̄ſume
re: ſed dei vocationē
ſequi.

¶ Buccina. Quaſi
vocina. a voce vel a
vocando vel a bucca.

¶ Cūq̄ leuaſſent
⁊c. Nō ſufficit ad vir
tutē contemplationis
emundare opa penitē
tie lacrimis. niſi ſequa
tur caſtitas mentis et
corpis. Vñ beati mun
do corde q. i. d. v. ⁊c. ⁊
in maliuolam animā
nō intrabit ſapientia.

¶ Totꝰ aūt mons
Greg. Legē datur⁹
dominꝰ in igne fumo
q̄ deſcendit. qꝛ humi
les ꝑ claritatē ſue oſtē
ſionis illuminat. ⁊ ſup
bos ꝑ caliginē erroris
obſcurat. Priꝰ igitur
mens ab appetitu glo
rie temꝑalis: ⁊ ab omī
ꝯcupiſcētia carnali ter
genda eſt. ⁊ tūc ad aci
em cōtemplationis eri
genda. Vñ cū lex ac
cipitur. populꝰ ad mō
tem appropinquare ꝓ
hibet̄. vt qꝛ adhuc in
firma mēte terrena de
ſiderat: ſublimia nō p̄
ſumat. Vñ recte dicit̄
Si beſtia tetigerit mō
tem: lapidabitur. Be
ſtia eñ tangit montē
cū mens irrationalibꝰ
deſiderijs ſubdita: ad contemplationis alta ſe erigit. ſed lapidibꝰ ꝑcutitur.
qꝛ ſumma nō ſuſtinens ſupni ponderis ictibꝰ necat̄. Qui igit̄ culmē ꝑfectio
nis apphendere nitunt̄. cum contēplationis arcē tenere deſiderāt: priꝰ ſe in
campo opis ꝑ exercitiū ꝓbent. vt ſollicite ſciāt. ſi nulla iam mala, primis irro
gant. ſi irrogata equanimiter tolerant. ſi obiectis bonis temporalibus: mens
leticia nō ſoluit̄. ⁊ ſubtractis: nō nimio dolore ſautiatur. ac deinde ꝑpendāt
ſi cū ad ſe intus redeunt. in eo ꝙ ſpiritualia rimant̄: non ſecum corpaliū re
rum vmbras trahunt. vel forte tractas manu diſcretōis abigunt. ſi incircū
ſcriptum lumen videre cupiētes: cunctas circūſcriptionis ſue imagines de
primunt. ⁊ in eo qđ ſup ſe attingere appetunt: vincūt qđ ſunt.

¶ Grego. Sacra eloquia in exordio narrationū qualitates exprimunt.
terminoſq̄ cauſaꝝ aliqñ a poſitione loci. aliquādo a poſitione corporis. ali
quando a qualitate aeris. aliquādo a qualitate temporis ſignificant. quid
de ventura actione ſubijciant. A poſitione eñ locorum exprimunt ſequenti
um merita fineſq̄ cauſaꝝ. ſicut de iſrael dicitur: Quia verba dei in monte
audire non potuit. ſed precepta in campeſtribꝰ accepit. ſequentē infirmitatē
populi indicans. qui aſcendere ad ſumma non valuit. ꝫ ſe in infimis negli
genter viuendo laxauit. A poſitione corporis. ſicut in actibꝰ apoſtoloꝝ ſte
phanus ihesū qui a dextris virtutis ſedet ſtantē ſe vidiſſe manifeſtat. Sta
re eñ adiuuantis eſt. ⁊ recte ſtare cernitur. qui in bello certaminis opitulat̄.

† ſ eterna. ⁘ ſ lapſus in hereſim vel blaſphemi
am in deū. † ſ. i. nemo imitabitur inſaniā eius.
† morte ⁘ morietur. † Manus non
† ſ duris eccleſie ſermonibꝰ coartabitur.
tangent eū: ſed † lapidibꝰ opprimet̄
† ſ verba ſapientiū quaſi ſtimuli ſ quaſi acerri
mis obiurgatōibꝰ ⁘ ſ ſtultꝰ iumētis cōparatur
aut confodiet̄ † iaculis: ſiue ⁘ iumen
† ſ ſapiens reputatione ſua. ⁘ ſ vel morietur.
tum ſit ſiue † homo ⁘ nō viuet. Cum
ſ predicationē ſignificat.
clangere cepit buccina: tunc aſcen
dant in montem: Deſcēditq̄ moy
ſes ad populum: ⁊ ſanctificauit eū
Cumq̄ lauiſſent veſtimēta ſua. ait
ſ fidē ſancte trinitatis
ad eos: Eſtote parati in diē terciū:
† ſ cuilibet carnali voluptati vel mundane ſolli
⁊ ne appropinquetis † vxoribuſ ve
citudini. † ſ quo fides ſancte trinitatis illuceſce
ſtris. Jamq̄ aduenerat † dies terci
ret. ſ principiū lucis.
us ⁊ mane inclaruerat: ⁊ ecce cepe
ſ ſonitus predicatōis. ſ miracula.
runt audiri tonitrua ac micare ful
ſ fidē per nubē ⁊ fumū ſignificatur.
gura: ⁊ nubes denſiſſima operire mō
tem: Clangorq̄ buccine vehemen
† ſ Initiū ſapiētie timor domini.
tius ꝑſtrepebat. † Timuitq̄ pp̄ls
† ſ milicie dei. ⁘ ſ promouendo vel producēdo
ad maiora ⁊ meliora.
ꝗ erat in † caſtris. Cumq̄ ⁘ eduxiſſet
ſ occurrit deꝰ occurrēti ſibi. per liberū eñ arbi
trium ad deū mouemur. ſed non ꝓmouemur niſi
eos moyſes in occurſum dei de lo
miſericordia eiꝰ preueniat ⁊ ſequat̄. ſ tanq̄ vici
co caſtroꝝ. ſteterūt ad radices mō
ni altitudini. ſ qꝛ lex obſcura infidelibus.
tis. Totꝰ aūt monſ ſynai fumabat

A qualitate aeris: ſicut cũ predicante dño euãgeliſta nullos ex iudea tunc credituros diceret·ꝑmiſit: hyems autẽ erat. Scriptũ eſt eñ abundabit iniquitas·⁊ refrigeſcet charitas multoꝝ. Hyemis ergo curauit temp⁹ exprimere: vt in auditoꝝ cordib⁹ malicie frigus ineſſe indicaret. Negaturo quoqꝫ petro ꝑmittitur·q: frigus erat·⁊ ſtans ad prunas calefaciebat ſe. Iã enim a charitatis ardore torpuerat: ⁊ ad amorẽ ꝑſentis vitę quaſi ad ꝑſecutorum prunas infirmitate ęſtuante ſe calefaciebat. A qualitate tempis ſicut nõ rediturus ad veniaꝫ·ad traditionis ꝑfidiã nocte iudas exiſſe ꝓhibet᷑. Cũ egrediente illo ab euãgeliſta dicat᷑. Erat aũt nox. Et iniquo diuiti dicit᷑·hac nocte repetunt animã tuã a te. Salomon quoqꝫ non ꝑſeueraturus in ſomnis ⁊ in nocte ſapientiã accepiſſe dicit᷑. hinc eſt ꝙ angeli ad abraã meridie veniunt. puniturũ aũt ſodomam veſpere veniſſe memorãt᷑.

Deſcenditqꝫ dñs ⁊c. Gregi. Moyſes aſcendit in montẽ·⁊ dominus deſcẽdit. Mõs contemplationẽ ſignificat·in quã aſcẽdim⁹ vt ad ea q̃ vltra infirmitatẽ noſtrã ſunt videda ſubleuemur. Sꝫ in hanc dñs deſcendit q: a nobis multũ ꝑficientib⁹ paꝝ de ſe aliqd noſtris ſenſib⁹ aperit·ſi tñ in illo paꝝ vel aliquid dici poteſt·q̃ vn⁹ ſemp ⁊ idẽ partialiter intelligi nõ poteſt·⁊ tñ a ſuis fidelibus participari dicit᷑·cũ in ei⁹ ſubſtantia pars nullaten⁹ admittat᷑. Sꝫ q: hũc exprimere perfecto ſermone nõ poſſumus: humanitatis nrę modo quaſi infantię imbecillitate ꝑpediti·eum aliqtenus balbutiendo reſonam⁹.

eo ꝙ deſcendiſſet dñs ſuper euꝫ in
(tanqꝫ lumẽ iuſtis·vel q: ignea lex.)
igne: ⁊ aſcẽderet ex eo fumus quaſi de fornace: Eratqꝫ mons omnis terribilis·⁊ ſonitus buccinę paulatim creſcebat in maius: ⁊ prolixi
(interrogando.)
us tendebatur. Moyſes loqbat᷑:
(docendo.) (aliquid de ſe in contemplatione oſtendens.)
⁊ dñs reſpondebat ei. Deſcendit
ꝙ dñs ſup montem ſynai·in ipſo
(vt per contemplationẽ ꝑficeret.)
montis vertice: ⁊ vocauit moyſen
in cacumen eius. Quo cũ aſcẽdiſ
(ab altitudine cõtemplationis·ſcđm illud·ſiue mente excedim⁹ deo·ſiue ſobrii ſumus vobis.)
ſet·dixit ad eum: Deſcende ⁊ con
(Magna diſcretione opus eſt·ne velit quis diuinaꝫ naturã rimari vltra q̃ poteſt·vnde qui perſcrutatur maieſtatẽ opprimitur a gloria·⁊ mel inueniſti ·comede qđ ſufficit tibi.) (oblitus fragilitatis ſue.) (Capacitatis ſue.)
teſtare populũ·ne forte velit tranſcendere terminos ad videndum
(hereſi vel quolibet errore ſeducta) (q: pauci cõtemplationi ⁊ diuine viſioni idonei.)
dominũ: ⁊ pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoqꝫ q̃
(mente ⁊ corpe.)
accedũt ad dñm ſanctificentur ne
(corpali plaga·vel ſpirituali.)
percutiat eos. Dixitqꝫ moyſes ad
(p debilitate intelligẽtie)
dñm: Nõ poterit vulgus aſcendere in montem ſynai. Tu eñ teſtificatus es et iuſſiſti dicens: Pone
(poſitos oſtende.) (ſanctificatũ oſtende·ne nõ ſanctificati accedere preſumant.)
terminos circa montẽ·⁊ ſanctifica illum. Cui ait dñs: Uade deſcẽ
(lex ⁊ ſacerdotum.)
de: Aſcendeſqꝫ tu ⁊ aaron tecum.
(minores minus intelligẽtie capaces·⁊ ſecreta ſcripture nõ penetrantes.)
Sacerdotes autẽ ⁊ populus nec tranſeant terminos·nec aſcendant
(Si indigni acceſſerint.)
ad dñm: ne forte interficiat illos. Deſcenditqꝫ moyſes ad populum ⁊ oĩa narrauit eis.

C. XX.

Locutus quoqꝫ eſt dñs cunctos ſermones hos
(nõ eſt hoc mandatũ·ſed dicit cui⁹ mandatum ſit.)
Ego ſum dñs deus tuus·qui edu
(oꝛabolice.)
xi te de terra ęgipti: de domo ſerui
(et ſi ſint dii multi ⁊ domini multi·alii nõ erunt tibi dii preter me) (primum mandatum.)
tutis. Non habebis deos alienos

ſunt quattuoꝛ vſqꝫ ad preceptũ de ſabbato q̃ ad deũ ꝑtinent. Sex aũt reliq̃ quoꝝ primum eſt·honora patrem tuũ ⁊ matrẽ q̃ ad hominẽ ꝑtinent. An potius illa tria ſunt·⁊ iſta ſeptem. Qui eñ dicũt illa quattuoꝛ eſſe: ſeparãt id qđ dictum eſt. Nõ erunt tibi dij alij preter me·vt aliud preceptum ſit: Nõ facies tibi ydolũ ⁊c. vbi figmenta colenda eſſe ꝓhibentur. Unũ autem volunt eſſe: Nõ concupiſces vxorẽ proximi tui·nõ concupiſces domum proximi tui·⁊ oĩa vſqꝫ in finẽ. Qui vero illa tria eſſe dicũt·⁊ iſta ſeptem·vnuꝫ volunt eſſe. quidquid de vno deo colendo ꝑcipitur: ne aliquid preter illum pro deo colatur. hec aũt extrema in duo diuidũt: ut aliud ſit nõ concupiſces vxorem proximi tui·aliud nõ cõcupiſces domum ꝓximi tui. Decẽ tamẽ eſſe ꝑcepta neutri ambigunt·q: h̃ ſcriptura teſtatur. Michi autẽ congruentius videtur accipi illa tria·⁊ iſta ſeptem. Quia ⁊ trinitatem videntur illa quę ad deum pertinẽt inſinuare·⁊ qđ dictum eſt Nõ erunt tibi dij alij ꝑter me. hoc ipſum perfectius explicatur·cuꝫ prohibentur colẽda figmenta. Cõcupiſcẽtia ꝓo vxoris alienę ⁊ cõcupiſcentię domus alienę: tñ in peccãdo differũt·vt illi quo dictũ eſt. Nõ cõcupiſces domum ꝓximi tui·adiuncta fuerint alia dicẽte ſcriptura: neqꝫ agrum eius·neqꝫ ſeruuꝫ eius·neqꝫ ancillã eius·neqꝫ boues eius ⁊c. Diſcreuiſſe aũt videretur cõcupiſcentiã vxoris alienę de concupiſcentia cuiuſlibet rei alienę·qñ vtrũqꝫ ſic cępit. Nõ cõcupiſces vxorem proximi tui: Nõ cõcupiſces domũ ꝓximi tui·⁊ huic adiunxit cętera. Nõ aũt cũ dixiſſet: Nõ cõcupiſces vxorẽ proxi·tui. huic cõnexuit alia dicens·neqꝫ domum eius·neqꝫ agrum ⁊c. ſ; oĩa apparent hęc eſſe coniuncta quaſi vno precepto contenta: ⁊ diſcreta ab illo quo vxoꝛ nominata eſt. Illud aũt vbi dictum eſt: Nõ erunt tibi dij alij preter me·patet huius rei diligentem executionem eſſe in his q̃ ſubiecta ſunt·quo eñ ꝑtinent. Nõ facies tibi ydolum·neqꝫ vllum ſimulacrũ ⁊c. niſi ad id qđ dictum eſt. Non erunt dij tibi alij preter me.

Iſi. Dat deus moyſi legem innocentię noſtrę ⁊ agnitionis ſuę·q̃ in decem verbis conſiſtit. ſcriptam in tabulis lapideis digito dei. Tria ſunt quę pertinent ad dilectionem ⁊ cognitionẽ trinitatis. ſepteꝫ ad dilectionẽ proximi·quib⁹ humana ſocietas non lęditur. Primũ ꝑtinet ad deũ patrẽ. Dominus de⁹ tuus deus vnus eſt·vt hoc audiens vnũ deũ colas patrem ⁊ in multos fictos deos fornicationem nõ effundas. Secundũ ad filiũ. Nõ aſſumas nomen dei tui in uanum·i·nõ putes creaturã eſſe xp̃m dei filiũ·quia oĩs creatura vanitati ſubiecta eſt. ſ; ęqlem pri·deũ de deo·lumẽ đ lumĩe.

Non habebis deos alienos ⁊c. Orig. Primũ mandatum eſt Non erunt tibi dij alij preter me·⁊ ſequitur. Non facies tibi ydolum·neqꝫ vllam ſimilitudinẽ ⁊c. hec oĩa quidam ſimul putant eſſe vnũ mandatum ꝙ ſi ita cõputetur nõ complebitur numerus decem mandatorum. Eſt ergo primum mandatum. Non erunt tibi dij alij preter me. Secundum: Nõ facies tibi ydolum·neqꝫ vllam ſimilitudinem ⁊c. Incipiamus ergo a primo mandato. Non erunt tibi dij alij preter me. Si dixiſſet nõ ſunt abſolutioꝛ ſermo videretur. Sed quia dicit non erunt·non negauit quia ſunt·ſed ne illi ſint cui hec precepta dantur inhibuit·hinc paulum ſumpſiſſe puto. Si quidem ſunt qui dicuntur dij·ſiue in cęlo·ſiue in terra ⁊c. In alijs quoqꝫ

Ego ſum dominus deus tuus. Orig. Qui contemnit preſens ſeculum·i·ęgiptũ·⁊ p verbũ dei tranſfat⁹ nõ inuenit᷑·q: ad futuꝝ ſeculuꝫ feſtinat: de eo dicit deus: Ego ſum dñs de⁹ ⁊c. Non ad illos tñ·qui de ęgipto ꝑfecti ſunt: ſed ad eos qui vltra ęgiptijs nõ ſeruiunt·de ęgipto educti de domo ſeruitutis. Negocia ſeculi·actus carnis·domus ſeruitutis eſt. Sicut relinquere ſecularia·⁊ ſecundũ deũ viuere: domus libertatis eſt. Unde ſi permanſeritis in verbo meo·agnoſcetis veritateꝫ·⁊ veritas liberabit vos·ergo ęgiptus eſt domus ſeruitutis. Iudea ⁊ hieruſalem domus libertatis. Vñ q̃ ſurſum eſt hieruſalẽ libera eſt. Sicut ergo terrena ęgiptus filijs iſrael dom⁹ dicit᷑ ſeruitutis ad compationem iudeę ⁊ hieruſalem·q̃ eis eſt dom⁹ libertatis: ita ad compationẽ cęleſtis hieruſalẽ·q̃ eſt mater libertatis: tot⁹ mundus ⁊ q̃ in eo ſunt dom⁹ dicit᷑ ſeruitutis·⁊ q: de paradiſo libertatis per peccatum ventum eſt ad ſeruitutẽ mundi·primus ſermo decalogi de libetate eſt: Ego ſum dñs deus tu⁹ qui eduxi te de terra ęgipti ⁊c. hanc vocem in ęgipto audire non poteris. Et ſi tibi iniungatur vt facias paſca·accingas lumbos·accipias ſandalia in pedibus·virgam teneas in manu·⁊ azima cũ amaritudine comedas. Sed nec in prima manſione: nec in ſecũda: nec in tercia·nec cũ tranſieris mare rubrum·etiaꝫ ſi ad mara veneris·⁊ fuerit tibi amaritudo in dulcedinem verſa·nec in helim: vbi erant duodecim fontes aquaꝝ·⁊·lxx·arbores palmarum·etiam ſi raphidim preterieris ceteroſqꝫ ꝑfectus aſcenderis nondum ydoneus indicaris·ſed cũ veneris ad montẽ ſyna. Vix ergo mereberis aliquãdo ſuſcipe precepta libertatis ⁊ audire. Ego ſum dñs deus tu⁹ qui e·t·d·t·ę·de domo ſeruitutis·hic tñ nõ eſt ſermo mandati·ſed qs ſit q̃ mandet oſtendit·primũ mandatũ ergo. Nõ erũt tibi dij alij preter me.

Augu. Queritur quomodo deceꝫ precepta legis diuidenda ſint. Utrꝫ

locis īuenies eos noīari ſic ibi. Rex magn⁹ ſuꝑ oēs deos: ⁊ de⁹ deoꝝ dn̄s
De dn̄is idē apl's dicit. ſiue throni. ſiue dominatōes ⁊c. Dn̄ationes vero
nō aliud ſūt ꝙ̄ ordo quidam dn̄oꝝ ⁊ multitudo. In q̄ videt̄ ſenſum legis
apire apl's. Ac ſi dicat. Licet ſint dn̄i mlti q̄ alijs gentib⁹ dn̄ant̄. ⁊ dij mlti
qui ab alijs colant̄. ſed tamē vnus deus eſt nobis. ⁊ vnus eſt domin⁹. Vn
de cum diuideret excelſus gentes ⁊ diſperderet filios adam. ſtatuit termi-
nos gentium ſecundū numeꝝ angeloꝝ dei. angelos ergo quib⁹ gentes cōmi
ſit excelſus: dn̄os vel
deos appellat ſcriptu-
ra. deos q̄ſi a deo da-
tos. ⁊ dn̄os a dn̄o pote
ſtatē ſortitos. Unde
eis dicit̄. Ego dixi dij
eſtis. ⁊ filij excelſi oīs
Vos autē ſicut hoīes
moriemini. ⁊ ſicut vn⁹
de principib⁹ cadetis.
Imitantes. ſ. dyabolū
qui princeps omnium
factus eſt ad ruinam.
Unde conſtat qđ exe
crabiles fecit eos ꝑua-
ricatio. nō natura. Tibi ergo o iſrael qui pars dei ⁊ funiculus ei⁹ es. nō erūt
inquit tibi dij alij p̄ter me; qꝛ vere deus vnus eſt de⁹. ⁊ vere dn̄s vnus eſt
dominus. ceteris vero ab ipſo creatis contulit hoc nomē nō natura ſed gra
tia. Nō hec tantū dicunt̄ ad iſrael ſecundū carnē: immo ad te qui iſrael effe
ctus es mente deum videndo. ⁊ circuncifus corde nō carne. Si tn̄ ita agas
vt dignus ſis eſſe pars dei. Et in funiculo hereditatis eius metiri. alioquin
exemplo tibi ſunt qui ad hoc vocati fuerant vt eſſent pars dei. ⁊ exigentibus
peccatis diſperſi ſunt ꝑ oīs gentes. ⁊ educti de domo ſeruitutis iam nō egi
ptijs ſolis. ſ; oīb⁹ gentib⁹ ſeruiūt. Qui eñ peccat ſeru⁹ eſt peccati.

¶ Nō facies tibi ſculptile. Orig. Non facies tibi ipſi ydolum neq;
omnē ſimilitudinem ⁊c. aliud ſunt ydola. aliud dij. De dijs eñ dicit apl's
Siquidē ſunt dij multi ⁊ dn̄i multi. De ydolis vero. qꝛ nil eſt ydolū in mū
do. De ſimilitudinib⁹ aūt nō addidit qꝛ nil ſunt. hic aūt dicit̄: non facies ti
bi ydolū neq; ſimilitudinē omniū. Aliud eſt ergo facere ydolū: aliud ſimili
tudinem. verbi cauſa. Si quis in auro ⁊ argento ligno vel lapide faciat ſpe
ciem quadrupedis vel ſerpentis vel auis. ⁊ ſtatuat ad orandū. non ydolum
ſed ſimilitudinem fecit. Qui vero facit qđ nō eſt. ſpeciē. ſ. quā ocul⁹ non vi
dit. ſed animus ſibi fingit. vt ſi quis humanis membris caput canis aut arie
tis formet. vel in vno hominis habitu duas facies. aut humano pectori po-
ſtremas partes equi aut piſcis. qui hoc facit nō ſimilitudinē ſed ydolū facit.
facit eñ qđ non eſt. nec habet aliqđ ſimile ſui. Ideo dicit apl's. qꝛ ydolū ni
chil eſt in mūdo. Nō eñ aliqua ex reb⁹ ꝯſtantib⁹ aſſumit̄ ſpecies: ſ; quā mēs
ocioſa ⁊ curioſa reꝑit. Similitudo vero eſt cū aliquid ex his q̄ ſūt vel ī ce-
lo vel in terra vel in aquis format̄: ſed nō ſicut ex his que in terra ſunt vel in
mari ſimilitudinib⁹ promptuz eſt ꝓnunciare. Ita etiā de celeſtib⁹. vbi quis
dicat de ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis hoc poſſe ſentiri. quoꝝ formas exprimit gētilitas
Sed moyſes eruditus oīi ſapientia egiptioꝝ. etiā q̄ apud illos erant in oc
cultis ꝓhibere cupiebat. ſicut echatem. aliaſq; demonū formas. q̄ apoſtolus
ſpiritualia nequitie in celeſtib⁹ vocat. de quib⁹ forte dicitur. Inebriatus eſt
gladius meus in celo. his eñ formis ⁊ ſimilitudinib⁹ inuocabant demonia
ad repellenda vel vitanda mala. Sciendū tn̄ qꝛ cū decreueris hoc ſeruare
mandatū ⁊ habere vnū tm̄ deum ⁊ dn̄m. ſ; eſt bellum denunciare omnibus
alijs. quib⁹ in baptiſmo renunciaſti. ſolū deū confitens patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūm
ſanctū. Sed ſ; ꝯfitentes niſi toto corde diligam⁹ dn̄m deū noſtrū. tota aīa
tota virtute ei adherentes. nō ſum⁹ effecti pars dn̄i. ſed in confinio poſiti il
los patimur offenſos: quos fugim⁹. ⁊ ad quē fugimus ꝓpicium nō efficim⁹
quib⁹ ꝓpheta dicit: Ve duplices aīo. Et iteꝝ: Uſq; quo claudicatis vtro
q; pede: Ab illis ergo quaſi fugaces cedimur. ⁊ a dn̄o noſtro quaſi inſtabi-
les nō defendimur. Vn̄ amatores tui inimici facti ſunt tibi. Multi ſūt ani
me amatores capti decore eius. cū quib⁹ meretricata eſt. dicens: Poſt ama
tores meos ibo. q̄ dant michi vinū meū ⁊c. Hos offendit reuerſa ad viruz
priorē. Niſi ergo tota fide ꝑmaneas cū viro tuo. pro ſcelerib⁹ q̄ cōmiſiſti: ſu
ſpectus eſt. oīs mot⁹ tuos aſpectus ⁊ inceſſus notat. nil vltra in te laſciuuz
videre. nil diſſolutum vel ꝓdiguz poteſt. Si ergo acceptam gratiā negligis
etiā implicas te ſecularib⁹ negocijs: cōtinuo immund⁹ ſpiritus redit cum ſe
ptem nequiorib⁹ ne iteꝝ expelli poſſit. ⁊ fiūt nouiſſima peiora priorib⁹. Nul-
la ergo ſocietas templo dei cum ydolis. Si dei ſum⁹. tales eſſe debemus. in
quib⁹ habitat ⁊ inambulet deus. Vn̄ qui portatis vaſa dn̄i exite. ⁊ immun
dū nolite tangere. ego recipiā vos ⁊c. dicit ſ;: Nō erūt tibi dij alij p̄ter me.

¶ Non adorabis ⁊c. Aliud eſt colere: aliud adorare poteſt quis inui-
tus adorare. vel adulando regib⁹ ydolatris. vel tormentis victus. cuz ſciat

coꝛā me. Nō facies tibi ſculptile:
ſ ſecundū. ſ ydolū qđ nichil eſt. qꝛ ex nulli⁹ rei exiſtētis ſimilitudine ſumptū ſed ocioſe confictū
† ſ rei exiſtentis que nō nichil eſt. ‡ ſ ſicut ſolis ⁊ lune ⁊ huiuſmodi.
neq; oēm† ſimilitudinē q̄ ē in‡ celo
ſ hominis bouis ⁊ ſimiliū.
deſuꝑ. ⁊ q̄ in terra deorſum: nec eo
ſ piſcuū.
rum q̄ ſunt in aquis ſub terra. Nō
adorabis ea neq; coles. Ego ſum
† ſ nō ferens aīam michi ſponſatam aliqua ſuſpi tione notari ‡ ſ poſt eñ peccatū dicit. audi filia ⁊ vide ⁊. i. a. t. ⁊c. tāq; miſericors pater ⁊ medic⁹
dn̄s deus tu⁹† fortis zelotes. ‡ viſi
† ſ dyaboli ⁊ angeloꝝ ei⁹. ‡ ſ nō in patres qui correctione indigni ſ eos. ſ. qui ſuggerēte dyabo lo ⁊ angelis eius peccauerūt
tans iniquitatem† patruz in‡ filios
in terciam ⁊ quartam generationē

qꝛ ydolū nil eſt. Colere vero eſt toto his affectu ⁊ ſtudio mancipari. Vtrū
q; ergo reſecat. vt nec affectu colas: nec ſpecie adoras.

¶ Ego ſum dominus ⁊c. Vide benignitatē dei vt nos doceat ⁊ ꝑfe-
ctos faciat. fragilitatē humanoꝝ affectuū nō recuſat. oīa agit ⁊ patitur ꝓ
pter nos. notis ⁊ vſitatis nobis loquit̄ affectib⁹.

¶ Orig. Oīs mulier aut ſub viro eſt ⁊ ſubiecta eſt legibus viri. Aut me
retrix eſt. ⁊ vtitur libertate peccandi. qui ingredit̄ ad meretricē ſcit ꝙ ad pro
ſtitutā ⁊ cunctis paten
tez ingreſſus eſt. Ideo
de alijs indignari nō
poteſt. Qui legitimo
vtitur matrimonio nō
patit̄ vxorē peccare: ſ;
accenditur zelo ad ſer
uandā caſtitatē matri
monij. vt poſſit legiti-
m⁹ fieri pater. Sic om
nis aīa. aut ꝓſtituta ē
cū demonib⁹. ⁊ habet
plures amatores vt in
trent ad eā. mō ſpirit⁹
fornicationis. mō aua
ricie. poſt hunc veniet ſpirit⁹ ſuꝑbie: ⁊ alij plurimi. Alter tn̄ alteri nō inuidet
nec de zelotipis mouet̄: ſed ſe inuicem inuitant. Vn̄ adducit ſecum alios ſe
ptem ſpiritus nequiores ſe ⁊c. Sic nullā zelotipiā amatoꝝ ſuoꝝ patit̄ aīa
q̄ demonib⁹ eſt ꝓſtituta. Si vero coniūcta fuerit viro legittimo. i. xp̄o. etiaz
ſi aliqn̄ fuerit peccatrix. vltra eā peccare nō patit̄: nec ferre poteſt vt alludat
adulteris. excitat̄ ſuꝑ eā zelus ei⁹. ⁊ defendit coniugij caſtitatem. Si autē
viderit eā temerantem coniugij iura. ⁊ occaſionē querere peccandi: dat ei li
bellū repudij. Vn̄ ꝓpter iniq̄tates veſtras: dimiſi matrē veſtrā. hec q̄ loqui
tur ⁊ zelans eſt ⁊ zelo cōmotus ſ; dicit. Eſt etiā nouū genus ſ; bonitatis ei⁹:
vt etiā poſt adulteriū reuertentē ⁊ toto corde penitentē ſuſcipiat. Vn̄ nun-
quid mulier ſi exierit a viro ⁊ dormierit cū alio viro. reuertens reuertetur ad
virum ſuum ⁊c. Et alibi ⁊ poſtq; fornicata es in his omnib⁹ dixi: reuertere
⁊c. hic ergo deus zelans ſi requirit ⁊ deſiderat animā tuam ſibi adherere. ſi
ſeruat corripit ⁊ indignatur velut zelotipia quadaz erga te vſus. ſpem tibi
eſſe ſalutis agnoſce. Si vero correptionē contemnis. diſcedit a te zelus ei⁹
ſecundū illud: ꝓpterea diſcedit zelus a te ⁊c. vide miſericordiam ⁊ pietatem
dei. quādo vult miſereri: indignari ſe dicit ⁊ iraſci. ſicut ꝑ hieremiam dicit.
Dolore ⁊ flagello caſtigaberis hieruſalem: vt nō abſcedat anima mea a te
flagellat eñ omnē filiū quē recipit. hoc aūt terribile. hoc extremum. ſi nō cor
ripimur ꝓ peccatis. Cum eñ modū peccandi excedim⁹: auferet̄ a nobis etiā
zelus dei. nec vltra iraſcitur.

¶ Viſitans iniquitatem ⁊c. Orig. Reddens peccata patrū in filios
⁊c. Aiunt heretici ꝙ nō boni dei ſermo ſit. qui pro peccatis alteri⁹ alterum
dicat plecti. deū tamē legis iuſtum dicūt. Nec poſſunt oſtendere quomodo
iniuſtus ſit. ſi aliū alio peccante punit: Sed interior homo noſter aut dicit̄
habere deū patrē. ſi ſecundū deū viuit. Aut dyabolū. ſi voluntatē illi⁹ facit
Unde vos de patre dyabolo eſtis. ⁊ deſideria patris veſtri facere vultis.
Sicut ergo ſemen dei in nobis eſt. cū verbū dei ſeruantes nō peccam⁹. ſecū
dum illud: Qui ex deo eſt nō peccat. qꝛ ſemē dei manet in eo. ita cū a dyabo
lo ſuademur ad peccandū. Semē eius ſuſcipim⁹. cū facimus qđ ſuadet. iam
genuit nos. Naſcimur eñ ei⁹ filij ꝑ peccatū. Sed qꝛ fere ſine adiutorio nō
peccam⁹. ſicut adulteriū nemo ſolus cōmittit. neceſſe eſt adulterā conſortez
fieri. ⁊ ſi nō plures. neceſſe eſt aliquē vel aliquā miniſterio ſceleris adiungi.
qui oīes velut vn⁹ ex altero ſecundū ꝑſuaſionis ordinē generati ex dyabo
lo ꝓgeniem ducunt: velut in traditione dn̄i dyabolus intrauit in cor inde. ⁊
primum filium peccati genuit. qui ſolus hoc facere non potuit. abijt ergo ad
ſcribas ⁊ phariſeos ⁊ pōtifices. Naſcit̄ ergo ex iuda generatio tercia ⁊ quar
ta peccati. Videam⁹ ergo quomodo peccata patrū reddit deus in filios in
terciā ⁊ quartā ꝓgeniem. ⁊ nō in ipſos. De patrib⁹ eñ nichil dicitur. Dya-
bolus ergo qꝛ iam peccādi modū exceſſit. tanq; veſtimentū concretū ſangui
ne non erit mundus in hoc ſeculo. nō flagellatur ꝓ peccato. omnia eñ ei ſer-
uantur in futuro. Unde quid veniſti ante tempus torquere nos: Reddun
tur aūt peccata in filios quos genuit ꝑ peccatū. qui in carne poſiti flagellan
tur. qꝛ non vult deus mortem peccatoris. ſed vt conuertatur ⁊ viuat. Miſe
ricors ergo reddit peccata patrū in filios. qꝛ dyabolus ⁊ angeli eius qui etiā
peccati patres efficiuntur. indigni ſunt ꝙ in ꝑſenti corripiantur. filij eorum
⁊ qui ꝑ ipſos ad ſocietatez peccati adſciti ſunt. recipiūt in ꝑſenti qđ geſſerūt
vt purgati dyabolo in pena ſocij nō efficiātur. Unde viſitabo in virga ini
quitates eorum. Miſericordiā aūt meā nō auferā ab eis. Deus enī zelans
eſt. ⁊ animā quā ſibi deſpondet in fide. non vult in contaminatione peccati
ꝑmanere. ſed cito purgari. Si aūt noluerit purgari in interitu eoꝝ ridebit.

dicens eis: Diſcedite a me maledicti in ignem eternū ꝛc. Sciam⁹ ergo nos in p̄ſenti corripi: vt in futuro quieſcam⁹. Vnde cum caſtigamur a domino corripimur: ne cū hoc mundo damnemur.

¶ Orig. In hoc ſermone ſolēt nos heretici ſuggillare ꝙ nō ſit boni dei ſermo qui ꝑ peccatis alterius aliū iudicat. Sed qui deū legis mandantem hec dicēt nō bonum: iuſtū tamen dicunt. Nec ipſi quidē poſſunt oſtendere quomodo iuſticie videat̄ cōuenire ſi alio peccante alius puniatur.

¶ Iſi. Primū mandatū prohibet ſurreptionem. Secundū errorem. Terciū interficit ſeculi amorē. Quartū impietatē. Quintum crudelitatē. Sextū fornicationē. Septimum rapacitatē. Octauum punit falſitatē. Nonū mūdi cupiditatē. Decimū adulterij cognitionem. Et notandū ſicut decē plagis percutiuntur egiptij. Sic decem p̄ceptis ſcribūtur tabule: quib⁹ populus dei regat̄ et demones occidant̄. In duabus eīn tabulis ſcripta eſt lex: ꝓpter duo teſtamēta ſignificanda: vel q̄ ſunt p̄cepta duo dilectionis dei ꝛ ꝓxi. In q̄bus tota lex pendet et ꝓphete. In vna enim tria p̄cepta: q̄ ad dilectionē dei ptinent. In altera vero ſeptē: q̄ ad ſocietatē ꝓximi. Lapidee vero fuerunt tabule: q̄ cor iudeorū erat lapideum: inſenſibile: durum: ſtolidū. Vn̄ auferā cor lapideū: ꝛ dabo eis cor carneum. Et ap̄ls ait: Nō in tabulis lapideis: ſed i tabulis cordis carnalib⁹ que ſentiant ſcilicet et intelligant.

ſ q̄ peccantibus hominibus ſocii aſciſcuntur. ſ q̄ correctione non indigent, qui diligū̄t. i. nō peccant. ſ in oēs ſ finitū ꝑ infinito. ſ nō qui oderūt. ſ Si quis diligit me ſermonē meū ſeruabit. Et ꝑfecta charitas foras mittit timorē.

eorum qui oderūt me: ꝛ faciens miſericordiam in milia his q̄ diligunt me ꝛ cuſtodiūt p̄cepta mea.

ſ iurando. ſ. ꝑ nichilo nomē domini. ſ chriſtum putando tantū eſſe creaturā.

Nō aſſumes nomē dei tui in vanum:

ſ ꝛ ſi hoīes habeāt.

Nec enim habebit inſontem

ſ iuſtus iudex.

dominus eum: qui aſſumpſerit nomen dei ſui fruſtra.

ſ tercium mandatū pertinēs ad ſpiritūſanctū cuius dono requies eterna ꝓmittitur ꝛ ſanctificatiō perficitur.

Memento vt diē ſabbati ſanctifices.

ſ Sex milib⁹ annorum quibus laboratur.

Sex diebus opaberis: et facies oīa opa tua.

ſ in requie beati regni. De ſabbato iudeoꝝ dicit̄: ſabbata veſtra odit anima mea.

Septimo aūt die ſabbatū domini dei tui eſt: nō facies oīe op⁹

ſ q̄ poſt hanc vitā vera requies.

ſ carnalis ꝛ ſpiritualis. ſ null⁹ ſex⁹ excluditur nulla etas nec vlla cōdicio.

in eo tu ꝛ filius tuus ꝛ filia tua et ſeruus tuus ꝛ ancilla tua iumentū tuum ꝛ aduena q̄ eſt intra portas tuas.

ſ idiota. ſ qui nouiter acceſſit ad legē. ſ ſepta eccle. ſ ſignificans q̄ in perfectione ſenarii ſunt nobis opera facienda vt poſtea fruamur requie eterna.

Sex eīn diebus fecit de⁹ celum ꝛ terrā ꝛ mare ꝛ oīa que in

ſ ad litterā vel ſpiritualiter.

¶ Honora patrem ꝛc. Hoc eſt primum ſeptem mandatorum q̄ pertinent ad proximum. Bene aūt ſeptem ſunt. Septenari⁹ eīn ex ternario conſtat ꝛ quaternario. Ternarius vero anime cōgruit: q̄ eſt iraſcibilis: concupiſcibilis: rationalis. Quaternarius corpori.

¶ Nō occides ꝛc. Aug. Et qd̄ dictū eſt: nō occides. Nō putandū eſt fieri contra hoc p̄ceptum: ꝙ lex occidit vel occidi aliquē deus iubet. Ille eīn facit qui iubet qd̄ miniſtrum negare non licet.

¶ Nō mechaberis. Aug. Queritur quoq̄ quo differat nō mechaberis ab eo qd̄ paulo poſt dicit̄. Nō cōcupiſces vxorē proximi tui. In eo enī qd̄ dictū eſt: nō mechaberis: poterat illud intelligi: niſi forte in illis duobus p̄ceptis non mechandi ꝛ non furandi ipſa opera notata ſint. In his vero extremis concupiſcētia ipſa: q̄ tn̄ differunt vt aliquādo mechetur qui non concupiſcit vxorem proximi: cū aliqua alia cauſa ipſi miſcetur. Aliqn̄ vero concupiſcat nec ei miſceatur penam timens: ꝛ hoc fortaſſe lex oſtendere voluit: ꝙ vtraq̄ peccata ſint.

¶ Augu. Item queri ſolet: vtrū mechie nomine etiā fornicatio teneat̄. Hoc enim verbū grecū eſt: quo iam ſcriptura vtitur pro latino. Mechos eīn grece non niſi adulteros dicit. Sꝫ lex nō ſolū viris: ſꝫ etiā feminis data eſt. Neq̄ eīn q̄ dictū eſt: Nō concupiſces vxorē proximi tui: nil ſibi hic p̄ceptum femina putet: tanq̄ licite cōcupiſcat virum proxime ſue. Si ergo hic ex eo qd̄ dictum eſt viro: nō concupiſces vxorē proximi tui: intelligit̄ etiā qd̄ ad feminam pertinet: q̄to magis ex eo qd̄ dictum eſt. Nō mechaberis vterq̄ ſexus aſtringitur: cum ꝛ ipſum p̄ceptū poteſt ad vtrūq̄ referri: ſicut non occides nō furaberis: ꝛ q̄ ſimiliter nō expſſo vno ſexu vtriq̄ ſonare vident̄: q̄ honoratior exprimit̄. i. maſcul⁹. Ac ꝑ hoc femina mecha eſt habēs vir̄ concūbendo cum eo qui vir ei⁹ nō eſt: etiā ſi ille nō habeat vxorē. Vir quoq̄ mechus eſt concūbendo cū ea q̄ vxor ei⁹ nō eſt: etiā ſi illa nō habet vir̄. Sꝫ vtrū ſi faciat vir qui vxorem nō habeat cū femina q̄ vir̄ nō habet: p̄cepti hui⁹ trāſgreſſione teneat̄: merito querit̄. Si eīn nō tenetur: non eſt ꝓhibita in decalogo fornicatio: ſꝫ ſola mechia. i. adulteriū: q̄uis oīs mechia fornicatio ſit. Vnde quicūq̄ dimiſerit vxorem ſuā excepta cauſa fornicatōis facit eā mechari. Hic eīn fornicationē appellauit: ſi cū alio peccet q̄ vir̄ habet: qd̄ eſt mechia. i. adulteriū. Sꝫ vtrū omnis fornicatio mechia dici poſſit in ſcripturis: nō michi occurrit locutionis exemplū. Sꝫ ſi nō omnis fornicatio mechia dici pōt: vbi ſit i decalogo ꝓhibita fornicatio quā faciunt viri q̄ vxores nō habent cū feminis que viros vel maritos nō habent: vtrū inueniri poſſit: ignoro. Sed ſi furti nomine: bn̄ intelligitur oīs illicita vſurpatio rei aliene: Nō eī rapinā pmiſit qui furtum prohibuit. Sꝫ a parte totū intelligi voluit: quidquid illicite rerum proximi aufert̄. Et nomine mechie oīs illicitus concubit⁹: atq̄ illorum membrorū nō legitimus vſus ꝓhibitus debet intelligi.

ſ in nobis.

eis ſunt: ꝛ requieuit in die ſeptimo.

ſ q̄ benedicet nobis perfecte: cū requiē eternam dederit.

Idcirco benedixit dn̄s diei ſabbati: ꝛ ſanctificauit eū.

ſ primū eſt hoc in altera tabula: vt filii honorent parentes officio pietatis. Nam qui parētib⁹ honorē nō defert: quibus parere poteſt.

Honora patrem tuū ꝛ matrem tuā: vt ſis longeuus ſup terram: quā dn̄s deus tuus dabit tibi.

ſ venientiū vel preſentē.

ſ Manu vel mente vel ſubtrahēdo auxiliū vel conſiliū vite ei cui potes vel debes dare. ſ iudex nō occidit reū: ſed lex que iubet.

Non occides.

ſ. i. ne cuilibet miſcearis excepto federe matrimonii: per parte eīn totū vult intelligi. ſ quālibet rei vſurpationē qd̄ viciū eſt rapacitatis.

Nō mechaberis. Nō furtū facies.

ſ qd̄ eſt crimē mendacii ꝛ falſitatis.

Nō loqueris cōtra proximum tuum falſum teſtimonium.

ſ Etiā voluntatē adulterandi vetat: aliud eſt eī facere: aliud deſiderare: vnde duo precepta ſunt nō mechaberis: ꝛ nō cōcupiſces vxorē proximi tui.

Nō concupiſces domū ꝓximi tui. Nō deſiderabis vxorem eius: nō ſeruū: nō ancillam: non bouē: non aſinū: nec omnia que illius ſunt.

ſ viſus q̄ primatū obtinet in ſenſibus intermiſcetur omnib⁹: ſic eīn dicim⁹ audi ꝛ vide: olfac ꝛ vide: palpa ꝛ vide. ſ nos quoq̄ doctorū voces audientes oculū mentis dirigere debemus.

Cunct⁹ aūt ppl's videbat voces ꝛ lāpades ꝛ ſonitum buccine: monteq̄ fumigantem: ꝛ perterriti ac pauore

¶ Nō furtū facies. Iſi. Sed rurſum queritur: quo differat non furtū facias ab eo qd̄ paulopoſt dicitur de nō concupiſcendis rebus proximi. Non ꝙ oīs qui concupiſcit rē proximi furatur. Sed oīs qui furatur rem proximi concupiſcit. Poterat in illa generalitate vbi de nō concupiſcēda re proximi p̄cipitur: etiam illud qd̄ ad furtum pertinet contineri.

¶ Non loqueris cōtra ꝛc. Aug. In eo etiam qd̄ dictum eſt falſum teſtimonium non dices aduerſus proximum tuum: queri ſolet vtrum prohibitū ſit omne mendaciū: ne forte nō ſit hoc p̄ceptum aduerſus eos: qui dicunt tunc eſſe mentiendum: quando id mendaciū prodeſt alicui ꝛ nil obeſt ei cui mentiris. Tale enim non eſt aduerſus proximum tuum: vt ideo hꝫ videatur addidiſſe ſcriptura que poſſet breuiter dicere falſum teſtimonium non dices: ſicut non occides: nō mechaberis: nō furaberis. Sed magna queſtio eſt: nec cito explicari poteſt quomodo accipiendū ſit: perdes omnes q̄ loquūtur mendaciū: ꝛ noli velle mentiri omne mendaciū ꝛ huiuſmodi.

¶ Cunctus aūt populus ꝛc. Aug. Solet queri quomodo populus videbat vocem: cum vox nō ad viſum: ſed ad auditum pertinere videatur. Sed videre ſolet pro generali ſenſu corporis ꝛ anime poni. Vn̄ cum vidiſſet iacob q̄ ſunt eſce in egipto: vn̄. ſ. abſens erat: q̄uis nonnulli videre vocem nil aliud eſſe q̄ intelligere putauerūt: qui viſus mentis eſt. Cū vero hic breuiter dicendū eſſet ꝙ populus audiebat vocē: ꝛ lampades: ꝛ vocem tube: ꝛ montem fumantē. Queſtio maior oritur: quō audiebat lampades ꝛ montem fumantē qd̄ ptinet ad ſenſū vidēdi: niſi q̄s dicat nō tā breuiter dicendū fuiſſe: vt nō totū diceretur: audiebat vocē ꝛ videbat lampades: ꝛ audiebat vocē tube: ꝛ videbat montē fumantē. Duo eīn genera vocis erāt: ꝛ de nubib⁹ ſic tonitrua ꝛ tuba: ſi tn̄ ipſam dixit vocē q̄ de nubib⁹ edebat̄, ac ꝑ hoc meli⁹ in his q̄ ad ſenſū audiēdi ptinebāt: generalis ſenſus eſt poſit⁹. i. vidēdi (Cū breuiter totū vellet ſcriptura cōplecti) q̄ vt in his q̄ ptinēt ad ſenſum videndi ſubintelligeret̄ audit⁹: quo more nos nō loqui ſolemus. Nā vide quid ſonet ſolem⁹ dicere: audi qd̄ luceat nō ſolemus dicere.

¶ Loquere tu nobis ꝛc. Significatur ad vetus teſtamentū timorem potius pertinere. Sicut ad nouū dilectionē. q̄uis in veteri nouum lateat. ⁊ in nouo vetus pateat. quomodo aūt tali populo tribuatur videre vocē dei ſi hoc accipiendū eſt intelligere. cum ſibi loqui deum timeant ne moriantur non ſatis elucet?

¶ Nolite timere ꝛc. Aug. Sic illi cohibendi erant a peccatis timēdo ſcilicet ne penas ſenſibiles paterentur: q2 nondū poterant amare iuſticiam ⁊ tentabantur a domino. vt appareret cuiuſmodi eſſent. non deo quē nō latebāt. ſed int̄ ſe ⁊ ſibimet ipſis.

¶ Stetitq̧ populus ꝛc. Gregi. In quibuſdā locis ſcripture hyſtoria ſeruanda eſt. et allegoria. Et ſepe ſola allegoria querēda eſt. Aliquādo ſola hyſtoria tenenda. vt tardiores paſcantur per hyſtoriam. et velociores ingenio per allegoriā. Unde cū populus loquente deo lampades ſonitū buccine. ⁊ montem fumantem cerneret: territus petijt. vt ſibi per moyſen loqueretur dominus: ⁊ ſtent ď longe. Moyſes acceſſit ad caliginē in qua erat deus: quia popul⁹ nō valet caliginē allegorie penetrare. valde em̄ paucoꝝ eſt ſpūalē intellectū rimari. Quia em̄ mentes carnaliū ſola ſepe hyſtoria paſcūtur. loquēte deo lōge populus ſtetit: q2 vero ſpūales allegorie nubē penetrant: vt ſpūaliter verba dei cognoſcant Moyſeſ acceſſit ad caliginē in q̄ erat deus.

ſ quaſi indigni accedere. ſ formā boni auditoris deſcribit. qui. pmittit ſe precepta magiſtri auditurum ⁊ impleturum.

concuſſi. ſteterunt procul dicentes

ſ quaſi doce nos. ſ. i. obediem⁹

moyſi: Loquere tu nobis ⁊ audie-

ſ In die iudicii dicēs: Ite maledicti in. i. e.

mus. Nō loquatur nobis dn̄s ne

† ſ cito pōt ɔtingere. ⁝ ſ morte perpetua.

† forte ⁝ moriamur. Et ait moyſes

† ſ vobis vel alijs. nō ſibi qui oīa nouit.

ad populū: Nolite timere. † Ut eiꝫ

† ſ Per ſigna ⁊ mirabilia. ⁝ ſ initiū ſapiētie timor domini ſ Si nō amore ſaltem timore coerciti.

pbaret vos † venit de⁹. ⁊ vt ⁝ terror

illius eſſet in vobis: ⁊ nō peccare-

tis. Stetitq̧ popul⁹ de longe: mo

ſ vbi. ſ. expreſſiora ſigna fiebant. quib⁹ noſcebat͂ deus. Nā quomodo in nebula erat cui celi celoꝝ nō ſufficiūt.

yſes aūt acceſſit ad caliginē in qua

erat deus. Dixitq̧ p̄terea dominus

ad moyſen: Hec dices filijs iſrael

Uos vidiſtis ꝙ de celo locut⁹ ſuꝫ

vobis. Nō facietis deos argēteos

nec deos aureos facietis vobis.

† ſ. i. fidē incarnatōis filii mei habebitis. ſ fidē ⁝ humanitate chriſti.

† Altare de ⁝ terra facietis michi. et

ſ virtutū opera.

offeretis ſup eo holocauſta. ⁊ paci

ſ ſimplicia. ſ fortia ⁊ pfecta.

fica veſtra. oues veſtras ⁊ boues:

ſ eccleſia. ſ. generali. nō in hereticoꝝ ɔuenticulis

in om̄i loco in quo fuerit memoria

¶ Non facietis deos ꝛc. Repetitur qđ in primo p̄cepto dictum eſt. ⁊ per argentea ⁊ aurea omnia ſimulacra intelligunt͛ ſicut in pſalmo. Simulacra gentium argentuꝫ ⁊ aurum opera manuum hominum.

¶ Altare de terra ꝛc. Oſtendit ideo interdictis ſimulacris. altare de terrena materia concidi. vt vni deo hoſtia ⁊ ſacrificia in eo offerantur.

¶ Grego. Altare de terra deo facere eſt incarnationē xp̄i ſperare. Tūc eī a deo noſtrū mun⁹ accipit͛: cum in h̄ altari nr̄a humilitas. i. ſup dn̄ice incarnationis fidē poſuerit quidq̇d opat͛. In altari ergo de terra oblatū munus ponim⁹: ſi act⁹ noſtros dn̄ice incarnatōis fide ſolidamus.

¶ De ſectis ꝛc. Iſi. Secti lapides ſunt q̇ vnitatē ſcindūt ⁊ ſeipſos diuidunt a ſocietate fratrū. hos in corpe ſuo nō recipit xp̄s. cui⁹ corpis figuram. altaris cōſtructio ſignificat. Lapides nō ſecti ex quib⁹ altare conſtrui iubet͛ ſunt q̇ p fidē in vnitate ſolidant͛. de quib⁹ dicit͛: Uos eſtis lapides viui. coedificati in dom⁹ ſpūaleſ. his nō eſt iniectū ferrū. q2 incorrupti ſunt. ⁊ iacula maligni ignita nō recepunt. Omnes vnum altare faciūt in vnitate fidei ⁊ concordia charitatis.

¶ Hec ſunt iu. Diſtinctius amodo explicant͛ ea q̄ ad primū pertinent. Notanda locutio cū dictū ſit moyſi. hec ſunt iudicia q̄ ppones eis cetera ad populū dicuntur. Si emeris ſeruū he. ꝛc.

¶ Si emeris ſeruū ꝛc. Aug. Ne xp̄iani h̄ flagitarent a dn̄is ſuis apoſtolus iubet dn̄is ſeruos eſſe ſubditos. ne nomē dn̄i ⁊ doctrina blaphemetur Illud em̄ inde cōſtat in myſterio eſſe p̄ceptū: q2 ptundi ſubula eius aurem ad poſtem p̄cepit de⁹. qui libertatē recuſaſſet.

¶ Grego. Alt. Sciendū q2 cū actiua ⁊ contemplatiua vita ex dei gratia ſint; vna nobis in neceſſitate eſt. altera in volūtate. Nemo em̄ cognoſcens deū: ad ei⁹ regnū ingredi͛. niſi pri⁹ bene opet͛. Sine cōtemplatiua vero ingredi poſſunt: q̄ bona q̄ poſſūt opari nō negligūt. Inde p moyſen dicit͛. Si emeris ſeruū hebreū ꝛc. hebre⁹ tranſiēs interp̄tat͛: ⁊ ſeruus hebre⁹ emit͛ qn̄ qui iā ab h̄ ſeculo mente trāſit. ſeruitio dei ſubdit͛. ſic moyſes trāſiuit vt videret viſū. ⁊ dauid inq̄t. trāſiui: ⁊ ecce nō erat. Hic ſeruus emptus ſex annis ſeruire precipitur: ita vt in ſeptimo liber exeat gratis. Senari⁹ enim perfectionem actiue vite ſignificat. Septenari⁹ cōtemplationem. Sex ḡ annis ſeruit. in ſeptimo lib egredit͛. q2 p actiuā quā pfecte exhibuit ad ɔtemplatiue vite libertatē trāſit. Et notanduꝫ ꝙ gratis liberi egrediunt͛ q̄ poſtq̧ om̄ia fecerint dicūt ſe inutiles ſeruoſ eis ḡ ſic actiua fuit͛ ex munere: ita ex gr̄a erit ɔtemplatiua. Cuꝫ q̄li veſte intrauerit. cū tali exeat: q2 neceſſe eſt. vt quiſq̧ in h̄ qđ incepit pſeueret vſq̧ ad fineꝫ opis. in ea intētione q̄ inchoauit. Ille em̄ ad ɔtemplatiuā bn̄ trāſit q̇ in actiua intentionis ſue veſtē ad deteriora nō mutauit. ⁊ ſunt nō nulli q̇ poſtq̧ dei ſeruitio ſocient͛ opari diligūt. Alij poſtq̧ ad ſuitium dei venerint bene opari diſcūt. q̇ pri⁹ bona opa ſtuduit habere hebreus ſeru⁹ cū vxore empt⁹ eſt. ⁊ plerūq̧ p̄t ad cōtemplatiuā trāſire. actiuā tn̄ vitā non deſerere. Un̄ ſubdit͛: Si hn̄s vxorē ⁊ vxor egrediat͛ ſimul. Cū eo em̄ ad libertatē egreditur vxor: qn̄ actionem bonā q̄ pſit alijs nō relinq̇t. Si autē dederit illi vxorē dn̄s. ⁊ pepit filios ⁊ filias: mulier ⁊ liberi ei⁹ erunt dn̄i ſui. Ipe vo exeat cū veſte ſua. Seruo empto dn̄s dat vxorē. cū p̄dicator eū quē deo mācipauit bone actioni cōiūgit. p̄dicatores aūt dn̄i vocant͛. Sicut heliſeo de p̄dicatore ſuo dr. Scis ꝙ dn̄s tu⁹ tollat͛ a te. Uxor ſerui empticij filios ⁊ filias parit: qn̄ ei bona actio fortes ⁊ teneros fruct⁹ generat. Sꝫ mlr cū filijs dn̄o remanet. et hu⁹ exit cū veſtitu ſuo: q2 bona actio ⁊ fruct⁹ ei⁹ p̄dicatori ī mercedē reputat͛ Ipe vo ī deſiderij intentōe pdurās: p dei grāꝫ ad ɔtēplatōeꝫ egredit͛. Qđ ſi dixerit ſuus diligo dn̄m meū ꝛc. Seruus dn̄m ſuū diligit: qn̄ p̄dicatoris verba ſolicita mēte cuſtodit. Uxorē q̄ꝫ amās ⁊ libos lib egredi recuſat: qn̄ actiuā vitā eiuſq̧ fruct⁹ diligēs: trāſire ad ɔtemplatiuā nō vult: q2 bona ſui miniſterij opa ſe hr̄e ſuitute ɔſiderās: ad libertatis quietē trāſire renuit. ſed offerat eū dn̄s dijs. ⁊ applicet͛ ad hoſtiū ⁊ poſtes. ⁊ pforet aurē ei⁹ ſubula: ut ſit ſer u⁹ in ſecula. Qui em̄ ī actiua diſpoſuit vita pdurare a dn̄o dijs offert͛ qn̄ a p̄dicatore ſuo antiquoꝝ patrū dictis imbuit͛. q̇ nobis ī via dei ſacerdotes fuerūt. Ad oſtiū quoq̧ ⁊ poſtes tabnaculi ducit͛. ⁊ vt de ingreſſu tabnaculi eterni aliq̇d audiat: ⁊ tremēdi iudicij diē. ſubtilit͛ agnoſcat: ne per bona opa q̄ facit placere hoīb⁹ appetat. Sicq̧ auris ei⁹ ſubula pforat͛. i. mens timoris dei ſbtilitate: vt ſbi acumīe trāſfixa. p om̄e qđ agit nouerit ingreſſū regni attēdere. ⁊ q̄ ab oſtio ⁊ poſte tabnaculi pforatā aurē portare. Et erit ſu⁹ in ſcl̄a ut eē p⁹ ſcl̄m lib poſſit. q2 ⁊ ipa creat͛a libabit͛a ſuitute corruptōis ī libtatē glie filioꝝ dei tūc eī nob via libtas erit cū ad gloriā filioꝝ dei adoptio nr̄a puenerit. Nūc vo n̄ ſolū actiua ē ī ſuitute: ſ ipa ɔtemplatio q̄ ſup nos rapimur. libertatē mentis pfecte nō obtinet ſed imitatur: quia illa qui es intima in enigmate videtur.

¶ Sex annis ꝛc. Iſi. Alt. In ſex etatib⁹ hui⁹ ſeculi ſeruientes. ſeptimo

† ſ occulta inſpiratione. ⁝ ſ corporali benedictione ⁊ ſpirituali.

nois mei. † Ueniā ad te: ⁊ ⁝ bn̄dicā

tibi. Qđ ſi altare lapideum feceris

† ſ hereticis. ſciſmaticis. ſ. i. nō per hereſim ⁊ ſciſmata deū coles.

michi: nō edificabis illud ď † ſectis

† ſ corruptionis vel ſciſſionis.

lapidib⁹. Si em̄ leuaueris † cultrū

† ſ. i. gradus in trinitate non facies ſicut arrius qui dicit maiorē patrem. minorē filiū. minimum ſpiritūſanctum docuit.

tuum ſup eo: polluetur. † Nō aſcen

des per gradus ad altare meū: ne

ſ infidelitatis.

reueletur turpitudo tua.

C. XXI.

Hec ſūt iudicia

ſ ſeruitio dei mancipaueris.

que prepones eis. Si emeris ſer-

† ſ qui mente ab hoc ſeculo tranſit. ⁝ ſ perfectione actiue vite.

uum † hebreum ⁝ ſex annis ſeruiet

† ſ in contemplatione ⁝ ſ a ſeruitute mundi.

tibi: in † ſeptimo ⁝ egredietur liber

† ſ q2 ⁊ hoc gratie dei tribuitur ⁝ ſ nō in deteri us mutata ſ Intentione bene operandi.

† gratis. Cum quali ⁝ veſte intraue-

ſ perdurās vſq̧ ad finē. † ſ bonā operatōeꝫ

rit: cum tali exeat. Si habēs † vxo

ſ In cōtemplatiua nō deſeratur.

rem: ⁊ vxor egredietur ſimul. Sin

ſ predicator. ſ bonā operatōeꝫ

autem dn̄s dederit illi vxorem. et

† ſ fortes ⁊ teneros fructus. ⁝ ſ bona operatio ⁊ fructus eius imputabuntur predicatori.

peperit † filios ⁊ filias: ⁊ ⁝ mulier et

die·id eſt·eterno ſabbato liberabimur·ſi tamē voluerim⁹ eſſe liberi dum in hoc ſeculo ſeruimus peccato. Si autē noluerimus· perforabitur auricula in teſtimonium inobedientie·ꝛ cum vxore ꝛ filijs noſtris quos pretulim⁹ liber tati·i·cū carne·ꝛ opib⁹ ei⁹ peccato ſeruiem⁹ in eternum

¶Aug· Si quis vendiderit·f·ſ·in·f·nō abibit ita·vt recedūt ancille ꝙ ſi nō placuit dño·q̄ nō agnoīauit eā r̄munerabit eā, genti aūt extere·nō eſt dñs vendere illā q̄m ſpreuit in eā. Q̄ ſi fili⁹ cognominauerit eā: ſm iuſtificatōez filiarum faciet illi. Q̄ ſi aliā accipiet ei q̄ op⁹ ſūt ꝛ veſtem ꝛ cōuerſatio- nē eius non fraudabit Si aūt hec tria nō fe- cerit ei· exibit gratis ſi ne p̄cio. Obſcuriſſimū locū inſitate locutōis fecerūt. Sꝫ apiā vt potero. Si quis vendi derit filiam ſuam in fa mulam·i·vt ſit famu- la (quā moyketen vo cant greci) non abibit ita vt recedunt ancille Intelligendū eſt·non ſic recedet·quomodo recedūt ancille hebree poſt ſex annos. Eā em̄ oportet etiam in femi- nam hebream legē da tam intelligi que ſerua tur in maribus. Cur er go iſta nō ita recedet· niſi quia in famulatu ita intelligitur humili ata·quia ei domin⁹ ſe miſcuit: Unde ſequit̄ Q̄ ſi non placuerit do mino ſuo·quia iā non agnominauit eam·id eſt·non eam fecit vxo- rem: remunerabit eam hoc eſt q̄d ſupra dixit: Nō abibit, ita vt rece dunt ancille. Juſſa eſt em̄ aliquid accipe·q̄ humiliata eſt·quia nō ei ita ſe miſcuit·vt face ret eam vxorem·id eſt vt agnominaret eā ſi- bi. Genti autem extere non eſt dominus ven- dere eam·quoniā ſpre uit in eam·id eſt·non quia ſpreuit ideo dñs eſt vendere illam·id ē· non tantum dominat̄ vt extere gēti licite vē- dat. Jdeꝫ eſt ante ſpre uit in eam: ꝛ ſpreuit eā Spreuit autem·id eſt humiliauit concumbē do·nec vxorē faciēdo.

ſ vel libert.
filij eius erunt domini ſui. Jpſe ve
† ſ ad cōtemplationē. ⁑ ſ cū intentoe deſiderii
ro †exibit cum ⁑ veſtitu ſuo. Q̄ ſi
† ſ verba predicatoris·ſ·ſollicita mente cuſtodio
dixerit ſeruus †diligo dñm meum
† ſ actionē. ⁑ ſ fructus. † ſ·i·ad cōtemplatio nem non tranſibo.
† vxorem ꝛ ⁑ liberos·nō † egrediar
† ſ antiquoꝝ patrū qui ſacerdotes dei fuerūt d ctis imbuat. ⁑ ſ predicator.
liber: †offeret eum ⁑ dominus dijs
† ſ vt de igreſſu eterni tabernacli aliquid audiat
ꝛ applicabitur †ad oſtiuꝫ ꝛ poſtes
ſ mentē·ſ·ſubtilitate diuini ſermonis·ne i his q̄ agit placere hominibus querat.
perforabitq̄ȝ aurem eius ſubula: ꝛ
† ſ in actiua ſeruiēdo hominib⁹ ⁑ ſ vt poſt ſe
erit ei †ſeruus vſq̄ȝ ⁑ in ſeculum. Si
culi ꝫ liber ſit. ſ alia lex eſt ancille·alia filie quia maiori neceſſitate venditur filia q̄ȝ ancilla.
quis vendiderit filiam ſuam in fa
† ſ hebree poſt ſex annos·ſ·q̄ humiliata eſt.
mulam: non egredietur ſicut † ancille
† ſ humiliata.
exire conſueuerunt. Si † diſplicue-
rit oculis domini ſui cui tradita fu
† ſ liberā. ⁑ ſ gentilibus vel hereticis.
erit·dimittet †eam: ⁑ populo autēꝫ
† ſ vel poteſtatem.
alieno vendendi nō habebit †licen
tiam ſi ſpreuerit eam. Si aūt filio
† ſ firmo matrimonio. ⁑ ſ dotando eā.
ſuo †deſponderit eam: ⁑ iuxta morē
ſ iſta repudiata
filiarum faciet illi. Q̄ ſi alterā ac-
ſ humiliate a filio·
ceperit ei·prouidebit puelle nupti
ſ ablate.
as·ꝛ veſtimenta ꝛ precium pudi-
† ſ Nec ipſe·ſ·humiliauerit nec filio vxorē aſſixe rit·nec alia ſuperducta a filio eā abiecerit.
cicie non negabit. † Si tria iſta nō
† ſ ſufficiet in ſeruitute nō teneri ⁑ ſ ſicut ſeru⁹
fecerit: † egredietur gratis ⁑ abſq̄ȝ pe- hebreus.
† ſ materiali gladio vel ſpirituali. ⁑ ſ iniqua voluntate.
cunia. Qui † percuſſerit hominē ⁑ vo
† ſ in anima vel in corpe ⁑ ſ corpali vel ſpūali
lens † occidere: ⁑ morte moriatur.

Q̄ ſi filius agnominauerit eā ſecundū·i·f·f·il· Jd eſt ſi filio coniunxerit eaꝫ vxorem·ſicut filie dotem apponet. Q̄ ſi aliā accipiet ei·i·non iſtā deputauit vxorem filio·que opus ſunt ꝛ veſtem ꝛ conuerſationem eius nō fraudabit: quoniā nō manſit vxor filio eius·quēadmodū daret ſi eam ſibi non agno minaſſet. Q̄ aūt nos dixim⁹ cōuerſationē nō fraudabit·grecus habet ome- liam·i·locutionē·ſic honeſtius concubitū appellās·hoc eſt pro cōcubitu mer cedem dabit. Sic ꝛ daniel concubitū ſignificans ait. Sub qua arbore vidi ſtis eos loquentes. Et alibi. Jlle timentes loquebantur vobis. Si aūt tria hec nō fecerit ei·exibit gratis·i·ſi eā ipſe concubitu nō humiliauerit·neq̄ȝ fi- lio ſuo coniunxerit·neq̄ȝ alia a filio ducta·iſtam eiecerit·abibit gratis·i·nō ſufficiet ei non teneri in ſeruitute·abibit nichil accipiens·vt ſeruus hebreus non em̄ licebit dño copulare illam viro nō hebreo·quā nō licet extere genti tradi. Si aūt ſeruo hebreo eam copulauerit·intelligit̄ ꝙ cum eo gratis exi bit: non a marito ſeparata.

Uendiderit filiam Strab· Filia eſt ſubiectio deuota a bona volunta te genita·q̄ ſe cōmittit alicui⁹ doctoris magiſterio·quā doctor debet aut per ſe docere: aut caro diſcipulo multis p̄ceptis ornatā·quaſi dotatam tradere docendā. Si neutꝝ facere voluerit·dimittat eam liberam ne vendat genti aliene·id eſt·hereticis.

Qui autem non eſt inſidiatus·ſed
ſ occulta equitate.
deus illuꝫ tradiderit in manus ei⁹
conſtituam tibi locum in quo fuge
ſ volens ſcilicet.
re debeat. Si quis per induſtriaꝫ
† ſ ſcandaliſando vel i hereſim inducēdo ⁑ ſ ſi
† occiderit proximum ſuum· ⁑ ꝛ per
cut ō ioab legitur † ſ a cōmunione corporis chri ſti ſeparabis.
inſidias: ab † altari meo euelles eū
† ſ corporaliter vel ſpiritualiter affligendo
⁑ ſ carnalem vel ſpiritualem.
vt moriatur. † Qui percuſſerit ⁑ patrē
ſ eterna vel penitens tali peccato moriatur.
ſuum aut matrem: morte moriatur
† ſ cōtradicendo verbo vel facto vel malū impre cando ſ blaſphemādo ⁑ ſ deo.
† Qui maledixerit ⁑ patri ſuo aut
† ſ eccleſie vnitate ſcindēdo. ⁑ ſ vel furat⁹ fue rit ſ ſeducendo a veritate
† matri: morte moriat̄. Qui ⁑ furat̄
dyabolo obnoxiū fecerit
hominem ꝛ vendiderit eū·cōuict⁹
† ſ eterna. ⁑ ſ·i·ſi cōtenderint duo ſapiētes.
noxe: † morte moriatur. Si ⁑ rixati
† ſ vt a fide exorbitet cōmouerit ſ exaſperauerit
fuerint viri·ꝛ † percuſſerit alter proxi
† ſ duricia mētis vel nō miſericorditer cōſulēdo
⁑ ſ ſcrupuloſis queſtionibus
mum ſuum † lapide vel ⁑ pugno·ꝛ il
ſ a fide penit⁹ nō deuians
le mortuus non fuerit ſed iacuerit
ſ leſa charitate in eo
in lecto: ſi ſurrexerit ꝛ ambulauerit
ſ charitatē que·nō penit⁹ extincta † ſ mundus
foris ſup baculum ſuuꝫ· † innocēs
a crimine·
erit qui percuſſerit: ita tñ vt operas
ei⁹ ꝛ īpenſas in medicos reſtituat
† ſ diſcipulū ſibi cōmiſſum ⁑ ſ plebē ſubiectam
Qui percuſſerit † ſeruū vel ⁑ ancillā
ſ correctione nimia· † ſ in cuſtodia·
virga·ꝛ mortui fuerint † in manib⁹
eius: criminis reus erit. Si autēꝫ
vno die ſuperuixerint vel duob⁹·
non ſubiacebit pene: q̄ pecunia

Qui aūt non ꝛc. Rab· Homicidis nō ſpōtaneis ſex ciuitates refugij decernunt̄·cha des in galilea·montis neptalim·ꝛ ſichem in monte ephraim·ꝛ cari atharbe·ipſa eſt hebrō in monte iuda·ꝛ trans iordanē cōtra orienta lem plagam hiericho· Boſor·q̄ eſt in campe ſtri ſolitudine de tribu rubē·ꝛ ramoth in gala ad de tribu gad·ꝛ gau lon in baſan de tribu manaſſe·he cōſtitute ſunt filijs iſrael·ꝛ adue nis ne moriant̄ ꝛ i ma- nu p̄rimi effuſum ſan- guinē vindicare cupi- entis: donec ante p̄plin exponat cauſam ſuam Myſtice·ſi q̄s p inſidi as aut odiū mucrone malicie aliquē percuſſe- rit·ꝛ in mortem anime ſeduxerit eterne morti obnoxius erit. Unde q̄ ſcandalizauerit vnū de puſillis iſtis q̄ i me credūt·expedit ei vt ꝛc̄ ꝛ q̄ odit frēm ſuū homi cida eſt·ꝛ ſcim⁹ q̄m oīs homicida nō habet vi tam eternā·hic ab al- tari dei auelli iubetur· q̄ indign⁹ ſacramētis dñicis a communione merito remouet̄. Qui aūt p incuriā aut igno rantiam aliquē leſerit habet vrbē refugij ec- cleſiā·ſ·catholicaꝫ vbi penitens p oīne tēpus p̄ſentis vite bonis ſtu- deat opibus·ꝛ ſi ſpem ſuā in morte ſūmi pon tificis·i·chriſti poſuerit ſaluus erit.

¶Aug· Si aūt nolēs ſed deus tradidit i ma nus eius ꝛc. Jta h̄ di- citur quaſi ꝛ ſi nolens occidere poſſet occidere: vbi deus traderet in man⁹ eius. Jntelligitur ergo tantūmodo deū feciſſe·ꝛ p hoc tantūmodo·q̄ de⁹ id fecit dictū eſt: h̄ de⁹ illū tradidit in manū ei⁹. Cū vero volens occidit: ꝛ ipe occidit·ꝛ de⁹ tradidit in manū eius. hoc ergo intereſt. ꝙ illic tm̄modo de⁹ fecit·h̄ aūt ꝛ de⁹ ꝛ homo p pter voluntatē facientis. Sꝫ nō ſicut de⁹·ſic homo. De⁹ enim iuſte·homo aūt pena dignus·nō q̄ illū occidit·quē de⁹ vollet occidi·h̄ q̄ p iniquitatē Nō em̄ miniſteriū p̄buit deo iubenti·h̄ ſue malicie cupiditate ſeruiuit. Jn eodem facto igitur de⁹ de occulta equitate laudatur·ꝛ homo de propria in iquitate punitur. Non em̄ quia deus p̄prio filio ſuo nō pepercit·ſed pro no bis oībus tradidit illū: iudas ideo iuſte tradidit.

¶Si rixati fuerint ꝛc. Rab· Jd eſt ſi quis cum proximo contendens duricia mentis·vel parcitate ſpernendo·ſ·vel non cōſulendo exaſperauerit·

⁊ ille infirmatꝰ triſticia a feruore dilectionis languerit · reus ꝑ confeſſionem opa penitentię ⁊ impenſam promiſſę emendatõis in medicos · i · doctores impendat · qui infirmū baculo conſolationis erigant · ⁊ fomentis p̄dicationū in priſtinū dilectionis ſtatum reſtituāt.

¶ In correctione neceſſaria eſt diſcretio · ne qui corrigere debet occidat vel in deſperationem vel odium mittat.

¶ Si rixati fuerint ꝛc. Rab · Si quis alicuius animā poſt conceptū verbi per incuriā vel fraudē leſerit · vt vitale germen boni operis ſanū pferre non poſſit etiā ſi ipſa adhuc i fide viuens pſtiterit: vt dānum illatū ꝑ penitentiam reſtituat: ſecundū euangelij miniſterium neceſſe habebit. Si autem ipſa anima ꝑ errorem necata: poſt platū abortiuū · hoc eſt opus mortiferū in infidelitate perſeuerauerit · ſine dubio ſeductor illiꝰ q̄ſi verus homicida ęterna morte reus erit.

ſ diſputantes ad ſubuerſionē audientium.
illius eſt. Si rixati fuerint viri · et
† ſ animā infirmā verbū dei ꝯcipientē ‡ ſ verbo
percuſſerit quis † mulierē ‡ pregnā-
dei ſ verbum conceptū perdiderit
tem · ⁊ abortiuum quidem fecerit ·
† ſ nō in fide omnino mortua. ‡ ſ q̄ quos potuit deo lucrari neglexit.
ſꝫ † ipſa vixerit: ‡ ſubiacebit damno
ſ chriſtꝰ vel doctor eccleſię
quantū expetierit maritus mulie-
Eccleſię prelati.
ris · ⁊ arbitri iudicauerint. Si autem
ſ vt poſt ſathanā abierit
tem mors eius fuerit ſubſecuta ·
† ſ in die iudicij puniendā · vel laborabit vſq; ad mortem · vt repparet eā ad fidem ‡ ſ intellectū.
† reddet animā pro anima · ‡ oculū
† ſ intellectu turbato † ſ quo comminuitur ⁊ ſubtiliatur verbū dei · q̄ male cōminuit ⁊ diuidit ‡ ſ qua male operat̄
ꝓ † oculo · dentē pro † dente · ‡ manū

¶ Augu · Q̄ nō formatum puerperiū noluit ad homicidiū pertinere: pfecto nec hominem deputauit · hic de anima q̄ſtio eſt · vtrū q̄ formatum non eſt · nec aīatū q̄dē poſſit intelligi: ⁊ ideo non ſit homicidium · q̄ nec exanimatū dici poteſt: ſi adhuc animam non habet. Sequitur eñ ⁊ dicit. Si autem formatū fuerit dabit animam pro anima · i · morietur. Secundū illud oculū pro oculo · ⁊ dentem pro dente · ⁊ ſimilia · talionis · ſ · equitate quę lex ideo cōſtituit · vt monſtraret quę vindicta debeat̄. Aliter eñ neſciretur quid venia relaxaret · vt dici poſſit dimitte nobis debita noſtra · ſicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝫ noſtris. Debitores ergo lege monſtrantur: vt quando ignoſcitur · appareat quid dimittatur · aliter eñ non dimitteremus. Si ergo illud informe puerperiū iā quidē fuerit · ſed adhuc q̄dāmodo informiter animatū · quoniā magna de anima queſtio · nō eſt precipitanda · ideo lex noluit ad homicidiū pertinere: quia nondum dici poteſt anima viua in corpore · q̄d ſenſu caret · ſi talis eſt in carne nondum formata · ⁊ ideo nondum ſenſibꝫ predita.

¶ Orig · Q̄ ſi litigabunt duo viri · ⁊ percuſſerint mulierem pregnantem · ⁊ exierit infans eius nondum formatus · detrimentum patietur q̄ītum indixerit vir mulieris · ⁊ dabit pro anima ſua. Q̄ ſi formatus fuerit · dabit animā pro anima · oculum pro oculo ꝛc. Primum videamus de eo qui nondum formatus exierit · quomodo iubetur damno pecunię percuti vnus ex litigantibus · cum duo dicantur. Quid etiā hoc q̄ vir mulieris imponit ei ⁊ nō eis ⁊ dabit · ⁊ non potius dabūt. Q̄ ſi infans iam formatus exierit · animam dare pro anima facile intelligimus · morte ſcilicet vindicetur peccatum · quę autem ſequuntur opereprecīū eſt explicare. Nec enim videtur etiā infans formatus calce litigantis percuſſus · oculū in ventre perdidiſſe: dentes vero omnino non habuit. Si eñ hoc ad matrem referamus · quomodo abortiēs mulier oculum perdit · aut dentes dolet? Sed eſto aut in oculo aut in dente percuſſa abortiuit · liuorem vel vulnus accepit · quid etiā cōbuſturam dicimus ꝓ combuſtura? Nunquid litigantibus viris aſſiſtens mulier comburi potuit: vt combuſtura pro combuſtura ſoluatur. In deutronomio quoq; hęc facile explicari non queunt. In ſcripturis tamen hiſdem vocabulis ⁊ officijs membra animę nominantur: quibus vtuntur vel appellantur membra corporis. Unde vides feſtucam in oculo fratris tui · ⁊ trabem quę in oculo tuo eſt non vides. Et alibi: Qui habet aures audiēdi audiat. Et q̄ ſpecioſi pedes euangelizantium pacem. Ne nos ergo vocabuloꝝ ſimilitudo cōturbet. Sunt ergo duo litigantes: duo diſputantes de dogmatibꝫ vel queſtionibꝫ legis · ⁊ rixantes circa verborum pugnas. Unde apoſtolus: Nolite contendere verbis ꝛc. Et alibi: Queſtiones legis deuita · ſciens q̄ generant lites. Quia ergo iſti in queſtione litigant ad ſubuerſionem audientium · percutiunt mulierē pregnantem · ⁊ eijciunt infantem formatum · vel adhuc informē. Mulier pregnans dicitur anima quę nuper concepit verbum dei. Unde a timore tuo domine in vtero concepimus ⁊ peperimus · qui ergo concipiunt ⁊ ſtatim pariunt · non mulieres exiſtimandę ſunt · ſed viri ⁊ perfecti. Unde

Si peperit terra in vna die ⁊ nata eſt gens die vna ſimul. Iſta eſt ergo generatio perfectorum que in die eadem concipitur ⁊ naſcitur · pariunt autem viri. ſecundum illud. Filioli mei quos iterum parturio donec formet̄ in vobis chriſtus. Perfecti ergo ⁊ viri ſtatim pariunt · id eſt · conceptum fidei verbum in opera perducunt. Anima autem quę cōcipit ⁊ in ventre retinet ⁊ nō parit mulier dicit̄. Unde dolores partꝰ aduenerunt ei: ⁊ virtus pariēdi nō eſt in ea · hęc ergo inter ſe duobus litigantibus: ⁊ ſcandala proferentibus percutitur ⁊ ſcādalizatur · vt verbū fidei q̄d tenuiter concepat · nōdū formatum abijciat. Eſt eñ in aliquibꝫ formatū verbū · in aliq̄bꝫ non formatū. Unde donec formetur in vobis chriſtus. Chriſtus eñ eſt verbū dei. Dānū ergo patietur qui excuſſit. De dānis ergo doctorum dicit apoſtolus. Si cuius opus arſerit damnum patietur ꝛc. Et ipſe dominus in euangelio quid ꝓdeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur animam autem ſuam perdat? Unde videt̄ oſtendi: q̄ quedā peccata ad damnum pertinent · nō tamen ad interitum · quia qui damnum paſſus fuerit ſaluari dicitur: licet per ignem. Unde iohannes dicit · quędam peccata eſſe ad mortem. quę autem ſint ad mortem: quę non ad mortem · non facile diſcerni poteſt: delicta eñ quis intelligit? Sed cum referuntur ſuper quinq; mnas acquiſitę alię quinq; · ⁊ ſuper duas duę · qui mercedem huius acquiſitionis perdit: damno dicitur percuti: ſicut qui cauſam ſcandali infirmiori ⁊ muliebri animę prebuit. Dabit aūt ſecundum q̄d indixerit vir eius · ⁊ dabit cum honore animę diſcentis. Vir magiſter eſt chriſtus · vel qui pro chriſto animarum doctor eſt · patietur ergo damnum qui contendit ad ſubuerſionem audientium · pro anima quę nondum habuit infantem formatum · q̄ poteſt de ſcandalo catecumini accipi. Poteſt etiā fieri vt qui lęſit inſtruat ⁊ reparet animę quę perdidit · ⁊ cum honore ⁊ cum modeſtia ſcilicet cum manſuetudine · non cum lite · ſicut cum ſcandalum intulit. Sed cum formatus fuerit dabit animam pro anima · formatus infans poteſt videri ſermo dei in corde animę · quę ſuſcepit gratiā baptiſmatiſ · vel quę euidentius ⁊ clariuſ verbum dei ſuſcepit. Reddet ergo qui percuſſit animam pro anima in die iudicij ſcilicet apud eum iudicem · qui poteſt animam ⁊ corpus perdere in gehennam. Velut qui ſibi conſcius fuerit tanti ſcandali ponat animam ſuam pro anima ſcandalizati · ⁊ vſq; ad mortem det operam quomodo ad fidem reſtituatur. Ponat oculū pro oculo: ſi oculū animę lęſit · i · intellectum eiꝰ turbauit: auferetur oculus eius ab eo · qui preeſt eccleſię · id eſt · intellectus. Si dentem lęſit · qui ſuſcipiens cibum verbi dei cōminuere · vel molaribus terere ſolebat · vt ſubtilem ad ventrem animę tranſmitteret ſenſum. Si hunc dentem ille vexauerit ⁊ euulſerit · vt contritione eiꝰ ñ poſſit anima ſubtiliter ⁊ ſpiritualiter ſuſcipere verbum dei · auferatur dens eius · q̄ non bene cibos verbi cōminuit ⁊ diuidit · ꝓpter h̄ eñ fortaſſe de dño d̄r. Dentes peccatorū ꝯtriuiſti. Et alibi: Molas leonū ꝯfringet dñs. Sic ḡ ꝑ mēbra d̄r lędi anīa ⁊ ꝑcuti. Manū quoq; ꝓ manu · ⁊ pedē ꝓ pede depoſcit. Manꝰ eſt aīę virtuſ qua tenere aliq̄d ⁊ ſtringere p̄t · vt actꝰ eiꝰ ⁊ fortitudo · ⁊ pes q̄ incedit ad bona vel ad mala. Quia ḡ ſcandalizata anima. Nō ſolū in fide: ſ; etiā in actibus deijcitur · q̄ ꝑ manū ſignificāt̄. manꝰ auferunt̄ illiꝰ quibꝫ nō bene opat̄ ⁊ pedes quibꝫ nō bene incedit. Recipiet etiā cōbuſturā · q̄ cōbuſſit ⁊ gehēne tradidit animā. Per ſingula h̄ oſtendit̄ · vt percuſſor truncatis oībꝫ mēbriſ a corpe eccleſię excidat̄: vt cęteri vidētes timorē habeāt et non ſimiliter faciant. Ideo apl's cū doctorē deſcribit eccl'ię · int̄ cętera p̄cipit non ꝑcuſſorē · ne percutiens pregnantes mulieres · i · animas incipientes · ponat animam pro anima · oculum pro oculo · dentē pro dente ꝛc. de qualibus dicitur: ve pregnantibus ⁊ nutrientibus in illis diebus in quibus ſcandalizantur · ſi fieri poteſt etiam electi. Sciendum tamen q̄ non eſt perfectorum ſcandalizari · ſed mulierum aut paruulorum. Unde ſi quis ſcandaliſauerit vnum de puſillis iſtis ꝛc.

ſ virtute ⁊ actu † ſ q̄ offendiculū prebuit ‡ ſ in igne inferni.
pro manu · pedē pro † pede · ‡ adu-
† ſ q̄ animā gehenne tradidit ‡ Leſionem animę quālibet ſ minorē leſionē
ſtionē pro † aduſtione · ‡ vulnus ꝓ
vulnere: liuorem pro liuore. Si ꝑ-
† Intuitū recti intellectꝰ auditoris
cuſſerit quiſpiā † oculum ſerui ſui
aut ancillę · et luſcos eos fecerit:
ſ tanq̄ indignus regere quos leſit
dimittet eos liberos ꝓ oculo quē
ſ diſcretōis qua ſcriptura ī paſtū aīe cōminuit̄.
eruit. Dentem quoq; ſi excuſſerit
ſeruo vl' ancillę ſuę ſimiliter dimit-
† alteri magiſtro ‡ q̄libet animal q̄d vulnerare pōt. a parte totū ‡ Effrenato ſermone vl' actōe
tet eos † liberos. Si ‡ bos † cornu
Cuiuſlibet doctoris diſcipulū.
ꝑcuſſerit virum aut mulierem · et

¶ Si bos cornupeta ꝛc. Rab. Hoc eſt ſi ſupbum motum animi dn̄s .i. ſp̄us non cōſtringit ꝛ animabus interitū vel corporib⁹ ingerit incōmodū reatus redundat in cuſtodem. Vn̄ cor hominis erudiet os ei⁹ ꝛ labiis illius addet gratiā.

¶ Triginta ſiclos. Hoc eſt ſcḿ legis mādata per fidem ꝛ ſpem ꝛ charitatē emendabit.

¶ Argenti. Nitorē diuini verbi quo in fide trinitatis ꝛ ſcientia decalogi inſtructi erāt compēſabit.

¶ Si quis apperuerit ꝛc. Ciſternam apire eſt valido intellectu ſcripturę ſacrę archana penetrare. p bouem vero ꝛ aſinū mundum animal ꝛ immundum fidelis vel infidelis accipit. Qui ergo ciſternās fodit operiat ne illic bos vel aſinus ruat .i. qui ſcripturę alta intelligit: ſublimes ſenſus nō capientibus p ſilentium tegat. ne p ſcandalū mētis aut fidelem paruulū: aut infidelem qui credere potuiſſet iterimat. ex morte eīn iumentoꝝ debet precium. q: illud amiſiſſe conuincitur. Vn̄ ad agendā penitentiā reus tenet. Quiſquis enim ad alta ſapientię fluenta perueniens: cum hęc apud bruta audientium corda nō cōtegit penę reus addicit. ſi p verba eius ſcandalum munda vel immunda mens capiat. Operienda eſt ergo ciſterna coram paruulis .i. tegenda eſt alta ſciētia.

¶ Si bos alien⁹ bo. al. vul. Nō hoc in ſolo boue ſeruādū eſt. ſed in omni pecore a parte eīn totū intelligitur. Sed hoc de carnibꝫ occiſi pecoris fieri nō poteſt quę non veſcuntur.

C. XXII.

¶ Si quis fuerit. ꝛc. Strab. Secundū litterā quinqꝫ boues p vno boue. q̄ttuor oues p vna oue redduntur. Quia bos quinqꝫ vtilitates habet. ouis q̄tuor. Bos eīn immo-

ſ duris cōminationib⁹ corrigetur
mortui fuerint. lapidibus obruet
ſ Id ē nemo imitabitur eū. ille eīn carnes mortui animalis comedit. qui mortua opera imitatur.
ꝛ non comedetur carnes ei⁹. domi
ſ cuiuſlibet doctoris
nuſqꝫ bouis innocēs erit. Q si bos
diſcipulus. ſ hoc p tempore preterito ponit partē pro toto more ſcripture.
cornupeta fuerit ab heri ꝛ nudiuſ
ſ qui vident vel leduntur.
tercius. ꝛ conteſtati ſunt dominū
ſ corrigendo. refrenando.
eius. nec recluſit dominus eum.
† ſ verbo vel exēplo ⁝ ſ fortiorē † ſ infirmiorē
† occideritqꝫ ⁝ virum aut † mulierem
ſ magiſtrum.
ꝛ bos lapidibus obruetur: ꝛ dn̄m
† ſ ab eccleſia eiciendo ſ occiſū monſtrabunt
⁝ ſ penitentia ſatiſfactōis
illius † occident. Q si ⁝ preciū fuerit
ſ redimenda.
ei impoſitū: dabit pro anima ſua
† ſ a deo vel a prelatis eccleſie ⁝ ſ diſcipulum
quicq̄d † fuerit poſtulatum. ⁝ Filiū
ſ diſcipulam
quoqꝫ ꝛ filiam ſi cornu percuſſerit:
† ſ quelibet deo vel prelato ſuo tanq̄ ſeruū obedientē vel adhuc timore pene ſeruientē ſ qui pro
ſimili ſententię ſubiacebit. † Si ſer
temporalibus deo ſeruit tantū. ꝛ hereditatē celeſtis patrie negligit
uum ancillamqꝫ inuaſerit: triginta
ſiclos argenti dabit domino: bos
ſ duris correctionib⁹ cōpenſabit vel arguetur
vero lapidibus obruetur. Si q̄s
† ſ pfunditatē ſcientie ⁝ ſ alta ſciētie penetrādo
aperuerit † ciſternā. ꝛ ⁝ foderit. ꝛ nō
† ſ tegēdo corā paruulis ⁝ ſ ſcandalizata mēs
† operuerit eam. cecideritqꝫ ⁝ bos
munda † ſ immūda ſ a parte totū. locutio viſitata. ⁝ ſ ſcrutator profundorum.
vel † aſinus in eam: ⁝ domin⁹ ciſter-
ſ p condignam penitentiam.
nę reddet precium iumentorū: qd
ſ .i. imputabitur ei.
autem mortuū eſt ipſius erit. Si
† ſ diſcipulus ⁝ ſ ſociū ſuū in agro domini ſecum laborantē † ſ ſeduxerit
† bos alienus ⁝ bouē alterius † vul
† ſ in errore vel delicto lapſus
nerauerit. et † ille mortuus fuerit:
† ſ penitēcie .ſ. ꝛ pene ſubiicient ⁝ ſ .i. cōpatientur ſibi inuicem ꝛ dignā penitentiā agent.
† vendent bouem viuum: ⁝ diui-
ſ penitenti condolendo. vn̄
dentqꝫ preciū: Cadauer aūt mor
quis infirmat ꝛ ego nō infirmor. quis ſcandalizatur ꝛ ego nō vror.
tui inter ſe diſpartient. Si autem
ſ corruptor fratrū.
ſciebat q bos cornupeta eſſet ab
ſ correxit
heri ꝛ nudiuſtercius. ꝛ nō cuſtodi-
† ſ magiſter ⁝ ſ .i. eū qui deceptus fuit ſano intellectu reformare ſtudeat
uit eum † domin⁹ ſuus. ⁝ reddet bo
ſ .i. omnē penitentiā in ſe transferat. q: error diſcipuli culpa eſt magiſtri.
uem pro boue: ꝛ cadauer integrū
accipiet.

C. XXII.
ſ ab eccleſia ſubtrahendo.
SI quis fura
† ſ Sapientē in agro domini. bene laborantē ⁝ ſ Simplicē † ſ fidem in eo .ſ. oīno extinxerit
tus fuerit † bouē. aut ⁝ ouē. ꝛ † occi
† ſ hereticis vel demonib⁹ ⁝ ſ quāto maior in poſſeſſione cōmoditas tanto maior in amiſſione dolor ſ Senſus corpis penitētie ſubiiciet ſ que
derit vel † vendiderit: ⁝ quinqꝫ bo-
eī iuſticia eſt ad litterā vt p boue quinqꝫ. pro oue quattuor reddantur † ſ Id ē omī tpe vite ſue. q̄ quattuor temporibus agitur penitentiā agat. vel
ues p vno boue reſtituet. ꝛ † quat-
qd quattuor elementis ꝛ quattuor humorib⁹ conſtat. penitendo affligat.
tuor oues pro vna oue. Si effrin-
† ſ hereticus ⁝ ſ eccleſiā. † ſ latenter euertens
gens † fur ⁝ domum ſiue † ſuffodiēs
inuentus fuerit. et accepto vulne-
† ſ anathematizatus ⁝ ſ nulli culpe ſubiacebit
re † mortuus fuerit: pcuſſor ⁝ nō erit
† ſ In pectore ei⁹ ⁝ ſ veritatis.
re⁹ ſanguinis. † Q si orto ⁝ ſole hoc
Criminis reus erit.
fecerit. homicidium perpetrauit: ꝛ
† ſ eterna morte ⁝ ſ aliquid .ſ. ſane doctrine qua ad fidē chriſti conuertatur.
† ipſe morietur. ⁝ Si non habuerit
† ſ .i. poteſtati dyaboli ꝛ oībus tormētis tradet
qd pro furto reddat: ipſe † venūda
bitur. Si inuentū fuerit apud eū
ſ .i. a fide nō penit⁹ diſcedēs
qd furatus eſt viuens ſiue bos ſi
† ſ vt ſupra. † ſ .i. corpore ꝛ aīo penitebit.
ue aſinus ſiue † ouis: † duplum re-
† ſ Inuadēdo † ſ epiſcop⁹ vel ſacerdos ⁝ ſ alterius parochiā † ſ carnalē appetitū quo alteri⁹
ſtituet. † Si leſerit † quiſpiā ⁝ agrū
dignitatem inuadere querit † ſ vaſtet auaricie cauſa † ſ .i. quicquid in parochia ſua laboris ꝛ
vel vineam ꝛ dimiſerit † iumentum
vtilitatis impendit. p hmōi inuaſione perdit. vel
ſuum vt † depaſcatur aliena: † quid
ad damnū reſtaurandū tribuet
quid optimū habuerit in agro ſuo
vel in vinea pro damni eſtimatōe
† ſ modū .ſ. excedens † ſ caſtigatio acerrima vl
reſtituet. Si † egreſſus † ignis inue-
immoderata † ſ cōuent⁹ iā pueccorum.
nerit ſpicas. ꝛ comphenderit † acer
ſ adhuc creſcētes ꝛ ad maturitatē tendentes.
uos frugum ſiue ſtantes ſegetes i
ſ penitēdo ꝛ ſi poterit ī priſtinū ſtatū reſtaurādo
agris: reddet damnum qui ignē
ſ predicator. ſ docendo.
ſuccenderit. Si quis cōmendaue-
† diuini verbi vel fidei † ſ libros antiquoꝝ patrum qui vaſa dei ſunt ſ recte fidei ꝛ boni opis.
rit amico † pecuniam aut † vas i cu-
ſ fraudulentia hereticoꝝ.
ſtodiā: et ab eo qui ſuſceperat fur
† ſ Incorrectus
to ablatum fuerit. ſi † inuentus fue-
† ſ hereticus. ſ nō homo. † ſ corpore ꝛ anima penitebit vel in eternū punietur.
rit † fur: † duplum reddat. Si latet
ſ magiſter. ſ qui pecuniā cuſtodiendā ſuſcepit.
fur dominus domus applicabitur
† ſ Sacerdotes vel catholicos doctores. ⁝ ſ pro pria nequicia.
ad † deos. et iurabit q nō ⁝ extende
rit manum in rem proximi ſui ad
† ſ Subnertēdo aliquē de grege domini. † ſ vt ſ
† perpetrandā fraudē. tā in † boue
ſ In fatuo ſ virtutum opeꝝ
q̄ in aſino et oue ac veſtimento. et
quicquid damni iferri poteſt. Ad
ſ accuſantis ꝛ accuſati
deos vtriuſqꝫ cauſa perueniet. ꝛ ſi
† ſ vt ſupra ſ fidē .ſ. ꝛ cōfeſſionē plene exoluet vt qui minus intelligēs aberrauit plene inſtruct⁹ per omnia fidelis ſit.
illi iudicauerint: † duplū reſtituet

lat. arat. paſcit. lactat corīū etiā diuerſis vſibus miniſtrat. Ouis vero immolat ꝛ paſcit lac ꝛ lanā tribuit. Allegorice vero p bouē iudeus quilibet intelligitur. quē ſi quis iudeus vendiderit. pene legis ſubiacebit. q̄ continet in quinqꝫ libris. Per ouem xp̄ianus q̄ xp̄m imitatur. de quo dicit: Sicut ouis ad occiſionem ductus eſt. Si q̄s hunc vendiderit. quattuor oues reddat .i. ſecundū inſtitutionē q̄ttuor euāgelioꝝ penitētiam agat.

¶ Si effringens. f. Aug. Si pfodiēs inuentus fuerit fur ꝛ percuſſus mortu⁹ fuerit n̄ eſt illi homicidiū. Si aūt oriet ſol ſup eū re⁹ eſt ꝛc. Intelligit ergo nō ptinere ad homicidium. ſi fur nocturnus occidit. ſi aūt diurnus ptinere. hoc eſt eniꝫ q ait. Si oriet ſol ſup eū ꝛc. q: poterat diſcerni q ad furandū non ad occidendū veniſſet. ꝛ ideo nō deberet occidi hoc ꝛ in antiquis legibus ſecularibꝫ. quibuſ tn̄ iſta eſt antiquior. inuenit. Impune .ſ. occidi nocturnū furē quoquo modo. Diurnum aūt ſi ſe telo defenderit iā eīn pl⁹ eſt q̄ fur.

¶ Si egreſſus ignis ꝛc. Ignē ſuccēdim⁹. cū correctionem ſubditis pparam⁹. vt ſpinas vicioꝝ cōſumamus. Sed videndum eſt. ne cū vicia pſequimur: virtutes ledam⁹. ꝛ eis q̄ fructū bonorū opeꝝ pferre cępant ante maturitatem noceamus. Qui hęc ergo commiſerit dignā penitentiam gerat. qd p inertiam leſit. ſtudioſe reſtituat.

¶ Spicas. Teneros auditores nōdum ad maturitatē fructus ptingentes. quorꝫ vicia q̄ acerbe ꝛ indiſcrete reprehendit. q̄ſi ignē in ſpicis immittit. nec ad maturitatē peruenire ſinit.

¶ Qui a proximo
&c. A proximo mutuũ
poſtulam⁹ cũ ꝓ eterna
remuneratione curam
dñici gregis ſuſcipim⁹
Sed ſi timorẽ dei qſi
pecuniã exigẽtis ſemꝑ
ante oculos cordis po-
nimus: quaſi ĩ ꝑſentia
eius ſemꝑ ſumuſ. Vñ
ſciẽtes timorẽ dñi ho-
minib⁹ ſuademus. Et
alibi. Quaſi corã deo
in xp̃o loqmur. Mors
ergo aut debilitas pe-
coris paſtori nõ impu
tatur. ſi eius curã ſtre-
nue geſſit. ⁊ quaſi deo
ꝑſente aliter damnum
reddere cõpellet᷑. Vñ
non exibit inde donec
reddat nouiſſimũ qua
drantem.

¶ Dotabit eam.
Senſus ſententię hy-
ſtoricus. de qua naſcit᷑
oratio. Si ergo hyſto
ricus ſenſuſ regnũ cha
ritatis edificat. cupidi
tatis diſſipat. nõ ẽ ne-
ceſſe allegoricę exponi
lector tñ ſententiã do-
te rectę fidei honora-
re debet ⁊ intactã ſua
expoſitione relinquere

¶ Maleficos. Qui
ꝑſtigijs magicę artis ⁊
dyabolicis figmẽtis a-
gunt. vel hereticos. qꝛ
cõſortio fideliũ qui de
re viuũt excõmuincã-
di ſunt. donec malefici
um erroris in eis mori-
atur.

¶ Aduenã nõ cõ
triſtabis &c. Dile-
ctionem ꝓximi pro mi-
ſericordię compaſſiõe
commendat. ne furo-
ris aut auaricię ſtimu-
lo cõmoti. ius naturę
negligam⁹. Sꝫ q̃ vo-
lumus vt faciãt nobiſ
homineſ. eadẽ illis faci
amus. ⁊ q̃ nolum⁹ no
bis fieri: nõ faciamus.

¶ Si pecunia &c.
Predicatores euãge
lij monet. ne ſup ꝑ uita
tem appetãt. ſꝫ habẽtes
victũ ⁊ veſtitũ his con
tenti ſint. ſecundũ illd
gratis accepiſtis gra-
tis date.

¶ Si pignus. Au-
Ben⁹ pro ſpecie poſuit
ſic eñ dictũ eſt. ac ſi de
omĩ veſte pign⁹ dede-
rit. cũ de illo ſe ſpecia-
liter dicere ex cõſequẽ
tib⁹ ſcriptura teſtatur.
qui nõ habet niſi eam
veſtẽ vndę nocte ope-

ſchriſt⁹ vel maior prelat⁹.
ꝓximo ſuo. Si qs cõmendauerit
† ſepiſcopo vel ſacerdoti ·|· ſ mundũ ·|· ſ mũ
dum † ſ Simplicẽ.
†proximo ſuo ·|· aſinũ ·|· bouẽ † ouem
ſbrutũ. ſ Spiritualem
⁊ omne iumentum ad cuſtodiam.
† ſ omnino a fide diſceſſerit ·|· ſ in aliquo ſcan
⁊ † mortuum fuerit. aut ·|· debilitatũ
dalizatũ † ſ deceptũ ·|· ſ hereticis demonibus.
† ſ quia latenter factum
vel † captum ab ·|· hoſtibus. † nulluſ
† ſ pro ſuſpitione purganda.
q̃ hoc viderit. † iuſiurandum erit ĩ
medio: q̃ non extenderit manum
ſ qui cõmendauit.
ad rẽ proximi ſui. Suſcipietq̃ do-
ſ deuotionẽ. ſed ⁊ ſtudiũ bonũ reſtituet eũ in vi
minus iuramentum: ⁊ ille reddere
tam eternã † ſ qꝛ innocens ·|· ſ dormiẽte patre
non † cogetur. ·|· Q ſi furto ablatuꝫ
familias ſ qꝛ cuſtodire debuit
fuerit reſtituet damnum domino.
† ſ dyabolo incorporatũ ·|· ſ ne totũ deuoreẽ
ſ ſtatim preces ꝓ eo fundat. eũq̃ moneat ⁊ cura
† Si comeſtũ a beſtia. ·|· deferat ad
re ſtudeat. † ſ dominũ. ſ qꝛ qd potuit fecit.
† eum qd occiſuꝫ eſt: ⁊ nõ reſtituet.
| ſ velut ſi epiſcop⁹ alteri⁹ clericũ vel parrochia
Qui a ꝓximo ſuo quicq̃ horũ mu
num viciatus fuerit ſ In parte.
tuo poſtulauerit. ⁊ debilitatuꝫ aut
† ſ In toto ·|· ſ quiꝫ mutuũ ſuſcepit † ſ negligẽ
† mortuũ fuerit ·|· domino nõ † ꝑſen-
tes. ſ.
te: reddere compelletur. Q ſi in ꝑ-
ſ qꝛ diligentiã adhibuit quã potuit
ſentiarum dñs fuerit. nõ reſtituet:
⁊ maxime ſi conductum fuerit pro
† ſ iuxta ſenſum partiũ exponendo.
mercede operis ſui. † Si ſeduxerit
ſ Scientiã canonicã nondũ ab alio expoſitam
quis virginem necdum deſponſa-
† ſ qꝛ niſi ꝑ fidẽ catholicam acquieſcerit. copula
tam. dormieritq̃ cum ea: † dotabit
eius frui non licebit.
eam ⁊ habebit eam vxoreꝫ. Si pa
ter virginis dare noluerit: reddet
pecuniam iuxta moduꝫ dotis quã
virgines accipere conſueuerunt.
† ſ cooperatores ⁊ adiutores dyaboli ·|· ſ quaſi
viuos in eccleſia eſſe.
† Maleficos non patieris ·|· viuere
† ſ. i. viciis ſtulti ⁊ inſenſati mixtus fuerit. cuius
ſocietas a deo ſeparat. ⁊ dyabolo ſociat. que eſt
fornicatio peſſima ·|· ſ Eterna.
† Qui coierit cum iumẽto: ·|· morte
† ſ idolatra. ſ. ſ corporaliter vel ſpũaliter ·|· ſ de
monibus. qꝛ dii gentiũ demonia ſunt. † ſ excom
moriatur. † Qui immolat ·|· dijs † oc
municetur ab eccleſia. vel in eternũ punietur.
† ſ adora dominũ deũ tuũ ⁊ illi ſ. ſ. ·|· ſ qui ad
patriã celeſtẽ tendit ſ aduena ego ſum apud te ⁊
peregrinus ſicut omſs patres mei.
cidetur: preter † dño ſoli. ·|· Aduenã
non contriſtabis: neq̃ affliges eũ
Aduenę enim ⁊ ipſi fuiſtis in terra
† ſ in mũdo. ·|· ſ que in die iudicii expectat chri
ſtum. quẽ modo nõ habẽt preſentem † ſ cui mor
† egipti. ·|· Viduę ⁊ † pupillo non no
tuus eſt mund⁹ pater. ⁊ babilonia mater ſ corde
cebitis. Si leſeritis eos vociferа-
† ſ qui ſum defenſor eoꝝ ·|· ſ iudicando.
buntur † ad me. ⁊ ego † audiam cla-

morem eorũ. ⁊ indignabitur furor
ſ gladio ſpũali vel materiali.
meus. percutiamq̃ vos gladio. et
† ſ actiones † ſ fructus vel ad litterã
erunt † vxores veſtrę viduę: ⁊ † filij
ſ materialẽ vel ſpũalem ſ ſcientiã legis.
veſtri pupilli. Si pecuniã mutuã
† ſ fideli ſ gentili ·|· ſ Spiritu.
dederis † populo meo ·|· paupi. qui
† ſ in eadẽ fide. ·|· ſ immoderate fructũ cõmiſſi
vel diuini verbi exigendo
† habitat tecum. ·|· non vrgebis eũ
† ſ aliqua ſuperabundãria. qꝛ poſt perceptioneꝫ
gratię ad obſeruantiã legis non debet retorqueri
qꝛ chriſtus finis eſt legis.
q̃ſi exactor: † nec vſuris opprimes
† ſ cõfeſſionẽ peccati † ſ qui ĩ te peccauit ·|· ſ. ſ.
Si † pignus a † proximo tuo ·|· acce-
† ſ quo operitur cõtra frig⁹ impietatis † ſ ante
peris † veſtimentũ: ante † ſolis occa
q̃ occidat tibi per dolorẽ cordis ſol iuſticię.
ſum reddes ei: Ipſum eñ eſt ſolũ
ſ alias quo operitur indumentũ carnis eius.
indumentũ quo operit᷑ caro eius:
ſ Securus laxato peccato.
nec habet aliud in quo dormiat.
ſ te nõ condonante.
Si clamauerit ad me. exaudiã eũ:
† ſ volens vitã peccatoris nõ mortẽ †, ſ Sacer
dotibus. doctorib⁹. qui eccleſie principant᷑. cũ eñ
oĩs detractio pernicioſa ſit. ĩ illos ẽ pernicioſior.
† quia miſericors ſum. † Dijs ñ de-
† ſ ad litteram. vel chriſto cuius factus eſt princi
patus ſuper humeruꝫ eius.
trahes: ⁊ † principi populi tui non
† ſ perfectiones operũ. ·|· ſ Initialem faciendi
maledices. † Decimas tuas ⁊ ·|· pri-
voluntatem † ſ hilarẽ datorem diligit deus.
† ſ diuine gratię ꝯſecrare ·|· ſ principiũ opeꝝ ſ.
mitias nõ † tardabiſ † offerre. ·|· Pri
mogenitum filiorum tuorũ dabis
ſ fortibus operibus ⁊ ſimplicibus.
michi. De bobus quoq̃ ⁊ ouibus
, ſ tota preſenti vita in qua genera
re debemus opera bona que offeramus domino ĩ
reſurrectionis octaua.
ſimiliter facies. Septem dieb⁹ ſit
† ſ eccleſia ſ reſurrectionis
cum † matre ſua: die octauo reddeſ
† ſ exigenti † ſ remoti ab offi actõe ſeculari.
illum † michi. † Viri ſancti eritis mi
† ſ hereticis vel demonibus ſ hereticoꝝ libros
demoniis ꝯſecratos. vel quoſlibet carnales. i. ido
latrię: vel hereſi viciatos vel humana ꝯuerſatõe.
·|· ſ nõ eſt cõmunicandũ mẽſe demonioꝝ fidelib⁹
chi. Carnem quę † a ·|· beſtijs fuerit
† ſ decepta ·|· ſ mẽbris chriſti incorporando.
† pręguſtata. non ·|· comedetis: ſed
ſ Societati immundorũ cõtra eccleſiã latrantiũ
vnde ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus
proijcietis canibus.

C. XXIII.

ſ ꝯſentiẽdo. ſ. vel loquendo
Non ſuſcipie
ſ te illi ſociando
tis vocem mendacij. Non iunges
ſ operã
manum tuam vt pro impio dicas
† ſ teſtis falſus nõ erit impunitus ·|· ſ quaſi nõ
te defendas. qꝛ cũ plurib⁹ peccas: vel ideo nõ eſſe
peccatum dicas:
† falſuꝫ teſtimoniũ. ·|· Nõ ſequaris
ſ populũ ſed doctores. ſ. qui pauciores licet ſint
ſunt tamen ſanioris cõſilii
turbam ad faciendũ malum. Nec
ſ dũ iudex reſides
in iudicio plurimorum acquieſces

riatur.

¶ Grego. Pign⁹
peccati cõfeſſio. Pro-
ximus eñ debitor no-
ſter efficitur. cũ in nos
aliq̃d peccat. qꝛ pecca-
ta debita vocant᷑. ſm
illud: Oĩe debitũ di-
miſi tibi. quoniã roga
ſti me. Et dimitte nob
d. n. ſ. ⁊. n. d. d. n. A d
bitore ergo pignus ac
cipim⁹. cũ ab eo qui in
nos peccauit pc̃i con-
feſſionẽ tenem⁹. ꝑ quã
relaxare peccatũ poſtu
lamur. Qui eñ pecca-
tũ fatet᷑ ⁊ veniã petit.
iã q̃ſi ꝓ debito pignuſ
dedit. qd ante ſolis oc
caſuꝫ reddere iubemur
qꝛ priuſq̃ ꝑ dolorem
cordis nobis ſol iuſti-
cię occidat. debem⁹ cõ
feſſionẽ venię reddere
a quo cõfeſſionẽ acce-
pimus culpę: vt qui ſe
deliquiſſe in nos me-
minit: a nobis mox re-
laxatum ſentiat qd de
liquit. Dijs nõ de.
Aug. Deos nõ ma-
ledi. Queritur quos
dixerit deos vt rñ iudi
ces q̇ iudicãt populum
ſicut dictũ eſt moyſi q̇
dat⁹ fuerat de⁹ pharа
oni. vt exponendo ſeq
tur. ⁊ principeꝫ populi
tui nõ maledices. an ſe
cundũ illud apli. Nã
⁊ ſi ſunt q̇ dicunt᷑ dij ſi
ue in cęlo ſiue in terra
ſicuti ſunt dij multi. et
dñi multi. addendo eĩ
ſicuti ſunt. deos intelli
gi voluit. q̇ digne etiã
dicunt᷑. quib⁹ tñ latria
. i. ſeruit⁹ q̃ ad religio-
nem ꝑtinet. nõ debet᷑.
ſꝫ vni deo vero q̇ nob
eſt de⁹. Illi aũt ꝓhibi
ti ſunt maledici nõ iuſ
ſi ſacrificijs. vl᷑ vllis la
trię obſeq̇is honorari.

¶ Decimas tuas
Iſid. Per primitias
frugũ vel primogeni-
toꝝ primitiua bonorũ
opum oſtendunt᷑. vel
bona volũtas. q̃ prior
ẽ ope. quã pelagiani ſi
bi tribuendo offendũt
De⁹ aũt dũ ſibi a nob
illa iubet offerri. indi
cat ad gratiaꝫ ſuã per
tinere. In decimis ve
ro denarius perfectio-
nem ſignificat: qꝛ vſq̃
ad ipſum numer⁹ cre-
ſcit. Ideoq̃ ſicut ĩ pri-
mitijs principia volũ-
tatum. ita in decimis

conſummationes noſtrorum operum: ad deum referre precipimur. a quo z bo ni opis initium z perfectionis donatur effectus.

¶ Pauperis quoq; nō misereberis zc. Ne. ſ. cōtra iuſticiā paupi faueas cauſa miſericordie. Bona eſt miſericordia. ſed nō debet eſſe cōtra iudiciū. Judiciū aūt dicit ſcriptura qḋ iuſtū eſt. ne quis aūt ꝓpter hanc ſententiam deum putet ꝓhibere miſericordiā. oportune ſequitur. Si occurreris boui inimici tui zc. quaſi fac miſericordiā etiā erga inimicos tuos. cū poteſtas eſt a iudicādo libera. Nō enī cū reducis errantē bouē inimici z reddis inter aliquos iudex reſides.

¶ Mendaciū. Ueritatē z iudiciū amat dn̄s. z ad hec exequēda populū ſuū hortatur: qz n̄ eſt ꝑſonarū acceptor.

¶ Sex annis ſeminabis zc. Augu. Querit quid colligāt pauperes ſi in ſeptimo anno ita parcitur terre vt nec ſeminetur. Nō enī ad vineā z oliuetū pertinet qḋ dictum eſt edent pauperes gentis tue: qz de terra nō ſeminata nichil poſſunt ſumere: vbi ſegetes naſci nō poſſunt. De vinea enī z olueto. poſtea dicit ſimiliter eſſe faciendum. Jdeo illud de arnis intelligitur. q̄ frumentis ſeruiūt. An ſic accipiendū. ſex annis ſeminabis et colliges. ſeptimo vero nō colliges: vt intelligatur ſeminabis. etiā ſi dictū nō eſt. vt ad ſex annos ſeminare z colligere ptineat: ad ſeptimū vero dimittere qḋ fuerit ſeminatū. Nam quid inde habebūt pauperes. quorū reſiduū etiā feris beſtiis dedit. eis. ſ. que illis frugibus poſſunt veſci. i. apris ceruis z huiuſmodi. Qḋ tn̄ nō diceret. niſi ſignificatōis gratia. De bubus enī non eſt cura deo. Qḋ ſic nō intelligit q̄ſi nō paſcat ea: q̄ n̄ ſeminānt neq; metunt: ſꝫ qz ei cure nō eſt ꝓcepto mouere homines. quomodo boui ſuo cōſulat. q̄to ergo minus cura eſt ei de feris beſtiis ꝓcipere cū eas ipſe paſcat diuitiis nature. q̄ etiā eas paſcit per alios ſex annos cum colliguntur que ſeminantur.

ſententie: vt a vero devies. Pau

† ſ dū iudex reſides.

peris quoq; † non miſereberis in

ſ hec ꝑ ſe ſic patent. vt expoſitione obſcurentur.

ſ quaſi dicat diligite inimicos veſtros z cetera.

iudicio. Si occurreris boui inimi

ci tui aut aſino errāti: reduc ad eū.

ſ benefacite his qui vos oderūt.

Si videris aſinum odientis te ia

ſ negligendo.

centem ſub onere: non ptranſibis

† ſ accipiendo perſonā

ſed ſubleuabis cū eo. † Nō declina

† ſ recte iudicate filii hominū ⁝ ſ perdes om̄es qui loquūtur mendacium.

bis † in iudiciū paupis. ⁝ Menda

ſ qz domin9 ſanguinē ſeruorū ſuorū vlciſcetur.

cium fugies. Inſontē z iuſtum nō

ſ nō iuſtū.

occides: quia aduerſor impium.

† ſ beat9 qui excutit man9 ſuas ab omni munere

ſ in iudicio vel teſtimonio ⁝ ſ interiori cecitate

† Nec accipias munera q̄ ⁝ excecāt.

ſ auaro nil eſt ſceleſti9. nichil iniqui9 q̄ꝫ amare pecuniā † ſ vt putat ⁝ ſ qui dū ē in hoc ſeculo peregrinatur a domino.

etiā prudētes: z ſubuertunt verba

† iuſtorū. ⁝ Peregrino moleſtus nō

ſ quomodo. ſ. facile contriſtentur non habentes vnde ſe conſolentur.

eris: ſcitis enī aduenarū animas.

† ſ ex conditione ſua quiſq; ppendat quomodo

qz z ipſi † peregrini fuiſtis in terra

alus miſereat. vn̄ dimittite z dimittetur vobis zc

egipti. Sex annis ſeminabis ter

ram tuā. z congregabis fruges ei9

ſ Seminabis quidē. ſed nō colliges.

Anno aūt ſeptimo dimittes eā. z

requieſcere facies. vt comedāt pau

peres populi tui: z quidquid reli

ſ apri cerui

quum fuerit edant beſtie agri. Ita

ſ putabis. ſ. z excoles. ſꝫ fructū nō colliges.

facies in vinea et in olineto tuo.

ſ omni tempore preſentis vite quo laborandū ē

Sex diebus opaberis. ſeptimo die

† ſ In quiete anime ſolute a corpore ⁝ ſ qui fortiter operandi laborem ſuſtinuit ſ diſciplinatus ⁝ ſ hebes. ſ de quo dicitur yſachar aſinus fortis ſuppoſuit humerū ad portandū.

† ceſſabis vt requieſcat ⁝ bos z † aſin9

ſ eccleſie que nobis quaſi ancilla ſeruit. vel ſinagoge. que ſeruit cū filiis ſuis. multi ei iudei ad dominum conuerſi.

tuus: z refrigeret filius ancille tue

¶ Sex annis ſeminabis terrā tuā zc. In ſenario ꝑfectio opum. in ſeptenario requies animarū exprimitur. Bene ergo ſex annis ſeminare terrā noſtram z cōgregare fruges ei9 ꝓcipimur. qz in ꝓſenti vita q̄ ſex etatibus conſtat: terrā carnis noſtre exercere z virtutū ſemina in ea ſerere debem9. vt in futuro vitam eternam accipiamus. Qz antē populi pauperes z beſtie agri comedere iubentur. que in ſeptimo anno de noſtro labore ꝓterito creſcunt: ſignificatur q ꝑ elemoſinarū z charitatis obſequiū. merces in futuro paratur. quā etiā vinea z oliuetū. i. gratie z miſericordie opa ꝓparant. Si ergo nō tm̄ amicis ſꝫ etiam beſtiis. i. inimicis benefici ſum9 in futuro. cū iā nō erit tempus operandi premia cōſequemur. Un̄ q̄ ſeminat in bn̄dictionibus de bene. z metet. v. e.

¶ Et per nomē deorū zc. Per nomē ſuū iurare ꝑmittit. nō q bonū ſit iurare. Sed ſciebat homines ꝓnos ad iurandū eſſe. nō vult vt iurēt per nomina externorū deorū. z frequēti iuramēto inducantur ad cultū eorū. Sic z hoſtias nō approbat de9: maluit tn̄ ſacrificari ſibi q̄ꝫ ydolis.

ſ gentilis de oleaſtro aſſumpt9 eſt. z bone oliue inſertus. vel qui in mūdo fuit quaſi aduena z peregrinus.

z aduena. Om̄ia q̄ dixi vobis cu

† ſ ſꝫ per nomē ſuū ⁝ ſ In euāgelio omnino interdicitur iuramentum.

ſtodite. † Et ꝑ nomē ⁝ deorū externo

rum non iurabitis: neq; audietur

ſ In aprili. ſ. in iunio z in ſeptembri.

ex ore veſtro. Tribus vicib9 ꝑ ſin

ſ paſca pentecoſten ſcenophegia.

gulos annos michi feſta celebrabi

ſ qua chriſt9 immolatur.

tis. Solennitatē quoq; azimorū

cuſtodies. Septem dieb9 comede

ſ aprilis

tis azima. ſicut ꝓcepi tibi tpe men

quādo ſecundū ioſephū colligebāt ſpicas z eas igne torrentes. z manibus cōfricantes offerebant primitias domino. de quib9 parū imponebāt ſacrificio. reliquū erat ſacerdotis quo facto. cuiq; metere licebat

ſis nouorū: quando egreſſus es de

egipto. Non apparebis in conſpe

† ſ bonis operib9 ⁝ ſ hec erat in iunio quādo panes primitiarum offerebantur

ctu meo † vacuus: z ⁝ ſolennitatem

menſis primitiuorū operis tui que

ſ vel ſeminaueris.

cunq; ſeueris in agro. Solennita

tem quoq; in exitu anni: quādo cō

gregabis oēs fruges tuas de agro

ſ feminina eīꝫ debēt occultari

Ter in anno apparebit om̄e maſcu

linum corā domino deo tuo. Nō

† ſ. i. purum ſacrificiū ſine corruptione offeres

† ſ malicie z nequitie

† imolabis ſup † fermēto ſanguinē

† ſ. i. pinguedo bonorū operū z fecunditas virtutum. vel ſpiritualis intelligētia

victime tue: nec remanebit † adeps

† ſ diē iudicii. qz tūc nō erit locus operandi. virtutib9 ſtudēdi. vel ſcripturā ꝑſcrutādi ⁝ ſ bonorum operum initia

ſolennitatis mee vſq; † mane. ⁝ Pri

ſ qz non eſt

mitias frugum terre deferes in do

locus veri ſacrificii extra catholicā eccleſiam

† ſ Joſephus dicit ante octauū diē nō licere interfici. ſ paſſione puniās | ſ o herodes z o iudei. ⁝ ſ chriſtū qui eſt hedus iudeis. agnus nobis.

ſ Et. lxx. agnū

mū dn̄i dei tui. † Nō coques ⁝ hedū

¶ Trib9 vicib9 zc. Fidē ſancte trinitatis colētes. in paſcha enī immolatur fili9. in pentecoſten datur ſpūs. in ſcenophegia paterne maieſtatis potentia declaratur.

¶ Trib9 vicib9 per ſingulos annos zc. Hoc eſt om̄i tpe ꝓſentis vite z in ſancte trinitatis cōfeſſione. ꝑ fidē. ſpem z charitatē bonorū operum obſequia deo creatori veſtro exhibebitis. Paſcha enī celebramus menſe nouorū cū ꝑ ſanguinē agni immaculati ab egiptia ſeruitute liberati. ꝑ ſpirituales aquas de veteri hoīe in nouū tranſim9 nō in vetuſtate littere ſꝫ i nouitate ſpūs: quo in terrā ꝓmiſſionis per gratiā xpi ꝑuenimus. Solennitatē xo menſis primitiuorū celebramus: cū opum noſtrorum voluntatem z ſermonū primitias dn̄o ꝯſecram9. Solennitatem quoq; in exitu anni: qn̄ ꝯgregatis frugibus. i. virtutū fructib9 ad finē vite z introitū regni celeſtis ꝑuenire cōtendimus. i tabernaculis ſeptē dieb9 cōmorantes. qz ꝑ om̄e tempus vite ꝓſentis peregrinos nos eſſe agnoſcim9: nec requiem hic ſꝫ in futuro requirim9 ſedulo curantes. ne in conſpectu dei vacui pareamus.

¶ Solennitatem quoq; i exitu āni. Maturis. ſ. frugibus qn̄ fructus totius anni collecti ſunt in ſeptembri. ſ. quē hebrei theſſeri. macedones ythenеos vocant. in cui9 principio iudei feriātes amplius tuba canūt q̄ꝫ in cunctis menſib9. z plura offerunt. in quo dies expiationū. z dies ſcenophegie. xv. die que eſt ſolennitas tabernaculorū.

¶ Nō coques hedū zc. Aug. Quomodo intelligatur ad verborū ꝓprietatem neſcio vtrū poſſit reꝑiri. Si enī alicui9 ſignificatōis cauſa ꝓhibitū accepimus agnū in lacte coqui. nullus vſus eſt ita coquendi. Si aūt in diebus quib9 lactatur. quis iudeorū hoc vmq̄ꝫ ſeruauit. vt agnū nō coqueret. niſi ſugere deſiſteret. Quid eſt autem in lacte matris ſue: quaſi poſſit etiā ſi hoc intelligeretur. ſine hui9 precepti tranſgreſſione coqui. Si eo nato mortua

matre eius ab oue alia lactaretur. Cum alicuius ergo ſignificantie cauſa eſſe preceptum nemo ambigit. Sed etiā que poſſunt obſeruātia factitari nō ſine cauſa ita ſunt precepta. Significant eniꝫ aliquid. hoc vero quomodo obſeruetur ad ꝓprietatem verborum aut non eſt aut non elucet. Intellectū tamen de chriſto approbo qui hac prophetia predictus eſt: nō occidendus a iudeis infans. quādo herodes querens euꝫ occidere: nō inuenit. vt coqueſ qđ dictū eſt ꝑtineat ad ignem paſſionis .i. tribulationē. Illud quoqꝫ forſitan nō abſurdū eſt. ꝙ aliȷ̄ dicūt id eſſe preceptum per prophetiam. ne ſe boni iſraelite ſociarent iudeis malis. a quibꝰ chriſtus paſſus eſt. tanqꝫ agnus in lacte matris ſue .i. eo tꝑe quo conceptus eſt. Dicuntur eñ femine ex q̄ conceperint lac colligere. chriſtus autē nono menſe cōpleto: decimo inchoato natꝰ eſt octauo kalendas ianuarias. ⁊ primo menſe conceptus eſt .ſ. octauo kalendas aprilis. qꝛ tempus ⁊ paſſionis eiꝰ fuit in lacte matris ſue .i. in die quo conceptꝰ eſt vel paruulis adhuc et lactentibꝰ nō immittes paſſionē tanqꝫ chriſto dictū ſit qui talibꝰ adhuc diſcipulis pepercit. Vñ ait: Si ergo me queritis ſinite hos abire. Unde addit euāgeliſta: vt ſermo impleretur quem dixit: Quia quos dediſti michi nō perdidi ex eis quenqꝫ. Unde apparet eos ſi tunc paterent̄ fuiſſe perituros. poſtea xp̄o paſſi ſunt. non agni in lacte: ſed arietes ī grege.

¶ Stra. Moraliter. Hedus .i. peccator nō eſt in lacte matris coquendus .i. blandicȷ̄s diſſoluendus. ſꝫ aſpere increpandus ⁊ redarguendus.

¶ Ecce mittā ⁊c. Ra. Joſue ſignificat ducē populi qui ideo angelus dicitur. qꝛ ad voluntatē domini annunciandā mittit̄. angelos enim grece nuncios dicimus.

ſ in infantia vel tempore conceptionis.
in lacte mr̄is ſue. Ecce mittā ego an-
ſ ioſue.
gelū meū q̄ ꝑcedat te. ⁊ cuſtodiat i
via: ⁊ introducat ad locū quē para-
† ſ vnde ſicut obediuimꝰ moyſi. ſic obediemꝰ tibi
ui. Obſerua eum. † ⁊ audi vocē eiꝰ.
Nec contemnendū putes. qꝛ non
† ſ qꝛ ex filiis iſrael. qui vir vidēs deū interpretatur. vel qꝛ iheſus dictꝰ eſt. Miſtice vero ſaluator
dimittet te cū peccaueris: † ⁊ eſt no-
⁊ redemptor noſter poteſt intelligi. qui ē angelus magni cōſilii ⁊ ſue ⁊ paterne voluntatis nuncius in quo nomē dei veraciter eſt. qꝛ verus deus eſt
men meū in illo. Q ſi audieris vo-
cem eius ⁊ feceris oīa q̄ loquor.
inimicus ero inimicis tuis: ⁊ affli-
gam affligentes te. Precedetqꝫ te
angelus meus. ⁊ introducet te ad
amorreū. ⁊ etheū. ⁊ ferezeū. chana-
neum. ⁊ eueū. ⁊ iebuſeū: quos ego
conteram. Nō adorabis deos eo-
rum nec coles eos. nō facies opa
⁑ ſ vt omnis memoria eorum deſtruatur.
eorum ſed deſtrues ⁑ ⁊ confringes
ſtatuas eorum. Seruietiſqꝫ domi-
† ſ Etenī benedictiones d. legiſlator: ibunt de virtute in virtutē. videbitur deꝰ deoꝝ in ſyon
ſ verbi dei.
no deo veſtro vt † benedicā ⁑ pani-
ſ doctrine. ſ peccati.
bus tuis ⁊ aquis: ⁊ auferā infirmi-
ſ corde. † ſ ſine fructu virtutuꝫ ⁊ opeꝝ. ſ propter peccata hominū ſterilitas mulierum ⁊ animaliū ⁊ ipſiꝰ terre ſepe cōtingit.
tateꝫ de medio tui. Nō erit † infecū-
† ſ corpus. ⁑ ſ viri impii nō dimidiabunt dies ſuos ſ nō noctium vt moriaris .ſ. ſenex ⁊ plenus
da nec ſterilis † terra tua: ⁑ Numeꝝ

¶ Inimicus ero ⁊c. Greg. Radix cuncti mali ſupbia eſt. de qua dicit̄: Initiū oīs peccati ſupbia. Prima eius ſoboles ſeptē principalia vicia. Inanis gloria. Inuidia. Ira. Triſticia. Auaricia. Uentris ingluuies. Luxuria. Et qꝛ his ſeptem ſupbie vicijs nos captos voluit redemptor noſter ad ſpirituale liberatōis ꝓliū ſpū ſeptiformis gratie plenꝰ venit.

¶ Precedetqꝫ te angelus ⁊c. Ra. Joſue pplm iſraeliticū in terrā promiſſionis induxit ſeptē gentes eiciens ydolaqꝫ ⁊ aras eoꝝ deſtruens. Myſtice verꝰ deꝰ has gentes cū ſimulacris ſuis exterminat. cū ſeptē principalia vicia ⁊ oē ydolū inimici de cordibꝰ noſtris expellit. vt nature noſtre terrā ſecure poſſideamus.

¶ Quos ego cōteram. Johānes criſoſtomꝰ. Habet vnū quodqꝫ viciuꝫ in corde noſtro ꝓpriā manſionē quā ſibi vendicās. in aīe noſtre receſſu exterminat iſraelem .i. rex ſummaꝝ cōtemplationē: ⁊ aduerſari nō deſinit. Non eñ poſſunt virtutes cū vicijs morari. ſꝫ cū ab iſraelitis .i. a virtutibꝰ fuerint vicia ſupata. locum quē concupiſcentie vel fornicationis ſpiritus poſſidebat caſtitas obtinebit. Quem furor ceperat: patientia vendicabit. Quē triſticia mortem operans occupauerat: ſalutaris ⁊ plena gaudio leticia poſſidebit. Quem accidia vaſtauit: excolet fortitudo. Quem ſupbia cōculcabat: humilitas honeſtabit. Itaqꝫ ſingulis vicijs expulſis eorum loca. id eſt. effectus virtutes contrarie poſſidebunt. que filij iſraelis. id eſt. anime deum videntes nuncupantur. qui cum vniuerſas cordis expulerint paſſiones. non tam alienas poſſeſſiones parauiſſe qꝫ proprias recuperaſſe credēdi ſunt. quia ſecundū veterem traditionem. terram chananeorum filij ſem in diuiſione orbis ſortiti ſūt: quā chananei violenter poſſederūt. Unde iuſto iudicio dei expulſi ſunt. Uoluntas quoqꝫ domini poſſeſſionem cordis noſtri non vicijs ſed virtutibus deputauit. que poſt preuaricationem ade inoleſcentibus vicijs: quaſi chananeis a propria regione depulſe ſunt. Cuꝫ vero ꝑ dei gratiam: diligentia noſtra ⁊ labore noſtro reſtituuntur. non tam alienam terram occupant qꝫ recipiunt ꝓpriam.

dierū † ſ In ſtabilitate .ſ. eternitatis.
dierū tuoꝝ † implebo. Terrorē me-
ſ .i. ante te ad terrendū populū.
um mittam in ꝑcurſum tuū: ⁊ occi-
dam oēꝫ pplm ad quē ingredieris
cunctorūqꝫ inimicoꝝ tuoꝝ coram
ſ Nō ad litterā ſed terrores inimicoꝝ ſignificat. quibus deus hoſtes eorū exagitat.
te terga vertaꝫ emittēs crabrones
prius qui fugabūt eueum ⁊ chana-
neūm ⁊ etheum antequā introeas.
ſ Noluit deus ſimul delere oēs gentes. ne terra redacta in ſolitudinē ſeuiꝰ ꝯtra eos beſtie ſeuirēt
Nō eiciā eos a facie tua anno vno
ne terra in ſolitudinē redigatur: et
creſcant cōtra te beſtie. Paulatim
expellam eas de conſpectu tuo: do-
nec augearis ⁊ poſſideas terram.
ſ qđ eſt in oriente
Ponam aūt terminos tuos a ma-
ſ mediterraneū .ſ. qđ eſt mare magnū ⁊ mare tyr-
ri rubro vſqꝫ ad mare paleſtinoꝝ
renū † ſ poſt bethleeꝫ vna eñ eſt ciuitacula que thecue alias theone dicitur. poſt illā ſtatim ſequitur vaſtitas deſerti ⁑ ſ eufraten.
⁊ † a deſerto vſqꝫ ad ⁑ fluuiū. Tradā
† ſ aīs tuis. ⁑ ſ demones vel vicia.
in manibus † veſtris ⁑ habitatores
ſ ne audeāt reſiſtere.
terre: ⁊ eiciā eos de conſpectu vr̄o
ſ nulla pars iuſticie eſt iniquitate nec templo dei
Non inibis cum eis fedus: nec cū
cū ydolis † ſ ydolis vel demonibus. ⁑ ſ corpe vel anima ſ a deo culta.
† dijs eorū. Nō habitent in ⁑ terra
tua: ne forte te peccare faciāt in me
ſ grecꝰ habet dulꝰ es nō latreus es. vnde intelligitur qꝛ ⁊ dulia debet̄ deo tanqꝫ domino latria vero nō niſi deo. ſicut deo.
ſi ſeruieris dijs eoꝝ: qđ tibi certe
ſ anime.
erit in ſcandalum.

¶ Benedicā panibus tuis ⁊ aquis ⁊c. Aug. Alia littera Benedicam panem ⁊ vinum tuum ⁊c. Quāuis hꝫ ꝓmiſſiones poſſint ⁊ ſpiritualiter intelligi. tn̄ cuꝫ ſecundū hominum temporalem felicitatem intelligunt̄ ad vetus teſtamentuꝫ pertinent. vt queqꝫ precepta exceptis his que in ſacramēto aliqđ ſignificant: eadē ad mores bonos pertinentia repetantur. ꝓmiſſiones tn̄ carnales atqꝫ terrene ſunt. In futuro aūt dabūtur ꝓmia ad nouum teſtamentū ꝑtinētia q̄ impij ñ accipient.

¶ Emittēs crabrones ⁊c. Aug. Emittam veſpas ⁊c. Hoc ꝓmittit deus ⁊ liber ſapiētie dicit eſſe impletū: vbi ait: emiſit anteceſſores exercitus ſui veſpas. nō aūt legimꝰ factū neqꝫ moyſi tꝑe. neqꝫ ſub ioſue. neqꝫ ſb iudicibꝰ. neqꝫ ſub regibꝰ. Ideo fortaſſe veſpe aculei timoris intelligēdi ſūt. quibꝰ agitabātur gentes. vt cederēt filijs iſrael. Deꝰ eñ loquitur. in cuius ſermone ſi figurate aliqđ dicatur: qđ ad ꝓprietatem nō ſit impletū. nō impedit hyſtorie fidē. in qua ꝑſpicitur veritas narratoris. ſicut nec euāgeliſtarum narratio ſm ꝓprietatē impedit̄: ſi aliqđ a xp̄o figurate dicitur.

¶ Lxx. Alia littera. Emittam veſpas ante te. ⁊ eiciet amorreos ⁊c. A plurali ad ſingularē numerū ſe conuertit. Intelligitur aūt eiciet amorreos veſpa .ſ. ſicut locuſta. ſicut rana. nō ꝙ vna ſit. ſꝫ ꝑ ſingularē intelligit̄ pluralis.

¶ Nō eiciā eos a facie ⁊c. Stra. Gentes iſte vicia ſignificāt que nec ſimul nec vno tꝑe in ſanctis extinguūtur. ne monſtra terre multiplicentur. id eſt. ne in ſupbiam erigant̄. ⁊ vanā gloriā ⁊ hmōi. Nā cū ſancti ꝯtra maiora vicia pugnāt ⁊ vincūt. relinquūt̄ minora. ⁊ ꝑmittūt̄ dīmicari. ne ꝑ elatōeꝫ grauius corruāt. Vñ paulo datꝰ ē ſtimulꝰ carnis ad cuſtodiaꝫ humilitatis.

¶ Aſcende ad do. tu ⁊ aaron ꝛc. Aug. Vſq₃ reſpondit popul⁹ vna voce dicentes: Om̄ia verba domini que locutus es faciemus ⁊ audiem⁹ vſq₃ ad hunc locum ſcripture: iuſtificationes intelliguntur: que date ſunt populo ad obſeruandū. Incipiunt autē q̄ſtum ipſa verba ſcripture indicant vnde hoc nomen iuſtificationum exorſum eſt a ſeruo hebreo: cui auris ad poſtem pertunditur: in quibus omnibus iuſtificationib⁹ conſiderandum eſt q̄ non ad agendam vitam ⁊ bonorū morum conuerſationem duci poſſūt. Multa eñ in eis ſunt ſacramenta ſignificantia poti⁹ aliquid q̄ȝ vitam noſtram inſtruentia. Iuſtificationes vero latini eas eſſe dicūt q̄ greci diocemata dicunt.

¶ Tu ⁊ aaron ꝛc. Strab. Moyſes ⁊ aaron ⁊ nadab ⁊ abiu: p hos quattuor viri euāgelici ſignificātur: qui ſcilicet euangelica precepta ſequuntur. Per lxx. vero (qui cōſtat ex ſeptenario decies. ſ. ductō: vel ex denario ſepties multiplicato) ſignificantur illi qui ſpiritusſancti gratia adiuti: adimplentes denarium legis tendunt ad contemplationem conditoris. Vel ad litteram de quibus dicitur Aſſume tibi ſeptuaginta viros ꝛc. de quibus eldad ⁊ meldad fuerunt.

Soluſq₃ moyſes ꝛc. Rab. Prius precipitur vt moyſes ⁊ aaron nadab ⁊ abiu et ſeptuaginta ſeniores aſcendant ad dominū. Et ſtatiȝ ſubiungitur q̄ ſolus moyſes aſcendat ad dominum: ceteri non appropinquent ſed adorēt pcul. Vbi moralit̄ inſtruimur vires noſtras perpendere: nec vltra poſſe nr̄m arcem contemplationis attingere: ſed quātum diuina clementia vocat ⁊ regula ſcripture puocat.

¶ Grego. Moyſes vt ſublimia dei precepta perciperet alta conſcendit: ⁊ vt interna penetret ab externis tumultibus occultatur: quia viri ſancti qui exteriorib⁹ deſeruire officijs neceſſitate coguntur: ſtudioſe ſemper ad cordis ſecreta confugiunt. Ibiq₃ cogitationis intime cacumen aſcendunt: ⁊ legem quaſi in monte percipiunt: dum poſtpoſitis tumultibus actionum temporalium in contemplationis ſue vertice ſuperne voluntatis ſententiam perſcrutantur.

¶ Faciemus. Aug. Notandum q̄ iterum populus reſpondit: Omnia que locutus eſt nobis dominus faciemus ⁊ audiemus. Cum videatur ordo poſtulare audiemus ⁊ faciemus. Sed mirum niſi aliquis ſenſus hic latet. Nam niſi audiemus pro eo poſitum eſt qd̄ intelligimus: prius oportet verbis dei reddere faciendi ſeruitutem: vt ad intelligentiā eorū que ipſo precipiente fiunt merito deuotionis perducat. Sed videndū vtrum iſte populus illi filio ſit ſimilis qui patri iubenti dixit: ibo in vineam meā: ⁊ non iuit. Gentes enim que deum penitus contempſerunt: poſtea per vnius obedientiā iuſtificate que non ſectabantur iuſticiā: apprehenderunt iuſticiam.

¶ Tulitq₃ ꝛc. Aug. Notandum eſt nunc primuȝ ſacrificaſſe moyſen euidenter ſcripturam dicere: ex quo de egipto eductus eſt populus. Primo eñ de ietro dictum eſt: q̄uis ambigue. Et aduertendum librum teſtamenti cū ſanguine hoſtie recitari: in quo iuſtificationes ſcripte erant. Nam decalogū in tabulis lapideis fuiſſe ſcriptum poſtea patet.

C. XXIIII.

Moyſi quoq₃
ſ. nō dominus ſed angelus qui in figura dei cū moyſe loquebatur.
dixit: aſcende ad dn̄m
ſ. quattuor. ſ. in quibus viri euangelici ſignificantur. † ſ. Qui gratia ſpiritusſancti adiuti
tu ⁊ aaron ⁊ nadab ⁊ abiu. ⁊ † ſeptu
implent denariū legis: ⁊ aſcendūt ad cōtemplationem conditoris
aginta ſeniores ex iſrael: ⁊ adora
† ſ. q̄ ſola eccleſie vnitas deū videre meretur. ·¦· ſ. altitudinem contemplationis pſcrutatur⁹
⁊ bitis pcul. † Soluſq₃ moyſes ·¦· aſcē
ſententiā ſuperne voluntatis.
det ad dn̄m: ⁊ illi nō appropinqua
ſ. infirmi auditores qui terrenis implicantur: tales eñ ſn̄iaȝ diuine legis nō poſſunt attingere.
bunt: nec populus aſcendet cū eo.
Venit ergo moyſes: ⁊ narrauit plebi omnia verba dn̄i atq₃ iudicia.
Reſponditq₃ cunctus popul⁹ vna voce: Om̄ia verba dn̄i que locut⁹
ſ. lxx. faciem⁹ ⁊ audiemus.
eſt faciemus. Scripſit aūt moyſes
ſ. non decē precepta que in tabulis ei ſcripta tradita ſunt ſed alios.
vniuerſos ſermones dn̄i: ⁊ mane
† ſ. Intelligitur ex duodeciȝ lapidib⁹ altare edificatū: ſignificaſſe ipſum pp̄lm
cōſurgēs edificauit † altare dn̄o ad
eſſe altare dei: ſicut eſt templū dei † ſ. forte duodeciȝ altaria: in alia vero tranſlatione legitur q̄
radices montis: ⁊ † duodecim titu
ex duodecim lapidib⁹ vnū altare cōſtructū ſit.
los per duodecim tribus iſrael.
ſ. qui vicerūt malignū ſ. nō pueros: nō ſenes: quorū alios leuitas: alios prepedit debilitas. ſ. forte nadab ⁊ abiu: q̄ nōdum electi erant ſacerdotes d̄
Miſitq₃ iuuenes de filijs iſrael: et
leuitica tribu. † ſ. Se ex toto immolantes ideo
obtulerunt holocauſta: † immola
omnino ſeculo renunciantes.
ueruntq₃ victimas pacificas dn̄o
ſ. Significantes duodeciȝ apoſtolos qui orbem mugitibus predicationis impleuerunt: vel vnum
vitulos duodecim. Tulit itaq₃ mo
chriſtū qui fide trinitatis quattuor mundi partes impleuit.
yſes dimidiā partem ſanguinis: ⁊
ſ. q̄ ſanguine chriſti vaſa eccleſie. i. apoſtoli ⁊ ſequaces redempti ⁊ cōſecrati ſunt.
miſit in crateras: partē aūt reſiduā
† ſ. vt ſignificaret nullū ſacrificiū deo placere niſi in fide paſſionis chriſti offeratur: ⁊ per ipſam cōſecretur. ·¦· ſ. eccleſiā q̄ eſt altare dei ⁊ templū
† fudit ·¦· ſuper altare. Aſſumenſq₃
† ſ. q̄ legis ius in eo ſcriptum quod populo expoſitum eſt vt obſeruet. continetur ·¦· ſ. legis qua federamur deo.
† volumen ·¦· federis legit audiente
populo. Qui dixerunt: Om̄ia que
ſ. lxx. faciem⁹ ⁊ audiem⁹ nō aliter in tercio reſpō
locutus eſt dominus † faciemus: ⁊
dent. † ſ. Significans ſanguine chriſti populū
erimus obediētes. Ille vero † ſum
eſſe abluendū.
ptum ſanguineȝ reſperſit in popu
† ſ. om̄e teſtamentū in morte teſtatoris cōfirmatur euangeliū quoq₃ in xp̄i ſanguine ē cōfirmatum. ·¦· ſ. quaſi morte chriſti que i hoc ſanguine ſignificatur teſtamentū cōfirmabitur.
lum: ⁊ ait: † Hic eſt ſanguis ·¦· federis
q̄d pepigit dominus vobiſcū ſup
cunctis ſermonibus iſtis. Aſcende
ſ. in quaternario quattuor euāgelia ſignificātur ⁊ quattuor partes orbis per euāgelia crediture
rūtq₃ moyſes ⁊ aarō nadab ⁊ abiu
ſ. qui ad ſpūmſanctū ptinent.
⁊ ſeptuaginta de ſenioribus iſrael
⁊ viderūt deū iſrael. Sub pedibus
ſ. in quo vita celeſtis ſignificatur.
eius quaſi opus lapidis ſaphiri: ⁊
quaſi celum cum ſerenum eſt. Nec
non ſup eos qui procul receſſerāt
† ſ. i. nō ſe abſcondit eis: ponere ei manū eſt deo ſe ne videatur abſcondere: vnde moyſi dicit: ponā manū meā donec pertranſeā ꝛc.
de filijs iſrael † miſit manuȝ ſuam.
† ſ. in loco dei manducant ⁊ bibunt: ſuauitatē ſecuritatēq₃ ſignificātes in regno eternitatis: beati enim qui eſu. ⁊ ſi. iuſti. ꝛc.
videruntq₃ deum † ⁊ comederūt ac
biberunt. Dixit autē dominus ad
† ſ. q̄ lex tantum a perfectioribus capitur: ⁊ vni genti predicatur. ·¦· ſ. q̄ excelſa lex ab humanis doctrinis ſecreta. † ſ. altitudinē legis.
† moyſen ·¦· Aſcēde ad me † in montē

¶ Crateras. Cratera a cōnexione dicitur q̄ antiqui connexione virgarū ſibi calices faciebant: cratin eñ grece connecti dicitur: crateres autē ſunt calices anſas habentes.

¶ Sub pedibus. Deus non loco continet: nec ſitu corporis mēbra ponit: ſicut eſt noſtri corporis ſedere iacere ſtare ⁊ hm̄oi: que tantum corporis ſunt: deus autē ſpiritus eſt. Qr ergo ſe oſtendit ſpiritualiter: vel ſignis corporaliter expreſſit: non ſubſtantia eius apparet: que eſt qd̄ ipſe eſt: ſed aſſumptio formarū viſibilium eius omnipotentie ſubiacet.

¶ Aſcende ad me in montem ꝛc. Be. Locuturi de figura tabernaculi vaſorū ⁊ vtēſilium: primum loci ſitum ⁊ circūſtantias rerū attente inſpiciam⁹. Om̄ia eñ in figura cōtingebāt illis ꝛc. Scripta ſunt aūt propt̄ nos ꝛc. Daturus ergo dominus legem moyſi: primum illum inuitat in verticem montis vt in alto ſecum moratus liberius audiat que ad inferiora rediens doceat: ⁊ ex altitudine loci colligat q̄ȝ excelſa: q̄ȝ ve ab humanis doctrinis ſecreta ſit lex quā accipit: ⁊ ab illis tantū intelligi vel cuſtodiri poſſit: qui ſe a terrenis contagijs ſublimi⁹ viuendo ſepauerūt. Vn̄ populū in inferiori expectare iubet: donec redeat: vt inſinuet: q̄ celeſtia ſunt arcana legis: ⁊ tm̄ capienda pfectis. nec tn̄ infirmi deſpent: ſi maioribꝰ auſcultauerint: ſecundū illud. Iuſticia tua ſicut montes dei. In euangelio quoq₃ precones gratie dn̄s in montē cōuocauit ⁊ inſtruxit: poſt reſurrectionē eiſdē in monte apparens: ⁊ ad pdicanduȝ toti mundo mittēs. Euntes inquit docete. o. g. b. e. in. n. p. ⁊. f. ⁊. ſ. ſ. ꝛc. Sed q̄ lex tm̄ vni pplo cōmittenda: euāgelij gratia oibꝰ pdicanda: ad accipiendā legē ſolus moyſes aſcendit: doctrinā vero euāgelij ſimul om̄s apl̄i in monte cū dn̄o poſiti auſcultantibꝰ etiā turbis audierūt. Aduentū quoq₃ ſpūſſancti: quo nūc veritas euāgelij manifeſti⁹ eſt data: nō ſolū apl̄i: ſ plima turba fideliū in cenaculo mōtis ſyon ſuſcepit variarū diuiſione linguarū: vt eccl̄ia p orbē cunctarū gentiū linguis locutura deū ſignaretur.

¶ Daboqꝫ tibi ⁊c. Be. Huic ſimile eſt illud docentes eos ſeruare omnia quecūqꝫ mandaui vobis. Nō ergo moyſes. n̄ apoſtoli. vel quilibet alia debet docere. q̄ꝫ que dominus docuit. ⁊ cōſilij decreto obſeruanda ꝓſcripſit in quibꝰ vitā eternā nos habere voluit. ſicut de his ꝑtermitti quicq̄ꝫ nō oportet: ſed oīa q̄ mandauit auditoribꝰ committere neceſſe eſt.

¶ Surrexerūt moyſes ⁊ ioſue ⁊c. Ioſue nō cōmemoratus in illis quattuor ſubito cū moyſe apparet: ⁊ cū illo aſcēdit ad accipiēdas tabulas legis. et ſubito rurſus abſcondit̄. i. tacetur. ⁊ moyſes accipit legē. ⁊ cū eo iterū apparet. forte ſignificat nouū teſtamentū abſconditū eſſe in lege. ⁊ aliqñ intelligentibus apparere. Qui vero ihēſus iam vocatur. Cū in libro numeri qñ h̄ nomē acceperit ſcriptura dicit. ꝙ iam ꝓpe eſſet vt terrā promiſſionis intraret. ꝑ ꝓlepſiꝫ. i. ꝑoccupationē anticipat ſcriptura qđ poſtea factū eſt. Oīa ei iſta poſtq̄ꝫ facta ſūt ſcripta ſunt. ⁊ ideo qñ factum eſt qđ modo memoratur. nondū vocabatur ihēſus: ſ; qñ ſcriptum eſt.

¶ Bed. Ioſue xp̄m noīe ⁊ actione ſignificat. qui miniſter moyſi dicit̄. q: xp̄s nō venit legem ſoluere ſ; adimplere. Moyſi veſtigia in omnibꝰ ſequit̄. q: in cunctis q̄ ſcripſit moyſes typice deſignatur. quaſi comes indiuiduus. ſi bene querit̄ inuenitur. Vñ ſi crederetis moyſi: forſitan crederetis ⁊ michi.

† ſ cōmorare ſ vt mecū moratus liberius audias qđ inferiꝰ doceas. ⁝ ſ q: fortibꝰ fixa intentione cuſtodienda. quoꝝ exempla cum nobis imitanda proponunt̄. quaſi ſcripta in lapide lex oſtēditur. hinc eſt ꝙ daniel vidit lapidē exciſum ſine manibꝰ. et petrꝰ ait. vos tanq̄ꝫ lapides. v. ſ. o. ſ. ⁊c.

⁊ †eſto ibi: daboqꝫ tibi ⁝ tabulas la-
ſ in eis.
pideas ⁊ legē ac mandata q̄ ſcripſi
† ſ per hoc certū eſt ioſue interfuiſſe illis qui mō
vt doceas filios iſrael. †Surrexe-
tem aſcenderūt † ſ chriſtꝰ. ⁝ ſ qui nō venit ſoluere legē moyſi ſed adimplere. † ſ legis.
runt moyſes ⁊ †ioſue ⁝ miniſter † eiꝰ

Aſcendenſq̄ꝫ moyſes in montē dei
† ſ in campeſtribꝰ qui. i. non poteſtis in montem
ſenioribus ait: Expectate †hic do-
aſcendere.
nec reuertamur ad vos. Habetis
† ſ montē fortitudinis chriſti. ſ fidē incarnationis chriſti. ⁝ ſ cōſolationē ſpiritusſancti ſ ignē vel lumē. i. ſpūmſanctum † ſ ſi qua. ſ. aduerſitas
†aaron ⁊ ⁝ hur vobiſcū: ſi † qđ natū
vel tentatio pulſauerit.
fuerit queſtionis. referetis ad eos

Cumqꝫ aſcendiſſet moyſes: operuit
ſ diuina protectio. ſ illuſtratio.
nubes montē. Et habitauit gloria
† ſ amphorā meā vel menſurā meā. q: lex dei ē ꝑfecta regula viuēdi. ⁊ vnicuiq̄ꝫ ſcdm opa reddit ⁝ ſ a tentatione dyaboli † ſ diuina ꝓtectione.
dei ſuper †ſynai ⁝. tegēs illū † nube

¶ Bed. Aaron mons fortitudinis. hur interꝑtatur ignis. vel lumē. Aarō ergo chriſtū. hur ſpiritūſanctū ſignificat. de hoc dicit yſaias. Erit in nouiſſimis diebꝰ ꝑparatꝰ mons domꝰ dñi. in. u. m. ⁊c. Et ille ſup apoſtolos in lumine ignis apparuit. Aſcendēs ergo moyſes ad dominū. montem fortitudinis ⁊ lumē ignis in campeſtribꝰ ad regendū populū reliquit. Nos ergo ſi doctores ad contemplationē ſequi non poſſumus. curemus ne aliqua tentatione a vicinitate montis dei retrahamur: ſ; ꝑ poſſe virtutū operibꝰ inſiſtamus inherenteſ ſtabiliter ſacramētis xp̄i. quibꝰ imbuti ſumꝰ. ⁊ gratiā ſpūs quo ſignamur intemeratā conſeruemꝰ. Et ſi qua queſtio pulſauerit: inuocemꝰ adiutoriū redemptoris. qui ꝑ donū ſpiritusſancti ꝓtegere ab oīmbꝰ malis ac liberare conſueuit. Nec dubitandum. q: ſi ꝑſtitimus. ꝑ montem fortitudinis humilitas ⁊ infirmitas noſtra exaltetur. ⁊ cunctis hoſtibus fortior efficiatur Per lumē quoqꝫ ſancti ſpiritꝰ illuſtrat̄ ignorantia noſtra: ⁊ ad dilectioneꝫ conditoris animus inardeſcit.

¶ Cumqꝫ aſcendiſſet moyſes ⁊c. Bed. Sicut mons altitudinē ꝑfectionis que in lege ſcribenda erat deſignat. ita nubes qua mons tegit̄ gratiam diuine protectiōnis inſinuat. qua tanto quiſq̄ꝫ fruitur: q̄ꝫto ad ſcrutāda mirabilia legis reuelatis oculis cordis aſcendit. Nam nec monteꝫ ſolū quo moyſes aſcendit nubes operuit: ſ; ⁊ populum per deſerta gradiētem. qui ad altiora nō potuit aſcendere obumbrauit. Vñ expandit nubem in protectionem. e. ⁊c. Quia dominus omnes timentes ſe puſillos cum maioribus celeſti benedictione protegit.

¶ Et habitauit gloria ⁊c. Bed. Nō modo ſublimitas. ſ; ⁊ nomē mōtis in quo data. legis ꝑfectionem ſignificat. Syna eñ interꝑtatur menſura mea. vel amphora mea. Diuinitus ergo procuratū eſt. vt ſic vocaret̄. vt ipſo vocabulo ſignificaret deus. ꝙ lex ſua ꝑfectam viuendi regulā omnibus promulgaret: ⁊ vnicuiq̄ꝫ ſecundum opa ſua redderet. Iuxta illud: In qua menſura menſi fueritis re. vo. Bene aūt dicitur: ꝙ moyſe aſcendēte nubes ⁊ gloria dñi ſex diebꝰ montē opuit. ⁊ ſeptimo illū ad altiora montis vocauerit. Sex eñ diebꝰ in lege opari. In ſeptimo quieſcere iubemur.

¶ Tegens illum ⁊c. Bed. Sex diebꝰ nube: ⁊ gloria dñi tegitur: q: qui mādata domini iuſtis opibꝰ exequit̄: diuina protectione dignꝰ habet̄. Dominus eñ qui aſcendere iuſſit. nube ſua ⁊ claritate circūdedit: q: qui donuꝫ bene operandi tribuit. ipſe bene opantes ne deficiant illuſtrat. ⁊ ne tētamtis dyaboli quaſi feruoribꝰ ſolis exurantur: protegit. Septimo die vocauit ad altiora: q: poſt opum ꝑfectionē lex ꝓmittit eternam requiem: vt qui in altitudine recte actionis dño aſſiſtimꝰ: ad eiꝰ viſionē ⁊ colloquiū aſcēdamus. ſecundū illud Etenī bñdictionē dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtuteꝫ. videbitur deus deoꝝ in ſyon. In hac etiam vita poſt actiue vite perfectionem. ad diuine ſpeculationis gratiam quidaꝫ aſcendūt. qualis ⁊ quantula adhuc mortalibꝰ dari poteſt. Vñ de moyſe dictum eſt. q: locutꝰ ſit cū dño facie ad faciē. ſicut homo cum amico ſuo. de illo ergo ſpecialiter intelligitur. ꝙ ſex diebꝰ in monte nube ⁊ gloria domini ſit protectꝰ. ſeptimo altiora conſcendit ad colloquium domini vocatus: quia ꝑ opera que a deo acceperat magis illuſtrari ⁊ ab omibus malis meruit obumbrari: vt ad ſublimiora diuine viſionis ⁊ collocutōis dona perueniret.

† ſ q: in lēge dei ſex diebꝰ opari iubetur ⁝ ſ q: poſt perfectionē opum. lex eternā requiē ꝓmittit. ſ q: in ſeptimo iubemur requieſcere.
†ſex diebus. ⁝ Septima auteꝫ die
ſ q: moyſi ⁊ ceteris mundo corde diuina reſerāte gratia obſcuritas celeſtiū ſacramentoꝝ eſt acceſſibilis. vnde accedite ad eū ⁊ illuminamini.
vocauit eum dominus de medio
† ſ obſcuritatis. ſ. ſacramentorum ſ in deo nulle ſunt tenebre. ſed lucem habitat inacceſſibileꝫ quā nullus videre poteſt.
†caliginis. Erat aūt ſpecies glorie
ſ q: mentes fideliū supernoꝝ cognitione irradiat: dilectione accendit.
dñi quaſi ignis ardens ſup verticē
† ſ qui deū videre deſiderantes. in memoria claritatis eiꝰ mētis oclos figūt
montis in conſpectu filioꝝ †iſrael.
† ſ predicatores ⁝ ſ occulta diuine potentie. vꝫ ſapiētie † ſ Sublimi intellectu † ſ ſapientie altitudinem ⁝ ſ etiā moiſes.
Ingreſſuſq̄ꝫ †moyſes ⁝ medium nebule. †aſcēdit in † montē: ⁊ ⁝ fuit ibi
ſ q: illi ſoli decalogū implent quos euāgelii gratia iuuat.
quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus.

C. XXV.

Locutuſq̄ꝫ eſt dominus ad moyſen dicens: Loquere filijs iſrl̄. vt tollant

Erat aūt ſpecies ⁊c. Bed. Quaſi ignis ardens ſpecies glorie domini apparuit: quia corda electorum ⁊ dona ſcientie celeſtis illuſtrat: ⁊ ardore ſue charitatis inflamat. In nube ergo apparet gloria domini: q: nos ab eſtu tentationū protegit: In caligine quia potentia maieſtatis eius a nullo poteſt integre comprehendi. Pax eniꝫ dei exuperat omnē ſenſum. In igne ardente: q: mentes fideliū ſuperiorum cognitione irradiat. ⁊ ſpe ac dilectione incendit. Hanc gloriā filij iſrael de longe ⁊ ab inferioribꝰ aſpiciūt. Moyſes aſcēdēdo penetrat. q: myſteria diuina perfecti ſubtiliter vident. Nos vero noſtre memores fragilitatis ⁊ inertie. ſi intrare cōprehendēdo nequimꝰ. credendo ſperando ⁊ diligēdo in proximo aſpectare curemus. filij eñ iſrael a longe oculos ad montē dñi ⁊ ad conſpectū glorie habent: cum infirmi deum videre deſiderantes oculos mentis figunt in memoria eterne claritatis. quibꝰ in vicinio montis dei in quē moyſen aſcendiſſe nouerunt cōmorantes cū eo moderamine viuendi ſe coercēt: vt nunq̄ꝫ greſſum operis ab imitatione ſummoꝝ virorum abſtrahant: tam etſi plene illos ſequi non valeant.

¶ Ingreſſuſq̄ꝫ moyſes me. ⁊c. Bed. Moyſes medium nebule ingreſſus aſcendit in montem: cum predicatores diuine legis in quibus ipſe eximius eſt. ad intuenda ſublimiter occulta ſapientie domino ducente penetrant. fuit autem cum domino quadraginta diebus ⁊ noctibus: vt hoc numero diſceret. ꝙ illi ſoli decaloguꝫ legis quē cum populo ſuo acceperat: poſſent implere quos euangelij gratia quattuor libris ꝯſcribenda iuuaret: quater eñ deni quadraginta faciunt. vel ꝙ quandoq̄ꝫ eadem precepta decalogi in noticiam cunctarum gentium. que in quattuor partibus orbis cōtinētur. diuina gratia panderentur: vt per eorum obſeruantiam ad ſalutem venirent eternam.

C. XXV.

¶ Locutuſq̄ꝫ eſt dominus ad moyſen ⁊c. Bed. Primitias bonorum deo offerimus cum bonum quod agimus totum diuine gratie tribuentes. ⁊ toto corde profitentes. ꝙ nec initium bone actionis. vel cogitationis niſi a domino poſſumus habere. Mala vero ſemper a nobis dyabolo inſtigante. et cepta ⁊ conſummata. nec niſi domino donante laxanda.

¶Hec ſunt aūt ⁊c. Be. Cuncta q̄ ſibi dn̄s ad faciendū ſanctuariū: ma/
terialiter offerri ꝓcepit. Nos quoqꝫ qui ſpirituales filij iſrael imitatores deū
videntis populi eſſe cupim⁹. ſpiritualiter offerre debem⁹: vt ꝑ has oblatōes
voluntarias ipſi ſanctuariū in nobis faciamus: vt ipſe habitare noſtro cor/
de ⁊ ſibi manſionem conſecrare dignetur.
¶Lapides onichinos ⁊c. Beđ. Hec offerimus cū miracula ſancto
rum quib⁹ cogitationes deo deuotas ⁊ opa virtutū ornauerūt. digna lau/
de ꝑdicam⁹. ⁊ in adiu/
torium fidei noſtrę cu⁊
op⁹ eſt aſſumim⁹. qꝛ cū
in humeris onera ge/
ſtamus. ꝑ ephoth. i. ſu
ꝑhumerale opa iuſto/
rū ⁊ labores inſinuant
qꝛ vero in pectore cogi
tationū eſt ſedes. in ra
tionali qđ eſt habitus
ſacerdotalis pectoris.
mundę electoꝝ cogita
tiones exprimunt. La
pides ergo onichini et
gemmę ornāt ephoth
⁊ rationale. cū ſanctoꝝ
patrū actib⁹ ⁊ cogitati
onib⁹ etiā miracula in
ſigniuntur. Vl' in oni
chinis lapid b⁹ qui ſā
guinei coloris eſſe ferū
tur: addita bonis opi/
bus martirij merita ſi/
gnantur.
¶Facietqꝫ michi ⁊c. Beđ. Oſtendit do
minus moyſi taberna/
culum in monte. ⁊ va/
ſa in cultu eius cōſecra
ta. quia ſecum tamdiu
moranti aperte mōſtra
uit. q̄ſta humilitate. pi
etate. mundicia. virtu
tes angelicę gaudeant
obedire. quę ſunt taber
naculū perfectum eius
qui in eis ſemꝑ habita
uit. Quoꝝ etiā nobis
in reſurrectione ſimili/
tudo vitę. ⁊ cōmunis
ante deū cōuerſatio ꝓ
mittit': quicūqꝫ modo
eorum vitā imitari ſtu
demus. laudando. ſ. ⁊
diligendo deū ⁊ prox.
Inimicos etiā ꝓuocā/
do ad deū: quib⁹ dicit
Vos autem fratres non eſtis in carne. ſed in ſpiritu. Tabernaculum er/
go moyſi in mōte mōſtratum cęleſtis patria eſt: q̄ tūc de ſolis angelis extitit
ꝟ poſt aſcenſionē ꝑclarā multitudinē ſanctarum animarum recepit.
¶Iuxta omnem ſimilitudinem. Be. Imitari debem⁹ angelos di/
ligendo deū ⁊ primū. Subueniāt ⁊ illi miſeris. ⁊ ſi nō angelis. qui oīs bea
ti: certe hominib⁹. Humiles ſunt. mites ſunt. pacati. diuinis obediūt ꝑceptis
Imitare hos q̄tum vales. vt ſanctuariū dn̄o iuxta exemplum qđ in monte
monſtratum eſt. in te ędifices. vt ⁊ nūc in te deus habitet: ⁊ poſt hanc vita⁊
in illud tabernaculū: qđ imitaris introducat.
¶Omniū vaſoꝝ ⁊c. Beđ. Vaſa tabernaculi ſingulę pſonę angelo
rum. ex quib⁹ hieruſalē mater oīm noſtrū in vera pace ⁊ vnitate cōſiſtit.
¶Sicqꝫ facietis ⁊c. Be. Arca fieri ꝑcipit' in qua xp̄i incarnatio figu/
ratur: in q̄ oīs theſauri ſapiētię ⁊ ſciētię abſcon. Hęc de lignis ſethim com/
pingit'. q̄ leuia ⁊ imputribilia paꝝ a qualitate albę ſpinę diſtant. qꝛ corpus
chriſti cōſtat ex membris ab omi vicio mūdis. Hęc ligna ſunt ſimilia ſpinis
qꝛ non in carne peccati. ſed in ſimilitudine carnis peccati venit.
¶Cuius longitudo ⁊c. Be. Querit' cui⁹ q̄titatis ſit iſte cubit⁹ quem
moyſes in tabernaculo. noe in arca poſuerit Secundū ioſephū. nō eſt putā
dū hoīe⁊ indeū ingenio preditū in ſcripturis diuinis ⁊ ſecularib⁹ doctiſſimū

ſ initia. ſ pelagiani primitias bonoꝝ deo nō of
ferunt. ſed ſibi imputātes aliquid boni ſe habere
dicūt abſqꝫ gratia dei.
michi primitias. Ab omi homine
† ſhylarem em̄ datorē diligit de⁹ ⁝ ſ nō ex tri
ſtitia aut ex neceſſitate. † ſ voluntarie ſacri. tibē
⁊ co. n. t. d. q. b. eſt.
†qui offert⁝ vltroneus† accipietis
ſ precioſa in argento ⁊ auro ⁊ ſerico. ⁊ ceteris re
bus quibus vaſa tabernaculi fiant.
eas. Hęc ſunt aūt quę accipere de
† ſclaritatē vere ſapiētię ⁝ ſnitorem ſacre elo
quentię† ſ oris cōfeſſionem ad ſalutē. ſ fidei pu
blicam predicationē. vel cōfeſſionis.
betis†: aurum ⁊⁝ argentum ⁊† ęs
† ſcorda ſurſum eleuata ſ celeſtem conuerſatio
nem ⁝ ſ corporis paſſionē ad quā ꝓ chriſto pa
rati eſſe debem⁹. † ſ dei ⁊ ꝓximi dilectōe⁊ arden
†hyacinctum ⁊⁝ purpuram † coccū
tem. † ſ carnis caſtitatē ⁝ ſ penitētię habitum
qꝫ bis tinctum ⁊† biſſu⁊. ⁝ pilos ca
⁊ luctum. ſ doctores dominici gregis proprio
ſanguine baptizatos. ſ pelles arietū offerim⁹ cū
corpa noſtra incorruptibilia futura ⁊ glorificāda
prarum ⁊ pelles arietum rubrica/
credimus † ſ has offerim⁹ cū nos poſt mortem
ſpūalia in celis habituros corpa ſperam⁹. ⁝ ſ cū
expurgatis peccatoꝝ ſpinis munda. ſ. carne ⁊ ani
ma ſoli deo ſeruimus.
taſ: † pelleſqꝫ hyacinctinas ⁊⁝ ligna
† ſſanctorū firmitatē. qui nullo vicio corrūpunt
⁝ ſ fulgentes fructus charitatis ⁊ miſericordie.
† ſ. i. cōponenda. nā cinnus eſt genus cōpoſitōis
†ſethim. ⁝ Oleū ad luminaria† con
ex diuerſis mixturis. inde concinno. i. cōpono dr.
† ſ opinionē boni operis ad exemplū bene viuen
di longe lateqꝫ ſpargēdo.
cinnanda† aromata vnguentum ⁊
ſ miracula.
thimiamata boni odoris: lapides
ſ opera virtutū ⁊ miraculoꝝ quibus ephoth ⁊ ra
onichinos ⁊ gemmas ad ornandū
tionale. i. opera ⁊ cogitatōes ſanctoꝝ exornantur
† ſopera. ⁝ ſ cogitationes ſ de ſe ipſis
†ephoth ac⁝ rōnale Facietqꝫ michi
† ſ tabernaculū. ⁝ ſ cōmunis omnibus.
†ſanctuariū: ⁊ habitabo in⁝ medio

† ſ nō ex parte. ſi angelorū cōſortia cupim⁹. debe
mus vitam eorū in terris quantum nō noxia cor
pora tardant imitari.
eorum. iuxta† omnem ſimilitudinē
ſ patrie celeſtis ad cuius ſimilitudinē eccleſia iu
tabernaculi quod oſtendam tibi: ⁊
betur conſtrui. † ſ Singulorum angelorum.
†omniu⁊ vaſorum in cultum eius
† ſcorp⁹ chriſti qđ nulla contagione peccati cor
ruptū cui⁹ longitudo fuit tolerantia paſſionis.
⁝ ſ mēbris puriſſimis q̄uis in ſimilitudine car
Sicqꝫ facietis illđ: †arcā⁝ de lignis
nis peccati † ſ longanimis patientia.
ſethim cōpingite: cui⁹† longitudo
† ſdoctrinā ⁊ operationē chriſti quorū alterū ſi
ne altero nō fuit ⁝ ſ plenū cubitū nō habem⁹. qꝛ
eius opera ad plenū imitari nō valemus ſquia
tarditatem diſcipulorū longanimiter ferebat.
habebit† duos ⁊⁝ ſemiſſe⁊ cubitos
† ſ amplitudo charitatis que vna. ſ⁊ in duo mā
data diuiſa ſ charitatis qua ſuos adunare cura
uit. ⁝ ſ qꝛ in hac vita nec deū perfecte diligere
nec q̄tum diligat nos cōprehendere ſufficimus
†Latitudo cubitum ⁊⁝ dimidium.
ſ propter vnicā ſpem qua future reſurrectionis
glorie preſtolamur aduentū. vel qꝛ nos inter ad
uerſa ꝓpter premia futura gaudere admonet.
Altitudo cubitu⁊ ſimiliter ac ſemiſ
ſ qꝛ humanitas intus virtute plena erat. ⁊ foris
ſem: ⁊ deaurabis eam auro mūdiſ
ſpirituſſācti opera premonſtrabat.
ſimo intus ⁊ foris. Facieſqꝫ ſupra
ſ qꝛ expectauit qū pro nobis ſuſceptā mortē cu⁊
mortis autore ſuperaret. ⁊ ad patrē victor aſcēde
re gloria ⁊ honore coronatus.
coronam aurea⁊ per circūitum. Et
† ſ quattuor euangeliorū libros qui circulis com
parantur. qꝛ eterna dei ſapientia quā predicant
nec incipiēs nec deſinēs quā homo accepit ⁝ ſ cla
ritate ſapientie.
†quattuor⁝ circulos aureos quos
ſ qꝛ ſacramēta incarnatōis per oīs mundi pla
gas dilatantur. et euangeliū predicatur.
pones per quattuor arcę angulos
† ſIohānes et matheus qui chriſto predicanti
adheſerūt. ſ qꝛ duo euāgeliſte in carne predican
ti adherebāt. duo alii poſt reſurrectionē et aſcenſi
onem chriſto adheſerūt ⁝ ſ dextro.
†Duo circuli ſint in latere⁝ vno: et

hoc potuiſſe latere. Ait ergo. facta eſt arca longitudis quinqꝫ palmaꝝ. lati/
tudinis triū. Vn̄ patet qꝛ illū deſignat cubitū quē duo palmi faciūt.
¶Latitudo cubitū. Be. Vnius cubiti latitudo ꝑ diſpenſatōe dn̄icę
charitatis. qua electos in deo adunare curauit. Vn̄ vt ipſi in nobis vnum
ſint. Et paulopoſt. vt dilectio q̄ me dilexiſti in ipſis ſit. ⁊ ego in ipſis. Habet
⁊ ſemiſſē. qꝛ in hac vita: nec ꝑfecte deū diligē: nec dilectō⁊ quā erga nos ha
bet cōprehenderę ſufficim⁹: qꝛ ex ꝑte diligim⁹. ſic ex ꝑte cognoſcim⁹. Habet
q̄ arca cubitū vnum et
dimidiū. qꝛ dn̄s vnica
nos pietate ſibi ac pri
ſociādos diligit. ⁊ dile
ctōis noſtrę capacita/
tē q̄lis ī hac vita eē ꝑt
ęque pia benigtate cō/
plectit': donec ad ei⁹ vi
ſionē ubi eū toto corde
diligam⁹ intremus.
¶Be. Myſti. Longi
tudo arcę lōganimita
tē xp̄i. ⁊ patientiā. q̄ in
ter hoīes ꝑuſat⁹ eſt inſi
nuat. Latitudo āpli/
tudinē charitatis: qua
ad nos venit. ⁊ nobi/
ſcū habitauit. Altitu/
do ſpē future ſblimita
tis. q̄ ſe p⁹ paſſionē gl̄i
ficandū. vel nos gl̄ifi/
catuꝝ eſſe ꝓuidit. Vn̄
lōgitudo duoꝝ cubito
rū ꝓpter doctrinā. ſ. ⁊
opa q̄b⁹ ī mūdo fulge
bat. vn̄ Quę cępit ihſ
facere ⁊ docere. Et ali/
bi. Vn̄ huic ſapiā ꝟ ⁊
ꝟtutes. Qꝛ ꝟo arca ſe
miſſē hēbat ī lōgitudi
ne humanę fragilitatꝫ
tarditatē poteſt ſignifi
care: q̄ dicta vel opera
chriſti ſublimia digne
capę nō valebat. Vn̄
hęc nō cognouerūt di/
ſcipuli ei⁹ primū ⁊c. fa
cta. ſ. ei⁹. Et alibi: erat
verbū iſtud abſcōditū
ab eis ⁊c. Habebat q̄
arca duos cubitos lō/
gitudinis: qꝛ verbo et
facto clar⁹ in carne ap
parebat Dimidiū ꝟo
cubiti: qꝛ tarditatē di/
ſcipulorū longanimi/
ter ferebat.
¶Altitudo cubitū ⁊c. Be. Habet arca cubitū ī altitudīe. qꝛ chriſt⁹ ple/
niſſime nouerat cū eſſet in corruptibili carne. q̄ta vel ſibi vel mēbris gloria
eſſet futura. Habet ⁊ dimidiū: qꝛ deuotōe⁊ nr̄ę carnis libenter in ſe ſuſcepit
qꝛ pia intentōe patriā futurā diligim⁹: ſed nondū ꝑfectę q̄ ſit eius fęlicitas
capim⁹. ⁊ ꝟ tantillū non niſi ab illo habemus.
¶Et quat. cir. au. Gre. Arca eccl̄ia. Quattuor circuli aurei ꝑ q̄ttuor
angulos. q̄ttuor euāgelij libri q̄b⁹ per q̄ttuor mūdi partes predicāt'. vectes
de lignis ſethi⁊ q̄ ad portandū inſerūt' circulis. fortes et perſeuerātes docto
res. q̄ ſacris libris ſꝑ inherētes ecclię vnitatē denunciāt. Vectib⁹ ꝟo arca⁊
portare ē bonis doctorib⁹ eccl̄iā ad rudes fideliū mentes ꝑdicādo deducere
hi auro iubent' opiri. vt cū alijs predicāt ſcię fulgore ſplendeāt. hi ſemꝑ erūt
in circulis: nec vnqꝫ extrahent'. vt q̄ ad officiū predicatōis excubāt: a lectōis
ſtudio nunqꝫ recedāt. Ad ꝟ eī vectes in circulis ſemꝑ eſſe iubētur: vt cū arca
portāda fuit de intromittēdis vectib⁹ nulla tarditas generetur. qꝛ cū ſpūale
aliq̄d a paſtore q̄ritur. ignominioſū eſt ſi tūc q̄rat diſcere: cū q̄ſtionē debeat
enodare. ꝟ circulis vectes inhereāt: vt doctores ſemper eloq̄a dn̄i meditan/
tes. teſtamēti arcā ſine mora leuēt: ⁊ q̄dq̄d neceſſe ē doceāt. Vn̄ petr⁹. para
ti ſemper ad ſatiſfactōe⁊ omi poſcēti rōem. ⁊ de ea q̄ in nobis eſt ſpe et fide.
¶Duo circuli ⁊c. Be. Quia in figura quattuor animaliū duo qui per

per hominē ⁊ vitulū ſignantur·paſſionē ⁊ mortē eius ſignauerunt·duo qui p leonem ⁊ aquilā victoriā·qua·ſ·mortē deſtruxit.homo eñi de⁹ p incarnationem mortalis fact⁹ apparuit. Vitulus vero oblatus pro nobis in altari crucis extitit. Itē leo mortē ſuperando·aquila factus eſt aſcendendo. Duo ergo circuli ſunt in latere vno:⁊ duo in altero:qꝛ duo euāgeliſtę aſſumptionem in dño humanę fragilitatis:⁊ duo victoriā qua de aſſumpta fragilitate·⁊ morte triumphauit inſinuant. Quaſi eñi leuū latus duos habuit circulos:cū duo euāgeliſtę incarnationē chriſti ⁊ paſſionem figurarunt. Dextrum quoqꝫ duos:cum duo alij reſurrectionē ⁊ aſcenſionem·q̄ ad futurę vitę gloriā pertinent expreſſerunt.

¶ Teſtificatōem quā ꝛc. Be. De qua apoſtolus·poſt velamētum autē inquit ſecundum tabernaculū qđ dicitur ſancta ſanctoꝝ aureum habens turribulum·⁊ arcam teſtamenti circūtectā ex omni pte auro·in qua vrna aurea habens manna ⁊ virga aaron·quę fronduerat ⁊ tabulę teſtamenti. Vrna ergo aurea in arca habens manna ſancta anima eſt ī chriſto·habens in ſe omnē plenitudinem diuinitatis. Virga aaron quę exciſa frondu erat poteſtas ſacerdotij inuicta·de qua dicitur: Virga equitatis vir·regni tui q̄ ad tempus morte ſucciſa:mane reſurrectōis viua refloruit·⁊ perpetuo inuiolabilis ⁊ inmarceſſibilis pmanſura innotuit.xp̄s eīꝫ reſurgens ex mortuis iā non morit᷑. Tabulę teſtamēti in arca·omnē in xp̄o ſcientiā paternoꝝ ſecretoꝝ·⁊ potentiā deſignāt iudicioꝝ. In illis eñi ⁊ fides erat inſcripta diuinitatis·quę mundum crearet ⁊ regeret:⁊ mandata quib⁹ deo ſeruire oportet·⁊ diſcretio iudicij qua ſe odientes damnaret diligentes remuneraret. Hec eſt ergo teſtificatio quā deus moyſi in arca ponendā dedit·cum nobis confitendā in chriſto ſignificauit veritatem carnis ⁊ animę ⁊ verbi·ipſamqꝫ carnem poſt paſſionē ⁊ reſurrectionē glorificatā·⁊ ęterna regis ac pontificis dignitate ſublimatam monſtrauit·⁊ ipſum tantū paternorum conſciū ſecretorum quaſi eū ſdē cū patre maieſtatis iudicem omniū docuit ſeculorum.

¶ Facies ⁊ propiciatoriū ꝛc. Be. Propiciatoriū tabula erat aurea eiuſdē menſurę cuius arca:ſic dicta·quia ibi deus moyſi apparens ⁊ cū eo loquens ꝓpiciabatur populo·⁊ miſericordiā ſignificat. Unde bene ſuper arcam erat·qꝛ miſericordia ei⁹ ſup oīa opera eius.

¶ Duos quoqꝫ cherubin ꝛc. Propter ſocietatem angelicę pacis q̄ minus q̄ꝫ inter duos haberi non poteſt. Cherubin aūt angelicā militiam ſignificat Angeli vero ſumma cōcordia ⁊ quiete xp̄m contemplant᷑. Vñ verſis ad inuicem vultib⁹ ꝓpiciatoriū reſpiciunt:quia illam beatitudinem ſe habere dei gratia intelligunt.

¶ Grego. Duo cherubin qui plenitudo ſcientię dicuntur:duo teſtamēta ſunt·quoꝝ vnus a ſummitate vna ꝓpiciatorij·alter ab altera ſtat:qꝛ qđ vetus de incarnatione chriſti cepit ꝓphetando ꝓmittere·nouum pfecte narrat completum. Ex auro mundiſſimo fiunt:quia vtraqꝫ teſtamenta pura ⁊ ſimplici veritate deſcribuntur. Expandunt alas·⁊ oracula operiunt:quia nos qui dei oraculū ſumus a culpis īminentibus ſcripturę ſacrę eruditione protegimur·quā dum ſollicite aſpicim⁹ ab errore ignorantię eius alis velamur Mutuo ſe reſpiciunt verſis vultibus in propiciatoriū:quia teſtamenta in nullo diſcrepant·⁊ inuicem ſe aſpiciunt:quia qđ vnū promittit·aliud exhibet. Et propiciatorium·id eſt·mediatorem dei ⁊ hominum inter ſe poſitum vident:facies eñi a ſemetipſis auerterēt·ſi aliud ꝓmitteret qđ aliud negaret

---

ſ marcus·ſ·et lucas·qꝛ poſtea credentes diſcipuli apoſtoloꝝ facti ſunt. ſ ſiniſtro ſ docto

duo in altero Facies quoqꝫ vectes de lignis ſethim:⁊ operies eos

res qui deū predicando circūferunt. ſ qꝛ puri et fortes eſſe debent.

ſ euāgelia. ſ accingentes eam ſcilicet.

auro. Inducesqꝫ per circulos qui

ſ eccleſie.

ſunt in arcę lateribus:vt portetur

ſ vt nunqꝫ a lectione ceſſent. ſ qꝛ neceſſe eſt,vt qui aliis celeſtia predicant nunqꝫ mentē a memoria ſacre ſcripture·vel man⁹ ab obſeruatione mādatorum contineāt

in eis. Qui ſemp erūt in circulis:

ſ qꝛ illa tantū de incarnatione loqui ⁊ credere debemus que nobis ipſe dominus p autores ſacre ſcripture reuelare dignat᷑

nec vnqꝫ extrahentur ab eis. Ponesqꝫ in arca teſtificationē quā dabo tibi.

ſ tabulā·ſ·que arcam tegere ſufficiat. ſ Superaltat miſericordia iudiciū·vnde ſuauis dominus vniuerſis ⁊·m·e·ſ·ꝛc. ſ propiciatoriū chriſt⁹ de quo apoſtolus quē poſuit propiciationē per fidē in ſanguine ipſius.

Facies ⁊ ꝓpiciatoriū đ auro puriſſimo. Duos cubitos ⁊ dimidiū tenebit longitudo eius ⁊ cubitum ⁊ ſemiſſem latitudo. Duos quoqꝫ cherubin aureos ⁊ ꝓducti-

ſ duo teſtamēta·quoꝝ vnū futurā incarnatōē aliud factam clamat. ſ propter ſapientiam

les facies ex vtraqꝫ parte oraculi. Cherub vnus ſit in latere vno:⁊ alter in altero. Vtrunqꝫ latus propiciatorij tegant expandentes alas

ſ velut intuentes ꝓpiciatoriū obumbrāt·qꝛ felicitatē ſuā gratie dei deputent·a quo vt nichil mali velle poſſint acceperūt.

ſ qꝛ omnē nature ſue potentiā qua in altis habitare·⁊ illius patrie loco leui ⁊ leto itinere penetrare meruerūt·in obſequiū cōditoris offerunt.

ſ eruditionis ⁊ ꝓtectionis.

ſ Sanctos. ſ qꝛ ꝯcorditer predicant.

⁊ operientes oraculum:reſpiciāt qꝫ ſe mutuo verſis vultibus in ꝓpiciatorium quo operienda eſt arca domini:in qua pones teſtimonium qđ dabo tibi. Inde ꝓcipiam

ſ cui totā felicitatē ſuā attribuūt.

qꝛ p gratiā ꝓpiciatōnis hominibus poſt preuaricationis errorē apparet ⁊ viā docet

ſ vel ſupra. ſ vel ꝓpiciatoriū.

⁊ loquar ad te ſuper ꝓpiciatorio

ſ In viſione·ſ·angelica nō in ꝓpria ſubſtantia

ſ teſtamentorum.

·ſ· ac de medio duoꝝ cherubin q̄

ſ eccleſiā cui teſtatur de⁹ voluntatem ſuam.

erunt ſuper arcam teſtimonij cuncta quę mandabo p te filijs iſrael.

¶ Bed. Numero ſingulari cherub·plurali autem cherubim dicitur. Sed gręca cōſuetudo neutri generis cherubin poſuit m littera in n mutata. Hieronimus autem ⁊ maſculino genere poſuit duos cherubin aureos ꝛc. Non duo cherubin aurea. Interpretatur autē ſcientię multitudo·vel ſcientię intellectus·qđ recte angelis cōuenit·qui ab omni impulſu impurę cogitatōis alieni inherent conditoris viſioni. Alas autē in figura cherubin moyſes facere iubetur:qđ etiā pictorum licentia imitatur·vt in alto angeli ſedem habere·⁊ leui volatu quolibet diſcurrere ſignentur. Qđ nobis quoqꝫ poſt reſurrectionē ſpirituali corpe veſtitis indubitanter ꝓmittitur. Duo cherubin mutuo ſe reſpiciūt·quia duo teſtamēta in atteſtatione veritatis quā ꝑdicant·in nullo diſcrepant. Vertunt vultus in ꝓpiciatoriū:qꝛ miſericordiā dei·ī qua vnica eſt ſpes mundi valde cōmendāt. Et ideo ſunt ex vtraqꝫ pte oraculi:qꝛ ꝑcedentia ante incarnationē tempora ⁊ ſequentia predicatione ſpūalis ſcientię replent·quib⁹ etiā nomē ſciētię multiplicate cōuenit:qꝛ ſcriptura ſpirituali ſcientia plena eſt q̄ exquo fieri cepit augetur ⁊ multiplicatur. Vñ ꝑtranſibūt plurimi·⁊ multiplex erit ſciētia. Moyſes nāqꝫ ampliorē patriarchis habuit ſcientiā. Vñ ego qui apparui abrahę yſaac ⁊ iacob ⁊ nomē adonay nō indicaui eis ſꝫ audis ſicut tibi. Dauid quoqꝫ ait: Sup oēs docentes me intellexi. Et alibi:incerta ⁊ occulta·ſ·t·ma·michi. Apoſtolos quoqꝫ maiora ꝓphetis noſſe declarat dominus dicēs: Multi ꝓphetę ⁊ iuſti voluerūt videre q̄ vos videtis ꝛc. Et eis poſt aſcenſionē maiorē ſciētiā ꝓmittit·adhuc multa habeo vobis dicere ꝛc. In futuꝝ quoqꝫ maius ſe reuelatuꝝ ꝓmittit dicens:⁊ manifeſtabo ei meipſum. Recte ergo cherubin multiplicata ſciētia dicit᷑:qꝛ in vtroqꝫ teſtamento ⁊ magis ⁊ magis ex tempore cognitio veritatis fidelib⁹ innoteſcit. Recte cherubin obumbrare ꝓpiciatoriū dicunt᷑:qꝛ teſtamenta creſcente ⁊ multiplicata ſcientia ꝓpiciationē ſaluatoris ꝑdicant:⁊ gratis ſemper vocibus quaſi expanſis ad volandū alis honorare nō ceſſant·qꝛ eñi verba colloquentium quaſi volando p aerem ab ore dicentiū ad coꝛ perueniūt audientium:bene expanſis alis ad volandū aptatis deſignantur.

¶ Inde precipiā ⁊ loquar ꝛc. Bed. Supra ꝓpiciatorium·qꝛ p gratiam ꝓpiciationis dei factum eſt qđ hominib⁹ per preuaricationē apparere:⁊ viā veritatis poſt errorē mōſtrare dignat⁹ eſt. Et de medio cherubin loq̇tur:qꝛ poſt per angelicam viſionē nō in ſua ſubſtātia apparuit·⁊ locutus eſt moyſi: Vñ lex poſt tranſgreſſionē poſita eſt ordinata p angelos ꝛc. Itē de medio cherubin loquit᷑:qꝛ per verba vtriuſqꝫ teſtamēti conſona voce eudit vel qꝛ per filiū q̇ in medio duoꝝ teſtamentoꝝ in carne apparuit:paternā voluntatem oſtendit: Vñ abacuc ait. In medio duoꝝ aialiū innoteſces.

¶ Bed. Poteſt in arca eccleſia figurari·q̄ de lignis imputribilib⁹·i·ſanctis animab⁹ ędificat᷑·⁊ in fide euangelij p quattuor mundi partes diſtenta coronā vitę a deo expectat:habens in ſe tabulas teſtamēti in continua meditatione legis·⁊ vrnā aureā cū manna in fide incarnationis dñi·⁊ virgā aaron q̄ frondiut in participatōe regni ⁊ ſacerdotij dñici. Vñ. vos aūt genus electum·regale ſacerdotiū. Habet ꝓpiciatoriū deſuper·vt cuncta bona a diuina gratia ſe accepiſſe cognoſcat. Et cherubin glorię in ꝓpiciatorio angelica·ſ·ꝑſidia·quib⁹ adiuuat deo ꝓpicio. Vel teſtamenta quib⁹ qualiter viuat·⁊ viuendi auxilium a deo quęrat inſtruitur. Sic autē ſunt cherubin ſupra ꝓpiciatorium quomodo ciuitas·i·eccleſia·ſupra montem·i·chriſtum dicit᷑ cōſtituta·nō illo altior·ſed qꝛ ꝓficit eius ſuſtentata ꝑſidio. Cherubin

† s. scripturā que nullā fallacie corruptōēz recipit
·|· s. fortib⁹ verbis ⁊ factis patrū.
Facies ⁊ †mensā de ·|· lignis sethiz
† s. mundiciā ⁊ innocētiā q̄ scriptura docet habēda. ·|· s. perseuerantie
habentem †duos cubitos ·|· longitu
s. amplitudine charitatis. s. qꝛ vna charitas ⁊ simplex.
dinis· ⁊ in latitudine cubitū· ⁊ in
† s. spe future retributionis·s· ·|· s. vnitatē spei celestis † s. initiū contemplationis.
†altitudine ·|· cubitum ac †semissē:
s. qꝛ scriptura sensu celestis sapientie refulget· ⁊ qui eā condidere preclari fuerūt vita ⁊ sermone.
⁊ inaurabis eam auro purissimo.
† s. qꝛ doctrina verbi ꝑ munda predicatorū ora datur nobis ·|· s. qꝛ oīa nociua ⁊ ociosa redarguūt
Faciesq; illi †labiū aureū ꝑ ·|· circui/
† s. qꝛ predicatores corona vite remunerabūtur.
s. qꝛ ligua predicatorū ipsis auditoribus ꝓmittit gloriā eterne vite. ·|· s. pro diuersitate meritorū qꝛ stella a stella differt in claritate.
tum. ⁊ ipsi †labio coronā ·|· interrasi
† s. qꝛ altitudo eterne corone per quattuor euangelii libros ostenditur † s. quattuor digiti totidē euangelia significant· qꝛ digitis scribimus· ⁊ digitus dicit͛ sp̄us quo euangeliū scriptum est.
·|· s. sup cōmunem omniū resurrectionē.
lem †altā †digitis quattuor: ⁊ ·|· sup
† s. in hac figuratur remuneratio eorum qui i doctoribus excellunt. ·|· s. perfectionis vite·s· ⁊ oblationis voluntarie.
†illam alterā ·|· coronam aureolam.

s. euāgelii libros.ꝑ quorū fidē oīs scriptura sancta per totū mundū legitur ⁊ intelligitur.
Quattuor quoq; circulos aureos
preparabis: ⁊ pones in quattuor
† s. mundi. ·|· s. scripture. † s. qꝛ quadrifoꝛmiter diuinā scripturā distinguimus.
†angulis eiusdem ·|· mense †ꝑ singu
† s. qꝛ qui libris euāgelii in hac vita vtimur corona vite in celis superamus·
los pedes. † Subter coronā erūt
† s. libri euāgelii ·|· s. fixā·s· teneāt mentē in lectione euangelii.
†circuli aurei· vt ·|· mittantur vectes
† s. predicatores. ·|· s. scriptura † s. ad corda
ꝑ †eos: ⁊ possit ·|· mensa †portari. Ip
auditorū s. qꝛ predicatores fortes nulla putredine corruptibiles.
sos quoq; vectes facies de lignis
s. fulgore sapientie.
sethim: ⁊ circūdabis auro ad sub/
uehendam mensam. Parabis et
† s. mordacē predicationē que·s· mordet vicia.
s. quib⁹ acetum ferebatur. s. varia vasa varie distinctiones verbi ꝑ capacitate auditorum.
·|· s. vberē doctrinā s. phialas quasi hialas· quia hialim vitrū dicitur † s. Qui·s· ad orandū predicando excitent· thus enī orationē significat·
†acetabula ac ·|· phialas· †thuribu/
s. angustam scientiā· s. deo.
la ac cyathos: in quibus offerēda

supra ꝓpiciatoriū habet arca: qꝛ angelica mysteria vl' eloquia diuina eo de/ racius ecclesiā iuuāt· quo ipsa in fundamēto summe veritatis stabilia ꝯsistāt.

¶ Facies et mēsam ⁊c. Be· Mensa de lignis sethim scriptura est de fortib⁹ verbis patrū factisq; compacta: q̄ dn̄i eterna gaudia ⁊ quomodo ad ipsa ꝑueniatur ostendit. cibū vite suggerit· Longitudinē habet cū ꝑseuerā/ tiam cepte religionis insinuat· latitudinē cū amplitudinē charitatis· altitu/ dinem cū spem resurrectionis. Longitudo duorū cubitorū· qꝛ actiua conuer satio duabus maxime virtutib⁹ consistit ·mū dicia ·s· ⁊ innocentia. Vn̄ religio munda et immaculata apud de/ um ⁊ patrē. hec est visi tare pupillos ⁊ vi·in·t eo· ⁊c. In eo enī q̄ ait visitare pupillos ⁊ vi/ duas ⁊c. cuncta q̄ indi gentib⁹ ꝓximis miseri/ corditer debem⁹: osten dit. In eo vero qd̓ ad dit: ⁊ immaculatum se custodire ab h̓ seculo omnia quib⁹ caste vi/ uere oportet exprimit. Vn̄ sint lumbi vestri precīcti ⁊ lu· ar· ⁊c. Q̄ vero sequit͛· ⁊ vos simi les hoib⁹ expectantib⁹ dn̄m suū ⁊c· altitudi/ nem mense·i· spem fu/ ture retributōis signifi cat. Q̄ mensa vnū cu/ bitū in latitudine ha bet· vnitatē charitatis quā totum vetus ⁊ no uum testamentum ꝑdi cat· ostendit. Vna enī est charitas ⁊ simplex qua deū ⁊ ꝓximū ⁊ ini micos amare iubemur q̄uis recta distātia de um primo loco· inimi/ cos vltimo· pro differentia quorū meritorū ꝓximis dispar est modus impen/ dendus amoris. Iacob nanq; oēs filios: sed ioseph merito innocentie pre ceteris diligebat. Vnde introduxit me rex in cellam vinariā· ⁊ ordinauit in me charitatem.

¶ In altitudine cubitū ⁊c. Bed· Q̄ altitudo cubitū ⁊ semissem ha/ bet. Cubitus sicut in altitudine vnitatē spei celestis significat: qua expecta/ mus deū de celis remuneratorē· Nā ⁊ si ꝑ diuersitate meritorū multe mansi/ ones in domo patris sint: vnū tn̄ est regnū celi in quo oēs recipiunt͛ electi Semis vero initiū contemplatōis· quo quidā sanctorū etiam in carne positi meruerūt frui: quib⁹ nō solum sperare celestia: sed etiā videndo partim ꝑgu stare donatū est. in quib⁹ mensa tabernaculi·i· diuina scriptura· qua ecclesia semp reficit͛· sup cubitū cōmunis spei semissem in altitudine adiūgit. qꝛ gau/ dia illis ꝑmonstrata· anteq; reddita ꝑsignat· qꝛ qd̓ raptim ⁊ in transitu fit· ꝑ dimidiū nō ꝑ plenū cubitum figuratur.

¶ Faciesq; illi labiū ⁊c. Bed· Labiū aureū fit in mensa ꝑ circuitum qꝛ doctrina sacri eloquij ꝑ munda predicatorū ora ministrat͛· neq; illorū lo/ cutio qui diuina arcana tradiderūt humane cōfabulationis sermonib⁹ cō/ taminari cōsentiebant: sed ociosa verba grauiter ferebant ⁊ redarguebant. Vel labium aureū fit mense ꝑ circuitum· qꝛ sancta scriptura ex omni parte sue locutionis cū recte intelligit͛· claritatē celestis sapiētie sonat. Labio coro na additur: qꝛ lingua ꝑdicantiū auditorib⁹ gloriam vite eterne promittit. Corona quattuor digitis alta fieri precipit͛: qꝛ altitudo perennis corone ꝑ quattuor euāgelia ostendit͛. Vel qꝛ ꝑ custodiā euāgelice fidei ⁊ operationis ad coronā vite oportet ꝑuenire. Bene aūt ꝑ digitos libri signantur· qꝛ ta/ bule legis digito dei scripte· ⁊ in euāgelio dn̄s districtionē legis temperatu rus digito scribebat in terra dicens: qui sine peccato est: prim⁹ in illā lapidē mittat· Digitus dei spiritus domini· Vn̄ q̄ matheus in digito dei· Lucas quasi exponendo dixit in spiritu dei. Igitur labio mense aureo corona au/ rea quattuor digitis alta supponitur: qꝛ purissima ꝑdicatorū eloquia spem superne beatitudinis expectant· que in mysterio sancti spiritus in quattuor euāgelij libris cōtinetur. Nec solum ipsi ꝓmium laboris in celis accipiunt sed obtemperantib⁹ sibi eandem vite coronā certa euangelice veritatis autori tate promittunt. Corona vero interrasilis qꝛ eternū regnū omnib⁹ indifferē ter datur: sed pro qualitate accipientiū singulis distribuitur. Nō esset autem interrasilis: si claritas future retributōis equalis oīb⁹ pāderetur. sed stella differt a stella in claritate: sic ⁊ resurrectio mortuorū corona distincta varijs sculpturis sed cōpetenter ordinatis apposita est. Vna enī vita omnib⁹ iustis promittitur. vel multiformis pro diuersitate meritorū gloria singulorū.

¶ Coronā ⁊c. et super illa altera co. Bed. Corona aurea addit͛· cū ꝑ euangeliū his q̄ mandata custo/ diunt vita eterna pro/ mittit͛. Si vis ad vitā ingredi serua mādata Nō homicidiū facies nō adulterab ⁊c. huic corona aureola suppo nitur· cū d͛. Si vis ꝑ/ fectus esse vade ⁊ ven/ de oīa q̄ habes ⁊c. ad hanc coronā ꝑtinet cā ticum nouū qd̓ virgi/ nes tm̄ corā agno con/ cinunt· ⁊ qui sequūtur quocūq; ierit. Vel co rona aurea labio men se apponitur· cū in scri ptura discim⁹: egrediē tes de corpore aīas in celis eterna recipe p̄re/ mia· huic aureola sup ponitur: cū in scriptura dicitur: qd̓ ei sublimi/ or gloria in receptione corporū seruetur.

¶ Per singulos ⁊c. Be· Mensa taberna/ culi q̄ttuor pedes ha/ bet: quia verba celestis oraculi vl' hystorice vl' allegorice vel tropolo gice·i· moraliter· vel anagogice accipiunt͛. Hystoria est cū res q̄n secundū litterā vel dicta vel facta sit plano sermone refert͛. Sicut pp̄ls ex egipto sal/ uatus· vel tabernaculū in deserto factū. Allegoria cū verbis vel reb⁹ mysti/ cis ꝑsentia xp̄i ⁊ ecclesie sacramēta signant͛. Vbi ita: Egrediet͛ virga d͛ ra dice iesse· ⁊·f·d·r·e·as· qd̓ est apte dicere. Nascetur virgo maria de stirpe da uid· ⁊ xp̄s de stirpe eius. Reb⁹ vt populus de egipto ꝑ sanguinem agni sal uatus· ecclesiā significat passionē xp̄i a dyaboli dominatione liberatā. Tro pologia·i· moralis locutio ad institutionē ⁊ correctionē morū aptis vel fi/ guratis verbis respicit. Apertis ita: Filioli mei nō diligam⁹ verbo nec lin/ gua: sed·o·⁊·v· Figuratis ita omi tp̄e sint vestimenta tua candida· ⁊ oleū de capite tuo nō deficiet. Anagogia·i· ad supiora ducens locutio est· q̄ de pre mijs futuris· ⁊ de vita futura in celis· mysticis vel apertis verbis disputat. Apertis sic· Beati mundo corde·q·ipi·d·vi· Mystice sic· Beati qui lauāt stolas suas vt sit potestas illis in ligno vite· ⁊ ꝑ portas intrent ciuitatē· ac si patenter dicat· Beati mundāt cogitatōnes ⁊ opa vt possint deū videre: qui ait: Ego sum via veritas ⁊ vita· ⁊ per doctrinā ⁊ exēpla precedentium intrent in regnum celorum.

¶ Vt mittantur vectes ⁊c. Bed· Per circulos mittuntur vectes ad subuehendā mensam: qꝛ doctores vt verbis sacre scripture auditores refici ant: necesse est vt mentem in euāgelica lectione figant· vt ad fidem ⁊ sensū illius omnē interꝑtationis ⁊ doctrine sue intentionem dirigant· ne aliquid aliud agendū ⁊ sperandū amandum ve in scripturis doceant· q̄ in quattu or libris euāgelij inuenitur· qui dū oīa scripture verba ad fidem ⁊ dilecti onem euangelij referunt· quasi totam dei mensam cum panibus ⁊ vasis in quattuor circulis portant.

¶ Parabis et acetabula Bed· Varia vasa que fiunt ad offerenda libamina: varie verbi distinctiones sunt pro capacitate auditorū· qꝛ nō om nibus oīa cōueniunt· aliter sapientes· aliter insipientes· aliter pauperes· alirer diuites· aliter sani· aliter infirmi· aliter senes· aliter iuuenes· aliter vi ri· aliter femine· aliter celibes· aliter cōiugati· aliter prelati· aliter subditi: do cendi sunt. que tamen vasa omnia ad mensam domini·s· tabernaculi· ⁊ ad

offerenda libamina ꝑtinent. Quecunqꝫ em̄ diuerſa pro diuerſitate audien tium dicunt᷑: in regula ſacre ſcripture inueniuntur· ⁊ ad offerenda dn̄o vo ta bonoꝝ opeꝝ excitant corda auditoꝝ. Unde quiſputas eſt fidelis diſpen ſator ⁊ prudens ꝛc.

¶ Grego· Parabis acetabula ꝛc. Quid ꝑ phialas ⁊ ciathos niſi menſu ra ꝑdicationis accipitur: vt ſingulis· ſ· iuxta capacitatē ingenij conferat᷑· de bet em̄ ſubtiliter qui docet ꝓſpicere· ne plus ſtudeat ꝙ ab auditore capitur ꝑdicare. Debet ⁊ infir mitati audientium ſeſe cōtrahere: ne dū ꝑuis ſublimia· ⁊ ideo nō ꝓ futura loquit᷑: ſe magiſ curet oſtendere ꝙ au ditoribꝫ ꝓdeſſe. Juben te aūt dn̄o nō ſolū phi ale ad menſā taberna culi· ſʒ etiā ciathi ꝑpa rant᷑. In phialis lar ga predicatio. In cia this minima ⁊ tenuis ſignificatur. In mēſa ergo dn̄i phiale ⁊ cia thi: q: in doctrina ſa cri eloquij non ſolū ex hibenda ſūt magna ⁊ arcana ꝗ delectēt: ſʒ eti am ꝑua ⁊ ſubtilia ꝗ qꝫ per guſtum noticiā pre ſtent.

¶ Idē greg· Aliꝰ do ctrina veritatis plenuſ auditores inebriat· et quaſi phialam porrigit· aliꝰ explere qđ ſentit nō valet· ſʒ etiā q: vtcunqꝫ de nunciat: ꝑ ciathuꝫ guſtū ꝑbet. Qui ergo ꝑ doctrinā ſapiētie miniſtrare phi alas nō poſſunt· ꝙtū ꝑ diuina largitate ſufficiūt ꝓpinēt, primis ciathos vbi

¶ Et pones ſuper ꝛc. Joſephus dicit duodecim panes ex ſimila fieri ſingulos ex duabus decimis· qui ſabbato ſuper menſam ſex hinc: ⁊ ſex inde ponebāt᷑· ſuꝑ queqꝫ patena aurea cū pugillo thuris· ⁊ ſic ſeruabant᷑ vſqꝫ ad aliud ſabbatū in quo thus cremabatur· panes vero ſacerdotes comedebāt calidos cum thure reponentes.

¶ Bed· Et pones· ſ· m· p· ꝛc. Bene panes ꝓpoſitionis vocantur· q: ſemꝑ debet patere ſermo ſalutis cunctis fidelibꝫ· nec vnqꝫ deeſſe oportet in eccleſia verbū ſolatij· qđ dn̄s per ꝑcones veritatis mundo ꝓponens in cōſpectu ſuo apparere: ⁊ vſqꝫ in finē his ꝗ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā īceſſant᷑ abūdare voluit

¶ Facies et candelabrū ꝛc. Greg· Candelabꝝ xp̄s eſt· in quo natu ra humanitatis fulſit lumine deitatis: vt mundi candelabrū fieret· cuiꝰ lu mine peccatoꝝ tenebras ſuas agnoſceret. Ex auro puriſſimo· q: noſtrā natu ram ſine culpa ſuſcepit. Ductile aūt feriendo producit᷑· q: chriſtus ex conce ptione ⁊ natiuitate ꝑfectus deꝰ ⁊ homo extitit: ſʒ tn̄ paſſionū dolorem ꝑtulit ⁊ ſic ad reſurrectionis gloriam peruenit· ⁊ ſecunduꝫ corpus per paſſionis cō tumelias ad immortalitatem profecit. Nā iuxta anime meritum quo potuiſ ſet proficere omnino nō habuit. In membris aūt que nos ſumus quotidie paſſionibꝫ ꝓficit: q: dū tundimur ⁊ ꝓficimꝰ· eiꝰ corpus eſſe meremur. Ipſe ꝓ ficit de cuiꝰ corꝑe dicit᷑· haſtile eius ⁊ calamos ꝛc. haſtile em̄ eccleſia eſt que eſt corpus eius· q: inter tot aduerſa libera ſtat. Calami qui de haſtili proce dunt· ꝑdicatores ſunt: qui dulcē ſonum mundo ediderunt· i· canticū nouuꝫ Scyphi ora doctoꝝ· qui nos vino ſcientie debriant: vt oblectamenta mun di ꝗ amauimꝰ obliuiſcamur. Spherula ꝑdicationis volubilitas· ſphera eī omī tempore voluitur· ⁊ ꝑdicatio nec aduerſitate tardatur· nec proſperitate eleuatur: inter aduerſa fortis· inter proſpera humilis· nec timoris habet an gulum· nec elationis ſupercilium. Bene antē poſt ciphos ⁊ ſpheras lilia de ſcribantur: q: poſt ꝑdicationis ebrietatē ⁊ volubilitatem· illa virens patria ſequit᷑· que animabꝫ ſanctis· i· floribꝫ vernat eternis. Sciphi ergo ⁊ ſpheru le ad laborem pertinent· lilia ad retributionem.

¶ Bed· Facies ⁊ candelabꝝ ꝛc. Candelabꝝ tabernaculi ſicut menſa vni uerſalem ꝑſentis temporis eccleſiā ſignificat. Ideo nanqꝫ ſunt ante velū in tra qđ arca poſita: q: nondū ad viſionē redemptoriſ meruit intromitti. Mē ſa eſt· q: his qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiam· victum quotidie celeſtem ne de ficiant impendit. Candelabꝝ eſt: quia iter lucis errantibꝫ oſtendit· id eſt· lu cernam verbi· cui lucerne dum ſe humiliter ſubijcit· ad agenda· ſ· que ſermo dei precipit a voluptatibus abſtinens ad ſperanda ⁊ diligenda que promit tit a viſibilibꝫ gaudijs ſuſtollens· quaſi candelabrum efficitur· quia ſuis per omnia voluptatibus imperium celeſte preponit· ⁊ claritatem verbi omnibꝰ

ſ bonoꝝ operū vota. ſ Sapientia.
ſunt libamina ex auro puriſſimo.
† ſ apoſtolos· vel oms̄ doctores ſuccedētes. ſ do ctores ſpūales qui in lege meditantur die ac no cte ⁊ cunctis eccleſiā intrantibus refectionē ver bi offerunt ·|· ſ q: ſemper in ꝓpatulo debet eſſe
Et pones ſuꝑ menſam † paneſ ·|· pro
cunctis ſermo ſalutis † ſ beneplacito.
poſitionis in † conſpectu meo ſemꝑ
† ſ eccleſiam que lucem verbi predicando· ⁊ faci endo oſtendit. ſ chriſtū. ·|· ſ malleis paſſionis.
Facies ⁊ † candelabruꝫ ·|· ductile de
† ſ q: naturā noſtrā ſine culpa ſuſcepit. ſ fulgo re ſapientie. ·|· ſ eccleſia que inter aduerſa libe
† auro mundiſſimo. ·|· Haſtile eius
ra ſtat. † ſ hic eſt chriſtus eccleſie caput media toꝝ dei ⁊ hominū· ex quo totū corpꝰ conſtructum creſcit in augmentū dei. ſ qui cantant canticum nouum ·|· ſ q: auditores vino ſciētie inebriant. † ſ qui ſemper voluuntur· nec ꝓſperitate nec ad uerſitate tardantur.
⁊ † calamos ·|· cyphos· ⁊ † ſpherulas
† ſ eternā retributionem. ſ q: poſt om̄ia ſequit᷑. patria que floribus animaꝝ vernat· ·|· ſ q: oīs virtꝰ ⁊ gloria ſanctoꝝ ex deo eſt † ſ ſenariꝰ per
ac † lilia ex ·|· ipſo procedentia. † Sex
fectionem ſignificat.
calami egredientur ex lateribus·
† ſ propter tria tempora ſeculi ante legem· poſt legem· ſub gratia ſ qui fideꝫ ſancte trinitatis pre dicarent. ſ noe· daniel· ⁊ iob. ·|· ſ qui poſt incar nationem eandē fidē aperte predicant ſ qui in le
† tres ex vno latere: ⁊ ·|· treſ ex altero
cto· qui in agro· vel in mola ī die iudicij reperient᷑
Tres cyphi quaſi in nucis moduꝫ
per calamos ſingulos· ſpherulęqꝫ
ſimul ⁊ lilia· ⁊ tres ſimiliter cyphi
inſtar nucis in calamo altero· ſphe
rulęqꝫ ſimul ⁊ lilia. Hoc erit opus

predicando ⁊ faciendo oſtendit.

¶ Et calamos ꝛc. Bed· Scilicet ꝑdicatores de haſtili procedentes· ꝗ a domino inſtituti dulcem ſonum· i· canticum nouum mundo ediderūt. Ca lami ſunt etiā oms̄ eccleſie filij· qui dicenti ꝓphete· cantate dn̄o canticū no uum ꝛc. obtemperantes reſonant in laudibꝫ domini: direxit greſſus meos· ⁊ immiſit in os meum canticum nouum ꝛc. Per ciphos vero qui vino replē tur auditores ſignantur· qui ad vocē predicantium vino ſcientie replentur· ⁊ quia vino interne di lectionis corda inebri ata infatigabili deſide rio ad deum tendunt. Poſt ciphoſ ſpherule ſunt. Sphera em̄ omī parte voluitur: ⁊ men tes electoꝝ nec aduerſi tate nec ꝓſperitate cor rumpunt᷑: ſʒ per ſancta deſideria proficiunt in oībꝫ. Bene aūt poſt ca lamos ⁊ ciphos ⁊ ſphe rulas ī calamo lilia de formantur: q: poſt gra tiam ꝑdicationis· poſt debriatōem potꝰ ſpūa lis poſt irreuocabilem curſum ſancte opatōiſ virens patria ſequitur ꝗ aīabꝫ ſanctis· i· flori bus vernat eternis.

¶ Sex calami ꝛc. Be· Senariuſ in quo factus mundus ꝑfecti onem deſignat· tres calami de vno latere egredient᷑· ⁊ tres de altero: q: fue runt doctores an̄ aduentū dn̄i· qui fidē trinitatis myſtice deſignarēt· ⁊ ꝙtū rudes cape poterant ꝑdicarent. Un̄: verbo dn̄i celi firmati ſunt· ⁊· ſ· o· e· o· v· eoꝝ. Sunt ⁊ modo ꝗ apte predicāt· ita vt oms̄ qui ad xp̄m ꝑtinent ean dem fidē conſequātur· ſecundū illud baptizantes eos in noīe pr̄is ⁊· f· ⁊· ſ· ſ· Un̄ paulꝰ: Gratia dn̄i nr̄i ihu xp̄i ⁊ charitas dei· ⁊ com· ſ· ſ· ſ· ſ· cū· o· uobis

¶ Tres ex vno. Greg· Item tres calami ex vno latere: ⁊ tres prodeunt ex altero: q: ante ⁊ poſt incarnationem trini fuerunt in eccleſia gradꝰ fideliū coniugatoꝝ ⁊ continentiū ⁊ rectoꝝ. Un̄ ezechiel tres tm̄ viros noe· ſ· ⁊ da niel ⁊ iob liberandos predixit. In noe em̄ qui arcam rexit in vndis prepoſi tos eccleſie. In daniele qui cōtinenter vixit cōtinentes vel virgines. In iob vero ꝗ in coniugali vita exemplar patientie prebuit bonoꝝ vitam oſtendit hi ſunt qui ſecundū euangeliū in lecto: in agro: ⁊ in mola repientur in die iu dicij· quoꝝ ſinguli aſſumunt᷑· ſinguli relinquent᷑. In lecto enim quies conti nentiū. In agricultura: induſtria predicantiū. In giro mole labor cōiuga torum. Et q: in oībꝫ quidā elegendi ſunt· quidā reprobandi· de ſingulis di citur: vnus aſſumet᷑: ⁊ alter relinquet᷑. Sʒ q: ſublimius eſt meritū predican tium ꝙ continentiū· ⁊ cōtinentiū ꝙ cōiugatoꝝ· ſummi calami qui hinc inde exeunt· doctores ſignificant. Inferiores vero cōtinentes· infimi cōiugatos. diuerſis ergo locis de haſtili procedūt· oms̄ tn̄ ſuo loco ⁊ ordine reflexi in al tum ad vnaꝫ ꝑueniunt ſummitatē· vt cōſeruent lucernaꝝ equalem ſuper ſe poſitionē· ꝙuis meritoꝝ gradibꝫ diſcreti· vna tn̄ fide veritatis imbuti· ad vnā in celis veritatis lucem ꝑuenturi· ⁊ quāto quis in hac vita xp̄o adheſit tanto vicinior viſione eius fruetur.

¶ Bed· Qui vino ſapientie deſiderātes repleri· ⁊ ad exemplar preceden tium ſe informāt· quos inuiſibiliū bonoꝝ dulcedine ⁊ dilectione plenos eſſe nouerūt· tres ciphi ⁊ ſpherule ⁊ lilia ꝑ ſingulos calamos tria tempora ſigni ficant· quibꝫ electi ante incarnatōem ⁊ poſt deo deuote vixerūt· ante legem· ſub lege· ⁊ ꝓphetarum tempore· poſt aſcenſionem quoqꝫ congregata eſt pri mitiua eccleſia de iſrael nō de gentibꝫ· in fine de reliquijs iſrael. Calamꝰ pri mus in vno latere habet tres ciphos ſpherulas ⁊ liliā: q: pars doctoꝝ ante incarnationē habuit tres ordines eoꝝ qui hauſtū gratie quaſi ciphi ſitirēt vel in via dei quaſi ſpherule currerent. vel ſuꝑne donum retributōis quaſi candorem ⁊ odorē liliorum expectarēt· i· ante legem· ſub lege· ⁊ ſub ꝓphetis Secundus calamꝰ quoqꝫ eadē habet: q: cōtinentes illiꝰ temporis tres or dines ſanctoꝝ eadē diſtinctōe temporū habuerunt.

¶ In nucis ꝛc. Nux eccleſiā ſignificat. Unde deſcendi in ortum nucū. Nux em̄ dulcem fructum habet intus· ꝗ niſi fracta teſta nō oſtendit᷑ intus· ſic ſanctorum vita ſuauitatē gratie in corde cōſeruat· ꝗ non cognoſcitur ex terius· niſi ſoluto carnis domicilio aīe ī celeſti luce ſeſe conſpiciant.

¶ Bed· Tercius ſimiliter calamus tres ciphos· ⁊ ſpherulas· ⁊ tria habet

lilia. q̄ꝛ multi cõiugati ante legem· ſub lege· ⁊ ſub ꝓphetis erant: qui verbuꝫ
dñi audire· viã eius currere· bonoꝝ opum p̄mia expectare gauderent.
¶Bed. Item Ex alio latere· primus calam⁹ ſecundus ⁊ tercius ciphos ⁊
ſpherulas· tria quoqꝫ habebat lilia· q̄ꝛ in vtroqꝫ teſtamento in doctoribꝫ in
cõtinentibꝫ ⁊ in cõiugatis deo deuotis· tres fuerunt ordines tempoꝝ diſtan
tia. In primitiua· ſ· eccleſia de iſrael· in noſtra electõe d̄ gentibꝫ. In vltima
collectione reliquiaꝝ iſrael: qui oĩs ſuo tp̄e verbo vite debriari in via pa/
cis ꝓperare· candorem
ꝑpetue lucis videre de
ſiderant.

¶In ipſo aũt ⁊c.
Bed. Diximꝰ ipſum
candelabrũ· i· ſtipitem
candelabri mediuꝫ de
quo calami procedũt
ſignificare xp̄m· de cu
ius gratia iuſti q̇d q̇d
habent boni accepunt
Vñ Ego ſũ vitis vos
palmites ⁊c. Quaſi e/
go ſum candelabrum
vos calami. Sicut ca/
lamꝰ nõ poteſt ſe erige
re ad ſupportandũ lu/
cernã: niſi fixꝰ in cãde
labri ſtipite· ſic ⁊ vos
niſi in me manſeritis·
lucem veritatis ⁊ fidei
ferre nõ valetis. In cã
delabro quattuoꝛ cy/
phi· q̄ꝛ in quattuoꝛ li/
bris euangelij de dño
ſcriptis guſtũ vini no/
ui· i· doctrine inuenimꝰ
qd non vtres veteres
· i· terrene adhuc men/
tes· ſed innouata per
ſpiritum corda capiunt.

ſex calamoꝝ: qui producendi ſunt
† ſ q̄ꝛ dominus poculũ ſapientie ꝓpinauit· curſũ bone opationis oſtendit ⁊ dedit· ⁊ celeſtis patrie aditum patefecit. ⁘ ſ chriſto de cuiꝰ gratia omnes accepiũt. ſ medio· ſ· ſtipite.
de haſtili. † In ipſo aũt ⁘ cãdelabro
ſ euãgelici libri qui nobis vinũ ſapiẽtie ꝓpinãt ad curſum boni operis nos inſtruunt· vt lilia· i· re
erũt quattuoꝛ cyphi in nucis mo/
muneratione eternã conſequamur.
dum: ſpherulęqꝫ ꝑ ſingulos ⁊ lilia
ſ q̄ꝛ corda ſanctoꝝ· donis· mandatis· ⁊ ꝓmiſſio
Spherulę ſub duobus calamis ꝑ
nibus dominicis ſuſtentantur.
tria loca: qui ſimul ſex fiunt proce/
† ſ q̄ꝛ omnes ſpirituales gratie· ⁊ donationes ec
dentes de haſtili vno † Et ſpherulę
cleſie de chriſto ſunt † ſ xp̄s ⁊ imitatores eius.
igitur ⁊ calami ex ipſo erũt † vniuer
† ſ malleis tribulationũ extẽſa. ⁘ ſ q̄ꝛ ipſe chriſtus immunis a peccato ⁊ iuſticie operibꝰ clarus quẽ imitantur pro ſuo modo membra. † ſ dona ſpiritusſancti que in nocte huius ſeculi tenebras cecitatis illuſtrant.
ſa † ductilia de ⁘ auro puriſſimo † Fa
† ſ lampades· ſ· vbi oleũ accendebatur.
cies ⁊ † lucernas ſeptem· et pones

¶Spherulęqꝫ per ſingulos ⁊c. Bed· Sunt per ſingulos cyphos
ſpherulę ſimul ⁊ lilia· q̄ꝛ idẽ dñs qui poculũ ſapiẽtie ſpũalis ꝓpinauit· curſũ
quoqꝫ opationis inoffenſum oſtẽdit· ⁊ vt habere poſſimus donauit· ⁊ ne in
uacuum curramꝰ claritatẽ patrię celeſtis promiſit· ⁊ adituꝫ eius: gratia ſua
nobis patefecit· vel q̄ꝛ ſub duobꝫ calamis ꝑ tria loca cyphi ſpherulę ⁊ lilia
fieri mandantur: poſſumus dicere q̄ꝛ tribꝫ fideliũ gradibꝫ cõiugatoꝝ· conti/
nentium· virginũ· doctrinã veritatis apuit· curſum opationis impetrauit· ⁊
hereditatis immarceſſibilis bñdictionẽ promiſit ⁊ donauit· apte quoqꝫ cy/
phi· ſpherulę· ⁊ lilia· nõ ſup calamos· ſꝫ ſub calamis eſſe iubent̄· q̄ꝛ corda pre
dicantium· immo electorum omniũ ne ad infima labant̄· donis· mandatis·
⁊ promiſſionibꝫ dominicis ſuſtentant̄· ⁊ ad amãda celeſtia ſubleuant̄. Vñ
leua eius ſub capite meo· ⁊ dextra eiꝰ· am· me.
¶Be· Cyphi· ſpherulę· ⁊ lilia ſub duobꝫ calamis ſunt· q̄ꝛ in vtroqꝫ teſta/
mento fidelibꝫ q̄uis cerimonijs diſtantibꝫ eadeꝫ dño ſeruiendi mandata·
eadem regni celeſtis eſt conſeruata gloria. Quartus autem cyphus· ſphera
lilium· quę ſupra oĩs calamos iuxta ſublimitateꝫ fuere candelabri proprię
ad xp̄m ꝑtinent: qui nõ ſolũ electis virtutũ ſcientiã ⁊ operationẽ ⁊ remune/
rationem tribuit: ſed etiã in ſe ipſo figurã cyphi oſtendit: cũ ſe plenũ ſpiritu
ſancto eſſe oſtendit. Et ſpherulę cũ exultauit vt gigas ad· c· vi. Lilij quoqꝫ
cũ aſcendens ad celos apud patrem clarificatus eſt. Bene hic cyphus ſphe
ra ⁊ lilium altioꝛ calamus eminet: q̄ꝛ dona quę xp̄o deus contulit omnẽ trã
ſcendunt modũ humanę capacitatis. Vnicuiqꝫ eñ data eſt gratia ſecũdũ
menſurã donationis chriſti. In ipſo aũt habitat omnis plenitudo diuini/
tatis corporaliter.
Et ſpherulę igitur ⁊c. Be· Oĩne opꝰ candelabri· i· ſtipes ⁊ calami ex ip
ſo procedentes cũ omni ſuo ornatu de auro fiunt: q̄ꝛ ip̄e chriſtus immunis a
peccato: ⁊ iuſticię operibꝫ clarus apparuit in mundo· cuius innocentiaꝫ· ⁊ iu
ſticiam membra eius in hac vita pro poſſe imitantur. In futuro ipſi adhe/
rendo veraciter perficient. Ipſe aurum ductile fuit· ductile eñ feriendo pro
ducitur ⁊ redemptoꝛ noſter ex conceptione ⁊ natiuitate perfectus deus ⁊ ho
mo paſſionũ ictus pertulit· ⁊ ſic ad reſurrectionis gloriam peruenit· ⁊ omnes
qui volunt pie viuere in illo pſecutionem patiuntur ictibꝫ paſſionuꝫ ad im
mortalitatis gloriã dilatandi. Vñ in tribulatõe dilataſti michi.
¶Facies ⁊ lucernas ⁊c. Bed· Lucernę ſeptem· ſeptẽ ſunt dona ſpi/
ritusſancti· q̄ in chriſto ſemꝑ manſerunt: ⁊ fidelibꝫ ſecundũ voluntatẽ eius
diſtributa ſunt: hę ſuꝑ candelabrum ponuntur: q̄ꝛ requieuit ſuper eum ſpiri
tus ſapientię ⁊ intellectus.
¶Vt luceant ex aduerſo ⁊c. Bed· Vnde vt mederer cõtritis corde
⁊ p̄dicarem captiuis indulgentiã ⁊c. Lucernę candelabri ex aduerſo taber/
naculum illuſtrabant: cum chriſtus plenus gratia ⁊ veritate omnibꝫ tribue/
bat de ſua plenitudine· Manſuetis ⁊ paupibus verbum euangelij cõmit/
tens· pœnitentibꝫ medelã indulgentię conferens. Nunc tempus eſſe parcẽdi
in futuro vniuerſalis
iudicij tempꝰ affirmãs

† ſ vnde ſpiritꝰ domini ſuper me. ⁘ ſ vnde vt mederer contritis corde ⁊· pre· ca· in·
† eas ſuꝑ candelabrũ ⁘: vt luceant
† ſ menſa in ſeptentrionali parte· vel plaga erat poſita· candelabrũ aũt e regione in auſtrali parte nõ recte ſed oblique. ſ ad illuſtrãdũ tabernaculũ ⁘ ſ forcipes· ſ· quibꝰ licinia emungebantur vt melius lucerent. ſ verba diuina.
† ex aduerſo. ⁘ Emunctoria quoqꝫ
ſ vaſa· ſ· que ſunt corpora ſanctoꝝ ⁊ corda ſ legalis obſeruantia.
⁊ vbi ea q̄ emuncta ſunt extinguãt̄
† ſ q̄ꝛ tunc carnaliter agebãtur que nunc ſpiritualiter diuinam claritatem habent. ſ q̄ꝛ verba diuina ⁊ dei gratia illuſtrãt corda ſanctoꝝ·
tur· † fiãt ex auro puriſſimo. Oĩne
ſ vel opus· ſ chriſti.
pondus candelabri cuꝫ vniuerſis
† ſ electis. ⁘ ſ Qd eſt maximum in ponderibꝰ et ſignificat pfectionẽ chriſti et eccleſie.
† vaſis ſuis habebit ⁘ talentuꝫ auri
† ſ multipharia chriſti et eccleſia ſacramenta. ſ angelicã conuerſationẽ et ſpontanee ſeruitutis humilitatem.
puriſſimi. Inſpice ⁊ fac ſcd̄ꝫ † exem
plar qd tibi in monte mõſtratũ eſt

C. XXVI.

¶Emunctoria ⁊c.
Bed· Verba quibus
manifeſte ſignat̄ i plu/
rimis nõ legis litteraꝫ
ſed ſpiritualẽ ſenſũ eẽ
ſeruandũ Vñ: Si cir
cũcidimini chriſtus ni
chil vobis ꝓderit.
¶Bed· Emunctoria
⁊ vaſa vbi q̄ emuncta
ſunt extinguunt̄· ſiunt
de auro puriſſimo: q̄ꝛ
diuina ſunt verba qui
bus ceſſio cerimoniaꝝ
p̄dicatur· ⁊ gratia dei
ſunt illuſtrata corda·
in quibꝫ legis vmbra
finem accepit: vt ſucce
dens euangelij verital
clariꝰ luceat. Conſtat
eñ apoſtolos ante paſ
ſionem ſoluiſſe ſabba/
tum· ⁊ poſt aſcenſionẽ
domini: ⁊ aduentũ ſpi
ritusſancti finem peni/
tus impoſuiſſe legalibꝫ
hoſtijs. In his ergo li
cinia emũcta extingue
bant̄. In quibꝫ litteralis obſeruãtia cõpleta exordiũ gratię mundo clarius
exhibuit. Itẽ finita mortali vita ⁊ ſuccedẽti immortali: ceſſabũt ex ꝑte maxi
ma opa vel dona lucis· quibꝫ nũc vtimur vt ſequant̄ p̄mia ęternę lucis in p̄
ſentia diuinę viſionis· ſ· ſcriptura q̄ hęc futura teſtat̄. Emunctoria ſunt au
rea ſpe futurę clariatis eximia vaſa· in quibꝫ q̄ emuncta ſunt extinguũt̄ cor/
pora ⁊ corda ſanctoꝝ immortalia· ⁊ ideo auro ſimilata· in quibꝫ ſꝫ mutatio
fiet: vt poſt temporalia dei beneficia perueniant ad ęterna quaſi emunctoria
⁊ vaſa aurea p̄bet apl̄s differentijs p̄ſentiũ ⁊ futuroꝝ bonoꝝ dicẽs: ſiue pro
phetię euacuabunt̄· ſiue linguę ceſſabũt ⁊c.
¶Bed· Emunctoria quoqꝫ ⁊c. Sunt quędã in ſcripturis p̄cepta· ⁊ i hac
vita ⁊ in futura ꝑpetuo obſeruãda (verbi gratia) Nõ habebis deos alienos
Et diliges dñm· d· t· e· t· coꝛ· t· ⁊c. Sunt alia q̄ toto tp̄e huiꝰ vitę obſeruari
iubentur· vt in futuro merces retribuat̄: Sicut illud· facite vobis amicos d̄
mam· ini· ⁊c. Sunt alia q̄ in veteri teſtamẽto iubente domino ſeruata· iam
choruſcãte euãgelio nõ iuxta litterã ſꝫ myſticũ ſenſum obſeruant̄· ſicut ſab/
batum· ritus hoſtiaꝝ· ⁊ hmõi. quę ſuo tempore cuſtodita a populo dei qua/
ſi licinia in lucernis candelabri ardebãt infuſa oleo deuotionis· incẽſa igne
verbi celeſtis. Cũ vero ab aplis p̄dicabat̄ hęc oĩa eſſe finita· ⁊ ſpũaliter tñ
eſſe ſeruanda· emungebant̄ licinia candelabri· vt repata melius lucerẽt. q̄ꝛ
ſublimiꝰ intellecta lucẽ doctrinę ſalutaris prębent· de repatione lucernaruꝫ
· i· ſcripturę intelligentia ſublimioꝛe dicit̄. Comedetis vetuſtiſſima veteꝝ ⁊
vetera nouis ſupuenientibꝫ abijcietis. Et alibi: Ecce noua facio oĩa.
¶Omne pondus ⁊c. Bed· Hoc eſt oĩe corpꝰ xp̄i cũ ipſo· ſ· oĩs ele
cti· a ſummo vſqꝫ ad infimũ. q̄ꝛ oẽs q̄uis in diuerſis gradibꝫ· ętatibꝫ· ſexibꝫ
vni eidẽqꝫ autoꝛi ꝑpetuę lucis tp̄e ſuo ⁊ loco quaſi candelabro aureo fixa
mente inhęrent· vt eiuſdẽ lucis participes fiant. Talentũ pondus plenuꝫ· ⁊
pfectum eſt· q̄ꝛ iuſtus dominus in omnibꝫ vijs ſuis· ⁊ qui gratiã fidelibꝫ ſuis
vt bene opentur tribuit: ⁊ coronã iuſticię reddit: reprobis quoqꝫ iuxta opa
reſtituit· qui vero inſtar auri bonis opibꝫ fulgent in candelabꝛ domini ꝑfi/
ciunt· q̄ꝛ glorię conditoris participes fiunt. Qui aũt peccatis graues tanq̄
plumbũ in iudicio apparẽt: mergũtur tanq̄ plumbũ in aquis vehementibꝫ·
qui merito ſceleꝝ in abyſſum grauantis pęne decidunt.
¶Inſpice et fac ⁊c. Oſtenſum eſt moyſi in monte exemplar candela/
bri qd faceret· q̄ꝛ in altitudine cõtemplatõis didicit multipharia xp̄i· ⁊ ec/
cleſię ſacramenta: q̄ nõ aperte rudi populo proferre volebat· ſed in ope can
delabri ⁊ vaſoꝝ eius ſignabat· donec chriſtus veniret· qui ſenſum figuraꝝ

reuelaret. Unde moriendo velum templi ſcidit. ⁊ arcana ſanctorum q̄ tecta fuerant patefecit: diſcipulis quoqȝ ſenſum aperuit: vt intelligerēt ſcripturas Omnis enim ſcriba doctus in regnum celorum cum ea que in litteris ſanctis de fide catholica ⁊ actione pia didicerit. ipſe facere ⁊ alios docere precipitur. inſpicere ⁊ facere ſecundum exemplar qđ ſibi in monte monſtratū eſt iubetur. Inſpicit eñ diligenter exemplar. ſ. monſtratum. ⁊ ſecunduȝ hoc ad inferiora rediens facit. cum que per ſublimitatem diuini ſermonis intus credenda ⁊ agenda intelligit: ſedulo corde ſcrutatur. ⁊ horum exēplar auditoribus executione opis ⁊ verbo doctrine oſtendit.

C. XXVI.

¶ Tabernaculum ita fiet ⁊c. Be. Tabernaculū qđ fecit moyſes in ſolitudine. ⁊ tēplum qđ fecit ſalomō in hieruſalem ſtatum vniuerſalis eccleſie ſignant: que partim regnat cum domino ī celis: partim peregrinat a domino ī terris. Tabernaculū edificiuȝ eccleſie que in laboribus exercetur. templum future quietis ſignificat: qđ quotidie animab⁹ illuc migrantib⁹ perficitur. quia moyſes tabernaculū populo dei dum iret ad terram ꝓmiſſionis condidit. Salomon vero templum in terra promiſſionis regno potitus conſtruxit. moyſes in ſolitudine. ſalomon in hieruſalem. que interpretatur viſio pacis. quia hic eccleſia in labore labentis vite. in ſiti ⁊ eſurie regni edificatur. illic in viſione ⁊ perceptione vere pacis cōſummatur. Unde in conſtructione templi dictum eſt: qđ malleus ⁊ ſecuris ⁊ omne ferramentum non ſunt audita: ꝑparatis extra hieruſalem lapidib⁹ ⁊ lignis ⁊ decenter aptatis. que ibi faciliime ſuo loco reddita aut cemēto necterentur aut clauis. quia in pace beatitudinis nō eſt fides tribulationib⁹ examinanda. aut vita probanda: ſed que hic caſtigata ⁊ ſedibus celi aptata eſt ibi glutino ⁊ vinculis mutue charitatis nunqȝ diſſoluenda in conſpectu conditoris ⁊ regis ad inuicem copulanda. Nam cum in hac vita multitudinis credentium fiat cor vnum ⁊ anima vna. ⁊ ſint illis omnia cōmunia. quadrantur lapides viui in edificiuȝ future domus domini. vt abſqȝ labore tarditatis ſuis ordinibus inſerātur. ⁊ copula diuine ⁊ ꝓprie dilectōis iungant.

¶ Bed. Poteſt figura vtriuſqȝ ſanctuarij ita diſtingui: vt opus tabernaculi tempus ſynagoge. opus templi eccleſiam que poſt incarnationem ad fidem venit. ſignificet. quia moyſes tabernaculum cum ſola hebreorum plebe fecit. Salomon vero templum cum proſelitorum multitudine fecit. adiuuāte cyro rege cum ſuis artificibus. qui nec natura. nec profeſſione iudeus. priori eñ populo dei doctores tantum ex ſua gente fuerunt: eccleſie vero primū de hebreis. poſtea creſcenti ⁊ dilatate etiā de gentibus. ſicut lucas. timothe⁹. tythus. Utriuſqȝ vero domus edificatio totius preſentis eccleſie ſtatum q̄ ab initio mundi vſqȝ ad vltimum iuſtum edificari non deſinit. ⁊ future gloriam vite. qua nunc ex parte fruitur: ⁊ poſt finem ſeculi in omnib⁹ membris ſuis fruitura eſt in eternum mirabili figuraꝝ varietate depingit.

¶ De biſſo ⁊c. Bed. In his quattuor cortinarum coloribus. quattuor iuſtificationes exprimuntur. In biſſo retorta caſtitate renitēs caro. In hyacintho mens ſuperna cupiens. In purpura caro paſſionibus ſubiacens. In cocco bis tincto ſcilicet mens inter paſſiones dei ⁊ ꝓximi dilectōe ꝑfulgens.

¶ Biſſus retorquetur in cortinas tabernaculi. quia lumbi carnis ⁊ mentis reſtringendi ſunt. vt caro a laſciuis motib⁹. ⁊ cor refrenetur a cogitationib⁹

¶ Hyacinctus aerei ⁊ celeſtis coloris. mentes eorum qui toto deſiderio celeſtia colūt ſignificat. Purpura ſanguinei coloris. ⁊ de conchilio ꝑ ſanguine deuota deo corda figurat. ⁊ pro deo mori parata.

¶ Longitudo cortine ⁊c. Bed. Si ab vno vſqȝ ad ſepteȝ omnes in ordine numeros pleno ordine numeraueris vigintiocto complebis. Unuȝ enim ⁊ duo ⁊ tria quattuor ⁊ quinqȝ ⁊ ſex ⁊ ſeptem. fiunt vigintiocto. Quia ergo in partibus ſeptenarij numeri. viceſimus octauus inuenitur. merito in eo cortinarum longitudo continetur. quia fides ſanctorum ⁊ patientia virtutum varietate diſtincta. in omnibus que agit aut patitur. nō humani gloriam fauoris. ſed ſuperne quietis beatitudinem expectat. hinc eſt ꝙ. xxviij. pſ̄ de conſummatione tabernaculi ſcribitur: qui de perfectione eccleſie cantatur. Unde adorate dñm in atrio. ſ. eius ⁊c. ⁊ in templo eius oēs dicent gloriam: quia in hoc perfectio eſt peregrinantis eccleſie: vt per fidem ⁊ opera bona ad requiem tendat.

Tabernaculū

† ſ. qȝ omnis perfectio eccleſie in ſola dei ⁊ ꝓximi dilectione. que in decalogo legis comprehenſa eſt ſubſiſtit: nec eſt eccleſie membrū qui nō diligit per quē edificatur ⁊ in quib⁹. i. deū ⁊ electos ei⁹. ſ. fideliū mentes. † ſ. decore virtutū. vnde. biſſinum eñ iuſtificatōnes ſanctorū. Et alibi. biſſus ⁊ purpura indumentū eius. qȝ eñ de terra oritur. ſȝ longo exercitio gramineū perdit. ⁊ candidū colorem recipit. ſignificat corpa caſtitatis decore nitida. de quib⁹ dicitur. Neſcitis quoniā membra veſtra templū eſt ſpūſſancti † ſ. amore dei ⁊ ꝓximi † ſ. ardēte ſanctoꝝ dilectōe. † ſ. diſtinctōne virtutum. † ſ. longanimis eccleſie patientia.

ita fiet. † Deceȝ cortinas de † biſſo retorta. ⁊ hyacintho ⁊ purpura † coccoqȝ † bis tincto variatas † ope plumario facies. † Longitudo cortine

† ſ. amplitudo charitatis que etiā inimicū diligit

habebit vigintiocto cubitos † latitudo † quattuor cubitoꝝ erit. † Unius menſure fient vniuerſa tentoria.

† ſ. qȝ quattuor ſunt euāgelioꝝ libri in quib⁹ exēplis ⁊ verbis chriſti charitas tenēda docet. ⁊ quattuor virtutes quaꝝ operatōe exercetur. † ſ. vn⁹ dñs. vna fides. licet diuerſe ſint virtutes ſanctorū

† ſ. ſancti veteris teſtamēti † ſ. in erectōe tabernaculi vt vnū opermentū fiat.

† Quinqȝ cortine ſibi † iungentur mutuo: ⁊ alie † quinqȝ † nexu ſimili coherebūt. Anſulas hyacinthinas in † laterib⁹ ac † ſummitatib⁹ facies cortinaꝝ: vt poſſint iuicē copulari † Quinquagenas † anſas cortina

† ſ. ſancti noui teſtamēti † ſ. eadeȝ pietate et caritate. ſ. hyacinct⁹ aerū coloris celeſtia ſignificat

† ſ. vita cōmuni et operatione ſanctorū. † ſ. qȝ terminum vite temporalis habemus omnes. eiuſdem ſpei certitudinē cōmunē tenemus.

† ſ. ꝓpter grām ſpūſſancti. vel gaudiū quietis future ad quā tēdūt † ſ. vel ulas. ſ. vinas charitatis

¶ Unius menſure fiant vniuerſa tentoria ⁊c. Bed. Et ſi variante pictura cortine differebant. vna tamen erant oīs longitudinis ⁊ latitudinis menſura temperate. quia ⁊ ſi donationes habēt electi differentes. vnus tamen dominus. vna fides. vnuȝ baptiſma. vnus deus ⁊ pater omnium

¶ Quinqȝ cortine ſibi iungentur ⁊c: Be. Narrat ioſeph⁹ ꝙ tabule teſtamenti ita fuerint decalago legis conſcripte: vt vtraqȝ tabula ꝯtineret quina verba. Unde ⁊ cortine decem que pulcritudineȝ tabernaculi iūcte complebant: ita tēpore congruo diſiūgebantur. vt quinqȝ in vtraqȝ parte ſimul permanerent: vt hec intuentes miniſtri ſanctoꝝ cum populo admonerentur ſemper obſeruāde legis. que decē verbis in duab⁹ tabulis comprehenſa. ſed quinario numero ꝑ vtrāqȝ diſtincta

¶ Bed. Uel priores quinqȝ que frontem ⁊ primaȝ tabernaculi ꝑtem protegebant vel faciebant. antiquum dei populum ſignauerunt: qui decreta legis in ſacramento circumciſionis hoſtiarum ⁊ cerimoniarum ſecundum litteram legis implebat. Sequentes vero quinqȝ que poſteriora tegebant. vel faciebant nos deſignauerunt. qui poſt aduentum domini ſacramenta legis ſpiritualiter ipſo reuelante ſeruamus. Oēs cortine vnius operis. ⁊ eiſdem depicte coloribus. ſed quine ſibi coniuncte: quia omnes vtriuſqȝ teſtamenti cultores in vnum deum credebant. ⁊ vnius pietatis ⁊ caſtitatis operibus ſeruiebant. ſed in celebratione ſacramentorum ſuas vterqȝ populus partes agebat. Nam paſſionis ſacramentum: per quam vtriqȝ redempti ſumus. illi in carne ⁊ ſanguine victimarum. nos in oblatione panis ⁊ vini celebram⁹ Illi venturam natiuitatem. paſſionem. reſurrectionem credebant ⁊ confitebantur. Nos iam facta. nec vlterius facienda. Sed cum tabernaculum erigebatur: omnes ad inuicem cortine nectebantur: quia cuȝ vniuerſa eccleſie pulcritudo ab initio vſqȝ ad finem ſeculi ꝑpendit: quaſi vna deceȝ cortinarum cōnexione tabernaculum decoratur:

¶ Anſulas hyacinthinas ⁊c. Bed. Anſulis hyacinthinis cortine inuicem copulantur: cum ſpes ſuperne beatitudinis vnita omnium ſanctoruȝ corda vna deuotione coniungit. que anſule apte dicuntur: quia non ſolum in laterib⁹: ſed etiam in ſummitatibus. id eſt. in extremis angulorum terminis fiebant. quia non tantum vita ⁊ opera ſanctorum cōmuni ad perfectionem itinere recte intentionis properant. ſed initium bone conuerſationis qđ per confeſſionem fidei ⁊ ſacramentorum celeſtium perceptionem geritur: nō ab inuicem diuerſum. ſed pari veritatis gratia omnes habent connexuȝ terminum huius vite eiuſdem ſpei. cum ita oculos in morte claudunt. vt percepto prius viatico myſterij celeſtis citius ad veram vitam venturos: ⁊ in ea ſe perpetuo manſuros confidunt.

¶ Bed. Preceptum eſt quoqȝ fieri fimbrias per angulos pallioruȝ ⁊ vittas hyacinthinas. quia electi qui deum videre deſiderant. ita ſe operibus iuſticie induunt. vt non ab hominibus. ſed a deo mercedem requirāt. Unde ibi additur. quas cum viderint recordentur mandatorum dei. ne ſequātur cogitationes ſuas ⁊c. Cortine quoqȝ hyacinthinis coniuncte anſulis. vt qui viderint recordentur mandatorum celeſtium. ⁊ nos ita legentes nouerim⁹. qȝ hic viuentes filij ꝓmiſſionis eterne tpib⁹ ⁊ locis diſtam⁹: ſȝ in celeſti patria a quattuor ventis collecti. indiuiſibili ſocietate coniūgemur.

¶ Quinquagenas anſas ⁊c. Bed. In quinquageſimo anno. ſ. iubileo. i. dimittente vel iniciato. ſecundū legem oīs popul⁹ ab oī labore terre quieſcebat. ⁊ omniū ſoluebant debita. In nouo quoqȝ teſtamēto ſpirituſſancti gratia die pentecoſtes in quinquageſimo dominice reſurrectōis

ſ. die in apoſtolos venit: ⁊ initia eccleſię ſuo aduentu cõſecrauit. In hoc ergo numero. vel gratia ſpūſſancti. vel futurę gaudiū beatitudinis ad quā ꝑ eundem ſpiritū ꝑuenit. ⁊ in cuiꝰ ꝑceptõe veraciter ꝗeſcit ⁊ gaudet recte figurat.

¶ Bed. Quinquaginta anſas habent cortinę: qꝛ dono ſpūſſancti agit vt in ſocietate pacis qđ eſt vinculū ꝑfectionis ſibi inuicē copulent electi. futurę quoqꝫ ſpes ⁊ memoria ſocietatis ⁊ pacis ꝙ in hac vita habet temporibus vel locis diſcretos vna facit pietate concordes.

ſ ad eos qui nos preceſſerūt vel ſecuturi ſunt.

vna habebit in vtraqꝫ parte ita in-

ſ cū iuſti concordi virtutū multitudine vel charitate iunguntur.

ſertas. vt anſa cõtra anſā veniat:

ſ qꝛ virtutes ſanctorū ſibi congruūt vt caſti cum caſtis. miſericordes cū miſericordibus.

⁊ altera alteri poſſit aptari. Facies

ſ perpetuā claritatē ⁊ clarā perpetuitatem ſumme quietis inſinuat ī circulis aureis. quia circuli

⁊ quinquaginta circulos aureos.

nec initium. nec finis inuenitur.

quibus cortinarum vela iūgenda

ſ vt ſalutari inſpiratõe ex oībꝰ ſanctis vna fiat

ſunt: vt vnum tabernaculum fiat.

eccleſia. † ſ rectores quibꝰ ab imbre ⁊ calore defenduntur cortine. ſ qꝛ humiliter peccatores confitentur. † ſ tanqꝫ nec precepta decalogi cuſtodiant. nec apoſtolicā gratiā percipiant.

Facies ⁊ † ſaga cilicina † vndecim.

¶ Bed. Cortinę in vtraqꝫ ꝑte habent anſas. vt proximas ſibi vtriuſqꝫ cortinas ſingulę quaſi extenſis hinc inde brachijs amplectant: qꝛ neceſſe eſt vt fideles q nos in xp̄o ꝓceſſerūt. ⁊ q ſecuti ſunt obuijs pietatis vlnis amplectant: ⁊ qui nos erudiebāt in chriſto. ⁊ quos erudiuimꝰ. vno oēs in xp̄o veneremur affectu. Sic eñ ad faciem creatoris debemꝰ bene viuendo ꝓperare vt currentē nobiſcum nō deſeramꝰ ꝓximum ſꝫ vna ꝑuenire ſtudeamus. qꝛ ⁊ cortinę ſingulę ita ꝑ adminicula tabularū ad ſupiora aſcēdebant: ita intus ⁊ in ſupioribꝰ vario picturę flore fulgebāt. vt non eas ꝙ ſecum in altū ferebant. vel in alto poſitę fulgebant cortinas deſereret. Sic ergo proficientes nobiſcū in omi ſeruitio fideles nō deſeramꝰ: ſed digna veneratione tractemus. Anſa ergo cõtra anſam venit. vt altri aptet altera. cū iuſti concordi virtutū qualitate federantur.

¶ Facies ⁊ quinquaginta ꝛc. Bed. Hoc pleniꝰ explicat cū dicitur quinquaginta fudit circulos aureos ꝛc. Quinquagenarius requiē in ſpiritu ſancto deſignat. Circulus nec initiū habet nec finē. Aurū ceteris metallis claritate precioſius. In quinquaginta ergo circulis aureis ꝑpetua claritas ⁊ clara ꝑpetuitas ſummę quietis exprimit. Mordent cortinarū anſas circuli vt vnū ex oībꝰ tabernaculū fiat. cū gloria ſupni regni fideliū mentibꝰ ſe infudit. vt tali glutino inſpirationis vna ex vtroqꝫ populo. immo ex omibus electis chriſti eccleſia perficiatur.

¶ Facies et ſaga ꝛc. Bed. Hoc in ſequentibꝰ ita repit. fecit ⁊ ſaga .xi. de pilis caprarū ꝛc. Saga quibꝰ opitur tabernaculū. rectores ſunt quorū induſtria ⁊ labore decus eccleſię protegit ſemꝑ ⁊ munit: ne vita ⁊ fides ſanctorum ab hereticis corrumpat. vel falſorū catholicorū improbitate fedetur. vel viciorū ſorde contaminetur. nec inopia temporaliū contriſtet. Qui quanto attentius tentationū violentias ſuſtinent ⁊ repellunt: tanto ſubditis domio libertatē ſeruiēdi tribuūt. ⁊ quaſi intus fulgendi cortinis copiam preſtant. dum quaſi ſaga foris tempeſtates tolerant.

¶ Saga cilicina. Groſſas hominū mentes ſignificant: ꝙ occulto dei iudicio ꝗuis durę ꝓferuntur: qꝛ ſeruire curis temporalibꝰ nō timent. vt tentatione ventos ⁊ pluuias portent.

¶ Bed. Facies ⁊ ſaga ꝛc. Ciliciū penitentiū eſt. Vñ: Ego aūt cum michi moleſti eſſent induebar cilicio. Id ē. habitu penitentię ⁊ humilitatis. quo furorem ꝑſequentiū aut leuius ferrem placidus aut mitigarem. Nam ſi caprę pili vel pelles caprarū ſemꝑ ſignificarēt fetorē penitentium. nō ipm animal inter munda computaret: nec in laude ſponſi diceret. Capilli tui ſicut grex caprarum ꝛc. Saga ergo ꝙ ſanctos ꝓdicatores ſignificant. cilicina ſunt. et xi. ſunt. qꝛ quo ſtudioſius corda purificant: plura inueniunt quibꝰ ſe ipſos reprehendant. Unde humiliter fatentur: qꝛ in multis offendimus omnes. ⁊ ſi dixerimus. qꝛ peccatū nō habemꝰ: ipſi nos ſeducimꝰ ꝛc. quorū tamē corda quāte ſint ꝑfectõis declarat. cū dicit: Longitudo ſagi vniꝰ ꝛc.

¶ Bed. Saga ci. Uel de pilis caprarū ⁊ vndecim ſunt. ꝓdicatores enim quo altiores merito. eo humiliores animo. Juxta illud. ꝗto maior es: humilia te in omībꝰ. Undenarius eñ qui denariū tranſit. nec ad duodenariū ꝑuenit. i. apoſtolicū numerū. tranſgreſſionē ſignificat decalogi. In vndecimo quoqꝫ pſalmo ꝓpheta cõqueritur dicens. Saluum me fac. d. q. defecit ſanctꝰ ꝛc. Hoc numero tacite deſignans. qꝛ hmōi homines duplicis linguę ⁊ cordis. nec decalogi ꝓcepta cuſtodiāt: nec apoſtolicā gratiā percipiant.

¶ Augu. Undecim ſunt vela capillacea. i. cilicina. In peccatis eñ tranſgreſſio eſt. ꝙ in vndenario ſignificat. qui denariū. i. legem tranſgredit: ideo vndeciē ꝑ ſeptē multiplicata faciūt. lxxvij. in quo dominus ſignificauit omnem remiſſionem dicens. Nō dico tibi ſepties: ſed vſqꝫ ſeptuageſieſſepties quot generationes repiuntur cum lucas a baptiſmo dñi numerans ſurſum verſus principiū aſcendit. ⁊ ꝑ adam vſqꝫ ad deū ꝑuenit. Ad hoc eñ ſignificatio peccatorū fit in his veſtibꝰ: vt ꝑ confeſſionē exprimant. ⁊ ꝑ gratiā quę data eſt eccleſię aboleantur ⁊ tegantur. Unde: Beati quorum remiſſę ſunt iniquitates. ⁊ quorum tecta ſunt peccata.

† ſ induſtria. ⁊ labore. † ſ decus. † ſ eccleſie.

† ad operiendum † tectum † taberna

ſ ſed tamē.

culi. Longitudo ſagi vnius habe

† ſ qꝛ decalogū legis in fide ſancte trinitatis perficiunt † ſ amplitudo ſincere charitatis que cõmendatur in quattuor euāgelijs.

bit † triginta cubitos: et † latitudo

ſ qꝛ fides vna qua ſaluatur eccleſia. ⁊ vna vita eterna ad quā feſtinat.

quattuor. Equa erit menſura ſago

† ſ magiſtros. ſ. antiqui populi qui fuerunt in quinqꝫ etatibus mundi.

rum oīm. † e quibꝰ quinqꝫ iunges

ſ doctores noui teſtamenti. qui omnia que in ſex etatibus mundi dicta vel facta ſunt. in adiutoriū predicatõis aſſumūt. vel in ſexta etate poſiti oīa ſpiritualiter interpretantur.

ſeorſū: ⁊ ſex ſibi mutuo copulabis

¶ Ad operiendū tecta. Scilicet ne interiora tenera. clara. ꝗlibet aduerſitate turbētur. alioquin nec biſſus fulget. nec coccus coruſcat. nec hyacinthus ceruleo colore decorat. nō debent ergo qui in eccleſię ſinu ꝑficiunt ꝓpoſitos deſpicere: ſi vacare eos rebꝰ exterioribus vident.

¶ Longitudo ſagi. Bed. Longitudo habet denariū numerum ⁊ hunc triplicatū. quo indicatur virtus eorū qui decalogū legis in fide ſanctę trinitatis ꝙ ꝑ dilectionē operatur perficiunt. qua perfectione in hac vita nulla poteſt eſſe ſublimior. Latitudo quattuor cubitorum. quo amplitudo ſincerę charitatis quaſi in ſigno commendatur exprimitur. Operiunt ergo tectū tabernaculi ſaga vndecim ⁊ de pilis caprarū. Sic in longitudine triginta cubitos. in latitudīe hñt ꝗttuor. qꝛ ſummi illi ꝓdicatores qui vitam fideliū exhortādo. ⁊ intercedendo quotidiana ſollicitudine. vigilijs. ieiunijs. ⁊ ſua nuditate ꝓtegunt. qui ſe contemplata ſupnę puritatis excellentia peccatores cõfitent. ſed ſecundū humanę ꝑfectionis modū inter hoīes ſublimantur.

¶ Equa erit m. ꝛc. Bed. Quia vna eſt fides in qua ſaluatur eccleſia ⁊ vna vita ęterna ad quā feſtinat. Unde qui in vineam domini diuerſo tēpore ad operandum intrauerunt. omnes vno denario remunerantur. diuiſio ergo ſagorum in quinqꝫ ⁊ ſex intelligi poteſt. vt ſupra de cortinis in quinqꝫ ⁊ quinqꝫ diuiſis expoſuimus: qꝛ doctores vtriuſqꝫ teſtamenti ſignificant. Quinqꝫ. ſ. ſaga antiqui populi dei magiſtros: qui moyſaicę tantū legis ſacramenta ꝓdicabant. vel qꝛ in quinqꝫ ętatibꝰ mundi vitā ducebant. Sex ante magiſtros noui teſtamēti. qꝛ oīa quę diuina ſcriptura in ſex ętatibꝰ ſeculi facta vel dicta refert. in adiutorium ⁊ exemplum ꝓdicationis ſuę aſſumunt. ⁊ paſſionē chriſti ꝑ quā mundus ſexta ſabbati redemptus eſt. palā auditoribꝰ credendam ⁊ confitendam pronunciant. ⁊ per eam tantum ſalutem eſſe teſtantur. Vñ ꝓcipitur in fronte tecti ſextum ſagum duplicari. ꝓpt confeſſionem. ſ. ⁊ imitationē. ſ. dominicę paſſionis. Non enim ſufficit credētes in confeſſione mortis domini ⁊ reſurrectionis baptizari ⁊ conſecrari. niſi baptizatus quiſqꝫ ſtuduerit ſimilitudini mortis domini viuendo ⁊ patiēdo ſimilari: vt fiat particeps reſurrectionis. Si quidē ad litteram frontem tecti ingreſſum tabernaculi dicit. ubi nō tabulę. ſed columnę ⁊ vectis ab angulo tabularū vſqꝫ ad angulum protentus ponebatur. ꝗtum eñ ad formā opis pertinet: ibi magis opus erat geminato ſagorum munimento. vbi ſolida parietis firmitas aberat.

¶ Bed. Intuere etiā menſurā cortinarū quibꝰ tegitur domus: qualiter ꝓfatis poſſint cõuenire mēſuris. Decem erant cortinę habentes ſingulę longitudinis vigintiocto cubitoſ. latitudinis quattuor. quę ſimul iunctę. ⁊ ī vnū compoſitum tabernaculum implebant latitudine ſua cubitos quadraginta. Suſpende ergo cortinas ꝙ habent ſingulę longitudinis vigintiocto cubitos. ⁊ pone in domum cuius menſura eſt in tranſuerſo triginta cubitorum. ⁊ videbis qꝛ cortinę habebunt in ęqualite quę eſt inter parietes: cubitos denos. In aſcenſu autē vel deſcenſu qui eſt iuxta parietes habebunt cubitos nouenos. Sicqꝫ fit vt ſummitas cortinarū terram tangere non poſſit: ſꝫ mēſura vnius cubiti a terra altior abſit. Item videbis qꝛ cortinę habent inęqualitate ꝑ longitudinē domus cubitos triginta. In aſcenſu aūt vel deſcenſu. qđ eſt in orientali vel occidentali latere domus cubitos quinos. Ideoqꝫ eadem lateralis ſummitas cortinarum non vſqꝫ ad terram pertingit: ſed quinis cubitis abeſt a terra altior. Unde neceſſe ſit vt quini cubiti cortinarū

qui ceſſantib⁊ parietibus ſuperſunt·inducantur ad inuicē in occidentali la
tere ⁊ orientali·ſibiq; mutuo iungantur:⁊ ſic fiat vt vndiq; domum cortine
excepto vno cubito iuxta terrā contegant. hec de cortinis.

¶ Bed· Saga tricenos habent cubitos longitudinis·quaternos latitudi
nis·⁊ quia vndecim erant·coniuncta in inuicē p latera quadragintaquat
tuor cubitos implebant. pone ergo ⁊ hec in domo:⁊ quia concordat longi
tudo ſagorum cum funiculo quo domum metiebaris in tranſuerſum·fit vt
ſummitas eoꝝ ad ter
ram vſq; ptingat. ha
bebant eñ denos cubi
tos equalitatis int pa
rietes·denoſq; aſcenſi
onis vel deſcenſionis
in vtroq; latere·⁊ hoc
eſt ꝙ ait:q; cubitus ex
vna parte penderet·al
ter ex altera·qui pl⁹ eſ
ſet in ſagoꝝ longitu
dine·vtrūq; latus ta
bernaculi protegens.
Tabernaculū eñ pro
prie vocat ipſam corti
narum facturā vel cō
iunctionē·quas vno
cubito tranſibāt ſaga
ab auſtrali parte vel
latere domus·altero a
ſeptētrionali. Ideoq;
ad terrā perueniebāt
q; hec triginta cubitoſ
longitudinis·ille duoſ
minus habebant. Itē
menſura ſagorum per
longitudinem domus
quadragītaq̄ttuor cu
bitis tendebat·trigin
ta·ſ·cubitos in equali
tate habens a fronte domus vſq; ad ſummitatem tabularum in plaga occi
dentali·⁊ ſeptem cubitos dependentes in plaga orientali·⁊ ſeptem ſimiliter
dependentes in plaga occidentali. Sicq; fuit vt menſura ſagorum in occi
dentali latere duob⁊ cubitis excederet menſuram cortinaꝝ·q; cortine deſup
venientes quinq; cubitos eiuſdem occidentalis partis tegebant·⁊ quinq; re
linquebāt intactoſ·⁊ hoc eſt qd̄ nūc dicit. Qd̄ aūt ſupfuerit in ſagis que pa
rantur tecto·i·ſagum vnum·qd̄ amplius eſt ex medietate eius·operies poſte
ris tabernaculi. Medietas eñ ſagi in latitudine duo ſunt cubiti·qua medi
etate operiebantur poſteriora tabernaculi·i·cortinarum·que proprie taber
naculum dicuntur·quia duob⁊ cubitis eas ad inferiora tendens ſagum vl
timum tranſibat. Itemq; ſaga deſup venientia ſeptem tantū cubitos occi
dentalis partis operiebant·nec tamen tres reliqui qui remanſerant vſq; ad
terram nudi tempeſtatū iniurijs patebant·ſed adductis ad inuicē ab vtro
q; latere ſagis ſeptenorum cubitorum·qui deficientibus parietib⁊ ſuperant
his poſteriora domus firmiſſime vſq; ad terram tegebantur·neq; her tantū
ad inuicem pertingere·⁊ inſtar cortinarum ſeſe in medio parietis contingere
poterant. ſed quia ſeptenorum erant cubitorum medium parietis in vtraq;
parte duobus cubitis excedebant:ac ſibi inuicem ſuperpoſita iungebantur·
qd̄ eodem modo per omnia in orientali parte domus intelligendum puta
mus. Ideoq; ſupra precipitur·vt ſextum ſagum in fronte tecti duplicetur.
Allegorice ſaga cortinas deſup ⁊ infra ⁊ ex omi latere protegebant:⁊ vt ille
intus libera facie venuſtatis fulgerent·hec ab omi iniuria tempeſtatum plu
uiarum ⁊ caumatum foris defendebant.q; ꝓpoſiti ita vitam ſubditoꝝ ſol
licit cura circūſpiciunt:vt nec ſubſidia carnis·nec vite ſpūalis auxilia deſint
⁊ dogmata hereticorum ⁊ prauorum exempla catholicorum abſint·aſſit do
ctrina ſalutaris·qua cōfortati male docentes repellant·⁊ mala illata patien
ter ſuſtineant. aſſit vita ipſorum qua ſemper quaſi in via lectione vtantur·
ſed quia inter ꝑdicatores illi maximo honore digni ſunt:qui excepto ꝙ offi
cio ꝑdicationis ⁊ populoꝝ regimini deſeruiūt·⁊ ꝑ xp̄o ſanguinem fundunt
recte ſubditur:facies ⁊ opimentum aliud tecto ⁊c.

¶ Sextum ſagum ⁊c. Myſtice vero in fronte tecti ſextum ſagū dupli
catur·cum omnes qui ſanctam intrant eccleſiam:ita fide ⁊ ſacramēto domi
nice paſſionis iniciantur·vt huius quoq; imitatione ſemp ſibi viuendū eſſe
intelligant·quaſi eñ in ingreſſu ſextum ſagum duplicatur:vt dominice paſ
ſionis ſacramenta conſequimur·⁊ exemplis inſtruimur. De ſacramentis ait
petrus· Qui regenerauit nos in ſpem viuam per reſurrectionem ihū chriſti
ex mortuis·dicit ⁊ de imitatione paſſionis. xp̄o igitur paſſo in carne·⁊ vos
eadem cogitatione armamini.

† ſ decē ſagis operiebatur tabernaculum·vndeci
mum duplicatum ponebatur in fronte·ne vi ven
torum lucerne extinguerentur. † ſ in ingreſſu ec
cleſie.
†ita vt ſextū ſagum† in fronte tecti
ſ per confeſſionē·ſ·⁊ imitationē dominice paſſio
nis ſ cōtra violentiā ventoꝝ. ſ humilitatem cō
punctionis ſignificat·q̄ ſpūſancto largiēte ꝓcedit
duplices. Facies ⁊ quinquaginta
† ſ nulla virtus magis quam fidelis humilitas in
anſas in ora ſagi vnius:vt† ꝯiungi
vnā charitatem ligat.
cum altero queat. ⁊ quinquaginta
anſas in ora ſagi alterius:vt cū al
tero copuletur. Facies ⁊ quinqua
† ſ quib⁹·ſ·ſonus cōfeſſionis·⁊ predicationis ſi
gnificatur. † ſ magnam vocem apud deū habet
humilis conſcientia iuſtorum.
ginta †fibulas †eneas·quibus iun
gantur anſe:vt vnū ex oibus opi
mentum fiat. Qd̄ aūt ſupfuerit in
ſagis que parantur tecto·i·vnū ſa
† ſ medietas ſagi in latitudine duo ſunt cubiti·ex
qua medietate operiebantur poſteriora tabernacu
gum qd̄ amplius eſt·ex† medietate
li·i·cortinaꝝ que ꝓprie dicunt tabernaculū.
eius operies poſteriora tabernacu
li·⁊ cubit⁹ ex vna parte pendebit·
⁊ alter ex altera qui plus eſt in ſago
rum longitudine·vtrūq; latus ta
ſ defenſionē.
bernaculi ꝓtegens. Facies ⁊ ope
ſ eccleſie.
rimentum aliud tecto de pellibus
† ſ doctorū qui duces gregis. ſ vnde afferte do
mino fi·dei. afferte do·fi·arie· ſ aries rubricatus
chriſt⁹ ſanguine paſſionis cruentatus·ſignificant
etiā martires quorū orationib⁹ ꝓpiciatur de⁹ pec
catis populi· † ſ martirio. † ſ rubricatis ſuper
ponuntur hyacinthine in quib⁹ figuratur vita
†arietum † rubricatis. Et † ſup hoc
eterna ſ de his·ſ·
rurſum aliud opimentū de hyacin
quorū cōuerſatio in celis eſt·⁊ mortificata carnis
concupiſcentia. † ſ ſitū tabularū oſtendit.
thinis pellibus. † Facies ⁊ tabulas

¶ Facies ⁊ quinquaginta anſas ⁊c. Bed· Vt hec ſupra in corti
nis expoſuimus·etiā hic intelligi poſſunt·q; ſ·recordatio ſupne quietis que
quinquagenario ſolet exprimi·corda ſanctorū adunat vinculo pacis. Sed
q; ſaga humilitatem ſublimium dſignāt:qui magis ſuoꝝ meminiſſe delicto
rum ꝙ virtutes ꝑdicare cupiunt·⁊ plus de eis quas nōdum habent virtu
tes compungi·ꝙ d̄ ha
bitis ſtudent gloriari.
Quinquagenario an
ſarum vel fibulaꝝ nu
mero compunctionis
eorum humilitas deſi
gnatur. Quinquage
ſimus enim penitentie
pſalm⁹ nō niſi ſpiritu
ſancto largiente conce
ditur:⁊ donū venie pe
nitentib⁊ ei⁹ tm̄ gratia
inſpirante tribuit. Et
bene quīquaginta an
ſe vel fibule ſaga ī in
uicem nectunt:q; nul
la virtus magis ꝙ fi
delis humilitas ī vnā
charitatis copulam li
gat·q; ꝙto quis infir
miorē ſe cōſpicit:tanto
auxiliū ꝓximi quo con
fortet inquirit.
¶ Eneas. Bed· Be
ne aūt fibule ſunt enee
de vocali·ſ·metallo fa
cte:q; magnā vocē ha
bet apud deū humilis
conſciētia iuſtoꝝ. Vn
paup dauiticus cū an
xiatus eſſet:⁊ nō in aurib⁊ hominū·ſed in ꝯſpectu dei orationem ſuam effun
deret. Dñe inquit exaudi orationē meā·⁊ cla·m·ad te ⁊c.

¶ Qd̄ aūt ſuperfuerit ⁊c. Bed· Hec vt plenius intelligantur de to
ta tabernaculi poſitione diſputare neceſſe eſt. Diximus parietes tabernaculi
q̄ ex tabulis ⁊ columnis cōſtabant:longitudinē habuiſſe triginta cubitorū
latitudinem decem·altitudinē ſimiliter decem. Si quis ergo vellet domū
in altitudīe cingere funiculo (verbi gratia) a baſi tabule vni⁹ meridiāi late
ris·vſq; ad baſim tabule q̄ eſt e regione in latere ſeptētrionali·ꝯſtat eundē
funiculū·xxx·cubitoꝝ longitudīs eſſe debere·vt haberet·ſ·decē cubitos aſcē
ſionis ī meridiano latere pietis·x·alios eq̄litatis inter parietes. Decē terci
os deſcēſionis:in ſeptētrionali piete. Itē ſi ſup longitudīē dom⁹ extēdat
funicul⁹·i·a baſib⁊ columnaꝝ ſurſū·⁊ p longitudinē toti⁹ dom⁹ ad occiden
talē ptē·⁊ deinde ad baſes ei⁹ deorſū:habebit funicul⁹ cubitos longitudīs
quinq̄ginta·x·ſ·aſcēſionis iuxta colūnas· triginta eq̄litatis ſm lōgitudinē
dom⁹·decē rurſus deſcēſionis iuxta oriētalis parietis tabulas.

¶ Et cubit⁹ ex vna ⁊c. Quia cortinas in vno cubito trāſibāt ſaga ab
auſtrali latere dom⁹·altero a ſeptētrionali·ideoq; ad terrā ꝑueniebāt·q; h̄
triginta cubitos longitudinis ille duos minus habebant.

¶ Facies et operi· Stra· Primū erat operimentū cortinaꝝ ex biſſo·
purpura·⁊ cocco·ſm ſagoꝝ vndecī·terciū ex rubricatis·i·particis pellib⁊ a
rietū. poſtremū erat hyacinthinaꝝ pelliū. Cortine aūt ita opiebāt vt ad late
ra deſcēderēt·ad terrā tm̄ ñ ptingerēt. Saga aūt tectum ⁊ latera opiebāt·⁊
ad terrā ptingebant·pelles vero rubricate·vel hyacinthine tectum tantum
operiebant:nec ad latera declinabant.

De pellib⁹ arietū ⁊c. Bed· Arietes ſūt doctores gregis dñici duces:
Vñ afferte·d·fi·dei·af·d·fi·ari·quaſi o angeli huic officio mancipati·affer
te dño ī celos imitatores apſoꝝ. hinc quoq; ſexta māſio ppli de egipto egreſ
ſi helim·i·arietes noīatur·in qua erāt duodecim fontes ⁊ ſeptuagita palme
vt·ſ·noīe ⁊ ſpecie figuram apoſtoloꝝ teneret.

Rubricatis. Be· Rubricant pelles arietū ad opiendū tectū tabnaculi·
cū apſi·⁊ apſici viri vſq; ad martiriū docere ñ deſinūt·vt tutius ſbiectos a
tentationū piculis ꝓtegāt·dū pſecutōez vſq; ad mortē patiunt ꝓpter iuſti
tiā:⁊ opiūt tabnaculū pelles arietū rubricate·⁊ a tempeſtatib⁊ defendūt·cū
ꝑdicatores exemplo paſſionis ⁊ patiētie corda infirmorum ne inter ꝓſſuras
deficiant muniunt.

¶ De hyacinthinis·pel·⁊c. Be·hyacinthus celeſtis coloris·pellis

moꝛtui animalis pars ⁊ indiciū· per pelles ergo hyacinthina s exprimit' virtus eoꝝ qui moꝛtificatis illecebꝛis carnis celeſtem vitam gerunt in terra· ⁊ inter homines poſiti angelicam puritatē imitantur· qꝛ neq3 nubent· neq3 nubentur· hi ſunt qui cum mulierib9 nō ſunt co· virgi· em̄· ſ· ⁊c. Merito ergo pelles hyacinthine ſuppꝛemū tenent locū· ⁊ coloꝛ celeſtis celo pꝛimum: vt virginales choꝛi ſpirituali vicinia agnū ſecuturi ⁊ hymnoꝝ laudes ei deſignētur cantaturi. Bene aūt de velis coꝛtinaꝝ ⁊ ſagoꝝ dicitur· q ⁊ ſi in alto poſita ad terram demiſſa pendent· q̄uis coꝛtine vſq3 ad terrā non puenerint. Columne quoq3 ⁊ tabule in altū erecte· baſes in altū poſitas habebāt. De rubꝛicatis ſ'vo ⁊ hyacīthinis pellibus qd' in alto tectum opiri dicit': h̄ nō q ad terraz deſcēdere· qꝛ virtutū cetere ſpecies cū his qui in terra ſunt aliquid cōmune habēt certamē vero martirij ⁊ decus virginitatis a terrenis ſuſpenſum ciuib9 ſupnis eſt coniunctum. Martir em̄ i toꝛmentis poſitus· omnia mundana ⁊ ipm mundum relinquere· ⁊ ad videndū mundi cōditoꝛem· ⁊ que vltra mūdum ſunt gaudia peruenire deſiderat. Celibes quoq3 du3 cōmunem legem qua dicitur: Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ re· ter· intuitu maioꝛis pꝛemij tranſcendunt: altioꝛem ceteris fidelib9 ⁊ ipſo mundo: ſedem eligunt· dum hi empti ſunt ex oīb9 pꝛimitie deo ⁊ agno· qui latine recte virgines· quaſi virtute inſignes· vel celibes quaſi celo beati nominātur· i· celi vitā imitantes.

† ſ perſeuerantes. ſ ſanctos exemplo ⁊ doctrina eccleſiam munientes.

†ſtantes tabernaculi de lignis ſethim: que ſingule denos cubitos i longitudine habeant: ⁊ in latitudine

† ſ perfectionē boni. † ſ initiū diuine cognitōis

ne†ſingulos cubitos ⁊† ſemiſſem.

† ſ in proſperis ⁊ in aduerſis iura inuiolata charitatis· vt maioꝛes ⁊ minoꝛes qui nos in chꝛiſto preceſſerūt. vel ſecuti ſunt vlnis ⁊ eiſdē charitatis bꝛachiis tenentes ad perfectionis faſtigia tendamus.

In lateribus tabule† due incaſtrature fiant: quibus tabula alteri tabule cōnectatur. Atq3 in hunc modum cuncte tabule parabuntur.

¶ De lignis ſethim ⁊c. Bed· He tabule apoſtolos ⁊ ſucceſſoꝛes p quoꝛum ſermonē eccleſia dilatata ē· ſignificant. Latitudo em̄ dilatatio fidei eſt ⁊ ſacramentoꝛum eius· que pri9 in iudea tm̄ nota. Quāuis in latitudine tabularū dilatatio coꝛdis ſanctoꝝ poſſit intelligi: qua mundū deſpiciūt: ad celeſtia petenda accenſi· ⁊ amicos in deo· ⁊ inimicos diligūt ꝓpter deum. Vnde: Os noſtrū patet ad vos o coꝛinthij· coꝛ noſtrū dilatatum eſt. De illa quoq3 dicit paulus· qua ad pfectū tabernaculi· i· eccleſie vti ſolebat: ita vt ab hieruſalem p circūitum vſq3 ad illiricū impleuerim euangeliū xp̄i. Facte autem ſunt tabule de lignis ſethim· i· ſpinaꝝ que curas ſeculi delicias voluptates· vel etiā punctiones peccatoꝝ ſignificant. Vnde ſpine naſcunt' in manu temulenti· i· peccata in opib9 ſtulti· qꝛ ergo p̄dicatoꝛes a punctionib9 vicioꝛu3 ſe expurgare· ⁊ omnib9 mundi curis ac delectationib9 exuere ſtuduerūt: vt libera mente in amoꝛem dei ⁊ pꝛoximi dilatari· ⁊ ad p̄dicandū verbu3 longe lateq3 poſſent diſcurrere· recte dicit': qꝛ de lignis ſpinaꝝ tabule tabernaculi facte ſunt· ſ· que oīs aculeos ſpinoſos exurant: ⁊ ſolo candoꝛe niteant· ſancti em̄ in peccato prime p̄uaricationis concepti ⁊ nati ſunt· ad quos etiā generalis damnatio illa pertinet· terra tua ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi. Sed chꝛiſti gratia ſpinis peccatoꝛum exuti digno virtutum exercitio i ſtructuram domus ſunt aptati.

¶ Quia imputribilia· candoꝛe eximia· leuia· nō multum ab alba ſpina niſi magnitudine diſtantia· que difficile inueniunt' niſi in terris arabie· vbi factum eſt tabernaculū· nec tranſlatum eſt nomē hebꝛeum: quia vix apud alios inuenitur hoc lignum.

¶ Bed· Singule denos cubitos habebant in longitudine· in latitudine cubitū ac ſemiſſem· longitudo vero altitudo eſt: que dece3 cubitos habebat· qꝛ doctoꝛes p obſeruantiā decalogi ad pfectionem tendunt· p denario diurno in vinea xp̄i laboꝛantes· ideo· ſ· doctrine inſiſtentes vt imaginem ſui conditoꝛis ⁊ regis· quā adam peccante pdiderūt: reſtaurent ⁊ nomē eius qd' peccando amiſerunt· recte viuendo recipiant. Solet em̄ in denario regis nomē ⁊ imago contineri. denarius quoq3 ex eo dicit': qd' dece3 numis complet': ⁊ noſtra beatitudo dilectione dei ⁊ pꝛoximi perficitur. deus em̄ ternario ſepe numero ꝓpter eā q̄ ipſe eſt trinitatem figurat'. Homo ſeptenario qꝛ coꝛpus habet ex quattuoꝛ elementis. Anime vero ſubſtantia triplici ſolet in ſcriptura diſtantia cōphendi· hinc eſt q deu3 diligere toto coꝛde· tota anima· tota virtute p̄cipimur. Decem ergo tabule cubitos habent altitudinis: qꝛ rectoꝛes eccleſie hac intentione deo ſeruiunt: vt ipm in eternū videre mereantur· ⁊ ad hoc auditoꝛes verbo ⁊ ope pꝛouocare· quaſi ſuſpendere cō-

tendunt. Et tabule ſingulos cubitos ⁊ ſemiſſem in latitudine habebant· plenus cubitus pfectionē operis· dimidius inchoationē diuine cognitōis oſtēdit· qꝛ iuſti pfecte elemoſinis oꝛationib9 ⁊ ieiunijs ⁊ hmōi poſſunt operā dare. deū em̄ interim fide cognoſcim9: ſed plenam eius cognitionem in futuro ſperamus. Vn̄ hec eſt vita eterna: vt cognoſcāt te ſolū veꝝ deū ⁊c. Et alibi: ex pte em̄ cognoſcim9· ⁊ ex parte pp· Non ait ex parte laboꝛam9· ⁊ ex pte p̄dicamus. Implebitur aūt cubitus dn̄o pꝛomittente· eripia3 eum ⁊ glorificabo eū: ⁊ oſtendā illi ſalutare meū.

¶ In laterib9 ⁊c. Bed· Incaſtrature in laterib9 tabulaꝝ humilitatē ſignificant i mentib9 iuſtoꝝ· p quā maxime ſibi fraterna charitate iungant': dū em̄ coꝛde contrito ⁊ humiliato receptaculū in ſe pꝛoximoꝛu3 dilectioni parant: ⁊ ſe diligēdos pietate ⁊ deuotōe exhibent· quaſi oēs tabule tabnaculi in alterutrum p incaſtrature nexum copulāt'. Erecto quidem tabernaculo ⁊ regulari' oꝛdinata gnte compage tabularū· figura incaſtrature nō cernitur: ſed q̄ta virtute tabulas adunauerit· parietis ſtabilitas oſtendit: qꝛ humilitas ſanctoꝝ qua ſibi foꝛis federantur videri nō poteſt· ſed ex ſtatu eccleſie pacatiſſimo quid intus operet': patet. p quā diſpenſationem diuine gratie agit': vt nos eos qui in pꝛincipio ſeculi fuerūt fideles· ſincere diligam9· ſicut illos quos in p̄ſenti videmuſ· ſinu amoꝛis ſuſcipim9· ⁊ nos ab illis ſuſcipi credimus.

† ſ quater quini viginti fiunt· lex autem quinq3 libꝛis gratia noui teſtamenti quattuoꝛ euangeliſ continetur· ⁊ doctoꝛes miro veritatis conſenſu cōpleta in euāgelio legis arcana manifeſtant: ⁊ prefigurata in lege euāgelij ſacramenta. † ſ iudaico populo· qꝛ notus in iudea deus.

Quaꝝ† viginti erūt in† latere meridiano qd' vergit ad auſtꝝ: quibus

† ſ pro nitoꝛe celeſtis verbi. ſ Eloquia domini eloquia· c· i· exa·

quadraginta baſes† argenteas funδes: vt bine baſes ſingulis tabulis p duos angulos ſubijciantur.

ſ ꝓpter cōſenſum ꝓphetice atteſtationis· ⁊ euāgelice predicationis.

ſ gentiles qui tenebꝛis· ⁊ frigoꝛe infidelitatis vſq3 ad aduentū chꝛiſti toꝛpebant.

In latere quoq3 ſcd'o tabernaculi

¶ Quarū viginti ⁊c. Bed· Quāta fuerit longitudo tabernaculi non exprimitur ſpecialiter· ſed ex eo inuenitur q parietes viginti tabulis cōpacti ſunt· que ſingule ſingulos cubitos· ⁊ ſemiſſem latitudinis habent· viginti em̄ cubiti· ⁊ vicies ſemis cubiti triginta faciunt· quā fuiſſe tabernaculi longitudinem ioſephus ſcribit. Bene aūt hoc numero tabernaculi longitudo compꝛehenditur: qꝛ tres ſunt virtutes in quib9 pꝛincipaliter eccleſie perfectio conſiſtit· fides· ſpes· charitas· que per decem multiplicantur· vt tricenarius impleatur: dū virtutib9 mentis opera iungunt'· q̄ decalogo continentur· ne quis ſibi virtutes ſine ope putet ſufficere.

¶ Quibus· xl· baſes ⁊c. Bed· Baſes quib9 tabule ſuſtentabant'· verba ſunt ⁊ libꝛi legis ⁊ ꝓphetaꝝ· quib9 apli ⁊ euangeliſte q̄ ſcribere ⁊ p̄dicare volebāt· vera eſſe ⁊ diuina ꝓbabant· vnde tūc adimpletū eſt qd' dictum eſt p ꝓphetas· et alibi. hoc aūt totū factum eſt vt adimplerētur ſcripture pro· ⁊ petrus ait. Habemus firmioꝛē ꝓpheticū ſermonē.

¶ Bed· Greg· Per tabulaꝝ baſes argenteas oꝛdo ꝓphetaꝝ ſignificat': qui dum primi de domini incarnatione locuti ſunt quaſi baſes a fundamēto ſurrexerunt· ⁊ ſuperpoſite fabꝛice pondera ſuſtinuerūt· ⁊ tabulas· i· apoſtolicam p̄dicationē in mundo dilatatam· quaſi firmi ⁊ fuſiles ſuſtinent: quia apoſtoloꝛum vita p̄dicatione eoꝝ inſtruitur: ⁊ autoꝛitate ſolidatur. Vnde baſes bine coniuncte ſingulis tabulis ſupponūtur: quia dum ꝓphete in verbis ſuis de chꝛiſti incarnatione concoꝛdant· ſequētes p̄dicatoꝛes edificant· vt quo a ſemetipſis non diſcrepant· illos robuſtius figant. Ex argento fundi iubent'. argenti em̄ claritas ex vſu ſeruat': ſine vſu in nigredine3 vertitur· ꝓphetaꝝ vero dicta ante xp̄i aduentū in vſus ſpiritualis intelligētie n̄ erāt dum conſpici p obſcuritatē nō poterāt· ⁊ ideo quaſi nigra permanebāt: ſed poſtq3 xp̄s veniens ea ante oculos noſtros incarnatōis manu tergit· q̄d q̄d lucis in eis latebat claruit: ſenſuſq3 patrū p̄cedentium in vſum dedit: quia verba rebus expoſuit.

¶ Bed· Bene ſingulis tabulis bine baſes ſupponunt': vt conſenſus ꝓphetice atteſtationis in oīb9 q̄ apoſtoli dixere monſtret'. Vel bine per duos angulos ſubijciunt': vt bene ſuffultis angulis tota recte poſſit cōſiſtere tabula qꝛ oīs apoſtolici ⁊ euāgelici ſermonis in ꝓpheticis libꝛis initium p̄ſignat'· ⁊ finis oīs apoſtoloꝝ ⁊ ſucceſſoꝝ vita ab initio fidei vſq3 ad finē vite p̄ſentis myſticis veteris· t· inſerta eſt tabulis.

¶ In latere quoq3 ⁊c. Bed· Latus meridianū qd' vergit ad auſtru3 antiquā dei plebem ſignificat: que dudum lucē ſcientie legis accipienſ· amore dei feruebat. Latus ſecundū qd' vergit ad aquilonē gentes ſignificat· q̄

vſq ad temp⁹ incarnatõis tenebris· ⁊ frigore infidelitatis torpebãt. de qua rum vocatione dicit᷑: dicaꝫ aquiloni da· ⁊ auſtro noli prohibere. Quaſi di cam populo gentiũ diu ſine fide algenti: da de filijs tuis qui veniãt ad fideꝫ mee confeſſionis ⁊ amoris· ⁊ plebi iſraelitice que iam mee cognitionis lumĩe fruitur· noli ꝓhibere gentes in ſortẽ electionis recipi.

qđ vergit ad aquloneꝫ viginti ta bule erunt quadraginta habenteſ baſes argenteas. Bine baſes ſin gulis tabulis ſupponent᷑. Ad occi dentalem vero plagam tabernacu li facies ſex tabulas. Et rurſum alias duas q̄ in angulis erigantur poſt tergũ tabernaculi. Eruntq ſi bi coniuncte a deorſum vſq ſurſũ ⁊ vna omnes compago retinebit. Duab⁹ quoq tabulis q̄ in anguliſ

† ſ qua finis bonoꝝ operum ſignificat᷑. ſ que ſignificat finẽ cuiuſq vel generalis eccleſie.
† ſ ꝓpter perfectionẽ opis· q᷑ in ſenario de⁹ mũdi ornatũ conſummauit. ſ ſanctos qui fuerunt ꝑ ſex ſeculi etates.
ſ ꝓpter ſabbatũ· i· requiẽ animaꝝ· poſt mortẽ ⁊ reſurrectõis gloriã vtriuſq populo cõmuneꝫ ⁊ interminabilem.
ſ q᷑ vna charitas electoꝝ ad celeſtia tendit· ⁊ ad eundem finem peruenit.
ſ q᷑ future quietis ⁊ immortalitatis gloria noſtre cõuerſationi per fidem ſpem ⁊ charitatem firmiter cõnexa eſt.

Viginti tabule. Bed· Vnius aũt numeri ⁊ menſuraꝝ· ⁊ facture tabulas vtrũq latus habuit: q᷑ vna ⁊ eadem fides ſpes ⁊ charitas vtriq populo per apl'os ꝑdicat᷑ ⁊ ad terrã vterq regni celeſtis ꝓmiſſam vocatur: de vtroq genera/ſe ꝑceptũ accipiũt. Eũtes in mundũ vniuerſum· pre· euã omi cre· i· preputio ⁊ circũciſioni· ⁊ abſq vlla differẽtia ſubinfert᷑. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit· ſalu⁹ erit.

Bine baſes. Baſis eſt fundamentuꝫ a greco qđ eſt baſeio· i· fundo· ꝑ baſes ꝓphete ſignificant᷑· quoꝝ autoritate apl'i ⁊ oẽs doctores innitunt᷑· bine autẽ dicunt᷑ ꝓpter cõcordiã ꝓphetaꝝ q̇ oĩs vnum ſenſerunt.

Ad occidentalẽ ⁊c. Bed· Occidẽtalis plaga q̄ ad vtrũq pariete ſuſcipiẽs edificiũ tabernaculi conſũmat impletioneꝫ eccleſie in fine mundi ſignificat· quouſq fides ⁊ opa/tio vtriuſq populi perſeueratura· quaſi gemini latitudo parietis pertingit· nunq eñ vel ante incarnationẽ defuerũt qui ex gentib⁹ crederent: nec vnq de populo iudeoꝝ q̄uis damnato aliqui deſunt fideles. Si quis tñ hoc negare preſumpſerit· dicam⁹ ꝙ ſpirituales vtriuſq teſtamẽti doctores q̇ proferũt de theſauro ſuo noua ⁊ vetera vſq ad finẽ ſcl'i ſunt ĩ eccleſia ꝑmãſuri.

Bed· Ad occidentalẽ vero p· ⁊c. Bene in occidentali plaga tabernaculum cõſummatur· quo dies claudit᷑· ⁊ aſtra occidunt· ꝓpter obitum· ſ· cuiuſq electi· vel generalẽ mundi terminũ. Ei eñ quaſi ſol occidit qui ab hac luce ꝑ tenebras tranſitorie mortis ad gaudia lucis ⁊ vite migrat eterne. Occidit oĩ eccleſie ſol in occidente: vt veri⁹ in oriente ꝑteritis tenebris oriatur cum finita in aduentu domini vita preſentis ſeculi· mox dies vera eternitatis apparebit· ⁊ q᷑ iuſtis cum domino regnantib⁹· reprobi in eternum ꝑeunt De hac plaga tabernaculi in ſequentib⁹ dicitur· ꝙ mare reſpiciat· mare ſcꝫ rubrum in quo demerſus exercitus pharaonis· ⁊ iſrael ſaluatus ad monteꝫ ſyna vbi tabernaculum fecit aſcendit. Reſpicit mare hec plaga· cuꝫ eccleſia poſt bonoꝝ ꝑfectionem coronata· libere intuetur vicia vel impioꝝ penas q̄s chriſto iuuante euaſit. Vñ egredientur ⁊ videbunt cadauera viroꝝ qui ꝑuaricati ſunt in me ⁊c. Maris eñ fluctus profundi turbulenti amari peccata ſignificant: quib⁹ repbi male delectati in baratꝝ perditionis merguntur. Nec pretereundũ ꝙ cum tabernaculum edificaretur in ſyna: mare rubꝝ habuit ad occaſum: ⁊ introductum per ieſum in terram promiſſionis collocatum in ſylo: in eadem plaga mare magnum habuit: quia ſancti in hac vita domino ſeruientes in ſe tabernaculum facientes· ſuperbam impioꝝ iactantiam quaſi cito caſuram fixa mente deſpiciunt: ⁊ in futura patria cum domĩo poſiti perpetuam eorum penam ſine vlla felicitatis minutione reſpiciunt: vt maiores ei grates referant· non ſolum pro bonis que donauit· ſed etiaꝫ pro malis a quibus liberauit.

Bed· Bene plaga occidentalis que mare reſpicere dicta eſt ſex tabulis conſtat· quia in ſenario boni operis conſummatio notatur· quia in illo mundi ornatuꝫ dñs cõſummauit· in illo hoĩeꝫ in principio creauit. In illo gen⁹ humanum ſua paſſione reſtaurauit· vel quia ſex ſunt etates ſeculi· quibus oportet nos bonis operibus perfici· vt ad requiem eternam ⁊ reſurrectionis gloriam perueniamus.

Et rurſum alias duas. Bed· Q᷑ rurſum alie due tabule exceptis ſex primis· in angulum iubentur erigi poſt tergum tabernaculi· que venientẽ ab orientali plaga parietem excipiunt· ⁊ occidentalis plage parieti coniun/guntur ad remunerationem future vite pertinet: que poſt labores ⁊ tempora huius vite ſecura vel ſecutura eſt diuiſa in ſabbatiſmũ· i· requiem animarũ poſt abſolutionem corpoꝝ· ⁊ gloriã reſurrectionis vtriq populo cõmunis nullo fine terminandam.

Eruntq coniuncte ⁊c. Bed· Quia omnis electorum vita vna fide ⁊ charitate ad celeſtia tendit· ⁊ in vnum finem viſionis diuine peruenit· in vna voce recti dogmatis omnis ſanctorum predicatorum ſermo conuenit.

ponende ſunt: ſimilis iunctura ſeruabitur. Et erũt ſimul tabule octo: baſes earũ argentee ſedecim: Duabus baſibuſ ꝑ vnã tabulã ſuppu tatis. Facies ⁊ vectes de lignis ſe thim quinq ad continendas tabulas in vno latere tabernaculi· ⁊ quinq alios in altero· ⁊ eiuſdeꝫ numeri ad occidẽtalẽ plagã: q̇ mit tentur ꝑ medias tabulaſ a ſummo vſqꝫ ad ſummũ. Ipſaſq tabulas

† ſ q᷑ hec oĩa ad cõfirmationẽ euãgelice· vel apoſtolice predicatõis cõſona voce futura eſſe predixerunt.
† ſ quinq libros moyſi· quib⁹ mirabiliter munitur eccleſia. † ſ ne vacillarent viuentorum.
† ſ ꝓpter quinq libros legis· quib⁹ oĩbus idem precipitur † ſ q᷑ nõ ſolũ priorẽ dei populum ad fidẽ et opera lex erudiebat· ſed etiam nos in nouo teſtamento ſpiritualiter intellecta. † ſ q᷑ ipſam completionẽ boni opis quãdo ad futura premia de carne egredimur lex nobis bene intellecta predicat.
ſ· ſ· tabernaculi.

Recederet eñ ab inuicem compago tabularum· ſi qđ vnus ꝓpheta aut apoſtolus dixiſſet: alius negaret.

Duabus quoq tabulis ⁊c. Be· Angulares tabule tabulis parietum per oĩa ſunt coniuncte: q᷑ future quietis ⁊ immortalitatis gloria ꝑſentiſ vite conuerſationi per fidem ſpem ⁊ charitatem firmiſſime connexa eſt· immo ſtabilis ⁊ incõcuſſa nr̃a cõuerſatio perdurat: q᷑ futurã conuerſationem credit ſperat ⁊ diligit: quia crebro ſupernoꝝ ciuiũ adiutorio ne flatibus turbulentis demonuꝫ decidat cõtinetur. He autem tabule que perfectionem boni operis vel futura premia deſignãt: binis ſingule baſib⁹ ſuſtentantur: quia hec quoq omnia ad confirmationem euangelice ⁊ apoſtolice predicationis ꝓphete conſona voce futura eſſe predixerunt.

Hic non dicitur menſura baſium· ſed ioſephus dicit ꝙ quattuor digitis tabule diſtabant a terra, per qđ intelligitur baſes quattuor digitorum fuiſſe.

Hiſtoric. Ioſephus ſcribit ꝙ tabernaculum decem cubitos habuit latitudinis· ⁊ tabule eius menſura quattuor digitorum a terra ſuſpenſe fuerint ex quo velle videtur intelligi· ꝙ tante altitudinis fuerint baſes tabularum Qui rurſus de hoc qđ ꝓpoſuim⁹ capitulo· ⁊ de vectib⁹ tabularum ait· poſterioris autem parietis nouem cubitos ſex tabule faciebant· quibus cõiuncte ſunt due alie tabule ex medio cubito ſecte· quas angulares poſuerũt ad inſtar maiorum tabularum. ſingule vero tabule anulos habent aureos· ꝑ exteriorem frontẽ eminẽtes· velut quibuſdã radicib⁹ ꝑ ordinẽ ad inuicẽ fixos ꝑ circũitum reſpiciẽtes· ⁊ ꝑ eos deaurati vectes immiſſi vno quoq habente magnitudinẽ cubitoꝝ quinq· erãtq ad coniũctiones tabulaꝝ· intrabatq vectis caput vnius cuiuſq in alio vectis capite: velut in modũ cocci: ꝓpter tergũ parietũ in longitudine poſitoꝝ· vnus erat ordo ꝑ tabulas oĩes vadens· quo ꝑ vicinoſ vtriuſq parietis latera cõtinebant in caſtrationib⁹ ad inuicẽ factis· ⁊ immiſſis ad inuicẽ· qđ ſic exquiſitũ eſt· vt nec a ventis moueretur· neqꝫ alia cauſa tabernaculum conturbaret: ſed immobile ſecura quiete ſeruaretur.

Facies et vectes ⁊c. Bed· Quinqꝫ vectes q̇ tabulas tabernaculi continent ſunt quinqꝫ libri legis· quoꝝ munimine eccleſia ab omni impulſione ſuſtentatur· ⁊ hoc in vtroqꝫ latere· q᷑ nõ ſolũ priorẽ dei populũ littera legis erudiuit ad fidẽ ⁊ opa bona. Sꝫ ⁊ nos in nouo· t· deo ſeruientes eadẽ littera ſpũaliter intellecta maioris grã dulcedinis in ꝑſenti ad fidẽ ⁊ virtutũ opationẽ inſtituit· ⁊ in futuro ad ſpem perpetue remunerationis accẽdit· Eiuſdẽ numeri vectes ad occidentalẽ plagã ſunt· q᷑ ipſam completionẽ boni opis quãdo ad futura premia de carne egredimur· lex nobis bene intellecta ꝑdicat· vt interroganti diuiti· magiſter quid boni faciã vt habeã vitaꝫ eternam. Rñdit magiſter bonus. Si vis ad vitam ingredi: ſerua mandata· nec alia q̄ legis mandata ſubdidit.

Ipſaſq tabulas ⁊c. Bed· Tabule deaurate tabernaculi prefulgẽt cũ omnis ſermo predicatoꝝ lumen celeſtis ſapiẽtie ⁊ beatitudinẽ premonſtrat· que propter gloriã claritatis auro· propter eternitatẽ circulo comparat᷑: vñ repoſita eſt michi corona iuſticie. Quinqꝫ circulos ſingule habent

tabulę: non quia quinq̧ partita eſt diſtinctio cęleſtis patrię · ſed quia perpetuę claritas regni illius in geneſi · in exodo · in leuitico · in libro numerorum · ⁊ eadem in deuteronomio ſcripta continentur · ⁊ quinq̧ anuli aurei ſingulis tabernaculi tabulis erant infixi: quia corda iuſtorum multum dilatata per amorem in omnibus libris legis non ſolum correptionem operum ſed etiā ſupernę retributionis lucem legunt.

¶ Quos operies laminis ⁊c. Bed. Laminis aureis vectes operiūtur · cum verbis diuinę legis quę iuxta litterā fortia videntur · ⁊ ad confirmandam vitā fidelium aperta ſuperior intellectus claritate euangelica fulgid⁹ inesse monſtratur. Cum eñ legimus diluuium impios deleuiſſe · noe cum ſuis in arca ſeruatum fuiſſe: patet ꝙ dominus diligat iuſticiam · ⁊ odio habeat iniquitatem · pios de tentatione eripit · ⁊ impios iuſta vltione punit · talis q̧ lectio inſtar vectiū imputribiliū tabernaculum domini cōtinet quia mentes fidelium ab incurſu tentationū premunit. Sȝ vectes lignei laminis aureis veſtiuntur: cū ſpūalis intelligentia myſterijs plena oſtenditur.

† ſ in hoc ſignificatur puritas ⁊ mundicia ſanctorum. ſ q: ſermo predicatorū lucē celeſtis ſapientie ⁊ beatitudinis premonſtrat. ⁞ ſ q: eterna beatitudo ⁊ fulgida. ſ qui ſignificāt coronā ſūme beatitudinis quē ſāctis reddet ꝓ inſtātia laboris

† deaurabis · ⁊ fundes in eis ⁞ anu-

† ſ vectes per anulos aureos tabulata ꝯtinēt: cū verba predicatōis per ꝓmiſſionē regni celeſtis ſtatū eccleſie ꝯſūmant · ne ꝑturbatōes mundi timeāt

los aureos · ꝑ quos † vectes tabula-

ſ ſpūali intelligentia.

ta cōtineant: quos opies laminis

ſ mentes electorū

aureis · Et eriges tabernaculū iu-

ſ angelice puritatis ·

xta exemplar · qđ tibi in monte mō-

ſtratum eſt. Facies ⁊ veluȝ de hya-

ſ hec varietas pulcritudinis celo congruit.

cintho ⁊ purpura coccoq̧ bis tincto ⁊ biſſo retorta: ope plumario ⁊ pulcra varietate contextū. Qđ ap-

¶ Eriges tabernaculum iuxta ⁊c. Bed. Exemplū tabernaculi in monte monſtratū eſt moyſi: q: moratus in ſecreto cū domino vidit ſublimē angelicę puritatis ⁊ immortalitatis vitam: ad cuius inſtar humanam conuerſationem quantū imitari poſſibile fuit · inſtituere iuſſus eſt: vt cum exemplo angelorum diuinę laudationi vnanimi paci ſincerę caſtitati ceteriſq̧ virtutibus in terra vacaremus: conſortes in cęlis eſſe mereamur. Unde ęquales ſunt angelis ⁊ filij dei · cum ſint filij reſurrectionis. Exemplum ergo angelicę conuerſationis quā in monte contemplationis vidit: preceptis legalibus oſtendit · quibus obſeruatis ad angelorum cōſortium perueniamus in cęlis. exemplum quoq̧ vitę perfectioris ⁊ beatę retributionis in figura tabernaculi ⁊ miniſterij ſacerdotalis ac leuitici prebuit. Erigitur autem tabernaculum iuxta exemplum in monte monſtratum: quando electi ad imitationem angelicę puritatis quā contemplari meruit: opus animūq̧ componūt.

¶ Facies et velum de ⁊c. Beda. Etiam iuxta litteram pulcritudini cęleſtis viſionis hoc congruit. Si enim decorem flamaſq̧ aſtrorum multiphariam nubium ſpeciem · ⁊ ipſam yrim cōſideras mille trahentem ⁊ varios aduerſo ſole colores · multo plures ⁊ pulcriores ꝗ̄ in velo tabernaculi in cęlo picturas notabis

¶ Bed. Facies ⁊ velum ⁊c. Velum hoc quo tabernaculum diuidebatur medium · dicit ioſephus ita poſitū eſſe · vt viginti cubiti longitudinis ad priorem domum · decem vero pertinerent ad ſecundam. Qđ per omnia menſuris ſalomonici templi conuenit · qđ cum eſſet ſexaginta cubitorum longitudinis · viginti latitudinis terciam longitudinis partem · i · viginti cubitos ad interiorem domum · id eſt · ſanctumſanctorum habebat ſeparatam: ita vt longitudo ⁊ latitudo eiuſdem domus interioris vna eſſet. Sic tabernaculi pars interior longitudinem ⁊ latitudinem ſimilem · id eſt · denorum habebat cubitorum. De myſtico autem ſenſu huius veli dicit apoſtolus · exponēs quare in priori tabernaculo ſemper introirent ſacerdotes ſacrificiorum officia conſummantes. In ſecundo autem ſemel in anno ſolus pontifex non ſine ſanguine. Velum hoc cęlum ſignificat. In priori tabernaculo quotidie per annum introibant cum ſacrificijs ſacerdotes · qđ hui⁹ vitę ętatem ſignificat: vbi ſancti domino ſemper famulantes quotidiana peccata ſine quibus in hac vita eſſe non poſſunt · quotidianis operum victimis · ⁊ lacrimarum libaminibus quaſi ſacerdotes dei expiant. Summum vero ſacerdotem qui ſemel in anno in ſanctaſanctorum cum ſanguine victimarum ingrediebatur illum intellige cui dicitur: tu es ſacerdos in ęternum ſecundū ordinem melchiſedech · qui ſemel oblatus pro peccatis noſtris: ipſe ſacerdos ⁊ hoſtia per ꝓprium ſanguinē cęlū intrauit: vt appareat vultui dei pro nobis.

¶ Facies ⁊ velum ⁊c. Hactenus de pariete meridiano ſeptentrionali ⁊ occidentali expoſitum eſt. In ſequentibus orientale latus qualiter compoſitum ſit monſtratur · ſed prius de medio pariete qđ ſanctaſanctorum a priore tabernaculo diuidit dicendū eſt. Quo · ſ · diſtinguitur ſanctuarium · ⁊ ſanctuarij ſanctuariū · qđ apoſtolus cęlum interpretatur dicens: quia poſt velamentum erat ſecundum tabernaculū · in quo ſemel in anno ingrediebatur ſolus pontifex · ferens ſanguinem in manu · velū ergo cęlū. Summ⁹ pontifex chriſtus · qui reſurgens cęlum aſcēdit in ſanguinę paſſionis. Bene autē ꝑ hoc velum cęlum innuitur in quo ſimilitudo colorum quib⁹ diſtinguit̃ cęlum. Serenū eī hyacinthinū eſt · ⁊ ſyderuȝ flamas cōtinet · ⁊ diuſitatē planetarum: quorum alij ignei vt mars · alij candidi vt iupiter · alij cerulei vt ſaturnus · ⁊ yris mille trahit auerſo ſole colores.

ſ angelicos ſpūs qui quattuor principales virtutes colūt plenarie · quos ꝓ modulo nr̃o imitamur

pendes ante quattuor columnas

† ſ q: angeli incorruptibiles ⁊ nō mortales conditi · vel q: intemeratā ſue ꝯditōis puritatē cuſto

de lignis ſethim: † quę ⁊ ipſę quidē

diūt · † ſ gratia ſūme claritatis veſtite ⁞ ſ mentes preſentia ſue viſionis illuſtratas.

† deauratę erūt: ⁊ habebūt ⁞ capita

⁞ ſ q: in laude conditoris quaſi in fundamento ſubſiſtunt · quā inceſſanter ꝑſoluunt † ſ ꝓ eterno cōſilio diuinitatis in quo erat qñ crearetur mūd⁹ vel q: firmamentū celi nō poteſt diſſolui.

aurea · ſed ⁊ ⁞ baſes argēteas. † Inſe-

† ſ eternitatē cōſilij. ⁞ ſ · ſ · † ſ velum.

retur āt velū † ꝑ circulos · ⁞ intra † qđ

† ſ chriſtū iheſum ſecretorū ꝯſcium ⁞ ſ velo ·

pones † arcam teſtimonij ⁞ quo ⁊ ſan-

ctuarium et ſanctuarij ſanctuaria

† ſ q: chriſt⁹ a pr̃e datus eſt · vt eſſet ꝓpiciatio ꝓ peccatis noſtris · vnde qui mortu⁹ eſt ⁊ reſurrexit qui eſt ad dextrā dei · qui etiā interpellat ꝓ nobis ⁞ ſ propiciationē ꝓ peccatis.

diuidētur. † Pones ⁊ ⁞ ꝓpiciatoriū

¶ Qđ appendes quattuor ⁊c. Bed. Quattuor aūt columnę ante quas appenſū eſt hoc velum · poteſtates cęli ſunt quattuor eximijs virtutib⁹ ꝑclare · i · fortitudine · temperātia · prudentia · iuſticia quę aliter in cęlis ſeruantur ab angelis et animabus ſanctis. Ibi eñ ſubditum eſſe deo iuſticię eſt · nulluȝ deo preponere bonum vel ęquare prudentię · deo fortiſſime cohęrere fortitudinis · nulla re noxia delectari temperantię. Hic autem iuſticia in ſubueniendo miſeris · prudentia in precauendis inſidijs · fortitudo agitur in perferendis moleſtijs · temperantia in coercendis delectationibus prauis. hoc ibi non erit · vbi nichil omnino mali.

¶ Quę et ipſę quidem deau · ⁊c. Bed. Deauratę ſunt columnę ante quas appenditur velum: quia poſitę intra velum cęli virtutes angelorum ſummę claritatis gratia veſtitę ſunt. Capita habent aurea: quia mentē qua reguntur · preſentia diuinę cognitionis ⁊ viſionis habent illuſtratam.

¶ Sed et baſes argenteas ⁊c. Greg. Baſes argento veſtitę · q̄ttuor columnas tabernaculi ſuſtinent · q: ꝑdicatores eccleſię diuino eloquio decorati · vt in cunctis ſe exemplum prebeant quattuor euangeliſtaruȝ dicta ore ⁊ opere portant. ¶ Pro interliniari legat.

¶ Bed. Habent columnę baſes argenteas · q: omnis natura eorum in hoc quaſi fundamento ſubſiſtit: vt laudes decantent ſuo conditori · ⁊ voluntatem eius nobis adhuc peregrinantibus quaſi extra velum poſitis conciuibus narrent. Unde ⁊ ipſi gratulantes eorum in laudibus exhortando dicimus. Benedicite domino omnes angeli eius ⁊c. auro enim ſapientię ſplendor · argēto verborum nitor oſtenditur.

¶ Grego. Quattuor columnarum baſes iubet eſſe argēteas. In argēto eñ claritas diuini verbi accipit̃. Unde eloquia dñi elo · caſ · ar · ig · ex · Baſes ergo argento veſtitę quattuor colūnas ſuſtinēt: q: ꝑdicatores eccleſię diuino eloquio decorati: vt in cūctis ſe exemplū ꝓbeāt q̄ttuor euangeliſtarum dicta ore ⁊ opere portant.

¶ Inſeret̃ aūt ⁊c. Bed. Quia in ęterno ꝯſilio diuinitatis erat qñ mundus crearet̃. In quo primū locū habet cęleſtis natura · vel q: firmamentuȝ cęli ita factū eſt: vt nunq̧ diſſoluat̃. Nā ꝙ dñs ait. Cęlū ⁊ terra tranſibūt · de aerio accipiendū eſt · de quo hiere · Milu⁹ in cęlo cognouit temp⁹ ſuum. Illud eñ cęlū in iudicio igne peritur eſt: qđ ꝯſtat in diluuio ꝑiſſe. Unde petrus. Cęli erāt prius ⁊ terra de aqua · ⁊ ꝑ aquam conſiſtens verbo dei · per quē tunc mundus aqua inundatus perijt. Cęli aūt qui nunc ſunt eodē verbo repoſiti · ſunt igne reſeruati in die iudicij.

¶ Intra qđ pones arcam teſtimonii ⁊c. Bed. Intra hoc velum poſita eſt arca teſtamenti: quia chriſtus paternorum arcanorum conſcius · poſt paſſionem ⁊ reſurrectionem cęlos cęlorum aſcendens ſedet ad dexteram patris.

¶ Diuidentur. Bed. Quia eccleſia q̄ ex angelis ⁊ hoībus conſtat ꝑtim peregrinat̃ in infimis · partim regnat in ſupnis · adhuc ciues ſuos dirimente velo cęli habet ab inuicem ſegregatos.

¶ Menſamq; extra ⁊c. Bed. Menſa ⁊ candelabrū tabernaculi temꝑalia dei beneficia ſignificant· quib⁹ in pñti reficimur ⁊ illuminamur: vt his confortati ⁊ adiuti creſcente gratia meritoꝝ ad panem angeloꝝ in celis manducandum ⁊ ad veram mundi lucem intrare valeamus. hec ſunt ambo extra velum: q: in hac vita tm̄ ſcripturis ⁊ doctorib⁹· vel ceteris noſtre redēptionis ſacramētis indigemus. In futuro aūt vbi xp̄s palam patrē annunciabit nobis· ⁊ videbim⁹ ſicuti eſt· nō op⁹ erit nobis externo adminiculo· cū habitās in electis ſuis deus ſicut lux illuſtrat ⁊ ſicut panis vite ſatiat: quos introducens ī gaudiū regni ꝑpetua beatitudine ſublimat.

¶ Diximus q: latus meridianū tabernaculi antiquā dei plebem ſignificat: que prior lucem diuine cognitōis ⁊ feruorē diuine dilectionis accepit· ꝑs vo ſeptentrionalis cōgregatam de gentib⁹ eccleſiam q̄ ſedebat in tenebris. Recta ergo diſtictione candelabrū qđ in parte auſtrali locat̄ gratiam priori populo datam ſignificat. Mēſa vero q̄ ſtat in parte aquilonis· data nobis dei beneficia. Et recte candelabꝝ contra mēſam ponitur: q: ſcriptura legis ⁊ ꝓphetaꝝ ad euāgeliū reſpicit teſtimonium ꝑhibens ei.

¶ Facies et tento. ⁊c. Be. Expoſita narratione de velo qđ ſanctuariū ⁊ ſanctuarij ſanctuariū diuidebat· redit exponere de orientali latere ſanctuarij qđ intermiſit· cū cetera latera ei⁹ auſtrale· ſ· ſeptentrionale ⁊ occidentale deſcriberet. Tentoriū ḡ in introitu tabnaculi pulcra varietate cōtextū primitiuā ſiḡat eccleſiā: diuerſis virtutū florib⁹ cōtextā. Vñ multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna ⁊c. Inerat ei hyacinth⁹· q: celeſtia cogitabat: celeſtem vitā in terris ducebat. Inerat purpura: q: ꝓ chriſto mori parata. Inerat coccus bis tinct⁹: q: dei ⁊ proximi dilectione flagrabat: Inerat biſſus retorta· q: continentia carnis ⁊ animi gaudebat.

Bed. Erat ad lr̄am tabernaculū dom⁹ deo ꝯſecrata· habēs longitudīs cubitos· xxx· latitudinis decē· ⁊ altitudinis eque decē· tectū habēs eq̄le ꝑ totū q̄uo in egipto ⁊ in paleſtina dom⁹ edificant̄· cui⁹ quidē tres parietes auſtralis ſeptētrionalis ⁊ occidētalis ꝯpacti ſunt de tabulis ligneis ab vtroq; latere deauratis. Ex oriētali pte vn⁹ vectis erat· vñ introit⁹ fuit· q̄ ꝑ medias tabulas ab angulo vſq; ad angulū ꝑueniret· i· a ſūmitate vltima hui⁹ parietis vſq; ad parietis alteri⁹ ſummitatē· cui cortine tabnaculi ⁊ tectū incubuere· vbi ⁊ tentoriū erat quinq; colūnis ſuſpenſū. Tegebat̄ aūt domus deſuꝑ ⁊ vndiq; cortinis mira varietate contextis· decez q̄ ꝓprie tabernaculū vocabantur. Tegebat̄ h̄ vndiq; ſagis cilicinis vſq; ad terrā ꝑtingentib⁹. Sz ⁊ aliud opimentū tecto de arietum pellibus rubricatis factum eſt· ⁊ ſuper hoc aliud operimentum de hyacinthinis pellibus. Erat eñ velum opere plumario variatum columnis quattuor appenſum quo ſanctuarium ⁊ ſanctuarij ſanctuarium diuidebantur· intra qđ poſita erat arca teſtamenti· ⁊ contra arcam extra velum altare thimiamatis. Itē in medio ipſius ſanctuarij candelabrū· In parte auſtrali altare holocauſti· Foris ante ingreſſuz ſanctuarij labium eneum inter hoc altare ⁊ tabernaculum· ⁊ circa omnia atrium tabernaculi longitudinis habens cubitos centum· latitudinis quinquaginta.

¶ Et quinq; co. Beda. Columne quib⁹ tentorium ſuſpendit̄ ſunt doctores· quoꝝ mens quanto robuſtius ad ſuperna erigitur: tanto firmius docendo alios ad amorem ſupernoꝝ attollitur. Sicut eñ apoſtoli ⁊ apoſtolici viri per tabulas ſignantur propter latitudinem doctrine: quia ī vniuerſo mundo ꝑdicant euangeliū omni creature· vel q: charitatem extendūt etiā ad inimicos· ita ꝓpter inexpugnabile mētis robur ⁊ intentōez ſemꝑ ad celeſtia erectam vocabulo ⁊ factura columnaꝝ figurant̄. Vnde· iacobus ⁊ cephas ⁊ iohānes qui videbātur columne eſſe ⁊c.

ſuper arcam teſtimonij ī ſancta ſanctorum: menſamq; extra velum: ⁊ contra menſam candelabꝝ in latere tabernaculi meridiano. Menſa ei ſtabit in latere aquilonis. Facies ⁊ tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho ⁊ purpura cocco q; bis tincto et biſſo retorta opere plumarij. Et quinq; columnas deaurabis lignoꝝ ſethim: ante quas ducetur tentoriū. Quarum erunt capita aurea: ⁊ baſes enee.

ſ chriſtum.
ſ temporalia dei beneficia· quib⁹ in preſenti reficimur ⁊ illuminamur ſignificat. ſ q: in hac vita tantum indigemus vt perueniamus ad panem angelorum ⁊ veram mundi lucem.
ſ qđ antiquā dei plebem ſignificat· que prior lucem diuine cognitōis ⁊ feruorem dilectionis accepit diuine.
ſ ſcriptura.
ſ primitiue eccleſie decus qđ ornabatur diuerſis virtutū floribus
ſ q: celeſtia cogitabat. ſ q: pro chriſto mori parata. ſ quia dilectione dei ⁊ proximi flagrabat.
ſ mundicia cordis ⁊ mentis.
ſ quinq; libros moyſi. quorū autoritate oīs eccleſia roboratur. ſ doctores de quib⁹ dicitur· virtute magna reddebant apoſtoli teſtimoniuz reſurrectionis ⁊c.
ſ q: predicatores firmitate cordis int⁹ integri.
ſ q: chriſt⁹ omnia in omnib⁹· alij de plenitudine eius accipiunt. ſ non deaurata· q: chriſtus plenus gratie ⁊ veritatis. ſ propter inſuꝑabilem fiduciā· vel q: ſermo eorū ſeneſcente mundo nulla vetuſtate cōſumitur· q: non venit legem ſoluere aut ꝓphetas· ſed adimplere· ſ prophete per quos apoſtoloꝝ ſermo firmatur.

C. XXVII.

Facies et altare de lignis ſethiz· qđ habebit quinq; cubitos in longitudine· ⁊ totidē in latitudine· i· quadrum ⁊ tres cubitos in altitudie. Cornua aūt

ſ holocauſti· ſ· proprie. ſ corda electoruz q̄ ad offerēda ſacrificia opeꝝ a domio ꝯſecrata ſunt
ſ vt omnes ſenſus in longitudinem patientie· ⁊ latitudine charitatis in ſeruitio dei exerceantur·
ſ hec quadratura quinq; cubitoꝝ in vtraq; pte ſignificat pſes vtriuſq;· t· qui quinq; corpis ſeſus in omni puritate cuſtodire ſtuduerūt ſcđm precepta legis ⁊ euāgelii. ſ q: corda electorū ꝑ fidē ſpem ⁊ charitatē ad celeſtia tendunt·
ſ Quattuor uirtutes· uel quattuor euangelia quibus munitur eccleſia·

¶ Colūne ſunt quinq; ꝓpter quinq; libros moyſi q̄b⁹ doctores ꝑdicatōem ſuam muniunt· maxime q̄ primitiuā inſtruere eccleſiā q̄ ex hebreiſ ꝯgregata ſolam legis auctoritatem nouerat nondum patefacta euangelica ſcriptura

¶ Lignorum ſethim. Bed. Colūne de lignis ſethim iubentur fieri ⁊ auro operiri· quia predicatores firmitate cordis intus integri in nullo deficientes operum claritate foris debent eſſe perſpicui. Vel quia fortitudinem ſue actionis docent diuino adiutorio protegi: cum in omnibus gloriam patris querunt qui eſt in celis· ⁊ in omnib⁹ que loquuntur chriſtū predicāt. Vnde non eniz noſmetipſos predicamus· ſed ihesū chriſtū.

¶ Quarū erūt capita aurea. Beda. Aurea capita chriſtuz ſignificant· qui eſt caput corpis eccleſie· principium· primogenitus ex mortuis· nec incongrue per quinq; capita columnarum vnuz caput eccleſie ſignificatur. Tot enim fuere capita quot columne· q: chriſtus omnium ſanctorum caput in ſe ſemper manens indiuiſibilis· ſingulis gratiam ſpiritus pro ipſorū capacitate diuidit· de q̄ dicit̄: Nunc exaltauit ca· m· ſ· ini· m· Capita columnaꝝ non deaurata vt columne ⁊ tabule· ſed aurea eſſe iubent̄: q: oīs ſancti pticipant ſpū ⁊ gloria celeſti. Ipſe aūt plenus gratie ⁊ veritatis cui nō ad menſurā dat de⁹ ſpūm. pater eñ diligit filium habent columne tabernaculi baſes eneas· habent aurea capita: q: apl̄i ⁊ apoſtolici viri verbis ꝓphetaꝝ in fide ſunt firmati· ⁊ ad videndā faciē cōditoris deſiderio erecti. Itē capita aurea· h̄ baſes habēt eneas: q: quecūq; ꝑ deū celeſti autoritate ſibi data ꝑceperūt ꝓphico eloquio ꝓdicta eſſe ſacramēta dixerūt. Quia de plaga oriētali loquimur memorandū eſt aliqđ de expoſitione illius vectis ſingularis· quē ab angulo tabulaꝝ vſq; ad angelū alterius parietis porrectū eſſe· ⁊ totā parietū ꝯſtantiā ne vi ⁊ impulſu ꝓcellarum huc illucq; flectatur· cōtinere dixim⁹. Scriptū eſt in ſequētib⁹ vbi moyſes imꝑata expleuiſſe narrat̄· fecit ergo aliū vectē q̄ ꝑ medias tabulas ab angulo vſq; ad angulū ꝑueniret· hic ergo vectis a prima tabulaꝝ ſummitate vſq; ad alteri⁹ lateris ſummitatē· ꝑ decem cubitos latitudinis tabernaculi ꝑtent⁹ eſt· vtroq; capite firmiter tabulis impoſit⁹· vt ꝑ h̄ ⁊ ea tabernaculi plaga q̄ nō tabulis h̄ columnis ꝯſtabat· nō min⁹ fixa q̄ȝ cetere vento licet impellente ꝑſiſteret. hic vectis xp̄m ſignificat· q̄ ab angulo vſq; ad angulū peruenit· q: a plebe iudaica quā pri⁹ ſaluandā elegit· ad gentes ſe ꝓpiciatus extendit. Vñ ſicut in ꝓphis lapis angularis· in lege quoq; vectis angularis poteſt dici Lapis āgularis ꝓpter templū qđ de lapidib⁹ viuis deo conſtruitur· vectis vero angularis ꝓpter tabernaculū qđ ei de lignis imputribilib⁹· i· electoꝝ animab⁹ corruptōe carentib⁹ edificat̄.

¶ De lignis ſethim. Beda. Scilicet quia munda ⁊ incorrupta decet eſſe corda in quibus ſpiritusſanctus habitat.

¶ Et tres cubitos. Beda. Tanta fere eſt ſtatura hominis· q̄uo ergo miniſtrabatur altari· quod alibi gradus habere prohibetur ne pudēda reuelentur. Sed illud dictum eſt de altari quod de terra uel de lapidib⁹ cōſtruitur: vbi gradus ipſi coedificati ad gradus altaris pertinerent· nunc vero de tabulis fieri ꝑcipit̄. Q ſi apponat̄ aliquid ad horam adminiſtrationis in quo ſtet miniſter: ad altare non ꝑtinet.

¶ Cornua autem per quattuor. Beda. Quattuor angulos habet altare holocauſti: quia per quattuor mundi plagas dilatatur eccleſia que propter cor vnum ⁊ animam vnam credentis multitudinis in figura vnius deſignatur altaris· ex quo quattuor cornua ſunt· cum quattuor virtutib⁹ muniantur corda iuſtoꝝ· de quib⁹ dicitur· ſobrietatem· prudentiam· docet iuſticiā ⁊ virtutem· quib⁹ vtili⁹ nichil eſt in vita hominum· h̄ cornua

et ipſo altari producuntur·cũ munimenta virtutum fideles non ad oculum oſtendũt:ſed ex cordis radice deo teſte generant. Cornua quattuor ꝑ quattuor angulos altaris·cũ in omnibꝫ mundi terminis eccleſia virtutũ potẽtia ſpũali cunctis hoſtiũ inſidijs inuiolabilis immo fortior perſiſtit

¶ Facieſq̄ in vſus ⁊c. Bed. Vaſa altaris diuerſa diuerſas fideliũ perſonas per multiphariās eoꝝ actiones ſiue cogitationes in famulatũ conditoris diſpoſitas accipimus·primũ lebetes ad ſuſcipiendos cineres facere p̄cipitur. Cinis autẽ hoſtiaꝝ in magno myſterio accipitur ·ſicut te ſtatur cinis vitulę ruffę aſperſus·qui ſecundũ apl'm inquinatos ſanctificat ad emundationẽ carnis·in quo ſacramẽtũ dominicę paſſionis·vel perfectionis virtutis iuſtoꝝ ſacrificia intelliguntur. Deuicto ergo cinis ſacramentorum in cõſummationem dominicę paſſionis vel pfectõis virtutis iuſticię aſpergatur·cũ toti in ſeruitio dei per ignẽ ſpũſſancti oblati opera bona finire:⁊ adpcipien da p̄mia ĩ eternam vitam rapi meruerunt. Vñ moyſes:hęc ẽ inquit lex holocauſti. Cremabitur ĩ altari tota nocte vſq̄ ad mane. Ignis ex eodẽ altari erit. Veſtietur ſacerdos tunica ⁊ fẽialibꝫ lineis tollẽſq̄ cineres quos vorans ignis exuſſit·⁊ ponens iuxta altare ſpoliabitur priorĩbꝫ veſtimentis. Indutuſq̄ alijs efferet eos extra caſtra·⁊ in loco mundiſſimo vſq̄ ad fauillam conſumi faciet. Ignis autẽ in altari ſemꝑ ardebit: Holocauſtum ergo crematur in altari·cũ in corde electi qui ſe totũ in carne·ſ·⁊ corde deo deuouit opus bonũ feruente charitatis igne paratur·qđ fit tota nocte vſq̄ mane ·i·toto tpe huiꝰ vitę vſq̄ ad mane futuri ſeculi. Ignis ex eo altari erit:q̄ ex illa ſolũ charitate quã eccleſię dñs ꝑ ſpiritũ tribuit ardere debemus. Deniq̄ filij aaron q̄ ignem alienũ deo offerre·⁊ nõ eũ qui de cęlo ſemel datꝰ eſt voluerunt:igne cęleſti perempti ſunt·q̄ qui opa cęleſtia nõ cęleſtis intentione mercedis·ſ; temporalis fauoris aut cõmodi faciũt·ſententia irę cęleſtis feriuntur. Veſtietur ergo ſacerdos tunica ⁊ fęminalibus lineis·i·xp̄s qui in nobis ignem ſuę charitatis accendere·⁊ ꝑ hunc hoſtias noſtrę actõis bonę acceptabiles facere conſueuit: Veſtitꝰ lineis·q̄ vt nos ad opa virtutũ excitet·exẽpla ſuę incarnatõis puritatis ⁊ mortis ꝓponit:q̄ per linũ ſignificatur. Tollit ſacerdos cineres quos ignis exuſſit·⁊ ponit iuxta altare·cũ dñs finẽ laborioſis opibꝫ imponit·neq̄ iuſtos de hac vita raptos vltra ꝓ eterna vita certare·ſ; coronã iuſticię in vita eterna iubet accipere. Ponens cineres iuxta altare ſpoliatur priorĩbꝫ veſtimẽtis.cũ ad memoriã iuſtis bona q̄ fecerũt reducens·nõ eis amplius habitũ paſſionis imitandũ oſtendit:ſ; induitur alijs veſtimentis·de quibꝫ dicit·p̄cinget ſe·⁊ faciet illos diſcumbere·i·ad eternã retributionẽ faciet illos in eterna quiete refoueri. Indutus ergo alijs veſtimentis efferet cineres extra caſtra:cum paratus ad remunerandũ laborem electorum quidquid boni geſſerãt in illa faciet vita videri hinc ablatũ. Locus extra caſtra vitę perpetuę ingreſſum ſignificat. Vnde per me ſi quis introierit ſaluabitur ⁊ ingreditur ⁊ egredietur ⁊c.et alibi:dñs cuſtodiat intro·t·⁊ exi·t·⁊c. Introitum·ſ·in hanc eccleſię vitam·exitum in illam vbi paſcua inueniuntur eternę ſatietatis. Locus ergo extra caſtra poſitus in illa vita intelligitur:cum mundiſſimus eſſe dicatur:qui in hac vita non reperitur. Locꝰ ergo mundiſſimus extra caſtra animus eſt iuſtoꝝ ex hac vita ſublatorũ ⁊ in alia gaudentium·in quo holocauſti cinis vſq̄ ad fauillam conſumitur:cũ ibi bonorum operum merces ita redditur·vt omis labor ad integrũ conſummatur. Vñ abſterget deꝰ omnẽ lacrimã ab oculis iuſtoꝝ. Ceſſante labore operum charitas ꝑ quã fiebant nunq̄ ceſſabit·ſed flagrantior erit·cũ eum videbit in eternum quẽ diligit·recte ſubdit: Ignis autẽ in altari ſemper ardebit·Et paulo poſt. Ignis eſt iſte perpetuꝰ q̄ nunq̄ deficiet de altari. Cõſummato ergo vſq̄ ad fauillam holocauſto ignis deficiet de altari ſcilicet quia abſumpto omĩ genere laborãdi. charitas nunq̄ extinguẽda flagrabit

¶ Forcipes. Beda. Forcipes ſunt p̄dicatores qui ignem charitatis in nobis quaſi in altari dei exhortando accendere ſolẽt. Et velut gemino dente vtuntur·cũ nos cõſonis vtriuſq̄ teſtamẽti paginis inſtruũt·⁊ verba charitatis in corde quibꝫ ad eterna deſideria inflamant collocant. Vel forcipe ·i·duplici ferramento ignẽ altaris emundant:cũ geminę charitatis virtutẽ infundunt·⁊ huius gratia nos ardere ⁊ lucere p̄cipiũt.

¶ Atq̄ fuſcinulas ⁊c. Bed. Fuſcinulę q̄ grece vocant creagrę in miniſterio altaris habebant: vt carnes victimaꝝ per eas de caldarijs coctę ꝓferrentur·⁊ ad eſum reficiendoꝝ afferrentur·quaꝝ vſus p̄dicatoribus congruit·quoꝝ miniſteriũ eſt aĩas fideliũ verbo reficere·rudibus lac ſimplicis doctrinę adhibere·perfectioribꝫ ſolidũ cibũ miniſtrare. Qui enĩ ſacramẽta chriſti cognoſcũt·⁊ ad imitationẽ ſuſcipiunt quaſi carnibꝫ hoſtię ſalutaris ſatiãtur:q̄ doctoꝝ eſt cuiq̄ perſonę miniſteriũ cũ diſcretione cõmittere. Rectę fuſcinulas iubetur moyſes facere ſacerdotibꝫ·quibꝫ carnes hoſtiarũ ꝓ vt oportuerit componant·⁊ alia quidẽ omnibus edenda offerãt·alia igne altaris ꝯſumẽda relinquãt. Sũt eñ in verbo dei quędã·q̄ ad noſtrę refectionis epulas conceſſit. Quędã vero tantę profunditatis·vt ſpiritui ſancto tm̄ pateant·noſtrę vero capacitatis menſuram tranſcendant.

ꝑ quattuor † angulos † ex ipſo erunt

† ſ plagas mundi· † ſ ex intima radice cordis electorum ſ q̄ cepta fideliũ virtꝰ fideliter vſq̄ ad finẽ tenetur. Es enĩ longo tempore incorruptibile perſeuerantiã deſignat.

⁊ operies illud ęre. Facieſq̄ ĩ vſus

ſ ollas ergo eneas quibus cineres arulę ⁊ carbones holocauſti cremati recipiebant. ſ fideles qui exempla dominicę paſſionis ſua mente retractant vel exitũ precedẽtiũ iuſtorũ qui cõſummato agone ſine fine letantur.

eius lebetes ad ſuſcipiendos cineres

† ſ ad emendandũ ignem altaris † ſ batilla quibus ignis ⁊ carbones ab altari holocauſtorum ad altare thimiamatũ trãſferebantur.

res ⁊ † forcipes atq̄ † fuſcinulas et

† ſ corda ꝓximorum charitatẽ imitantia † ſ q̄ perſeuerãter obediũt·⁊ clara voce alios inſtruũt es enĩ durabile eſt ⁊ ſonorũ. ſ ſanctorũ corda.

ignium † receptacula. † Omĩa vaſa

† ſ ad ſuſcipienda holocauſta paratã·q̄ parãt electi locũ dño in intimo corde ſuo·vbi deuotas ei cogitatões collocãt ſ vt ꝑ crebras aperturas ignis ad deuorandam hoſtiam libere exeat.

ex ere fabricabis. † Craticulãq̄ in

† ſ vt eccleſiã per quattuor mundi plagas diffuſam verba dei ⁊ veritatis confirment.

modũ retis eneã † ꝑ cuiꝰ quattuor

ſ euãgeliorũ libri qui auditoribꝰ ſuis perpetuę vitę coronã ꝓmittũt. ſ q̄ in omnẽ·t·e·ſ·e·

angulos erũt quattuor anuli ęnei

ſ vt animos humiliũ munimine ſuę conſolatõis alleuent.

quos pones ſubter arulã altaris

Et erit craticula vſq̄ ad altaris me

¶ Igniũ receptacula. Ad hoc deputata ſunt·vt per hęc ignis ſanctꝰ ab altari holocauſti ad altare thimiamatis veſpere ⁊ mane ad incenſũ ponẽdum deferretur:q̄ doctores tanq̄ ignẽ de altari holocauſtoꝝ ad altare thimiamatũ deferũt:cũ auditores de virtute in virtutẽ ꝓuehunt docendo·et meritis creſcẽtibꝫ ad altiora ⁊ diuinę viſionis arcana interiora. Qui etiam feruentia pietate corda ꝓximoꝝ imitantur·receptacula igniũ fiũt:q̄ flamã cęleſtis ſacrificij quã in fraternis mentibꝫ cõſpiciũt·in ſuis accendere ſatagũt

¶ Craticulãq̄ in ⁊c. Be. Altare totũ concauũ fieri p̄ceptũ eſt·ſicut ĩ ſequentibꝫ patet:ſ; ⁊ ĩ medio habẽs craticulã ꝑ totũ in modũ retis diſtinctã in q̄ victimaꝝ carnes cõburendę ponebãtur·⁊ ſubter eã arulã in qua cõpoſitis lignis ignis arderet ſemper ad deuorãda holocauſta paratꝰ. Erat autẽ ꝯ arulã hoſtiũ in parte oriẽtali altaris quo ligna ad alendũ ignẽ mitti·⁊ carbones vel cineres poſſent egeri:ſicut in pictura caſſiodori ſenatoris cuiꝰ ipſe in expoſitõe pſalmoꝝ meminit expſſum vidimꝰ·q̄ etiã vtriq̄ altari ⁊ holocauſti·ſ·⁊ incenſi quattuor pedes fecit·qđ vtrũq̄ eũ ſicut tabernaculi ⁊ tẽpli poſitionẽ a iudeoꝝ doctoribꝫ didiciſſe putamus.

¶ Super arulam. Be. Habet altare arulã ſubtꝰ craticulã·in qua ligna ⁊ holocauſtoꝝ ignẽ ſuſcipit.q̄ eadẽ electoꝝ corda in ſe cęleſtia verba ſuſcipiunt·quibus calefacti ⁊ inflamati per donum ſpiritusſancti grata deo vota piarum cogitationum reddunt. Ligna enim arulę altaris ſacerdos imponit:cum doctor deſiderantibus fidelium mentibus teſtimonia ſcripturarũ quibus in fide ⁊ dilectione confirmantur ingerit. Addit ignem lignis·cum intellectum verbi ⁊ efficaciam operationis a deo quęrendam edicit. Ardẽt ligna in altari·cũ charitas dei diffunditur in cordibus noſtris. Et hoc igni ſuppoſitũ conſumitur holocauſtũ:cũ oĩa q̄ bene agere diſponimus:donãte gratia ſpiritusſancti per virtutem dilectionis acceptabilia reddũtur. Vñ craticula quę holocauſta gerit tanq̄ rete fieri p̄cipitur:vt per crebras illius aperturas ignis ſuppoſitus ad conſumendas omnino hoſtias libere penetret. Neceſſe eſt enim vt gratię dei aperiamus corda noſtra·⁊ quaſi plurimis patefactis ianuis ſedulo deprecemur:vt per ſingula quę inchoamus bona quaſi per ſingula victimarum eius fruſta ſua nos miſericordia illuſtrare ⁊ in amorẽ ſuum accendere dignetur. Pelagiani enĩ qui ſine gratia dei ſe aliquid perficere p̄ſumunt·in altari cordis craticulam inſtar rhetis non ſuperponunt ſacro igni·ſed quaſi parietem ſolidum inter ſe ⁊ ignem ſpiritusſancti ne charitate calefiant interponunt. Non ſolidum ſed mane ⁊c. vt copioſum ſcilicet locum haberet·vt ignem ſanctum·⁊ ligna ad ignẽ vel holocauſta igne cõſumẽda reciperet. Tu quoq̄ ſi uis eſſe altare dei exinani te ipſum ab omĩ contagio mundanoꝝ: vt in te ligna verboꝝ cęleſtiũ·⁊ hoſtię virtutũ locũ habeas ſpacioſũ·capiaſq̄ flamã ſpũſſancti·quo eccleſię hoſtię dño conſecrentur:⁊ ad finem perfectionis perducantur.

¶ Bed. Si quẽ mouet iuxta litterã quomodo ligna altaris tanto igne vicino incõbuſta permanere poterunt. Accipiat hieronimi reſponſum. Altaris inquit ligna q̄ de lignis paradiſi ſunt nõ cremantur igne vicino·ſ; puriora

reddantur. nec mirū hoc de ſanctuario ⁊ interioribꝫ templi ⁊ altaris thimiamatis credere: cū etiā anchiton ligni genus vel ligno ſimile: quāto plus arſerit tanto mundius inueniatur.

¶ Facies et vectes ⁊c. Doctores .ſ. qui iudeā .ſ. ⁊ gentilitatē in vnā fidei gratiam conſono ore ⁊ opere vocent. Vel ex vtroqȝ latere altaris ad portandū erūt vectes: cū predicatores mentes fideliū in proſperis ⁊ in aduerſis conſtantiā virtutū tenere docebunt.

Sicut tibi i monte ⁊c. Bed. Omnia q̄ nobis myſtice in altaris ⁊ tabernaculi ꝯſtructione moyſes faciēda deſignauit: prius in illa celeſti cōuerſatione in qua cū domino quadraginta dieb9 fuit: facta in ſupnis ciuibꝫ ꝑhenni obſeruatione vidit. Nō eīn dubiū eſt eum potuiſſe ante ſolium dei illud altare vidiſſe: qđ vidit yſayas veris carbonibꝫ interne claritatis pleniſſimū: ⁊ forcipes ſanctos quos idē propheta vidit: quoꝝ vno tulit angelus carbonē de altari: quo eius labia purgauit: eiuſdem ſpiritus gratia: qua angeli inflamantur ad amandū deū ſemp in celis: ⁊ hoībus in terra peccata dimittunt: ⁊ virtutum dona conceduntur. Altare ergo cōcauum ⁊ inane fieri ꝑcipit: ſicut moyſi in mōte mōſtratū eſt: q2 ſicut angeli ⁊ ſpūs iuſtoꝝ in celis vacui a peccatis ⁊ pleni ſunt pietate ⁊ iuſticia ita ⁊ nos in terra declinare a malo ⁊ facere bonum debemus: qđ ſicut exhortationibus verbi celeſtis: ita myſticis tabernaculi ⁊ vaſoꝝ figuris ⁊ cerimoniaꝝ agere iubemur.

† .ſ. doctores qui eccleſiā qđammodo portāt: dū ȝ fidem ⁊ ſacramenta veritatis vel neſcientib9 predicant: vel ſcientibus que acceperūt cōfirmantes roborant.

dium. † Facies ⁊ vectes altaris de

† .ſ. vt vtriqȝ populo iudeorū .ſ. et gentium verbū predicent. .ſ. ꝓpter ſonū et inſtantiā predicatōis

lignis ſethim † duos quos operies

.ſ. vectes vt portari queat altare mittūt i circulos: cū doctores corda fideliū ꝑ verba euāgelii q̄ e ⁊ t trāſeuntib9 nō preteribūt exhortādo erigunt

laminis eneis: ⁊ induces ꝑ circulos: eruntqȝ ex vtroqȝ latere altaris ad portandum. Nō ſolidum ſȝ

† .ſ. Si vis eſſe altare dei abijce oīa contagia: fac cor tuū ſpacioſum vt capias ligna verboꝝ celeſtium: ⁊ hoſtias virtutū et ignē ſpūſſancti. † .ſ. vacuū .ſ. ⁊ omī iniquitate ⁊ tpali ſollicitudine.

† inane ⁊ † concauum intrinſec9 fa-

† .ſ. ſicut .ſ. angelis ⁊ ſanctis hoībus conſtat.

† .ſ. contemplationis

cies illud: † ſicut tibi in † monte mōſtratum eſt. Facies ⁊ atrium taber-

.ſ. rudimentū inchoantiū

naculi in cuius plaga auſtrali con-

† .ſ. q2 incipientibus pri9 fuganda carnis ⁊ ſpūs illecebra eſt: vt mundent ab omni inquinamento

tra meridiē erūt tentoria de † biſſo

carnis et ſpiritus. .ſ. Centenari9 qui a leua tranſit in dexterā celeſtē ſignificat vitam.

retorta. Centum cubitos latus te-

¶ Facies et atriū ⁊c. Bed. Sicut ſancta ſanctoꝝ q̄ in celis eccleſie ptē deſignāt: ⁊ pri9 tabernaculū pfectam vitā fideliū in hoc ſeculo: ita atriū tabernaculi qđ exteri9 erat: prima inchoantiū rudimenta. Vñ tentoria eiuſdē atrij erant de biſſo retorta: q2 prima incipientibꝫ cura eſt impendēda: vt carnis ſimul ⁊ ſpiritus refrenent illecebras. Vñ: Mundem9 nos ab omī inquinamento carnis ⁊ ſpirit9. Biſſus eīn de terra viridis oritur: ſed eruta ſiccatur: tunditur: coquitur: torquetur: ⁊ magno longoqȝ exercitio ad candiduȝ perducitur colorem. ſic caro noſtra vt ad virtutē decorēqȝ ꝑueniat caſtitatis: neceſſe eſt oret: ieiunet: vigilet: ⁊ omī cōtinentia laboret: vt delectationes ingenitas ſiccet: ⁊ ad eā dignitatem virtutis quā deſideram9 aſcendat. Retorquetur aūt biſſus: ne facile ſoluat: cū non ſolum carnis luxuria reſtringit: ſed tota eius memoria ab intimo corde eradicatur.

¶ Centum cubitos ⁊c. Bed. Conſtat centenariū qui in compoto digitoꝝ a leua trāſit ad dexterā: ſepe in ſcripturis celibem ſignificare vitam: q2 ſicut dextera leue ita celeſtis ꝓfertur ꝓſenti vite. Edificationē arce noe centeſimo anno compleuit: q2 eccleſiā in hac vita edificat dñs: in futuro pficiet. Abrae centenario naſcit yſaac filius promiſſionis: q2 benedictio hereditatis q̄ in ſemine eius omībꝫ familijs terre pmittitur: in futura ⁊ celeſti patria reddetur. Centū annos pegrinatur ipſe in terra promiſſionis: q2 qui filij abrae ꝑ fidē efficimur: i ſpe ſupne hereditatis debem9 i ꝓſenti pegrinari. Senuit yſaac in geraris qđ interꝓtatur incolat9: ⁊ inuenit in ipſo anno centuplum: q2 quicūqȝ pmiſſionis filij in hac vita pegrināntes bona opamur: mox egreſſi de corpe in celeſti vita recipimur. Centū ergo cubitos habet latus tabernaculi in longum: q2 omīs qui ad eccleſie membra ptinent: neceſſe eſt ꝓ eternis in celis vita laborē penitentie ⁊ continentie temporalis aſſumant.

¶ Et colūnas viginti. Bed. Colūne quibꝫ tentoria ſuſpendunt: doctores ſunt: qui corda auditoꝝ a terrenis ad celeſtia ſuſtollunt: ⁊ quaſi veſtes domini diligenter extendūt: ne quid duplicitatis remaneat: ſed ſimplici

⁊ munda intentione corā domino velut tentoria biſſina niteāt. Fuerūt aūt columne enee: ſed argento veſtite: ſicut in ſequentibꝫ declarat. Enee quidē ꝓpter pſeuerantiā virtutis vel ſonoritatē predicationis. Argento aūt veſtite: q2 nō aliud q̄ȝ verbum dei ſonant.

¶ Cū baſibus. Bed. Baſibꝫ columnaꝝ eneis initiū ſapientie .i. timor domini intelligit: de quo ihesus fili9 ſyrach ait: Radix ſapientie timor dñi ⁊ pulcre ſubiunxit. Et rami ei9 longeui: q2 germina virtutū multiphaVia q̄ de timore domini tanq̄ȝ opus ⁊ celature columnaꝝ de baſibꝫ prodeunt: nunquā fructu mercedis carebunt.

nebit in longitudine ⁊ columnas

.ſ. baſes timor domini qui eſt initiū ſapientie.

viginti cum baſib9 totidem eneis

que capita cū celaturis ſuis habe-

.ſ. non argentata.

bunt argētea. Similiter ⁊ in latere aquilonis per longum erūt tentoria centū cubitorum. columne viginti: ⁊ baſes enee eiuſdeȝ numeri

.ſ. vt ſupra.

⁊ capita eaꝝ cum celaturis ſuis argentea. In latitudīe vero atrij qđ

.ſ. q2 occidit actualis vita: ⁊ quies ſequitur: ⁊ merces eterna.

reſpicit ad occidentē erūt tentoria

.ſ. qui numer9 quieteȝ ſignificat ⁊ remiſſionē quā expectāt ſancti ꝑ opa bona. Jobel enī interpretat remiſſio. .ſ. q2 ſeptenariū noſtrū viſioni ſancte trinitatis in eternū iunget: vnde michi aūt adherere deo bonum eſt.

ꝑ quinquaginta cubitos ⁊ columne decem. baſes quoqȝ totidem.

.ſ. principio cōuerſationis bone.

In ea quoqȝ atrij latitudine que

¶ Argentea. Beda. Capita nō argentata ſed tota argentea: q2 doctores totos ſe diuine ſcripture ſubijciunt verba diuina meditādo ⁊ ꝑdicando mancipant animā ⁊ corpus. Sicut eīn mēbra ſine capite viuere nequeūt ſic illi eloquia diuina vitā ſuā exiſtimantes hec nunq̄ȝ obediendo portare: ⁊ ſe humiliando exaltare deſiſtūt.

¶ Similiter in la. ⁊c. Bed. Eadē de latere aquilonis repetūtur: que de latere auſtrali premiſſa ſunt: q2 vtriuſqȝ teſtamenti ꝑcones conſono ore ad celeſtia nos erigūt: tamen ⁊ ſi ſacramēta habuerunt ꝓ tempore differentia: immo hoc in tempore noui teſtamēti: quicunqȝ de vtroqȝ populo ad ſalutem pertingunt: non ſolū eandem fidem: confeſſionem: ⁊ opationem: ſed ⁊ ſacramēta habent eadē i emūdatione peccatorum: ⁊ perceptione celeſtis vite in grā dei ꝑ ihesum xp̄m.

¶ Columne viginti. Quare viginti fuerūt columne atrij ſupradictuȝ eſt: vbi eiuſdē numeri tabule in vno tabernaculi latere fieri ꝑcipiuntur.

¶ In latitudine vero atrii. Bed. Latitudo atrij qđ reſpicit ad occaſum ſolis vbi terminato labore diurno noctis ſopor a gratia ſuccedit: tempus ſignificat: quo ceſſante poſt mortem actuali vita: quies ſequit electoꝝ ⁊ merces eterna. In vinea quoqȝ patriſfamilias cū ſero eſſet factū: operarij perceperē laboris premium: q2 ſinguli iuſtoꝝ in fine hui9 vite ſortiuntur ingreſſum vite eterne: Vnde: Beati mortui q̄ in domino mo: āmodo iā dicit ſpiritus vt requieſcant a laboribꝫ ſuis ⁊c. Ideo occidētale latus atrij tentoria habet ꝑ quinquaginta cubitos ⁊ decem columnas: q2 quinquagenari9 quietem ſignificat: ꝓpter quinquageſimū annū qui libertati ⁊ quieti ⁊ remiſſioni deditus erat. vnde ⁊ iubile9 dicit. Jobel namqȝ dimittens aut initiatus interpretatur. Denarius quoqȝ ſupna premia deſignat: vbi humana natura in vtraqȝ ſubſtentia ſua immortaliter ſubleuata: in diuine viſionis preſentia letat. De9 eīn trinitas eſt: corpus noſtrū ex quattuor elementis ſubſiſtit. Interior homo ternario numero. Cum ergo ex toto corde: tota anima tota mente deū diligere iubemur: ⁊ ſeptenariū noſtrū viſioni ſancte trinitatis in eternum iunget: Juxta illud: Michi aūt adherere deo bonū eſt. Hic eſt denarius quē cultores dominice vinee conſummatis laboribꝫ pro mercede accipiunt. Quia ergo nobis ſancti ꝑdicatores finita hac vita ꝓſentiam conditoris ⁊ requiē eternā promittunt: ⁊ ſic deſideria noſtra ab infimis ad celeſtia querēda erigunt: quaſi in occidentali latere atrij tentoria quinquaginta cubitoꝝ latitudinis decē colūne ſubleuantes extollunt.

¶ In ea quoqȝ atrii ⁊c. Bed. Latitudo atrij orientē reſpiciens initiū bone cōuerſationis q̄ a fide incipit ſignificat: q̄ ꝓpter primaȝ celeſtis gratie ꝑceptionem orientē reſpicere dicitur. Vnde viſitauit nos ori: ex al: Illuminare his qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſe. In hac plaga quinquaginta cubiti: quia in ipſo ingreſſu cōuerſionis omīs qui cathezizantur remiſſioneȝ peccatoꝝ ⁊ requiem ſperare docētur: quinquagenari9 ad remiſſionē ptinet.

Vñ in pſalmo eiuſdē numeri pęnitētia ⁊ cōfeſſio ⁊ remiſſio peccatoꝝ deſcri pta eſt· ita vt q̄ dño peccauerat ⁊ malū corā eo fecerat· cognoſcendo iniqui tatem ſuā ab ip̄o ſit ablutus ⁊ ſup niuē dealbat⁹· rurſumq̧ leticiā ſalutaris dei .i. xp̄i quē offenderat recepit ⁊ ſpiritu illi⁹ principali ne vltra laberet̄ cō fortatus fuit. Habet ergo latitudo orientalis atrij quinquaginta cubitos cū prima fidei cōfeſſio remiſſione peccatoꝝ ⁊ ſpe future quietis gaudet ⁊ pa cis. In ſimbolo quoq̧ apoſtoloꝝ cōfitemur nos credere ſanctā eccleſiam re miſſionem peccatoꝝ ⁊ carnis reſurrectionem qd̄ poſtea vniuerſalis ſynodus pleni⁹ exp̄ſſit dicens: Cōfiteor vnū baptiſma in remiſſio nem peccatoꝝ· ſpero re ſurrectionē mortuorū ⁊ vitā futuri ſeculi.

¶ Quinquaginta cubiti ꝛc. Be. Quinquaginta cubitis plagę orientalis generaliter initia credentium ſignant: q2 in remiſſione peccatoꝝ ⁊ ſpe futurę beatitudinis celebrant̄ quoꝝ ſpecialis diſtinctio ſubinfert̄· q̄ ad eā dem finē bene conſiderata ſubinfert̄. Sequitur em̄. E quibꝫ quindecim cubitoꝝ tentoria ꝛc. Quindecim nāq̧ qui ſeptenario ⁊ octonario cōſtat· ęternę vitę gaudia deſignat: q̄ a ſabbatiſmo incipiens animaꝝ· perficit̄ in reſurrectōe corporum. Nā dñs ſeptima ſabbati in ſepulcro quieſcens· octana die .i. poſt ſeptimā ſabbati reſurrexit. Q2 aūt ī latere vno quindecim cubitoꝝ fuerunt tres columnę cū totidē baſibꝫ· figurat predicatores fide ſpe ⁊ charitate p̄minentes ⁊ mentē in ſtabilitate timoris firmantes. In greſſurus ergo atriū tabernaculi habet ab vtroq̧ latere tentoria quindecim cubitorū ternis ſuſpenſa columnis: q2 quicūq̧ ingreſſurus eccleſiā ſacramenta fidei diſcere p̄poſuerit· ſiue ad eccleſiā gentium· ſiue ad ſynagogā intui tum mentis cōuerterit· in vtraq̧ parte fidelium doctores inueniet· fide fortes ſpe ſublimes· charitate feruētes· in timore dei fūdatos auditoribꝫ requiē ani maꝝ ⁊ reſurrectōnē corpoꝝ promittere: quę velut tentoria de biſſo retorta in ſe ſuſpendunt: cū eos exemplo ſuo docent q̄ ſurſum ſunt q̄rere· nō q̄ ſup terrā ⁊ integrū ſp̄m ⁊ aīam ⁊ corp⁹ ſine q̄rela in diē dñi cuſtodire.

¶ Et columnas habebit quattuor ꝛc. Bed. In introitu atrij quattuor ſunt columnę· q2 nō niſi p fidem ⁊ ſacramenta euangelij quę in quattuor libris continent̄: vnitatē eccleſię ingredimur. Vnde cathezizandis quattuor euangelioꝝ principia recitantur ⁊ de figuris ⁊ ordine eoꝝ in apertione auriū ſollerter erudiuntur· quo ſciant ex inde ⁊ meminerint qui ⁊ quot ſint libri quoꝝ verbis maxime in fide trinitatis debeant erudiri. In quo introitu fit tentoriū viginti cubitorum· qui eſt quaternari⁹ quinquies ductus. Quinq̧ aūt corporis ſenſus ſunt. Bene ergo in introitu atrij tentorium viginti cubitorum in quattuor columnis ſuſpenditur: q2 omnes qui eccleſiam intrant ad regulam euangeliorum fidem pariter ⁊ actus componere debent: vt continentes ab illecebris carnis oēs ſenſus corporis diuinis ſubigant imperijs. Nō ſolū em̄ hoc tentoriū quattuor columnis ſubleuatur: ſ; ⁊ ipſum in longitudine ſua numerū quinariū multiplicatū habet· cum quilibet humiles ⁊ pij auditores ad fidem venientes· nō ſolū euāgelij verbis imbui: ſed etiā euangelicam vitam agere deſiderantes oēs corporis ſenſus in obedientiam charitatis expendunt.

¶ Ex hyacintho ꝛc. Bed. Recte in hoc introitu atrij tentorium non ſicut in alio atrio fit de biſſo retorta· ſed de quattuor nobiliſſimis coloribus hyacintho .ſ. ⁊ purpura· coccoq̧ bis tincto ⁊ biſſo retorta. Opere plumarij· q2 his qui cathezizantur eccleſię facies exterius fulget· ſed clarior virt⁹ ⁊ dignius apparebit his qui eā per ſacramenta baptiſmi ingrediuntur. Nemo em̄ repente fit ſummus· ſed gradatim a minoribꝫ ad perfectiora tendimus· hyacinthus ſpem celeſtiū bonorum· purpura tolerantiā temporalium malorum· coccus bis tinctus ardorem perfectę dilectionis· biſſus retorta ſignificat continentiā carnis. Qui colores opere plumarij inuicem ſunt variati: q2 queq̧ virtus fideliū vicinarum ſibi virtutum ſocietate velut conſanguinitate creſcit: q̄uis ſinguli colores ſingulis poſſent conuenire electis. Qui eñ altius celeſtia ſpeculatur hyacinthus eſt· qui plura p̄pter iuſticiam patitur purpura eſt· qui feruentiore in deum ⁊ proximum charitate flamaſcit cocc⁹ bis tinctus· qui ſpiritualiter virginali integritate carnis albeſcit biſſus retorta ⁊ cū iuſti in eadē fide ⁊ pietate euāgelica de ſuis alterutrū virtutibꝫ congaudent: quaſi in introitu atrij dñi tentorium decorat pulcra colorum varietate contextum.

† ſ fidem. †† ſ q2 in ipſo ingreſſu qui cathezizantur remiſſionē peccatorū ⁊ requiē ſperare debēt.

reſpicit ad † orientem †† quinquagin

† ſ q2 conſtat ex ſeptē ⁊ octo. Septenari⁹ ſignificat preſentē vitam que ſeptē dieb⁹ voluitur. Octonari⁹ futurā que eſt reſurgentiū· ad quā per hanc venitur. ſ velſin

ta cubiti erunt· e quib⁹ † quindecim

cubitorū tentoria lateri vnos de

† ſ predicatores qui tentoria in ſe ſuſpendūt· dū auditores docēt querere q̄ ſurſū ſunt .n.q.ſ.t. †† ſ propter fidē ſpem ⁊ charitatem.

putabuntur. † Columneq̧ †† tres· et

ſ qui in timore dei fundati.

baſes totidē. In latere altero erūt

† ſ in quo requies aīaꝝ ⁊ reſurrectio corporum ſignificatur.

tentoria cubitos obtinentia † quin

decim· columnę tres: ⁊ baſes toti

ſ eccleſie.

dem In introitu vero atrij fiet ten

† ſ qui eſt quinari⁹ quater duct⁹· quinq̧ aūt ſūt corporis ſenſus· quos qui eccleſiā ingredit̄ diuinis debet ſubijcere imperijs. †† ſ ſpe celeſtium·

torium cubitoꝝ † viginti ex †† hyacin

† ſ tolerantia temporaliū. †† ſ ardore perfecte charitatis

tho ⁊ † purpura †† coccoq̧ bis tincto

ſ ⁊ continentia carnis. ſ q2 ſanguinea ſocietate mutuā claritatē ſibi tribuunt virtutes ipſe.

⁊ byſſo retorta ope plumarij· ⁊ co

ſ q2 qui eccleſiā intrant ad regulā euangelioꝝ fidem ⁊ actionē cōponere debent.

lumnas habebit quattuor cū baſi

ſ doctores· ſ celeſtis·

bus totidē. Oms columnę atrij p

ſ eloquia dñi· e· c· ar· ig· ex· ꝛc· ſ obſeruātia et ānunciatione diuinorū verborū·

circūitum veſtitę erūt argenteis la

ſ mentib⁹ ſ q2 ſubijcere ſe debent diuinis preceptis quaſi argenteo capiti· ſ qui corpi et mente labori predicationis inſiſtere debent· ſ q2 in

minis· capitibus argenteis· ⁊ baſi

timore domini ſunt ſtabiliendi· ſ q2 vlnas leuat propter vnitatē eternā ad bona opera.

bus ęneis. In longitudīe occupa

ſ eccleſia

bit atriū cubitos centū. In latitu

ſ q2 requiem ſperat in ſpūſſancti gratia· ſ ppter quinq̧ ſenſus corporis· q2 in corpe recipiemus qd̄

dine quinquaginta· altitudo quin

in corpore geſſimus. ſ caſto .ſ. cor

q̧ cubitorum erit· fietq̧ de biſſo

de et ope· ſ fixas .ſ. in timore dei·

retorta · et habebit baſes ęneas.

ſ ſanctos diuerſis meritis et gradib⁹ ſeruientes ſ eccleſie·

Cūcta vaſa tabernaculi oēs ī vſus

¶ Omnes columnę ꝛc. Bed. Quę dixerat diligentius inculcat· vt ſedulo lectorem admoneat· neminē inter doctores veritatis columnas .ſ. atrij celeſtis poſſe computari· qui non inſtar eris inuincabilem inter aduerſa patientiā habere didicerit· niſi ſeſe celeſtiū obſeruātia ⁊ annunciatione verborum velut argenti laminis vndiq̧ muniendo exornauerit· niſi ſe oēm ſubiectione preceptis diuinis quaſi argenteo capiti ſuppoſuerit ⁊ timore dei velut ęnea baſi ſtabilierit.

¶ In longitudine ꝛc. Bed. Centum cubitos longitudinis habet eccleſia· quę vlnas eleuat ad bona opera p̄pter vitam ęternam. Quinquaginta latitudinis· q2 requiem ſperat ſempiternam ī gratia ſpiritusſancti· quā ſpiritusſanctus quinquagenario voluit ſignificari· cum pentecoſten .i. quinquageſimum diē paſchalis feſtiuitatis ſuo aduētu conſecrauit. Altitudo quinq̧ cubitorum eſt iuxta numerum ſenſuum corporis: quia tunc recipiet vnuſquiſq̧ p̄pria corpis ſui prout geſſit ſiue bonū ſiue malum. Sed in atrio domus dei eorum tantum figura exprimitur· qui bonum in corpore fecerunt· pro quo in requiem vitę perhennis merentur introduci: qui nunc in operibꝫ iuſticię quę caſto corpore ⁊ corde agunt· quaſi biſſus retorta nitent: ⁊ tunc in eodem corpore immortalitatis gloria ſublimato perceptis iuſticię premijs. In euangelio vero vtriuſq̧ partis mentio eſt· vbi quinq̧ virgines cum operibꝫ lucis ſtatim cum ſponſo ad nuptias intrant. Quinq̧ vero quę opera caſtitatis non caſto animo fecerant repulſę cum ſuis tenebris. Quinq̧ enim erant ⁊ quinq̧ quę vtreq̧ ſecundum ea q̄ in carne geſſerant indicatę ſunt. Tota ergo longitudo ⁊ latitudo atrij p centenos ⁊ quinquagenos cubitos diſtincta eſt. Quinq̧ habet cubitos altitudinis: quia neceſſe eſt vt qui promiſſionem habemus quietis ⁊ patrię celeſtis .ſ. mundemus nos ab oīmi inquinamento carnis ⁊ ſpiritus ⁊ perficiam⁹ ſanctificationem in timore dei: vt apparente hora promiſſę retributionis in ſpiritu ⁊ carne lętemur in amore dei· p̄pter vtriuſq̧ noſtrę ſubſtantię .i. aīę ⁊ carniſ emundationē in timore dei. Qd̄ ſupra dictū erat: ⁊ repetit̄ ut firmi⁹ memorię cōmendet̄: fietq̧ de biſſo retorta ꝛc.

¶ Cūcta vaſa ꝛc. Bed. Hęc vaſa homines ſunt in eccleſia diuerſis meritis ⁊ gradibꝫ domino ſeruientes· quę iubentur fieri ęnea· vt quiſq; in aduerſis pſeueret in finem: ne promiſſam ſibi ſalutem deſidia perdat· vel vt fidem quā didicit· inimicis oppugnantibꝫ palam confiteri nō metuat: ⁊ amicis dona q̄ percepit ſonare non deſiſtat. Es em̄ ſonorum ⁊ durabile eſt· paxilli aūt tabernaculi vel atrij ad hoc facti ſunt· vt infixi columnarum ſummitatibꝫ foris eminerent ⁊ impoſitis veloꝝ vel tentorioꝝ funibus ſic ea leuantes a terra ſuſpenderent. Quoꝝ factura ⁊ poſitione doctorū lingua ſignat̄: quę predicando audientium corda tangit ⁊ tangendo ſubleuat. Funibus em̄ ſolet ſcriptura ſignari. Vnde funiculus triplex difficile rumpitur· quia ſcriptura quę hyſtorico ⁊ allegorico morali ve ſenſu interpretari conſueuit nulla hereticorum vel paganoꝝ p̄uerſitate corrumpitur. Tentoria vero vel.

vela vt funes reciperent habebant in ſuperiorib⁹ ſuis anſas vel circulos quibus funes immitterentur. Tu quoqꝫ ſi vis tentoriū dei fieri ꝑpara in corde tuo receptaculū ſermonis: vt poſſis ad ſuperna ſuſpendi. imponantur vero paxillis columnarum funes tentoriorum: vt ſic expanſa atqꝫ in altum elata pulcritudinē tabernaculi compleant. cōmittant ꝑdicatores cordib⁹ fideliū eloquia diuina: per que ad exemplum ſui ab infimis erigant: vt extenſa funibus ⁊ ſubleuata vela vel tentoria opis ſui decus mirificū. qd̄ inuoluta nequibant longe lateqꝫ demonſtrent. oſtēdāt fideles amplitudinem boni operis. pulcritudinem mentis. ⁊ interne gratie. vt alij videntes glorificent patrem qui in celis eſt dicentes: Quam amabilia ſunt tabernacula tua domine virtutum concupiſcit ⁊ deficit anima mea in atria domini.

¶ Precipe filiis ⁊c. Beda. Diſpoſito omni ornatu tabernaculi cōſequenter lumē lucerne pńdet. vt decor eius mirabilis ſicut in die lumine ſolari. ita noctu lucernalibus flamis illuſtraretur. nequāqꝫ in domo dei tenebre. vel vmbra poſſit eſſe. Myſtice in domo dei lucerna ſūt opera iuſtoꝝ q̄ mentes intuentiū exēplis illuminant. Diligenti⁹ vero intuendū. ꝙ vt lucerna ſemp in tabnaculo dei poſſit ardere. filij q̄dem iſrael offerre oleū Aaron vero ⁊ filij ei⁹ lucernam collocare iubent: q2 fideles ⁊ dilecti auditores prompta ad obediendū fidei corda afferunt. doctores vero ignē celeſtis verbi quo illuminent ad cognoſcendū. ⁊ inflament ad diligendū deū ꝑdicando miniſtrāt. Per olei nāqꝫ pinguedinem qua laſſi ⁊ infirmi recreant̄. ⁊ gratia luminis preſtatur interna dilectio mentis. ⁊ op⁹ miſericordie deſignat̄. Vn̄: Ego aūt ſicut oliua in do. d. ⁊c. quaſi q2 miſericordie fructū indigentib⁹ exhibui. michi quoqꝫ in eternum a deo rependendā miſericordie gratiā ſperaui. Filij ergo iſrael offerāt oleū. aaron vero ⁊ filij ei⁹ allato igne componāt lucernā q̄ ardeat in tabnaculo dei auditores. ſ. deuotionē mētis. ⁊ doctores doceāt eos arcana ſciētie celeſtis. quib⁹ inſtituti in ꝯſpectu dei igne charitatis ardeant. ⁊ hominibus lumen bone actionis oſtendant.

¶ De arboribus oliuarum ⁊c. Bed. Notandum ꝙ filij iſrael iubentur offerre oleū. ſed cū diſtinctione de arborib⁹ oliuaꝝ. ⁊ additur puriſſimum. piloqꝫ ꝯtuſum. Solet em̄ fieri oleū mirtinū. raphaninū. de nuce. de lino. ⁊ de diuerſis ſpeciebus. ſed nullū offerre licet in tabernaculo domini. niſi qd̄ de oliuis fit: ſicut nec ignis alius q̄ꝫ qui de celo deſcendit. vel in lucernis ardere. vel in altari dei debet accendi. ſpiritus em̄ ſanct⁹ diſcipline effugiet fictum. Offerant ergo filij iſrael oleū ad lucernas dei nō qd̄libet: ſed de oliuis puriſſimum piloqꝫ contuſum. Offerant auditores doctorib⁹ conſcientiā purā. charitatis gratia fecundā. ⁊ pilo ſedule probationis ab omī nequitie cōmixtione mundatā. cui ſola intentōe placendi ⁊ ſeruiēdi deo verba audire delectet. Offerat aaron cū filijs nō ignē alienū. ſ3 deſup miſſum: ⁊ ad accendendā lucernā ſicut ad conſumēda holocauſta ⁊ adolenda thimiamata. ꝑdicent doctores verbū nō ſuū. ſed dn̄i. ſecundū illud: Non ſumus ſicut plurimi adulterantes verbū dei ⁊c. hoc igne vtantur ad illuſtrandā cognitionē fidei: auditoꝝ corda ad ꝑficienda ⁊ conſecrāda holocauſta operū ſuorum. ad incendenda timiamata orationū.

¶ Et collocabūt ⁊c. Bed. Nō eſt em̄ oīm ſacramenta fidei populo ꝑdicare: ſ3 eoꝝ tm̄ qui caſtitate fidei ⁊ exercitio opis ad filios ſummi ſacerdotis dei probantur ꝑtinere. qui em̄ a puritate fidei prauo dogmate aberrat. vel integritatē fidei opum prauitate maculat. ⁊ ſi ſacerdotis nomine premnet vel ꝑſona. audiat a domino: Quare tu enarras iuſticias me. ⁊c. Qualibus iacob⁹ dicit. Nolite plures magiſtri fieri fratres mei ⁊c.

¶ Perpetu⁹ erit ⁊c. Bed. Hec clauſula ſicut q̄ de tabernaculo vaſis ⁊ vtenſilib⁹ eius ſunt ſpiritualiter nō carnaliter intelligenda eſt ⁊ exponēda. Quomodo em̄ perpetuus erit cultus ſacerdotalis officij: cum ipſum ſacerdotium ⁊ tabernaculum in quo gerebatur. ⁊ populus cui gerebatur iam dudū ceſſauerit. In ſancta ergo eccleſia h̄ complet̄. vbi ſuccedētib⁹ ſibi per ordinē doctoribus cū veritatis auditorib⁹ nunq̄ꝫ deerūt ſpirituales filij iſrael. qui in domum domini dona pietatis offerant ⁊ filij aaron. i. ſacerdotes noſtri veri. qui eis lucem verbi impendāt donec impleto huius ſeculi ſtatu. ⁊ toto tabernaculo. i. electorum multitudine ad celum tranſlata. nō ſint homines vltra qui ab hominib⁹ erudiantur. cū ſit deus omnia in omnibus.

ſ linguas predicatoꝝ que audientiū corda predicando tangunt ⁊ ſubleuant tangendo.

⁊ cerimonias taꝫ paxillos eius q̄ꝫ

† ſ vt inter aduerſa ꝑſeuerare. ⁊ fidem ſonare meminerunt ‡ ſ Sanctis auditorib⁹.

atrij ex†ere facietiſ. Precipe ‡ filijs

ſ deuotionē mentis.

iſrael vt afferant tibi oleū de arbo

† ſ nō q̄dlibet ‡ ſ ab omī inquinamento † ſ ſedule ꝓbationis.

ribus † oliuaꝝ ‡ puriſſimū. † piloqꝫ

† ſ q2 in eccleſia nunq̄ꝫ debet abeſſe lux predicationis. vel humilitas auditorum pura que libenter excipiat verbū dei ‡ ſ opera iuſtorū que aliis in exemplū lucēt. vnde vt luceat lux veſtra coraꝫ hominib⁹ ⁊c. † ſ eccleſia ‡ ſ q2 intra velū celi nō

contuſum. vt † ardeat ‡ lucerna ſemper in † tabernaculo teſtimonij: ‡ ex

eſt neceſſaria ſcripturarum lucerna. vbi eſt arca domini. ⁊ cherubin glorie ꝓpiciatoriū obumbrāt. i. agmina militie celeſtis gloriam incarnati filij quē poſuit de⁹ ꝓpiciationē ꝓ peccatis noſtris cōſona voce laudant. ſ vel oppanſum.

tra velum qd̄ appenſuꝫ eſt teſtimo

† ſ Nō alij. ſed qui fulgent caſtitate fidei. ⁊ executione operis tanq̄ꝫ veri ſacerdotes chriſti.

nio. Et collocabūt eam † aaron ⁊ fi

ſ q2 trāſacta nocte huius ſeculi. mane futuri clarebit. de quo dicit̄. Mane aſtabo tibi ⁊ vi. In quo lucerna librorū neceſſaria nō erit apparente ⁊ illuſtrante vera luce mundi. quia timentibuſ nomē

lij eius: ⁊ vſqꝫ mane luceat coram

domini orietur ſol iuſticie.

domino. Perpetuuſ erit cultus ꝑ

† ſ in eccleſia nō in tabernaculo ‡ ſ prelatorum ⁊ ſubditorū.

† ſucceſſiones ‡ eorum coram filijs iſrael.

C. XXVIII.

ſ moyſes legē. aarō ſacerdotes ſignificat. quos lex ſibi applicat. q2 ſacerdotes ſemꝑ in meditatione legis debēt perſiſtere. ſ familiarius ceteris.

Applica quo

‡ ſ chriſtum. † ſ gratia legi: nouū teſtamentum debet cōiungi veteri. ſ doctores tantū debent diuine legi ſtudere vt germana cognatōne coniungi videantur. † ſ apoſtolis. ‡ ſ vt alios electos excellant.

qꝫ ‡ aaron † fratrem tuum ad te cuꝫ

‡ filijs ſuis de ‡ medio filiorum iſrael: vt ſacerdotio fungantur michi

ſ in pleriſqꝫ addit̄ eleazar ⁊ ythamar

aaron nadab et abyu. Facieſqꝫ

‡ ſ opa iuſticie ſanctitatē virtutum ornamenta. † ſ chriſto in quo hec preceſſerūt.

‡ veſtem ſanctam † aaron fratri tuo

in gloriam ⁊ decoreꝫ. Et loqueris

ſ qui hanc veſtē compoſuerūt. q2 primi virtutib⁹ ſtuduerūt. ⁊ aliis exempla prebuerūt. ſ ꝓphetis apoſtolis. ⁊ alijs doctoribus veritatis qui docēt verbo ⁊ facto quomodo viuāt miniſtri altaris

cunctis ſapientibus corde: quos

ſ omne datū optimū. ⁊ omne donū perfectū deſ. eſt. de. ⁊c.

repleui ſpiritu prudentie vt faciāt

veſtes aaron: in q̄b⁹ ſanctificatus

C. XXVIII.

¶ Applica quoqꝫ aaron fratre tuū. ⁊c. Bed. Quomodo tabernaculū cū ornatibus ſuis ⁊ vaſis ſignificat eccleſiam pulcra virtutū ⁊ ꝑſonaꝝ varietate diſtinctam. ita ſumm⁹ tabernaculi ſacerdos chriſtum verū pontificem qui ſemetipſum obtulit pro nobis. Qui bene dicit̄ frater moyſi. q2 fraterno federe gratia legi nouū teſtamentū cōnectitur veteri. cū ipſe moyſes de eo dicat. ꝓphetā de fratrib⁹ veſtris ſicut me ſuſcitabit vobis dn̄s. Et paulo poſt ex perſona dn̄i. Prophetā ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuoꝝ ſimilē tui. cui⁹ opib⁹ admirandis q̄ nemo ali⁹ fecit habitus aaron mira varietate inſignis compat̄. Vel veſtes aaron multiphariē omnē electoꝝ cetū mira opum meritoꝝqꝫ diſtantia chriſto adherentē ſignificāt. Vn̄: Quicūqꝫ in chriſto bap. eſ. chriſtū induiſtis. Filij aaron in ſacerdotiū iuncti figurant apoſtolos chriſti. ⁊ cunctos eccleſie magiſtros.

¶ Bed. Applica quoqꝫ a. f. t. ⁊c. Deſcripta factura tabernaculi. cōgrue ſacerdotes q̄ in eo miniſtrēt ordinant̄. Quoꝝ ordinatio ⁊ habit⁹ eccleſie ſacerdotib⁹ cōgruit: vt omē qd̄ illic in ornatu veſtiū claꝝ extrinſecus fulgebat intellectū ſpūaliter etiā i ſacerdotū noſtroꝝ mentib⁹ int⁹ emineat. ⁊ in eorū actib⁹ ꝑ ceteris glorioſū clareſcat. Ideo ꝑcipit̄ moyſi. vt applicet ad ſe fratrē ſuū aarō cū filijs de medio filioꝝ iſrael ad fungendū ſacerdotio corā dn̄o. Neceſſe enim vt q̄ ad maiorē gradū ꝓmouendi ſunt: maiore mentis induſtria ſe ad legē dei applicēt. i. diuinoꝝ mandatoꝝ obſeruatōe. Hoc eſt enī q̄ ſacerdotio functuri ſunt de medio filioꝝ dei ad moyſen applicari. ꝑlules ⁊ doctores eccleſie cōmunē electoꝝ vitā ſingulari mentis culmine trāſcendere. ⁊ familiari inſpectōe q̄d lex generaliter ꝑfectis loquat̄ attendere: vt altiori excellentia meritorū ad altiora ꝑueniāt ꝑmia. Fratrē ſuū moyſes cū filijs in ſacerdotiū ordinare ꝑcipit̄: q2 oēs qui officiū doctoris ſortiunt̄. tanto ſtudio ⁊ amore debent legi adherere. ut germana videant̄ cognatione ꝯiungi. Primi filiorū aaron poſt ordinationē ignem alienū offerentes celeſti igne perierunt: q2 quidā loco ſacerdotū poſiti. dn̄i ignē cupiditatis igni ſupne dilectionis anteponūt. igne ſupne vltionis abſumuntur.

¶ Facieſqꝫ veſtem ⁊c. Bed. Veſtes ſancte aaron quas illi moyſes fecit. opera ſunt iuſticie ⁊ ſanctitatis. que ſcriptura ſacre legis rectorib⁹ habenda commendat. quorum in chriſto exempla imitanda oſtendit. Sapientes corde. quos ad faciendas veſtes repleuit deus ſpiritu prudentie. prophete

ſunt ⁊ apoſtoli ⁊ ceteri doctores·qui quomodo ſacerdotes debeant viuere ⁊ altari miniſtrare facto ⁊ verbo oſtendunt. Oportet epiſcopū ſine crimine eſſe et dei verbi diſpenſatorem.

¶ Hec ſunt aūt ⁊c. Quomodo hec ſingula facta ſunt: plenius in ſequētibus explicat. Rationale pectoris habitꝰ. Suphumerale eſt humerorum tunica. Et lĩea ſtricta·i·camiſia totū corpꝰ opit. Cydaris caput ornat: Baltheus vtraſq; tunicam ſimul·⁊ ſuphumerale artiꝰ ad corpus aptat·quibus ſex indumētis·inferius ſeptimū iungit. Octauum·ſ·feminalia linea ad opiendā turpitudinē·⁊ lamina aurea ſuper cydariz que titulo noīs dn̄i oībus altior eminebat. Linea vero ſtricta corpi adherebat: ita arta aſtrictis manicis·vt nulla in eſſet ruga·deſcendēs vſq; ad crura. Vn̄ grece poderis·i·talaris dicitur. His octo generibꝰ veſtiū pontifex tēpore ſacrificij induebatur·quaꝝ quattuor minoribꝰ ſacerdotibꝰ cōceſſa feminalia·ſ·linea q; tunica·balthꝰ ⁊ cydaris. Decet eñ vt q maioris ē gratie ⁊ gradus·pluribꝰ virtutum actibꝰ mirandꝰ fulgeat Cūcta aūt ſunt de auro ꝓcioſiſq; coloribꝰ: q; nichil vile ac ſordidum in ſacerdotis ore vel opere debet apparere: ß cuncta ꝗ agit·loquit·⁊ cogitat·corā hoībꝰ ꝑclara·⁊ interni arbitri ꝯſpectui oportꝫ eſſe glioſa

¶ Greg. Iubet ſacerdos in vtroq; humero velamine ſuphumeral' aſtringi·vt cōtra aduerſa ⁊ ꝓſpera virtutū ſemꝑ ornamēto muniat: vt ꝑ arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris gradiēs·cū ad ſola interiora nitit .in nullo delectationis infime latere flectat. nō eleuent proſꝑa·non turbent aduerſa·non blanda ad voluptatē mulceāt·nec aſꝑa in deſperatōēz ꝑmāt·vt dū in illis paſſionibꝰ intentōēz mentis humiliat .q̄ꝫta in humero vtroq; ſuphumeralis pulcritudīe tegat oſtēdat· Qđ et auro·hyacintho·purpura·coccoq; bis tincto ⁊ biſſo retorta fit: vt q̄ꝫta virtutū diuerſitate clarere debeat demōſtretur. In auro intellectꝰ ſapiētie demōſtrat·cui addit hyacinthꝰ·vt qđ intelligit nō ad fauorē infimū·ß ad amorē celeſtiū ſurgat·ne dū laudibꝰ capitur veritatis ītellectu vacuet. His purpura ꝑmiſcetur·vt cor ſacerdotis cū ſumma ꝗ ꝑdicat ſperat: in ſe etiā vicia regia poteſtate reprimat·nobilitatē intime regeneratōis aſpiciēs: ⁊ celeſtis regni ſibi aditū moribꝰ defendens. Vn̄ vos eſtis genus electū·regale ſacerdotiū·gens ſancta. De poteſtate eñ qua vicia ſubigimꝰ Iohs ait: Dedit eis poteſtatē fi·dei fieri. Et dauid: Nimis cōfortatus eſt prin·eoꝝ. His bis tinctus coccus adiūgitur: vt ante dei oculos oīa virtutū bona ex charitate decorent·⁊ ꝗ hoībꝰ rutilant flama intimi amoris accendantur. Charitas eñ dū deū ⁊ ꝓximum diligit quaſi duplici tinctura fulgeſcit. Sꝫ cū mens ad ꝑcepta charitatis extenditur: reſtat vt ꝑ abſtinentiā caro maceret. Vn̄ cocco bis tincto torta biſſus addit: ꝗ candētem corꝑalis mundicie ſignificat caſtitatē·ꝗ·ſ·torta pulcritudini ſuphumeralis innectit: q; tūc caſtimonia ad perfectū mundicie candorē ducit·cū per abſtinentiā caro fatigatur. Cūq; inter virtutes ceteras etiaꝫ afflicte carnis meritū ꝓficit q̄ſi in diuerſa ſuphumeralis ſpecie byſſus torta candeſcit.

¶ Facient aūt ⁊c. Bed· Quia in humeris onera portamꝰ·ſuphumerale pontificis labores bonoꝝ opeꝝ ꝗ iugiter corā dn̄o ferre debet oſtēdit: qđ bene primo faciendū ꝑcipitur. Qui eñ ad ſacerdotiuꝫ magiſteriūq; populi dei ꝓmouentur: primū eiꝰ opera cognoſcātur·vt dū hoc qđ foris patet oībꝰ irreprehenſibile patuerit·integritas cordis ⁊ ſinceritas fidei ꝓbetur. Superhumerale ergo ſignificat euangelicū onꝰ·de quo dicitur: Iugū eñ meū ſu·e·⁊·o·m·le· Et alibi: Si q̇s vult venire poſt me abneget ſeip·⁊ tol·c·ſ·⁊·ſe·me. Fit aūt ſuperhumerale de auro hyacintho ⁊ purpura byſſo retorta coccoq; bis tincto. De auro·ſ·vt ante omnia in habitu ſacerdotali. intellectus ſapientie principaliter emicet· Cui hyacinthus aereus adiungitur; vt qđ intelligendo penetrat·nō ad fauorē infimū·ß ad amorē celeſtiū ſurgat·ne dū ſuis paſcitur laudibꝰ·veritatis intellectu priuetur. Auro quoq; ⁊ hyacintho purpura permiſcetur: vt ſacerdotis cor cū ſumma ꝗ ꝑdicat ſperat·in ſe ipſo ⁊ ſuggeſtiones vicioꝝ reprimat·eiſq; regia poteſtate cōtradicat·⁊ celeſtis regni aditū ſuis moribꝰ defēdat. In purpureo tn̄ colore poteſt effuſio ſanguinis ꝓ chriſto·vel diuerſaꝝ tolerātia preſſuraꝝ intelligi. Hec eſt eñ crux quā poſt dominum portamus. Talis ergo ſpecies in humero ſacerdotis refulget vt eū doceat ad patiēdum eſſe paratuꝫ. Auro autem hyacintho ⁊ purpura bis tinctꝰ adiungitur coccus: vt ante interni iudicis oculos omnia virtutū bona ex charitate decorētur. Vt que hominibꝰ rutilant·in conſpectu dei flama intimi amoris accendat·que ſcilicet charitas qua deuꝫ ⁊ proximū diligit·quaſi ex duplici tinctura fulgeſcit. Sed cū mēs ad precepta charitatiſ dilatatur·reſtat vt per abſtinentiam caro maceretur. Vnde bis tincto cocco retorta biſſuſ adiungitur·i·mundicie corporalis caſtitas que torta pulcritudini ſuperhumeralis innectitur: quia tunc caſtimonia ad perfectū mūdicie candorem ducitur: cum per abſtinentiam caro fatigatur.

¶ Coccoq; bis tincto ⁊c. Beda. Coccus ignis ſpecie fulget·⁊ fortaſſis bis tinctus fieri precipitur. quia ignis duplicē vim habet virendi ſcilicet ⁊ lucendi·cuius naturā preſulem doctrine ſalutaris imitari oportet·vt lucem ſcientie deſiderantibꝰ aperiat: ⁊ rubiginem peccatorum in contemptoribus increpando comburat Cum enim auditoribꝰ dulcia ſcripturarum arcana miracula·⁊ parabolas euangelicas exponit·velut in habitu ſuo fulgorem lucis oſtendit. Cum vero memorata eterna vltione ſuperbos percutit·quaſi terrorem flame vorantis oſtendit. Qui enim ſermonem facit ad populum: nec ſolum increpādis reatibꝰ·nec ſolū reſerādis ſcripturaꝝ ſecretis debet inſtare: ne tn̄ ꝺ correctione peccatorum diſputans minus audiatur·vel myſteriorum tantum ſecreta reſerans minus proſit. Temperet ergo ex vtroq; ſermone·vt celeſtium ſecretorum pandat ſuauitatem: ⁊ morum correctionem quaſi bis tinctum in ſuo habitu coccum demonſtrans.

¶ Duas oras ⁊c. Bed· De ß in ſeqūtibꝰ dicitur. Fecit igitur ſuphumerale de auro hyacintho ⁊ purpura. Et paulopoſt. Duas quoq; oras ſibi in inuicē copulatas in vtroq; latere a ſūmo vſq; deorſū·ita vt dimidiuꝫ veſtis intuentiū oculis foris appareret·dimidiū ꝯo aliud interiꝰ lateret: ſed ore vtreq; coniūcte vſq; ad extremos angulos ad inferiora deſcenderent. In quo typice intelligitur·vt cū bona foris opera ꝓximis extendimꝰ: eadeꝫ intꝰ corā dn̄o integra ſeruemꝰ·ne caſtitatē pure cogitatōis minor actōis perfectio ſequatur·vel ꝑfectōēz actōis imperfectior mentis intentio: ß q̄ſi due ore ſuperhumeralis ſibi intus pura ⁊ ſimplici intentōe iungātur in vtroq; latere ſuperhumeralis·ut inter adūſa ⁊ proſpera ꝯcordi actōe dn̄o ſeruiamꝰ Deſerit nāq; ora vt breuior latiorē ⁊ diſcordāte menſura in vnū redire nequeunt: ſi cū extrinſecus bona facere pro eterna retributōe cernimur: intentione placēdi hoībꝰ in ſecreto mētis implicamur·humaniq; fauoriſ magis q; vite inuiſibilis ꝑmia requirimus.

¶ Ipſa quoq; textura. Be· Nō in vna ꝑte auꝝ·in altera hyacinthuſ vel aliȷ̄ colores fuerūt: ß oīs ꝑ oīa cū auro ꝯtexti: q; in actōe ſacerdotis nec ad oram aliq̄ magnaꝝ virtutū debet intermitti·ß auro ſapiētie iungat' ſpei hyacinthus in ſuꝑna erectus·⁊ purpura regni celeſtis contra viciorū bella magnanimis ſemꝑ cocco bis tincto gemine dilectōis·⁊ biſſo retorta·i·caſtitate carnis ſacerdos debet eſſe nitidus.

¶ Duos lapides ⁊c. Vt ſacerdos fidē ⁊ vitam patriarchaꝝ imitetur·⁊ duodecim tribuū in ſacrificijs ⁊ orationibus memor ſit·⁊ populus intuēs

ſ vel erunt·
michi miniſtret. Hec ſunt autem
ſ pectoris qđ grece logion
veſtimēta ꝗ faciēt. Rationale ⁊ ſu
ſ humeroꝝ qđ hebraice ephot. ſ hec duo totuꝫ corpus opiunt. ſ camiſeā quā interiꝰ induebat.
perhumerale·tunicā ⁊ lineam ſtri
ſ hec caput ornat ſ pilleū. ſ cinctorium·ſ·qui vtrāq; tunicā ⁊ ſuphumerale aſtringit corpi
ctam cydarim ⁊ balthcū. Facient
q; veſtimēta ſancta aarō fratri tuo
ſ aliter nō debent fungi.
⁊ filijs eiꝰ: vt ſacerdotio fungātur
ſ nichil vile vel ſordidū debet eſſe in ſacerdotis ore vel opere.
michi·accipient aurū ⁊ hyacinthū
⁊ purpurā·coccūq; bis tinctum ⁊
ſ primo·ſ·q; pꝰ debent opa eiꝰ cognoſci qui ꝓmouetur ad officiū ſacerdotis ſ labores opum quos debet coraꝫ domino iugiter ſacerdos preſentare ſ ſuperhumerale hoc dicitur fuiſſe in modū cuculle ſine manicis pilleū habens rotundum ⁊ quadratā in pectore aperturā vbi rationale ponebatur.
byſſum. Facient aūt ſuphumerale·⁊ de auro ⁊ hyacintho ac pur
ſ vt intellectu ſapiētie emicet ſ vt ꝑ hoc qđ intelligit ad amorē celeſtiū ſurgat ſ vt viciis regia poteſtate cōtradicat.
ſ vt deū ⁊ proximū ſimul diligat. ſ candore corporalis mundicie. ſ maceratione carnis
pura coccoq; bis tincto et byſſo
ſ vacat plerūq; ſ varietate virtutū ⁊ operū.
retorta ope plumariȷ̄ polimito.
ſ operationem ⁊ intentionem.
Duas oras iunctas habebit in
ſ proſperitatis ⁊ aduerſitatis. ſ vt concorditer deo ſeruiant.
vtroq; latere ſummitatū: vt in vnū
redeāt. Ipſa quoq; textura ⁊ cuncta operis varietas erit ex auro et
hyacintho ⁊ purpura: coccoq; biſ
tincto et biſſo retorta. Sumeſq;
ſ q; in precioſo ⁊ mundo corde debent opa ſanctorum retractari.
duos lapides onichinos·et ſculpes in eis nomina filiorum iſrael.
ſ lapides precioſi ſunt opera virtutum.
Sex nomina in lapide vno: ⁊ ſex
reliqua in altero iuxta ordinem natiuitatis eorum. Ope ſculptoris ⁊

non aberret a patriarcharum meritis.

¶ Incluſos auro ⁊c. Beda. Apte lapides includūt auro atqꝫ circūdari iubent. auro nanqꝫ intellect⁹ vel charitas inſinuat: q2 ſicut aurū metallis ita charitas pręſtat virtutib⁹ ceteris. Includuntur vero lapides precioſi ⁊ circūdant auro cū opatio virtutū puro vndiqꝫ intellectu circūſpicitur. vt nichil vicioꝝ latere: nichil ſordis pmittatur remanere. ⁊ ipſe ꝟtutes ita vinculo charitatis continent: vt nulla rerum mutabilitate a ſtatu ſuo decidere vel de habitu ſacerdotis torpente cuſtodia mentis valeāt plabi.

¶ Portabitqꝫ aaron nomia. Quia ſacerdos diligēter omni hora p̄cedentiū ſanctoꝝ vitam perpendēs in aduerſis ⁊ proſperis virtutum ornamento debet muniri. vt p arma iuſticię a dextris ⁊ a ſiniſtris gradiens in nullo delectationis infime latere flectatur.

¶ Bed. Trib⁹ d' cauſis aaron nomina patriarchaꝝ inter ſacrificia ſemper in humeris ſicut ⁊ in pectore portabat. vt ipſe .ſ. fidem vitamqꝫ patriarcharum meminiſſet imitari. vt duodecim tribuū. quę de his natę ſunt ī orationib⁹ ⁊ ſacrificijs memor eſſet. vt populus ſcripta in veſte pręſulis patrum nomina videns ſedulo curaret. ne ab illorum meritis diſcedens ad errorum contagia declinaret

celatura gemmaꝝ ſculpes eos no-
† .ſ. q2 oīs actio ⁊ intentio pontificis mundicia ⁊ nitore ſapiētie debet vallari.
minibus filiorum iſrael† incluſos
.ſ. intellectu ſapientię ⁊ charitate.
auro atqꝫ circūdatos: ⁊ pones in
.ſ. vt videntes patrum memores ſint.
vtroqꝫ latere ſuperhumeralis memoriale filijs iſrael. Portabitqꝫ
aaron noīa eoꝝ corā dn̄o ſup vtrū
.ſ. vt .ſ. eoꝝ imitetur facta ⁊ exēpla. quoꝝ portat nomina ⁊ ſit memor eorū inter preces ſacras.
qꝫ humeꝝ ob recordationē. Facies et vncinos ex auro ⁊ duas ca-
.ſ. in quib⁹ charitas ſignificatur.
tenulas auri puriſſimi ſibi inuicē
coherentes: quas inſeres vncinis.

Unde ⁊ pones in vtroqꝫ latere ſupħumeralis memoriale filijs iſrael. Nūc quoqꝫ pontifex in ſupħumerali nomina patriarcharum geſtat: cum doctor vel pręſul eccleſię in om̄ibus quę agit precedentiū patrum facta conſiderat. atqꝫ ad eorum imitationem dirigere vitam. ⁊ onus euangelicę perfectionis ſatagit ferre. Nomina vero patrum bene in lapidibus precioſis ſculpuntur Lapides precioſi opera virtutum ſpiritualium ſunt. Habetqꝫ ſacerdos in humeris lapides precioſos. ⁊ in eis nomina patrum ſcripta: cuꝫ claritate bonorum operum cunctis mirandus extitit: ⁊ eandem claritatem non a ſe nouiter inuentam. ſed antiqua ſibi patrum autoritate traditaꝫ docuerit. Dupli ci autem ratione hec in humeris portat. vt ⁊ ipſe preceptis dominis humiliter ſubditus incedat: ⁊ auditorib⁹ ſuis ſemp celeſtia ſiue ſua ſiue patrum exempla quę ſequantur proponat.

¶ Facies ⁊ vncinos ⁊c. Bed. Uncini iſti in ſupremis erant angulis ſuperhumeralis fabre affixi. catenulę aūt non in ſupħumerali. ſed in rationali. i. in ſuperiorib⁹ eius angulis per anulos aureos videntur fuiſſe annexę vt dum indueretur pontifex catenę quę de rationali pendebant poſſint etiā vncinis ſuperhumeralis annecti. vt vtraqꝫ ſibi firma poſitione cohererent. Unde apertius in ſequentibus fecerunt in rationali catenulas ſibi inuiceꝫ coherentes de auro puriſſimo: ⁊ duos vncinos totidemqꝫ anulos aureos. porro anulos aureos poſuerunt in vtroqꝫ latere rationalis e quibus penderunt duę catenę aureę. quas inſeruerunt vncinis qui in ſuperhumeralis angulis eminebant. de quorū figura melius in rationalis expoſitōe tractabit'

¶ Hi erant in oris ſuperhumeralis quib⁹ catenę rationalis coniungebantur ſuperhumerali. q2 bona opa ⁊ cogitatio munda ad inuicem per charitatem ⁊ bonam intentionem ſunt nectenda.

¶ Rationale quoqꝫ ⁊c. Greg. Precipitur vt in pectore aaron rationale indicij vittis litigantib⁹ imprimatur: ne cor ſacerdotale fluxę cogitationes poſſideant: ſed ratio ſola conſtringat. ne indiſcretum vel inutile cogitet qui ad exemplum conſtitutus grauitate vitę ſemp debet oſtendere quantā rationem portet in pectore. In rationali duodecim nomina patriarcharuꝫ deſcribuntur. patres pſcriptos ſemp in pectore ferre eſt antiquoꝝ vitā ſine intermiſſione cogitare. Nā tunc ſacerdos irreprehenſibiliter graditur: cum p̄cedentiū patrū exempla ſemp intuens cogitationes illicitas deprimit: ne pedem tendat extra limiteꝫ ordinis. Rationale indicij dicitur: q2 debet rector ſubtili examine bona malaqꝫ diſcernere: ⁊ q̄ vel quib⁹ qn̄ ⁊ qualiter ꝯgruāt ſtudioſe cogitare. nichil ꝓprium querere: ſed ſua cōmoda ꝓpinquoꝝ bona deputare. Unde pones aūt in rationali indicij doctrinā ⁊ veritatē ⁊c. Sacerdos enim indicium filiorum iſrael in pectore geſtat in conſpectu domini. cum ſubiectorum cauſas pro ſola interni iudicis intentione diſcutit. vt nichil humanitatis admiſceat. in hoc qđ diuina poſitus vice diſpenſat: ne correctionem priuatus dolor exaſperet. Cumqꝫ ꝯtra aliena vicia ęmulator oſtēditur: quę ſua ſunt exequat'. ne tranquillitatē iudicij aut latens inuidia maculet: aut p̄ceps ira ꝑturbet. Sꝫ dū conſiderat' terror ei⁹ q̄ ſup oīa p̄ſidet. i. iudicis intimi nō ſine magno timore regant' ſubiecti.

Bed. Rationale quoqꝫ ⁊c. Sicut in ſupħumerali operꝝ pfectio. ita in rationali iudicij quo pectus ſacerdotis tegitur ⁊ ornat' cordis ⁊ cogitationum eius caſtitas exprimit'. Et bene poſt humerale rationale iudicij ſequit': vt cum ante homines quis innocens manib⁹ apparuerit: multo magis in cōſpectu ſummi iudicis mundus corde aſſiſtere contendat. oīa agēs de induſtria. vt quicquid foris erga proximos agit aut iudicat ex regula internę rationis probatum ⁊ ſuo conditori placitū fulgeat. Itē rationale iudicij ſacerdos in pectore ferre precipitur: q2 debet rector ſubtili examine bona malaqꝫ diſcernere. ⁊ q̄ quib⁹ qn̄ vel qualiter congruāt ſtudioſe cogitare.

† .ſ. in quo cordis ⁊ cogitationū ſacerdotis caſtitas exprimitur: cui⁹ pect⁹ tōlū tegit' ⁊ ornatur.
† .ſ. vt omnia diſcrete faciat.
†Rationale quoqꝫ iudicij† facies
† .ſ. varietate .ſ. virtutū † .ſ. multiphario. † .ſ. q2 cogitatio debet cōuenire operi.
†ope† polimito† iuxta texturā ſuperhumeralis
.ſ. ſapiētie. .ſ. ſpei ſuperne.
ex auro hyacitho ⁊ pur
.ſ. carnalis mundicie.
pura coccoqꝫ bis tincto ⁊ biſſo re-
† .ſ. q2 ī vtraqꝫ pte mēſurā palmi habebat † .ſ. vt examē ſacerdotis deo placeat: ⁊ hō non ꝯtemnat
.ſ. vt fortiter pondus gemmarū ſuſtineat.
torta †Quadrāgulū erit ⁊† duplex
.ſ. infatigabilem pie intentōis conatū. .ſ. eterne
Menſurā palmi habebit tā in lon
vite deſiderāde † .ſ. charitatis gratia ad curā ꝓximi. † .ſ. poſitio diuerſarū gemmarū multipharia
gitudine qꝫ in† latitudie: † poneſqꝫ
gratia virtutū q̄ ꝯcordi ſerie debet in corde ſacerdotis apparere.
in eo quattuor ordines lapidum.

¶ Duplex. Beda. Factum rationale vt faciliꝰ pondus lapidum ſuſtineret. Typice autem nos admonet vt rationem noſtri examinis inuiſibilis arbiter probet. nec humana foris exiſtimatio merito contemnat. vel duplex ferimus in pectore rationale iudicij: quādo ea q̄ de fide veritatis ⁊ vita inuiſibili loquimur aut cogitam⁹ fixa ratione ſubſiſtunt. et quę viſibiliter agimus aut agere diſponimus iudicio diſcretionis librata ſunt. Qr aūt mēſuram palmi habebat per quadrum. pię intentionis conatum infatigabilem ⁊ perpetuum oſtendit. Qui em̄ palmo aliquid metitur: ſummo conamine expanſis digitis manum extendit: vt poſſit menſurā quā querit plene ⁊ certe tenere. Un̄ ſicut per manum operatio: ita p palmum exprimitur inflexibilis operationis intentio. ⁊ bene idem rationale tam in longitudine qꝫ in latitudine habet menſuram palmi: q2 ſiue in longitudine vitę eternę deſiderium mentis erigat. ſiue in latitudine charitatis ad curam ꝓximi inclinet affectum. neceſſe eſt p oīa cor ſacerdotale deſidioſum non eſſe: ſed ardente deſiderio extendi. vt comprehendat brauiū ſupnę vocationis dei.

¶ Poneſqꝫ in eo ⁊c. Bed. Hec poſitio diuerſaꝝ gemmaruꝫ in rationali multiplicem variarū virtutum gratiam oſtendit. quę concordi ſerie in corde ſacerdotis debet apparere. Siguli aūt lapides ſingulis patrum nominibus inſcribuntur. dū ſanctorum vitam rector inſpiciens. qui maxime quibus virtutum operib⁹ floruerint ſollicite ſcrutatur: ⁊ hęc cuncta in ſecreto pectoris colligit. ⁊ operando prodit. Magno em̄ ſacramento vtraqꝫ veſtis lapidibus precioſis redimitur. ⁊ patrū nominib⁹ inſignib⁹ inſignitur. Ipſa quoqꝫ nomina in ſupħumerali duob⁹ lapidib⁹ eiuſdē generis. In rationali vero duodecim diuerſi generis ſculpta ſunt. Qr aūt patres lapidib⁹ p̄cioſiſſimis. ⁊ nō diuerſi coloris ſculpti ſūt: ſignificat q vna fides in deū. ⁊ vna charitas. ⁊ ſpes vitę celeſtis omniū patrū corda repleuerit. Qr diuerſi generis lapidib⁹ ſcripti ſunt. multiplex eſt varietas ⁊ gratia bonoꝝ opum. quib⁹ ſanctoꝝ fides ſpes ⁊ charitas cōfirmata refulget.

¶ In rationali quattuor erant ordines lapidum; ⁊ ſinguli habuerunt tres lapides. vt .ſ. quattuor principalib⁹ virtutib⁹ fidem trinitatis nō fictā teneamus. Quattuor em̄ ordines gemmaꝝ habet in pectore ſacerdos. cum om̄e qđ cogitat: prudentia circūſpectū. fortitudine firmū. iuſticia eximiū. temperantia a malis om̄ib⁹ fuit ſegregatū. Sed ijdem ordines ternas habet gemmas: cum prudentia fortitudo iuſticia ⁊ tempantia trinitatis fide ⁊ operatione conſiſtit. Apte ergo ſacerdos vt opere fulgeat. quattuor in pectore verſus gemmaꝝ baiulat. vt vero cū opib⁹ fidei ſinceritate ſit caſtus. ternas in ſingulis verſib⁹ habet gemmas: vt omnib⁹ verę fidei confeſſionē ⁊ imitādam actionem oſtendat: vt ⁊ illi membra ſūmi ſacerdotis mereant' effici.

¶ Bed. Poſſumus in vario decore lapidū nō ſolū claritatē multipharia

ſacerdotalis actionis ⁊ cognitionis·ſed etiā ſpiritualiū accipe dona virtu/tum ⁊ miracula ſanitatū·de quibꝫ dicit᷑: Infirmos curate ⁊c. Et alibi: Si/gna aūt eos qui crediderint·hec ſequent᷑. In nomine meo demonia eijcient Quidquid autē deſignent·recte duodenarius in rationali fieri pꝛecipit᷑: vt eoꝝ actus ⁊ miracula qui apoſtolicę fidei ⁊ charitatis virtutem ſequunt᷑ ac/ceptos deo etiā nouerimus. Si quis aūt loquit᷑ linguis angeloꝝ·⁊ faculta/tes ſuas diſtribuerit paupibꝫ·coꝛpuſq; tradiderit vt ardeat: ſi vnitatem ca tholicę charitatis non habuerit nihil illi pꝛodeſt.

¶ Onichinus. Be. Recte autē duo lapides onichini in ſuperhumerali eodē numero patrū inſculpti ſunt ut doctrinā fideq; apoſtoloꝝ vtriq; pplo iudeoꝝ·ſ·⁊ gentium pſuturā deſignarēt. Onix rubri coloris circulos habens albis cingentibus zonis·charitatis ardoꝛē·vel ſciētię lucē ſignificat comitāte zona caſtitatis·hmōi lapidibꝫ inſcripta patrū vocabula geſtat ſacerdos·cū pꝛęcedentium iuſtoꝝ imitandę charitati caſtitati hūilitati doctrinę cęteriſq; virtutum opibꝫ iuge ſtudiū impendit·⁊ hoc in vtroq; pplo·vt iudeuſ ⁊ gentilis claritatē veritatis ⁊ pietatis in doctoꝛe aſpiciat·p quam ipſe ad melioꝛa pficiat

¶ Facies in rationali ⁊c. Bed. Ordo opis q̄ntum nobis videt᷑ hic fuit. Duo erāt vncini ſupꝛa in duobꝫ ſuphumeralis anguliſ poſiti·⁊ duo ꝯtra anuli in duobꝫ rationalis angulis ſurſum·e quibus pendebāt duę catenę aureę·q̄ in tempoꝛe induendi inſerebantur vncinis qui in ſuperhumeralis angulis eminebāt·vt in ſequentibꝫ apertius ſcriptum eſt·vt ſuphumerale ⁊ rationale mutuo necterentur·quoꝝ ſupeꝛioꝛ connexio huc vſq; deſcripta eſt. Sequitur aūt ꝺ inferioꝛi q̄ erat ſubtus aſcellas ſcriptura ita ſubijciēs. Facies ⁊ duos anulos aureos·quos pones in ſummitatibꝫ rationalis ⁊ in oꝛis quę e regione ſunt ſuphumeraliſ ⁊ poſterioꝛa eius aſpiciūt. Qꝛ dicit in oꝛis q̄ e regione ſunt ſuphumeralis non ſignificat in oꝛis ſuphumeralis·ſed in oꝛis illis quę e regione ſunt ſuperhumeralis·i·in oꝛis rationalis quę e regione ſuperhumeralis ſunt·anuli enī qui in vltimis ⁊ infimis erant angulis rationalis habebant contra ſe in vtroq; latere ſuphumeralis equę anulos alios·quibꝫ ipi vittis ligantibꝫ iungerentur·de quibꝫ ſequitur·necnon alios duos anulos aureos qui ponendi ſunt in vtroq; latere ſuperhumeralis deoꝛſum: qꝺ reſpicit contra faciem iuncturę inferioꝛis·vt aptari poſſit cum ſuperhumerali: quia de iunctura ſuperioꝛi quę erat ſup ſcapulas ante dixerat. Inter quas ſcilicet iuncturas hoc diſtabat q̄ ſuperioꝛ catenulis·inferioꝛ vittis erat facta ligantibꝫ. Unde ſubdit᷑·⁊ ſtringetur rationale anulis ſuis·cum anulis ſuperhumeralis vitta hyacintina·vt maneat iunctura fabꝛefacta: ⁊ a ſe inuicem rationale ⁊ ſuperhumerale nequęant ſeparari. Non autem putandum eſt vtrumq; indumentum ſimul eſſe terminatum. Nam rationale qꝺ menſuram palmi in altitudine ⁊ latitudine habuit·non multū amplius q̄ pectus texit. Superhumerale vero vſq; ad cingulum peruenit·ſicut in poſterioꝛibꝫ plane oſtenditur·cum dicitur: hęc ⁊ antē ⁊ retro ita cōueniebant ſibi; vt ſuperhumerale ⁊ rationale necterentur mutuo ad baltheum ſtricta ⁊ anulis foꝛtius copulata·quos iūgebat vitta hyacinthina: ne laxa fluerent ⁊ a ſe inuicem mouerentur.

†ſ in quattuoꝛ oꝛdinibꝫ tantū ſunt terni lapides ·i·in pꝛincipalibus virtutibus trinitatis fides. ††ſ qui vt aiūt rubꝛe terre ſimilis vulgo coꝛneolus dicitur. †ſ topaſiꝰ pꝛecioſiſſimus oīm coloꝛum·⁊ maxime aurei·vnde topaſion dicitur quaſi topadion·i·oīm coloꝝ. ††ſ viridiſſimus. †ſ qui nocte lucere dicit᷑·⁊ circa ſe oīa illuſtrare ††ſ ſereno celo ſimilis †ſ obtuſi viroꝛis qui contra fantaſmata dicitur opitulari. †ſ qui hyacinthini coloris fertur·⁊ inuenitur in renibꝫ bouis ††ſ ab achate fluuio ſicilie vbi inuenitur·⁊ fert᷑ eſſe nigri coloꝛis habens candidos in ſuperficie ramos. ſ purpurei ⁊ violacei coloꝛis. ſ totus aureus †ſ onix grece vnguis latine·vnde onichinꝰ lapis qui humani vnguis habet coloꝛē ††ſ aquatici coloꝛis qui nō poteſt ſculpi vt aiunt. †ſ vt ſacerdos inſpiciens vitam ſanctoꝝ quibꝰ floꝛuerint virtutibꝰ meditetur ⁊ opando imitet᷑. †ſ qꝺ cogitationū mundicia ſignificat ſ Induſtriam mentis que doctoꝝ intellectū cū operatione cōiungit·ne valeāt ſeparari. †ſ iugē memoꝛiā perpetue claritatis in celis. ſ angulo·ſ· ſ dilectiōē dei ⁊ pꝛimi

†In pꝛimo verſu erit lapis ††ſardiꝰ ⁊ †topaſius ⁊ ††ſmaragdus. In ſecūdo †carbunculꝰ ††ſaphirus ⁊ †iaſpis. In tercio †ligurius et ††achates et amethiſtus. In quarto chꝛiſolitus †onichinus ††⁊ berillus. Incluſi auro erunt p oꝛdines ſuos: †habebūtq; nomina filioꝛum iſrael. Duodecim nominibus celabuntur·ſinguli lapides nominibus ſinguloꝛum per duodecim tribus. Facies in †rationali catenas ſibi inuicem cohęrentes ex auro puriſſimo: ⁊ †duos anulos aureos quos pones i vtraq; rationalis ſummitate: catenaſq; aureas iungēs anulis qui ſunt in marginibus eius: ⁊ ipſarum catenarum extrema duobus copulabis †vncinis in vtroq; latere ††ſuphumeralis qꝺ rationale reſpicit. Facies ⁊ duos anulos aureos quos pones in ſummitatibus rationalis ⁊ in oꝛis quę e regione ſunt ſuphumeralis·⁊ poſterioꝛa eius aſpiciūt necnon ⁊ alios duos anulos aureos·qui ponēdi ſunt in vtroq; latere ſuperhumeralis deoꝛſum·qꝺ reſpicit contra faciem iuncturę inferioꝛis·vt aptari poſſit cū ſuphumerali: ⁊ ſtringatur rationale anulis ſuis cū anulis ſuperhumeralis vitta hyacinthina·vt maneat iunctura fabꝛefacta: ⁊ a ſe inuicē rōale ⁊ ſuphumerale nequęant ſeparari Poꝛtabitq; aaron nomina filioꝝ

†ſ firme·ſ·intentionis deo placendi que omino apta ſit ſuſcipiende dilectioni dei et pꝛimi·ſiue i pſperis ſiue in aduerſis. ††ſ bone actionis. ſ mundicia cogitationis. ſ angulis. ſ in oꝛis·ſ·rationalis· ſ ingenioſe vel artificioſe·faber enī quilibet artifex dicitur·

¶ Bed. Alꝰ. Superhumerale cōſummationē bonoꝛum operum·rationale ſignificat mundiciam cogitationum. Connexio autē mentis induſtriam·qua doctoꝛum intellectus ⁊ fides cū operatione iungitur. Manet enim iunctura fabꝛefacta·vt rationale ⁊ ſuperhumerale nequęant ſeparari·quando tanta eruditione tanto operum ſtudio pꝛminet rectoꝛ. vt nichil ex his quę facienda cognouerit imperfectum relinquat·⁊ qꝺ fecerit·virtute rectitudinis nō priuet incuria. Defluunt enī indumenta pontificis ⁊ ab inuicē mouentur. ſi decus operis minoꝛ cuſtodia coꝛdis ſoꝛdidat: vel caſtitatem cogitationis itegritas nō ſequit᷑ actionis. Sed ne diſſoluantur habet ſacerdoſ in rationali duas catenulas ex auro puriſſimo·i·continuationem caſtę ⁊ nō fictę dilectionis coꝛdi firmiter affixam·quę nunq̄ manum ⁊ linguā ab ęquitate puri ſenſus diſſentire permittat. Et bene duas·vt etiā in his q̄ ad fraternę ſubſidium neceſſitatis pertinent·oꝛnatus incedat. Bene aūt opus charitatiſ p catenulas aureas ſignatur: quia ſicut catenula ex plurimis auri virgulis contexitur: ita charitas ex multiphARIA virtutum opatione perficitur. Quaſ virgulas apoſtolus exponens ait: Charitas patiens eſt benigna ē·charitas nō ęmulatur ⁊c. habet ſacerdoſ anulos aureos·e quibꝫ catenę pendent·id eſt·iugem memoꝛiā nunq̄ finiendę claritatis i cęlis. ex qua ſolum memoꝛia fit·vt maneant nobis continua vincula charitatis. Habet duos vncinos ſuperhumeralis angulis eminenteſ·quibus inſerantur catenę·id eſt·in exoꝛdio boni operis habeat firmam intentionem deo placendi·quę per omnia apta ſit ſuſcipiendę ⁊ continendę in ſe dilectioni dei ⁊ pꝛoximi·ſiue pꝛoſpera ſiue aduerſa occurrerint·nunq̄ ſaluberrima pię deuotionis retinacula laxet. Hoc eſt enī ſacerdotem in vtroq; humero vncinos qui catenulas rationalis excipiant habere: in pꝛoſperis ⁊ in aduerſis deo fixum placendi ſtudium gerere·⁊ huius intentione in dei ⁊ pꝛoximi amoꝛe firmari. Inſerunt ergo ſe vncinis ſuperhūmeralis catenulę aureę·quę de rationalis ſummitatibus efferuntur: Cunq; enī mens rationabiliter de internę luce claritatis deguſtat·mox alacritas bene operandi amplectendo ſuſcipit·ne foꝛte habitus rationalis pulcerrimus a pectoꝛe ſacerdotiſ relabatur: ſi non eum accelerans bonę actionis vncinus contineat

¶ Bed. Qꝛ ſuperhumerale ſtrictum erat baltheo·de quo in ſequentibus dicitur: ⁊ deſuper humerale impoſuit·qꝺ ſtringens baltheo aptauit rationali·aperte oſtendit: quia cuſtos bonoꝛum operum eſt continentia·de qua dicitur: Sint lumbi veſtri pꝛęcincti ⁊ lucernę ardentes ⁊c. Lumbi·ſ·pꝛęcincti p continentiam. Lucernę ardentes p virtutū opationem.

¶ Uitta hyacinthina ⁊c. Beda. Uittę hyacinthinę quibus vterq; ſacerdotis habitus copulatur·ligaturę ſunt deſiderij cęleſtiſ·quę anulis aureis innexę ſuperhumerale cum rationali ſtringunt·cum agnita luce perhennis patrię in illam gloꝛiam ſuſpiramus·⁊ vt intrare mereamur concoꝛdi fide ⁊ vita ⁊ opere ⁊ pfeſſione in tabernaculo pꝛęſentis eccleſię ſeruire ſtudemꝰ.

¶ Poꝛtabitq; aaron ⁊c. Bed. Nomina filioꝛum iſrael aaron ſuper

pectus memoriale coram dn̄o portat in eternum· quādo ꝑſul nunꝗ̄ ſubdi/
torum curam intermittit: ſed vitā eoꝝ conſolando increpando exhortando
confortat: ⁊ tutandā dn̄o crebris orationib⁊ ſatagit cōmendare.
¶ Greg· Sacerdos qñ tabernaculū̄ ingredit̄ duodecim lapides in pectore
portare iubet̄ ſculptos noīb⁊ filioꝝ iſrael: hic eſt redemptor noſter qui ſemet
ipſum pro nobis ſacrificiū̄ offerens dū̄ fortes in exordio ꝓdicatores habuit
duodecim lapides ſub capite in prima ſui corꝑis ꝑte portauit.

¶ Oportet ſacerdotē memoriā patrum ferre in pectore· maxime cū̄ miniſtrat altari: vt in quo ſacratius eſt mini ſteriū̄· ſollertius ſe toto ſtudio· tota induſtria mentis exornet ⁊ corpo ris· exēpla ſanctoꝝ re ſpiciens· vt eoꝝ ſedu/ lus imitator aptum ſe diuinis ꝓſentet aſpecti bus.

¶ Pones aūt ⁊c. Bed· Vt ſ· meminerit ſacerdos ſe ſtudijs doctrine ⁊ veritatis in quirendis nō curādis ruminandiſq̄ ſecularibus negocijs per acceptum ſacerdotiū̄ fuiſſe cōſecratū̄. Sed vt qđ exterius typicū̄ in veſte ꝑfulgebat· intus in corde veraciter expſſū̄ choruſcarꝫ. Itē doctri na ⁊ veritas in rationali erant poſite: vt monſtraret̄· q̄ veſtis illa nō ſolum legalem induebat pontificem· ſed ⁊ euangelicū̄ ꝑnunciabat· ſ· ipſum chriſtū̄ de quo dicit̄: lex ꝑ moyſen data eſt· gratia ⁊ veritas ꝑ ihesum xp̄m patefacta eſt. Vel apoſtolos ⁊ oīs gratie noue ꝑcones. Geſtat aūt iudiciū̄ filiorum iſrael in pectore ſuo in cōſpectu dn̄i· cū̄ ſubditoꝝ cauſas pro ſola interni iu/ dicis intentione diſcutit: vt nichil ſimultatis admiſceat· in eo qđ diuina vi ce diſpenſat.

iſrael in rationali iudiciꝫ ſup pect⁹
ſuū̄: quādo ingreditur ſanctuariū̄
memoriale coraꝫ dn̄o in eternum.
Pones autem in rationali iudiciꝫ
ſ vt ſtudeat ſacerdos doctrinā ⁊ veritateꝫ inqui
doctrinam ⁊ veritatem que erūt in
rere ⁊ docere.
pectore aaron: quādo ingredietur
ſ vt cauſas ſubditoꝝ ꝑ ſola dei intentione diſcu
corā dn̄o. Et geſtabit iudiciū̄ filio/
tiat nichil ſimultatis admiſcens.
rum iſrael in pectore ſuo: in cōſpe/
ſ deo beneplacēs. † ſ op⁹ celeſte vſq̄ ad finē vite. ſ firmiſſimā. ſ ſupremā· ſ·
ctu dn̄i ſemꝑ. Facies ⁊ † tunicā ſu/
perhumeralis totam hyacinthinā
† ſ vt primordiuꝫ boni opis forti radice timoris
In cuius medio ſupra erit † capitiū̄
dei ſubnixū̄· ⁊ ꝯtra inſidias dyaboli ſit munitum.
⁊ ora per gyrum eius textilis: ſicut
ſ conſummatione· ſ· operum.
fieri ſolet in extremis veſtiū̄ parti/
† ſ vt ſacerdos ad tantā excellentiā cōuerſatōis perueniat· vt nichil in illo niſi ſplendor ⁊ gratia
bus· ne facile rumpātur. † Deorſū̄
floſq̄ vari⁹ bonoꝝ operū̄ appareat· ⁊ bonū̄ tantū̄ ſonū̄ ſuauiſſimū̄ proferat.
vero ad pedes eiuſdem tunice per
ſ multipharīā virtutū̄ operationem vno charitatis munimine circūdatam.
circūitum quaſi mala punica facies
ex hyacintho et purpura † coccoq̄
† ſ vt nec opus ſacerdotis diſcrepet a verbo· nec verbum ab opere.
bis tincto ⁊ biſſo retorta: † mixtis i
† ſ vt omnis ſermo ſacerdotis claritateꝫ ſuperne lucis reſonet.
medio tintinnabilis· ita † vt tintin
nabulum ſit aureū̄ ⁊ malū̄ punicū̄

¶ Augu· Pones aūt in ra· ⁊c. In qua re vel metallo ponat̄ demonſtra/ tio ⁊ veritas ſup rationale (q̄ talia dicit fieri in veſte ſacerdotis q̄ corꝑalit̄ fiunt) inuenire difficile eſt. Fabulant̄ tamē lapideꝫ fuiſſe cui⁹ color aduerſa vel proſpera imitaret̄: quādo ſacerdos intrabat in ſancta. Et hoc eſt qđ ait Et afferet aaron iudiciū̄ filiorum iſrael ſuper pectus. oſtendens· ſ· in illa de/ monſtratione ⁊ veritate quid de illis iudicauerit dominus· quāuis intelligi poſſit demonſtrationem ⁊ veritatem litteris impoſitam ſup logion.

¶ Facies et tunicā ⁊c. Bed· Tunica talari tota hyacinthina veſtit̄ ſacerdos: vt admoneatur opus celeſte nō modo inchoandū̄· ſed vſq̄ in fi/ nem eſſe ducendum omib⁊ qui ſalui eſſe volunt. Tunica enim hyacinthina vſq̄ ad pedes veſtiri· eſt bonis opib⁊ vſq̄ ad finē vite inſiſtere. ſecundum il lud: Eſto fidelis vſq̄ ad mortem· ⁊ dabo tibi coronā vite. Et q̄ ita ſolūmo do ad ꝑfectioneꝫ boni operis infatigabili ꝓpoſito perueniemus· ſi hanc fixa intentione ſupne remunerationis incipimus· recte additur: In cuius medio ſupra erit capitiū̄ ⁊c. Capitiū̄ tunica hyacinthina firmiſſimū̄ habet· ⁊ oram ex ſeſe textam· ne facile rumpatur: cum primordiū̄ boni operis forti radice ti/ moris domini ſubnixum: ⁊ contra oēs inſidias antiqui hoſtis probatur eſſe munitū̄. Talis ora collum ſacerdotis ꝑ girū̄ veſtit ⁊ ornat: qñ rectori fiduci am ꝑdicandi celeſtia ꝓbet. hoc ꝙ nō ſolū̄ in vite curſu recte vixerit: ſed exor/ diū̄ quoq̄ a rectitudine ceperit· ſicut ſamuel hieremias iohānes· qui ab ipſa infantia ſpirituali gratia repleti· ⁊ in doctoꝝ ordine ſunt ſepati. Quia eniꝫ vox in collo eſt· ꝑ collū̄ recte loquēdi vſus exprimit̄· Sicut fieri ſolet ī extre mis veſtiū̄ partib⁊· ſicut veſtib⁊ opa: ita extremis veſtium partib⁊ opeꝝ con ſummatio figurat̄. Vel extreme veſtiū̄ partes vltime ſunt noſtre ſolicitudi nes· quib⁊ fideles cū̄ finire vitam coguntur· intentius ab omi labe malorum ſe expurgare contendunt cum metu ⁊ pauore· curantes ne ante diſtrictū̄ iu/ dicem producti pro ſordido vicioꝝ habitu expellantur in tenebras exterio/ res· ſed appareant induti ſicut electi dei viſcera miſericordie benignitatē· hu militatem modeſtiam patientiam ⁊ charitatem· qđ eſt vinculum perfectio/ nis. Tunica ergo hyacinthina habet oram in capitio textilem· ſicut in extre mis veſtiū̄ partib⁊ ſolet fieri: cū̄ doctor egregi⁹ a tanta ꝑfectōe op⁹ virtutū̄ inchoat: ad quantā alius longo labore vix aliqñ ꝑueniat. ⁊ cū̄ tanto timore famulatus omi hora cū̄ deo ſuo ambulat: q̄ꝫtum ali⁹ vix moritur⁹· ⁊ ad iu/

diciū̄ vltimū̄ ingreſſur⁹ habere ſufficiat· ẜ q̄ tota ꝑfectio ſacerdotis in opi/ bus ⁊ doctrina veritatis cōſiſtit· ſecundum illud: cepit ihs facere ⁊ docere· re cte ſubiungitur· deorſum vero ad pedes eiuſdē tunice ⁊c.
¶ Bed· Facies ⁊ tu· ⁊c. Tunicā ſuphumeralis dicit cui⁹ ꝑs ſuphumerali tegebat̄ ad diſtinctionē tunice que erat interius linea· quā ⁊ meminit ſup⁹ dicēs: hec aūt erūt veſtimēta q̄ faciēt rationale ⁊ ſuphumerale tunicam ⁊ li neam ſtrictā ⁊c. Interior aūt erat linea biſſina· qđ lini eſſe gen⁹ nobiliſſimū̄ cōſtat· Exterior vero tunica tota hyacinthina nichil alterius coloris admittens· cui⁹ ſpecie vniformi q̄lis eē debe/ at vita ſacerdotis do/ cet̄ ſuperni· ſ· deſiderijs intenta· cōuerſatōnem habēs in celis· ⁊ ſalua/ toris expectans aduen tū̄: q̄ ſic ⁊ biſſina ad pe des ꝑtingebat. Vnđ vtraq̄ grece poderis dicta eſt· vt oſtēdatur in ſacerdotali vita ni/ chil infimū̄ ac ſordidū̄ remanere: ẜ omne qđ agit quaſi ethereo co/ lore precioſiſſimū̄ vni uerſa mēbra eius a ca/ pite vſq̄ ad pedeſ gra tia virtutum tecta eſſe debere.

¶ Deorſum vero. ⁊c. Greg· Cum rector ſe ad loquendū̄ ꝑpa rat· q̄ꝫ caute loquatur attendit: ne inordinate loquens corda audientium er rare faciat· ⁊ ſapiens videri deſiderans vnitatis compagem inſipienter ſcin dat. Vnde habete ſal in vobis· ⁊ pacem habete inter vos. Qui eñ ſapien ter loqui nititur· timeat ne eius eloquio vnitas confundatur. Vnde nō pl⁹ ſapere q̄ꝫ oportet ſape ⁊c. Hinc eſt ꝙ tintinnabulis mala punica coniungūt̄ Per mala eñ punica fidei vnitas ſignatur: q̄ ſicut ī malo punico vno cor tice multa interius grana muniuntur: ita innumeros populos eccleſie vni/ tas fidei contegit: quos intus diuerſitas meritorum tenet. Bene ergo dicit̄ habete ſal in vobis· ⁊ pacē habete in. vos ⁊c. ac ſi ꝑ habitū̄ ſacerdotib⁊ dica tur: mala punica tintinnabulis iungite: vt ꝑ omē qđ dicitis vnitatem fidei cauta obſeruatione teneatis.
¶ Bed· Deorſum ad pedes tunice fiunt quaſi mala punica ⁊ tintinnabu la ꝑ girū̄: qñ ad tantā excellentiā deuote conuerſationis ſacerdos ꝑuenerit vt nichil in eo niſi ſplendor ⁊ gratia· floſq̄ varius bonoꝝ opum videatur nichil aliud cum os aperiat· q̄ꝫ ſuauiſſim⁹ hoꝝ ſonus audiatur. Quia eñ in malo punico multa interi⁹ grana vno cortice tegunt̄: recte per mala punica multipharia virtutū̄ operatio uno charitatis munimine vndiq̄ tecta ſigna tur. Fit aūt maloꝝ effigies de hyacintho· purpura· coccoq̄ bis tincto· ⁊ biſ/ ſo retorta· quib⁊ quattuor colorib⁊ q̄ virtutū̄ varietas ſignetur ſupra dictū̄ eſt. His vero in medio tintinnabula permiſcentur: vt neq̄ opus ſacerdotis ab eo qđ loquitur diſcrepet· neq̄ a rectitudine operis lingue ſonus aberret. Vnde pulcre additur· ita vt tintinnabulū̄ ſit aureū̄· ⁊ malū̄ punicum. Rur ſumq̄ꝫ tintinnabulum aliud aureū̄ ⁊ malū̄ punicum. Aurea eñ tintinna/ bula hyacinthine tunice inſeruntur ⁊ vndiq̄ꝫ circū̄dantur: cū̄ omnis ſermo eius claritatem ſuperne lucis reſonat· ⁊ idem ſonit⁹ velut hyacinthine tuni/ ce firme infixus opeꝝ quoq̄ꝫ ipſi⁹ ſublimitate audientiū̄ mentib⁊ cōmendat̄ Fiuntq̄ꝫ bina mala circa ſingula tintinnabula: cuꝫ oīa que loquitur bonis confirmantur actib⁊· ⁊ in auditorū̄ artius corde figuntur: ⁊ vniuerſa q̄ agit q̄ꝫ ſint rationabilia diſcreto ſermonis ſonitu producuntur.
¶ Bed· Poſſumus in duodenario gemmaꝝ rationalis intelligere ꝙ ſol iuſticie cuncta noſtra tempora· cunctas orbis plagas ſua luce replere ſicut ſol inuiſibilis qui per menſes duodecim ſignifeꝝ circulū̄ luſtrare ⁊ totū̄ am/ bire conſueuit. Nā ⁊ hoc ꝙ quattuor ordines in rationali ternos lapides habent cōgruit anni vertentis ordini qui per ternos mēſes ī quattuor tem/ pora diſtinguitur. Annus aūt in ſcripturis ſolet vocari totuꝫ temp⁹ noſtre ſalutis· quo pro eterna retributione certamus. Chriſtus eñ ſecundū̄ yſaiā miſſus eſt ꝑdicare annū̄ dn̄i acceptū̄· ⁊ diē retributionis. de eodem anno ⁊ dauid dicit. Benedices corone an· be· t·
¶ Bed· Vel ſicut ſupradictum eſt· duodecim gemmas· i· ter quaternas geſtabat· vt admoneret oīs doctores opera iuſticie q̄ q̄ttuor principalib⁊

virtutib⁹ continent· cũ fide trinitatis habere: ⁊ diſcipulis cõmendare. Portabat ⁊ ſeptuagintaduo tintinnabula aurea cũ totidem malis punicis: vt oſtenderet ꝙ eadẽ fides ⁊ opatio iuſticię vniuerſum mundũ ab erroꝝ ⁊ viciorꝝ tenebris ad verã lucem duceret. Tres eñ dies ⁊ noctes habẽt horas ſeptuagintaduas· quib⁹ ſupra infraq; luſtrãdo ſol trib⁹ vicib⁹ mundũ circũit. Bene ergo hic numer⁹ tintinnabuloꝝ ⁊ maloꝝ diuerſitate coloris tunicę pontificis inditus eſt· q: ſol iuſticię xp̃s vniuerſum orbẽ eſſet illuminaturus ⁊ verã fidẽ q̃ eſt i agnitione trinitatis· ⁊ cõfeſſione daturus· ⁊ opationẽ bonã q̃ eſt in variarũ ſplendore ꝟtutũ.

¶ Vt audiatur ⁊c. Greg· Sacerdos ingrediens vel egrediẽs morit· ſi de eo ſonitus nõ audiat: q: irã ꝯtra ſe occulti iudicis ꝓuocat· ſi ſine p̃dicationis ſonitu icedit. Apte vo tintinnabula veſtimẽtis illi⁹ inſerta ſcribuntur. Sacerdotis enim veſtimenta ſunt recta opa. Vñ: ſacerdotes tui indu· iuſti. Veſtimentis ergo tintinnabula inherent: vt vitę viam cũ linguę ſonitu ipſa quoq; opa ſacerdotis clament.

¶ Bed· Vt audiat ⁊c. Sacerdos ingrediens ⁊ egrediens morit· ſi de eo ſonitus nõ audiat· q: irã cõtra ſe occulti iudicis ꝓuocat: ſi ſine p̃dicationis ſonitu incedit. Q: ſi ioſephi verbis intendere volum⁹· qui dicit mala ſeptuaginta duo fuiſſe· ⁊ eiuſdẽ numeri tintinnabula· cõgruit huic myſterio· vt diſcipuloꝝ ſeptuagintaduoꝝ circa pedes numeꝝ habeat ſignatũ. Sicut eñ duodenari⁹ apl̃oꝝ numer⁹ ep̃alis dignitatis gradũ inchoauit. Sic diſcipuli ſeptuagintaduo q̃ ⁊ ipſi ad p̃dicandũ miſſi ſunt gradũ minoris ſacerdocij qui preſbiteratus dicit̃ ſignificant. Vnde hoꝝ numer⁹ in vltima pte ſacerdotalis habitus· ille in prima figuratur. Si q̃s vero numeros vtriuſq; ordinis myſtice velit interp̃tari Duodecim gemmas aaron in pectore p̃ferebat: vt ſignificaret tempus inſtare quo fides trinitatis in oib⁹ quadrati orbis ptib⁹ p̃dicaret̃.

¶ Facies et la· de ⁊c. Bed· Lamina aurea in fronte pontificis in qua ſanctũ dño vel ſanctũ domini (vt in ſequentib⁹ dicit̃) ſculptũ eſt· ſacrati⁹ eſt cęteris indumentis: q: ſicut diuina potentia oĩb⁹ creaturis ſupeminet: ita oportet vt nomẽ eius cęterũ pontificis ornatũ tranſcẽdat· ⁊ velut cuncta ſanctificans eximiam ſedem teneat. Significat aũt ꝓfeſſionis noſtrę fiduciam quã in fronte portam⁹ dicente apl̃o: Michi autẽ abſit gloriari niſi in cruce dñi noſtri ih̃u xp̃i. Recte aũt hoc ſolũ in toto pontificis habitu ð ſolo auro eſt· vt mundiciã cordis vel corporis in quo myſteria noſtrę redemptionis recondere vel geſtare debemus: oſtenderet. Vel auro inſcriptũ ſanctũ dñi in fronte ſacerdos portat: oſtendẽs ꝙ ita paſſionẽ dñi qua redempti ſum⁹ venerari ⁊ amplecti debem⁹: vt claritatẽ in ipſo diuinę maieſtatis ꝑ quã creati ſumus pariter cõfitendã eſſe ſciam⁹· ita mortẽ aſſumptę humanitatis confitentes: vt eandẽ reſurrexiſſe fateamur.

¶ Sanctũ dño ⁊c. Bed· Qð in lamina ſculpi iubet̃· nomẽ ſanctum ⁊ venerabile ſignificat: qð apud hebręos quattuor litteris vocalib⁹ ſcribitur· id eſt· ioth· heth· uau· he· qð interp̃tatur ineffabile: nõ q: dici nõ poteſt· ſʒ q: diffiniri ſenſu ⁊ intellectu creaturę nõ poteſt· ſecundũ illud: Pax dei q̃ exuperat omnẽ ſenſum cuſto· cor· u· ⁊ in· ve· ⁊c. Et alibi: Magn⁹ dñs ⁊ lau· ni· ⁊c. Bene aũt in fronte pontificis quattuor litteris ſignificans totidem ptes dñice crucis· quã in fronte portamus.

¶ Ineffabile nomẽ dñi quattuor litteraꝝ conſtans· he· ſ· qð interp̃tat̃ iſte· ioth qð eſt principiũ· heth qð eſt paſſionis· vau hoc eſt vitę. Qð totum ſonat· iſte principiũ paſſionis vitę· q: chriſt⁹ eſt principiũ vitę in adam amiſſę quã reparauit ſua paſſione.

¶ Idem ſanctũ dñi auro ſculptũ in fronte portam⁹· qñ expurgati a ſordibus viciorum· quę ex primo parente habuimus· imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ cõditoris ad quã creati ſumus recipimus· nec celamus: ſed factis ⁊ dictis promulgamus. Iuxta illud. Sicut portauimus imaginem terreni· ſic portem⁹ ima· cę· Vñ ⁊ alibi: expoliantes veterẽ hominẽ cum actib⁹ ſuis· induite nouum qui renouat̃ ſecundũ imaginẽ eius qui creauit eũ. Et ioh̃s ait: habentes nomẽ eius· ⁊ nomẽ patris ei⁹ ſcriptũ in cordib⁹ ſuis. Cũ ergo oĩs agnũ ſequẽtes ipſa profeſſionis fronte debeant hoc nomẽ habere: q̃to magis ſacerdotes gregem dñi ducẽtes· qui omnib⁹ debent exemplũ virtutis oſtẽdere.

¶ Ligabiſq; eam ⁊c. Ligat̃ lamina q̃ ſanctũ dñi continet vitta hyacinthina cũ thiara pontificis q̃ ſpe cęleſtiũ p̃mioꝝ quã hyacinth⁹ ſignificat in fide confortamur· ⁊ artius ſacramẽta noſtrę redemptionis· vel imaginẽ ac ſimilitudinẽ cõditoris ac redemptoris nr̃i intemeratã ſeruamus· quo nullũ aliud ẽẽ ſalutis iter cognouimus de thiara ſuo loco dicetur.

¶ Portabitq; aaron ⁊c. Bed· Portat· ſ· ſacerdos iniquitates in munerib⁹ ⁊ donarijs q̃ obtulerũt domino· ⁊ ſãctificauerũt filij iſrael· cũ pro fructibus digne pęnitẽtię· i· elemoſinis cęteriſq; opibus iuſticię q̃ faciunt penitentes a reatu ſcelerum abſoluit. Hęc q̃dem ita gerenda inſtitutio diuina i habitu pontificis figurauit: et verbis manifeſte docuit. Prochdolor autem quidã donaria accipiũt immo exigunt: ⁊ iniquitates populi nõ aſportant nec caſtigant: cũ ob hoc ſolũ debeãt ſumere carnalia: q: miniſtrant ſpiritualia. Sed q: pro ſubditis poteſt efficaciter laborare· p̃dicare· ⁊ dño ſupplicare· cui⁹ anim⁹ diuini nõis memoria ſemper eſt p̃ditus· apte ſubiungit: Erit aũt lamina ſemꝑ in fronte ei⁹ ⁊c.

¶ Erit aũt la· ⁊c. Bed· Si lamina nõie dei ſcripta ſemꝑ fuerit in frõte aaron· placabit̃ dñs filijs iſrael: q: cũ doctor fideliter ſe diuino ſeruitio pura mente ſubdiderit· ſubditi exemplis illius ⁊ monitis accenſi recte viuere ⁊ gratiã interni iudicis promereri feſtinant.

¶ Stringeſq; tunicam. Bed· Quare linea dicta ſit ſtricta vel biſſo ſtringi p̃cipiatur ſupra expoſitum eſt. Nunc vero adijciendũ· q: ſolent milites habere lineas quas camiſias vocant· ſic aptatas membris ⁊ ſtrictas· vt expediti ſint dirigendo iaculo· tenendo clipeo· enſi librando· ⁊ quocũq; traxerit neceſſitas. qualẽ ⁊ ioab legitur habuiſſe qñ amaſã interfecit· ſtrictã· ſ· ad menſurã habit⁹ ſui· ergo ⁊ ſacerdotes parati in miniſteriũ dei vtunt̃ hac tunica: vt habentes pulcritudinẽ veſtitoꝝ diſcurrant celeritate nudoꝝ· hęc tunica ſicut hyacinthina ad pedes vſq; ptingit: ⁊ ipſa gręce poderis· i· talaris dicitur. Cui⁹ ſignificatio in promptu eſt· cum eñ cõſtet lino vel biſſo cõtinentiã ⁊ caſtitatem corporis ſignari· ſtrictã habent lineam vel tunicam de biſſo ſacerdotes· cũ ꝓpoſitum continentię nõ eneruiter ⁊ fluxa mente cuſtodiunt: ſed tanta inſtantia· vt bellum nõ gerat caro cõtra ſpiritum: nec ſpiritus contra carnem. Lineam habent ſtrictam cũ cõſpicit ⁊ deficit anima eoꝝ in atria domini· ⁊ cor eoꝝ ⁊ caro ſocia germanitate exultant in deũ viuum. Hęc linea non ſolum ſtricta: ſed ⁊ poderis· i· ad pedes vſq; deſcendens· cũ continentia nõ cuilibet membro violenter impoſita: ſed in toto corpe eſt delectabiliter cõſummata. Hęc eñ linea debet ſtringere manus ⁊ brachia ſacerdotis· ne quid inutile faciat. Pectus ne quid inane cogitet. Ventrẽ ne guloſus ſit. Subiecta ventri membra· ne laſciuiendo totã ſacerdotalis habitus pulcritudinem corrumpant. Genua ne ab orationis inſtantia torpeant. Tibias ⁊ pedes ne ad malũ currant. Induatur ergo ſacerdos primo linea ſtricta· vt corpus ab iniquis opib⁹: ⁊ mentem compeſcat a prauis cogitationib⁹. Accipiat deinde tunicam hyacinthinã· vt p̃ter deſcriptionẽ continentię ſalutaris ęque corp⁹ ⁊ animũ ſpiritualiũ virtutũ habitu venuſtet. Sed q: ſunt quinq; corp̃is ſenſus· quoꝝ quattuor ꝓprie capitis· quintus toti corpori cõmunis. Tunica hęc quã dixim⁹ vtraq; ꝓprie cõtinentię actũ ⁊ iuſticiam deſignat. Conſequenter vero ⁊ alioꝝ quattuor ſenſuũ q̃ʒ ſit curanda innocentia vel ſanctificatio· pontificis habitu demonſtratur· cũ dicitur: Et thiaram biſſinam facies ⁊c.

¶ Bed· Qualiter hęc facta ſit ioſephus dicit ſic: Super aũt geſtat pilleũ in modum paruuli calamenti aut caſſidis· qð extenditur ſupra ſummitatẽ capitis· ⁊ in modico verticis medietatẽ excedit· ⁊ tale eſt vt videatur ex lini

Ruſumq; tintinnabulũ aliud aureum ⁊ malũ punicũ. Et veſtietur aaron ea i officio miniſterij· vt audiatur ſonitus qñ ingredietur ⁊ egredietur ſanctuariũ in cõſpectu dñi ⁊ nõ moriatur. Facies ⁊ laminã de auro puriſſimo in qua ſculpes ope celatoris ſanctũ dño. Ligabiſq; eã vitta hyacinthina: ⁊ erit ſup thiaram imminẽs frõti pontificis. Portabitq; aaron iniquitates eoꝝ: q̃ obtulerũt ⁊ ſacrificauerũt filij iſrael in cunctis muneribus ⁊ donarijs ſuis. Erit aũt lamina ſemꝑ in fronte eius: vt placatus ſit eis dñs. Stringeſq; tunicam biſſo et

ſ operatio charitatis. ſ predicationis. ſ morietur eñ ſi nõ predicauerit vt audiatur a deo ⁊ ab hominibus. ſ hoc ſupremũ ⁊ excellens omnib⁹ ornamentis. ſ pro mundicia cordis ⁊ corpis in qua myſteria redemptionis recondimus ⁊ portamus. ſ ſpe celeſtiũ premiorum. ſ vnde habentes nomẽ ei⁹ ⁊ nomẽ patris eius ſcriptũ in frontib⁹ ſuis.

ſ auferet docendo ad penitentiam prouocando ⁊ ꝓ penitentib⁹ ſupplicãdo. ſ tante induſtrie tantiq; meriti debet eſſe ſacerdos vt cuncta populi peccata portare poſſit. ſ dño. ſ pro peccatis· ſ· oblata. ſ oĩa oblata ſancta ſunt. ſ dignis penitẽtie fructibus. ſ Aug· hec ſignificat fiduciã bone vite quã qui vere ꝑfecteq; nõ ſignificatõe· ſed veritate ſacerdoſ habet· ſolus poteſt peccata auferre. ſ vt totus ſubditus ſit diuino ſeruitio. ſ memoriã paſſiõis chriſti debet omnis chriſtian⁹ habere pre oculis. q̃to magis ergo ſacerdos ⁊ põtifex. ſ ſubditis qui doctoris exemplis attendũt ⁊ monitis. ſ hec eſt linea ſtricta· qua induitur ſacerdos cũ propoſitũ cõtinentie ita cuſtodit: vt caro nõ cõcupiſcat aduerſus ſpiritũ· nec ſpũs aduerſus carnẽ.

textura confectum habens vittas que cõuolute ſepius connectunť ne faciſe dilabať. Dicit etiã huic pilleo ſuꝑadditum aliud velamẽ. qꝺ totaꝫ capitis ſuꝑficiem celaret: aptatũ profecto ne laborante ſacerdote circa ſacrificia corruat. qꝺ tñ cuiꝰ eſſet coloris nõ oſtẽdit. Hec quidẽ de minoribꝫ ſacerdotibus. De pontificis vero thiara ſic ait: Pilleuꝫ aũt ſimiliter oꝑatũ habebit pontifex ſicut reliqui ſacerdotes: aliudqꝫ conſutũ ex hyacintho variato. Circumdať aũt ei ⁊ aurea corona tribꝫ vicibꝫ facta. ſupra quã ſurgit in medio fronte quaſi caulicul' quidaꝫ aureus ſimilis herbe: q̃ apꝺ nos achano nuncupať. qꝫ greci voſſamum dicunt. Et paulo pꝰ deſcripta eiꝰ mirabili varietate ſubdidit habet aũt floreꝫ ſimilẽ plantagini. ⁊ ꝑ circũitum tota corona his floribꝫ ẽ celata. ab occipitio vſqꝫ ad vtrũqꝫ timpꝰ. In fronte hꝫ nõ habet. ħ lamina eſt aurea q̃ ſacris litteris dei nomẽ habet inſcriptum. Hec quideꝫ de ſecũdo velamine ⁊ coronis pontificũ aureis ſcriptura tacere videtur. Coronarũ vero breuiter in ſequentibꝫ ſic meminit: fecerũt ⁊ tunicas oꝑe textili aaron ⁊ filijs eius: ⁊ mitras cũ coronulis ſuis ex biſſo: ſed de qua materia ſint non dixit. Cũ eñ dicat: mitras cũ coronulis ſuis ex biſſo: poterat intelligi vtraqꝫ ex biſſo facta eſſe. niſi ioſephus coronas aureas diceret eſſe. qui ſtante adhuc templo ⁊ legali obſeruantia potuit cũ eſſet de genere ſacerdotali omnẽ modũ ſacerdotalis indumenti nõ tñ legendo. ħ ⁊ videndo cognoſcere. ſed ſiue biſſine ſiue auree ſint coronule. cõſtat eas cũ mitris factas eſſe. Nũc dicamus breuiter de figura. Mitras cũ coronulis habent ſacerdotes ex biſſo. qui ſic viſuꝫ auditũ guſtũ olfactũ in caſtimonia cuſtodiũt: vt coronã vite inde accipere ſperent. Qui eñ ſic continẽtie vel bonis oꝑibꝫ ſtudet. vt p̃mia retributõis negligat. mitraꝫ biſſinã habet ſine corona: qꝛ ſpeciẽ virtutis quaſi coronaꝫ hominibꝫ ꝓfert: ħ mercedẽ a dño nõ habet. Siue ergo coronule fuerint auree claritatem ꝑpetue lucis ſignificant. Vel biſſine ꝑhennem corꝑis immortalitatem. Recte vero ſacerdos cũ ſtolis biſſinis coronas ſuꝑadditas portanit. vt in continentia eterna p̃mia mediteť: et in p̃dicatione continentie vel oꝑationis bone gaudia ſuꝑne beatitudinis ꝓmittat: ne ſine ſpe retributõis pondus laboris imponat: iugũ chriſti ſuaue ⁊ onus leue auditoribꝫ aſperum reddat ⁊ durum.

¶ Et thiaram biſſinã ⁊c. Beđ. Thiara q̃ cydaris ⁊ mitra vocať. caput tegebat ⁊ ornabat pontificis: vt admoneret oĩs capitis ſenſus deo conſecratos habere. ne vel oculi vanitatem viderent. vel aures oꝓbrium primi acciperent. vel os abundaret malicia. dolum concinnaret lingua. ne corgrauaret crapula ⁊ ebrietas. vel olfactus aſperſum mirra ⁊ aloe ⁊ cinnamomo lectum meretricis amplecteretť: ſed oculi viderent equitatem. aures inclinarentur ad verba prudentie. dulcia eſſent faucibꝫ eius eloquia dñi: donec ſuꝑeſſet halitus. ne loqueretť iniquitatem. pollutũ nõ tangeret: ſed mundatꝰ ab oĩ inquinamẽto carnis. ⁊ ſpiritus ſanctificationẽ in timore dei ꝑficeret

¶ Et baltheũ. Beđ. De factura balthei ſcriptũ eſt. Cingulũ fecerũt de biſſo retorta. hyacintho. purpura. ac vermiculo bis tincto. opere plumarij. hoc cingulũ ſicut hieronimꝰ ex ioſepho ſcribit in ſimilitudine pellis colubri. que exuitur in ſenectute: ſic in rotundo textum eſt: vt marſupiũ longũ puteſ textum aũt ſubtegmine cocci purpure hyacinthi. ⁊ ſtamine biſſino ob decorem ⁊ pulcritudinem. atqꝫ ita pollimita arte diſtinctum: vt diuerſos flores ⁊ gemmas artificis manu nõ textas ſed additas arbitreris. Habebatqꝫ latitudinem quattuor digitorũ: quo cingulo ꝓprie pontifex vtebatur. ⁊ eo tunica hyacinthina ſimul ⁊ ſuperhumerale ſtringebatur. Nam in ſequentibꝫ aperte de coniunctione ſuperhumeralis ⁊ rationalis dictum eſt. hec ⁊ ante ⁊ retro ita cõueniebant ſibi: vt ſuperhumerale ⁊ rationale mutuo necterẽtur. ſtricta ad baltheum. ⁊ anulis fortius copulata quos iungebat vitta hyacinthina. ne laxe fluerent ⁊ a ſe inuicem mouerentur. Nulli aũt dubium quin baltheus ⁊ cingulum cui ſuꝑhumerale aſtringebatur tunicam hyacinthinã que ⁊ ſuperhumeralis vocatur cingeret. Cuncta enim que huc vſqꝫ dicta ſunt. ad pontificis habitum pertinent. Sequuntur autem filiorum eius balthei ⁊ cetera indumenta cum dicitur. Porro filijs aaron tunicas lineas parabis ⁊c. Dicendum eſt autem de baltheo pontificis qui de quattuor illis coloribus nobiliſſimis deo dignis factus eſt: quia bene talem haberet pontifex quem ſingulari virtutum decore ſemper oportet accingi. Bene vario

† ſ oẽs ſenſus capitis deo conſecrati ſint ¦ ſ de cuiꝰ factura in ſequentibꝰ dicitur pleniꝰ. cingulũ vero fecerũt de biſſo retorta ⁊c. ſ quo tunica hyacinthina que ſuꝑhumeralis dicta eſt cingebatur.

†thiaram biſſinã facies. ⁊ ¦ baltheũ

ſ minoribus ſacerdotibꝰ.

oꝑe plumarij. Porro filijs aaron

tunicas parabis lineas: ⁊ baltheos

ac thiaras in gloriaꝫ ac decorem.

Veſtieſqꝫ his omnibus aaron fra

trẽ tuũ ⁊ filios eiꝰ cũ eo: ⁊ cunctorum

† ſ vt conſecrata ſint oĩa oꝑa ſacerdotũ. ſ oleo vnctionis vt ꝑ gratiã ſpũs ꝯſecratio ꝑficiatur. nõ tamẽ priora ſine eiꝰ gratia. ſed qui plus cõſcendit ⁊ plus preferetur maiori gratia eget. ¦ ſ vt ſancti ſint qui domino ſeruiũt vel miniſtrant.

†cõſecrabis manꝰ. ¦ ſanctificabiſqꝫ

ſ aliter ſacerdotes eſſe nõ poſſunt.

illos: vt ſacerdotio fungant michi

ſ bracas nõ ꝑtingentes ad talos.

Facies ⁊ feminalia linea vt operiant

carnem turpitudinis ſue a renibus

flore fulgentium colorum incedebat accinctus: quia ſicut neceſſe eſt vt alius induſtria continentie precingatur: ne caro repugnans ſpiritui internã mentis quietem turbet. Ita pontifex domita iam omni concupiſcentia corporis ⁊ animi. ipſa debet virtutum gloria circũdari: vt iuxta exemplum illius floris qui egreſſus eſt de radice ieſſe. id eſt. chriſti ſit iuſticia cingulum lumborũ eius: ⁊ fides cinctorium renum eius.

¶ Tunicas parabis ⁊c. Tunicas habent ſacerdotes lineas. cũ totuꝫ corpus candori caſtitatis dedicant. Balthеis tunicas cingunt: cũ eandẽ caſtimoniã vigilanti mẽtis cuſtodia circũſpiciunt: ne cõſciẽtia illius deſidiores erga bona opera fiãt: ne per iactantiã caſtimonie ipſis etiã meritum minuant. Qui eñ tunica talari induitur: ſi ſine cingulo incedit. tunica defluit: et relicto corpore ventis ⁊ frigoribus aditum tribuit ⁊ ꝑpeditis greſſibus retardat vſum incedẽdi. vel calcantes ſe cadere facit: ſic ⁊ caſtimonia carnis ſepe caſtimoniã mentis adimit: dum ſegnius bonis operibus inſiſtunt: quãdo minus proſpiciũt quia caſtimonia abſqꝫ alijs bonis non valet: quibus adiunctis gloriam ⁊ decorem acquirit. Virginibus ſtultis non profuit caſtitas carnis. quibꝫ defuit lumen interne puritatis. Accingantur ergo tunicis lineis. vt caſtitatem habeant. Accingantur baltheis. ne caſtitas remiſſa ſit: ne vento elationis aditum pandat: ne charitateꝫ frigere faciat: ne iactantia preſumptionis bona opera impediat: ne ꝑpedito virtutum curſu ipſa concupiſcentie ſordibus polluta vileſcat. et tandem ad ruinam ſuperbiendo impellat. Accincti vero accipiant thiaras in capitibus. vt preter vigilantem corporee caſtitatis cuſtodiam viſus. auditus. guſtus. ⁊ olfactus digne deo cuſtodiãtur.

¶ Veſtieſqꝫ his ⁊c. Beda. Omnibus his veſtiendus erat aaron ⁊ filij eius. ſed diſtincte. vt ipſe quidem omnibus his vteretur. filij autem vltimis tribus que eis proprie aſcripta ſunt. cum dicitur: Porro filijs aaron tunicas parabis lineas ⁊c.

¶ Facies ⁊ feminalia ⁊c. Beda. Feminalia que ad operiendam corporis vel carnis turpitudinem fiunt. illam caſtimonie portionem. que a copula coniugali cohibet ꝓprie deſignant. ſine qua nemo vel ſacerdotium ſuſcipere: vel ad altaris miniſterium conſecrari poteſt. i. ſi non aut virgo permanſerit: aut vxorie coniunctionis federa ſoluerit. qꝺ nulli neceſſario imperatum. ſed voluntarie deo offerendũ. vnde non omnes capiunt verbum iſtud: ⁊ qui poteſt capere capiat. Et paulopoſt his qui vxorem vel alios cognatos ⁊ impedimenta mundi propter ipſum reliquerint centuplum in hoc ſeculo promittit: ⁊ in futuro vitam eternaꝫ. Unde non iubetur moyſes hoc veſtimento induere aaron ⁊ filios eius. ſicut de prioribus dicitur. Veſtieſq̃ his omnibus aaron fratrem tuum ⁊c. Sed facies feminalia linea. vt operiant carnem turpitudinis ſue ⁊c. Tu feminalia pontifici ⁊ filijs eius facies. tu caſtitatis regulam docebis. tu abſtinendum ab vxorio amplexu his qui ſacerdotio fruituri ſunt intimabis. nulli tamẽ violentum huius continẽtie iugum impones: ſed quicunqꝫ ſacerdotes fieri ⁊ altari ſeruire volunt. ſponte ſua deſiſtant ſerui eſſe vxorum. Qꝺ vbi perfecerint. vt ſuſcepto ſemel cõtinentie ꝓpoſito miniſtros ſe ſanctuarij ⁊ altaris fore cõſenſerint: aderit lex diuina que velut ceterum habitum ſacerdotibꝫ congruum imponens quomodo viuere aut docere debeant abundanter inſtituat. congaudenſqꝫ ſpontanee deuotioni dignum ſacerdotio decus ſapientie. patientie. manſuetudinis. zeli ſpiritualis. humilitatis. miſericordie. timoris dñi. ceterũqꝫ huiuſmodi ornatum ſuꝑaddat. Alioquin iniquitatis rei moriantur. ſi. ſ. luxurioſe viuentes ſacerdotalem gradum vſurpant. Qui ſenſus ſequentibꝫ verbiſ affirmatur cum dicitur. Cunqꝫ patrem laueris cuꝫ filijs aqua ⁊c. vſqꝫ erũtqꝫ ſacerdotes michi religione perpetua. Nã neqꝫ hic de feminalibꝫ a moyſe accipiendis quicqꝫ p̃cipitur. vnde conſtat ꝙ hoc genere veſtimẽti ipſe aaron ⁊ filij eius ſe prius induerant. ⁊ ſic ad manum moyſi lauandi induẽdi vngendi ⁊ conſecrandi intrabant. Ubi notandum ꝙ conſecraturus moyſes eos primo lauit aqua: ⁊ ſic habitum ſacerdotis impoſuit. quia neceſſe ẽ vt qui ad officium altaris ꝓmouendꝰ eſt: maioribꝫ ſolito fluentis lacrimarũ vel compunctionis ſe abluat: vt quo mundior ad gradum accipiendum acceſſerit: eo perfectius acceptum conſũmet.

¶ Hec ad aaron ⁊ filios eius pertinent. Sicqꝫ fit vt aaron omnibus octo

veſtib⁹ induatur feminalib⁹ lineis·tunica linea hyacinthina· ſupHumerali· rationali·baltheo·thiara·petalo aureo. Filij eius quattuor tantū feminali bus linea ſtricta·cingulo·⁊ thiara.

¶Sed et hoc facies ⁊c. Bed. Hacten⁹ aaron ⁊ filioꝝ eius habitus qualis eſſe debeat deſignat. Sequit mod⁹ cōſecrationis·quo ipſos vel tabernaculū cū omi ſuppellectili dedicari oportet·oblatis·ſ·dño vitulo ⁊ duobus arietib⁹·panib⁹ quoqꝫ triticeis nō ſolū azimis ſed oleo cōſperſis·addito oleo vnctionis: q̄ cuncta bonoꝝ opeꝝ deuotionē·⁊ fidei mundiciā·vel diuine illuſtrationis gratiā quib⁹ cōſecrari oportet ſacerdotes·figurate dmōſtrāt

¶Tolle vitulum. Strab. Quiſqꝫ pontifex vel ſacerdos thaurū debet offerre·i·paſſionē xp̄i firmiter credere ⁊ imitari. Et duos arietes·vt credat eū dem chriſtum ex corpore et anima conſtare. Et panes azimos·id eſt mundiciam vite·⁊ oleo cōſperſos: vt inter omnes virtutes nō negligat opera miſericordie·vel nō a ſe ſed a dono gratie ſe credat habere.

¶Et cruſtulam. Beda. Cruſtulā oleo conſperſam ad conſecrationem noſtraꝫ domino offerimus: cū omnia que facimus per internam ſpiritus gratiam in cordis deuotione pingueſcunt. Lagana oleo lita·cum foris ſpiritualia eſſe que agimus indubitāter in exemplum viuendi oſtēdimus·quibus oblationibus conſecratio noſtra perficitur: dum ꝑ bona opera·⁊ cogitationes puras meritū nobis ſāctimonie deo donante acquirimus.

¶Tuncqꝫ laueris patrem cum filiis ⁊c. Beda. Prius lauari iubentur·deinde ornari veſtibus·quia quicunqꝫ ſacerdotij officium aſſumit·vnda lacrimarum ſe abluere debet: vt ad miniſterium diuinum dignus approximet.

† ſ Spōtanei nō coacti. ¦ ſ pōtifices preſbiteri
vſqꝫ ad femora·⁊† vtent eis¦ aarō
ſ Si nō ſemꝑ·ſaltem quādo ingre·ta·
⁊ filij eius quādo ingrediuntur tabernaculum teſtimonij·vel qn̄ appropinquāt ad altare·vt miniſtrēt
ſ luxurie. ſ morte
in ſanctuario: ne iniq̄tatis rei mo
anime vel corpis ſ q: res ſignificat eternas
riantur. Legittimuꝫ ſempiteruum erit aaron ⁊ ſemini eius poſt eū.

C. XXIX.

Ed et hoc faciēſ vt michi i ſacerdo
† ſ immolationē chriſti ⁊ aſperſionem ſanguinis ei⁹ hec animalia immolata demonſtrant·per quā a peccatis abluendi·⁊ in bonis opib⁹ ſum⁹ viuificandi.
tio conſecrentur. †Tolle vitulū de
† ſ patriarcharū. ¦ ſ q: chriſtus immolat⁹ eſt pro vtroqꝫ populo.
†armento·⁊¦ duos arietes imma
ſ genus panis abſqꝫ fermēto in ſimilitudine cruſtule durat⁹ oleo cōſperſus·oleū aūt pinguedineꝫ gratie·vel vnctionē ſpūs·vel mīe ſignificat.
ſ vnde apl's·Itaqꝫ epulemur nō in fermento veteri·neqꝫ in fermēto malicie ⁊ nequitie·ſed in azimis ſinceritatis ⁊ veritatis.
culatos·paneſqꝫ azimos ⁊ cruſtulam abſqꝫ fermento q̄ cōſperſa ſint
ſ vt ſacerdotū opera nō ſolū a fermēto malicie ⁊ nequitie caſtigata·ſed etiā pinguedine charitatis diuinis cōſpectibus ſint digna.
oleo. Lagana quoqꝫ azima oleo lita·de ſimila triticea cuncta facies:
† ſ vt paſſionē chriſti firmiter credat.
⁊ poſita in caniſtro offeres. †Uitu
† ſ q: ī chriſto veꝝ corp⁹ ⁊ vera aīa ¦ ſ pōtifices
lam aūt ⁊† duos arietes: ⁊¦ aaron
ſ preſbiteros imitatores pontificis ſ vel aditū
ac filios eius applicabis ad oſtiuꝫ
† ſ q: abſoluendi ſunt aqua lacrimarū qui conſecrandi ſunt.
tabernaculi teſtimonij. Cūqꝫ †lauerīs patrem cum filijs ¦ſuis aqua·indues aaron veſtimentis ſuis·i·

ſ hec ſupra expoſita ſunt † ſ cōtinentia corpalite ¦ ſ hyacinthina·ſ·ſpe celeſti. .† ſ pondere opis
†linea ⁊¦ tunica ⁊† ſupHumerali et
† ſ ſapientia mētis ¦ ſ domita omī ꝯcupiſcētia
†rationali·q̄d¦ cōſtringes baltheo
ſ vt quattuor ſenſus diſcrete cuſtodiantur·⁊ ad deū dirigantur.
et pones thiaram in capite eius·
ſ in qua nomē domini ineffabile q̄d omnia decorat ⁊ protegit.
⁊ laminam ſanctam ſuper thiaram
ſ Spūs ſancti·vnde·vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie pre·con·tuis.
⁊ oleum vnctionis fundes ſuper
† ſ caput viri chriſtus·caput chriſti deus ſ mentem vt interior homo conſecretur. ſ tunc.
†caput eius·atqꝫ hoc ritu cōſecrabitur. †Filios quoqꝫ illi⁹¦ applica
† ſ preſbiteros vel chriſti vicarios ¦ ſ vt remoti a populo adhereant deo.
† ſ continētia caſtitatis ¦ ſ vt ſit iuſticia cingulum lumboꝝ ei⁹·⁊ fides cinctoriū renum eius.
bis ⁊ indues †tunicis lineis. ¦Cingeſqꝫ baltheo aaron ſcilicet et libe
†. ſ hec omnia facit moyſes·i·lex ſecundū cui⁹ inſtitutionē oīa fiunt. ¦ ſ cuſtodiā oīm ſenſuum.
ros eius: et †impones¦eis mitras
ſ Sic cōſecrati. ſ q: perpetu
erūtqꝫ ſacerdotes michi religione
am religionē·i·chriſtianam ſignificat
ſ oīa bona vt operētur ⁊ nulla mala ſ quibus cōtrectent ſancta. ſ cōſecraueris.
ꝑpetua. Poſtq̄ꝫ initiaueris man⁹
ſ q: ſicut predixerat lex chriſtus
eoꝝ: applicabis ⁊ vitulum corā
immolatus eſt. ſ q: peccata noſtra portauit·
tabernaculo teſtimonij. Imponētqꝫ aaron ⁊ filij eius ſuper caput il
ſ quia oblatus eſt deo in odorem ſuauitatis
lius manus: ⁊ mactabis eum i conſpectu domini iuxta oſtium tabernaculi teſtimonij. Sumptūqꝫ ſan
† ſ Super quattuor iuſtos nitentes virtutibus.
ſ quattuor principales virtutes.
guinem vituli pones †ſuꝑ quattuor
† ſ q: virtus dei eſt· ſ·i·ſpiritu ſancto qui oēs replet cariſmatibus ſuis.
cornua altaris †digito tuo: reliquū
.† ſ inferiores in eccleſia·
aūt ſanguinē fundes iuxta †baſim

ſacerdotis totidem mundi elementiſ congrua comparatione aptantur. Biſſus vel linum terre·quia ex ea naſcitur·purpura aquis que de marinis tingitur cocleis. Hyacinthus ⁊ coccus aeri ⁊ igni ob ſimilitudineꝫ coloris. Coccus bis tinctus·quia ignis eſt gemine virtutis: lucet enim ⁊ vrit. Aiunt hebrei ꝙ pontifex figuram omnium elementoꝝ in habitu geſtauit: quia pro toto mundo immolans rogare debet. quibus nos forte addere poſſumus ꝙ in omni homine figura omnium elementorum continetur. Ignis in calore· aeris in halitu·aquarum in humore·terre in membrorum ſoliditate. Unde homo grece microcoſmus·id ē·minor mundus vocatur. Aurum vero in codeꝫ habitu rationalē virtutem hominis interioris ſignificat. Unde ī eo proprie ſanctum domini ſcriptum eſt·quia tantum ꝑ hanc ad cognitionem conditoris aſcendit. Unde in interiori homine habitare chriſtum per fidem in cordibus nr̄is. Ideoqꝫ ſcriptura nobis pōtificem veteris t· ſic veſtitū oſtendit: vt ſciat pontifex noſtri tp̄is ſe ꝓ toto humano genere·maxime aūt ꝓ his q̄ cognouerūt veritatem ⁊ ſignū fidei ī frontib⁹ portant intercedere debere. Unde·Obſecro primū omniū fieri obſecratōes·oratōes·poſtulationes·gratiaruꝫ actiones ꝓ oīb⁹ hoīb⁹ ꝓ regib⁹ ⁊ q̄ in ſublimitate ſunt. Qui ſi in pontifice quē cōſecrat moyſes xp̄m intelligim⁹: iure in habitu toti⁹ mundi figuraꝫ ſimul ⁊ hominis habet. portat eī oīa verbo virtutis ſue Et eſt agn⁹ qui tollit peccata mūdi·⁊ ſacerdos in eternū omī ſanctitatis ornatu ꝑclar⁹ nō quē natus in carne ꝑ exercitiū laboriſ accepit: ſꝫ quē in vtero virginis incarnat⁹·ꝑueniente grā ſpūſſancti ſimul habuit·de cui⁹ ſacerdotio dicit apoſtolus: Hic aūt eo ꝙ maneat in eternuꝫ ſempiternū habet ſacerdotium ⁊c. Indumēta quoqꝫ ⁊ ornamenta virtutū eius cōmendās ait. Talis decebat vt nobis eſſet pōtifex·ſanct⁹·innocēs·impollut⁹ ⁊c. Hic vero habuit laminaꝫ in capite ſuo auream·⁊ in ea ſanctum domini ſculptū: q: venit in nomine patris dicens: Ego in patre·⁊ pater in me eſt·⁊ qui videt me: videt ⁊ patrem.

¶Poſtq̄ꝫ initiaueris manus ⁊c. Au. Alia littera. Quid eſt Et cōſummabis man⁹ aaron ⁊ filioꝝ ei⁹: an ꝑ man⁹ poteſtatē ſignificauerūt·vt etiā aliq̄d ipſi ſancificare poſſent·poteſtas aūt ipſa ſignificatione ꝯſummabatur·qua ꝓcepti ſunt·ſ·ſanctificari a moyſe.

¶Applicabis et vitulum ⁊c. Aug. Alia littera. Et adduces vitulū ad oſtium tabernaculi: ⁊ ſupponet aaron ⁊ filij eius manus ſuas ⁊c. Ecce vnde dictum eſt cōſummandas eſſe manus coꝝ·i·ꝑficiendā poteſtateꝫ·vt

¶Bed. Poſſet in hoc lauacro baptiſmus ſacri fontis intelligi: ſi conſequeretur vt quis in ſacerdotium electus tunc primum aqua baptiſmatis in remiſſionem peccatorum ablueretur: ⁊ nō contradiceret apoſtolus dicens: Nō neophitum ne in ſuꝑbiam elatus·in iudicium incidat dyaboli.

¶Indues aaron ⁊c. Beda. Notandum ꝙ cum in exodo aaron octo veſtibus induendus aſſeueretur: in leuitico nonum addi videtur. Balthe⁹ ſcilicet quo linea tunica ante indutam hyacinthinam precincta erat·ſic eīn ſcriptum eſt. Cunqꝫ lauiſſet eos veſtiuit pontificem ſubucula linea accingēs eum baltheo·⁊ induens tunica hyacinthina deſuꝑ humerale impoſuit: q̄d ſtringens cingulo aptauit rationali.

¶Bed. Notandum ꝙ quattuor colores eximij·quibus factus eſt habit⁹

etiā ipſi ſanctificarent quomodo fit cū ponūt manus ſuas ſup vitulum immolandū.

Oblatio eſt dño ſuauis odor. Au. Odor ſuauitatis dño ſepe dicit ſacrificiū de victimis pecoꝝ. nō ꝙ de⁹ delectet fumi odore. ſed ꝙ his ſignificat ſpiritualiter deū delectat. cū ſpiritualiter exhibetur: ſicut odor dei ſpiritualiter intelligit. Nō eñ ſicut nos odorem corporeis naribus ducit.

ſ carnalia deſideria. ſ hec in leuitico expoſita
eius. Sumes ⁊ adipem totū qui
plene inuenies q̄ pretermittim⁹ ad aliā feſtinātes
operit inteſtina: ⁊ reticulū iecoris.
ac duos renes. ⁊ adipez qui ſuper
eos eſt: ⁊ offeres incenſum ſup altare. Carnes vero vituli ⁊ corium ⁊
ſ extra ciuitatē paſſus eſt
fimum combures foris extra ca-
chriſtus. ſ chriſtum oucez
ſtra: eo ꝙ pro peccato ſit. Vnū quo
⁊ paſtorem ouium.
ꝙ arietem ſumeſ. ſup caput cuius
ſ qz chriſtū morti ſacerdotes tradiderūt.
ponent aaron ⁊ filij eius manus.
Quez cū mactaueris: tolles d̾ ſanguine eius. ⁊ fundes circa altare.
Ipſum aūt arietem ſecabis in fruſta: lotaq̄ʒ inteſtina eius ac pedes
pones ſuper occiſas carnes ⁊ ſup
caput illius: ⁊ offeres totum arietē in incenſum ſuper altare. Oblatio eſt domino ſuauiſſimus odor
victime dñi. Tolles quoq̄ʒ arietez
alterum: ſuper cuius caput aaron
⁊ filij eius ponent manus. Quem
† ſ qz immolatione chriſti purgatus eſt ⁊ innouatus auditus iudaici populi.
cum imolaueris ſumes de† ſanguine illius. ⁊ pones ſuper extremum
dextre auricule aaron ⁊ filiorū ei⁹.
ſ in quo ſignificantur opera purgata.
⁊ ſuper pollices manus eorum ac
ſ vt inceſſus ſint dextri ⁊ puri. ſ animaliū.
pedis dextri: fundeſq̄ʒ ſanguinem
ſuper altare per circūitum. Cumqz
tuleris de ſanguine qui eſt ſup altare. et de oleo vnctionis. aſperges
aaron ⁊ veſtes eius. filios ⁊ veſtimenta eorum. cōſecratiſqz ipſis et
veſtibus tolles adipem de ariete.
ſ vt cōſummatur ⁊ perficiatur ſacrificiū.
⁊ caudam ⁊ aruinam. que opit vitalia. ac reticulum iecoris. ⁊ duos
renes. atqz adipem qui ſuper eos
eſt. armumqz dexterum eo ꝙ ſit aries conſecrationis: tortamqz panis vnius. cruſtulam conſperſam
oleo: laganū de caniſtro azimorū
qđ poſitum eſt in conſpectu domini poneſqz omnia ſuper man⁹ aaron ⁊ filiorum eius: ⁊ ſanctificabiſ
eos eleuans coram domino. Suſcipieſqz vniuerſa de manibus eorum: ⁊ incendeſ ſuper altare in holocauſtum. odorem ſuauiſſimū in
cōſpectu domini: qz ei⁹ oblatio eſt
ſ vt omnis ei⁹ ſenſus ⁊ cogitatio ꝯſecret dño.
Sumes quoqz pectuſculū de arie
ſ hoc enī ptinet ad ſummū ſacerdotem.
te quo initiat⁹ eſt aaron. Sanctificabiſqz illud eleuatum coram domino: ⁊ cedet in partem ſuā. San
ſ vel tionis
ctificabis ⁊ pectuſculum cōſecratū
⁊ armum quem de ariete ſeparaſti
quo initiatus eſt aaron ⁊ filij eiuſ.
cedentqz in partem aaron ⁊ filioꝝ
eius iure ꝑpetuo a filijs iſrael: qz
primitiua ſunt ⁊ initia de victimis
eorum pacificis que offeruntur do
ſ vt religionē ⁊ ſanctitatē ei⁹ ſucceſſoreſ imitent̄
mino. Veſtem autem ſanctaz qua
vtetur aaron habebunt filij eius
poſt eum: vt vngantur in ea. ⁊ con
ſ ora. ſ cōtinuis. ſ. quibus
ſecrentur manus eoꝝ. Septem di
ſacerdotium dedicatur. ſ ſummus. ſ. qui nō
ebus vtetur illa. qui pontifex ꝓ eo
poterat eſſe niſi vnus.
fuerit cōſtitutus de filijs eius. Et
qui ingredietur tabernaculū teſtimonij vt miniſtret in ſanctuario.
Arietem autem conſecrationis tolles. ⁊ coques carnes eius in loco
ſancto: quibus veſcetur aaron et
filij eius. Panes quoqz qui ſunt
in caniſtro in veſtibulo tabernaculi teſtimonij comedent: vt placabile ſit ſacrificium. ⁊ ſanctificentur of
ſ gentilis vel hereticus.
ferentium manus. Alienigena nō
vel cui⁹ vita ab eccleſia alienatur.
veſcetur ex eis: quia ſācti ſunt. Qꝫ
ſi remanſerit de carnib⁹ conſecratis ſiue de panibus vſqz mane:
ſ ſi quid reſiduum fuerit igni comburetur.
ſ ſpūſſancti.
cōbures reliq̄as igni. nō comedēt
quia ſanctificata ſunt. Omnia que

¶ Et qui ingre. ⁊c. Aug. Quomodo proprium dicit hui⁹ vni⁹ eſſe intrare in tabernaculū teſtimonij. deſeruire in ſanctis. cū ⁊ illa q̄ ſunt extra velū quo velātur ſcaſanctorum ſācta appellentur. ⁊ tabernaculuz teſtimonij etiam illud vocat. vbi ſancta ſunt. i. menſa ⁊ candelabrū. vbi cū deſeruiāt ſequētes ſacerdotes ad menſaz ⁊ candelabrū ⁊ ipſuz altare quomodo dicit vnum ſucceſſorem aaron qui intret in tabernaculuz teſtimonij deſeruire in ſanctis: Si eñ dixiſſet deſeruire in ſanctiſſanctoꝝ. nulla queſtio eēt Ad h̄ eñ vbi eēt arca teſtimonij ſolus intrabat ſummus ſacerdos niſi forte eo ipſo ꝙ vnuz dicit intrare tabernaculū teſtimonij. deſeruire in ſanctis. non vult intelligi in ſāctis ſanctorū: qz ⁊ ipa ſancta dicunt. nō eñ oīa q̄ ſancta ſunt ⁊ ſancta ſanctoruz dici poſſunt ſed q̄ ſanctaſanctoruz vtiq̄ʒ ſancta ſunt. Hic aūt vn⁹ q̄ ſemel in anno introibat in ſancta ſanctorum xp̄m ſignificat. Qđ autē ꝯfiguratum eſt ī ſanctaſanctorum. vt ſuper arcam q̄ legez habebat eſſe propiciatoriū. vbi dei miſericordia ſignificata ītelligitur. qua ꝓpicius fit peccatis eoꝝ qui legem nō implent. Hoc eñ videt etiaz in ipſa veſte ſacerdotis ſignificari. q̄ ⁊ ipa ſacramēta eccleſie ſignificat. q̄ in logio. i. rationali in pectore ſacerdotis poſito iudicia ꝯſtituit. In lamina vero ſanctificationem ⁊ abolitionem peccatoꝝ. tanq̄ʒ rationale ſit in pectore ſimile arce: in qua lex erat. ⁊ lamina ī fronte: ſimilis ꝓpiciatorio. qđ ſuper arcā erat: ⁊ ut utrobiq̄ʒ ſeruaretur qđ ſcriptum eſt. Superaltat miſericordia iudicium

¶ Facies quoqꝫ altare ⁊c. Bed. Expletis mandatis cõſecrationis aaron ⁊ filioꝝ eius·redit ſcriptura ꝑcipere etiã de factura altaris incenſi·in quo aaron quotidianũ adoleret thimiama. Si vero in altari holocauſti de quo ſupra dictũ eſt·generaliter vita ſignificat̃ iuſtoꝝ·qui carnem ſuã quotidie crucifigũt cũ vicijs ⁊ cõcupiſcẽtijs·ac in hoſtiã viuentẽ offerũt· quid hoc altare in adolendũ thimiama factũ·niſi ſpecialẽ vitã iuſtoꝝ deſignat? Neqꝫ enĩ fruſtra in illo carnes animaliũ incendebant̃·in hoc incẽſum adolebat̃ ſed in illo figurabant̃ illi qui nõ ſecundũ carnis ambulãt deſideria ſed quaſi hec dño immolantes oĩs corporis ſenſus ꝑ ignẽ ſpũs dedicãt voluntati eius. In iſto aũt figurãtur illi qui maiore mentis ꝑfectione extinctis illecebriſ carniſ·ſolida domino orationũ vota offerũt:nichil de carne qd̓ repugnet·nichil de conſcientia peccati qd̓ turbet mentes dulcius ꝗ effuſione lacrimarũ optantes venire ⁊ apparere ante faciẽ dñi. Unde hoc altare int̓ in vicinia veli ⁊ arcę: illud ante tabernaculũ foris poſitum eſt. qꝛ illi in cõſpectu eccleſię·cũctis in exemplo virtutum ꝓfulgẽt· Illi altioris ardore deſiderij cõtemplationi future beatitudinis etiã in corpore appinquant.

¶ Altare. Bed. Apte etiam altare thimiamatis quãtum metalli fulgore ꝓcellebat·tanto qͣntitate minus erat qͣnto enĩ ſanctiores tanto pauciores.

¶ De lignis ſethi. Bed. Apte de lignis ſethim albe ſpinę ſimilib⁹ ⁊ incorruptibilib⁹ vtrũqꝫ altare fieri ꝓcipitur: qꝛ vna eſt verę fidei firmitas·qua omniũ corda electoꝝ pręmuniri ad ſuſcipiẽdũ ignẽ dilectionis ⁊ offerendũ deo virtutũ libamina debent ꝓparari. Omnib⁹ enĩ generaliter dicit apoſtol⁹: Mũdemus nos ab inquinamẽto carnis ⁊ ſpũs ꝑficientes ſanctificationẽ in timore dei·quaſi auferam⁹ a nobis ſpineta vicioꝝ·⁊ titillantiũ aculeos punctionũ·quos terra corporis noſtri ex peccato primę ꝓuaricatõis nobis germinauit:⁊ quaſi ſecuri caſtigatõis incidentes· interiorẽ ⁊ exteriorẽ hoĩem nr̃m excolam⁹·vt digni ſimus accepto igne ſpũſ ſancti hoſtiã virtutũ ĩ cõſpectu dei offerre. Apte vn⁹ nec diſpar ignis in hꝫ victimas in illo thura incendebat;qꝛ vn⁹ eſt ſpũs qui omniũ mentes fidelium varia donationũ gratia viuificat.

¶ Habens cu·longitu·⁊c. Bed. Uni⁹ cubiti eſt longitudo altaris ⁊ latitudo:qꝛ ꝑfecti ſolo intuitu ꝑpetuę recreationis mala temporalia tolerant:⁊ ꝓximis ꝗ poſſunt ꝑ charitatẽ bona impendunt. Itẽ qꝛ charitas patiens eſt ⁊ benigna·patiens vt illatã iniuriã a proximo toleret. Benigna·vt iniurioſo etiã officiũ pietatis impendat.

¶ Quadrangulũ. Bed. Recte altare thimiamatis in longitudine ⁊ latitudine quadrangulũ fit:qꝛ ꝑfectoꝝ aĩa fęderatis ad inuicẽ virtutib⁹ qͣntum diligere frẽm tm̃ ⁊ ferre ſufficit·⁊ qͣntũ ferre tm̃ diligere. duos aũt habet cubitos in altitudine:qꝛ duplex ꝓmiũ in futuro ſe accepturos electi ſperãt· vnũ aĩaꝝ·aliđ corpoꝝ. vñ ĩ terra ſua poſſidebũt duplicia:leticia ſempitna erit eiſ.

¶ Cornua ex illo ⁊c. Bed. Cornua eminentiã fidei ⁊ virtutis ſignificant·ſicut eccleſia bella vicioꝝ. Uñ ⁊ oĩa cornua pec·cõ·⁊ ex·cor·inſti. Uñ in lege cornuta tm̃ aĩalia munda eſſe ⁊ comeſtibilia decernunt̃. Quę enĩ ruminant·⁊ vngulã findũt·cõſtat eſſe cornuta:qꝛ illi tm̃ eccleſię dei ſpũali cõiunctione poſſunt incorporari:ꝗ fortitudine dei fidei ⁊ virtutis cõtra bella viciorũ ꝓbant̃ inuicti. Procedũt aũt cornua ex ipſo altari thimiamatis cũ opa uirtutũ electi nõ ad faciẽ hoĩm ſpeciete nꝰ oſtendũt:ſꝫ ex interna mentis radice fixo ⁊ ĩmobili exercent affectu. At cõtra ypocritę cornib⁹ aliũde mutuatis·ſpeciẽ pietatis habentes virtutes ei⁹ negant.

¶ Veſtieſqꝫ illud. Be. Apte vero illđ ęre hꝫ veſtiri auro ꝓcipitur. Es eniꝫ alijs metallis magis ſonoꝝ ⁊ durabile·auꝝ vero qͣntũ ſono vincit̃:tanto ſplendore vincit cętera metalla. vnde recte ęneũ altare ĩ quo carnes incendebant̃ ⁊ fundebatur ſanguis victimarũ illos ſignificat·ꝗ edomitis ⁊ velut deo ĩmolatis voluptatib⁹ carnis·ꝑſeueranter viam quã inchoauere pagũt ⁊ hãc proximis incẽdẽdã crebro ſmone ꝓdicatõis inſonãt. Porro auꝝ illos ſignificat ꝗ ampliori gr̃a ſupnę claritatis illuſtrant̃:ſꝫ min⁹ alijs ꝗ in ſecreto de interna ſinceritate guſtant apiunt·minuſ eructuare ſufficiũt:qͣnta dulcedĩe dei ĩ abſcõdito vult⁹ reficiantur.

¶ Lã craticulã ⁊c. Bed. Bene craticula altaris parietes ⁊ cornua auro veſtiũt̃. Craticula enĩ int⁹ ĩ medio altaris erat pata ad ſuſcipienda thimiamata. Parietes vero foris pebãt·cornua quoqꝫ foris parẽtia ſpeciali faſtigio alti⁹ eminebant. Deaurat̃ vo craticula·cũ in interiori hoĩe ꝑ fidẽ xp̃i gr̃a reſplẽdet. Deaurant̃ parietes cũ eadẽ gr̃a dñicę dilectõis ꝑ bona opa exteri⁹ dilatat̃. Deaurant̃ cornua cũ fiducia fortitudĩs iuſtoꝝ ꝗ aduſarios veritatis vel ꝑ patientiã fortit̃ ferre:vel ꝑ prudẽtiã ſapiẽter repellere vel corrigere didicerĩt interne lucis in oĩb⁹ fulgore coruſcat·⁊ qꝛ taleſ dicere poſſunt·bonũ certamẽ cer·cur·con·fi·ſer·⁊c. recte ſꝫdit̃. Facieſqꝫ coronã aureolã ⁊c.

¶ Facieſqꝫ coronam ⁊c. Bed. Altare incenſi coronã habet ꝑ gyrũ·in his ꝗ minores ſunt meritis·nec palã proteſtari audẽt boni certaminis ⁊ ſeruitutis ⁊ fidei ſibi repoſitam eſſe mercedem:cuncta tñ agunt intentione bene placendi deo·ſed ſpe ꝑcipiendę mercedis.

¶ Et duos anulos ⁊c. Bed. Poſſunt in his anulis quatuor euãgelij

ꝓcepi tibi facies aarõ ⁊ filijs ei⁹
(vt omni tpe ſint opa eoꝝ munda.)
Septem diebus cõſecrabis man⁹
eoꝝ:⁊ vituluꝫ pro peccato offeres
per ſingulos dies ad expiandum.
(q eſt extra velum.)
Mundabiſqꝫ altare cũ immolaueris expiationis hoſtiam:⁊ vnges illud in ſanctificationem. Septeꝫ
(qđ eſt extra velum.)
diebus expiabis altare:⁊ ſanctificabiſ:
(per vnctionem.)
⁊ erit ſanctũſanctorũ. Omnis qui tetigerit illud:ſanctificabitur. Hoc eſt qđ facies in altari·agnos anniculos duos ꝑ ſingulos dies iugiter·vnũ agnum mane:⁊ alterũ veſpere. Decimã parteꝫ ſimilę conſperſę oleo tuſo qđ habeat menſuram quartam partem hyn:⁊ vinũ ad libandum eiuſdem menſurę in agno vno. Alterũ vero agnũ offeres ad veſperã iuxta ritũ matutinę oblationiſ:⁊ iuxta ea quę dixi muſ in odorẽ ſuauitatis. Sacrificiũ eſt dño deo oblatõe ꝑpetua in generationes veſtras· ad hoſtiũ tabernaculi teſtimonij corã dño:vbi cõſtituam vt loquar ad te. Ibiqꝫ ꝓcipiam filijs iſrael:⁊ ſanctificabit̃ alta

(Solus·ſ·ego ⁊ nõ alius.)
re in gloria mea. Sanctificabo et tabernaculũ teſtimonij cum altari ⁊ aaron cuꝫ filijs eius: vt ſacerdotio fungantur michi. Et habitabo in medio filiorum iſrael·eroqꝫ eis deus·⁊ ſciẽt qꝛ ego dñs deus eoꝝ ꝗ eduxi eos de terra ęgipti:vt manerẽ inter illos·⁊ eſſem deus eorũ

C. XXX.

Facies quoqꝫ
(Spirituale vitam perfectorum deſignat. orationũ uota.)
altare ad adolenduꝫ thimiamata
(electoꝝ cordib⁹ vere fidei firmitate munitis; longanimitatẽ patientie ſicut in expoſitione altaris holocauſti dictum eſt.)
de lignis ſethim habẽs cubitum
(perſeuerantiaꝫ ſanctoꝝ in bono ope; amplitudinẽ dilectõis)
longitudinis:⁊ alteruꝫ latitudis
(vt vndiqꝫ ſtabile ⁊ firmũ. ſpe celeſtiũ premiorũ aĩe·i·⁊ corpis. qꝛ interiꝫ eſt requies animaꝝ·in reſurrectione etiã beatitudo corporum.)
·i· quadrangulũ ⁊ duos cubitoſ
(Eminentiã virtutuꝫ ⁊ fidei ſignificant·quibus dyaboli certamina fugamus dicẽtes. In te inimicos noſtros ventilabimus cornu.)
in altitudine. Cornua ex illo procedent:
(qꝛ ꝑfecti interne ſapiẽtie luce refulgẽt:⁊ ĩ omnib⁹ ꝗ agunt ſplendorẽ charitatis ſibi ineſſe oſtendunt:⁊ ante oĩa regnũ dei ⁊ iuſticiã ei⁹ ⁊ ſe cogitare ⁊ querere)
veſtieſqꝫ illđ auro puriſſimo tam craticulã eius qͣꝫ parietes per
(fiducia fortitudĩs iuſtorũ.)
circũitum eius ⁊ cornua. Facieſqꝫ
(vt ſancti·pro bonis que ſe feciſſe meminerint·premia preſtolent̃ eterna. vt oĩa celeſti mercede digna doceant̃·nec remaneat qđ poſt abſolutionem carnis purgatorio igne corrigatur.)
coronam aureolam per gyrum·et
(dilectionẽ dei ⁊ proximi que nunqͣꝫ excidit.)
duos anulos aureos ſub corona ꝑ ſingula latera:vt mittant̃ in eos

libri accipi·quoꝝ fide ⁊ doctrina portantur ſancti·⁊ a terrenis cogitationibꝫ ſubleuati ꝑ heremū hui⁹ vite quotidianis opeꝝ fructibꝫ ad celeſtē patriam ferunt·ſicut in altari holocauſti·⁊ in arca·⁊ in menſa expoſitum eſt. Sed ibi quattuoꝛ circuli. Hic vero duo ꝑ ſingula latera fieri dicunt. Ibi ergo aper tius euāgeliſtaꝝ numer⁹: hic vero aliud myſteriū qđ reſpicit ad dilectionez dei ⁊ proximi. Per ſingula eni latera anulis aureis circūdatur altare: quia coꝛ electoꝝ hinc inde dei ⁊ proximi dilectione firmatur. Que comparatur anulis: qꝛ cum prophe tia ⁊ ſcientia ⁊ lingue ceſſauerit·charitas nūq̄ ceſſabit. Duo ſunt anuli per ſingula late ra: quia vtrunqꝫ chari tatis mandatum gemi na virtute diſtinguit. charitas eni ſincerita te fidei ⁊ vite mundi cia perficitur. Sine fi de enim impoſſibile eſt placere deo: ⁊ fides ſi ne operibꝫ mortua eſt. Vnde: Iuſtus autez meus ex fide ſua viuit id eſt·qui opera iuſti cie cū fide veritatis ha bet·ad vitam peruenit Fraterna quoqꝫ dile ctio patientia ⁊ beni gnitate cōſiſtit Vnde Charitas patiens eſt· benigna eſt ꝛc. Et ali bi: Dimittite ⁊ dimit tetur vobis: date ⁊ da bitur vobis. His anu lis immittunt vectes in aurati·vt altare porte tur: cum tales parato mentis ſinu clara patrum ſuſcipiunt exempla ⁊ dicta· quibꝫ a terrenis ſuſpenſi ad amorem rapiuntur eternoꝝ. Qr aūt merito ⁊ ani mo celeſtibꝫ ꝓpinquant: ſequētia demonſtrant·poneſqꝫ altare ꝛc.

vectes ⁊ altare portet. Ipſos quo
ſ precedentiū patrū dicta quibus ſubleuati a ter ra promouentur ad celeſtia.
q̄ vectes facies de lignis ſethiz et
ſ qꝛ intentio iuſtoꝝ dirigit ad celi ingreſſum.
inaurabis. Poneſqꝫ altare contra
ſ celū qđ dn̄s deuicta morte penetrauit.
ſ·i·chriſtum.
veluz qđ ante arcā teſtimonij pen
ſ qꝛ ſancti quotidie chriſtū ꝯtemplant ſ Stat altare corā ꝓpiciatorio quo tegitur teſtimoniū·cū ſancti viſioni dei appropiant puritate mētis qui
det·coram propiciatorio quo tegi
q̄uis in mortali corpore ꝯuerſatōez habēt ī celis
tur teſtimoniū·vbi loquar tibi: Et
† ſ ad orationem inſtigando. ⁊ ſ oratione· vnde dirigat oratio·m·ſ·in·in con·t· † ſ chriſtus vel ſa cerdotes noſtri ordinis.
†adolebit† incenſuz ſup eo†aaron
† ſ deo. ⁊ ſ qꝛ cōpunctis dulcedo eſt lacrimari ⁊ orare. † ſ in principio boni opis auxilum dei
†ſuaue† fragrans.†Mane quādo
inuocando. † ſ verbi dei. ⁊ ſ admonitione.
cō ponet†lucernas† incendet illud
ſ cōſummationē.
⁊ quando collocat eas ad veſperū
ſ qꝛ neceſſe eſt vt anim⁹ poſt oratione ⁊ fletū oci oſa verba vel facta caueat·⁊ ſe in codez vigore de uotionis etiā finita oratōe cuſtodiat·ſicut ꝺ anna
vret thimiama ſempiternū coram
dr·ſ·vult⁹ ei⁹ nō ſunt ampli⁹ in diuerſa mutati.
dn̄o in generationes veſtras. Nō
ſ nō eſt in oratione petendū niſi qđ deus iuſſit· ⁊ ſe daturum promiſit.
offeretis ſup eo thimiama compo
† ſ que ad incipientes pertinēt in quibus adhuc
ſitionis alterius· nec†oblationē ⁊
ſunt carnalia mactanda. † ſ vini q̄ poculum do ctrine·vel calicē paſſionis vel dilectionis feruorē
victimam: nec libabitis† libamina
ſignificant † ſ faciet deprecari ⁊ ſ chriſtus.
† ſ virtutes electorum.
Et†deprecabit†aaron ſup†cornua
† ſ quotidie ingrediebatur ſacerdos in ſancta ſan ctoꝝ ad adolenda thimiamata. Semel aūt in an no cū ſanguie quo aſpergebat cornua altaris·
ſ Suo·
altaris† ſemel ꝑ annū in ſanguine
† ſ patri; † ſ humani generis ⁊ ſ per ſanctoꝝ iu ſticiam ſ dominum·
qui†oblat⁹ eſt ꝓ †peccato·⁊†placa
bit ſup eo in generationibꝫ veſtris

¶ Et adolebit incenſum ꝛc. Bed· Incenſum vel thimiama oratio nem ſignificat·ſecundū illud: Dirigatur oratio mea·ſicut incen·in con·tuo. Et alibi: phialas aureas plenas odoramentoꝝ que ſunt orationes ſancto rum·⁊ quia aaron vt ſupra dictum eſt ſummum ſacerdotem·i·chriſtuz ſigni ficat·⁊ ſacerdotes noſtri ordinis: adolebit aaron in altari incenſum ſuaue fragrans mane·cum chriſtus illuſtrata fidelium corda noue gratie ſplendo re ad dulcedinem orationis inſtigabit: vel participes ſacerdotij ipſius ſe dula exhortatione fideles ad deprecandam faciem ſui conditoris. Incen dit thimiama ſacerdos non ſolum mane·ſed ⁊ veſpere. Mane eni thimia ma incenditur·vt in principio oīs boni·qđ deo inſpirante facere diſponi mus·illius auxilium quo perficiamus inuocemus. Ad veſperum vero·vt cū bene cepta complemus·illi a quo incipimus gratias reddamus.

¶ Bed· Et adolebit incenſum ꝛc. Mane orto ſole clare oīa circumqua qꝫ videmus: veſpere caligam⁹: ideoqꝫ lumine lucerne indigemus. Per ma ne ergo illa redemptoris ſacramenta vel dicta accipimus: que liquido iuxta ordinem humane rationis pro modulo noſtro dinoſcere ſufficimus ⁊ quaſi in die conſpicimus. In quibꝫ aūt humana ratio deficit·⁊ ſcripture ſola au toritas eſt querenda: ibi velut in nocte oculus intelligentie caligat. Sed lu cerna verbi dei pedes noſtros ne forte offendant ⁊ a via veritatis exorbitēt adiuuat. Vnde petr⁹: habem⁹ firmiorē ꝓpheticū ſermonē cui benefacitis at tendentes quaſi lucerne lucenti in caliginoſo loco.

¶ Mane qn̄ componet ꝛc. Bed· Mane aaron incenſum ſup alta re adolet·cum chriſtus corda fideliuz in his ſacramentis que intelligere poſ ſunt: gratia compunctionis inflamat. Adolet etiā ad veſperum·quādo col locat lucernas: cum etiā ex his que nec dum capere poſſunt·quia ſancta ⁊ di uina eſſe non ambigitur: ad amorem celeſtiuz vbi oīa pateſiunt informat fragrat ſuaue thimiama: cum ſubita compunctione diuinitus tacti lacrimiſ ſolum ⁊ precibus vacare delectantur.

¶ Nō offeretis ꝛc. Beda· In ſequentibꝫ de quibꝫ aromatibꝫ hoc thi miama componi debeat nominatim deſignatur·ſtacte·ſ·⁊ onicha·galbano boni odoris·⁊ thure lucidiſſimo·que cuncta ad ſignificationem eternoꝝ bo norum a dn̄o principaliter querendoꝝ conſtat pertinere. Non eſt ergo offe rendum ſup altari aureo thimiama cōpoſitionis alteri⁹ q̄ dominus ſtatuit quia orantes non debemus a domino querere niſi qđ ipſe iuſſit·qui ſe datu rum promiſit·nec aliud de illo credere q̄ ipſe docuit.

¶ Bed· Nō eſt offerenda ſup eo victima·nec liba fundenda· hec eni oīa ad altare exteri⁹ ꝑtinēt·q̄ incipientiū ⁊ in prouectu poſitoꝝ vitā deſignant. Tante eni ſublimitatis eſt vita ꝑfectoꝝ·vt nichil in ea carnale inueniatur qđ dn̄o mactet. Libamina vero vini gratie ſpūalis deſignāt virtutem·vel poculū·ſ·doctrine·vel calicē paſſionis·vel ꝑcipue feruorē dilectōis·vl̄ ipaꝫ ꝑfectionē ſpūſancti·vel aliquid hmōi. Sꝫ quotiēs vinū libaminū cū carni bus offertur hoſtiarū· ſanctimoniā deſignat eoꝝ q̄ adhuc de carna lib⁹ ꝯcupiſcētijs aliq̄d habēt·qđ puritati ſpi ritus aduerſet: ⁊ igne ſpūali in ara cordis ac cendatur. Perfecti ve ro q̄ dicere poſſunt·de fecit caro mea ⁊ cor me um deus cordis mei ⁊ ꝑs mea de⁹ in eternū ceſſantibꝫ victimaꝝ li baminibꝫ qđ ad alta re eneū exteri⁹ poſitum pertinet·ſola intus in aureo altari aromata deſiderij celeſtis offe runt: qꝛ de remiſſione peccatoꝝ ſecuri ꝓ dila tione regni perhennis tm̄ lugent: ⁊ dulcibus lacrimaꝝ fluentis ſtra tum ſuum ꝑ ſingulas noctes irrigant.

¶ Bed· Poſſumus hec altaria interꝑtari vt eneū in quo carnes comburunt: ⁊ ſanguis hoſtiaꝝ fundit·omnē hui⁹ tꝑis eccleſiā accipiam⁹·in q̄ null⁹ eſt abſqꝫ pc̄to. etiā infās vni⁹ diei·null⁹ ē q̄ n̄ ex ꝑuaricatōis pc̄to nat⁹ necc̄e habeat in xp̄o renaſci: ⁊ ſpūs ei⁹ igne mundari. Aureū do altare xp̄m ſigt: q̄ ineffabiliter ita verā carnē traxit de adā·vt a peccato carnis ade eſſet īmunis·quo vtrū qꝫ altare ex eodē ligni genere factū: ꝟ nō vtrūqꝫ auro coopꝑtuz. In ꝟ altari q̄ʒ nichil carnale offerebat: ꝟ aromata tm̄ offerebāt. qꝛ xp̄s ꝑces ⁊ lacrimaſ n̄ ꝓ ſuis erratibꝫ· ꝟ ꝓ nr̄a ſalute effudit. ſicut eni arca intra velū poſita hoiēz deū ſedentē ad dexterā maieſtatis ſignificat·ita altare ex velū: ꝟ ꝓpe introi tū ei⁹ poſitū eundē mediatorē dei ⁊ hoīs pōt exꝑmere·inter hoīes hūanitate cōuerſantē: ꝟ potētia diuinitatis celoꝝ intiora penetrātē. Stabat altare in cenſi in ſcu̅ario vbi candelabꝝ ⁊ mēſa: qꝛ verbū caro fcm̄ eſt ⁊ habitabit in nobis. Stabat arca intra velū: qꝛ chriſt⁹ poſt paſſionē ⁊ reſurrectionē ſuā aſſumpt⁹ eſt in celū·⁊ ſedet ad dexterā dei·ſup cuius cornua altaris deꝑcat aaron ī ſanguīe q̄ oblat⁹ eſt pro pc̄to·⁊ placat ſup eo: qn̄ rogātes ꝓ ꝑpli vel ſua ignorātia ſacerdotes·ꝑ filiū dei ſeſe adiuuādos·⁊ ꝑ ſacramētū paſſiōis ipſi⁹ ꝯfidūt eſſe ſaluādos. Vn̄ ꝑ ipm̄ ſemꝑ ꝗ offeram⁹ hoſtiā laudis deo·i· fructū labioꝝ ꝯfitentiū nomini ei⁹·qđ de oībꝫ electis mēbris·ſ·ſummi ſacer dotis qui in ſpiritu ⁊ veritate orāt patrē poteſt accipi.

¶ Et deprecabitur ꝛc. Bed· Quia xp̄s ſacerdos nr̄ ſemel in anno ob tulit ſanguinē ſuū ꝓ pc̄tis oīm cū ꝑdicauit·ſ·annū acceptū dn̄o. ꝟ eſt totū temp⁹ q̄ ſibi eccl̄iaz copulare dignat. Semel etiā unicuiqꝫ credentiū laua crū bapt̄mi in myſteriū ſanguīs ſui ad abſoluēda pc̄toꝝ vincula donauit·⁊ pulcre ſemel ꝑ annū ī ſanguīe oblatōis ſup cornua altaris deꝑcari·quoti die aūt thimiama ſup eo incēdere iubet: qꝛ xp̄s q̄ quotidie fideles gr̄a inter ne compunctōis accendens renouat: ſemel eos hoſtia ſanguinis ſui ſupata morte redemit. Ipſi quoqꝫ fideles q̄ quotidiana pc̄ta quotidianis ꝑcibꝫ ab luunt ⁊ lacrimis ſemel in ſacramēto ei⁹ paſſionis gaudēt ſe eſſe abſolutos a pc̄tis oībꝫ. Deꝑcabit aaron ſup cornua altaris: qꝛ xp̄s inter hoīes nō ſolū ꝯuerſat⁹ ꝓ hoībꝫ orauit: ꝟ ⁊ nūc ad dexterā pr̄is ſedēs interpellat pro nobis In cordibꝫ quoqꝫ electoꝝ ꝑ fidē habitās·dū eos ad deꝑcandū excitat·re cte deꝑcari dicit. Deꝑcat aaron ſup cornua altaris: cū electos pr̄i ꝑ memo riā eaꝝ q̄s fecere virtutū cōmendat. deniqꝫ q̄ſi cornua tangēs altaris aurei de diſcipuloꝝ deuotōe loquit: q̄s dediſti michi de mundo tui erāt·⁊ michi eos dediſti·⁊ ſermonē tuū ſuauerūt ꝛc. Et adiecit ego ꝓ eis rogo n̄ ꝓ mūdo· ⁊ qꝛ ꝓpt̄ merita ⁊ interceſſiones ſblimiū viroꝝ nr̄e īfirmitati dn̄s miſeretur: recte ſubiungit: ⁊ placabit ſup eo in generationibꝫ veſtris.

¶ Et placabit ꝛc. Bed· Placat aaron ſup altare incenſi qn̄ propter

iuſticiam ſanctorum quā interceſſorem ⁊ patronum querimus nobis propiciatur deus. Unde ezechie dicitur: ciuitatem hanc ſaluabo: ⁊ protegam eā propter te ⁊ propter dauid ſeruum meum. ſicut moyſes pro populo intercedens patrum fecit memoriā ⁊ quaſi ſup cornua altaris deprecans dominū placare curat dicens: Eſto placabilis ſuper nequitiā populi tui ⁊ recordare abraam yſaac ⁊ iſrael ⁊c.

Locutuſqꝫ eſt ⁊c. Deſcripto altario inceſi reſtat deſcriptio labij enei in quo lauarēt manus ⁊ pedes ingreſſuri tabernaculum ſacerdotes. ſꝫ vnum mandatum premittitur.

Quando tule. Beda. Huius precepti oblitus dauid quādo populum numerauit. Ideoqꝫ plagā numerando ipſi populo concinit. Myſtice aūt ſumma filiorum iſrael ſummam omnium electorum ſignificat. quorum noīa ſcripta ſunt in celo. ⁊ ſinguli dant pro animabus preciū domino. cū ſedulo ſeruiunt ei in opibus bonis. alioquin plagam incurrent numerati: qꝛ vltio perpetua manet eos qui fideliū numero nominetenus ſociati non offerunt domino perfecta opa fidei. De talibus dicitur: nō dabit deo placationem: nec precium redemptionis anime ſue. redemptio em̄ anime viri, ꝓprie diuitie.

Dimidiū ſicli. Be. Id eſt. decē obolos obſeruantiā. ſ. decalogi ⁊ fidē iheſu xp̄i. Qui enim hunc recte intelligit. omnem in eo ⁊ fidei ⁊ operis multitudinem ⁊ future retributionis promiſſionē ineſſe cognoſcit. Deniqꝫ in tribus primis dilectio dei. in ſeptē ſequentibus dilectio continetur proximi. ⁊ teſte apoſtolo plenitudo legis eſt dilectio. Nomen quoqꝫ iheſu apud hebreos ⁊ grecos a ioth ⁊ iotha incipit qd̄ vtrūqꝫ nota eſt denarij numeri. Decēqꝫ obolos in preciū anime offerūt. qui in iheſum chriſtum credentes ſignum nominis eius qd̄ a denario numero incipit in fronte ⁊ profeſſione proferūt. Forte ideo dictum eſt. vnū iotha de lege non preterire poſſe; quia virtus decalogi qui ibi cōtinetur. ⁊ fides nominis qd̄ ibi ſignatur. nulla poteſt infideliū ꝑturbatione corrumpi.

Qui habet in numero ⁊c. Vicenarius vtriuſqꝫ teſtamēti coniunctionem ſignificat. legis. ſ. que in quinqꝫ libris. ⁊ euangelij qd̄ in quattuor ſcriptum eſt. quater em̄ quini faciunt viginti. A viginti ergo annis habetur quiſqꝫ in numero populi dei: quia ille tantū electorum conſortio dignus eſt qui decreta legis ſpiritualiter intellecta per gratiam adiutus euangelij pro menſura ſua ⁊ capacitate ꝑficit: ⁊ eterna premia repromiſſa expectat in celis

Diues nō addet ⁊c. Bed. Quia ſiue magnus eſt quis meritis ⁊ ꝑfectus. ſeu paruus ⁊ in prouectu virtutum poſitus. cunctis eque lex decalogi qua deum ⁊ proximū diligant imponitur.

Suſceptamqꝫ pecu. Bed. Hoc fit cum quidquid agimus boni in eterna conditoris ⁊ iudicis noſtri memoria cuſtoditur. vt ex his que illi obtulimus. bonorum fructibꝫ fiat nobis propicius. Seruatur ſeadem pecunia in vſum tabernaculi. cum ex iuſtorum operibꝫ ſequentium fidelium ⁊ mores confirmantur ⁊ actus: ⁊ tales fieri minores ꝯtendunt quales fuiſſe eos quoſ cum domino regnare audiunt agnoſcunt. Notandum ſane ꝙ pecunia nō iuxta vulgi eſtimationem. ſed iuxta menſuram templi erat danda. Menſura templi diſpoſitio eſt diuine legis. q̄m in eccleſia ſua dn̄s ſeruare precepit ⁊ obſeruantibꝫ eterna premia promittit. Si quis autem iuxta placitum humane voluntatis deo ſeruire nititur; quia iuxta menſuram templi pecuniā deuotionis non obtulit. reprobata oblatione plaga diſtricte vltionis feriet

ſanctū ſanctorum erit dn̄o. Locutuſqꝫ eſt domin⁹ ad moyſen dicēs: Quādo tuleris ſummā filiorū iſrael iuxta numerum. dabunt ſinguli preciū pro animab⁹ ſuis dn̄o: ⁊ nō erit plaga in eis cū fuerint recenſiti. Hoc aūt dabit omnis qui tranſit ad nomen: dimidium ſicli iuxta menſuram templi. Siclus viginti obolos habet. Media pars ſicli offeretur domino. Qui habet in numero a viginti ānis ⁊ ſupra dabit preciū. Diues non addet ad mediū ſicli: ⁊ paup nichil minuet

(Interlinear glosses: de chriſto naſcituro virgini matri dicitur. ſpiritusſanctus ſuperueniet in te ⁊c. — i. cū numeraueris eos ꝑgens in expeditionē. — Aug. hoc in dauid vindicatū eſt qꝛ de⁹ nō iuſſerat. — electoꝝ omniū quoꝝ nomina ſcripta ſūt in libro vite. — ſedule ſeruitutis obſequium. — qꝛ ꝑpetuo damnantur qui numeꝝ fidelium ſortitur tm̄ nomine. — i. ad familiā. nominabātur enī illi qui tranſibant. — ſcriptū in celo. — i. decē obolos obſeruantiā. ſ. decalogi ⁊ fidē iheſu chriſti. — pro offerētis volūtate — diſpoſitionē legis — vere. — populi dei. — legē ſpiritualiter intelligens ⁊ gratia euāgelii adiut⁹ perficiens. — magn⁹ meritis ⁊ ꝑfectus. — paruus ⁊ impfectus. — cunctis eque decalogus imponitur.)

Suſceptāqꝫ pecuniā q̄ collata eſt a filijs iſrael trades in vſus tabernaculi teſtimonij. vt ſit in monimētum eorum coram domino: ⁊ propicietur animabus eorum. Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen dicens: Facies ⁊ labium eneum cuꝫ baſi ſua ad lauandū: ponesqꝫ illud inter tabernaculuꝫ teſtimonij ⁊ altare. Et miſſa aqua lauabūt in ea aarō ⁊ filij eius man⁹ ſuas ac pedes: quando ingreſſuri ſunt tabernaculum teſtimonij. ⁊ qn̄ acceſſuri ſunt ad altare vt offerāt in eo thimiamata dn̄o: ne forte moriant

(Interlinear glosses: quidquid boni agimus — deo. — iuſtis. — futuroꝝ fidelium. — in memoriā dei — vt dignetur ꝓpicius fieri — hoc lauacrū poſuit moyſes. qꝛ lex dei cunctis fidelib⁹ predicauit gratiā compunctionis. — lauabo p ſin. noc. le. me. l. m. — ablutionē compunctionis. ⁊ lacrimaruꝫ indeficientem. qua crebro ſacerdotes ⁊ omnes ſancti debent lauari. — deſiderio celeſtis vite — lauabo p ſingulas noc. lec. m. la. m. ⁊c. — qꝛ duo ſunt genera cōpunctōis lacrimoſe pro peccatis. ſ. ⁊ deſiderio patrie celeſtis. — quia nemo repente fit ſummus — ſummus ſacerdos — minores — opera — affect⁹ — ad miniſtrandū — oratōes. — ſi immūdi acceſſerint — eternaliter)

Locutuſqꝫ eſt d. ⁊c. Bed. Poteſt in hoc labio vel labro (vtrūqꝫ eniꝫ dicitur) aqua baptiſmatis intelligi. cuius lauacro neceſſe eſt vt purgentur. qui eccleſie ianuas ingrediuntur. Sed quia inter tabernaculū teſtimonij ⁊ altare holocauſti poſitū eſt. ⁊ qꝛ bis quotidie ijdem ſacerdotes. i. mane ⁊ veſpere cum ingrederentur ad altare thimiama oblaturi. in eo iubent̄ lauari. aqua aūt baptiſmi ſemel tm̄ ablui. conuenienti⁹ h̄ labrū compunctōis ablutionē ⁊ lacrimarū accipimus: qua ſemꝑ indigemus. maxime cū myſterijs celeſtibus miniſtraturi accedim⁹. Nꝛ em̄ altare holocauſti ī quo carnes victimarū dn̄o incendebant̄. extinctionē ſignificat carnaliū cōcupiſcentiarū ꝑ ignē ſpūſſancti. altare xo thimiamatis puritatē coꝝ q̄ ſopitiſ omnino carnis illecebris. ſola expectatione ⁊ deſiderio celeſtis introitus lacrimas fundunt amoris. Recte ꝓpe altare holocauſti labꝛuꝫ ponit̄: in q̄ abluti ſacerdotes ingrediunt̄ illō tabernaculū ⁊ thimiama dn̄o incēdūt. Duobꝫ em̄ modis lacrimarū ⁊ cōpunctōis ſtatuſ diſtinguit̄: qꝛ ꝑmo q̄ſqꝫ cōuerſus ꝓ peccatis lacrimādo veniā ꝑcat̄ qd̄ cū dignis pn̄ie fructibꝫ diu ꝑfecerit: ſecur⁹ de venia deſiderijs hiantibꝫ optat affore tempus. quo ad vidēdā faciē creatoris īgrediatur. nec abſqꝫ lacrimis hui⁹ vite longitudinē. vł illi⁹ tolerat dilationē dicēs: Heu michi qꝛ incolat⁹ me⁹ ꝓꝓe ē ⁊c. Et alibi: Sitiuit aīa m. ad. d. f. vi. ⁊c. Et paulo poſt. Fuerūt lacrime m. pa. di. ac. no. ⁊c. Igit̄ altare holocauſti lacrimaſ ſigt̄ pēitentiū: altare incēſi gaudentiū de bonis q̄ deo iuuāte fecerūt. ⁊ ꝑmia deſiderantiū. q̄ ſe ꝯfidūt accepturos. q̄ flet⁹ priori ꝑcellit q̄ꝫtū eramēto auꝝ q̄ꝫtū ſcm̄ſanctoꝝ vbi erat arca dn̄i priori tabnaculo in q̄ candelabꝝ erat ⁊ mēſa dn̄i. Prope altare holocauſti labꝝ erat poſitū. in q̄ lauarent̄ q̄ ad altare incēſi intrabant: qꝛ nemo repēte fit ſummuſ. ſꝫ ꝓficientibꝫ meritis debet q̄ſqꝫ ꝑmo vicioꝝ bella deuincere: ⁊ ſic a deo cōpunctionē lacrimaꝝ īpetrare vt ꝓ ingreſſu regni dulces fūdat lacrimas q̄ ꝓ timore penaꝝ fudit amaras.

Labꝝ erat vas in q̄ lauabant̄ ingreſſuri templū dei ⁊ ſacrificaturi. ⁊ veſtes ſcās accepturi. ⁊ ſuas depoſituri. ſimiliter ⁊ egreſſuri factū de ſpeculis mulieꝝ que excubabant ad ingreſſuꝫ tabernaculi.

Cū baſi ſua. Be. Baſis in q̄ labꝝ erat poſitū. deſideriū celeſtis vite ſignificat: cui⁹ cā tanta ē. vt ꝑfecti viri ſe quotidianis diluāt lacrimis. ⁊ gaudiū interne q̄etis qd̄ vidēdo n̄ valēt ſuſpirādo deguſtāt. Nꝛ em̄ hoc lauacro (qd̄ int̄ tabnaculū ⁊ altare poſitū ē) lacrime ꝑfectoꝝ figurent̄: h̄ xba teſtāt̄ ⁊ miſſa aq̄ lauabūt ī eo aarō ⁊ filij ei⁹ man⁹ ſuas ⁊c. Nemo de plebe ibi lauari ꝑcipit̄: ſꝫ pōtifex ⁊ filij ei⁹. i. ſacerdotes minoris ḡd⁹. qꝛ magnoꝝ viroꝝ ſicut vita ꝑfectioꝛ. ita cōpunctio ſblimioꝛ. Nō āt ſolis miniſtris altaris hec cōpunctio cōuenit. ait em̄ petr⁹ cunctis fidelibꝫ: ⁊ ipi tanq̄ꝫ lapides viui ſuꝑedificamini ī domos ſpūaleſ. ſacerdotiū ſanctū offerre ſpūales hoſtias. Et iohs: Beat⁹ q̄ habet ꝑtē in reſurrectōe prima. In his ſcd̄a mors nō habet poteſtatē. Quas etiā victimas offerre debeāt paul⁹ oſtēdit dicēs: Obſecro vos ꝑ miſericordiā dei vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiā vi. ⁊c.

Lauabūt in eo ⁊c. Xp̄s quoqꝫ hui⁹ labri aqua eſt lotus. priuſqꝫ ad altare oblatur⁹ intraret. ⁊ thimiama ſacri corꝑis pro ſalute noſtra in ara crucis incenderet. pro nr̄o em̄ amore lacrimas fudit ſicut in reſurrectōe lazari.

Ne forte moriantur ⁊c. Bed. Mors em̄ timēda eſt eterna. ſi quis

ad miniſterium altaris electus thimiama orationū non reddit· ſed ſacroſancta myſteria ſine ablutione compunctionis intrare· ⁊ ſanctam domini menſam cōmunib⁹ manib⁹ tractare preſumit· lauent ergo manus ⁊ pedes in aq̄ labri enei· ⁊ ſic ad altare· accedāt abluant lacrimis actus ⁊ inceſſus · deinde manus ad contingēda dei myſteria proferant · ⁊ ingreſſum pedum in atrio dn̄i ponant · illis quoq; hoc precipit̄ q̄ ſacramenta participant · vt actus ſuos ⁊ cogitatus diſcutiāt: ⁊ compunctionis lacrimis abluant. Qui eñ manducat ⁊ bibit in·in·ſi·m· ⁊ bi·

¶ Sume tibi a·p·m ⁊c. Strab⁹· Smirna grece: latie dicit̄ mibrra que eſt arbor in arabia quinq; cubitorum cuius virgulta arabes exurūt· vt meli⁹ pullulent ⁊ fructificent. Ex quor nidore incurabiles morbos contraherent· niſi fumo ſtoracis occurrerēt· Hui⁹ arboris gummi ꝓprie ſtacte vocatur, abuſiue etiā mibrra. Cinnamo· eſt virgultū· ⁊ in india vel ethiopia naſcit̄ duorum tantū cubitorū dicitur autē cinnamomum q: in modū canne ſubtiles ⁊ replicatos habet calamos· cinerei vel nigri coloris · q̄ fracti viſibile ſpiramentū reddūt· ⁊ ſbtile quidez carum: groſſuz vo vile ⁊ deſpectū. Calam⁹ aromatica ſpecies iuxta libanum.

¶ Mirre cin· cala· caſie ⁊c. He q̄ttuor ſpecies ſignificāt quattuor principales virtutes· quibus oleo vnctionis ⁊ gratia miſericordie dei eccleſia dedicāda eſt ⁊ ſanctificanda.

¶ Et erunt ſancta ſanctorum ⁊c. Au. Cum ſcilicet vncta fuerint. Quid ergo diſtabit inter illa interiora q̄ velo teguntur.

¶ Qui tetigerit ea. Similiter de altari ſacrificiorum ſuperi⁹ dictum eſt· ꝙ ſic intelligēdum eſt ut liceat populo tangere tabernaculum· quando offerebant hoſtias vel quelibet dona · ⁊ tangendo ſanctificabantur propter illud oleum quo cuncta peruncta ſunt· non ſicut ſacerdotes qui etiam vt ſacerdotio fungerentur vngebantur ex illo.

¶ Onicham. Onicha oſtreola fertur eſſe paruula ſuaue redolens magnitudine humani vnguis. Unde ⁊ oniche grece dicit̄ · quia onix grece dicitur vnguis.

¶ Galbanum. Galbanus ſuccus ferule eſſe dicitur: ⁊ naſcitur in ſyria optimum cartillaginoſum eſt· ⁊ minus lignoſum · cuius odore fugantur demones.

¶ Et thus. Thus grece libanū latine dicitur · a libano monte arabie aliꝰ enim libanus eſt phenicis in quo ſunt cedri.

¶ Thus optimum ·ſ· qd̄ maſculinum dicitur · quia in modum humani teſtis rotundum· cuius arbor naſcitur in arabia· ad aceris qualitatem · perplexo ⁊ intorto vimine. Myſtice autem he quattuor ſpecies ſignificant ſanctorum virtutum ſpecies.

ſ deſtructū eſt labrū aaron q; ſacerdotiū · ſʒ ſignificatū manet in eternū · in vita fideliū manet altare ⁊ incenſum ſicut alia plura que lex iuſſit perpetuo celebranda.

Legittimū ſempiternum erit ipſi ⁊

ſ ·i· omibus ſanctis· q: chriſt⁹ nō venit ſoluere legem ſʒ adimplere. ſ ·i· credentib⁹ in eū in quez aaron credidit· hoc eſt eni ſemē cui benedixit dn̄s

ſemini eius per ſucceſſiones. Locutuſq; eſt dominus ad moyſen di

† ſ precipue mortificatōis ·ſ· que pura intentione

cens: Sume tibi aromata† prime

ꝓ deo tantū ſit facta · vnde man⁹ mee·d·m· ⁊c.

mibrre ⁊ electe quingentos ſiclos

ſ qd̄ eſt cinerei coloris· ⁊ ſignificat humilitatem quo nos cinerē eſſe · ⁊ in cinerē reuerſuros intelligimus.

⁊ cinnamomi mediuz ·i· ducentos

quinquaginta ſiclos· calami ſimili

† ſ hec in aquoſis naſcitur ⁊ in immenſuz creſcit ⁊ bonū odorē reddit· ⁊ ſignificat fidē que per baptiſmū creſcit † ſ iuſta ſit ⁊ recta menſura ſ q:

ter ducentos quinquaginta† caſie

quoq; quingētos ſiclos in† ponde

ſecundū eccleſiaſticā regulā oīa ſunt facienda.

re ſanctuarij oleum de oliuetis in

ſ Sextarii. ſ chriſma quo

menſuram hin. Facieſq; vnctiōis

vngitur ·ſ· tabernaculū ·i· fidelis populus eccleſie ·i· in quibus diuinitas tanq; in tabernaculo habitat· poſſunt etiā ꝑ vnguentū intelligi virtutes ſanctorū. vel odor iuſticie longe lateq; diffuſus.

oleum ſanctum vnguentū compo

ſ vngentarii ſunt apoſtoli ⁊ doctores qui vngenta cōponūt quibus dedicatur eccleſia.

ſitum opere vnguentarij: ⁊ vnges

ſ hec omnia

ex eo tabernaculuz teſtimonij ⁊ ar

ſupra expoſita ſunt.

cam teſtamenti· menſamq; cū vaſis ſuis· candelabrū ⁊ vtenſilia ei⁹ altaria thimiamatis ⁊ holocauſti: ⁊ vniuerſam ſuppellectilez que ad cultum eorum pertinet. Sanctificabiſq; oīa: ⁊ erūt ſanctaſanctorū Qui tetigerit ea ſanctificabit̄. Aaron ⁊ filios eius vnges: ſanctificabiſq; illos vt ſacerdotio fungātur michi. Filijs quoq; iſrael dices:

Hoc oleū vnctionis ſanctum erit

ſ q: carnis

michi in generatōes veſtras. Caro

volu ptatē amantib⁹ nō cōueniūt iſta

hominis nō vngetur ex eo· ⁊ iuxta compoſitionem eius non facietis

ſ Soli deo ſ ſanctificās

aliud: quia ſanctificatuz eſt· ⁊ ſanctum erit vobis. Homo quicūq;

† ſ q: ſancta nō ſunt danda canibus.

tale compoſuerit· † et dederit ex eo

† ſ heretico vel gentili vel iudeo ‡ ſ de cetu ſāctorū cui iungi debebat.

† alieno: exterminabitur‡ de populo ſuo. Dixitq; dn̄s ad moyſē: Su

ſ guttam mibrre arboris.

me tibi aromata ſtacten ⁊ onichaz galbanum boni odoris· ⁊ thus lu

ſ vt omnes virtutes conueniāt.

cidiſſimuz· equalis ponderis erūt

† ſ virtutū orationem. ‡ ſ varietate virtutū ⁊ operū ⁊ orationum.

oīa. Facieſq; † thimiama ‡ cōpoſi

† ſ chriſti ⁊ diſcipulorū ei⁹ ‡ ſ oēs he ſpecies in vnū miſcebantur ⁊ fiebat thimiama qd̄ hebraice ſithirach dicitur.

tum ope† vnguentarij: ‡ mixtū dili

ſ Sincere debēt eſſe orationes ſanctorū. ⁊ nichil corpulentū retinere ſed tantū celeſtia querere.

genter ⁊ purū · ⁊ ſanctificatione digniſſimum. Cunq; in tenuiſſimuz

ſ pilo examinationis.

puluerez vniuerſa contuderis: po

ſ vbi ſcʒ erat arca.

nes ex eo coram tabernaculo teſtimonij in loco quo apparuero tibi.

ſ Sic factum.

Sanctūſanctorū erit vobis thimi

ſ operū vel orationum.

ama. Talem compoſitionem non

ſ dedicatum

facietis in vſus veſtros: q: ſanctū

ſcilicet ſoli deo. ſ vt cultuz

eſt domino. Homo quicunq; fece

diuinū ſibi velit impendi ſ delectatione.

rit ſimile vt odore illius perfruatur peribit de populis ſuis.

C. XXXI.

¶ Facieſq; thimiama ⁊c. Greg. Thimiama ex aromatibus compoſitum facimus: cum in altari boni operis virtutum multiplicitate redolemus · qd̄ mixtum et purum ſit: quia quantum virtuti virtus iungitur· tantū incenſum boni odoris ſincerius exhibet̄. Unde bene ſequitur: Cumq; in tenuiſſimū puluerem vniuerſa contuderis· pones ex eo coram tabnaculo teſtimonij. In tenuiſſimum puluerem aromata conterimus· cum bona opa quaſi in pila cordis occulta diſcuſſione tundimus · ⁊ vt veraciter bona ſint ſubtiliter retractamus. Aromata ergo in puluerem redigere· eſt virtutes recogitando terere · ⁊ vſq; ad ſubtilitatē examīs occulti retractare. Et notandū ꝙ de eodem puluere dicit̄· pones ex eo coram tabernaculo teſtimonij · quia tūc bona noſtra veraciter in conſpectu iudicis placent· cum hec mēs ſubtilius cogitādo ꝯterit: ⁊ quaſi de aromatibus puluerē ꝛddit· ne groſſum durumq; ſit bonum qd̄ agitur: qd̄ niſi retractō comminuat odorem de ſe ſubtilius non aſpergit.

¶ Iſi· Incenſuʒ qd̄ ex quattuor odoratiſſimis generibus in maximam ſubtilitatem cōminutis ·i· ſtacte· onicha· galbano · ⁊ thure componitur· orationes fideliuʒ ſignificat· quāuis quattuor elementa hec quattuor videantur ſignificare· vt thus qd̄ lucidum eſt aeri cōparetur· ſtactes aquis galbanus ⁊ onix terre ⁊ igni· vt per hec omnium que in celo· ⁊ infra celum· ⁊ in terra ⁊ in aquis ſunt placitum deo incenſum ſit.

¶ Opere vnguētarii ⁊c. Augu· Non debemus putare vnguentū fieri· ſed thimiama vel incenſum qd̄ imponitur illi altari incenſi vbi non licebat ſacrificari· ⁊ erat intus in ſanctaſanctorum.

¶ Talem compoſitionem non facietis ⁊c. Rab· Quia ſcilicet precibus ⁊ laudibus diuinis non debemus vti in adulationibus humanis ſoli enim deo ita ſeruiendum eſt. Unde ſupra probibetur ne caro hominis vngatur ex eo.

C. XXXI.

¶ Beſeleel. Qui interpretatur in vmbra dei·quaſi dicat. domi nus illuminatio mea ⁊ ſalus mea quē·ti·ab hō dicit dauid duxiſſe ori ginē·⁊ polimitarij no men: qꝛ beſeleel opē po limito tabernaculū cō ſtruxit.

¶ Et impleui eū. ⁊c. Aug. Vtrū ſpiri tuſſācti dono opa iſta tribuenda ſunt q̄ perti nere videntᷣ ad opifici um·an hoc etiā ſignifi catiue dictuʒ eſt· vt ea pertineant ad diuinū ſpiritū ſapiētię ⁊ intel lectus ⁊ ſcientię·q̄ bis rebꝫ ſignificātᷣ·tn̄ etiā hic cū ſpiritu repletus dicatur iſte diuino ſa pientię ⁊ ſciētię·nō duʒ legitᷣ ſpūſſanctus.

¶ Ooliab. Qui in terpretatᷣ ꝓtectio mea tanq̄ʒ noīe dicat. dn̄s protector vite meę a q̄ trepidabo. Bene autē tabernaculū conſtruūt qui tam conſtanter in domino confidunt.

¶ Stra· Notandū ꝙ in conſtructione ta bernaculi myſteriū tri nitatis oſtenditᷣ· ſicut ī baptiſmo ⁊ in trāſfigu ratione. In baptiſmo eīn in voce ſonuit pa ter·⁊ filius baptiʒatus eſt. In ſpecie columbę ſpiritus apparuit. Oo liab quoqʒ qui interp̄ tatur protectio mea pa ter·patris pſonā·beſe leel quoqʒ qui in vm bra dei ſignificat pſo naʒ ſpūſſancti·de quo dicitur: ⁊ virtus altiſſi mi obumbra·ti· Vir tus eīn altiſſimi ſpiri tuſſanctus intelligitur Vn̄ dn̄s dicit. Ego noui virtutē de me ex iſſe. Iuſſio autē·i·ver bum quo tabernaculū fieri iuſſum eſt·filiꝰ eſt p quē pater in virtute ſpirituſſancti oīa opa tur.

¶ Videte vt ſab batum ⁊c. Fruſtra gloriantur iudei de le gali obſeruatōe. Apte eīn dicitᷣ: qꝛ ſignuʒ eſt futurę quietis·ſ·⁊ bea titudinis. Vel quietiſ ſanctoꝝ in p̄ſenti·qua quieſcūt a tumltu mū dialiū opum ⁊ vicioꝝ

Locutuſqʒ eſt dn̄s ad moyſen dicenſ:
ſ tanq̄ʒ michi carū ⁊ notū.
Ecce vocaui ex noīe beſeleel filiuʒ
huri filij hur d̄ tribu iuda: ⁊ ipleui
ſ donis ſpiritualibus.
eū ſpiritu dei ⁊ ſapiētia ⁊ intelligē
tia ⁊ ſciētia ⁊ in om̄i opere ad exco
ſ artificioſe.
gitanduʒ q̄d q̄d fabrę fieri poterit
† ſ ſapientia ·ı· ſ eloquētia ⸸ ſ ſtabilitate ⁊ ſo noritate predicationis. ·ı· ſ fortitudīe indefeſſa.
ex †auro ·ı· argento ⁊ ⸸ ęre ·ı· marmore
† ſ Sanctoꝝ quibꝰ conſtruitur tabernaculum.
⁊ gemmis ⁊ diuerſitate †lignorum
ſ protectio mea pater
Dedicꝫ ei ſociuʒ ooliab filiū achi
ſamech de tribu dan. Et in corde
hominis eruditi poſui ſapientiaʒ
ſ vel faciant.
vt fiāt cuncta quę pręcepi tibi. Ta
bernaculum fęderis ⁊ arcam teſti
monij ⁊ propiciatorium q̄d ſuper
eam eſt·⁊ cuncta vaſa tabernaculi
menſamcꝫ ⁊ vaſa eiꝰ. Candelabrū
puriſſimuʒ cum vaſis ſuis·⁊ alta
ria thimiamathis ⁊ holocauſti·et
omnia vaſa eorum·labium cū ba
ſi ſua·veſtes ſanctas in miniſterio
aaron ſacerdoti ⁊ filijs eiꝰ·vt fun
gantur officio ſuo in ſacris: oleum
vnctionis·⁊ thimiama aromatum
in ſanctuario. Omnia quę pręcepi
tibi facient. Et locutus eſt dominꝰ
ad moyſen dicens: loquere filijs
iſrael ⁊ dices ad eoſ: Videte vt ſab
batum meum cuſtodiatis·quia ſi
ſ per omnes generatōes
gnum eſt inter me ⁊ vos in genera
tionibus veſtris: vt ſciatis qꝛ ego
ſ in obſeruatione ſabbati.
dominuſ qui ſanctifico vos. Cuſto
dite ſabbatum meum: ſanctuʒ eīn
ſ turbādo aīe quietem. ſ anime
eſt vobis. Qui polluerit ill̄d: mor
⁊ corporis. ſ ſeruile·ſ·peccatū
te moriatur. Qui fecerit in eo opꝰ:
ſ Sanctorum.
peribit anima illius de medio po
ſ in preſenti vita.
puli ſui. Sex diebus facietis opꝰ
In die ſeptimo ſabbatū eſt requi
es ſancta domino. Omnis qui fe
cerit opuſ in hac die: morietur. Cu
ſtodiant filij iſrael ſabbatum: ⁊ ce
lebrent illud in generationibꝰ ſuiſ
Pactum eſt ſempiternuʒ inter me
ſ filios ꝓmiſſionis·ſ·⁊ viſuroſ deū facie ad faciē
⁊ filios iſrael: ſignumcꝫ perpetuuʒ
ſicuti eſt.
Sex enim diebus dominus fecit
ſ Significans pꝛꝰ bona opa conſummare debe re·⁊ poſt ea in eternum quieſcere.
celū ⁊ terrā: ⁊ in ſeptio ab om̄i ope
ceſſauit·deditqʒ moyſi completis
hmōi ſermonibus: in monte ſynai
ſ ꝓ dilectōe dei ⁊ ꝓximi. ſ qꝛ lapideo dabantur populo.
duas tabulas teſtimonij lapideaſ
ſ Spirituſancto.
ſcriptas digito dei.

C XXXII.

ſ putauit eum interiſſe aut ali qd̄ accidiſſe vt nō poſſit redire
Videns autē
populus q̄d moram faceret moy
ſes deſcendere de monte·congre
gatus aduerſus aaron·ait: Sur
ge ⁊ fac nobis deos qui nos pręce
dant. Moyſi eīn huic viro q̄ nos
eduxit de terra ęgipti: ignoramus
† ſ Nō eſt auſus reſiſtere qꝛ ſciebat populum pro num ad occidendū.
quid acciderit. †Dixitqʒ ad eos aa
ſ qꝛ hoc auꝝ puriꝰ ⁊ carius.
ron: Tollite inaures aureas de vx
ſ rem difficilē precipit vt ab intentione reuocet.
orum filiorumqʒ ⁊ filiarum veſtra
rum auribus·⁊ afferte ad me. Fe
ſ etiā ſi difficile.
citqʒ populus q̄d iuſſerat: deferēs
inaures aureas ad aaron. Quas
cum ille accepiſſet·formauit opere
† ſ qꝛ bouem adorauerunt in egipto·aliud forſitā ydolum non ſuſciperent.
fuſorio: ⁊ fecit ex eis †vitulum con
flatilem. Dixerūtqʒ: hi ſunt dij tui
iſrael qui te eduxerunt de terra ęgi
pti. Q̄d cū vidiſſet aaron ędifica
uit altare coram eo: ⁊ pręconis vo
ce clamauit dicēs: Cras ſollēnitas
dn̄i ē. Surgēteſqʒ mane obtulerūt
holocauſta ⁊ victimas pacificas:
⁊ ſedit populuſ manducare ⁊ bibe
re et ſurrexerunt ludere. Locutus
ſte autem dn̄s ad moyſen: Vade

¶ Duas tabulas Cū multa locutus ſit deꝰ duę tm̄ tabulę dā tur moyſi lapideę quę dicuntᷣ tabulę teſtimo nij·qꝛ cętera om̄ia q̄ p̄ cepit deꝰ ex illis·x· p̄ce ptis q̄ ī duabꝰ ſcripta ſunt tabulis pendere ī telliguntur ſi diligen ter quęrantᷣ ⁊ bene in telligantur·ſicut ipſa ·x· ex duobꝫ dilectione ·ſ·dei ⁊ proximi in qui bus tota lex pendet et prophetę.

¶ Fac nobis deos ⁊c. Deos plaliter·cuʒ vnus tm̄ vitulꝰ factuſ ſit ad ſimilitudineʒ·ſ· bouis apis quē in ęgi pto coluerunt·ſed qui ydolatriā colit om̄ibꝫ vicijs ſubijcit ſe·⁊ qua ſi tot dijs ⁊ demonibꝫ quot vicijs ſeruit.

¶ Dixitcꝫ ad eos. ⁊c. Aug. Intelligitur aaron difficilia p̄cipe vt hoc modo eoſ ab in tentōne reuocaret. Fa ctum eſt tn̄ illud ipſuʒ difficile·vt eſſet auruʒ ad facienduʒ ydolum q̄d ꝓpter eos notan dum putaui·qui cōtri ſtantur ſi quid tale ꝓ pter vitam ęternaʒ di uinitus fieri·vel ęquo animo tolerare iubean tur.

Et ſedit populus ⁊c. Eſuſ potuſcꝫ ad lu ſum impulit·luſus ad ydolatriam·qꝛ ſi vani tatis culpa non caute compeſcitur·ab iniqui tate mens incauta de uoratur. Vnde q̄ mo dica ſpernit: paulatim decidit. Si eīn curare parua negligimus·in ſenſibiliter ſeducti etiā maiora audenter per petramus.

¶ Iſti ſunt dii tui. Aug. Domin⁹ indicans moyſi quid fecerit popul⁹ de vitulo ⁊ de ydolo qđ ex auro fecerāt· dicit eos dixiſſe hi ſunt dij tui iſrl· qui te eduxerūt de terra egipti· qđ eos dixiſſe nō legit᷑. Sꝫ animū eoꝝ hunc fuiſſe de⁹ oſtendit· hoꝝ quippe gerebant verboꝝ in corde ſententiā· que deū latere non poterat.

¶ Dimitte me vt ⁊c. Greg. Quid eſt ſeruo dicere dimitte me niſi pre candi auſum ꝑbere· qi penſa q̄ntum apud me valeas· ⁊ cognoſce q̄ obtinere poteris q̄dq̄d ꝓ ꝑplo exoras. In iob tñ dicit᷑· de⁹ cui⁹ ire re ſiſtere nemo p̄t· cuꝫ ire dei reſtiterit moyſes· q̄ ſupne ꝑcuſſionis impe tum mortis ſue oblati one reſtrinxit dicens: Dimitte hanc noxam alioquin dele me de li bro tuo quē ſcripſiſti. Aaron quoqꝫ ignē di uine aīaduerſionis in cenſi fumo temperauit. ⁊ phinees luxuriantes cum alienigenis truci dans zelū ſuū diuine indignatōni obtulit· ⁊ furorē gladio placauit. Dauid angelo ferientī ſe offerens placationis gratiā ante temp⁹ ꝓpo ſitū exegit. Sed reſiſti ire dei non poteſt: cū ſe ſe (vt ita dixerim) me dullitus mouet· nec ſe vtiliter alicui⁹ deꝑca tio obijcit· cū ſemel de ns aliquid ab intimis iraſcēdo diſponit. Hic eſt enī q̄ moyſes q̄ rea tum totius populi ꝑci bus ſuis terſit· ⁊ diui ne iracūdie vim placa uit: ad petrā oreb veni ens ꝓ aque exhibitōe diffidens· terrā ꝓmiſſi onis ingredi dño ira ſcente non potuit· ⁊ ſe hac de re affligit· ⁊ de ſiderio turbat᷑· ⁊ diſpo ſite vitiōis iracundiā repellere a ſe nō valuit qui volente dño a po pulo amouit. Hic da uid proſtrata plebe an geli gladiū prece cōpe ſcuit: cū pri⁹ plorans ⁊ eiulans nudis pedib⁹ filiū lugerꝫ· ⁊ quouſqꝫ ꝑpetrati facinoris vltionē ad plenū reciperet irā dei n̄ valuit ꝓ ſe ipſo tēpare.

¶ Greg. Edificare lectorē iuxta hyſtoriā poteſt· ſi perpendat quomodo bo nis rectorib⁹ mixta ſit regēdi autoritas ⁊ cōſolandi benignitas. Diſciplina enī vel miſericordia multū deſtituit᷑· ſi vna ſine altera teneat᷑. Sed circa ſub ditos debet ineſſe doctorib⁹ vel rectorib⁹ ⁊ iuſte conſolās miſericordia: ⁊ pie ſeuiens diſciplina· vide enī moyſen pie amantē: ⁊ diſtricte ſeuientem. Cū ei diceret᷑ deſcēde peccauit popul⁹ tu⁹· quaſi qui in tali peccato lapſus eſt· iam meus nō eſt. ⁊ adderetur dimitte me vt iraſcatur furor meus contra eos ⁊c. Sepe ſe ire dei opponēs ait: aut dimitte eis hanc noxam: aut dele me de li bro tuo. Penſem⁹ quib⁹ viſcerib⁹ populū amauit: pro cui⁹ vita ſe delere pe tiuit· ⁊ q̄nto zelo rectitudinis cū veniā obtinuiſſet ad populū veniens ait: po nat vir gladium ſup femur ſuū ⁊c. Ecce q̄ vitā omniū cū ſua morte petiuit paucoꝝ vitā gladio extinxit· intus ignib⁹ amoris· foris accenſus eſt zelo ſe ueritatis. ſic amauit quib⁹ ꝓfuit· vt pro eis nō parceret ſibi. delinquētes ſic

† ſ iā nō meus. ſ cognatione carnis· vel affectu ſollicitudinis.

deſcende: peccauit populus †tuus quē eduxiſti de terra egipti. Receſ

† ſ quaſi leues ⁊ inſtabiles ‡ ſ qua itur ad deū † ſ ante.

ſerunt †cito de‡ via quā †oſtendiſti

ſ coegerunt fieri.

eis. Feceruntqꝫ ſibi vitulū cōflatilē ⁊ adorauerūt· atqꝫ immolantes ei

† ſ in corde ſuo. ‡ ſ quaſi beneficiū meum ydo lo imputauerunt.

hoſtias †dixerūt: ‡ Iſti ſunt dij tui iſrael: qui te eduxerūt de terra egi pti. Rurſumqꝫ ait dominus ad mo

† ſ indomabilis ſuperbie.

yſen: Cerno q̄ populus iſte †dure

† ſ Sancti ire dei obuiāt cum ab ipſo accipiūt vt

ceruicis ſit. †Dimitte me vt iraſcat᷑

ſe opponāt· alioquin ire dei nichil reſiſtit.

furor meus cōtra eos· ⁊ deleā eos:

ſ generationē ſanctorum.

Faciamqꝫ te in gentem magnam.

Moyſes aūt orabat dominū deū

ſ ex miſericordia ſuppliciter orat ꝓ populo· poſt

ſuum dicens: Cur domine iraſcitur

ex diſciplina ſeuere vindicat ꝓ deo ſ nō meū

furor tuus contra populum tuum

ſ quē creaſti· fouiſti multis beneficiis.

quē eduxiſti de terra egipti in forti tudine magna· ⁊ in manu robuſta:

ſ quia

Ne forte queſo dicant egiptij: cal

aliter delere nō poterat.

lide eduxit eos vt interficeret i mō tibus: ⁊ deleret eos de terra. Qui eſcat ira tua: ⁊ eſto placabilis ſup nequitia ppli tui. Recordare abra am yſaac ⁊ iſrael ſeruorum tuorꝫ

† ſ firmiter ꝓmiſiſti nō licet mutari ‡ ſ quē ho mines nō audent peierare· ſ q̄ maiorē n̄ habuiſti

quib⁹ †iuraſti p‡ temetipſum dicēs:

ꝓſecutus eſt: vt etiā dño ꝑcente proſterneret. vtrobiqꝫ legat⁹ fortis cauſam populi apud deū ꝑhib⁹· cauſam dei apud populū gladijs allegauit. Intus amans diuine ire ſupplicando obſtitit: foris ſeuiēs culpā feriendo conſum pſit. Succurrit citi⁹ omīb⁹ in offenſa paucoꝝ. Sed idcirco deus eū citi⁹ au diuit agentē pro populo: q̄ vidit q̄d ſup populū acturus eſſet pro deo. In regimine ergo populi vtrūqꝫ moyſes miſcuit: vt nec diſciplicina deeſſet mi ſericordie· nec miſeri cordia diſcipline.

¶ Placatuſqꝫ fa ctus dñs: ne ma lum faceret. Aug. Maliciā hic penaꝫ in telligi voluit· ſicut eſt illđ: Exiſtimata ē ma licia exitus illoꝝ. Se cundū h̄ dicit᷑ ⁊ bonuꝫ ⁊ malū eſſe a deo· non ſecundū maliciā q̄ ho mines mali ſunt. Ma lus enī de⁹ nō eſt· ſed malis ingerit mala q̄ iuſt⁹ eſt.

Recordare abra am yſaac ⁊c. Pa tres qui diligunt᷑ indu cit ꝓ filijs q̄ offendunt nec merētur audiri: q̄ bona ſanctoꝝ patꝝ ſe pe ſubueniūt filijs.

¶ Iratuſqꝫ valde Aug. Iratus moyſes tabulas teſtimonij di gito dei ſcriptas fregiſ ſe videt᷑. Magno tamē myſterio figurata ē ite ratio teſtamēti· q̄ vet⁹ fuerat abolendū· ⁊ no uum cōſtituendū. No tandū ſane q̄nta pro populo ad deū ſuppli catione laborauerit q̄ tam ſeuer⁹ in vindicā do fuit.

¶ Augu. Queritur cur tabule quas dñs ſcripſit ⁊ fecit cōfracte fuerint. Que vero ma nu hoīs dolate fuerūt ꝑdurauerunt. Sed in hoc ſignificat᷑ q̄ deus primū hominē ratione ⁊ ingenio decorauit. Cor ſapiēs ⁊ intelligēs dedit vt ſine difficul tate ⁊ errore ſcire ⁊ im plere poſſet. Hoc ergo faciēdo quaſi tabulas quaſdā ſcripſit ⁊ dola uit: ſed eas homo con fregit cū dyabolo acquieuit· ⁊ ſe illa gratia indignum reddidit. Iubet᷑ ergo iterū tabulas dolare· i· latitudinē cordis ꝑparare ad ſuſcipienda mandata dei· ⁊ q̄ liberꝫ arbitriū ita violauit· vt iā ſine dei gratia bonū ꝑ ſe agere non poſſit: enitatur laborare ad virtutes. adā enī in delicijs victus fuit. Iob in ſterquilinio dyabolum vicit.

¶ Et arripiēs vitulum ⁊c. Iſi. Dyaboli corp⁹ ſignificatur in vitulo id eſt· homines in omib⁹ gentib⁹: quib⁹ ad hec ſacrilegia caput· i· auctor eſt dyabolus. Aure⁹ vitul⁹· q̄ vident᷑ ydolatrie ritus inſtructi a ſapientib⁹· de quib⁹ dicit᷑: Dicentes ſe eſſe ſapiētes ſtulti facti ſunt· ⁊ mutauerūt gloriā in corruptibilis dei in ſimilitudinē imaginis· c· ⁊c. ⁊ hac ſapiētia iſte vitulus aure⁹ quali ſolebant etiā egiptioꝝ ſapientes adorare figmenta. In vitulo ergo ſignificatū eſt oīne dyaboli corpus· i· omīs ſocietas gentiliū ydolatrie deditoꝝ· hanc ſacrilegam ſocietatem xp̄s combuſſit igne de quo ait: Ignē veni mittere in terrā ⁊c. Et alibi· Nō eſt qui ſe abſcōdat a calore ei⁹· dum

Multiplicabo ſemen veſtruꝫ ſicut ſtellas celi· ⁊ vniuerſam terrā hāc de qua locutus ſum dabo ſemini

ſ Significatū ei⁹

veſtro: ⁊ poſſidebitis eam ſemper

Placatuſqꝫ factus eſt dominus:

ſ afflictionem.

ne faceret malum qđ locutus fue rat aduerſus populum ſuum. Et

† ſ ad regendū populū ⁊ corrigendū. ‡ ſ cōtem

†reuerſus eſt moyſes ‡de mōte por

plationis † ſ ope. ſ alias in manu ſua.

tans duas tabulas teſtimonij †ma nu dei ſcriptas ex vtraqꝫ parte: ⁊ fa

ſ precepta diuina.

ctas ope domini. Scriptura quo qꝫ dei erat ſculpta in tabulis. Au diens aūt ioſue tumultum populi vociferantis dixit ad moyſen: Ulu latus pugne audit᷑ in caſtris. Qui

ſ contra dyabo

reſpondit: Nō eſt clamor adhortā

lum vel peccatū. † ſ que moneat vicia fugere ſe cundū illud· fugite fornicationem.

tium ad pugnā· neqꝫ† vociferatio compellentiū ad fugam: ſed vocez

ſ ante ydola.

cantantium ego audio. Cumqꝫ ap propinquaſſet ad caſtra· vidit vi

ſ ludentiū ⁊ canentiū.

tulum et choros: Iratuſqꝫ valde proiecit tabulas de manu ſua· ⁊ cō

ſ q̄ iudicauit indignos quibus legerentur prece

fregit eas ad radicem montis. Et

pta dei. ſ corpus diaboli· i· idolatras.

arripiens vitulum quem fecerant

ſ igne zeli ⁊ ſpūſſancti. ſ acie verbi dei vel mal leo.

cōbuſſit· ⁊ ꝯtriuit vſqꝫ ad puluerē

in eũ credũt gentes·igne virtutis ei⁹ dyabolica forma ſoluit. deinde corpuſ
cõminuit·i·ab illa male cõſpirationis collatione diſcuſſum·verbo veritatis
humiliat·ꝛ cõminutũ in aquã mittit·vt eos iſraelitę·i·euangelij ꝑdicatores
ex baptiſmo i ſua mẽbra·i·dominicũ corp⁹ trãſferant. Vñ petro dicit: Ma
cta ꝛ manduca·cũ ſimiliter dici potuit cõcide ꝛ bibe·ita vitul⁹ p ignẽ zeli et
aciẽ vbi·ꝛ aq̃ bapti̇̃ni
ab eis potius quos ab
ſorbere conabat·abſor
ptus eſt.

¶Et dedit ex eo.
Tradũt hebrei ꝙ filij
iſrael bibentes aquam
vituli puluere infectã
q̃ cõmiſerãt ydolatriã
in barbis puluerẽ au
ri ꝑferebãt: quo ſigno
rei, vel imunes ſceleris
apparebãt·ꝛ rei interfi
ciebantur.

¶Et dederũt mi
chi ꝛc. Aug. Cõpen
dioſe locut⁹ eſt·nõ di
cens ꝙ ipe formauerit
vt exiret vitul⁹ fuſilis
an excuſationis cauſa
timẽdo mentit⁹ eſt. tã
q̃ in ignẽ pitu ꝛ aurũ
piecerit. at ipſo non id
agẽte forma vituli exi
erit·qꝺ ideo nõ eſt cre
dendũ·quia nec latere
moyſen poſſet ver eũ
q̃ de⁹ loquebat·ꝛ fra
trem de mendacio nõ
redarguit.

Spoliauerat eni
ꝛc. Notandũ ꝙ illud
totũ malum qꝺ pplꝰ fe
cit·ipi aaron tribuit:
qꝛ ꝯſenſit ad faciendũ
qꝺ male petiũat. Ma
gis eñ dictũ eſt nuda
nit eos aaron: qꝛ ceſſit
eis: q̃ nudauerunt ſe
ipſi qui tñ malũ flagi
tauerunt.

¶Ornamẽtis quibuſ
fabricatũ fuerat ydolũ
vel malã voluntatem
pri⁹ latentẽ oſtẽderat
vel auxiliũ ꝛ ꝓtectõem
dei prodiderat.

¶Ponat vir gla
diũ ſuũ ꝛc. Grego.
Gladiũ ſup femur po
nere eſt ꝑdicatõis ſtu
dium voluptatibꝫ car
nis anteferre: vt cũ ſã
cta quis ſtudet dicere:
curet neceſſe eſt ſugge
ſtiones edomare. De
porta vſq; ad portã ire
eſt a vicio vſq; ad vi
cium p qꝺ ad mentem
culpa ingreditur·incre
pando diſcurrere. Per mediũ vero caſtroꝝ trãſire eſt tanta ęqualitate in
tra eccleſiã viuere: vt q̃ delinquentium culpas redarguit·in nulliuſ reſideat
fauore. Unde ſubditur: occidat vir fratrẽ ſuũ ꝛ amicũ ꝛ proximũ. Hos in
terficit: qui cũ punienda inuenit ab increpatõis gladio: nec eis quos per co
gnationẽ carniſ diligit parcit. Si ergo ille dei dicit: qui ad feriẽda vicia ze
lo diuini amoris excitat: ꝑfecto eſſe ſe dei negat·qui q̃ntum ſufficit vitã car
nalium increpare recuſat.

¶Fecerũtq; ſibi deos ꝛc. Aug. Plurale pro ſingulari poſuit·ſicut

ſ baptiſmi.
quem ſparſit in aquam: ꝛ dedit ex
† ſ vt colere erubeſcerent quẽ in ſeceſſum mitti vi
derent. ‡ ſ euãgelii predicatoribus.
†eo potũ ‡filijs iſrael. Dixitq; moy
ſes ad aaron: Quid tibi fecit hic
populus·vt induceres ſuper eum
peccatum maximũ: Cui ille reſpõ
dit: Ne indignetur dominus me⁹
Tu eñ noſti populum iſtũ: ꝙ pro
nus ſit ad malum. Dixerũt michi:
Fac nobis deos qui ꝑcedant noſ·
huic eñ moyſi qui nos eduxit de
terra ęgipti neſcimus quid accide
rit. Quibus ego dixi: Quis vr̃m
habet aurũ: Tulerũt ꝛ dederunt
michi·ꝛ proieci illud in ignẽ: egreſ
ſ Compendioſe locutus eſt.
ſuſq; hic ẽ vitul⁹. Uidẽs ergo moy
ſes populũ ꝙ nudatus eſſet. Spo
ſ·i·propter.
liauerat eñ eum aaron in ignomi
niam ſordis·ꝛ inter hoſtes nudũ
ſ Seueritate iuſticie.
cõſtituerat: ꝛ ſtans in porta caſtro
rum ait: Si quis eſt domini iun
gatur mecum. Congregatiq; ſunt
ad eum omẽs filij leui. Quib⁹ ait:

Hec dicit dominus deus iſrael:
ſ fortis ſtrenu⁹. ſ predicatõis. ſ voluptates car
Ponat vir gladiũ ſup femur ſuũ
nis. † ſ increpando diſcurrite ‡ ſ de vicio vſq;
ad vicium p qꝺ culpa intrat ad mentem.
†Ite ꝛ redite dꝫ ‡porta vſq; ad por
† ſ equaliter vt nulli parcãt ‡ ſ eccleſie ‡ ſ in
tam †per medium ‡caſtroꝝ: ꝛ ‡occi
crepationis gladio· nec eis quos p cognationẽ di
ligit parcat.
dat vnuſquiſq; fratrẽ ꝛ amicum et
proximum ſuum. Feceruntq; filij

ibi: Hi ſunt dij tui iſrael·q·t·e·d·t·ęgi· Sꝫ h̃ locutio nõ repit niſi, vbi etiã
de pluribꝫ dici vel intelligi poteſt·nõ eñ qꝛ vitul⁹ vn⁹ erat·ideo plures fie
ri nõ poterãt·aut ideo cũ multis ydolis ſimilis fuerat·hac locutione dictũ
eſt·latrones inſultaſſe dño: cũ vnũ hoc feciſſe ſcriptura teſtetur·ſed nõ ſol⁹
fuerat latro. Quin etiã cũ iſta locutio fit p ꝓpria noĩa (qualiter eã in diuiſ
ſcripturis nõduꝫ factã
cõperimus) pluref illic
intelliguntur ſicut phe
dras ꝛ medeas quidã
dixerũt·cũ fuerit vna
phedra ꝛ vna medea·
ſed phedras ꝛ medeas
appellauerũt omnes ſi
miles phedrę ꝛ medeę
Ita nõ ſine cauſa·nec
paſſim ſicut ab imperi
tis vicioſe fit: ſed certo
modo certiſq; regulis
iſte locutiones interpo
nuntur.

¶Aut dimitte eis
ꝛc. Aug. Secur⁹ qui
dem hoc dixit·vt a cõ
ſequẽtibꝫ ratiocinatio
cõcludatur·i·vt qꝛ de
us moyſen nõ deleret
de libro ſuo·pplo pec
catum illud remitteret
Aduertendũ vo q̃tũ
malũ i peccato ꝓſpexit
moyſes·qꝺ tanta cęde
credidit expiandũ·qui
eos ſic diligebat: vt ꝓ
eis illa verba deo fun
deret.

¶Quẽ fecit aaron
Aug. Querit cũ ſupe
rius populum nudaſſe
dictuſ ſit aaron·cur in
ipſo nõ eſt vindicatũ
neq; cũ moyſes interfi
ci omẽ qꝺ occuriſſet ar
matis a porta vſq; ad
portã·neq; poſtea cũ
ꝑcuſſit dñs populum
ꝓpter facturam vituli
quẽ fecit aaron·nec di
ctum eſt quẽ fecerũt·ſꝫ
quem fecit aaron·ꝛ tñ
non eſt ꝑcuſſus aaron
Quid etiã illud qꝺ de
ſacerdotio ei⁹ ante pec
catũ ꝑcipiebat de⁹ im
pletũ eſt·ſed iuſſit illũ
ꝛ filios ablui·ꝛ ſic or
dinati ſunt i ſacerdoti
o. Ita nouit ille cui p
cat vſq; ad cõmutati
onem in melius: ꝛ cui
parcat ad temp⁹ q̃uis
eũ ꝑſcierit in meli⁹ nõ
mutari·ꝛ cui ñ parcat
vt mutetur in meli⁹·ꝛ
cui non parcat vt nec
mutationẽ ei⁹ expectet
Inſcrutabilia eñ ſunt iudicia eius ꝛ inueſtigabiles vię illius.

¶Uade ꝛ aſcende de loco iſto·t·et·p·t·ꝛc. Aug. De⁹ iratus vi
detur dicere tu ꝛ populus tuus quẽ eduxiſti. alioquin dixiſſet tu ꝛ populus
me⁹ quẽ eduxi·ſed qñ ydolũ popoſcerũt ita locuti ſunt. Moyſes hic homo
qui eduxit nos de terra ęgipti ꝛc. liberationẽ ſuã in hoĩe conſtituendo·hoc
eis replicatur cũ dicitur: tu ꝛ popul⁹ tuus quẽ eduxiſti de terra ęgipti·qꝺ il
lis crimen eſt: nõ moyſi. Uolebat eñ moyſes vt in dño ſpem ponerent: ꝛ in
eius miſericordia ſe ab illa ſeruitute liberatos crederẽt·ꝛ cuius tñ inerat tm̃

leui iuxta ſermonem moyſi: cecide
† ſ hoc numero triplicẽ formã indicat peccatorũ
runtq; in die illo quaſi †viginti tria
Omne eñ peccatũ aut facto aut verbo aut cogita
tione cõmittitur.
milia hominũ. Et ait moyſes: Con
ſecraſtis manus veſtras hodie do
ſ nec proximis·ſ·parcendo.
mino vnuſq̃ſq; in filio ꝛ fratre ſuo
vt detur vobis benedictio. Facto
aũt die altero locutus eſt moyſes
ad populum: Peccaſtis peccatũ
maximũ. Aſcendã ad deũ: ſi quo
modo quiuero eũ deprecari pro
ſ qꝺ tantũ eſt.
ſcelere iſto. Reuerſuſq; ad domi
nũ ait: Obſecro. Peccauit popu
lus iſte peccatum maximũ: fecerũt
† ſ Securus quidẽ hoc dicit qꝛ nõ delebitur.
q; ſibi deos aureos. †Aut dimitte
eis hanc noxam: aut ſi nõ facis de
le me de libro tuo quem ſcripſiſti.
† ſ quaſi te nõ delebo qꝛ nõ peccaſti.
Cui reſpondit dñs: †Qui peccaue
ſ vel michi.
rit in me delebo eum de libro meo
Tu aũt vade ꝛ duc populũ iſtum
quo locutus ſum tibi. Angel⁹ me⁹
† ſ romane captiuitatis·vel generalis iudicii.
ꝑcedet te. Ego aũt in die †vltionis
ſ Non tamen
viſitabo hoc peccatũ eoꝝ. Percuſ
aaron ꝑcuſſus eſt·parcitur ei vt i meli⁹ cõmutet.
ſit ergo dominus populum ꝓ rea
tu vituli quẽ fecit aaron.

C XXXIII.

Locutuſq; eſt
dominus ad moyſen di
cens: Uade ꝛ aſcende de loco iſto
† ſ nõ me⁹ ‡ ſ nõ ego. ſ ſicut ſupradictũ eſt·
tu ꝛ populus †tuus ‡ quẽ eduxiſti

meritū ꝑ dei gratiā vt ei diceret: Sine me vt iraſcar cōtra eoſ. Nō ſi iubentis ſit cū ait: ſine me· aut quaſi petentis· vtrūqꝫ videt̄ abſurdū. Nā ſi de⁹ iubebat: famul⁹ inobedienter nō parebat· ⁊ deū hoc a ſeruo ꝓ beneficio petere nō decebat· q̄ poterat eos etiā ipſo nolente cōterere. Significat ḡ his ꝟbis deuſ plurimū prodeſſe apud ſe illi populo: ſic ab illo diligi: quem ſic dn̄s diligebat· vt eo mō admoneremur cuꝫ merita nr̄a grauāt ne diligamur a deo· releuari nos apd̄ eū illoꝝ meritis poſſe q̄s vere diligit. Nā cū a deo dicit̄ homini: Sine me ⁊ cōterā eos· hͦ eſt ꝯtererez eos niſi diligerent̄ a te. Quaſi noli eoſ diligere· ⁊ ꝯterā eos· qꝛ ne id faciā dilectio tua intercedit. Obſeruandū eſt dn̄o dicēti. Noli eos diligere· ſi hͦ intēdo dixiſſet· ⁊ non potius admonēdo ⁊ exprimendo q̄d illū ab eoꝝ ſupplicio reuocaret· nec tamē etiā illo intercedēte· ſine flagello diſcipline ꝑplm dereliquit· neſcio enī quō vt ſic eos diligeret ipſe moyſes deus eos occulti⁹ diligebat q̄ manifeſta voce terrebat.

¶ Vade ⁊ aſcēde. ⁊c. Au. Cōtinuo tāqꝫ ad ipſm moyſen· adhuc loquat̄ tāqꝫ occulta conuerſione q̄ grece apoſtrophe dicit̄· ait ad populū: Mittā angelū meū an̄ te ⁊c. Magna ⁊ mira ſacramēti ꝓfunditas tanqꝫ maiorē miſericordiā poſſet angl̄s hr̄e: qꝫ dn̄s q̄ ꝑplo dure ceruicis parceret· et tn̄ ꝑ angelū ſe quodāmodo abſente q̄ nuſqꝫ abeſſe ꝑt implere ſe dicit· qd̄ pribꝫ eoꝝ iurauit· tāqꝫ ⁊ hic oſtēdēs ſe hͦ facere qꝛ pribꝫ ꝓmiſit· nō ꝙ iſti eſſent digni. Quid ḡ ſignificat niſi forte ideo ſe nō eſſe cū eis· q̄ dure ceruicis ſunt· qꝛ n̄ eū ꝓpiciū ⁊ ſalubrē niſi hūilitas ⁊ pietas capit. Eſſe aūt deū cū dure ceruicis hoibꝫ· nihil eſt aliud q̄ꝫ vindicando adeſſe atqꝫ puniēdo. Vn̄: auerte faciē tuā a pc̄tis meis: qꝛ ſi auertit euertit. Sicut enī fluit cera a facie ignis· ſic ꝑeant peccatores a facie dn̄i.

ſhic oſtendit ſe pro patribus hoc facere· nō qꝛ illi ſunt digni.

de terra egipti in terrā quā †iuraui abraam yſaac ⁊ iacob dicens: Semini tuo dabo eā: ⁊ mittaz precurſorem tui †angelū vt eijciaz chananeum ⁊ amorreum ethꝫum ⁊ pherezeum ⁊ eueum ⁊ iebuſeum· ⁊ intres in terrā fluentem lacte ⁊ melle. Nō enī aſcendam tecum· quia populus dure ceruicis eſt: ne forte diſperdam te in via. Audiens populus ſermonē hunc peſſimū: luxit· ⁊ nullus ex more indutus eſt cultu ſuo. Dixitqꝫ dn̄s ad moyſen: Loquere filijs iſrael popul⁹ dure ceruicis es· ſemel aſcendaz in medio tui: ⁊ delebo te. Jam nūc depone †ornatum tuū: vt ⁑ ſciam quid faciam tibi. Depoſuerunt ergo filij iſrael ornatum ſuū a monte oreb. Moyſeſqꝫ quoqꝫ tollens tabernaculum tetendit extra caſtra procul: vocauitqꝫ nomen eius tabernaculū federis. Et omīs populus qui habebat queſtionem aliquā: egrediebatur ad tabernaculuz federis extra caſtra. Cunqꝫ egrederetur moyſes

† ſ quē chriſtū poſſum⁹ intelligere qui eſt angel⁹ magni cōſilij· qui preſentia carnis humanū genus viſitauit· ⁊ peccata dimiſit.

ſ eccleſiā ſimplici ⁊ pfecta doctrina abundantē.

ſ qꝛ indigni gratia mea ⁊ preſentie mee conſolatione.

ſ populū tuū.

ſ meſtiſſimū. ſ qꝛ deū offenderat ſ vt habitu quoqꝫ penitētiā demōſtraret. ſ miſert⁹ eſt delicti ſui.

ſ miſertus· ſ· lugentibus.

ſ indomite ſupbie.

ſ babiloniā captiuitatē vel romanam· vel vltimi iudicij vindictā minatur.

† ſ manifeſtā dei preſentiā· qua illi populo ꝑ angelū apparebat· vel qd̄ infra caſtra erat in medio eoꝝ quo orationis cōſulendi gratia cōſuebat populus. ⁑ ſ· i· ſcire faciā te q̄ꝫtū mali perpetraueris· quo mea preſentia ⁊ angelica viſitatione priuaris. Nam ab illo die nō ita manifeſte apparuit deus illi populo.

ſ predicator alta loquēdo.

¶ Mittam angelum. Aug. De⁹ cū iuſtis eſt viſitādo· miſerendo· et cōfortādo· cū impijs ꝟo vlciſcēdo ⁊ puniēdo. Et eſt ſenſus cū his nō poſſuz eſſe ꝓpter te vt vindicem ⁊ puniā: nec ꝓpter eos vt viſitem ⁊ confortem· mittam angelum meum ſaltem.

¶ Tollēs tabernaculū ⁊c. Hoc ꝑ pleplim accipiendū ſi de illo tabernaculo accipit̄ qd̄ moyſi in mōte mōſtratū eſt· ⁊ fabricatū ꝑcipiēte dn̄o a beſelel ⁊ ooliab. Vel aliͦd tabnaculū fuit ad qd̄ iā ꝯueniebāt ad iudicandū.

¶ Cunqꝫ egrederet̄ ⁊c. Greg. Hebre⁹ ꝑpl̄s de egiptiaca ſeruitute liberat⁹ cū loquēte deo colūnā nubis cerneret· vnuſqſqꝫ in tabnaculi ſui forib⁹ ſtabat ⁊ adora. Vn̄ dr̄. Cūqꝫ egrederet̄· m· a· t· ſ· v· p· ⁊· ſ· v· i· o· t· ſ. Quid eſt enī ꝑplm columnā nubis aſpicere· ⁊ in· t· ſui foribꝫ ſtare ⁊ adorare: niſi qꝛ cū mēs hūana illa ſupiora ⁊ celeſtia vtcūqꝫ in enigmate aſpicit: iā clauſtra corporeꝫ habitatōis ꝑ ſblevatā cogitationez exit· ⁊ illū humilit̄ adorat· cuius ſi ſbam videre nō valet: iā tn̄ ei⁹ potētiā ꝑ illuminatōꝫ ſpūſ mirat̄. Et cū moyſes tabnaculū ingreditur· ei⁹ terga ꝑpl̄s aſpicit· ⁊ ī papilionū ſuoꝝ hoſtio ꝯſiſtit· qꝛ ꝑdicator cū alta de deo loq̇tur: ſupne habitatōis iā vtcūqꝫ tabnaculuz ingredit̄: cui⁹ ꝑdicationis officiū ⁊ virtutē ſi īfirmi plene pēſare nō poſſūt: tn̄ velut terga aſpiciūt: qꝛ poſtrema q̄ valēt ꝑ intellectū ſecūtur. Et ī ipis minimis q̄ cape ſufficiūt· iā ō ſuiſ papilionibꝫ q̄ exeūt ⁊ ī hoſtijſ ſtāt· qꝛ habitacula carnis relinq̄re· ⁊ ad illa eterne vite gaudia q̄ audiunt progredi conantur.

† ſ Superne habitatōis. ⁑ ſ voluntate.

ad †tabernaculū· ⁑ ſurgebat vniuerſa plebſ· ⁊ ſtabat vnuſqſqꝫ ī hoſtio †papilionis ſui: ⁑ Aſpiciebātqꝫ tergum moyſi donec ingrederet̄ tentorium. Jngreſſo aūt illo tabernaculum federis· deſcēdebat colūna nubis ⁊ ſtabat ad hoſtium: loquebaturqꝫ dominus cū moyſe cernētibus vniuerſis ꝙ columna nubiſ ſtaret ante hoſtium tabernaculi. Stabantqꝫ ipſi ⁊ adorabant per fores tabernaculorum ſuoꝝ. Loquebatur autez dominus ad moyſen facie ad faciez: ſicut loqui ſolet homo ad amicum ſuum. Cunqꝫ ille reuerteret̄ in caſtra: miniſter ei⁹ ioſue filiuſ nun puer †nō recedebat de tabernaculo. Dixit aūt moyſes ad dominum: Precipis vt educā populum iſtum· ⁊ non indicas michi quez miſſurus ſis mecum: preſertim cum dixeris: Noui te ex nomine· ⁊ inueniſti gratiā coraz me. Si ergo inueni gratiā in cōſpectu tuo· oſtende michi faciem tuaz: vt ſciam te ⁊ inueniam gratiam ante

ſ in egreſſu· i· corporee habitationis. † ſ papilio eſt tentoriuz a ſimilitudine volatilis ſic dictū. ⁑ ſ ſequentes ſcꝫ per intellectum poſtrema que poſſunt.

ſ alias reſpiciebant

ſ celeſtis habitationis.

ſ illuminatio ſpūſſancti

ſ qꝛ cōſpicit popul⁹ celeſtia vtcūqꝫ in enigmate.

ſ manifeſta viſione.

† ſ chriſt⁹ cū eccleſia ſua eſt vſqꝫ ad cōſummationem ſeculi· ⁊ ſemꝑ ꝓnunciabatur in lege quāuis occulti⁹. ſ qꝛ ſi ad neceſſaria corpis ſecedebat ſtatim redibat.

ſ non qd̄ remaneret in tabernaculo· ſed in quolibet loco atrij ſibi conſtituto.

ſ approbaui.

Aſpiciebāt ergo tergum ⁊c. Strab. Moyſes tenet figurā legis. Moyſi ḡ tergū ꝑpl̄s iudaic⁹ aſpiciebat qꝛ nichil myſticū· nich ſpūale ī lege voluit intelligere. Sꝫ ſuperficiē tm̄ littere. Jdeo ei⁹ facies abſcōdita erat· i· vera ⁊ mera cognitio. Jngreſſo illo tabernaculū deſcēdebat colūna nubis ⁊ ſtabat ad hoſtiū. Alia trāſlatio dicit ꝙ moyſi volente ingredi tabnaculū opponebat ſe nubes: ante ⁊ ꝓhibebat eū. Hic āt dicitur ꝙ illo ingreſſo loq̄batur nubes ante hoſtiū cū eo. Sciendū ergo ꝙ aliquam partē īgrediebatur· atriū· ſ· ⁊ tunc anteqꝫ intraret in tabnaculū opponebat ſe nubes. hoc ergo loco ſignificat eos qui min⁹ ſunt ꝑfecti ſcientia ⁊ ope· nec valēt intima ſcripturaꝝ penetrare. Alibi aūt quādo mediū nebule ingreſſus eſt· ꝑfectorum figurā tenuit ſcilicet q̄ myſticorū ſenſuū arcana inueſtigant.

¶ Loquebatur autē do· f· ⁊c. Secundū opinionem populi loquitur ſcriptura· ꝙ putabāt moyſen ore ad os loqui cū deo· cū ꝑ ſubiectā creaturā · i· ꝑ angelū ⁊ nubem ei loqueretur ⁊ appareret. Nā ei⁹ ſubſtantiā nec hoim nec angeloꝝ ſicut eſt quiſqꝫ videre potuit. Vn̄: Regi aūt ſeculoꝝ immortali inuiſibili ⁊c. Et alibi. Lucem habitat inacceſſibilem.

¶ Si ergo inueni gratiā ⁊c. Aug. His verbis oſtēdit moyſes ꝙ nō ita videbat deū familiari cōſpectu vt deſiderabat: qꝛ omēs ille viſiones dei q̄ mortaliū ꝑhibebantur aſpectibꝫ· ⁊ ex quibꝫ fiebat ſon⁹ q̄ mortaliſ attingeret̄

audiꝰ ſic exhibebant· aſſumpta ſicut deꝰ volebat ſpecie quā volebat: vt nō in eis ipſa nullo ſenſu corporis ſentiret diuina natura· q̄ inuiſibilis vbiq̄ʒ tota eſt· ⁊ nullo cōtinet loco: ⁊ qꝛ in duobꝫ p̄ceptis dilectōis·ſ· dei ⁊ ꝓximi tota lex pendet· ideo moyſes in vtroq̄ʒ ſuū deſideriū demonſtrabat· in dilectione·ſ· dei vbi ait: Si inueni gratiā in cōſpectu tuo· oſtēde michi te ipm̄ ꝛc. In dilectōe aūt proximi vbi ait: ⁊ vt ſciā qꝛ populꝰ tuꝰ eſt gens hec ꝛc.

¶ Premiſſum eſt inueniſti gratiā in cōſpectu meo· iterū poſtulat vt gratiā inueniat. Sanctis em̄ nō ſufficit vna gratia Eſt em̄ gratia q̄ preuenit· vt deū cognoſcāt ⁊ diligāt: Eſt q̄ ſequitur vt ſe mundos ⁊ inuiolatos cuſtodiāt ⁊ proficiant.

¶ Et te ipſum noui ꝛc. Aug. Om̄s ſcio te pre oībꝫ ꝛc. Nunq̄d deꝰ plꝰ aliqua ſcit ⁊ aliqua minus: an ſcđm q̄ in euāgelio dicitur q̄bus dā nō noui vos: ſcđm aliam deus ſcientiā q̄ deus dicitur ſcire q̄ illi placēt: neſcire q̄ diſplicent: nō qꝛ ignorat ea: ſꝫ qꝛ non approbat: Sic ars recte dicitur neſcire vicia cū improbet· ⁊ p̄ oībꝫ moyſen deus ſciebat· qꝛ deo p̄ omibus placebat. Notandū eſt q̄ ipſe moyſes priꝰ dixerat deo dixiſti michi. Scio te p̄ omibus qđ illi deꝰ poſtea q̄ſ ſꝫ ipſe dixit legitur dixiſſe.

oculos tuos. Reſpice populū tuū gentem hāc. Dixitq̄ʒ dominus Fa- ſ vitam eternā. cies mea p̄cedet te: ⁊ requiem tibi dabo. Et ait moyſes: Si nō tu ipſe precedas: ne educas nos de loco iſto. In quo em̄ ſcire poterimꝰ ego ⁊ populꝰ tuꝰ inueniſſe nos gratiaʒ in cōſpectu tuo· niſi ambulaueris nobiſcū: vt glorificemur ab oībus populis qui habitant ſuper terram. Dixit aūt dn̄s ad moyſen: Et verbum iſtud qđ locutus es faciam. Inueniſti em̄ grām coram me: ⁊ te

Ante aūt nō legitur: vt intelligamꝰ nō om̄ia eſſe ſcripta q̄ cū illo deus locutꝰ eſt· ſꝫ diligentiꝰ requirendū eſt in prioribꝫ ſcripture ꝑtibꝫ an vere ſit ita.

¶ Ego oſtendam. Cū dixiſſet moyſes ad dn̄m oſtende michi gloriam tuam· Reſpondit: Ego tranſibo ante te in gloria mea ꝛc. Cum paulo ante dixiſſet ipſe· antecedam te: ⁊ requiem tibi dabo· qđ moyſes videtur ſic accepiſſe antecedam te tanq̄ʒ nō populo in itinere p̄ſens futurus eſſet. ⁊ ideo ait Si nō tu ipſe veneris nobiſcū: ne me educas hinc ꝛc. Deꝰ aūt neq̄ʒ ſꝫ ei negauit· dicēs: ⁊ hoc tibi verbū qđ dixiſti faciā. Quomodo ergo cū dixiſſet ei moyſes· oſtende michi gloriā tuā: item tanq̄ʒ p̄ceſſurꝰ ⁊ nō ſimul cū eis futurus videtur dicere. Ego trāſibo ante te: niſi qꝛ hoc aliud eſt. Ille em̄ intelligitur dicere· trāſibo ante te de quo dicitur. Cū em̄ veniſſet hora q̄ trāſiret ihēſus de hoc mundo ad patrē ꝛc. Qui tranſitus paſcha dicitur· ipſe ante om̄s ſanctos tranſit ad patrē de hoc ſeculo parare manſiones· quas dabit eis in reſurrectione mortuoꝝ· qꝛ trāſiturꝰ ante om̄es primo genitus factus eſt a mortuis. Gratiā vero ſuā valde cōmendat cū dicit: ⁊ vocabo nomīe domini in cōſpectu tuo tanq̄ʒ in cōſpectu populi iſrael. Moyſes cū hec audiret ꝑ ſe ſignificabat. In cōſpectu em̄ illius gentis vbiq̄ʒ diſperſe vocatur dominus xp̄s in omnibꝫ gentibꝫ.

¶ Vocabo. Aug. Vocabo aūt dixit· nō vocabor· actiuū verbum ꝓ paſſiuo ponens: genere locutionis inuſitato in quo forte ſignificare voluit ſe ipſum hoc facere· i· gratia ſua fieri vt vocetur dominus in oībus gentibꝫ.

¶ Et miſerebor ꝛc. Aug. Qꝛ addidit: Et miſerebor cui miſertus ero: ⁊ miſericordiā p̄ſtabo cui miſericordiā p̄ſtitero: Expreſſius oſtēdit vocationē qua vocauit nos in regnū ſuum ⁊ gloriam ſuam· nō pro meritis noſtris: ſed pro miſericordia ſua· quoniā em̄ ſe gentes introducturū pollicebatur dicens: vocabo nomine domini in conſpectu tuo: cōmendat hec ſe miſericorditer facere. Unde dico em̄ chriſtum ihēſum miniſtrū fuiſſe circūciſionis ꝓpter veritatem dei· a· c· p· p· g· a· ſ· ꝛc. hoc ergo p̄dictū eſt. Miſerebor cui miſertꝰ ero ꝛc. Quibꝫ verbis ꝓhibuit hominem velut de ꝓpriarum virtutum meritis gloriari· vt qui gloriatur in domino glorietur. Non em̄ ait miſerebor talibꝫ vel talibꝫ· ſed cui miſericors fuero· vt neminē p̄cedentibꝫ opibus vel meritis miſericordiā tante vocationis meruiſſe demonſtret· etem̄ chriſtꝰ pro impijs mortuꝰ eſt. Sed vtrū hoc idem repetere voluerit cū addidit· miſericordiaʒ p̄ſtabo cui miſericordiaʒ p̄ſtitero· vel ſicut alij interp̄tati ſunt· cui miſericors fuero· an aliquid interſit neſcio· poteſt em̄ iſta repetitione firmitatem miſericordie ſue deꝰ monſtrare· ſicut dicitur· amen amen· ⁊ fiat fiat· ⁊ repetitio ſom

nij pharaoniſ pluraq̄ʒ ſimilia· aut in vtriſq̄ʒ populis gentibus ⁊ hebreis· ſic deus prenunciauit miſericordiā ſe eſſe facturum.

¶ Nō poteris videre ꝛc. Aug. Poſt miſericordie ſue cōmendationem reſpondet ad hoc qđ ei dictū fuerat: oſtende michi gloriā tuā· vel oſtēde michi te ipſum. Nō poteris inquit videre faciē meā· Nō em̄ videbit homo faciem meā: ⁊ viuet· oſtendens huic vite corruptibilis carnis deum ſicuti eſt apparere nō poſſe· i· ſicuti eſt videri. In illa em̄ vita poteſt· vbi vt viuatur huic vite moriēdum eſt.

¶ Nō em̄ videbit ꝛc. Greg. Johannes quoq̄ʒ ait. deuʒ nemo vidit vnq̄ʒ. Quādiu em̄ hic mortaliter viuitur· videri ꝑ quaſdaʒ imagines deus poteſt ſed ꝑ ipſaʒ nature ſue ſpeciē non pōt. Hinc eſt q̄ moyſes q̄ cū deo facie ad faciē loquebatur ſicut loqui ſolet homo cū amico ſuo· dicit Si inueni gratiā i cōſpectu tuo oſtēde michi te ipſum manifeſte Si eni deus non eſſet cū q̄ loquebatur: oſtēde michi deū diceret: nō oſtēde te ipſuʒ. Si aūt deꝰ erat cur petebat videre quem videbat. Sed cū ſitiebat ꝑ icircumſcripte nature claritatē cernere· queʒ iā cepat per quaſdam imagies uidere. Viderunt ergo patres veteris teſtamēti deū: ⁊ tamē deū nemo vidit vnq̄ʒ. qꝛ in hac carne viuentibus videri potuit· ꝑ circūſcriptas imagines: ⁊ videri nō potuit ꝑ incircūſcriptuʒ lumen eternitatis. Sin vero quibuſdā in hac carne viuentibꝫ· ſed ineſtimabili virtute creſcentibꝫ contemplationis acumine poteſt eterni dei claritas videri. Nō tamē videbit eū homo ⁊ viuet: qꝛ qui ſapientiā q̄ deꝰ eſt, videt· huic vite funditus moritur: ne eiꝰ amore teneatur. Fuerūt aūt qui dicerent etiā in illa regione beatitudinis in claritate ſua deū ꝓſpici: ſed in natura nō videri. Sed nō eſt aliud claritas: aliud natura: ſed ipſa natura claritas ē. Ipſe aūt promittit dilectoribꝫ ſuis dicens: Qui diligit me: diligetur a patre meo: ⁊ ego diligam eū: ⁊ maniſtabo ei me ipſuʒ. Quaſi qui in veſtra natura me cernitis· reſtat vt in mea natura me videatis. Et alibi: Beato mūdo corde· quoniam ipſi deum videbunt. Hinc paulꝰ ait: Videmus nunc per ſpeculuʒ in enigmate, tunc aūt facie ad facieʒ ꝛc. Sꝫ quia petrus ait· in quē deſiderant angeli ꝓſpicere. Sūt qui nec angelos deum videre ſuſpicātur cū dominus dixit: angeli eoꝝ vident ſemper faciē patris mei· ſed angeli deum vident ⁊ videre deſiderant· ſi eni ſic videre deſiderant· vt deſiderio non ꝑfruantur: deſideriū ſine fructu anxietatem habet· ⁊ anxietas penaʒ· ſꝫ angeli ab om̄i pena alieni ſunt· qꝛ nunq̄ʒ pena ⁊ beatitudo cōueniunt. Rurſus cum eos dicimus dei viſione ſatiari· ſecundū illud: Satiabor cū apparuerit gloria tua. Conſiderandū eſt· qꝛ ſatietatem ſolet faſtidiū ſequi. Sꝫ ne ſit in deſiderio anxietas deſiderantes ſatiantur: ne antē in ſatietate faſtidium ſatiati deſiderant. ergo ſine labore· qꝛ deſideriū ſatietas comitatur ⁊ ſatiantur ſine faſtidio: qꝛ ſatietas ex deſiderio ſemꝑ accenditur.

ſ proprie ⁊ ſpecialiter placuiſti michi.
ipſum noui ex noīe. Qui ait: Oſtēde mihi gloriā tuā· Reſpōdit. Ego
† ſ requiē eternā in qua eſt om̄e bonū in viſione dei· ſicut pſalmiſta ait· Satiabor cū appa· glīa tua
·|· ſ ꝑ predicatores ⁊ apoſtolos meos inuocabor
oſtēdā † omne bonū tibi· ⁊ ·|· vocabo
† ſ filij mei cuiꝰ incarnatoꝝ predicabūt † ſ o plebs iudaica. ·|· ſ gratuita ⁊ ſpontanea eſt oībus dei miſericordia· cū eniʒ miſeretur gratia eſt· cū indurari ꝑmittit iuſtū iudiciū eſt· q̄uis occultum.
noīe † dn̄i corā † te· ⁊ ·|· miſerebor cui voluero: ⁊ clemens ero in quē mihi placuerit. Rurſumq̄ʒ ait: Nō
ſ ipſam vim diuine eſſentie
poteris videre faciē meā. Nō eniʒ
† ſ ꝑ incircūſcriptā eſſentiā ·|· ſ mortali carne
† videbit me ·|· homo: ⁊ viuet. Et ite
† ſ eccleſia. ·|· ſ qꝛ ex ſola catholica eccleſia veritas cōſpicitur· apđ ſe dicit eſſe locū de quo videatur
rum: Ecce inquit † locꝰ eſt ·|· apđ me
ſ firmiter ſ me ipſum· ſ· ſ de mundo ad patrem.
⁊ ſtabis ſupra petrā. Cūq̄ʒ trāſibit

¶ Ecce inquit locus ꝛc. Aug. Itē Interpoſito articulo dicente ſcriptura ⁊ ait dominus: ſequitur. Ecce locꝰ penes me. Quis locꝰ eſt qui nō penes deum eſt· qui nuſq̄ʒ abeſt: ſed eccleſiā ſignificans tanq̄ʒ templum ſuum cōmendans. Et ſtabit inquit ſupra petrā. Quia ſupra hanc petrā ait dominus edificabo eccleſiā meā· ſtatim vt tranſiet gloria mea· ſtabis· ſ· ſupra petram· qꝛ poſt tranſitum xp̄i· i· paſſionē ⁊ reſurrectionē ſtetit populus fidelis ſupra petram.

¶ Greg. Eſt locus apud me ꝛc. Locus eccleſia· petra dominus. Moyſes iudaica plebs· q̄ domino p̄dicante in terra nō credidit. Ipſa ergo in petra ſtetit terga domini tranſeuntis aſpiciens· qꝛ ſcilicet poſt paſſionē· aſcenſionemq̄ʒ domini intra eccleſiam deducta per fidem· xp̄m ꝑcipere meruit· ⁊ cuius preſentiā nō videt eiꝰ poſteria cognouit.

¶ Grego. Eſt locus apud me ꝛc. Eccleſia· ſ· de qua ſola veritas cōſpicitur

ſacrificium accipitur:
ſola pro errantibus in
tercedit. Unde de ag
ni hoſtia p̄cipitur. In
vna domo comedite.
nec efferetis de carnib⁹
ei⁹ foras. qꝛ in vna ca
tholica eccleſia vera ho
ſtia redemptoris imo
lat̄: nec canib⁹ ſanctū
dat̄. Sola eſt in qua
opus bonū fructuoſe
agit̄. Vn̄ ⁊ mercedem
denarij ſoli qui intra
vineā laborauerūt ac
ceperunt. ſola eſt q̄ in
tra ſe poſitos valida
charitatis cōpage cu
ſtodit. Vn̄ aqua dilu
uij arcam quidē ad ſu
blimiora ſuſtulit. Om̄s
aūt quos extra arcam
inuenit extinxit.

¶ In petra moyſes po
nitur vt faciē dei con
templet̄. Qui enī non
tenet ſoliditatem fidei
diuinā p̄ſētiā n̄ agno
ſcit. de qua ſoliditate
dicit̄: ſup hanc petrā
edificabo eccleſiā meā

¶ Et protegā ma
nu. Aug. Et tegā m.
m. ſup te donec trāſeā
⁊ auferā manū meam.
⁊ tūc meli⁹ videbis po
ſterio. m. facies aūt mea
nō videbit̄ tibi. Cū di
xiſſet ſtabis ſupra pe
trā ſtatim vt tranſiet
gloria mea. vbi intelli
gitur poſt tranſitū ſuū
pmiſiſſe ſupra petram
ſtabilitatē. Quomō
accipiendū eſt. qd ait.
ponā te in cauerna pe
tre: ⁊ tegā manu mea
ſup te. donec tranſeā
⁊ auferā manū meam.
⁊ tunc videbis poſteri
ora mea. quaſi iā illo ī
petra conſtituto. tegat
manu ſua ſup. ⁊ dein
de tranſeat. cū eſſe in
petra nō poſſit. niſi p⁹
ei⁹ tranſitū. ſ; recapitu
latio intelligēda eſt rei
p̄termiſſe. qua ſepe vti
tur ſcriptura. poſtea ei
dixit qd ordine tempo
ris pri⁹ eſt qd ita ſe ha
bet tegā manu mea ſu
per te donec trāſeam. ⁊ tunc videbis poſteriora mea. Nā facies mea non vi
debitur tibi. ⁊ ſtabis ſupra petrā. ſtatim vt trāſeat gloria mea. ⁊ ponā te in
cauerna petre. hoc enī factū eſt in eis quos tunc ſignificat moyſes. i. in iſraeli
tis q̄ in xp̄m poſtea crediderūt. i. ſtatim vt trāſijt gloria ei⁹. qꝛ cū reſurrexit a
mortuis. ⁊ aſcēdit in celū miſſo ſpū cū linguis oīb⁹ apl̄i loquerent̄: cōpuncti
ſunt ex eis multi q̄ xp̄m crucifixerūt. Cecitas enī ex pte fc̄a eſt in iſrael. ſic di
ctū erat. tegā manu mea ſup t. d. t. Vn̄ g̃uata ē ſup me man⁹ tua die. ſ. qn̄
xp̄s diuina miracula faciebat. nocte qn̄ ſicut homo moriebat̄. Poſtea vero cō
puncti corde dixerūt. Quid faciem⁹? ⁊ iuſſi ſunt ab apl̄is facere iuſticiam. ⁊
agere pn̄iam. ante vero exceçati erāt: vt nō cognoſcerēt. ſi enī cognouiſſent
nunq̄ dn̄m glorie crucifixiſſent. Hāc etiā ꝓphiam fuiſſe ipſa res indicat: qꝛ

† ſ ⁊ ponā te in cauerna petre. Munimē firmiſſi mum ſignificat. ſ in fidē paſſionis filij ſolidabo te. ſ firmiſſimo munimine.
gloria mea. ponā te† in foramine
† ſ quoniā die ac nocte grauata eſt ſup me man⁹ tua ⁊c. ⸸ ſ alias dextera.
petre: ⁊† protegam ⸸ manu mea do
† ſ ad celos aſcendā ſ poſtq̄ tranſiero ⸸ ſ alias tollā. ſ auferā velamen a corde tuo.
nec† tranſeam. ⸸ Auferāq; manum
ſ incarnationē. ſ. credes.
meam: ⁊ videbis poſteriora mea.
† ſ preſentiam in carne ⸸ ſ ſuppoſita cecitate
† faciē aūt meā ⸸ videre nō poteris.

C. XXXIIII.

Ac deinceps precide ait tibi duas
tabulas lapideas inſtar priorū. ⁊
ſcribā ſup eas verba q̄ habuerunt
tabule quas fregiſti. Eſto paratus
† ſ initio boni opis ⸸ ſ Spūalē. ſ. intelligentiā
† mane: vt aſcēdas ſtatī in ⸸ montē
legis. † ſ Sine me nichil po. fa. ⸸ ſ eminentiā
ſynai. † Stabiſq; mecū ſup ⸸ verti
contemplationis ſ indignus.
cem montis. Nullus aſcēdat tecū:
nec videatur quiſpiā p totū mon
† ſ Simplices imperiti. ⸸ ſ terrenis curis im
tem. † Oues quoq; ⁊ ⸸ boues non
plicati. ſ paſcuā ſancte ſcripture ⁊ cōtemplatio
paſcātur econtra. Excidit ergo du
nis virorem.
as tabulas lapideas quales ante
† ſ ab humana obſcuritate tranſit in montē ſpiri
fuerant: ⁊ de nocte cōſurgēs † aſcen
tualis intelligentie.
dit in montem ſynai ſicut ei prece
perat dominus. portans ſecum ta
† ſ nō poteſt mens humana deū contemplari ni
bulas. Cunq; † deſcendiſſet dn̄s p
ſi condeſcendat ei.
nuben: ſtetit moyſes corā eo inuo
cans nomen domini. Quo tranſe
unte coram eo ait: Dominator do
mine deus miſericors ⁊ clemens
patiens ⁊ multe miſericordie ac ve
rax: qui cuſtodis miſericordiā in
milia: qui aufers iniquitatem ⁊ ſce
lera atq; peccata: nulluſq; apud te

per ſe innocens eſt. Qui reddis ini
† ſ originalē ſ quālibet † ſ non baptizatis. ⸸ ſ imitantib⁹. ſ.
† quitatem patrū † filijs ac ⸸ nepoti
ſ vſq; ad eos vltio extenditur qui viderunt qd male ſequerentur.
bus in terciā ⁊ quartā progeniem.
† ſ Se terrā ⁊ cinerē eſſe intelligens.
Feſtinuſq; moyſes † curuat⁹ eſt p
nus in terram: ⁊ adorās ait. Si in
ueni gratiam in cōſpectu tuo dn̄e:
ſ clemens ⁊ propicius.
obſecro vt gradiaris nobiſcū. Po
† ſ puniendo ⁊ ignoſcendo.
pulus enī dure ceruicis eſt. vt † au
† ſ in proximū ⸸ ſ in nos ipſos.
feras † iniquitates n̄ras atq; ⸸ pecca
ſ tanq̄ hereditatē tuam.
ta: noſq; poſſideas. Reſpondit do
minus: Ego inibo pactū videnti
† ſ hoc nunq̄ eſt iudeis datū ad litterā de die er go iudicij accipiendū eſt. in quo facturus eſt deus que nunq̄ viſa fuerūt.
bus cunctis. † ſigna faciā q̄ nunq̄
ſunt viſa ſuper terram. nec in vllis
gentibus: vt cernat populus in cu
ius medio es opus domini terribi
le qd facturus ſum. Obſerua cun
cta que ego hodie mandaui tibi.
Ego ipſe eijciam ante faciem tuam
ſ per has gentes ſeptē vicia deſignantur cū qui bus ſocietatē iungere prohibemur.
amorreum chananeum ⁊ etheum:
phereſeum quoq; ⁊ eueum ⁊ iebu
ſeum. Caue ne vnq̄ cū habitatori
bus terre illius iungas amicicias:
† ſ ne quis incipiat colere.
que tibi ſint in ruinam. Sed † aras
† ſ vt nulla monumenta ydolatrie remaneant.
eorum deſtrue. † confringe ſtatuas
lucoſq; ſuccide Noli adorare deū
alienū. Domin⁹ zelotes nomē ei⁹:
deus ē emulator. Ne ineas pactū
cum hominibus illarū regionum:
ne cum fornicati fuerint cum dijs
ſuis ⁊ adorauerint ſymulacra eorū

de petra vel cauerna
ei⁹. de man⁹ ſuppoſiti
one ⁊ poſteriorū viſiōe
nichil viſibili ope ſb ſe
cutū legit̄. Mox ei ad
iungit ſcriptura Et di
xit dn̄s ad moyſen: cū
etiā ſupra dicta loq̄ret̄
deinde cōtexit quid po
ſtea dn̄s dicat. excide
tibi duas tabulas la
pideas ⁊c.

¶ Qui reddis ini
quitate ⁊c. Grego.
Cū ſcriptū ſit. Quid ē
q inter vos parabolam
vertitis ī pūerbiū iſtd
in terra iſrael dicētes:
patres comederūt vuā
acerbā. ⁊. d. f. o. viuo
ego dicit dn̄s: Si erit
vltra vobis parabola h
in pūerbiū in iſrael. ut
aīa p̄ris tui ita ⁊ aīa fi
lij mea eſt. aīa q̄ pecca
uit ipā morie̅t. Quid
eſt qd dr̄. Qui reddis
ini. p. f. ac nepo. pecca
tū originale a patrib⁹
trahim⁹. ⁊ niſi p grām
bapm̄i ſaluamur etiā
parentū culpā porta
m⁹: qꝛ vnū adhuc cū
illis ſum⁹. Reddit ini
quitatē patrū in filijs
dū p culpa parētis ex
originali peccato aīa
polluit̄ plis. Et rurſū
nō reddit iniq̄tatē pa
trū ī filijs: qꝛ cū ab ori
ginali culpa p bapm̄
liberamur. nō iā pentū
culpas: ſ; q̄s ipi cōmit
tim⁹ habemus. Aliter
Qui pui pentis iniq̄
tatē imitat̄. etiā ex eius
delicto conſtringitur.
Qui aūt nō imitatur.
delicto illi⁹ nō grauat̄
Vn̄ fit vt iniqu⁹ fili⁹
iniq̄ p̄ris nō ſolū ſua q̄
addit. ſ; etiam peccata
p̄ris pſoluat. cū iratū
deū nō ignorās malici
am ſuā adiūgere non
formidat. Et iuſtū eſt
vt qui diſtricto iudice
vias patris iniq̄ nō ti
met imitari: cogat̄ etiā
culpas ei⁹ perſoluere.
Vn̄ aīa patris mea ē
anīa filij mea eſt. anīa
q̄ peccauerit ipſa morietur. qꝛ nō nunq̄ filij etiā ex p̄ris peccato perimuntur
Deleto aūt originali peccato. ex parentū nequitia in anima nō tenentur.
Quid eſt enī q parvuli filij plerūq; a demonib⁹ arripiūtur: niſi q caro filij
ex patris pena mulctatur. In ſemetipſo enī pcutitur pater iniqu⁹ ⁊ contem
nit. percutit ergo in filijs. vt acrius vratur: ⁊ dolor patris p carnē filiorū re
dit: vt filiorū pena mens patris iniqua puniatur. Cū vero nō parvuli ſ; iam
puectiores filij. ⁊ parentū culpa feriuntur: illorū etiā penas luūt quorū facta
ſecuti ſunt. vnde recte dicitur: vſq; ad terciā ⁊ quartā progeniem (eam quā
imitentur filij) parentum vitam poſſunt videre: vſq; ad eos vltio extēditur
qui viderūt qd male ſequerentur.

¶ Dominus zelotes. Aug. Dominus deus enī zelans. eius nomen

deus zelatoꝛ eſt·i·nomē ipſum qđ dñs deus dicit̄ zelans eſt:qꝛ deꝰ zelatoꝛ eſt:qđ nō humanę perturbationis vicio facit deꝰ·ſemꝑ ⁊ omnino incōmutabilis ⁊ tranquillus:ſed hoc verbo indicat nō impune plebem ſuam per alienos deos fornicaturam. Dictū eſt em̄ hoc verbū tropice a zelo maritali·q̄ caſtitatem cuſtodit vxoris·⁊ ꝑdit omnē qui fornicatur a ſe.

¶ Primogenitū aſini ⁊c. Iſi. Per aſinum immundicia·per ouē innocentia deſignatur. Aſini ergo primogenita oue mutare eſt:immundę vitę primoꝛdia ad innocentię ſimplicitatē conuertere:vt poſtq̄ illa peccatoꝛ egit·q̄ vt immunda dñs reſpuit:ea iam agendo proferat q̄ dei ſacrificio munda imponat.

¶ Die ſeptimo ⁊c. Aug. Cū de ſabbato preciperet·quid eſt qđ adiunxit de ſatione et meſſe? Videt̄ em̄ dicere tempoꝛe ſationis et meſſis·an forte ita obſeruandā requiem ſabbati ꝓcepit:vt nec illa tempoꝛa habeant excuſationē que agricolis valde ſunt neceſſaria ꝓpter victum ⁊ vitam. Iuſtum eſt etiā tempore ſationis ⁊ meſſis·qn̄ multum vrget operatio·vt requieſcatur in ſabbato·⁊ ſic poſt hec tempoꝛa que opꝰ plurimum flagitant ſignificatum eſt omni tempoꝛe ſabbati debere ceſſari.

¶ Nullꝰ inſidiabitur terre ⁊c. Aug. Qđ dixit nō concupiſcet quiſq̄ de terra ſua ⁊c. Hoc vult intelligi vt ſecurꝰ quiſq̄ aſcenderet:nec de terra ſua ſollicitus eſſet deo promittente cuſtodiā q̄ nemo inde aliquid cōcupiſceret ꝓpter illum qui aſcendit·nec ſuam inde timeret abſentiā et hic ſatis oſtēdit qđ ſupra dixerit·nō apparebis in conſpectu dei tui inanis·qꝛ in illo loco dixit·vbi tabnaculum vel templum deꝰ fuerat habiturus.

vocet te quiſpiā vt comedas de immolatis. Nec vxoꝛem de filiabus eoꝝ accipias filijs tuis. Ne poſtq̄ ipſe fuerint fornicatę:fornicari faciant ⁊ filios tuos i deos ſuos. De-

a parte totum. — paſcha.

os cōflatiles nō facies tibi. Solē-

tota preſenti vita.

nitatē azimoꝝ cuſtodies. Septē

Sinceritatis ⁊ veritatis.

diebus veſceris azimis:ſicut ꝓcepi tibi in tempoꝛe meſſis nouoꝝ. Menſe em̄ verni tēpoꝛis egreſſus

principiū·ſ·bonoꝝ tam coꝛporaliū q̄ ſpūaliū.

es de egipto. Om̄e qđ apit vuluā

virilis·ſ·⁊ foꝛtis.

generis maſculini meū erit. De cun-

foꝛtibꝰ patientibus

ctis animantibꝰ tam de bobus q̄

† Simplicibꝰ innocentibꝰ ‡ primū opus immundicie· — ſimplicitate innocētie

de †ouibus meū erit· ‡ primogenitum aſini redimes oue. Si autem

qꝛ mens immūda ſi nō fuerit in meliꝰ mutata necabitur moꝛte perpetua·

nec preciū pro eo dederis:occidet̄. Primogenitum filioꝛum tuoꝛum

† tabernaculo·ſ·qđ eccleſiā ſignificat·

redimes:nec apparebis in †cōſpe-

† oblationū bonoꝝ opeꝝ ⁊ virtutū· ‡ toto tempoꝛe·ſ·vite tue·qꝛ homo naſcitur ad laboꝛem ⁊ militia eſt vita hominis ſuper terram.

ctu meo ‡vacuus. ‡ Sex diebꝰ opa-

in quiete·ſ·animarum·

beris:die ſeptimo ceſſa arare ⁊ me-

pentecoſten·

tere. Solennitatē hebdomadarū facies tibi in primitijs frugū meſ-

† tabernaculoꝝ·ſ·q̄ ſcenophegia dicitur·

ſis tuę triticeę:⁊ †ſolennitatem qn̄

¶ Non immolabis ⁊c. Aug. Quid eſt q̄ ait:nō occides ſuꝑ fermētum ſanguinē immolatoꝛum meoꝛum:an illa hoc loco dicit immolata ſua que per paſcha occiduntur:⁊ precepit ne tunc ſit in domo fermentum:quādo ſunt dies azimoꝛum.

¶ Non coques agnū ⁊c. Aug. Ecce iterū quemadmodum intelligi poſſit ignoꝛo. Magna tamen eſt de chriſto prophetia·etiā ſi fieri ad litterā poſſit·q̄to magis ſi non poteſt. In ſermonibꝰ em̄ dei non ſunt ad ꝓprietatē operum omnia reuocanda:ſicut nec illud de petra ⁊ cauerna eius ⁊ manus ſuperpoſitōe·ſed plane de fide narrationis hoc exigendum eſt·vt que dicit facta eſſe vere facta ſunt:⁊ que dicit dicta eſſe vere dicta ſint. qđ exigit̄ etiā a narratoribꝰ euangelij cum chriſtum narrent quedam dixiſſe·que in parabolis dixit·tamen hoc eum dixiſſe non parabola ſꝫ hiſtoꝛiaca narratio eſt.

¶ Quadraginta dies ⁊c. Iſi. Moyſes quadraginta diebus ieiunauit·⁊ helias·⁊ ipſe dominus·precipitur em̄ nobis ex lege·ex prophetis·⁊ euāgelio qđ teſtimoniū ex his habet. Vn̄ in monte inter vtrāq̄ ꝑſonam mediꝰ ſaluatoꝛ effulſit·vt ab om̄ibꝰ mundi illecebris auiditatem noſtrā tanq̄ ieiunio tempantię refrenemus q̄diu ꝑfectio decalogi ꝑ quattuoꝛ eiuſdem mundi partes·id eſt·toto oꝛbi predicatur·vt decem quater ducta quadragenarium numerum ſignent.

¶ Et ſcripſit in tabulis ⁊c. Aug. De moyſe dictū eſt qđ ipſe ſcripſit cui ⁊ deus paulo ante dixit. Scribe tibi verba hec. Cū vero primum legem accepit cuiꝰ tabulas abiecit ⁊ fregit·nec ipſe excidiſſe dictus eſt·nec ei dictū eſt vt ſcriberet·nec eas ſcripſiſſe narrat̄·ſicut modo dicit̄. Scripſit in tabulis verba teſtamenti ⁊c. ſed tunc dictum eſt·⁊ dedit moyſi ſtatim vt ceſſauit loqui ad eū i mōte ſynai duas tabulas teſtimonij·tabulas lapideas ſcriptas digito dei·et paulo poſt. Cōuerſus inquit moyſes·deſcendit de monte·⁊ duę tabulę lapideę·⁊ tabulę opus dei erāt·⁊ ſcriptura dei ſcripta in tabulis. Magna q̄ſtio oꝛit̄ quomodo illę tabulę quas erat moyſes domino ꝑficiente facturꝰ·nō hoīs opus eſſe dicātur·ſꝫ dei:nec ab hoīe ſcriptę ſed digito dei·poſterioꝛes vero diu manſurę·⁊ in tabernaculo ⁊ in templo dei futurę inſtente deo ab homine exciſę ſunt ⁊ ſcriptę. An in prioꝛibꝰ gratia dei ſignificabatur:non hoīs opus qua indigni facti ſunt reuertentes coꝛde in egiptū ⁊ faciētes ydolū vnde illo bn̄ficio priuati ſūt ꝓpterea moyſes tabulas fregit. His vero poſterioꝛibus ſignificant̄ q̄ de ſuis opibꝰ gloriātur. Vn̄ apl's:ignorātes dei iuſticiā·⁊ ſuam volentes cōſtituere·i·d·non ſunt ſubꝰ·⁊ ideo tabulę humano opere ſcriptę ſunt·q̄ cū ipſis manerent·ſignificātes eoſdē ſuis opibꝰ gloriaturos·non de digito dei·id ē·de ſpiritu dei.

redeunte anni tempoꝛe cuncta cō-

qꝛ in fide trinitatis ſancte oīa bona noſtra offerre debemus· — in vere·ſ·in eſtate·in autumno·

duntur. Tribus tempoꝛibus anni apparebit omne maſculinū tuū in conſpectu omnipotentis dñi dei

vicia·

iſrael. Cum em̄ tulero gentes a fa-

excluſa om̄i anguſtia mentis ⁊ coꝛpoꝛis

cie tua ⁊ dilatauero terminos tuos

hoc ad litterā nunq̄ contigit iudeis — hoc i futura vita cōplebitur quando nec viſibilis hoſtis·nec inuiſibilis ſanctis nocere poterit.

nullus inſidiabitur terrę tuę aſcen-

dente ⁊ apparēte te in cōſpectu do-

† qꝛ ſacrificiū purū ⁊ ſine omni coꝛruptione debet eſſe· — malicie ⁊ nequitie

mini dei tui ter i anno. Nō †immo-

labis ſuꝑ fermento ſanguinē hoſtię †tuę.

† alias mee ‡ de carnibꝰ·ſ·agni qui immolabatur in paſcha — qꝛ ſic ſacrificia noſtra in preſēti debemus complere ne in futuro iudicio incipiamus ſacrificare:cū nō erit tempus opandi:ſꝫ mercedem recipiendi

‡ Neq̄ reſidebit mane de victimis ſolennitatis phaſę.

vel paſche — principia oīm bonoꝝ aſcribendo nō tibi

Primitias frugum terrę tuę offeres in

eccleſia — vt ſupra

domo domini dei tui. Nō coques hedum in lacte matris ſuę. Dixit

† qđ ante dixerat quādo tabulas accepit quas fregit:hoc etiā modo repetit·nō recapitulando qđ factū eſt:ſed iterū factū eſſe cōmendans

q̄ dominus ad moyſen: †Scribe tibi verba hec·quibus ⁊ tecū ⁊ cū iſrael pepigi fedꝰ. Fuit ergo ibi cū domino quadraginta dies ⁊ qua-

† coꝛpoꝛalem ſcilicet — nomine panis omnē cibum ſignificat a parte totū:ſicut et nomine aque omnem potum

draginta noctes. †panē nō comedit ⁊ aquā n̄ bibit. Et ſcripſit i tabulis

Certe ergo repetitio legis nouū teſtamentū ſignificat. Illud aūt vetꝰ ſignificabat·vnde cōfractum ⁊ abolitū eſt. Maxime qꝛ cū ſecūdo datur lex:nullo terroꝛe datur. Sicut illa in ſtrepitu igniū·nubiū·⁊ tubaꝝ. Vnde tremefactus populꝰ dicit̄: Nō loquatur dñs ad nos ne moꝛiamur. Vnde ſignificatur timoꝛ eſſe i veteri teſta·in nouo dilectio. Quomodo igitur hec ſoluit̄ q̄ſtio:quare ille opꝰ dei·iſte opus hoīs·⁊ illę ſcriptę digito dei:iſte ſcriptę ab homine:an foꝛte ideo magis in prioꝛibꝰ vetꝰ ſignificatur teſtamentum·quia deus ibi ꝓcepit:ſꝫ homo nō fecit. Lex em̄ poſita eſt in veteri teſtamento quę conuinceret tranſgreſſoꝛes·q̄ ſubintrauit vt abundaret delictū. Nō em̄ implebat̄ timoꝛe·q̄ n̄ impletur niſi charitate. Et ideo dicitur opus dei:qꝛ deꝰ legem cōſtituit·deꝰ ſcripſit:nō opus hominis·qꝛ homo deo nō obtemperauit:⁊ eū potius reū lex fecit. In ſecūdis aūt tabulis homo ꝑ adiutoꝛium dei tabulas fecit. Vn̄ dicit dñs: Nō veni ſoluere legē·ſed adimplere. Et apl's plenitudo legis charitas. Factū eſt ergo homini facile in nouo teſtamento qđ in veteri difficile fuit·habenti fidem q̄ ꝑ dilectionē operatur·atq̄ illo digito dei·i·ſpiritu dei intus eā in coꝛde ſcribente·non foꝛis in lapide. Vnde

nō in tabulis lapideis: ſed in tabulis cordis carnalibus. qm̄ charitas dei q̄ veraciter implet̄ preceptū · diffuſa eſt in cordibus noſtris ꝑ ſpūmſanctū qui datus eſt nobis. hec eſt ergo prima lex data. vbi ſignificat̄ vetus teſtamentum. qd̄ eſt opus tm̄ dei: ⁊ ſcriptū digito dei. Unde apoſtolus dicit: Itaq; lex quidē ſancta ⁊ mandatū ſanctū ⁊ iuſtū ⁊ bonū. Lex ergo ſancta ⁊ bona dei op⁹ eſt: vbi homo nichil agit: q: nō obtempat. ſed reatu poti⁹ premitur lege minante ⁊ damnante. Beat⁹ aūt homo eſt cū hoc mandatū ſanctum ⁊ iuſtū ⁊ bonū eſt etiam op⁹ eius. ſ; per gratiā dei.

Cūq; deſcēdiſſet. Iſi. Aſcendit moyſes denuo in montē. iterū q; dat ei legē deus in alijs tabulis ad inſtar prioꝝ exciſis. Sed q̄s primū accepit ſine mora cōfregit: q̄ imaginē gerebāt priſce legis. q̄ nō poſt longo interuallo pro populi peccato ceſſauit. Ille vero ad inſtar prioꝝ exciſe nouum ſignificabāt teſtamentū. q̄ n̄ ſunt fracte q: nouū teſtamentum manet in eternū. vnde merito decē verbis ſignantur: vt ꝑ ipm̄ numerū figura crucis exprimit̄. que; ſignificat x littera. q̄ in ſpecie crucis format̄. Xp̄s em̄ nō venit legē ſoluere. ſ; implere. per paſſionem. ſ. crucis. cuius imago fuit in tabulis.

verba federis decem. Cūq; deſcendiſſet de mōte ſynai. tenebat duas tabulas teſtimonij. ⁊ ignorabat ꝙ

ſ. facies moyſi glorificata. lex diuinis myſterijs illuſtrata. † ſ. quibuſdā radijs ſplendoris quos humanus viſus ferre nō poterat. † ſ. q: cum domino. ſ. tamdiu locutus fuerat.

cornuta eſſet facies ſua ex conſortio ſermonis dn̄i. Uidentes autē

† ſ. duob⁹. ſ. teſtamentis que erant in facie moyſi. i. in lege vetus. ſ. aperte. nouum occulte.

aaron ⁊ filij iſrael cornutā moyſi

ſ. q: lucem diuinoꝝ myſterioꝝ iudei nō intelligunt: ſed abhorrent in lege.

faciem: timuerunt prope accedere. Uocatiq; ab eo reuerſi ſunt: tam aaron q̄; principes ſynagoge. Et

Iſi. Deſcendēte moyſe cū tabulis facies ei⁹ glorificata videt̄. ſ; tn̄ velamine tegit̄. in quo ſignificabat legē myſtico velamine eſſe coopertam: ⁊ infidelib⁹ occultam. Sermo em̄ legis habet ſcientiā glorie ſ; ſecretā. habet ⁊ cornua duoꝝ teſtamentoꝝ quib⁹ cōtra dogmata falſitatis incedit armata. Cū em̄ moyſes legit̄. velamē eſt poſitū ſup cor eoꝝ: ⁊ manifeſte dū legis ⁊ ꝓphetarū ſcripturā carnaliter accipiūt infideles. tota facies moyſi quodā velamine tegit̄: vt nō poſſint loquētis legis gloriā ſuſtinere. ſ; ſi conuerſi fuerint ad deū: auferet̄ velamē. occidēs littera moriet̄. viuificans ſpūs. viuificabit̄. dominꝰ em̄ ſpūs eſt. ⁊ lex ſpūalis eſt. Vn̄: reuela. o. m. ⁊ cōſiderabo mirabilia de lege tua.

Uidentes aūt aaron ⁊c. Orig. Scriptū eſt q: vidit aaron ⁊ om̄s filij iſrael moyſen: ⁊ erat glorificata facies ei⁹. ⁊ color vult⁹ ei⁹. ⁊ timuerunt accedere ad illū. Et poſt pauca ponebat moyſes ſup faciē ſuā velamē. Cū; aūt introiret in cōſpectu dn̄i vt loqueret̄ ei: auferebat velamen. Qd̄ ediſſerens ap̄ls ait: Qd̄ ſi miniſteriū mortis in litteris formatū in lapidib⁹ fuit ad gloriā. ita vt nō poſſent intendere filij iſrael in faciē moyſi ꝓpter gloriā vultus ei⁹ q̄ aboleť: quomō nō magis miniſtratio ſpūs erit in gloria. Et paulo poſt: Et nō ſicut moyſes ponebat velamē ſup faciē ſuā. vt nō intenderēt in faciē vult⁹ ei⁹ filij iſrael. Obtuſi ſunt em̄ ſenſus eoꝝ ⁊c. Quis nō ꝑtimeſcat notam obtuſi cordis? Glorificata eſt facies moyſi: ſ; non poſſunt intendere filij iſrael in faciem eius. Nō poteſt populus ſynagoge intendere. Si quis aūt vitā habet eminentiorē q̄; vulgus ille. ꝑt. Et nūc em̄ velamē poſitū eſt ī lectione veteris. t. ⁊ moyſes glorificato vultu loquit̄. S; gloriā nō poſſum⁹ intueri: q: adhuc popul⁹ ſumus. ⁊ nichil ſtudij. nichil meriti: pluſq; reliqua plebs habem⁹. Cū aūt quis cōuerſus fuerit ad dn̄m. auferet̄ velamē. cōuerſio ergo noſtra cauſa eſt auferēdi velaminis. Dū ergo legētes diuinas ſcripturas nō intelligimus. dū obſcure ſunt ⁊ clauſe: nondū cōuerſi ſum⁹. Conuerſis em̄ ſtatim auferet̄ velamen. Om̄is q̄ cū recitant̄ verba legis cōmunib⁹ occupat̄ fabulis. auerſus eſt: ⁊ q̄ de negocijs ſecularib⁹ de pecunia de lucris de poſſeſſionū curis ⁊ diuitiaꝝ cupiditate ſollicit⁹ eſt. qui glorie ſeculi ⁊ mūdi honorib⁹ ſtudet. auerſus eſt. Qui etiā ab his videtur alienuſ. aſſiſtit aūt ⁊ audit verba legis vultu atq; oculis intent⁹. corde tn̄ ⁊ cogitatōe vagatur auerſus eſt. Quid ergo eſt cōuerti? Si his oībus terga vertamus. ſtudio. actib⁹. mente. ⁊ ſollicitudine. verbo dei opam demus. In lege em̄ die ac nocte meditemur. omiſſis oīb⁹ deo vacem⁹ ⁊ exerceamur in teſtimonijs eius. hoc eſt ꝯuerſum eſſe ad dn̄m. Quis aūt noſtꝝ tanto labore ⁊ ſtudio diuinas querit litteras: q̄̄to q̄rit humanas? aliqui vt recitari audierint q̄ legūtur ſtatim diſcedunt. Nulla de his que lecta ſunt adinuicē inquiſitio. nulla collatio. Nō interrogant patres ſuos vt dicant ſibi: nec preſbiteros vt annuncient. Alij nec patienter expectāt vſq; dū lectiones in eccleſia recitentur. alij

nec ſi recitentur ſciūt: ſ; in remotiorib⁹ eccleſie locis ſecularib⁹ fabulis occupantur: quib⁹ nō iā velamē ſup cor: ſed paries ⁊ mur⁹ poſit⁹ eſt. Si em̄ qui adeſt audit intendit. ⁊ q̄ audit retractat ⁊ diſcutit percunctatur ⁊ diſcit: vix poteſt ad libertatē ſciētie ꝑuenire: qui abſcondit aures ſuas ne audiat: ⁊ terga in faciē legentis obuertit. quomodo dicend⁹ eſt velamē habere ſuperpoſitum cordi: ad quē nec ipm̄ quidē velamē littere quo ſenſus velatur. qui eſt ſon⁹ vocis acceſſit? Glorioſa ergo efficitur facies moyſi. habent em̄ gloriā ea q̄ loquit̄. ſ; tegitur ⁊ occultatur: ⁊ om̄is gloria eius intrinſecus.

poſtq; locutus eſt ad eos: venerūt ad eum etiā om̄es filij iſrael. Quibus precepit cuncta que audierat

† ſ. q: vſq; hodie dū legitur moyſes velamen poſitum eſt ſup corda iudeorum.

a dn̄o in monte ſynai. Impletiſq; ſermonibuſ. poſuit velamen ſuper

ſ. q: cōuerſis ad dominū auferetur velamen

facie; ſuā. Qui ingreſſus ad dn̄m ⁊ loquēs cum eo: auferebat donec

ſ. velata facie.

exiret. Et tunc loquebat̄ ad filios iſrael om̄ia q̄ ſibi fuerāt imperata. Qui videbant faciem egredientis

Ori. Illud quoq; intuere ꝙ in lege vult⁹ moyſi glorificat̄: licet velamīe ꝓtegat̄. Manus intra ſinū miſſa lepꝛoſa facta ē. In quo michi vid̄r forma totius legis pleniſſime deſignari. In vultu em̄ ſermo legis. in manu opa ſignantur. Quia ergo ex operib⁹ legis ⁊ nulli⁹ erat iuſtificand⁹ nec aliquē ad ꝑfectū poterat ducere lex. manus lepꝛa fit. ⁊ in ſinū recōditur: tanq; nichil perfecti opis habitura. Facies ergo glorificatur. ſ; velamīe tegitur. q: ſermo ei⁹ habet ſciētie gloriā ſed occultā. Vn̄ incerta ⁊ occulta ſapiētie tue ma. m. Facies ergo moyſi habet gloriā. man⁹ cōtumeliā. Deniq; ſoluere iubetur calciamentum ſuū. ſic nulla gloria erat in pedib⁹ ei⁹. licet ſ; fieret nō ſine myſterio. Nouiſſima em̄ ꝑs hoīs pedes ſunt. Oſtendebatur ergo ꝙ nouiſſimis tp̄ib⁹ ſolueret calciamentū ſuū moyſes. vt alius acciperet ſponſam: ⁊ illa vocaretur domus diſcalciati vſq; in ꝑſens. Nichil ergo in lege glorioſum habet moyſes niſi ſolam faciē. In euāgelio aūt tot⁹ glorificatur. Vn̄ apparuerūt moyſes ⁊ helias in gloria loquētes cū eo. Hic nō dicitur: q: vult⁹ eius glificat⁹ eſt. ſ; q: totus apparuit in glīa loquēs cū iheſu: vbi cōpletur qd̄ ei ꝓmiſſū eſt in monte ſyna poſteriora mea videbis. Vidit em̄ q̄ in poſteriorib⁹ dieb⁹ facta ſunt ⁊ gauiſus eſt. q: nō ſolū vultu glorificat⁹ de monte deſcendit: ſ; tot⁹ glificatus aſcēdit ex mōte. ⁊ eū de quo dixerat: ꝓphetā ſuſcitabit vobis de⁹ veſter ex fratrib⁹ vr̄is ſicut me ⁊c. nunc adeſſe cernebat ⁊ fidē facere ſermonib⁹ ſuis. Et ne cunctaretur in aliquo. audit pr̄em dicentē. Hic eſt filius me⁹ dilect⁹ in quo michi bene com. ip. au. Moyſes dixit illū audietis: pater dicēs ipm̄ audite: ꝑſentē oſtēdit. Gaudet etiā moyſes: q: ⁊ ipe nūc qđāmodo velamē deponit cōuerſus ad dn̄m. cū euidēter q̄ ꝑdixit implentur. vel cū temp⁹ aduenit vt ꝑ ſpūm q̄ obtexerat reue etur. S; videam⁹ qd̄ dicat ap̄lus. Dn̄s aūt ſpūs eſt. vbi aūt ſpūs dn̄i ibi libtas. Puto ꝙ verbū dei ꝓ eo ꝙ auditorib⁹ intereſt. nūc via nunc veritas nunc vita nunc reſurrectio noīatur: nunc etiā caro. nūc vero ſpūs. Quāuis em̄ vere ex virgine ſbām carnis acceperit in qua crucē ꝑtulit. reſurrectōem inijciauit. dicit tn̄ ap̄ls: Et ſi cognouimus xp̄m ſm̄ carnē. ſ; nūc iā nō nouim⁹. q: ergo nūc ſermo eius ad ſubtiliorē intelligentiā ꝓuocat. ⁊ vult nos nichil carnale in lege ſentire. dicit: vt q̄ vult auferre velamē cōuertatur ad dn̄m. nō quaſi ad carnē: ſ; quaſi ad ſpiritum vt de carnalib⁹ ad ſpūalia veniat: ⁊ de ſeruitute ad libertatem. vbi em̄ ſpūs domini: ibi libtas. Alibi antē dicit: Nichil iudicaui me ſcire inter vos. niſi iheſum xp̄m ⁊ hunc crucifixū. Iſtis nō dicebat: q: domin⁹ ſpūs eſt. ⁊ dei ſapientia. q: nō poterāt agnoſcere xp̄m ſm̄ ſ; ꝙ ſapiētia eſt. ſ; ſm̄ hoc ꝙ crucifixus eſt. Illi aūt quib⁹ dicebat. Sapientiā loquimur inter ꝑfectos. nō huius ſeculi. ſ; dei ſapientiā in myſterio abſconditam. nō indigebāt verbo dei ſm̄ hoc ꝙ verbū caro factū eſt. ſ; ſm̄ hoc ꝙ ſapiētia in myſterio abſcondita eſt. His ergo qui ad ſpiritualem intelligentiam prouocantur dicitur. dominus aūt ſpūs eſt. vbi aūt ſpūs domini: ibi libtas. qua. ſ. cōuerſi ad dominū de ſeruitute ſeculi liberati libertatē ſcientie requiramus.

Et tunc loquebatur ⁊c. Aug. Poſtq; deſcēdit moyſes de monte. opa mandantur tabernaculi conſtruendi. ⁊ veſtis ſacerdotalis. de quibus faciendis anteq; aliquid ꝑciperet. locutus eſt ad populum de ſabbati obſeruatione. Ubi merito mouet. cū decem verba legis accepat in tabulis quas ipſe excidit ⁊ ſcripſit: cur de ſolo ſabbato poſtq; deſcēdit populū monuit? Si em̄ propter eadem legis ꝑcepta ſupfluū erat. vt populus iterū audiret cur nō ⁊ hoc ſupfluum. cū in eiſdē decē ꝑceptis legatur: an ⁊ hoc ſimile eſt

velamentó quo faciem texit: q̄ ſplendorē vultꝰ eiꝰ filij iſrael nō poterant in
tueri. Nam et decem preceptis hoc ſolum populo precepit. qđ ibi figurare
dicitur. alia enī nouem ſicut ibi etiā in nouo teſtamento obſeruanda nō du
bitamus. Illud autē vnum de ſabbato adeo velatum ⁊ in myſteriū prece
ptum fuit: vt hodie a nobis ſeruetur. Sed ſolū ſignificatū intueamur. In
illa aūt requie vbi opera ſeruilia iubentur ceſſare. magna eſt altitudo gratie
dei. tunc enī fiunt cum requie opera bona. cum fides ꝑ dilectionē operatur.

† ſ plenitudo huiꝰ ſabbati erit ī eťna beatitudīe
moyſi cornutam eſſe: ſed † operiebat
ille rurſum faciem ſuā ſi qn̄ loque/
batur ad eos.

C. XXXV.

IGitur cōgre
gata omī turba filiorū
iſrael. dixit ad eos: Hec ſunt que
iuſſit dn̄s fieri. Sex diebus facie/
tis opus. Septimꝰ dies erit vobiſ
ſanctus: ſabbatū ⁊ requies domi/
ſ Seruile.
ni. Qui fecerit opus in eo occidet.

timor autē tormentū
habet: ⁊ in tormento ꝗ
requies? vnde timor nō
eſt in charitate. Chari
tas autē diffuſa eſt in
cordibꝰ noſtris ꝑ ſpiri
tum ſanctū qui datus
eſt nobiſ. Ideo ſabba
tum requies ſancta do
mino: dei ſcilicꝫ gratie
tribuenda. non nobis
velut ex nobis. alioq̄n
noſtra opera ſic erunt.
vt ſint aut peccata hu
mana: aut cum timore
non cum dilectione: ⁊
ideo ſuilia ſine requie
ſempiterna ſunt. Nō
enī fruſtra inſtitutū eſt
ſabbatū ſabbatorū.
Superius quādo pri/
us locutus eſt deus de
tabernaculo vngēdo:
dixit eadem vnctione
ſanctificari illa omnia
⁊ fieri ſanctaſanctorū
Altare aūt holocauſtomatū eadem ſanctificatū vnctione. dixerat fieri ſan/
ctū ſancti. Et hoc intereſſe videbatur qđ nichil eorꝫ dixiſſet ſanctaſanctorꝫ:
niſi qđ tantū velo ſeparatur a ſancto. vbi. ſ. erat arca teſtamenti ⁊ altare in
cenſi. Nunc cum eadem repeteret dixit de tabernaculo vncto ⁊ his que in il
lo eſſent. q̄ ea vnctione ſanctificarentur. ⁊ fierent ſancta. Altare vero holo/
cauſti qđ priꝰ dixerat fieri ſanctū ſancti. eadē vnctione nūc dixit fieri ſancta
ſanctorum. Vnde intelligitur idem eſſe ſanctū ſancti ⁊ ſanctaſanctorū: ac
ꝑ hoc illa omnia vncta. i. totum tabernaculum ⁊ quecūq̄ in eo eſſent. q̄ priꝰ
appellauit ſanctaſanctorum tantū valere qđ nunc ait ſancta. nec vnūqđq̄
eorum dici tantūmodo poſt illam vnctionē ſanctum ſancti: ſꝫ etiā ſanctum/
ſanctorum: ſicut altare holocauſti. vt iam nichil interſit q̄tum ad hanc ap/
pellationem attinet. inter illa q̄ intra velum fuerant. vbi ſcilicet erat arca te/
ſtimonij. ⁊ cetera que foris ſunt: niſi q̄ illa ita dicebantur ſanctaſanctorū
vel ſanctumſanctorum. vt etiā ante vnctionem ſic dicerent. cetera vero vn/
ctione ſanctificata ſunt: vt hoc nomen acciperent.
¶ Separate a vobis ⁊c. Orig. Alia littera. Sumite a vobis ipſis re
demptionē domino. Omīs qui concepit corde offerat initia domino. Non
vult moyſes vt aliquid offeras deo qđ extra te eſt. A vobis ipſis inquit ſu
mite. ⁊ initia offerte domino. prout vnuſquiſq̄ corde concepit aurum argē
tum ⁊c. Spiritualis lex aurum requirit ad tabernaculū ⁊ alias materias q̄s
intra nos habemꝰ. ⁊ de nobis proferre poſſumus. Dicit enī ſcriptura: quia
prope eſt verbum in ore tuo ⁊ in corde tuo. Quia ſi confeſſus fueris domi/
num iħm. ⁊ credideris in corde tuo qđ dn̄s illū ſuſcitauit a mortuis ſaluus
eris. Si ḡ credideris in corde tuo: cor tuum ⁊ ſenſus tuus aurum optimum
eſt. Obtuliſti ergo aurum ad tabernaculum fidem cordis tui. Si confeſſus
fueris ſermonem confeſſionis. argentum. hec intra te ſunt. hec etiā ſi nudꝰ
ſis habere potes. Sed ⁊ qđ addit. vnuſquiſq̄ ſicut cōcepit corde. huc reſpi
cit: Nō enī poteris aliquid de ſenſu tuo offerre deo vel de verbo. niſi prius
q̄ ſcripta ſunt corde cōceperis. niſi intentus fueris ⁊ diligenter audieris. nō
poteſt aurū tuū probatū eſſe. nec argentum. Requiritur enī vt probatū ſit.
Vnde eloquia dn̄i. e. c. a. i. e. p. t. p. ſ. Si ergo q̄ ſcripta ſunt corde cōcepis
erit aurum tuum. i. ſenſus probatū: ⁊ argentum tuū. i. ſermo tuus probatū.
¶ Ori. Noſtis qui diuinis myſterijs intereſſe cōſueuiſtis. quomodo cum
ſuſcepiſtis corpus domini cū cautela ⁊ veneratione ſeruaſtis. Ne ex eo parꝫ
quid decidat. Si enī decidat reos uos creditis: ⁊ recte creditis: quomodo
putatiſ minoris eſſe piaculi verbum dei neglexiſſe q̄ corpus. Initia ergo iu
bentur offerre. i. primitias. Qui offert qđ primum eſt: neceſſario habet ipſe
qđ reliquum eſt. vide q̄tum oportet hunc abundare auro vel argento ⁊ re/
liquis omnibꝰ que iubentur: vt ⁊ domino offeramus. ⁊ nobis ſuperſint. Pri
mo enī ſenſus meꝰ debet intelligere deum. ⁊ ipſi offerre primitias intellectꝰ

ſui. vt reliqua conſequenter agnoſcat: hoc ⁊ ſermo faciat. hec omnia que in
nobis ſunt faciant.
¶ Omīs voluntariꝰ ⁊c. Orig. Alia littera. Vnuſquiſq̄ veſtrum in
quit ſicut corde concepit offerat initia dn̄o. Quero que ſunt initia auri vel
primitie argenti. Quomodo aūt de biſſo cocco ⁊ purpura videntꝰ cōſerua/
ri primitie: aut quomodo ſicut corde concepit quiſq̄ offerri. Sunt qui con
cipiunt corde q̄ lecta ſunt. Sunt qui omnino nō concipiunt intenti opibꝰ

† ſ cupiditatis. vel libidinis. vel ire † ſ mentibꝰ
Nō ſuccendetis † ignē in † omnibꝰ
vel corpibus. vel quibuſlibet cōuentibus.
habitaculis veſtris per diē ſabba
ti. Et ait moyſes ad omnē cateruā
filiorum iſrael. Iſte eſt ſermo quē
† ſ lxx. Sumite a vobis ipſis. q̄ hec oia. ſ. intra
precepit dn̄s dicens: † Separate
nos ſunt. † ſ cetera. ſ. ſint vobis. † ſ hilarē enī
datorē diligit deus.
apud vos † primitias dn̄o. † Omīs
voluntariꝰ ⁊ ꝓno aīo offerat dn̄o
† ſ fidē. † ſ cōfeſſionē † ſ interpretationē de
lingua in linguā. † ſ qui refertur ad aerē. ſ nos
metipſos. ſ. offerre iubemur. qui de quattuor ele
mentis conſtemus.
† aurū ⁊ † argentū † es † hyacinthū
ſ que ad aquā ſ q̄ ad ignē duplicis nature.
purpuram. coccumq̄ bis tinctum

ſeculi. aut ſupputatio/
nibus lucri. Mulieres
tm̄ garriūt. fabulis per
ſtrepunt. nec ſinunt eē
ſilentium. de infantibꝰ
ſuis. aut de lana. aut
de neceſſarijs cogitāt.
diſcunt circumire do/
mos. non ſolū verboſe
ſꝫ curioſe loquentes q̄
non oportet. Quomo
do ḡ concipiunt? Nō
concipit corde: niſi qui
vacat corde. mēte liber
⁊ totꝰ intentus: aliter
nō p̄t deo offerre. Iu/
ſtū eſt aūt vt in tēplo
dn̄i inueniatur quiſq̄
habere portionē ſuam
Nō enī latet dn̄m q̄ſ/
q̄ qđ offerat. O glo/
rioſum eſt tibi: ſi di/
catur in templo domi/
ni aurū iſtud quo arca
teſtamēti tegitꝰ illiꝰ eſt
Argentū quo baſes ⁊
columne ſunt. illius eſt. es de quo anuli ⁊ labrū ⁊ quedam columnarꝫ facte
ſunt. vel lapides humeralis ⁊ logij. vl' purpura qua ornatur pontifex. ⁊ coc
cus illius eſt. ⁊ cetera queq̄ ꝑ ſingula. O indecorꝫ q̄ miſerꝫ. ſi dn̄s viſitans
tabernaculū nichil muneris tui inueniat. nichil a te oblatū cognoſcat. Sic
indeuotus. ſic infidelis vixiſti: vt nichil memorie tue in templo domini po/
ſueris. Sicut enī princeps huiꝰ mundi venit ad vnūquemq̄ querens ſi in/
ueniat quicq̄ de actibꝰ ſuis in nobis. ⁊ ſi inuenerit nos vendicat ſibi. Ita ſi
veniens dominꝰ inueniat aliquid tuum in tabernaculo ſuo. ſibi te defendit
⁊ ſuum dicit.
¶ Es. Orig. Pro fortitudine poni videtꝰ. puto etiā pro voce accipi poſſe
Aliud eſt enī ſermo. aliud vox. Sermo enī dicitꝰ loquela ratione ſubnixa.
Vox vero ē: ſi latine. ſi grece dicatꝰ. ſi eleuatiꝰ. ſi p̄ſſiꝰ. Vn̄ factꝰ ſū velut es
ſonans. aut cymbalū tinniens. Loq̄ ergo linguis ⁊ interp̄tari ex alia in ali
am linguā eris oblatio eſt. neceſſe eſt enī habere omnia tabernaculū domi/
ni: ⁊ nichil deeſſe in domo dei. Eſt igitur eris oblatio vox q̄ alteriꝰ ſenſum
in alteram linguam vertat. Sermo vero eſt. qui ſenſum ꝓprium profert.
Omnia ergo offerantur deo. ſenſus. ſermo. ⁊ vox.
¶ Hyacinthū purpuram ⁊c. Orig. Videamus cetera. hyacinthū
purpuram coccum duplicatum. ⁊ biſſum retortam. hec quattuor elemento
rum ex quibꝰ mundus conſtat. ⁊ corpus humanum tenent figuram. i. aeris
ignis. aque. terre. Hyacinthus ad aerē refertur: qđ indicat ipſe color. Et
coccus ad ignē. Purpura ad aquā. q̄ de aquis accipit ſucum. Biſſus ad
terram de qua oritur. habemꝰ ergo ⁊ nos omnia in nobis: q̄ ex his domino
primitias iubemur offerre. Ideo dicit: Sumite ex vobis ipſis: ⁊ afferetis
primitias domino.
¶ Coccūq̄ bis tinctū ⁊c. Orig. Videamus quare coccus duplicatꝰ.
Color iſte ignis indicat elementum. qui duplicē habet virtutē. vnam qua
illuminat: aliā qua incendit. Hec hiſtorie ratio eſt. Myſtice quoq̄ ignis
duplex eſt. Ignis enī in hoc ſeculo eſt ⁊ in futuro. Dicit dn̄s. Ignem veni
mittere in terram. iſte ignis illuminat. Dicet in futuro: Ite in ignē eternū
⁊c. Ille ignis incendit. Hic aūt quē venit mittere illuminat omnē hominē
ve. in. h. m. habet tamē aliquid qđ incendat. Vnde nōne cor noſtrꝫ ardēs
erat in nobis. dū aperiret ſcripturas. Neſcio aūt ſi ille ignis in futuro ſecu
lo qui incendit habeat aliquid qđ illuminet. Sed quomodo offerre poſſu/
mus iſtum ignem duplicatū videamus. ſi doctor es ⁊ ſtruis tabernaculum
id eſt. eccleſiam dei: ⁊ dicitꝰ tibi. Ecce dedi verba mea in os tuum ignē. Si
ergo docens ⁊ edificans eccleſiam dei: increpes tm̄. arguas. ⁊ caſtiges. ⁊ pec
cata populi exprobres. Nichil aūt conſolatōnis proferas de diuinis ſcri/
pturis. nichil obſcurum explanes. nichil intelligentie ſacrioris aperias: ob/
tuliſti coccum ſed non duplicatum. Ignis enim tuus incendit tantūmodo

non illuminat. Itē ſi docens myſteria legis aperias·arcana diſcutias·peccātem vero nō arguas·negligentē non corripias·ſeueritatē diſciplinę non teneas·coccū obtuliſti ſed nō duplicatū. Ignis enī tantū tuus illuminat nō accendit·qui ergo recte offert ⁊ recte diuidit coccum offert duplicatū·vt cū ſcientię lumine igniculū ſeueritatis admiſceat.

⁊ † biſſum piloſqꝫ capraꝝ ⁊ † pelles arietū rubricatas ⁊ hyacinthinas

† ſ· que ad terrā refertur. qꝛ de terra oritur. ſ· tortam ſcilicet nō luxu ⁊ delicijs reſolutā· vnde macero corpus meū·⁊ in ſeruitutē redigo. † ſ· mortificationē peccati. ſ· que oſtendunt in offerente furorem mortuum.

¶ Orī· Si quis digne intelligat exitū hebreoꝝ de egipto·⁊ tranſitū maris rubri: ⁊ omnē viā quę agit' ꝑ deſertū·⁊ ſingulas manſiones caſtroꝝ·vt etiā legē dei ſuſcipiat ſcriptā nō attramēto·ſ; ſpiritu dei viui·⁊ ī his ītelligat augmēta virtutum·⁊ ſingula in ſe impleat: poteſt ad intelligentiā tabernaculi ꝑuenire: d' quo dicit apoſtol⁹: Tabernaculum factū eſt primū in quo erat candelabrū·⁊ ꝓpoſitio panum·qd' dicit' ſancta·poſt velamentū autē ſcd'm tabernaculū·qd' ſanctaſanctoꝝ·habens aureū thuribulū·⁊ arcā teſtamēti·⁊ intra eā duas tabulas·⁊ manna·⁊ vga aaron: q̄ fronduerat. Sꝫ qd' addit·de quibꝫ nō eſt mō dicendū ꝑ ſingula. Quidā ad illud temp⁹ referunt q̄ hebreis ſcribebat. Alijs videt' ꝙ ꝑ magnitudine myſterioꝝ omne temp⁹ ꝑſentis vitę ad h' neget eſſe ydoneū. Sꝫ more ſuo apit pauca de multis·vt clauſum negligentibꝫ ſit: Inueniat' aūt querentibꝫ·⁊ apiat' pulſantibꝫ. Vñ rurſum dicit: Nō enī in manufacta ſancta ingreſſus eſt iheſus exemplaria veroꝝ: ſed ipſum celū·vt appareat nunc vultui dei ꝑ velamen·i·carnē ſuā. Qd' ergo velamē interioris tabernaculi carnē chriſti interpretatus eſt: ſancta autem ipſa celum vel celos·chriſtum vero pontificē quē dicit introiſſe ſemel in ſancta ęterna redemptione inuenta. Ex his paucis ſi quis intelligere nouit ſenſum pauli: magnū nobis intelligentię pelagus patefecit. Dauid quoqꝫ ait: Ingrediar in locū tabernaculi admirabilis vſqꝫ ad domū dei. Et alibi: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut q̇s requieſcꝫ i·m·ſ·t· Qui ingredit' ſine macula ⁊·o·iuſ· Non eſt iſtud tabernaculū qd' ꝓpheta deſiderat ex pellibꝫ ⁊ cortinis ⁊ operimentis cilicij ceteriſqꝫ noſtri vſus materijs. Quomō aūt veꝝ eſt ꝙ nō habitet in hoc tabnaculo·niſi innocens manibꝫ ⁊ mundo corde·cū in materiali tabernaculo ſepe habitauerunt ſacerdotes peſſimi·peſtilentię filij·⁊ arca teſtamenti ab allophilis capta ſit ⁊ detenta·oportet ergo innocentem manibꝫ ⁊ mūdo corde eſſe habitatorem tabernaculi qd' fixit de⁹: ⁊ nō homo. Dñs quoqꝫ non vnū tabnaculum ſed plura·nec tpalia ſed ęterna memorat dicens: vt cū defeceritis recipiant vos in ęterna tabernacula. Et apl's: tabernaculū veſtrū qd' de celo eſt ſupindui cupiētes. Sequere ğ relicta terra ꝓpheticā ⁊ aplicum ſenſum·⁊ qd' mai⁹ eſt xpi verbū: vt tota mente aſcēdas in celū·ibiqꝫ ęterni habitaculi vel tabnaculi magnificētiam q̄ras·cui⁹ figura ꝑ moyſen adumbratur in terris. Cui dñs: vide inquit oīa facito ſcd'm figurā: q̄ tibi in monte oſtenſa eſt. Iubet' ergo vniuerſus ppl's quiſqꝫ ꝓ viribꝫ conferēs facere tabnaculum: vt oēs qdāmodo vnū ſint tabnaculū. collatio vo nō fit neceſſitate: ſ; ſpōte facies inquit ſanctificationē: ⁊ inde videbor vobis. vult ergo deus vt faciamus ei ſanctificationē·promittit enī: Quia ſi fecerimus ei ſanctificationem videbitur nobis. Vñ apl's: pacē ſequimini ⁊ ſanctificationē: ſine qua nemo videbit deū. Qui aūt ſanctificat⁹ fuerit corpore ⁊ ſpiritu ꝑ cordis ⁊ corporis puritatem·videbit deū. Faciamus ergo ſanctificatōem dño·⁊ oēs vnā·⁊ ſinguli vnā. Oēs enī faciamus vnā·i·eccleſiā q̄ eſt ſancta·nō habēs maculam aut rugā: ſ; columnas·ſ·habeat doctores ⁊ miniſtros ſuos. de quibꝫ dicitur: Petr⁹ ⁊ iacobꝫ ⁊ iohānes qui videbant' columnę eſſe dextras michi dederunt·⁊ barnabę ſocietatis. In tabnaculo columnę ſeris interiectis iūguntur. In eccleſijs doctores datis ſibi dextris ſociant'. Sed columnę iſtę inargentatę ſunt ⁊ baſes eaꝝ. Bine aūt baſes colūnis ſingulis deputātur·vna q̄ caput dicit': ⁊ ſupponit'. alia q̄ vere baſis dicitur: ⁊ colūnę pro fundamento ſubijcit'. Inargentatę ſunt columnę q̄ verbū dei ꝑdicant·⁊ accipiūt ꝑ ſpūmſanctū. Eloquia dñi e·ca·ar·i·ex·hi aūt ꝑdicatores baſes habēt ꝓphetas. Sup fundamentū enī aploꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ eccleſiā collocāt: quoꝝ teſtimonijs vtentes fidē xpi confirmāt. Caput vero columnaꝝ eſt de quo dicit apl's: Caput viri xps. Per tentoria q̄ anſulis inſita·⁊ circulis ſuſpenſa atqꝫ innexa funibꝫ ad modū cortinarū·xxviij·cubitis in longū·⁊ in latum quattuor cubitis diſtendunt'·habet' plebs credentiū q̄ heret ⁊ pendet in funibꝫ fidei·funis enī triplex nō rumpitur·q̄ eſt fides trinitatis·ex qua pendet ⁊ ſuſtinetur eccleſia·xx·aūt ⁊·viij·cubitis in longū diſtendit'·⁊ quattuor in latū atrij vni⁹ menſura·in quo lex inſerta quattuor euāgelijs ſignat'·ſeptenari⁹ enī legē ſignificat·qui cū q̄ttuor ſociat'·quater ſeptē·xxviij·fiūt. Decē ſunt hec atria vt integꝛ ꝑfectōis numeꝝ teneāt·⁊ legis decalogū ſignificet.

Iam vero hyacinthi ⁊ biſſi ⁊ purpurę ſpecies: multa ⁊ diuerſa opa explicāt. Inde tentoria. Inde velū exteri⁹ ⁊ interi⁹. Inde tota ſacerdotalis ⁊ pontificalis veſtis auro ⁊ gemmis cōfecta: ꝑ q̄ ſpecies virtutū poſſum⁹ intelligere quibꝫ ornat' eccleſia. Fides auro compat'·ſermo ꝑdicationis argēto·ęs patientię·lignis imputribilibꝫ ſciētia·q̄ ꝑ lignū venit·vel incorruptio caſtitatis q̄ nō veteraſcit·biſſo virginitas·cocco cōfeſſionis gloria·purpurę caſtitatis fulgor. Hyacintho ſpes regni celoꝝ. Quę vero ſint vel qualia ſacerdotiū indumēta ꝓpheta pronunciat dicēs: Sacerdotes tui induāt' iuſticiā ⁊c. Et aplus. Induite vos viſcera miſericordię: ⁊ nobiliora deſignat indumēta. Induite vos dñm iheſū xpm: ⁊ carnis curā ne feceritis.

¶ Grego· In conſtructione tabernaculi vt columnę argentęę interius ſtent: paxilli ęrei fieri per circūitum exterius iuſſi ſunt: in quibus religatum tabernaculum teneretur. De quibus ſcriptum eſt: Facies paxillos tabernaculi·⁊ atrij cum tunicis ſuis·patres veteris teſtamenti·qui ab incarnatione chriſti ꝑ interualla temporꝫ longi⁹ conſtiterūt·foris eſſe viſi ſunt. a ſanguie vero abel paſſio cępit eccleſię: ⁊ vna eſt eccleſia electoꝝ ꝑcedentium ⁊ ſequētium. Sꝫ qꝛ diſcipulis dicitur: Multi reges ⁊ ꝓphetę voluerūt videre quę vos videtis: ⁊ nō viderūt·antiquis patribꝫ quaſi foris ſtetiſſe eſt redemptoris ꝑſentiā corporaliter nō vidiſſe. Exteri⁹ igitur ſ; nō diuiſi ab eccleſia fuerunt·qꝛ mente ⁊ ope predicationis eccleſię celſitudinem tenuerunt·quā nos nō ꝑſtolando ſed habendo cōſpicimus. Sicut nos enī in ꝑterita paſſione·ita illi per fidem in eadem venturi ſaluati ſunt. Illi ergo foris non extra myſterium ſed extra tempus. Vnde in conſtructione tabernaculi·vt columnę argentęę interius ſtarent: paxilli ęrei exterius per circūitum fixi ſunt. in quibus religatum teneretur tabernaculum·⁊ in paxillis funes ligati ſunt: vt fixum maneret tabernaculum·quia vt apoſtoli in luce ſermonis ſui ſolidi ſtarent·⁊ totum tabernaculum·id eſt·eccleſia fidei integritate conſiſterꝫ·tanqꝫ paxilli patres veteris teſtamenti ⁊ prophetę·exterius fixi ſunt: vt dei verbum ſuorum funibus mentibus noſtris fidem alligarent: ⁊ hoc dei tabernaculū incōcuſſum maneret. Ante tp̄us ergo hui⁹ eccleſię fuerūt: ſ; tñ ligāt eos q̄ in ipſa ſunt·qꝛ dū celeſtia myſteria ventura ꝑdicūt·poſtqꝫ oſtēſa ſunt: credibilia oībꝫ fecerūt. Vt ergo int⁹ colūnę immobiles ſtent: foras paxilli funes cōtinent. qꝛ vt ſancti apl'i ꝑfecte myſteriū vitę crederēt·illoꝝ predicatio obtinuit: qui hoc priuſqꝫ fieret ⁊ videre ⁊ ꝑdicare potuerunt. Columnę argentęę paxilli ęrei facti ſunt: qꝛ qd' apl'i clare ꝑdicant·hoc ꝓphetę ſub myſtico intellectu obſcure locuti ſunt. Recte ergo ꝑ ęs ſignati ſunt·qꝛ clari in ꝑdicatiōe nō fuerūt. apoſtoli vero qꝛ in myſterio redemptoris lucem ꝑdicationis habuerunt: argenteis columnis expſſi ſunt. Et notandū ꝙ argentū ſonat ⁊ lucet: ęs vero ſonat ⁊ nō lucet. qꝛ ꝑdicatores noui t·apte locuti ſūt. Quę etiā monſtrare potuerūt·ꝑdicatores vo veteris t·qꝛ ꝑ allegoriaꝝ vmbras de celeſti myſterio obſcura dixerunt: quaſi ſine luce ſonitū dederunt.

¶ Orig· Poſt hec viri accepunt a mulieribꝫ ſuis·oēs quibꝫ viſum eſt ſenſu: ⁊ attulerūt gemmas ⁊ inaures ⁊ anulos ⁊ diſcriminalia ⁊ dextralia. Hec quoqꝫ illi offerūt dona deo: q̇ intellectū corde cōcipiūt·q̇ mentē deditā ⁊ intentā habēt ad verbū dei. Et offerūt viri a mulieribꝫ ſuis inaures ⁊ gēmas ⁊ dextralia. Mulier caro accipit'·vir rōalis ſenſus. Bonę ſunt iſtę mlieres q̄ obediūt viris·bona eſt caro q̄ iā ſpiritui nō repugnat ſ; obtempat ⁊ ꝯſentit. Ideo ſi duobꝫ vel tribꝫ ī vobis ꝯuenerit ex quacūqꝫ re petientis fiet vobis dicit dñs. Offerūt ğ inaures a mulieribꝫ ſuis·cū dño offert' audit⁹·⁊ dextralia opa·ſ·dextra opa bona q̄ ꝑ carnē geruntur: ſ; offert dño rationalis ſenſus. Et diſcriminalia·q̇ bñ ſcit diſcernere q̇d agendū ſit·q̇d vitandum·q̇d deo placeat·q̇d ve diſplicęat·q̇d iuſtū ſit·q̇d iniuſtū. hec ſunt diſcriminalia·q̄ deo offerūt·qꝛ ſunt mlieres ſapiētes·⁊ fecerūt q̄cūqꝫ neceſſaria fuerāt ad indumēta pontificis. Illę vo mulieres q̄ inaures ſuas obtulerūt vt fieret vitul⁹: inſipiētes erāt·q̄ a veritate auditū auerterēt·ad fabulas aūt ⁊ impietatē ꝑuerterēt·⁊ ideo obtulerūt iaures ſuas vt fieret caput vituli. Sꝫ ⁊ in iudicū libro ydolum inuenim⁹ ex mulieꝝ inauribꝫ factū. Iſtę ergo beatę mulieres·beata caro·q̄ dño offert inaures ſuas dextralia ⁊ anulos·⁊ oīa opa manuū ſuaꝝ q̄ in mādatis dñi agit: ⁊ apud quē inuēta ſunt ligna imputribilia obtulit dño. Si q̇s diligit xpm in incorruptionē lignum imputribile offert deo. Beat⁹ ergo apud quē inuenitur ſenſus incorruptus·vel corp⁹ incorruptū: ⁊ ſ; offert deo. Vñ ⁊ bñ dixit apd' quē inuēta ſunt ligna imputribilia·nō enī apud oēs inueniuntur. De auro nō dixit neqꝫ d' argēto apud quē inuentū eſt·pōt enī apud oēs inueniri ſenſus ⁊ ſermo. Sꝫ nec de quattuor coloribꝫ. Dūn eſt ex q̄ttuor elemētis ſcd'm corpus cōſtare·ligna aūt incorruptibilia·i·incorruptōis ⁊ virginitatis gr̄a: apud raros inueniri poteſt. Vnde nō oēs capiunt verbū iſtud: ſed quibꝫ datum eſt.

¶ Piloſqꝫ capraꝝ. Orig· Pili capraꝝ offeruntur. Hoc genus pecudis pro peccato in lege iubetur offerri. Pili vero ſpecies emortua exanguis ⁊ exanimis. hanc q̇ offert oſtēdit in ſe iam mortuū ſenſum peccati. nec ī mēbris vltra viuere ⁊ regnare peccatum.

¶ Pelles arietū. Orig· Pelles quoqꝫ offeruntur arietū: quas ante nos quidā pro furore poſuerunt: ⁊ qꝛ pellis mortui animalis indicium eſt

oſtendit in ſe furorē mortuum qui domino offert pelles arietum.

¶ Quidquid ad cultū ⁊c. Greg. In ornamēto tabernaculi viri cuꝫ mulieribꝰ dona offerūt: q̄r in explendo cultū ſancte eccleſie ⁊ fortiū facta ſꝫ limia ⁊ infirmoꝝ opa extrema numerantꝰ. Quid aūt ꝑ armillas q̄ lacertoſ aſtringūt: niſi ꝑpoſitoꝝ valide laborantiū opa demonſtrantur. Per inaures ſubditoꝝ obedientia exprimitꝰ. Per anulos ſignaculū ſecretoꝝ: plerūqꝫ eīn magiſtri ſignāt qꝺ ab auditoribꝰ nō poſſe capi cōſiderant. Per dextralia prime operationis ornamēta. Per vas aureū in donaria dn̄i ſepatū diuinitatis intelligētia: q̄ tīn ab inferioꝝ amore diſiungitꝰ: quanto ad ſola eterna amāda ſbleuatꝰ. Per hyacinthū ſpes celeſtium. Per purpurā cruor ⁊ tolerantia paſſionum amore ꝑpetui regni exhibita. Quid ꝑ bis tinctū coccum niſi charitas q̄ pro ꝑfectione bis tingitur: q̄r dei ⁊ proximi dilectōe decoratꝰ. Quid ꝑ biſſum niſi īmaculata carnis incorruptio. Quid per pilos capraꝝ ex quibꝰ cilicioꝝ aſꝑitas texitꝰ: niſi dura ꝑnitentium afflictio ſignatꝰ. Dum igitur alij per armillas ⁊ anulos forte magiſteriū exercēt: per inaures ⁊ dextralia alij deuotam obedientiā rectamqꝫ opationē exhibent. Alij per ſepatum vas aureū ꝑclarā ſubtilioreꝫ intelligentiā tenent. alij per hyacinthum purpurā ⁊ coccū audita celeſtia ſperare ⁊ credere nō deſinunt etiā q̄ adhuc ſubtiliori intellectu minime cognoſcūt. Alij ꝑ biſſum incorruptioneꝫ carnis offerūt. Alij ꝑ capraꝝ pilos deplorāt aſpere qꝺ libenter cōmiſerūt: quaſi ex vno figmēto opificiſ coadunata donarioꝝ myſteria in tabernaculo dn̄i .i. eccleſia prout ipſe dederit proferuntur.

¶ Principes obtulerūt ⁊c. Origeneſ. Principes obtulerūt dona ſua: gemmas .ſ. lapides ſmaragdinos lapides repletionis et lapides ad humerale. Lapides repletiōis dicuntur qui ponūtur in logio .i. qui in pectore pontificis locantur inſcriptis nominibꝰ tribuum iſrael. Logium vero .i. rationale qꝺ in pectore pontificis locatur. formā habet rationalis ſenſus qui in nobis eſt. In hoc poſiti ſunt lapides repletionis: qui coherent ⁊ cōnexi ſunt ad lapides humeralis: vtqꝫ ex his cōtinuetur aſtricti humeralis ornatus: in quo indiciū bonoꝝ actuū. Actus ergo cum ratione ⁊ ratio cū actibꝰ ſociatur: vt ſit conſonantia in vtroqꝫ. Qui fecerit ⁊ docuerit hꝰ magnus vocabitur in regno celoꝝ. Sit ergo in nobis ſermo de actibꝰ pendens ⁊ ſermonē actus exornet: ⁊ hic eīn eſt pontificis ornatus: ſed ad hec explenda principes requiruntur. Iſte ornatus eoꝝ eſt qui intantū profecerūt:

ſ vt ſupra.
ligna ſethim: ⁊ oleū ad luminaria concinnanda: ⁊ vt conficiatur vnguentum ⁊ thimiama ſuauiſſimuꝫ lapides onichinos: ⁊ gemmas ad
ſ vel ornatū ſ vel lis ſ vel lis.
ornandū ſuꝑhumerale ⁊ rationale
ſ Sacrificiū ſine ſale ſapiētie nō ſuſcipitꝰ. ſ ſpōte
Quiſquiſ veſtrū ſapiēs eſt: veniat ⁊ faciat qꝺ dn̄s imꝑauit tabernaculum .ſ. ⁊ tectum eius atqꝫ operimentum: anulos ⁊ tabulata cū vectibus: paxillos ⁊ baſes: arcam et vectes: ꝓpiciatoriū ⁊ velum qꝺ ante illud appenditur. Menſā cū vectibus ⁊ vaſis: ⁊ propoſitionis panibus: ⁊ candelabrum ad luminaria ſuſtentanda: vaſa illius ⁊ lucernas: ⁊ oleū ad nutrimēta igniū altare thimiamatis ⁊ vectes: oleū vnctionis ⁊ thimiama ex aromatibus: tentoriū ad hoſtiū tabernaculi: altare holocauſti ⁊ craticulā eiꝰ eneam: cū vectibus ⁊ vaſis ſuis: labrum ⁊ baſes eiꝰ: cortinas atrij cū columnis ⁊ baſibus. Tentoriū in foribꝰ veſtibuli: paxillos tabernaculi et atrij cum funiculis ſuis. Veſtimenta quorū vſus eſt in miniſterio ſanctuarij: veſteſ aaron pō

vt preeſſe populis mereantur.

¶ Ori. Offerunt etiā principes oleū lucernis ⁊ chriſmati profuturū: debet eīn lucerna eoꝝ qui populis ꝑſunt nō abſcondi: aut ſub modio poni: ſꝫ ſuꝑ candelabꝝ: vt luceat oīībꝰ qui in domo ſunt. Incenſi quoqꝫ compoſitōem principes offerūt: q̄ cōponatur per moyſen in odoreꝫ ſuauitatis domino: vt ⁊ ipſi dicatur: quia chriſti bonus odor ſumus.

¶ Orig. Mora. Poteſt in ſe ipſo quiſqꝫ tabernaculū conſtituere. Si eni vt ante nos quidā dixerunt: tabernaculū hꝰ totius mundi tenet figurā: ⁊ ſinguli imaginem mundi habere poſſunt: cur nō etiā tabernaculi: debet ergo quiſqꝫ ſibi aptare colūnas virtutū: columnas argenteas .i. patientiā rationabilē: videtur eīn eſſe patiētia q̄ rationalis nō eſt. Qui eīn nō ſentit iniuriā ⁊ ideo n̄ reddit: patiēs videtur ſed nō eſt rationalis. Iſta patientia habet columnas: ſed non argenteas. Qꝺ vero ꝓpter verbū dei fortiter patitur columnis argēteis decoratur. Pōt in ſe atria diſtendere cor ſuū dilatādo. Vn̄ dilatamini ⁊ vos. poteſt ſe ſeriſ munire dilectionis .ſ. vnanimitate aſtringere. Suꝑ baſeſ poteſt argenteas ſtare: cū ſuꝑ ſtabilitatē verbi dei verbi prophetici ⁊ apoſtolici collocatur. Poteſt habere in columna deauratum caput .i. fidē chriſti. Viris eīn viri caput xp̄s eſt. Decem vero atria poteſt in ſe diſtendere: cū nō in vno tīn verbo legis dilatatur: neqꝫ duobus aut tribꝰ: ſꝫ in toto decalogo legis ſpiritualis intelligētie dilatare amplitudinē pōt: aut cū fructuꝫ ſpūſſancti gaudiū pacē patiētiā benignitatē bonitatem modeſtiā fidē continentiā adiecta charitate q̄ oīm maior eſt ꝓtulerit.

¶ Orig. Mor. Habeat in ſe defixum altare: in quo orationum hoſtias ⁊ miſericordie victimas offerat: in q̄ continentie cultro ſuꝑbiam quaſi thauꝝ immolet: iracundiā quaſi arietem iugulet: luxuriā ⁊ omnē libidinē tanqꝫ hircos ⁊ hedos litet. Sciat tīn ex his ſacerdos ſeparare brachium dextrum .i. opa bona opa dextra: ne ſiniſtrum quid reſeruetur: ⁊ pectuſculum integrum correctum: ⁊ mentē deuotaꝫ ⁊ deo ſacratā: ⁊ maxillas ad verbum dei loquendum: ſciat ſibi in ſanctis candelabrum luminis eſſe locanduꝫ: vt ſint ei lucerne ſemꝑ ardētes: ⁊ lumbi ſuccincti: vt ſit tanqꝫ ſeruus qui expectat dn̄m ſuū redire a nuptijs: de his lucerniſ dicitur: lucerna corporis tui eſt oculus tuus.

¶ Orig. Mor. Candelabꝝ quoqꝫ in auſtro collocet: vt ad aquilonē reſpiciat: accenſo eīn lumine .i. vigilāti corde debet ſemꝑ ad aq̄lonē reſpicere:

tificis ac filioꝝ eius: vt ſacerdotio fungantur michi. Egreſſaqꝫ om̄is multitudo filiorū iſrael de conſpe
ſ nō vult deꝰ coacta ſeruitia: amore ſeruitꝰ ei: non timore: mēte nō corꝑe ſ in qua ſunt hec omnia
ctu moyſi: obtulit mente ꝓmptiſſima atqꝫ deuota primitiaſ dn̄o: ad
ſ eccleſie .ſ.
faciendum opus tabernaculi teſtimonij. Quidquid ad cultū ⁊ veſteſ ſanctas neceſſarium eſt vel erat:
ſ Senſus .ſ. rationalis cū carne obediēte ſ forteſ
† ſ infirmis ſꝫ nec taliū opa vel vota deꝰ deſpicit
viri cum †mulieribus prebuerunt
† ſ que ab armo dicte: aſtringunt eni brachia ⁊ ſignant: fortia virtutū opa que ſancti doctores offerunt. ·|· ſ obedientiā .ſ. ſubditorū ſ auditū bonū
† ſ arcana preceptorū que doctores ſignāt: ⁊ ſuo tempore proferēda reponunt: dum minus eruditi capere nō ſufficiunt.
†armillas ⁊ ·|· inaures ⁊ † anulos et
ſ bona opa que per carnem geruntur.
dextralia. Omne vas aureuꝫ i donaria dn̄i ſepatum eſt. Si quis ha
ſ ab vſibus terrenis.
ſ vt ſupra.
bebat aurū hyacinthum purpurā coccūqꝫ bis tinctum biſſuꝫ ⁊ pilos caprarū pelles arietuꝫ rubricatas
ſ Sermonis ſ vocis
⁊ hyacinthinas auri ⁊ argēti ⁊ eriſ
† ſ incorruptionē .ſ. ⁊ virginitatem.
metalla obtulerūt dn̄o: †lignaqꝫ ſe
† ſ caro ſubdita anime.
thim in varioſ vſus. Sꝫ ⁊ †mlieres
† ſ Sūt eni indocte de quaꝝ inauribꝰ factꝰ eſt vitulꝰ ⁊ ydolū in libro iudicū ·|· ſ opa manuū.
†docte ·|· que venerāt dederūt: hya
ſ coccū .ſ.
cinthum ⁊ purpuraꝫ ⁊ vermiculū
† ſ mortificationem peccati. ·|· ſ nō ex triſticia
ac biſſum ⁊ †pilos capraꝝ: ·|· ſponte
aut ex neceſſitate † ſ qui intantū ꝓfecerūt vt populis preeſſe mereantur
propria cuncta tribuētes. †Principes vero obtulerunt lapides oni
ſ in quo bonū opus ſignificatꝰ.
chinos ⁊ gēmas ad ſuꝑhumerale

a quo accenduntur mala vniuerſe terre. Vigilās ergo ⁊ ſollicitus ⁊ ardēs intueatur ſemꝑ cōtra aſtutias dyaboli: ⁊ vnde ſit ventura tentatio. Vnde irruat hoſtis. vnde latenter obrepat q̄ tanq̄ leo rugiens circuit q̄rēs. q. d.

¶ Mo. Habeat ī penetralibꝫ pectoris altare īcēſi vt dicat xp̄i bonꝰ o. ſ. d.

¶ Iſi. Moꝝ. Menſa quoq̄ ꝓpoſitionis habens duodecim panes locet in parte aquilonis reſpiciens ad auſtrū. panes apoſtoli ſunt. quoꝝ ſermone indeſinenter vti debet. ⁊ reſpicere ad auſtꝝ vnde dn̄s venit.

¶ Mora. Habeat arcam teſtamēti ī qua ſint tabule legis: vt in lege dī meditemur die ac no. ⁊ mēoria eiꝰ arca ⁊ bibliotheca efficiat li broꝝ dei. Intra ipſuʒ quoq̄ ſit vrna manne repoſita. intellectus. ſ. vbi dei ſubtilis ⁊ dul cis. Sit ⁊ virga aarō. i. doctrina ſacerdota lis ⁊ florida ſeneritas diſcipline. Sup oēm vero gloriā ſit ei ponti ficalis ornatꝰ. Poteſt eīm intra ſe agere pon tificatū pars illa q̄ ī eo p̄cioſior eſt omniū. qd quidā principale cor dis dicūt. alij rationa lem ſenſum aut intelle ctualem ſubſtantiā. vl quolibet modo dicat portio nr̄a p quā dei capaces ſumꝰ. velut q̄ dam pontifex exornet in nobis indumētis ⁊ monilibꝫ p̄cioſis po dere biſſino. qd indu mentuʒ vſq̄ ad pedes ducit tegēs totū corpꝰ in quo ſignificatur vt primo oīm totus ſit ca ſtitate veſtitus.

¶ Mora. Poſt hec accipiat humerale gē matū ī quo fulgor ope rū. vt vidētes opa bo na glorificēt patrē ve ſtrum q̄ in celis eſt.

¶ Mora. Accipiat logiū qd rationale di ci poteſt pectori ſuppo ſitum quaterno lapidum ordine diſtinctum. Aurea quoq̄ lamina in fronte reſplendeat qd petalum dicitur. in quibus vtriſq̄ veritas ⁊ manifeſtatio dicit locata. Ego in his q̄ in pectore locant ſermonē euāgelicū ſentio. q̄ quadruplici ordine veritatē fidei nobis ⁊ manifeſtationē exponit trinitatis cuncta referēs ad caput. i. vniꝰ dei naturā. In his ergo oīs veritas eſt. et oīs manifeſtatio veritatis. Igit ſi vis recte pontificatū gerere. euāgelicꝰ ſermo ⁊ trinitatis fides ſemꝑ tibi habeātur in pectore cui ꝯuenit aplicꝰ ſmo tam virtute q̄ numero tm̄. vt nomē dn̄i ſemꝑ habeatur in capite. ⁊ ad vnū deū cuncta referantur.

¶ Mora. Habeat etiā interiꝰ pōtifex opimēta ſua. habeat pudēda tecta ⁊ corpe ſit ſanctꝰ ⁊ ſpū ⁊ cogitationibꝫ ⁊ operibꝫ purꝰ.

¶ Mora. Habeat etiā p indumēti circuitum tintinnabula. vt ingrediēs in ſancta ſonet. nec cū ſilentio intret. Et in extremo veſtimēti poſita: vt d̄ extremis tpibꝫ ⁊ fine mūdi nunq̄ ſileat. Ideo ſonet diſputet ⁊ loquat: vt memor nouiſſimoꝝ ſuoꝝ nō peccet. Sic ergo interior homo exornet. vt nō ſolum in ſancta intret. ſ; in ſancta ſanctoꝝ: vbi ꝓpiciatoriū ⁊ cherubin. vn̄ eis deus appareat. Sācta poſſunt eſſe ea q̄ in p̄ſenti ſeculo p̄t habere conuerſatio ſancta. Sancta vero ſanctoꝝ in q̄ ſemel tm̄ intrat: ad celū tranſitū cē puto. vbi eſt ꝓpiciatoriū ⁊ cherubin. vbi mundis corde apparet deꝰ. Ego ſicut intelligo abraam habitaſſe in tabernaculis yſaac ⁊ iacob. q̄ intra ſe cōſtituerāt deo: q̄ ſe tantis ac talibꝫ virtutū ſplendoribꝫ adornauerūt. Fulgebat ī eis regia purpura. Vn̄ abrahe dictū ē a deo. In nobis rex es tu. Splē

debat coccꝰ dū ꝓmpta ad iugulandū deo yſaac vnicū dextra fuit. Et hyacinthus cū celū ſemꝑ intuens celi dn̄m ſequebatur. In ceteris quoq̄ ſimiliter ornabat. Sic mandatur in lege vt exeat populꝰ certa die anni: ⁊ faciat diē feſtuʒ tabernaculi habitās in tabnaculis. habēs ramos palmaꝝ ⁊ frondes ſalicis ac populi. ⁊ ramos frondoſe arboris. i. mirthi. Palma ſignum eſt victorie belli: qd inter ſe caro ⁊ ſpiritus gerunt. Arbor aūt ppl's ⁊ ſalix tā vtute q̄ noīe v̄gulta ſunt caſtitatis: quā ſi integre ꝯſerues habere potes nemoroſe ⁊ frondētis arboris ramos q̄ eſt eterna ⁊ beata vita: cū te dn̄s in loco viridi collocauerit ſup aquā refectionis.

¶ Beſeleel. Vmbra dicit. Hur ignis. Huri lux mea. Iudas cōfeſſio. Doliab protectio mea patꝰ. achiſamech fratrē meum roborās. dan iudiciū interp̄tatur vel iudicās. Quia doctores ſancti q̄ p̄dicatione ſua domū dei p̄dicāt ⁊ fabricant in dei defenſione ꝯfidūt. Vn̄ in vmbra alaruʒ t. ſ. ⁊c. Et zelo ſpūali accēſi lumē fidei ⁊ ſciētie auditoribꝫ infūdūt ⁊ cōfeſſionis normam oſtendūt. ꝓtectionem quoq̄ dei p̄ris habēt in iuſticia ⁊ iudicio fratres ſuos exhortando roborāt.

¶ Fecit ergo be. Rab. Notandū q̄ nō ſolū de tribu regali: ſ; qui de ancilla natꝰ eſt ad magiſteriū operum dei electꝰ. Beſeleel nāq̄ de tribu iuda q̄ fuit lye filiꝰ. Doliab de tribu dan qui fuit bale filiꝰ ancille rachelis. q̄ etiam ignobiles ad dignitatē ⁊ regimē eccleſie eliguntur. Non eſt eīm perſonaꝝ acceptor deus. poteſt etiā in hoc ſignificari q̄ non ſolū ex iudeis. ſ; etiā ex gentibꝫ eccleſie doctores aſſumunt. Vn̄ in libro numeri: Iudas ab oriente caſtra circa tabernaculū metatus eſt. ⁊ dan ab aquilone. In oriente eīm primū dn̄s ex iudeis eccleſiā cōſtituit. poſtea de gentibꝫ que de regno illiꝰ erāt. q̄ ait: ponā ſedē meā ad aquilonē. has eni eccleſiaſticam dignitatē ꝑcipere. ad corpis ſui vnitatē voluit ꝑtinere.

¶ Tunc q̄ vocaſſet eos ⁊c. Orig. Et poſtq̄ obtulit populus vocauit inquit moyſes omnē ſapientē ad fabricandū: ⁊ architectū vt componerent ſingula que ſcripta ſunt. S; ⁊ mulieres inquit ſapiētes vocauit vt facerēt q̄ cōuenirent in tabnaculo dn̄i. Vides ergo omnia q̄ fiūt a ſapientibꝫ fieri ⁊ mulieres ſapiētes. ⁊ viri ſapiētes. Oīa eīm opa domini in ſapiētia fiunt Nō ſufficit nobis ſi offeramꝰ. tm̄ opꝰ eſt: vt cum ſapiētia ea q̄ in nobis ſunt operemur. ſciamꝰ miſcere auꝝ biſſo. ⁊ coccū duplicare. vel miſcere cum purpura. Quid eīm tibi ꝓdeſt ſi habeas hoc. ⁊ vti neſcias: neq̄ cognoſcas quomodo vnumqdq̄ in ſuo tpe. ⁊ in ſuo loco aptare debeas ⁊ proferre.

¶ Et qui ſponte ⁊c. Aug. Et omnes qui ſponte vellent ire ad opera. vt conſūmarent ea ⁊c. Cōmemorauit moyſes quoſdā quibꝫ dixit ſpiritum diuinitus datum. quo illa efficere poſſent. ⁊ tamen multi īntelliguntur ſpōte ad eadem opera veniſſe: quibus neq̄ imperatum eſt. neq̄ nomina eoruʒ memorata ſunt a domino dicta moyſi. Non ergo illi ſoli hoc munus diuinitus habuerunt qui nominatim memorantur: ſed fortaſſe p̄cipue ⁊ excellentius. Laudandus eſt autem in oīibꝫ his nō attractus ad opꝰ ſeruiliter animus: ſed liberaliter ſponte deuotus.

† ſ in quo rationalis ſenſus ‡ ſ vt dicant chriſti bonꝰ odor ſumus deo

†rationale. ‡aromataq̄ ⁊ oleuʒ ad

ſ q̄r lucerna eoꝝ quos populis p̄fixit nō debet abſcondi: ſed ſup candelabrū poni: vt luceat oīibꝰ qui in domo ſunt.

luminaria concinnanda. ⁊ ad p̄parandum vnguentuʒ: ac thimiama odoris ſuauiſſimi deo componen

ſ cor meū ⁊ caro mea ex. in. d. vi.

dum. Oēs viri ⁊ mulieres mēte deuota obtulerunt donaria: vt fierent opa q̄ iuſſerat dn̄s p manum

† ſ nullus eſt filiꝰ iſrael qui non aliquid offerat in tabernaculo ‡ ſ nō ſuſcipitur in hoc tabernaculo oblatio coacta.

moyſi. †Cūcti filij iſrael ‡volūtaria dn̄o dedicauerūt. Dixitq̄ moyſes ad filios iſrael: Ecce vocauit dn̄s ex nomine beſeleel filiuʒ huri filij hur de tribu iuda. Impleuitq̄ eū

ſ alias ſpū dei ſapiētia ⁊ intelligētia ⁊ ſcientia.

ſpiritu ſapientie ⁊ intelligētie ⁊ ſcientie ⁊ oīi doctrina ad excogitandum ⁊ faciendū opus in auro ⁊ argento ⁊ ere ⁊ ferro. ſculpendiſq̄ lapidibus. ⁊ ope carpētario quidq̄d

ſ hoc eni donū dei eſt.

fabre inueniri poteſt: dedit in corde eiꝰ. Doliab quoq̄ filiū achiſamech de tribu dan. Ambos erudiuit ſapientia: vt faciant opa abietarij polymitarij ⁊ plumarij de hyacintho ⁊ purpura coccoq̄ bis tin

† ſ que ſignificēt nouū hominē. nō veterē.

cto ⁊ biſſo: ⁊ texant oīa. ac †noua queq̄ reperiant.

C. XXXVI.

Fecit ergo beſeleel ⁊ ooliab ⁊ oīs vir ſapiēs quibꝰ dedit dn̄s ſapiētiam ⁊ intellectū vt ſcirēt fabre opa

artificioſe.

ſ eccleſie.

ri que in vſus ſanctuarij neceſſaria ſunt. ⁊ que p̄cepit dn̄s. Cūq̄ vo

† ſ a ſapientibus in tabernaculo omnia fiunt. q̄r omnia opera domini in ſapientia.

caſſet eos moyſes ⁊ omnē †eruditū virum cui dederat dn̄s ſapientiaʒ et qui ſponte ſua obtulerant ſe ad faciendum opus: tradidit eis vniuerſa donaria filioruʒ iſrael. Qui

† ſ Studioſe tanq̄ filii dei no filii noctis ⁊ tenebrarum.

cū inſtarēt opi quotidie: †mane po

¶ Unde artifices ⁊c. Nota ꝙ ſapientes effectores opuꝫ ſancti etiã morib⁹ erant. poterant aũt ſi vellent multa auferrent. ſꝫ modeſtia prohibuit. vel religio terruit.

pulus vota offerebat. Uñ artifices
venire compulſi dixerunt moyſi:
plus offert populus ꝙ̃ neceſſariũ
eſt. Juſſit ergo moyſes preconis
voce cantari. Nec vir nec mulier
quicꝗ̃ vltra offerat in ope ſcũarij.
Sicqꝫ ceſſatum eſt a muneribus
offerendis: eo ꝙ oblata ſufficerẽt
⁊ ſuperabundarẽt. Fecerũtq̃ oẽs
corde ſapientes ad explenduꝫ op⁹
tabernaculi cortinas decem d biſ-
ſo retorta ⁊ hyacintho ⁊ purpura
coccoq̃ bis tincto opere vario ⁊ ar
te polimita. Quarũ vna habebat
in longitudine vigintiocto cubitos
⁊ in latitudine quattuor. vna men
ſura erat omniũ cortinarum. Con-
iunxitq̃ cortinas quinq̃ alterã al
teri. ⁊ alias quinq̃ ſibi inuicem co
pulauit. Fecit ⁊ anſas hyacinthi-
nas i ora cortinę vni⁹ ex vtroqꝫ la
tere. ⁊ i ora cortinę alteri⁹ ſimiliter
vt contra ſe inuicem venirent anſę
⁊ mutuo iungerẽtur. Unde ⁊ quin
quaginta fudit circulos aureos. q̃
morderent cortinarum anſas: ⁊ fie
ret vnuꝫ tabernaculũ. Fecit ⁊ ſaga
vndecim de pilis caprarũ ad ope-
riendum tectum tabernaculi. vnũ
ſagum habebat in longitudine cu
bitos triginta. in latitudĩe quattu-
or cubitos. Unius menſurę erant
omnia ſaga. Quorũ quinq̃ iunxit
ſeorſum. ⁊ ſex alia ſeparatim. Fecit
anſas quinq̃ginta in ora ſagi vni⁹
⁊ quinquaginta in ora ſagi alteri⁹
vt ſibi inuicem necterentur: ⁊ fibu
las eneas quinquaginta quib⁹ ne
cteretur tectum: ⁊ vnum palliũ ex
omĩbus ſagis fieret. Fecit ⁊ opto-
rium tabernaculi de pellibus arie
tum rubricatis: aliudqꝫ deſuꝑ ve-
lamen de pellibus hyacinthinis.
Fecit ⁊ tabulas tabernaculi de li-
gnis ſethim ſtantes. Decẽ cubito
rum erat longitudo tabulę vniuſ:
⁊ vnum ac ſemis cubituꝫ latitudo
retinebat. Binę incaſtrature erant
ꝑ ſingulas tabulas: vt altera alte-
ri iungeretur. Sic fecit in omnib⁹
tabulis tabernaculi. e quibus vi-
ginti ad plagam meridianam erãt
contra auſtrum cum quadragin-
ta baſibus argenteis. Duę baſes
ſub vna tabula ponebãtur ex vtra
qꝫ angulorum parte. vbi incaſtra-
turę laterum in angulis terminant
Ad plagã quoqꝫ tabernaculi q̃ re-
ſpicit ad aquiloneꝫ. fecit viginti ta
bulas cũ quadraginta baſibus ar
genteis. duas baſes per ſingulas
tabulas. Contra occidentalẽ vero
id eſt. ad eam partem tabernaculi
quę reſpicit mare. fecit ſex tabulas
⁊ duas alias ꝑ ſingulos angulos
tabernaculi retro quę iunctę erant
a deorſum vſqꝫ ſurſuꝫ. ⁊ in vnã cõ
pagem pariter ferebãtur. Ita fecit
ex vtraqꝫ parte ꝑ angulos: vt octo
eſſent ſimul tabulę. ⁊ haberent ba
ſes argẽteas ſedecim. binas ſcilicꝫ
baſes ſub ſingulis tabulis. Fecit
⁊ vectes de lignis ſethim. quinqꝫ
ad continendas tabulas vni⁹ late
ris tabernaculi. ⁊ quinqꝫ alios ad
alterius lateris tabulas coaptan-
das. Et extra hos quinqꝫ alios ve
ctes ad occidentalem plagã taber-
naculi contra mare. Fecitqꝫ vectẽ
aliuꝫ. qui per medias tabulas ab
angulo uſqꝫ ad angulum ꝑueniret
Ipſa aũt tabulata deaurauit: fuſiſ
baſibus earũ argenteis. Et circu-
los eorũ fecit aureos: ꝑ quos ve-
ctes induci poſſent: quos ⁊ ipſos
laminis aureis operuit. Fecit ⁊ velũ

¶ Arcam ꝫc. In arca teſtamēti fuit vrna aurea·tabule quoq3 ꝛ virga aarō·Arca·ſ·eccleſia habet duas tabulas lapideas·i·duplicis teſtamēti ꝑpetuam firmitatē·ꝛ vrnaz aureā·i·carnez xp̄i puram ꝛ ſincerā·q̄ reconditum in ſe manna perpetue diuinitatis conſeruat·ꝛ āgelici panis perhennem gerit dulcedinē·ꝛ virgā aaron·i·veri pontificis noſtri·vexillum ſalutare immortalis memorie ſemper viriditate florentē

¶ Coronā aureā ꝫc. Quia in eo ꝙ eccleſia ꝑ quattuor mundi ꝑtes dilatat̄·quattuor ſancti euangelij libris accincta ꝑdicat̄:q̄ tn̄ intra vni⁹ corone ambitum·i·intra eiuſdem fidei firmitatem·i·vnitatem concluditur.

¶ Vectes quoq3 ꝫc. Quia fortes pſeuerāteſq3 doctores velut imputribilia ligna querēdi ſunt:q̄ inſtructioni ſacrorum voluminum ſemp inherentes eccleſie vnitatē denuncient·ꝛ quaſi intromiſſis circulis arcā portēt qui auro quoq3 iubentur opiri:vt cū ſermone alijs inſonāt:ipſi etiam vite ſplendore fulgeſcant.

¶ Fecit ꝛ propi. ꝫc. Propiciatorium ſup arcam teſtamenti poſitū xp̄s eſt:qui inter deū ꝛ hoīez medi⁹ propiciator inuenit. Vn̄ quē poſuit de⁹ ꝓpiciatorem ꝑ fidem in ſanguine ipſius.hoc ꝓpiciatorium arce ſuperponitur:q2 xp̄s ē eccleſie caput.

de hyacintho ꝛ purpura ꝟmiculo ac biſſo retorta opere polimitario varium atq3 diſtinctum·ꝛ quattuor colūnas de lignis ſethim:quas cū capitibus deaurauit:fuſis baſibus earum argenteis. Fecit ꝛ tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho et purpura vermiculo biſſoq3 retorta ope plumarij:ꝛ columnas quinq3 cum capitib⁹ ſuis quas operuit auro:baſeſq3 earū fudit eneas.

C. XXXVII.

Fecit autez et beſeleel arcā de lignis

ſ eccleſiā ſ Sanctis mente ꝛ corpe qui habent interius duas tabulas teſtamēti·i·obſeruantiā legis,ꝛ euāgelij.

ſethim habentem duos ꝛ ſemis cubitos in longitudine:et cubitum

ſ alterū·ſ·

ac ſemiſſem in latitudine. Altitudo quoq3 vno cubito fuit ꝛ dimidio.

ſ vel vni⁹. ſ vel ti. ſ vel dij.

† ſ q2 eccleſia quaſi aurum radiare debet tam interi⁹ vite ſplendore:q̄3 exterius ſapientie ꝛ doctrine claritate.

Veſtiuitq3 eā † auro puriſſimo intus ꝛ foris. Et fecit illi coronam auream per girum·conflans quattuor anulos aureos per quattuor angulos eius. Duos anulos in latere vno:ꝛ duos in altero. Vectes quoq3 fecit de lignis ſethim·quoſ veſtiuit auro:ꝛ quos miſit in anulos qui erant in lateribus arce ad portandū eam. Fecit ꝛ propiciatorium·id eſt·oraculum de † auro puriſſimo·duorum cubitorū ꝛ dimidij in longitudīe:ꝛ cubito ac ſemiſſe in latitudine. Duos etiā cherubin·ex auro ductili:quoſ poſuit ex vtraq3 ꝑte propiciatorij·† cherub vnum in ſummitate vnius partiſ:ꝛ cherub alterum in ſummitate alterius partis. Duos cherubim in ſingulis ſummitatibus propiciatorij·extendēteſ alas ꝛ † tegentes ꝓpiciatorium:ſeq3 mutuo ꝛ illud reſpectantes. Fecit ꝛ menſam de lignis ſethim in longitudine duorū cubitorū·ꝛ in latitudine vni⁹ cubiti:que habebat in altitudine cubitum ac ſemiſſem. Circūdedit eā auro mundiſſimo:ꝛ fecit illi labiū aureum per girum:Ipſiq3 labio coronam auream interaſilem quattuor digitorum:ꝛ ſup eandē alteraz coronam aureā. Fudit ꝛ quattuor circulos aureos quos poſuit in q̄ttuor angulis ꝑ ſingulos pedeſ mēſe contra coronaz. Miſitq3 in eos vectes:vt poſſet menſa portari. Ipſoſq3 vectes fecit de lignis ſethim:ꝛ circūdedit eos auro. Et vaſa ad diuerſos vſus menſe:acetabula phialas ꝛ cyatos ꝛ thuribula ex auro puriſſimo·in quibus offerenda ſunt libamina. Fecit ꝛ candelabrum ductile de auro mundiſſimo. De cuiuſ vecte calami cyphi ſpherule procedebāt ac lilia·ſex in vtroq3 latere. Tres calami ex ꝑte vna:ꝛ tres ex altera. Tres cyphi ī nucis moduz ꝑ calamos ſinguloſ ſpheruleq3 ſimul ac lilia. Equum erat opus ſex calamorum qui procedebant d̄ ſtipite candelabri. In ipſo aūt vecte erāt quattuor cyphi in nucis modum ſpheruleq3 ꝑ ſingulos ꝛ lilia·ꝛ ſpherule ſub duobus calamis ꝑ tria loca·qui ſimul ſex fiunt calami ꝓcedentes de vecte vno. Et ſpherule igit̄ ꝛ calami ex ipſo erant:vniuerſa ductilia ex auro puriſſimo. Fecit ꝛ lucernas ſeptem cū emunctorijs ſuis:ꝛ vaſa vbi ea q̄ emuncta ſunt extinguātur de auro mundiſſimo. Talentū auri appendebat candelabꝝ cum omibus vaſis ſuiſ. † Fecit ꝛ altare thimiamatis de lignis ſethim:habens ꝑ quadruz ſingulos cubitoſ ꝛ in altitudine duos. E cui⁹ angulis procedebant cornua· Veſtiuit

ſ chriſtū·
† ſ q2 chriſt⁹ peccatū nō fecit qui eſt ſapiētia pa̅tris
ſ velti. ſ vel ſemis
ſ cherub interpretatur plenitudo ſciētie·dilectio·ſ·dei ꝛ proximi.
† ſ q2 vetus ꝛ nouū teſtamentū tam chriſti ſacramenta q̄3 eccleſie miſteria ſub enigmatum figuris operiunt.
ſ q2 duo teſtamenta concorditer chriſti ſacramēta predicant.
ſ in qua paſcimur alimentis ſcripturarum.
† ſ corp⁹ chriſti·vel quoſlibet ſanctos in quib⁹ ardet ſemp diuin⁹ ignis·ꝛ ſemp caro conſumitur.

¶ Et lucernas ſeptem. ꝫc. ſpūm ſanctum ſignificat·qui ſeptiformi gr̄a illuſtrat eccleſiā in vnitate fidei cōſiſtentez·vel chriſtū portantem eccleſias ſeptem in quib⁹ ſeptiformis ſpiritus ſplendor emicat.

Cū emunctorijs. Que in yſaia forcipes appellantur:duo teſtamenta·ſ·quib⁹ peccata purgantur:queq3 itra ſe ſancti ſpiritus vnione ſociantur.

qꝫ illud auro puriſſimo cū craticu
la ac parietibus ⁊ cornibus. Fecit
qꝫ ei coronam aureolam ꝑ girum:
⁊ duos anulos aureoſ ſub corona
per ſingula latera: vt mittantur in
eos vectes: ⁊ poſſit altare portari.
Ipſos autē vectes fecit de lignis
ſethim: ⁊ operuit laminis aureis.
ſ gratiā ſpūſſancti habentem in ſe pacem ⁊ miſe
ricordiā per ſaluatoris aduentū· vnde in cordib⁹
noſtris lumē veritatis accenditur.
Compoſuit ⁊ oleum ad ſanctifica-
tionis vnguentum: ⁊ thimiama de
aromatibus mundiſſimis ope pi-
gmentario.

C. XXXVIII.

Fecit et altare
holocauſti de lignis ſe
thim quinqꝫ cubitorū ꝑ quadrum
⁊ trium in altitudine: cui⁹ cornua
de angulis procedebāt. Operuitqꝫ
illud laminis ęneis. Et in vſus ei⁹
parauit ex ęre vaſa diuerſa: lebeteſ
forcipeſ fuſcinulas vncinos ⁊ igni
um receptacula. Craticulamqꝫ ei⁹
in modum rhetis fecit ęneā: ⁊ ſubē
eam in altaris medio arulam ſuſis
quattuor anulis ꝑ totidē recepta-
culi ſummitates: ad immittendos
vectes ad portandū· quos ⁊ ipſos
fecit de lignis ſethim: ⁊ operuit lami
nis ęneis· induxitqꝫ in circulos q̄
in altaris laterib⁹ eminebāt. Ipſum
autem altare non erat ſolidū: ſed
cauum ex tabulis ⁊ intus vacuū.
ſ compunctōēs vehementē ſ timore dei.
Fecit ⁊ labrum ęneum cū baſi ſua
† ſ preceptis diuinis. † ſ Sanctaꝝ animarum.
† ſ continuo amore ingreſſum regni eterni obſer
de †ſpeculis †mulieꝝ: quę †excuba-
uantes· ſ introita· ſ non manufacti·
bant in atrio tabernaculi. Fecit ⁊
atriū · in cuius auſtrali plaga erāt
tentoria de biſſo retorta cubitorū
centum. Columnę ęneę viginti cū
baſibus ſuis: capita columnaꝝ: ⁊
tota opis celatura argentea. Eque
ad ſeptētrionalem plagā tentoria
columnę· baſeſqꝫ ⁊ capita colūna-
rum eiuſdē menſurę ⁊ opis ac me-
talli erant. In ea vero plaga q̄ oc-
cidentem reſpicit· fuere tentoria cu
bitoꝝ quinquaginta. Columnę de
cem cū baſibus ſuis ęneę· ⁊ capita
columnarū: ⁊ tota opis celatura ar
gentea. Porro cōtra orientē quin
quaginta cubitorū parauit tentoria.
E quibus quindecim cubitos co-
lumnarum trium cū baſibus ſuis
vnum tenebat latuſ. Et in parte al
† ſ eccleſie que in heremo hui⁹ vite cōſtituitur·
tera· q: inter vtrāqꝫ introitū †taber
naculi fecit· quindecim ęque cubi-
torum erant tentoria· columnęqꝫ
tres ⁊ baſes totidem. Cuncta atrij
tentoria byſſus retorta texuerat.
Baſes columnaꝝ fuere ęneę: capi
ta aūt earum cū cunctis celaturis
ſuis argentea. Sed ⁊ ipſas colum
nas atrij veſtiuit argento. Et in in
troitu eius ope plumario fecit ten
torium ex hyacintho purpura ver
miculo ac byſſo retorta· qd̓ habe-
bat viginti cubitos in lōgitudine:
altitudo vero quīqꝫ cubitorū erat
iuxta menſurā quā cuncta atrij ten
ſ quattuor ſūt euāgeliſte firmitate
toria habebāt. Colūnę aūt ī ingreſ
fidei ſolidati·
ſu fuere quattuor cū baſib⁹ ęneis·
ſ claritate diuini eloquii·
capitaqꝫ earū ⁊ celaturę argenteę.
Parillos quoqꝫ tabernaculi ⁊ a-
trij per girū fecit ęneos. Hęc ſunt
inſtrumenta tabernaculi teſtimo-
nij· q̄ enumerata ſūt iuxta ꝓceptū
moyſi in cerimonijs leuitaꝝ ꝑ ma
num ythamar filij aaron ſacerdo-
tis· q̄ beſeleel fili⁹ huri filij hur de
tribu iuda dn̄o per moyſen iubēte
cōpleuerat: iūcto ſibi ſocio ooliab
filio achiſamech de tribu dan· q̄ ⁊
ipſe artifex lignoꝝ egregius fuit ⁊
polimitarius atqꝫ plumarius ex
hyacintho ⁊ purpura ⁊ vermiculo ac

Fecit et labruꝫ
ęneum ⁊c. Gre. La
brum ęneū moyſes po
nit in quo ſacerdotes
lauent̄ ſancta ſanctoꝝ
ingreſſuri· quia lex dei
pri⁹ lauari nos ꝑ com
punctionem ꝓcipit: vt
noſtra immūdicia ad
penetrandā ſecretorū
dei mundiciā nō obſi-
ſtat. Fit aūt labrū de
ſpeculis mulierū q̄ ad
hoſtiū tabernaculi in-
deſinent̄ excubāt. Spe
cula eīn mulieꝝ ſunt ꝓ
cepta dei· in quib⁹ ſan
ctę animę ſemꝑ aſpici-
unt· ⁊ ſi quę in eis ſunt
fęditatis maculę dep̄-
hendūt· cogitationum
vicia corrigūt· ⁊ quaſi
renitentes vult⁹ ex red
dita imagine cōponūt
Quia dum preceptis
dominicis ſolerter in-
tendūt in eis quid ī ſe
celeſti uiro placeat vel
diſpliceat agnoſcunt·
quę q̄diu in hac vita
ſunt ęternū tabernacu
lum ingredi nō poſſūt
Sꝫ tn̄ ad hoſtiū taber
naculi mulieres excu-
bant: q: ſanctę animę
etiā cū infirmitatę car-
nis grauantur· amore
tn̄ cōtinuo ingreſſum
interni introit⁹ obſer-
uant. Moyſeſ ergo ſa
cerdotib⁹ labꝝ de ſpe-
culis mulieꝝ poſuit vł
fecit· q: lex dei lauacrū
cōpunctōis peccato
rū noſtroꝝ maculis ex
hibet· ꝑ quę ſanctę aīę
ſupno ſponſo diſplicu
erunt. Intuēda nobis
celeſtia precepta ꝓbet:
quib⁹ ſi diligenter in-
tendim⁹ internę noſtrę
imaginis maculas vi-
demus. Vidētes aūt
maculas in pn̄ię dolo
re cōpungimur. Com
puncti vero q̄ſi ī labro
de ſpeculis mulieꝝ la-
uamur. Tunc ergo de
nobis vere compungi
mur: ſi ſtudioſe prece
dentiū patrū facta ꝑē
ſamus· vt ꝓſpecta illa
gloria in oculis noſtriſ
vita noſtra ſordeſcat.
Tūc vere cōpungimur
cū precepta dei ſtudio
ſe ꝑſcrutamur· vt ꝑ h̄
proficere cōtendamus
ꝑ q̄ profeciſſe cognoui
mus quos veneramur

Parilloſ quoqꝫ
Strab. Parilli ſcdm
lrām erāt in ſūmitate
colūnaꝝ fixi q̄b⁹ funes
religabāt̄ q̄ cortinas a
terra ſbleuabāt: firma
ti ſupiorib⁹ quibuſdā
anſulis· inferi⁹ vero re
ligati ad predictos pa
xillos cortinas extēde
bant· ne rugā ꝯhęrent
Myſtice vero funes ſi
gnificāt ſanctā ſcriptu
rā· de qua ſalomō ait
Funicul⁹ triplex diffi
cile rumpit̄· q: ſancta
ſcriptura hyſtoria mo
ralitate ⁊ allegoria cō
ſtans nulliſ hereticoꝝ
dogmatib⁹ pt̄ dirūpi.
Parilli in modū lin-
guę facti linguas do-
ctoꝝ ſignificāt: qui ſcri
pturā ꝑplis exponunt.
Cortinas etiā a terra
ſbleuāt ⁊ extendūt: q:
ſubiectos docēt ſequi·
⁊ imitari celeſtia· nul
lamqꝫ mali vł fraudiſ
rugam cōtrahere.

byſſo. Omne aurū qđ expenſuꝫ eſt
in ope ſanctuarij · ⁊ qđ oblatū eſt i
donarijs viginti ⁊ nouē talentoꝝ
fuit: ⁊ ſeptingentoꝝ triginta ſiclo-
rum: ad menſurā ſanctuarij. Obla
tū eſt aūt ab his q̄ trāſierūt ad nu-
meꝝ a viginti anniſ ⁊ ſupra: de ſex
centis trib⁹ milibus ⁊ quingentis
quinquaginta armatoꝝ. Fuerūt
pꝛeterea centū talēta argēti: e qui-
bus cōflatę ſunt baſes ſanctuarij ·
⁊ introituſ vbi velū pendet. Centū
baſes factę ſunt de talentis centū
ſingulis talentis ꝑ baſes ſingulas
ſupputatis. De mille aūt ſeptingē
tis ⁊ ſeptuagintaquinꝗ ſiclis fecit
capita columnaꝝ: quas ⁊ ipſas ve
ſtiuit argento. Eris quoꝗ oblata
ſunt talenta ſeptuagintaduo milia
⁊ quadringēti ſupra ſicli: ex quib⁹
fuſę ſunt baſes in introitu taberna
culi teſtimonij · ⁊ altare ęneū cum
craticula ſua · oīaꝗ vaſa q̄ ad vſuꝫ
eius ꝑtinent: ⁊ baſes atrij tā in cir
cūitu q̄ꝫ in ingreſſu ei⁹: ⁊ parilli ta
bernaculi atqꝫ atrij ꝑ girum.

C. XXXIX.

De hyacintho
ꝟo ⁊ purpura ꝟmiculo
ac byſſo fecit veſtes · q̄b⁹ indueret
aaron qn̄ miniſtrabat in ſanctis · ſi
cut ꝓcepit dn̄s moyſi. Fecit igitur
ſuꝑhumerale de auro hyacintho
purpura coccoqꝫ bis tincto ⁊ byſ-
ſo retoꝛta ope polymitario. Inci-
ditqꝫ bracteas aureas ⁊ extenua-
uit in fila · vt poſſent toꝛqueri cum
prioꝛum coloꝝ ſubtegmine: duas
quoqꝫ oꝛas ſibi inuicē copulatas i
vtroqꝫ latere ſummitatū: ⁊ balthe
um ex eiſdē coloꝛibus ſicut ꝓcepat
dn̄s moyſi. Parauit ⁊ duos lapi-
des onichinoſ aſtrictos ⁊ incluſoſ
auro: ⁊ ſculptoſ arte gemmaria no
minibus filioꝝ iſrael. Sex noīa i
lapide vno · ⁊ ſex in altero: iuxta oꝛ
dinem natiuitatis eoꝝ. Poſuitqꝫ
eos in lateribus ſuꝑhumeralis in
monimentū filioꝝ iſrael: ſicut ꝓce
perat dn̄s moyſi. Fecit ⁊ rationale
opere polymito iuxta opus ſuper-
humeralis ex auro hyacintho pur
pura coccoqꝫ bis tincto ⁊ byſſo re
toꝛta · quadranguluꝫ · duplex · men
ſurę palmi: ⁊ poſuit i eo gemmarū
oꝛdines quattuoꝛ. In pꝛimo ꝟſu
erat ſardius topazius ſmaragdus
In ſecundo carbunculus ſaphir⁹
iaſpis. In tercio ligurius achates
amethiſt⁹. In q̄rto criſolitus oni
chinus berilluſ · circūdati ⁊ incluſi
auro per oꝛdines ſuos. Ipſiqꝫ la-
pides duodecim ſculpti erāt nomi
nibus duodecim tribuū iſrael: ſin
guli per noīa ſinguloꝝ. Fecerūt i
rationali ⁊ catenulas ſibi inuicem
cohęrētes de auro puriſſimo · ⁊ du
os vncinos: totidēqꝫ anulos au-
reos. Poꝛro anulos poſuerunt in
vtroqꝫ latere rōalis: ex quibus pē
derent duę catenulę aureę quaſ in
ſeruerūt vncinis q̄ in ſuꝑhumera-
lis angulis eminebant. Hęc ⁊ an
te ⁊ retro ita cōueniebāt ſibi: vt ſu-
ꝑhumerale ⁊ rationale mutuo ne-
cterentur ſtricta ad baltheū · ⁊ anu
lis foꝛti⁹ copulata: quos iungebat
vitta hyacinthina ne laxa fluerent
⁊ a ſe inuicem mouerent̄: ſicut ꝓce-
pit dn̄s moyſi. Fecerūtqꝫ tunicam
ſuꝑhumeralis totā hyacinthinam
⁊ capitiū in ſuꝑioꝛi ꝑte cōtra medi
um · oꝛamqꝫ per girū capitij textilē
Deoꝛſuꝫ aūt ad pedes mala puni-
ca ex hyacintho purpura vermicu
lo ac biſſo retoꝛta · ⁊ tintinnabula
đ auro puriſſimo · q̄ poſuerūt inter
malogranata in extrema ꝑte tuni-
cę ꝑ girū tintinnabulū aūt aureū ⁊
malū punicū · quib⁹ oꝛnatus ince
debat pontifex qn̄ miniſterio fun-
gebat̄: ſicut ꝓcepit dn̄s moyſi. Fe-
cerūt ⁊ tunicas byſſinaſ ope textili

¶ Menſe primo
ꝛc. Strab. Primus
anni menſis ipſe eſt ni
ſan ·qui ꝛ aprilis·in q̄
iudei paſcha celebra/
bant ·ꝛ tabernaculum
erectum eſt. Allegorice
autē prim⁹ menſis ſig̃t
initiū gratie:qn̄ taber/
naculum dei·i·eccleſia
erecta eſt·cū xp̄s·ſ·cru
cifix⁹ de latere ſuo pro
duxit myſteria ſangui
nis ꝛ aque ·quib⁹ eccle
ſia dedicat᷑ ꝛ cōſecrat᷑.
Et notandū q꞉ hic pri
mus menſis ſecūdi an
ni fuit ·prim⁹ eñ ann⁹
ante legeꝫ fuit. Sc̄d's
ann⁹ ſub gratia euan
gelij cui dn̄s benedixit
Unde:benedices co/
rone anni benignitat.ſ
tue. Ann⁹ eñ benigni/
tatis fuit·quo ſal⁹ hu/
mani generis ꝑ huma
nitatem xp̄i apparuit.
hoc ergo anno taber/
naculū dei erectū eſt·i·
eccleſia fundata ꝛ exal
tata.

¶ Rab. Prim⁹ann⁹
oīe temp⁹ legis ante
incarnationē xp̄i. Se/
cund⁹ ab aduentu ei⁹
vſqꝫ ad cōſummatio/
nem ſeculi. Quaſi pri
mo mēſe prima die mē
ſis tabernaculū erigit᷑:
cū in principio gr̄e ſue
ꝑ xp̄m eccleſie ornat⁹
cōſtruitur ·ꝛ decor no
ue hieruſalē fidelibus
demonſtratur·ꝛ ſicut ī
primo anno ꝓparatuſ
eſt ſumpt⁹ futuro opi:
ita oīm electoꝝ ab ini/
tio mundi vſqꝫ ad ad
uentum dn̄i ſermo vel
opus ad inſtructuram
eccleſie cōueniens per
ſcriptores veteriſ t·col
ligit᷑·ut doctores euā/
gelij his vtāturin cō/
firmatione fidei.

¶ Unges taber/
naculum. Strab·
Tabernaculū cū vaſiſ
ſuis vnctionis oleo cō
ſecratur·q꞉ ſācta eccle/
ſia q̄dq̄d agit cū virtu
tibus ſuis debet dedi/
care ꝛ cōſecrare gratie
ſpūſſancti·oleū quippe
vnctionis ſpūali gra/
tie cōparatur:qua om
nium virtutū opa con
ſecrantur.

aaron ꝛ filijs eius ꝛ mitras cū co/
ronulis ſuis ex byſſo: feīalia quo/
qꝫ byſſina. Cingulū vero de byſſo
retorta hyacintho purpura ac ver/
miculo·diſtinctū arte plumaria ſi/
cut ꝓcepit dn̄s moyſi. Fecerūt ꝛ la
minā ſacre veneratōis de auro pu
riſſimo:ſcripſerūtqꝫ in ea ope gem
maria ſanctū dn̄i: ꝛ ſtrinxerūt eam
cū vitta hyacinthina:ſicut ꝓcepat
dn̄s moyſi. Perfectū eſt igit᷑ oē
opus tabernaculi ꝛ tecti teſtimonij
Feceruntqꝫ filij iſrael cūcta q̄ ꝓcepe
rat dn̄s moyſi:ꝛ obtulerūt taberna
culū ꝛ tectū ·ꝛ vniuerſam ſuppelle
ctilē anulos tabulas vectes colū/
nas ac baſes·opertoriū de pellibuſ
arietū rubricatis·ꝛ aliud opimen/
tum de hyacinthinis pellib⁹:velū
arcā vectes propiciatoriū menſaꝫ
cū vaſis ſuiſ ꝛ ꝓpoſitionis panib⁹
Candelabruꝫ lucernas ꝛ vtenſilia
eaꝝ cū oleo·altare aureū ꝛ vnguē
tum thimiama ex aromatibus·ꝛ tē
toriū in introitu tabernaculi·alta/
re eneū·retiaculū·vectes ꝛ vaſa ei⁹
oīa:labrum cū baſi ſua tentoria
atrij ꝛ columnas cuꝫ baſibus ſuis
tentoriū in introitu atrij funiculoſ
qꝫ illius ꝛ paxillos. Nichil ex vaſiſ
defuit q̄ in miniſteriū tabernaculi
ꝛ in tectum federis iuſſa ſunt fieri.
Ueſtes quoqꝫ quibus ſacerdotes
vtūtur in ſanctuario·aaron·ſ·ꝛ fi/
lij eiuſ·obtulerūt filij iſrael:ſicut ꝓ
ceperat dn̄s. Que poſtqꝫ moyſes
cuncta vidit cōpleta:bn̄dixit eis.

C. XL.

Locutuſqꝫ eſt
dominus ad moyſen di
† ſ aprilī·ſ·quo paſcha iudei celebrāt ſ ſcd̄i āni.
⁑ ſ in principio gratie.
cēs: † Menſe ⁑ primo die ꝓma men
ſis eriges tabernaculū teſtimonij·
ꝛ pones in eo arcaꝫ·dimitteſqꝫ aū
illaꝫ velū·ꝛ illata mēſa pones ſup

eaꝫ q̄ rite ꝓcepta ſunt. Candelabꝝ
ſtabit cū lucernis ſuis·ꝛ altare au
reum in quo adoletur incenſuꝫ co
ram arca teſtimonij. Tentoriū i in
troitu tabernaculi teſtimonij po/
nes:ꝛ ante illud altare holocauſti
Labrū inter altare ꝛ tabernaculū:
qd' implebis aqua. Circūdabiſqꝫ
atriū tentorijs ꝛ ingreſſum ei⁹. Et
ſ gratia ſpūali.
aſſumpto vnctiōis oleo vnges ta/
ſ eccleſiā † ſ ſanctoꝝ·ſ·ſingulis perſonis que ſunt vaſa in honorē·vnde paul⁹ vas electōis dr̄·
bernaculū cū † vaſis ſuis vt ſancti/
ficentur:altare holocauſti ꝛ oīa
vaſa eius·labꝝ cum baſi ſua. Dia
vnctionis oleo cōſecrabis· vt ſint
ſ ꝑpoſitos·
ſancta ſanctoꝝ. Applicabiſqꝫ aarō
ſ Subditos. ſ aplos· ſ eccleſie vel regni
ꝛ filios eius ad fores tabernaculi
celeſtis· † ſ compūctionis· ⁑ ſ ne nudi ambulent·ꝛ appareat turpitudo eorum·
teſtimonij:ꝛ lotos † aqua ⁑ indues
ſ virtuoſis operib⁹ ſ digni facti·
ſanctis veſtibus vt miniſtrent mi/
chi:ꝛ vnctio eoruꝫ in ſacerdotium
proficiat ſempiternuꝫ. Fecitqꝫ mo
yſes oīa q̄ ꝑceperat dn̄s. Igit᷑
menſe ꝓmo anni ſecundi ꝓma die
menſis collocatum eſt tabernacu
lum. Erexitqꝫ moyſes illud·ꝛ po/
ſuit tabulas ac baſes ꝛ vectes:ſta
tuitqꝫ columnas·ꝛ expandit tectū
ſup tabernaculuꝫ· impoſito deſup
opimento:ſicut dn̄s imperauerat.
Poſuit ꝛ teſtamentū in arca·ſub/
ditis infra vectibus:ꝛ oraculū de
ſup. Cumqꝫ intuliſſet arcā in taber
naculuꝫ teſtimonij· appendit ante
eā velū:vt expleret dn̄i iuſſionem.
Poſuit ꝛ menſam in tabernaculo
teſtimonij ad plagā ſeptentrionalē
extra velū ordinatis corā propoſi
tionis panibus:ſicut ꝑceꝑat do
min⁹ moyſi. Poſuit ꝛ candelabrū
in tabernaculo teſtimonij e regiōe
menſe in parte auſtrali:locatis per

¶ Applicabiſqꝫ aa/
ron ꝛc. Stra. Fores
tabernaculi·i·ſancte ec
cleſie ſunt apoſtoli·per
quos debet aulam celi
ingredi·ad hos appli/
candi ſunt aaron ꝛ fi/
lij ei⁹·i·oīs cet⁹ ſancto
rum·ꝛ maxime ꝑpoſi
torū·vt eos imitentur
ꝛ coꝝ veſtigia ſequan
tur.

¶ Uectis nō ſolū pa
rietes nectit·ſ꞉ ꝛ colum
nas introitus ꝯfirmat
ne corruāt:aut a recto
ſtatu deflectant ·q꞉ do
minus ꝛ vtrūqꝫ ꝑplm ī
vna fide dilectōis ſoci
auit:ꝛ eorum doctores
vt in fide ꝛ amore ꝛ ꝑ
dicatione perſeuerent
cōfortat. Nec mirꝝ ſi ꝛ
ꝑ capita ipſa ꝛ ꝑ vectē
capita ipa continentē
xp̄s accipitur:q꞉ cuiuſ
qꝫ electi regēdo caput
eſt. Un̄ caput viri xp̄c
eſt. Et q꞉ non ſolū ſin
gulos ad querēda ce/
leſtia erigit:ſ꞉ etiā oēs
cōtinet·ꝛ ne a recto ſta
tu deflecti:nec ab inui
ceꝫ diſcordādo poſſint
ſeparari vinculo paciſ
cōfirmat. Cui ſimile ē
q꞉ dn̄s dicitur agnus
ꝛ paſtor ꝛ hoſtiū ·cum
paſtor agnum paſcat·
ꝛ ambo intrent ꝑ hoſti
um·cum ꝓprie ſit ver
bum in principio ·hoꝝ
vero nullū ſit ꝓprie ſ꞉
figuralit᷑. Paſtor ·q꞉
ducit ad paſcua vite.
Hoſtiū:q꞉ nō niſi per
illū ꝑuenitur ad patrē
Agnus:q꞉ ab egipto
ſaluat. Sic ꝛ hic ꝑ ca
pita figuratur propter
regnū quo ſingulis ꝑ
eſt:ꝛ ꝑ vecteꝫ ob gene
ralem prouidentiā q꞉
oīs cōfirmat.

¶ Bed·Sic aīa pro
diuerſis actionib⁹ diūſa noīa ſortitur·dū vi
uificat corpus aīa no
minatur · dū vult ani
mus eſt ·dū ſcit mens
eſt·dum recolit memo
ria eſt·dū indicat ratō
eſt·dū ſpirat ſpūs eſt·
dū ſentit ſenſus eſt.

¶ Non poterat moyſes ⁊c. Strab⁹· Moyſes ergo in hoc loco ſicut in alijs pluribꝰ figuram tenet iudaici populi. Moyſes ergo nube obſtante in tabernaculū non poterat intrare· qꝛ iudaicus populus nunq̄ ſacramenta ſcripture valuit penetrare. Nubes enim dn̄i ꝑ diem incubabat tabernaculo ⁊ ignis in nocte. Hoc loco ignis diuinoꝝ myſterioꝝ ſciētiā ſignificat. Scriptura eñ ſancta ſanctis ⁊ ignorantiam ſuā fatentibꝰ lumen eſt. Iniquis vero ⁊ ſcientiā iactantibꝰ nubes: qꝛ excecat eos.

¶ Augu· Notanda eſt res mirabiliſ multū ꝙ nube deſcendente· ⁊ implente tabernaculū. (que tñ gloria dn̄i dicitur) ñ poterat moyſes intrare tabernaculū· q̄ in monte ſyna qñ legē primitꝰ accepit· intrauit in nubem vbi erat deus. Aliā ergo perſonam tūc figurabat: aliam nunc. Et tunc eoꝝ qui participes ſūt intime veritatis dei. Nūc aūt iudeoꝝ quibꝰ gloria dn̄i q̄ in tabernaculo eſt (qḋ ē gratia xp̄i) tanq̄ nubes opponitur nō eā intelligentibꝰ· et ideo nō intrāt in tabernaculū teſtimonij. Et hoc credendū eſt ſemel factū· mox vt conſtitutum eſt tabernaculum ſignificationis huiꝰ cā vel alicuiꝰ alteriꝰ. Neq; eñ ſemꝑ ſic erat nubes ſuꝑ tabernaculum vt moyſes intrare nō poſſet· quādo quidem nō remouebat nubes niſi cū eis dabat hoc ſignum diſiungēdi· i· caſtra mouendi ex eo loco vbi erant: ⁊ accedendi quo nubes ducebat ꝑ diem flama ꝑ noctē· Que duo viciſſim etiā ſuꝑ tabnaculū manebant vbi caſtra poſuiſſent· nubes ꝑ diē· ⁊ flama ꝑ noctem.

In tabernaculo domini erant tabule quaꝝ anulis erant infixi vectes de lignis ſethim· quibꝰ poſſent leuari ⁊ portari de manſione ad manſionē· q̄ oīa myſterijs plena ſunt. Per tabernaculū intelligimus eccleſiā p̄ſentē: in qua ſunt tabule· ſ· ſancti humilitate pleni· quibꝰ quinq; vectes ſunt affixi· i· ſpiritualis noticia quinq; libroꝝ moyſi· ꝑ quā ſe ⁊ alios ſuſtollant ad claritatem eterne beatitudinis. Per vectes ergo vt diximus quinq; libros moyſi intelligimus: qui ſunt geneſis exodus leuiticus liber numeroꝝ ⁊ deuteronomium: in quibꝰ cōtinetur principiū mundi ⁊ mediū ⁊ cōſummatio. In geneſi deſcribitur creatio mundi. In exodo recreatio. In leuitico ſacramentoꝝ eccleſie admiſtratio. In libro numeroꝝ euāgelica p̄dicatio. In deuteronomio vltima benedictio. Vñ ⁊ in benedictionibꝰ terminat. Eſt itaq; in geneſi ordo creationis. In exodo myſteriū recreationis. In leuitico ſanctitaſ eccleſiaſtice adminiſtrationis. In libro numeroꝝ cōſolidatio euangelice p̄dicationis. In deuteronomio ꝯſummatio eterne benedictionis. Inter hos aūt quinq; libros moyſi excellit exodus quē nūc ad manus habemꝰ. In eo eñ ⁊ q̄ filijs iſrael in figura contingebant· ⁊ myſteria plene continentur xp̄i ⁊ eccleſie. Hic tñ primuz de exitu actuali carnaliū filioꝝ iſrael de hyſtoriali egipto agitur. In quo ſignificat ſpiritualis exitus ſpiritualiū iſraelitarum de vera egipto· ſ· de tenebris vicioꝝ. Agitur etiā de tranſitu maris rubri, et ſubmerſione pharaonis ⁊ exercitus eius· ⁊ de liberatōe populi dei. In quo figuratur baptiſmus ſanguine xp̄i cōſecratus· in quo dyaboli vicia ſubmerguntur· ⁊ anime fideliū liberantur. Agit etiā de pugna iſraelitaꝝ cuz amalech. In quo victoria xp̄i ⁊ ſuoꝝ· ⁊ cōfuſio dyaboli figurat. Tandē cathalogo manſionum deſcripto: agitur de lege data in monte ſyna: in quo nobis innuitur· vt a terrenis ſubleuati: diſcamus ſubijci celeſtibꝰ diſciplinis. Agitur iteꝝ de cōſtructione tabernaculi ⁊ vaſoꝝ eiꝰ de veſtibꝰ ſacerdotum ⁊ vnctione· in quo intelligitur p̄ſens eccleſia· ⁊ diuerſe ꝑſone fideliū diuerſis officijs deputate· ſicut vaſa diuerſis vſibus deputata erāt vel officijs: ⁊ ſacramentorum ⁊ orationū ſacratarum ſuauiſſima odoramenta. De his hactenus nūc dicendū eſt ꝙ ſm ordinē hyſtorie ⁊ ſecundū allegoriā cōgrue in pentatheuco ſecundꝰ eſt liber iſte. poſtq̄ eñ in geneſi egit de creatione celi ⁊ terre· ⁊ de introitu filioꝝ iſrael in egiptum· cōgruit vt cōſequēter de exitu eoꝝ agat Ecce qḋ iuxta ordinē hyſtorie cōgruit. Iuxta allegoriā quoq; nō incōgrue factum eſt. Nā poſtq̄ dixit de carnali generatione: qua ꝑ peccatū primi hominis naſcimur filij dyaboli· congruit vt ſtatim ſubdat de regeneratione ſpūali· q̄ ꝑ iuſtificationē ſecūdi hominis· i· xp̄i renaſcimur filij dei. Liber autem iſte vocatur exodꝰ grece· elleſmoth hebraice· exitꝰ vel egreſſus latine. Ideo qꝛ de exitu filioꝝ iſrael de egipto agit. Sꝫ queri poteſt cur liber iſte dicatur exodus· qꝛ de exitu illoꝝ agit: cū in principio nō de exitu· ſed ḋ ingreſſu illoꝝ agat. Ad qḋ dici pōt· qꝛ q̄uis ſpecialiter de exitu illoꝝ agere intendat: tñ qꝛ multū tempꝰ ꝓfluxit inter exitū de quo hic agit· ⁊ ingreſſum in quo primū liber terminat· vel terminauerat· vt cōpetentius iungat narrationē ſuā breuiter priꝰ repetit de introitu· ⁊ ita meliꝰ deſcendit ad exituz. Sic ⁊ nos in noſtris ſermonibꝰ facta longa interpoſitione dicturi alia repetimus ſupiora: vt melius dicta cōtinuemus. His conſideratis videnda eſt materia q̄ eſt corꝑalis exitꝰ filioꝝ iſrael de egipto· ⁊ ſpūalis exitus ſanctoꝝ de mundo. Intentione admonet nos ſpūaliter exire de cōformitate mūdi ſicut illi qui corporaliter exierūt de egipto: vt ſicut fuimꝰ conformes ſeculo ita ſimus cōformes deo. Modꝰ talis eſt breuiter tangēs de introitu filioꝝ iſrael in egiptū· agit de eoꝝ multiplicatōe. deinde de nouo rege q̄ ignorauit ioſeph· ⁊ cepit affligere pplm. deinde de plagis egipti. Tandez de exitu illorū ⁊ de tranſitu maris rubri ⁊ ſubmerſione egiptioꝝ. Tandē ꝑuenit ad montē ſyna· in quo lex data eſt· ⁊ agit de tabernaculo ⁊ vaſis eius· ⁊ de veſtibus ſacerdotum· ⁊ vnctione· ⁊ ſic terminatur. Nota ꝙ cū eadē ſit ⁊ indiuiſa hyſtoria quā propoſuit ſibi moyſes deſcribēdā: tñ per capitula ⁊ ptes ſiue per libros eā diſtinguūt· vt lectoribꝰ faſtidiuz auferat· ſicut viator viā q̄ eſt indiuiſa· diuidit ꝑ dictas vt labor minuat: ⁊ abſit faſtidiū.

ordinem lucernis iuxta p̄ceptum
dn̄i. Poſuit ⁊ altare aureū ſub te-
cto teſtimonij contra velū: ⁊ adole
uit ſuꝑ eo incenſum aromatū ſicut
iuſſerat dn̄s moyſi. Poſuit ⁊ ten-
torium in introitu tabernaculi te-
ſtimonij · ⁊ altare holocauſti in ve
ſtibulo teſtimonij: offerēs in eo ho
locauſtuz ⁊ ſacrificia vt dn̄s imꝑa
uerat. Labruz quoq; ſtatuit intra
tabernaculū teſtimonij ⁊ altare im
plens illud aqua: Lauerūtq; moy
ſes ⁊ aaron ⁊ filij eius manus ſuaſ
⁊ pedes cū ingrederent tectū fede-
ris · ⁊ accederent ad altare: ſicut p̄-
ceperat dn̄s. Erexit ⁊ atriū ꝑ giruz
tabernaculi ⁊ altaris: ducto in in-
ſ vel oīa·
troitu eiꝰ tentorio. Poſtq; cuncta
ꝑfecta ſunt · operuit nubes taberna-
culum teſtimonij: ⁊ gloria dn̄i im-
ſ populus iudaicꝰ·
pleuit illud. Nec poterat moyſes
ſ ſecreta ſcripturaꝝ. ſ ꝓfunditate ſcripture·
ingredi tectū federis nube operiente
oīa· ⁊ maieſtate dn̄i coruſcante:
qꝛ cuncta nubes operuerat. Si qñ
tabernaculū nubes deſerebat· pro
ficiſcebant filij iſrael ꝑ turmaſ ſuaſ
Si pendebat deſuꝑ: manebant in
eodem loco. Nubes quippe dn̄i
incubabat per diē tabernaculo· et
ignis in nocte: videntibus cunctiſ
populis iſrael per cunctas manſio
nes ſuas.

Exodus explicit.